

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI**

**AVRUPA ÜLKELERİNDE GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ
VE AŞIRI SAĞ PARTİLER: MACARİSTAN VE YUNANİSTAN
ÖZELİNDE KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ**

Hacı Mehmet BOYRAZ

DOKTORA TEZİ

Danışman: Doç. Dr. Filiz CİCİOĞLU

EKİM - 2022

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AVRUPA ÜLKELERİNDE GÖÇÜN
GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ VE AŞIRI SAĞ PARTİLER:
MACARİSTAN VE YUNANİSTAN ÖZELİNDE
KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ

DOKTORA TEZİ

Hacı Mehmet BOYRAZ

Enstitü Anabilim Dalı : Uluslararası İlişkiler

“Bu tez 03/10/2022 tarihinde online olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulanan jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ
Prof. Dr. Ali BALCI	Başarılı
Prof. Dr. Köksal ŞAHİN	Başarılı
Doç. Dr. Filiz CİCİOĞLU	Başarılı
Doç. Dr. Mehlika Özlem ULTAN	Başarılı
Dr. Serpi BARDAKÇI TOSUN	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet

Hayır

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütölen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Hacı Mehmet BOYRAZ

03/10/2022

ÖNSÖZ

Bu tezin planlanmasından savunulmasına kadarki tüm süreçle ilgili öncelikle danışman hocam Doç. Dr. Filiz Cicioğlu'na teşekkür ediyorum. Doktora ders dönemimden itibaren toplam dört yıl boyunca her işi kolaylaştıran özelliği olmasaydı tezi tamamlamak benim için çok zor olurdu. Kendisine ne kadar teşekkür etsem azdır. Tezin eksiklerinin giderilmesi noktasında yapıcı eleştiriler sunan Prof. Dr. Ali Balcı, Prof. Dr. Köksal Şahin, Doç. Dr. Özlem Mehlika Ultan, Dr. Serpil Bardakçı Tosun ve Dr. Nefise Ela Gökalp Aras hocalarıma da teşekkürü bir borç bilirim.

Emrah Utku Gökçe, Ibsa Ibrahim Jemal, Metin Erol, Ömer Faruk Aydemir, Süheyl Yasir Yıldız, Yunus Mazı ve Yusuf Şadi Damar'a bugüne kadarki dostluklarından ötürü müteşekkirim. Üniversitede ne zaman idari bir işim olsa yardımına koşan Selim Yeşiltaş'a, 2022'nin yaz aylarında Avrupa'nın farklı ülkelerinde teze dair yaptığım araştırma faaliyetlerimi kolaylaştıran Erkut Ayvaz'a ve tezin dil bilgisi açısından iyileştirilmesinde yardımlarını esirgemeyen Mustafa Said İşeri'ye ise özel teşekkür borçluyum. Projeye maddi destek veren Sakarya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğüne de teşekkür ediyorum.

Bugünlere birlikte eriştiğim aileme teşekkür etmenin ötesinde şükranlarımı arz ediyorum. Onlar bugüne kadar benim hep yanımdaydı, bundan sonra da ömür yettiğince yanımda olmalarını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

Bu tezi kıymetli refikama ve hayatımıza renk katan kızıma ithaf ediyorum.

Hacı Mehmet BOYRAZ

03/10/2022

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iv
TABLO LİSTESİ	v
ŞEKİL LİSTESİ	vi
GÖRSEL LİSTESİ	vii
GRAFİK LİSTESİ	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	24
1.1. Göçe Dair Önemli Kavramlar	24
1.2. Sağ İdeoloji.....	26
1.3. Aşırı Sağ	29
1.3.1. Aşırı Sağ Partilerin Yükselişine Dair Kuramsal Açıklamalar	40
1.3.1.1. Talep Yönlü Açıklamalar ve Seçmen Faktörü.....	45
1.3.1.2. Dahili Arz Yönlü Açıklamalar ve Parti İçi Faktörler.....	51
1.3.1.3. Harici Arz Yönlü Açıklamalar ve Parti Dışı Faktörler	53
2. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE	58
2.1. Güvenlik Kavramına Yönelik Farklı Yaklaşımlar	58
2.2. Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Siyaseti	63
2.3. Paris Okulu ve Güvenlikleştirme Siyaseti	81
2.4. Göçün Güvenlikleştirilmesi.....	88
3. BÖLÜM: MACARİSTAN’DA GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ VE AŞIRI SAĞ	97
3.1. Macaristan’ın Ülke ve Göç Profilleri	97
3.2. Macaristan’ın Dönüşüm Sürecindeki Aşırı Sağ Partisi: Jobbik	100
3.3. Macaristan’da Göçün Güvenlikleştirilmesi ve Jobbik	114
3.3.1. Durum Tespiti: Macaristan’da 2015-2019 Arasında Yaşananlar	115
3.3.2. Güvenlikleştirme Siyasetinin Başvuru Nesnelere: Ulusal Güvenlik, İç Güvenlik, Kültürel Güvenlik ve Ekonomi Güvenliği Temaları	120
3.3.2.1. Ulusal Güvenlik	121

3.3.2.2. İç Güvenlik	123
3.3.2.3. Kültürel Güvenlik	127
3.3.2.4. Ekonomi Güvenliği	131
3.3.3. Güvenikleştirme Siyasetine Öncülük Eden Aktörler: Orban Hükümetleri	134
3.3.4. Güvenikleştirme Siyasetinin İşlevsel Aktörleri: Jobbik ve Medya	137
3.3.4.1. Jobbik	138
3.3.4.2. Medya	143
3.3.5. Güvenikleştirmeyi Kolaylaştıran Koşullar: Düzensiz Göçmenlerin Sayısındaki Hızlı Artış, Avrupa'daki Terör Saldırıları, Yabancı Karşıtı Toplumsal Kültür ve Travmalar	148
3.3.6. Güvenikleştirme Siyasetinin Hedef Kitle: Macar Toplumunu	151
3.3.7. Güvenikleştirme Siyasetinin Çıktıları: Göç Karşıtı Düzenlemeler	155
4. BÖLÜM: YUNANİSTAN'DA GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ VE AŞIRI SAĞ	169
4.1. Yunanistan'ın Ülke ve Göç Profilleri	169
4.2. Yunanistan'ın Kapatılan Nazi Yanlısı Aşırı Sağ Partisi: Altın Şafak	172
4.3. Yunanistan'da Göçün Güvenikleştirilmesi ve Altın Şafak	184
4.3.1. Durum Tespiti: Yunanistan'da 2011-2019 Arasında Yaşananlar	185
4.3.2. Güvenikleştirme Siyasetinin Başvuru Nesnelere: Ulusal Güvenlik, İç Güvenlik, Kültürel Güvenlik ve Ekonomi Güvenliği Temaları	192
4.3.2.1. Ulusal Güvenlik	193
4.3.2.2. İç Güvenlik	197
4.3.2.3. Kültürel Güvenlik	199
4.3.2.4. Ekonomi Güvenliği	203
4.3.3. Güvenikleştirme Siyasetine Öncülük Eden Aktörler: Birbirini Takip Eden Hükümetler	205
4.3.3.1. PASOK	207
4.3.3.2. Yeni Demokrasi Hükümetleri	208
4.3.3.3. SYRIZA Hükümeti	211
4.3.4. Güvenikleştirme Siyasetinin İşlevsel Aktörü: Altın Şafak	212

4.3.5. Güvenlikleştirmeyi Kolaylaştıran Koşullar: Düzensiz Göçmenlerin Sayısındaki Hızlı Artış, Arnavut Göçmen Travması ve Avrupa'daki Terör Saldırıları.....	218
4.3.6. Güvenlikleştirme Siyasetinin Hedef Kitleleri: Yunan Toplumunu ve AB	220
4.3.7. Güvenlikleştirme Siyasetinin Çıktıları: Göç Karşıtı Düzenlemeler	223
SONUÇ	237
KAYNAKÇA.....	246
ÖZGEÇMİŞ	278

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AP	: Avrupa Parlamentosu
BM	: Birleşmiş Milletler
BREXIT	: Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden Ayrılışı
EUROSTAT	: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi
FIDESZ	: Macar Yurttaş Birliği
FRONTEX	: Avrupa Birliği Sınır Güvenliği Ajansı
GKA	: Geri Kabul Anlaşması
IOM	: Uluslararası Göç Örgütü
JOBBIK	: Daha İyi Bir Macaristan Hareketi
KDNP	: Hristiyan Demokratik Halk Partisi
SYRIZA	: Radikal Sol Koalisyon
PASOK	: Panhelenik Sosyalist Hareket
UKIP	: Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi
V4	: Vişegrad Dörtlüsü

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: AB Üyesi Ülkelerde Yasa Dışı Bulunanların Sayısı (2011-2019).....	1
Tablo 2: Aşırı Sağa Dair Çalışma Yapan Araştırmacıların Kullandıkları Kavramlar...	33
Tablo 3: Göçün Güvenlikleştirilmesinde Öne Çıkan Temalar ve Söylemler	93
Tablo 4: Jobbik'in Seçimlerde Aldığı Sonuçlar	101
Tablo 5: Macaristan'a Yaşanan Göçün Bilançosu (2000-2019)	117
Tablo 6: Macaristan'a Sığınan Kişilerin Kaynak Ülkeleri (2008-2019)	118
Tablo 7: Macaristan'da Ulusal Güvenlik Ekseninde Yapılan Göç Karşıtı Açıklamalar	123
Tablo 8: Macaristan'da İç Güvenlik Ekseninde Yapılan Açıklamalar	127
Tablo 9: Macaristan'da Kültür Güvenliği Ekseninde Yapılan Açıklamalar	131
Tablo 10: Macaristan'da Ekonomi Güvenliği Ekseninde Yapılan Açıklamalar	134
Tablo 11: Macaristan'da Göçün Güvenlikleştirilmesinin Sonuçları	168
Tablo 12: Altın Şafak'ın Seçimlerde Aldığı Sonuçlar.....	180
Tablo 13: Yunanistan Ekonomisine Dair Makroekonomik Göstergeler (2008-2016)	181
Tablo 14: Yunanistan'a Ulaşan Göçmenlerin Sayıları (2007-2019)	187
Tablo 15: Yunanistan'da Ulusal Güvenlik Ekseninde Yapılan Açıklamalar	196
Tablo 16: Yunanistan'da İç Güvenlik Ekseninde Yapılan Açıklamalar	199
Tablo 17: Yunanistan'da Kültürel Güvenlik Ekseninde Yapılan Açıklamalar	203
Tablo 18: Yunanistan'da Ekonomi Güvenliği Ekseninde Yapılan Açıklamalar.....	205
Tablo 19: Yunanistan'da Göçün Güvenlikleştirilmesinin Sonuçları.....	236
Tablo 20: Macaristan ve Yunanistan'da Güvenlikleştirme Siyasetinin Unsurları	242

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Aşırı Sağ Partilerin Yükselişine Dair Açıklamalar	43
Şekil 2: Güvenikleştirme Modelinin Unsurları	75
Şekil 3: Güvenikleştirmeye Giden Süreç	77

GÖRSEL LİSTESİ

Görsel 1: Macar Muhafızları Alayı Tarafından Gerçekleştirilen Bir Etkinlik	111
Görsel 2: Macaristan'da İç Güvenlik Teması Ekseninde Kullanılan Kelimeler	124
Görsel 3: Magyar Hirlap Gazetesinde Göçmenlere Dair Çıkan Haber	145
Görsel 4: M1 Kanalında Göçmenlerle İlgili Yayımlanan Bir Haberdan Kesit	146
Görsel 5: Macaristan'da Hükümet Tarafından Hazırlanan Göç Karşıtı İlan Panoları.	153
Görsel 6: Altın Şafak'a Ait Derginin Çeşitli Kapak Sayfaları	173
Görsel 7: Yunanistan'da Ulusal Güvenlik Teması Ekseninde Kullanılan Kelimeler .	195

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: Macaristan'a Yönelik Düzenli Net Göç (2006-2019)	99
Grafik 2: 2015'te Macaristan'dan Sığınma Talebinde Bulunanların Sayısı	162
Grafik 3: Yunanistan'a Yönelik Düzenli Göç (1957-2018).....	171
Grafik 4: Yunanistan'a Yapılan Sığınma Başvuruları (2013-2019)	189
Grafik 5: Yunanistan'a Sığınma İmkanı Verilen Kişilerin Sayısı (2008-2017).....	228
Grafik 6: Yunanistan'da İkincil Koruma Altına Alınanların Sayısı (2013-2019)	228

ÖZET

Başlık: Avrupa Ülkelerinde Göçün Güvenlikleştirilmesi ve Aşırı Sağ Partiler: Macaristan ve Yunanistan Özelinde Karşılaştırmalı Bir Analiz

Yazar: Hacı Mehmet BOYRAZ

Danışman: Doç. Dr. Filiz CİCİOĞLU

Kabul Tarihi: 03/10/2022

Sayfa Sayısı: xi (ön kısım) + 278 (ana kısım)

2010'da Tunus'ta başlayan ve tüm Arap coğrafyasına yayılan "bahar süreci", ortaya çıktığı ülkeler kadar oluşturduğu zorunlu ve düzensiz insani göç sebebiyle Avrupa ülkelerini de siyasi, toplumsal ve ekonomik veçhelerden etkilemiştir. Gerek bu süreçte gerekse sonrasında yasa dışı yollarla Avrupa ülkelerine ulaşmaya çalışan düzensiz göçmenler birçok ülkede güvenlik sorunu olarak kabul görmüştür. Bunun neticesinde ilgili ülkeler, düzensiz göçü engellemek için bu konuyu güvenlik meselesi haline dönüştürerek aldıkları göç karşıtı kararları meşrulaştırmaya çalışmıştır.

Bu tez, 2011-2019 arasında Avrupa ülkelerine yaşanan düzensiz göçten en fazla etkilenen ülkeler arasında yer alan Macaristan ve Yunanistan'da düzensiz göçün bir güvenlik meselesi haline dönüştürülmesi sürecini ve aşırı sağ partilerin bu süreçte üstlendiği rolü analiz etmektedir. Tez, bu iki ülkede göçün güvenlik meselesi haline getirilişini analiz ederken güvenlikleştirme kuramının konuya dair açıklayıcı gücünden istifade etmektedir. Bunun için tez, güvenlikleştirme çalışmalarını başlatan Kopenhag Okulu ile bu alana postyapısalcı bir perspektif eklemleyen Paris Okulu'nun ortaya koyduğu argümanları cem ederek literatüre önemli bir kuramsal katkı sunmaktadır. Burada belirtilmelidir ki tez, göçün güvenlikleştirilmesiyle ilgili olarak Kopenhag Okulu'nun ve Paris Okulu'nun kendi içlerinde ürettikleri argümanların birbirleriyle rekabet halinde olmaktan ziyade birbirlerini tamamlar nitelikte olduklarını ileri sürmektedir.

Bu araştırmanın sonuçları göstermektedir ki Avrupa ülkelerinde uygulamaya sokulan göç karşıtı kararlar öncelikle birer güvenlikleştirme sürecine tabidir. Göç karşıtlığıyla bilinen aşırı sağ partilerse bu süreçlerde işlevsel bir rol üstlenerek göç karşıtı kararların uygulanmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca ana akım partilerle aşırı sağ partiler arasında göç karşıtlığı konusunda ideolojik açıdan neredeyse bir görüş farklılığının kalmadığı sonucu dikkat çekicidir.

Anahtar Kelimeler: Aşırı Sağ Partiler, Güvenlikleştirme, Göç, Macaristan, Yunanistan

ABSTRACT

Title of Thesis: Securitization of Migration and Extreme Right Parties in the European Countries: A Comparative Analysis on Hungary and Greece

Author of Thesis: Hacı Mehmet BOYRAZ

Supervisor: Assoc. Prof. Filiz CICIOGLU

Accepted Date: 03/10/2022

Number of Pages: xi (pre text) + 278
(main body)

The so-called “spring process”, which started in Tunisia in 2010 and spread to the entire Arab geography, influenced the European countries from political, social and economic aspects due to the forced and irregular humanitarian migration it created as much as the countries it appeared. Irregular migrants trying to reach the European countries illegally, both in this process and afterwards, were accepted as a security problem in many countries. As a result, the relevant countries tried to legitimize their anti-immigration decisions by turning this issue into a security issue in order to prevent irregular migration.

This thesis analyzes the transformation process of irregular migration into a security issue in Hungary and Greece, which are among the countries most affected by irregular migration to the European countries between 2011 and 2019, and the role played by extreme right parties in this process. The thesis makes use of the explanatory power of the securitization theory while analyzing the way immigration has become a security issue in these two countries. For this reason, the thesis makes an important theoretical contribution to the literature by combining the arguments of the Copenhagen School, which initiated the securitization studies, and the Paris School, which articulated a poststructuralist perspective to this field. Here it should be noted that the thesis argues that the arguments produced by the Copenhagen School and the Paris School on the securitization of migration are complementary rather than competing with each other.

The results of this research show that anti-immigration decisions implemented in the European countries are primarily subject to a process of securitization. The extreme right parties, known for their opposition to immigration, play a functional role in these processes, facilitating the implementation of anti-immigration decisions. In addition, it is noteworthy that there is almost no ideological difference between the mainstream parties and the extreme right parties on the issue of anti-immigration.

Keywords: Extreme Right Parties, Greece, Hungary, Migration, Securitization

GİRİŞ

2010’lu yıllarda Arap coğrafyasını etkisi altına alan “bahar” süreci, kısa zamanda asıl gayesinin ötesine geçerek Suriye gibi bazı ülkelerde hala devam eden siyasi ve toplumsal bir krize evrilmiştir. Bunun neticesinde komşu ülkelere ve Avrupa ülkelerine düzensiz ve kitlesel bir insani hareketlilik başlamıştır. İkinci Dünya Savaşı’nın ardından yaşanan en büyük göç dalgası olarak kabul edilen bu süreç nedeniyle yaklaşık 22 milyon nüfusu olan Suriye’de 6,7 milyon Suriyeli ülke içinde yer değiştirmek zorunda kalmış ve 6,6 milyon Suriyeli mülteci konumuna düşmüştür (UNHCR, 2021). Suriye’deki iç savaşa paralel olarak Irak’ta ve Suriye’de terör örgütü DEAŞ’ın ülkedeki güç boşluğundan istifade ederek sözde İslam şeriatına uygun bir devlet yaratma gayesi altında saldırıya geçmesi ve sivilleri hedef alması üzerine birçok insanı yerinden edilmiştir. Ayrıca ekonomik açıdan geri kalmış ve sosyopolitik sorunların üstesinden gelemeyen Afganistan ve Somali gibi bazı başarısız devletlerden kaçmaya çalışan göçmenlerin de göç dalgasına dahil olması, Avrupa ülkelerindeki göçmenlere yönelik algıları tamamen değiştirmiştir.

Konuya dair somut veriler üzerinden yorum yapıldığında, örneğin AB İstatistik Kurumu (Eurostat) verilerine göre sadece 2015’te 27 AB üyesi ülkeye göçen 2 milyondan fazla yasa dışı üçüncü ülke vatandaşı tespit edilmiştir. Tablo 1’e bakılarak bir önceki yıllarla kıyaslama yapıldığında AB genelinde bu sayının yaklaşık üç buçuk kat arttığı görülmektedir. 2014’ten başlamak üzere Avrupa genelinde en çok sığınma başvurusuna muhatap olan ve bu başvurulara en çok olumlu yanıt veren ülke açık ara Almanya olmuştur (BBC, 2018). Ayrıca 2015’te AB üyesi ülkelere en çok sığınmacı gönderen ülkeler sırasıyla Suriye, Afganistan ve Irak olmuştur (Eurostat, 2016).

Tablo 1: AB Üyesi Ülkelerde Yasa Dışı Bulunanların Sayısı (2011-2019)

Yıllar/Sayı lar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	420,5	394,6	394,8	606,8	2,085,4	924,0	563,8	572,1	627,9
	40	0	55	50	65	35	25	95	00

Kaynak: Eurostat, 2021a

İkinci Dünya Savaşı’nın ardından kıtanın tecrübe ettiği en büyük insani hareketlilik olan bu zorunlu ve düzensiz göç, insani bir mesele olmasına rağmen birçok Avrupa ülkesinde çeşitli güvenlik sektörlerine atıfla bir güvenlik meselesi haline getirilmiştir. Kısa zamanda birçok ülkede söylem düzeyinde başlayan güvenlikleştirme girişimlerine paralel olarak

çeşitli göç karşıtı eylemler ortaya çıkmıştır. Bir başka ifadeyle güvenlikleştirme süreçleri başarıya ulaşmış ve nihayetinde birçok Avrupa ülkesi göçü durdurmaya ya da en azından azaltmaya yönelik adımlar atmış ve göçü kısıtlayıcı politikalara yönelmiştir. Örneğin kendi sınırlarını göçmenlerden korumak için 2015'te Macaristan Hırvatistan'la ve Sırbistan'la, Avusturya Slovenya'yla ve Slovenya da Hırvatistan'la sınırlarına duvar, çit ya da tel örmüştür. Burada Schengen düzenlemesiyle birlikte AB ülkeleri arasındaki sınırların kalktığı ve dışarıya karşı ortak bir sınır oluşturulduğu dikkate alınırsa ilgili ülkelerin göçmenleri dışlamaya yönelik kendi içlerinde yeniden iç sınırlara yönelmesi, güvenlikleştirme siyasetinin çıktılarını göstermesi bakımından önem taşımaktadır. Yaşanan tüm bu gelişmelerin sonucunda AB'nin sınır hatlarında yer alan devletlerin civarındaki güvenliğin tahkim edilmesi anlamına gelen "Avrupa Kalesi" güçlenmiştir.

Bunların dışında özellikle denize kıyısı bulunan ve göç akışından en çok etkilenen ülkelerin başında gelen İtalya ve Yunanistan gibi bazı ülkeler denizlerde göçmenlere karşı operasyonlar yürüterek göçmenleri geri dönmeye zorlamıştır. Bu operasyonların yanı sıra göçmenlerin gayrinizami yöntemlerle Avrupa'ya ulaşma çabalarından dolayı sadece Akdeniz rotasında resmi kayıtlara göre 2014'te 3 bin 280, 2015'te 3 bin 771, 2016'da 5 bin 143, 2017'de 3 bin 319 ve 2018'de 2 bin 297 göçmen hayatını kaybetmiş ya da kaybolmuştur (Info Migrants: 2019a).

Ayrıca göç konusunun güvenlikleştirilmesinin ana müsebbiplerinden biri olarak Avrupa genelindeki aşırı sağ partiler de bu dışsal kriz boyunca oy oranlarını gözle görülür şekilde arttırmıştır. Örneğin aşırı sağcı Avusturya Özgürlük Partisi 2017'de yapılan seçimlerde oyunu bir önceki seçime göre 5,5 puan artırıp yüzde 26'ya çıkarınca merkezdeki Avusturya Halk Partisi ile koalisyon hükümeti oluşturmuştur (Austrian Embassy Washington, 2017). İtalya'da aşırı sağcı Kuzey Ligi Partisi (LN) 2018 genel seçimlerinde yüzde 17 oy almıştır (Albertazzi, 2018: 6). Bunun neticesinde LN lideri Matteo Salvini 2018-2019 arasında başbakan yardımcısı ve içişleri bakanı görevlerini yürütmüştür. Macaristan'da aşırı sağcı Daha İyi Bir Macaristan Hareketi (Jobbik) de 2018 genel seçimlerinde aldığı yüzde 19 oyla ülkenin ana muhalefet partisi olmuştur.

Bunların dışında Avrupa genelinde aşırı sağ partiler, sahip oldukları oy oranlarına ve meclisteki temsiliyetlerine bakılmaksızın, ülke siyasetinde ciddi rol oynar hale gelmişlerdir. Bunun en bariz örneğine İngiltere'de şahit olunmuştur. Aşırı sağcı Birleşik

Krallık Bağımsızlık Partisi (UKIP), 2015'te başlattığı kampanya ile göç krizini bahane ederek ülkenin AB üyeliğine dair gündem yaratmış ve hükümetteki Muhafazakar Parti üzerinde ciddi baskı oluşturmuştur. Bunun neticesinde “AB’yi de göçmenleri de istemiyoruz” sloganları altında İngiltere’de 2016’da AB üyeliğine dair referanduma gidilmiş ve seçmenin ayrılıktan yana oy vermesi üzerine meşhur “Brexit” süreci başlamıştır. Aşırı sağcı UKIP’in böylesi bir süreçte öncü rol oynaması ve belirlediği hedefte başarılı olması dikkate alındığında bu tür partilerin ülke siyasetinde ne denli etkili olabildikleri daha rahat anlaşılabilir.

Hazırladıkları makalede Avrupa ülkelerinde iktidar mücadelesi veren aşırı sağ partilerin Türkiye ve Türkiye’nin AB üyelik süreci hakkında ürettikleri söylemleri analiz eden Ali Balcı ve Filiz Cicioğlu (2019: 1-14), aşırı sağ partilerin belirli bir konu özelinde söylem üstünlüğü yaratarak görüşlerini merkez siyasete dayatmayı başardıklarını ortaya koymaktadır. Yazarlara göre aşırı sağ partiler, Türkiye karşıtı söylemleri yeniden üretme suretiyle hem Avrupa’nın çoğulculuk ve entegrasyon gibi temel değerlerine meydan okumakta hem de hegemonya karşıtı bir dil için alan açmaktadır. Benzer yaklaşıma sahip Selcen Öner’in aşırı sağ partilerin ülke siyasetinde oluşturdukları etkilere dair şu tespiti de önem arz etmektedir:

“Aşırı sağ partilerin Avrupa siyasetine etkisi sadece ulusal ve yerel seçimlerde artan başarılarıyla sınırlı değildir, siyasete etkileri dolaylı olarak da giderek artmaktadır. Seçimlerde aşırı sağın yükselişini gören merkezdeki partiler aşırı sağın söylemlerinden ve politikalarından etkilenmektedir. Bunun yanında bir yandan bazı aşırı sağ partiler, tabanlarını genişletmek için merkeze kayarken aşırı sağ partilerin yükselişini gören merkezdeki partiler de oy kaygısıyla aşırı sağ partilerin söyleminden etkilenmekte ve özellikle göçmen politikalarını sertleştirmektedir” (Öner, 2014: 165-170).

Araştırmanın Konusu

Tez, Avrupa ülkelerinde göçün güvenlik meselesi haline getiriliş sürecini ve bu süreçte aşırı sağ partilerin rolünü konu edinmektedir. Spesifik olarak tez, 2011-2019 arasındaki sekiz yıllık dönemde Avrupa ülkelerine yaşanan düzensiz göçün özünde insani bir konu olmasına rağmen aşırı sağ partilerin de yardımıyla kısa zaman içerisinde güvenlik konusu haline getirilmesini ve bunun oluşturduğu etkileri analiz etmektedir. Bunun için tez

güvenikleştirme kuramının konuya dair açıklayıcı gücünden istifade etmektedir. Dolayısıyla tez güvenikleştirme kuramının kendi içinde ürettiği argümanları da test etmektedir. Ayrıca tez, bu süre zarfında Macaristan ve Yunanistan'da göçmenler özelinde yaşanan insan hakkı ihlallerine dikkat çekmektedir.

Tez, önceki paragrafta bahsedilen araştırma soruları çerçevesinde öncelikle 2011-2019 arasında Avrupa ülkelerine dışarıdan yaşanan yoğun göç nedeniyle bazı ülkelerin bu konuyu yüksek düzeyde güvenikleştirdikleri ve mücbir sebeplerden ötürü ülkelerini terk etmek durumunda kalan göçmenleri uluslararası koruma altına almak yerine engellemeye çalıştıkları gözleminden hareket etmektedir. Bu yönüyle tez, devletlerin göç karşıtlığına dayanan politikaları ve uygulamalarının esasında bilinçli siyasi tercihlere birer güvenikleştirme sürecine tabi olduğunu ve bu süreçte göç karşıtlığıyla bilinen aşırı sağ partilerin etkili birer aktör olarak yer aldığını savunmaktadır. Göç karşıtı nefret söylemlerini yayarak toplumların zenofobik temayüllerini güçlendiren bu partiler, zaman içerisinde kendi göç karşıtı söylemlerini ve vaatlerini hükümetlere benimsetmişlerdir. Burada aşırı sağ partilerin meşru siyasi zemindeki temsilleri arttıkça, bu partilerin faaliyet gösterdikleri devletlerin göç politikalarına daha fazla etki edebildikleri argümanı kendisine zemin bulmaktadır. Bütün bunları ortaya koyabilmek için sekiz yıllık süre boyunca iki ülkenin göç politikalarının nasıl değiştiği yasal düzenlemeler ve kurumsal uygulamalar üzerinden analiz edilmektedir.

İkinci argümanla bağlantılı olarak bu tez, Avrupa'daki ana akım partilerin politika benimseme ve uygulama aşamalarında kendilerini aşırı sağ partilerden tamamen ayırttıklarına dair bilimsel yazında dile getirilen hakim anlatının aksine iki grubun müşterek hedefler doğrultusunda güç birliği yapabilecekleri argümanını ortaya atmaktadır. Aynı şekilde tez, aşırı sağ partilerin başarılarının sadece seçimlerde sergiledikleri performansla sınırlı olduğu anlatısına karşı çıkmakta ve bu partilerin kendi ajandalarını hükümetteki partilere kabul ettirme suretiyle ülke siyasetinde daha fazla etki yaratabildiklerini savunmaktadır. Bu iki argümanı test etmek içinse tez, iki Avrupa ülkesinde (Macaristan ve Yunanistan) göçün güvenikleştirilmesi sürecinde güvenikleştirici aktör olarak yer alan hükümetlerin, bu süreçlerde işlevsel aktörler olarak yer alan aşırı sağ partilerin göç karşıtı söylemleri benimseyişini ve uygulamada aşırı sağ partilerle hareket edişini incelemektedir.

Tezin üçüncü argümanı daha çok kuramsal bir zemine dayanmaktadır. Buna göre Kopenhag Okulu kapsamında kendisine geniş bir araştırma alanı açan güvenlikleştirme kuramına dayalı tezlerin neredeyse tamamı salt konuşma eylemi analizine dayanmaktadır. Ancak konuşma eylemleri kadar süreç boyunca oluşturulan kurumlar ve devreye sokulan uygulamalar yeteri kadar incelenmediği için bu çalışmalar zayıf kalabilmektedir. Bundan ötürü tez, bir süreç olarak göçün güvenlikleştirilmesini daha iyi anlamlandırabilmek için Paris Okulu'nun dile getirdiği “kurumlar-kontrol mekanizmaları-uygulamalar” analizinin de değerlendirmeye katılması gerektiğini ileri sürmektedir. Dolayısıyla tezde göçün güvenlikleştirilmesi konusuyla ilgili Kopenhag Okulu'nun yöntem olarak kullandığı konuşma eylemleri yaklaşımı ile Paris Okulu'nun yöntem olarak kullandığı güvenlikleştirme pratikleri yaklaşımının birbirleriyle rekabet içinde olmalarından ziyade birbirlerini tamamlar nitelikte oldukları düşünülmektedir. Bundan ötürü tez bu iki okulun ortaya koyduğu temel argümanları cem etmektedir.

Araştırmanın Amacı

Tezin temel amacı, sekiz yıllık süre zarfında Macaristan ve Yunanistan'a dışarıdan yaşanan yoğun göç hareketliliğinin neden ve nasıl bir güvenlik sorunu haline getirildiğini ve bu süre zarfında aşırı sağ partilerin nasıl bir rol üstlendiğini mukayeseli şekilde ortaya çıkarmaktır. Tezde birbirine benzeyen vakalar olarak Macaristan ve Yunanistan'ın seçilmesinin üç gerekçesi vardır. Birincisi iki ülkenin siyasi yapıları ve göç profilleri birbirine benzemektedir. Örneğin iki ülke 10 milyon civarında nüfusa sahiptir, AB üyesidir ve ulusal sınırları aynı zamanda AB'nin dış sınırlarını oluşturmaktadır. İki ülke, materyal güç bakımından orta ölçeklidir ve ekonomik açıdan Avrupa'nın yarı çevre ülkeleri arasında yer almaktadır. İki ülke, göçmenler nezdinde öncelikle merkezdeki büyük Avrupa ülkelerine ulaşma yolunda güzergah/ transit olarak görülmektedir. Ayrıca iki ülke 2011 ve sonrasındaki süreçte Ortadoğu ve Kuzey Afrika menşeli göçten en fazla etkilenen Avrupa ülkeleri arasında yer almıştır.

İkincisi 2011'de Avrupa ülkelerine başlayan ve esasında halen devam eden bir süreç olarak düzensiz göç konusu hemen hemen bütün ülkelerde ciddi bir sorun olarak görülmüştür. Ancak bu sorun göç güzergahı üzerinde yer alan Güney ve Doğu Avrupa ülkeleri olarak Macaristan ve Yunanistan'da yüksek düzeyde güvenlik meselesi haline getirilmiş ve bu ülkelerde göç politikaları kısa zamanda daha kısıtlayıcı hale getirilmiştir.

Sonuç olarak Avrupa'nın doğuya bakan kara ve/ya deniz sınırlarında bulunan bu iki ülke, göçün güvenlikleştirilmesi noktasında en somut çıktılarını ortaya çıktığı ya da en sıkı olağanüstü önlemlerin alındığı ülkeler olmuştur. Nitekim Macaristan ve Yunanistan 2015 verilerine göre iltica başvurularının reddi konusunda yüzde 39,2'lik AB ortalamasının çok üzerinde yer almıştır. Macaristan ve Yunanistan, sırasıyla yüzde 91,6 ve yüzde 76,3 oranlarıyla iltica başvurularını en çok reddeden ilk iki üye ülke olarak kayıtlara geçmiştir (Lodovici, vd. 2017: 11-23). Ayrıca bu iki ülke, Avrupa genelinde göçmen karşıtı görüşlerin en yaygın olduğu ülkeler arasında ilk sıralarda yer almıştır.

Üçüncüsü 2011 ve sonrasında iki ülkede de aşırı sağ partiler meşru siyasi düzlemde oylarını arttırmış ve ülke siyasetlerinde daha etkili aktörler konumuna gelmişlerdir. Bu ülkelerden Macaristan'da aşırı sağ parti Jobbik 2018 genel seçimlerinden sonra ülkenin ana muhalefet partisi haline gelmiştir. Yunanistan'da aşırı sağ parti Altın Şafak ise genel seçimlerdeki oylarını 2015 genel seçimlerinde yüzde 7'ye kadar yükselterek ülke siyasetinde daha etkili hale gelmiştir. Sonuç olarak tezde vaka olarak birbirine benzeyen iki ülkenin incelenmesi ve içinden geçtikleri süreç itibarıyla kıyaslanması amaçlanmıştır.

Bunların yanı sıra her ülkede birden fazla aşırı sağ parti olabildiği için tezde incelenen aşırı sağ partiler seçilirken öncelikle ilgili ülkelerdeki aşırı sağ partilerin seçim başarıları ile ülke siyasetindeki görünürlükleri ve etkileri göz önünde bulundurulmuştur. Bunun için örneğin Macaristan'da aşırı sağın amiral gemisi Jobbik genel seçimlerde gözle görülür derecede artan bir seçim grafiği çizmiştir. Parti 2014 genel seçimlerinde yüzde 20,2 oy oranına ulaşarak en çok oy alan üçüncü parti olmuş, daha sonra 2018 genel seçimlerinde yüzde 19 oy oranıyla en çok oy alan ikinci parti olarak ana muhalefet görevini üstlenmiştir (Tablo 4). Bu durum partinin ülke siyasetine daha fazla etki etmesine olanak sağlamıştır. Yunanistan'da aşırı sağın görünen yüzü Altın Şafak ise 2012 ve 2015'te gerçekleşen ikişer erken genel seçimlerde sırasıyla yüzde 6,9, yüzde 6,9, yüzde 6,2 ve yüzde 6,9 oy oranlarına ulaşmıştır (Tablo 12). Avrupa'daki diğer aşırı sağcı muadilleri kadar olmasa da oy oranını arttıran Altın Şafak'ın göçmenlere karşı takındığı tutumun görev yapan Yunan hükümetleri tarafından benimsenmesi, partinin en önemli siyasi başarısı olarak kayıtlara geçmiştir.

Çalışmada neden 2011-2019 arasındaki sürecin incelendiği sorusunun cevabı, bu dönemde Avrupa ülkelerinin İkinci Dünya Savaşı sonrası en büyük göç hareketliliğine

muhatap olduğu dönem olmasıyla ilgilidir. Bu süre zarfında 6 milyondan fazla göçmen Avrupa ülkelerine sığınmıştır (Tablo 1). Bununla birlikte 2019 sonu itibarıyla tüm dünyaya yayılan yeni tip koronavirüs salgınından dolayı uluslararası insan hareketlilikleri doğal olarak kısıtlanmıştır. Çeşitli kurumların ortaya koydukları veriler itibarıyla aynı durum, uluslararası göç hareketlilikleri için de vaki olmuş ve salgın boyunca özellikle Avrupa ülkelerine ulaşmaya çalışan göçmenlerin sayısında gözle görülür derece azalma yaşanmıştır (Federal Statistical Office of Germany, 2020; UN Department of Global Communications, 2020). Bundan dolayı tezin tarih aralığının 2019’da son bulmasında salgınının yarattığı kısıtlayıcı etkilerin de önemli bir rolünün olduğunu belirtmek gerekir.

Bir başka önemli husus olarak 2011-2019 arasındaki süre zarfında Avrupa ülkelerine yaşanan düzensiz kitlesel göç, 2015 ve sonrasındaki dönemde hız kazanmış olsa da bu tezde sekiz yıllık geniş dönem ele alınmıştır; çünkü bu süreçte iki ülkede göçün güvenikleştirilmesi farklı dönemlere tekabül etmektedir. Örneğin göçün yüksek düzeyde güvenlik konusu haline getirilmesi Yunanistan’da 2011 ve sonrasına, Macaristan’da ise 2015 ve sonrasına tekabül etmektedir. Haliyle tezde nispeten daha geniş bir dönem olarak 2011-2019 arasındaki sekiz yıl incelenmektedir.

Son olarak tez dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde önce bu tezde göçe dair sıklıkla kullanılan kavramlar incelenmiştir, ardından aşırı sağ ideoloji merceği altına alınmıştır. Akabinde gelen ikinci bölümde Kopenhag ve Paris okullarının anlatıları doğrultusunda güvenikleştirme siyaseti ve göçün güvenikleştirilmesi değerlendirilmiştir. Üçüncü ve dördüncü bölümlerde sırasıyla iki Avrupa ülkesi Macaristan ve Yunanistan’da göçün güvenikleştirilmesi ve bu süreçte aşırı sağ partilerin üstlendikleri roller incelenmiştir. Bu bölümlerin ortak bir formata oturtulması ve daha rahat karşılaştırmalar yapılması adına ülke incelemelerinde benzer dizilime öncelik verilmiştir. Buna göre önce Macaristan ve Yunanistan’ın ülke ve göç profilleri ortaya konmuştur. Ardından bu ülkelerde göçün güvenikleştirilmesinde rol oynadığı tespit edilen aşırı sağ partiler tanıtılmıştır. Daha sonra her ülkenin 2011 ve sonrasındaki dış göç dalgasında nasıl bir tavır takındığı, güvenikleştirme kuramı çerçevesinde yorumlanmış ve bu süreçlerde aşırı sağ partilerin oynadıkları roller irdelenmiştir. Nihayetinde çalışma neticesinde ulaşılan bulgular “Sonuç” bölümünde bir araya getirilerek genel bir değerlendirilme yapılmıştır. Bu bölümde ayrıca iki ülkedeki göçün güvenikleştirilmesi süreci ortak parametreler üzerinden mukayese edilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Tezde belirtilen araştırma sorularına cevap verilebilmesi ve tezin amacına ulaşabilmesi için öncelikli olarak betimleyici ve açıklayıcı anlatım biçimlerinin kendilerine özgü dinamiklerinden dengeli şekilde yararlanılmıştır. Ayrıca ele alınan konunun kuramsal zeminde yapılan izahlarla sınırlı kalmaması için anlatılan meselelere dair mümkün oldukça somut örneklere yer verilmiştir. Böylece konularla ilgili yapılan kuramsal anlatılar daha somut hale getirilmiştir.

Nitel araştırma yaklaşımına sahip bu tez yorumsamacı geleneğe dayanmaktadır. Kişilerin kendi değerlendirmelerine olanak sağlayan yorumsamacılık geçmiş ve şimdiki zamanlarda var olanı yorumlamakta ve onu anlama gayesi gütmektedir. Güvenlikleştirme kuramı da çıkış noktası itibarıyla bir sürecin sonuçlarına yol açan nedenleri anlamaya çalıştığı için bu yaklaşım ve gelenek tezin amaçlarıyla doğrudan bağdaşmaktadır. Bununla birlikte tezin konusu itibarıyla göç ve göçmen karşıtlığında yaşanan artış gibi hususların tespiti noktasında nicel verilerden de yararlanılmıştır. Ayrıca göçmen ölümleri gibi kritik konularda resmi istatistiklerin kısıtlı ya da problemliliğinden ötürü uluslararası kuruluşların ve sivil toplum örgütlerinin (Uluslararası Göç Örgütü, Af Örgütü, Helsinki Komitesi vb.) verilerinden istifade edilmiştir.

Diğer taraftan Kopenhag Okulu'nun ortaya koyduğu ve geliştirdiği güvenlikleştirme kuramında vakalara dair analizler yapılırken yöntem olarak Türkçeye “konuşma eylemi”, “söz-edim” ya da “söz-eylem” şeklinde çevrilebilecek *speech-act* analizinden yararlanılmıştır. Konuyla ilgili tezin kuramsal çerçeve bölümünde daha geniş bir anlatım yapılmakla birlikte bu analiz yönteminin ilk olarak İngiliz dil bilimci John Langshaw Austin tarafından kullanıldığını belirtmek gerekir. Bu analize göre oluşturulan bir sosyal gerçeklik dilden bağımsız değildir ve bu gerçekliğin inşasında üretilen söylemlerin kullanım şekli önemlidir. Örneğin göç olgusunun çeşitli aktörler tarafından sürekli güvenlikle ilintili abartılı kavramlarla (dalga, istila vb.) ya da çeşitli problemlerle (artan işsizlik, toplumsal güvensizlik, suç oranları vb.) birlikte kullanılması, bir süre sonra toplum nezdinde göçmenlere karşı olumsuz bir algının oluşmasına sebep olur. Dolayısıyla bir konuya dair dile getirilen söylemler, o anda ortaya konulan ya da ilerleyen zamanlarda ortaya konacak eylemlerin bir nevi habercisidir. Daha önemlisi Austin, konuşma ve eylemler arasındaki ayrımın anlamsız olduğunu ve tüm konuşmaların birer

eylem olduğunu belirtir. Bir başka ifadeyle telaffuzların bizatihi kendileri eylemdir (*the utterance itself is the act*). Bu açıdan konuşmaların ve onların alt unsurlarının başlı başına değerlendirilmesi gereken önemli birer analiz birimleri oldukları anlaşılmaktadır.

Konuşma eylemi yöntemiyle ilgili önemli bir ara bilgi olarak ifade edilmelidir ki konuşma eylemi ile söylem analizi birbiriyle yakından ilintili olsa da birbirinden farklı iki yöntemdir. Kendisine güvenlikleştirme modelini temel alan birçok çalışmada olduğu gibi bu tezde güvenlikleştirme sürecinde yer alan aktörlerin konuya dair güvenlikle alakalı kritik konuşmaları genel manalarıyla analiz edilmiştir. Bu doğrultuda tez boyunca siyasi parti lideri, milletvekili, hükümet yetkilisi ve bürokrat gibi siyasi açıdan nüfuzu yüksek kişilerin yanı sıra güvenlik kurumlarının resmi açıklamaları ele alınmıştır.

Tez, güvenlikleştirme kuramının benimsediği konuşma eylemi analizinin yanı sıra tamamlayıcı bir yöntem olarak “süreç takibi” (*process tracing*) yönteminden istifade etmektedir. Güvenlikleştirme siyaseti süreç odaklı bir siyaset olduğu için bu süreçlerin işleyişini sistematik bir şekilde ortaya koymak ve gelişmeler arasındaki ilişkiyi iyi tespit etmek konunun anlaşılabilirliğine katkı sağlamaktadır. Zira güvenlikleştirme sürecinde birbirleriyle iç içe geçmiş olaylar zinciri ile neden(ler) ve sonuç(lar) arasındaki bağlantıyı mantık çerçevesinde kurabilmek için bunlar arasında geçen süreci iyi anlamak ve yorumlamak gerekir. Aksi takdirde konuya dair yapılan anlatılar ve analizler zayıf kalabilir. Dolayısıyla süreç izleme, başlı başına bir süreç olan güvenlikleştirme siyasetini anlama ve bu siyasetin sonuçlarını çözümlenme noktasında analitik bir yöntemdir. Son dönemde güvenlikleştirme çalışmalarına önemli katkılar sunan Paris Okulu’nun temsilcilerinden Thierry Balzacq (2010: 46-47) da süreç analizinin işlevsel bir yöntem olmasına rağmen güvenlikleştirme çalışmalarına çok geç dahil edildiğini belirtir.

“Süreç gözetleme” (*process observation*) ve “iz sürme” (*tracer*) isimleriyle de bilinen süreç takibi yöntemi, siyaset bilimi çalışmalarında ilk kez 1979’da Alexander George tarafından kullanılmıştır (Bennett ve Checkel, 2015: 5). Uzun bir süre üzerinde çok fazla araştırma yapılmadığı için metodolojik olarak atıl kalan yöntem, daha sonra George ve Bennett’in 2005’te yayımladığı kitap ile birlikte nitel araştırmalarda daha fazla kullanılır hale gelmiştir. Yöntemin amacı –adından da anlaşılacağı üzere– geçmişte yaşanmış bir olayı zaman ve mekan koşullarına sadık kalarak ve kronolojik olarak takip etmektir. Yöntem bunun yanı sıra ilgili olayın değişkenleri arasındaki nedensellik bağına ortaya

çıkartır (Gökçe, 2022: 48). Sonuç olarak süreç takibi yöntemi sadece olayları değil aynı zamanda bu olayların nasıl ve hangi şartlar altında gerçekleştiğini anlamaya çalışır. Ayrıca güvenikleştirme çalışmalarında süreç takibi özellikle Paris Okulu müntesipleri tarafından sıkça tercih edilir. Okulun temsilcilerinden Balzacq'e (2011: 47) göre güvenikleştirme çalışmalarında kullanılacak süreç takibi yöntemi sadece birbiriyle etkileşimli meseleler, sebep-sonuç ilişkileri ve bir durumun kendine has şartlarıyla ilgilenir.

David Collier (2011: 823) özünde nitel bir araştırma yöntemi olan süreç takibini "Araştırmacı tarafından ortaya atılan araştırma soruları ve hipotezler ışığında seçilen ve tanısal kanıtların sistematik şekilde incelenmesi" olarak tanımlar. George ve Bennett (2005: 206) ise süreç takibini "bağımsız değişken(ler) ile bağımlı değişkenin arasına giren nedensel süreci anlama çabası" olarak nitelendirir. Ancak burada önemli bir husus olarak belirtmek gerekir ki bu yöntemi kullanan araştırmacı her durumda bağımsız değişkeni (sürecin çıktısını) en başından bilir. Bunun yanı sıra Augusto Teixeira ve Antonio Silva (2017: 4) süreç takibinin; nesnelerin, nedenlerin ve mekanizmaların birleştirilerek tarihsel anlatıların nedensel açıklamalara dönüştürülmesine olanak sağladığını ifade eder. Bu tanımlardan hareketle süreç takip yönteminin bir nedenin ya da nedenler zincirinin bir sonuca nasıl katkıda bulunduğu dair çıkarımlarda bulunmaya olanak sağladığı söylenebilir.

Süreç takibi esasen birçok araştırmacının özellikle geçmişe dair bir anlatıda bulunurken farkında olmadan kullandıkları yaygın bir araştırma yöntemidir. Ancak Bennett ve George (1997: 6) süreç takibinin nedensel serilere dayanan bir olayı kuramsal değişkenler üzerinden analitik açıklamaya dönüştürmesi yönüyle, klasik bir tarihsel anlatıdan farklılık gösterdiğini ifade ederek süreç takibinin hikayelemeye dayalı salt bir tarih anlatısı olmadığına işaret eder. Bu farklı tanımlar bir araya getirildiğinde, süreç takibi yönteminin belirli bir süre zarfında gelişen olayların sistematik şekilde takip edilmesini, bağımsız değişken(ler) ve bağımlı değişken(ler) arasındaki ara değişken(ler)in ya da neden(ler) ve sonuç(lar) arasındaki sürecin analitik şekilde yorumlanmasını ve anlatılmasını amaçladığı sonucu çıkar.

Buraya kadar anlatılanları kısa bir örnek üzerinden anlatmak gerekirse neden olarak nitelendirilebilecek A'dan, sonuç olarak nitelendirilebilecek C'ye giden süreç kendi

kendine gerçekleşmemekte; nedensel mekanizmalar olarak nitelendirilebilecek B'den oluşan bir süreçten etkilenmektedir. Her sonucu doğuran bir süreç olduğu için nedensel mekanizmaları tespit etmek ve aradaki süreci izleyip çözümllemek gerekir. Bu arada süreç takibinde sıklıkla değinilen bir kavram olması bakımından “nedensel mekanizmalar” (*causal mechanisms*) ile ilgili kısa bir tanım yapmak yararlı olacaktır. Derek Beach (2017) nedensel mekanizmaları sebeplerden ziyade sebeplerin tetiklediği ve sebepleri sonuçlara bağlayan soyut ya da somut vasıtalar olarak açıklar. Bir başka ifadeyle bunlar bir süreç başladıktan sonra bu sürece dahil olan ve süreci sonuca taşıyan vasıtalarlardır. Bu yönüyle nedensel mekanizmalar bir nevi ara değişken vazifesi görür. Kavramı bir benzetmeyle açıklamak gerekirse, nedensel mekanizmalar adeta içinde ne olduğu bilinmeyen bir kara kutu gibidir ve süreç takip yöntemi bu kara kutuyu açıp kutunun içinde neler olduğunu ortaya çıkarır.

Bunların yanı sıra süreç takibi yönteminin etkili şekilde uygulanabilmesi için araştırmayı yapan kişinin incelediği konuda derinlemesine bilgi sahibi olması gerektiğine dair yaygın bir uzlaşma vardır (Falletti, 2006: 6; Özcan, 2018: 60). Bu süreçte hangi olayların kritik olduğunu tespit etmek ve çalışmaya dahil etmek ise doğal olarak araştırmacının öznel tutumuna ve araştırmanın konusuna bağlıdır. Nitekim Sharon Crasnow (2017: 5) en basit şekilde süreç takibinin kendisine başlangıç ve bitiş noktaları belirlemesi gerektiğini; bunları belirlemeninse konunun bağlamı kadar araştırmacının ilgisine ve geçmiş bilgisine bağlı olduğunu belirtir. Dolayısıyla pozitivist epistemolojinin aksine yorumlayıcı epistemolojinin savunduğu üzere süreç takibinde araştırmacının şahsi değer yargılarından ve inançlarından tamamen bağımsız olması mümkün değildir. Buna karşın etkili bir süreç takibi farklı kaynaklardan veri toplanmasını, bunların eleştirel düşünce süzgecinden geçirilmesini ve nihayetinde sentezlenmesini zorunlu kılar. Ayrıca oldukça geniş popülasyonlar üzerinde çalışan nicel ve deneye dayalı yöntemlerin aksine süreç takibi az sayıda vaka üzerinde daha dikkatli ve derinlikli çalışmayı gerektirir (Crasnow, 2017: 2). Ancak süreç analizinde bazı araştırmacıların bilerek veya bilmeyerek sırf öngörülerini veya argümanlarını doğrulamak için vaka seçmesi önemli bir sorundur. Bu tür bilişsel yanlılık sorunlarını aşmak için George ve Bennett'in (2005) tavsiye ettiği en ideal yol karşılaştırmalı vaka analizi yapmaktır. Bu tezde böylesi bir hataya düşmemek için birbirinden bağımsız iki farklı ülke ayrı birer vaka olarak derinlemesine incelenmektedir.

Ayrıca süreç takibi, uzunlamasına bir araştırma sürecine (*longitudinal research*) dayandığı için var olan verilerin uzun bir zaman diliminde tetkik edilmesini zorunlu kılar. Bunun için nitel bir araştırma yöntemi olması sebebiyle süreç takibi genelde arşiv belgesi, açıklama ve haber gibi geçmişe dair nitel verilere odaklanmakta ve onlardan istifade eder (George ve Bennett, 2005: 8). Buna ilaveten Oisin Tansey (2007) incelenen döneme dair sahip oldukları özel bilgiler nedeniyle elitlerle yapılan görüşmelerin de süreç takibinde kullanılabileceğini belirtir.

Bennett ve Checkel (2015: 21) iyi bir süreç takibi için araştırmacının konuya dair alternatif açıklamalara açık ve eşit mesafeli olması, incelediği kaynaklarda potansiyel açıdan bir yanlılık bulunabileceği gerçekliğinden ötürü dikkatli olması, sürece nereden başlaması ve süreci nerede bitirmesi gerektiğine dair makul bir karar vermesi ve farklı kanıtları toplama noktasında cesur olması gibi hususlara dikkat etmesi gerektiğini ifade eder. Collier (2011: 823) de bir araştırmacının odaklandığı araştırma soruları ve ortaya attığı hipotezler ışığında etkili bir süreç takibi ve analizi yapabilmesi için iki hususa önem vermesi gerektiğini söyler: dikkatli bir tasvir yapması ve tüm (bağımsız, ara ve bağımlı) değişkenleri bir bütün ve silsile halinde gözden kaçırmadan izlemesi.

Öte yandan Derek Beach ve Rasmus Pedersen (2013) süreç takibi yönteminin üç türünün bulunduğunu belirtir: bir kuramın testi (*theory-testing*) için yapılan süreç takibi, bir kuram oluşturulması (*theory-building*) için yapılan süreç takibi ve bir sonucun açıklanması (*explaining-outcome*) için yapılan süreç takibi. Yazarlara göre bunlardan ilkinde dayalı süreç takibi, belirli bir kuramdan hareketle nedensel mekanizmaları test etmeyi ve kuramsal argümanların süreç içerisinde geçerlilik kazanıp kazanmadığını ortaya çıkarmayı amaçlar. İkincisi bir kuram oluşturma gayesiyle nedensel mekanizmalar inşa etmeyi ve vakalar topluluğu boyunca mevcut olması beklenen nedensel mekanizmaları takip ederek sürece dair genelleştirme yapmayı hedefler. Üçüncüsü ise bir sonuca dair sürecin izahını yapmayı ve sonuca giden yoldaki nedensel mekanizmaların kendi aralarındaki etkileşimini izlemeyi amaçlar. Buradan hareketle ilk iki türün kuram, üçüncüsünün ise daha çok vaka odaklı olduğu söylenebilir. Bu tezde uygulanan süreç takibi de birinci ve üçüncü türe aynı anda girmektedir; çünkü bir taraftan güvenlikleştirme siyaseti tezin kuramsal çerçevesini oluşturduğu için bir kuramı test etme gayesi vardır, diğer taraftan güvenlikleştirme sonuç odaklı bir süreç olduğu için tezde bu sürecin analizi yapılmaktadır.

Son olarak iyi bir süreç takibi yapılabilmesi için beş adımdan oluşan bir serinin sırayla takip edilmesi gerekir. Buna göre araştırmacı, öncelikle takip etmek istediği sürece dair gerekli bilgileri ve belgeleri tespit etmelidir. Ardından ihtiyaç duyması halinde fazladan bilgi alabileceği diğer kaynakları (bilgi, belge, kişi, kurum vb.) belirlemeli ve bunlara erişim sağlamalıdır. Nihayetinde elindeki tüm kaynakları bir araya getirmeli, bunları detaylı ve eleştirel düşünce süzgecinden geçirerek incelemeli ve en sonunda bunları anlatarak süreç analizini tamamlamalıdır.

Araştırmanın Önemi

Literatür taraması bir konu ile ilgili önceki yayınların araştırılmasını, incelenmesini, irdelenmesini ve tasnif edilmesini sağlar. Bu sayede araştırmacılar, bir çalışmanın konusuna dair mevcut bilgi birikimini görür. Araştırma tasarımı, konu seçimi ve örneklemin ya da vakanın belirlenmesi gibi birçok önemli hususla ilgili fikir üretilmesine temel oluşturduğu için literatür taraması, araştırmacılar nezdinde bir nevi bilgilendirici rehber niteliğindedir. Burada bilimin birikim üzerine dayalı bir uğraş olması dikkate alındığında literatür taraması, önceki çalışmalarda yapılan hataların tekrar yapılmamasına ve daha önemlisi bilimsel birikimin devam etmesine olanak sağlar.

Tezin bu bölümünde 30 Ağustos 2020 - 30 Ağustos 2022 arasındaki süreçte farklı tarihlerde Google Akademik, Publish or Perish ve TÜBİTAK Ulusal Toplu Katalog isimli veri tabanlarında göç, güvenlik(leştirme) ve aşırı sağ anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan taramalar neticesinde tespit edilen eserler genel hatlarıyla değerlendirilmektedir. Ancak tespit edilen bütün eserleri bibliyografya formatında burada incelemek mümkün değildir. Bundan dolayı yapılan tarama neticesinde sadece konuyla ilgili en fazla bilinen eserler anlatılmaktadır. Böylece konuyla ilgili literatürün genel görüntüsü ortaya konmaktadır.

Mevcut yazındaki çalışmalar arasında tezin araştırma konusuna en yakın çalışmalardan birini hazırlayan Nazif Mandacı ve Gökay Özerim'in (2013) "Uluslararası Göçlerin Bir Güvenlik Konusuna Dönüşümü: Avrupa'da Radikal Sağ Partiler ve Göçün Güvenikleştirilmesi" makalesi, Avrupa'da göç karşıtı politikaların güvenikleştirme süreçlerinin bir ürünü olduğu ve bu süreçlerde aşırı sağ partilerin aktif bir rol oynadığı iddiasından yola çıkmıştır. Özerim'in doktora çalışmasının bir özeti olan ve güvenikleştirme kuramını kendisine rehber edinen makalede vaka olarak göçmenler

nezdinde hedef ülkeler olarak görülen Avusturya ve İsveç vakaları, dört güvenlik teması ekseninde eleştirel söylem analizi yönteminden istifade edilerek karşılaştırmalı şekilde incelenmiştir. Makale konuya dair Türkçe yazındaki öncü çalışmalar arasında yer almasından ötürü önem arz etmektedir. Ancak makalenin kuramsal çerçevesi sadece Kopenhag Okulu'na dayanmaktadır ve vaka olarak incelediği ülkeler Avusturya ve İsveç ile sınırlıdır. Bundan dolayı makaleyle bu tez arasında içerik açısından farklılıklar mevcuttur.

Mehlika Özlem Ultan'ın (2016) doktora tezinden hareketle hazırladığı “Avrupa Birliği'nde Yasa Dışı Göçün Önlenmesi ve Ülke Uygulamaları” başlıklı kitap, yasa dışı göçün önlenmesine yönelik uygulamaları önce makro düzeyde AB nezdinde ele almış; ardından mikro düzeyde üç Akdeniz ülkesi olarak İspanya, İtalya ve Yunanistan'ı karşılaştırmıştır. Yazar, kitabında bu üç ülkenin denizlerden gelen yasa dışı göçlerle nasıl mücadele ettiğini tahlil etmiştir. Yazarın ele aldığı yalnızca iki ülkeden biri (Yunanistan) bu tezin konusuna girmektedir. Ancak yazarın tezinde ve kitabında göç yönetimi konusuna odaklanması; buna karşın bu tezin güvenlikleştirme siyasetini temel alması önemli bir farklılık arz etmektedir. Buna ilaveten yazar, vaka olarak ele aldığı ülkeleri incelerken göçün güvenlikleştirilmesi konusuna genel hatlarıyla değinmiştir. Dolayısıyla kitapla bu tez arasında konuya yaklaşım ve incelenen vakalar itibarıyla farklılıklar mevcuttur.

Sabiha Nur Meç'in 2018'de tamamladığı “Göçün Güvenlikleştirilmesi: Almanya'da AfD'nin Yükselişi ve Suriyeli Mülteci Krizi” başlıklı yüksek lisans tezi ile bu tezinden ürettiği “Göçün Güvenlikleştirilmesi: Almanya'da Aşırı Sağ Parti AfD'nin Yükselişi ve Suriyeli Mülteci Krizi” başlıklı makalesi de bu tezin konusuna en yakın çalışmalar arasında yer almaktadır. Göç-güvenlik-aşırı sağ üçgeninde vaka olarak Almanya'yı inceleyen Meç, aşırı sağ parti AfD'nin 2015 itibarıyla söylem düzeyinde (Suriyeli) göçmenleri ve (Müslüman) azınlıkları nasıl bir güvenlik meselesi olarak inşa ettiğini analiz etmiştir. Meç çalışmasının sonucunda göçmen karşıtı söylemlerin, AfD'nin artan siyasal başarısında ve meşruiyetinde önemli bir yere sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu tezin konusuna yakın bir çalışma olsa da makalede vaka olarak Almanya'nın alınması önemli bir farklılıktır.

İkinci olarak Macaristan’da göçün güvenlikleştirilmesi ile ilgili mevcut çalışmalara bakıldığında güvenlikleştirme kuramından hareketle Nina Miholjic’in (2017) bu ülkeyi ele aldığı “The Securitization of Migration Issue: Hungarian Case” başlıklı makalesinin tezin konusuna dair bilimsel yazına oldukça değerli bir katkı sunduğu söylenebilir. Bahsi geçen bu çalışmada 2015’te yoğun bir göçmen girişiyle karşı karşıya gelen ve esasında göçmenler için bir güzergah ülkesi olan Macaristan’da Başbakan Victor Orban öncülüğünde gerçekleşen güvenlikleştirme süreci incelenmiştir. Miholjic çalışma boyunca yaptığı tahlil sonucunda ülkedeki güvenlikleştirme sürecinde kültür ve ekonomi güvenliği sektörleri kapsamında yürütülen tartışmaların ön plana çıktığı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanı sıra yazar “ülkeyi tehlikeli göçmenlerden korumak” iddiasıyla bizzat başbakan eliyle yürütülen güvenlikleştirme süreci sonucunda Sırbistan sınırına duvar örülmesini bu sürecin somut bir çıktısı olarak yorumlamıştır. Buna karşın çalışmada bu başarılı güvenlikleştirme sürecinde aşırı sağ partilerin nasıl bir rol oynadığına dair herhangi bir yorumda bulunulmamıştır. Bunun yerine güvenlikleştirici aktör olarak sadece Başbakan Orban odağa alınmıştır. Burada güvenlikleştirme sürecinin çok boyutlu ve çok aktörlü bir süreç olması dikkate alındığında makalenin tek bir aktörü incelemesinden ötürü kısmen zayıf kaldığı ifade edilebilir.

Cathrine Thorleifsson (2017) “Disposable Strangers: Far-Right Securitisation of Forced Migration in Hungary” başlıklı makalesinde öncelikle aşırı sağ kavramının içeriğini muğlaklaştırarak merkez sağdaki Fidesz ile aşırı sağcı Jobbik’i aynı çizgide konumlandırmıştır. Her iki partinin de günümüzde merkez sağdan uzak olduğunu düşünen Thorleifsson, çalışmasında zorunlu göçün Macaristan’da güvenlikleştirilmesinde aşırı sağ olarak gördüğü bu iki partinin tutumlarını analiz etmiştir. Makalede kuramsal olarak güvenlikleştirme modeli kullanılsa da analiz kısımlarında modelin sunduğu argümanlardan kısıtlı şekilde yararlanılmıştır. Bunun yanı sıra göçün güvenlikleştirilmesine yönelik yapılan değerlendirmelerde Fidesz’e ağırlık verilmiş, Jobbik ise geri planda kalmıştır.

Önder Canveren ve Fulya Akgül (2017), “The Analysis of the Hungarian Government’s Discourse towards the Migrant Crisis: A Combination of Securitization and Euroscepticism” başlıklı müşterek makalelerinde Macaristan’da Orban hükümetinin göç ve göçmen karşıtı söylemlerini güvenlikleştirme ve Avrupa şüpheciliği (*Euroscepticism*) üzerinden analiz etmektedir. Bunun için yazarlar, Başbakan Orban ve hükümet

sözcüsünün konuyla ilgili 2015-2016 arasındaki açıklamalarını kapsayan bir dizi belgenin içeriklerini analiz etmiştir. Yazarlar yaptıkları analiz neticesinde ilgili aktörlerin göç karşıtı söylemlerini; güvenlikleştirme, Avrupa şüpheciliği ve göçü durdurma temaları etrafında kurguladıklarını tespit etmiştir. Ancak çalışmada aşırı sağ Jobbik’le ilgili herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır.

Maria Ferreira (2018) “Memory, Trauma and the Securitization of Migration in Contemporary Hungary” başlıklı makalesinde Başbakan Orban’ın 2014-2017 arasındaki bir dizi konuşmasını ve röportajını söylem analizi yöntemini kullanarak incelemiştir. Bunları beş farklı kategoride tahlil eden Ferreira’nın makalede vardığı temel sonuç, Orban’ın ülkeye yönelik yoğun göç hareketliliğini daha önce Türklerle yaşanan savaş gibi tecrübeler ve Sovyet dönemindeki travmalara bağlayarak konuyu insani bir kriz olmaktan çıkartıp güvenlik meselesi haline getirdiğidir. Buradan hareketle yazarın, diğer birçok yazar gibi Orban’ı güvenlikleştirici aktör olarak kabul ettiği sonucu ortaya çıkar. Yazara göre toplumun göç konusunu sıklıkla daha önce cereyan eden acı hatıralar ve travmalarla birlikte duyması güvenlikleştirme sürecini kolaylaştıran temel faktörler olmuştur. Nihayetinde hükümet, özünde insani bir mesele olan göçü rahatlıkla güvenlik alanına çekerek göç yönetiminde daha sıkı politikalara yönelme fırsatı yakalamıştır. Güvenlikleştirme sürecinde aralarında aşırı sağ parti Jobbik’in ve medyanın bulunduğu işlevsel aktörlerin göz ardı edilmiş olması ise makalenin göze çarpan en önemli eksikliğidir.

Tatiana Rizova (2019) “The Securitization of the European Migrant Crisis Evidence from Bulgaria and Hungary” başlıklı makalesinde 2015-2017 arasında Avrupa ülkelerine yaşanan yoğun göç hareketliliği sürecinde, Bulgaristan ve Macaristan’ın nasıl bir tavır takındığını ve ne tür kısıtlayıcı göç politikaları ürettiklerini karşılaştırmalı şekilde tahlil etmiştir. Güvenlikleştirme kuramının açıklayıcı gücünden istifade eden makale, bu tahlili yaparken her iki ülkedeki siyasi elitlerin açıklamalarını ve bazı medya organlarındaki haberleri incelemiş ve bunları içerik analizi yöntemiyle yorumlamıştır. Macaristan ile ilgili olarak yapılan tespitlerde bu ülkedeki güvenlikleştirme sürecinde göçmenlerin daha çok kültürel yönden sorunsallaştırıldığını ortaya çıkaran makale, bu süreçte medyanın göçmenlere yönelik yapılan haberler neticesinde kolaylaştırıcı aktör olarak yer aldığını tespit etmiştir. Macaristan özelinde aşırı sağ parti Jobbik üyesi siyasetçilerin açıklamalarına da değinen makale, bu ülkedeki güvenlikleştirme sürecinin sonucunda

ortaya çıkan somut çıktılarının tespiti bakımından zayıf kalmıştır. Makale güvenlikleştirme sürecinde aşırı sağ partilerin nasıl bir rol üstlendiğini de izah edememiştir.

Gigi Gigitashvili ve Katarzyna Sidlo (2019) tarafından kaleme alınan “Merchants of Fear: Discursive Securitization of the Refugee Crisis in the Visegrad Group Countries” başlıklı makale Vişegrad Dörtlüsü (V4) olarak bilinen Macaristan, Çekya, Slovakya ve Polonya’da söylem düzeyinde güvenlikleştirme sürecinin nasıl gerçekleştiğini ve ortaya çıkan sonuçların ne olduğunu tasvir etmeye çalışmıştır.¹ V4 ülkeleri nezdinde göçün güvenlikleştirilmesini daha çok benzerlikler açısından ele alan makale, bunu yaparken dört ülkedeki siyasi elitlerin 2015-2018 arasındaki açıklamalarını temel almıştır. Yorumlayıcı bir çalışma olmaktan ziyade daha çok betimleyici bir çalışma hüviyetindeki bu makaleye benzer şekilde Peter Stepper’ın (2016) “The Visegrad Group and the EU Agenda on Migration: A Coalition of the Unwilling?” makalesi de V4 ülkelerini göç krizi bağlamında incelemiş ve sınırlı parametrelerle karşılaştırmıştır. Ancak her iki makale güvenlikleştirme kuramını rehber edindiği halde bu kuramdan tam manasıyla beslenememiştir. Aynı minvalde her iki makalenin Macaristan kısımlarında siyasi elit olarak sadece Başbakan Orban incelendiği için bu ülkede göçün güvenlikleştirilmesinde işlevsel bir rol üstlenen aşırı sağ parti Jobbik’e temas edilmemiştir.

Boldizsar Nagy (2019) “Hungarian Asylum Law and Policy in 2015-2016: Securitization Instead of Loyal Cooperation” başlıklı makalesinde, Macar hükümetinin 2015-2016 arasında göçmenlere yönelik izlediği dışlayıcı siyaseti hukuki açıdan değerlendirmiştir. Yazar makale boyunca hükümetin aldığı göç karşıtı kararların ulusal düzeyde Anayasa’yla, uluslararası düzeyde uluslararası mülteci rejimiyle ve ulus üstü düzeyde AB hukukuyla çeliştiğini tespit etmiştir. Nagy makale boyunca yaptığı hukuki değerlendirmelerin yanı sıra güvenlikleştirme, popülizm ve göçmenlikle bağlantılı suçlar (*crimmigration*) kavramlarından istifade etmiştir. Böylece disiplinler arası bir çalışma ortaya koymuştur. Nagy makalesinin sonucunda Orban hükümetinin göç karşıtı politikasını şu altı kelimeyle özetlemiştir: reddetme (*denial*), caydırma (*deterrence*),

1 Vişegrad Dörtlüsü ya da Grubu olarak bilinen oluşum 1991’de dört AB ülkesi (Çekya, Macaristan, Polonya ve Slovakya) arasında kurulmuştur. Bölgesel düzeyde faaliyet gösteren oluşumun ana gayesi, bahsi geçen dört ülke arasındaki siyasi ve ekonomik dayanışmayı güçlendirmektir. Ancak oluşum, AB içerisinde ayrı bir gruplaşma olması yönüyle zaman zaman eleştirilere maruz kalmaktadır. Detaylı bilgi için bkz. Yeşiltaş, S. ve Erdem, T. (2021). Vişegrad Grubu Üzerine Bir Analiz: Oluşumu, İşleyişi, Etkileri ve Sorunlar. *OPUS*. Cilt: 18, Sayı: 40, ss. 2961-2998.

engelleme (*obstruction*), cezalandırma (*punishment*), dayanışma eksikliği (*lack of solidarity*) ve yasaları ihlal etme (*breaching superior law*). Konuyla ilgili önemli bir çalışma olmakla birlikte yazar, makalesinde Orban hükümetine odaklandığı için aşırı sağ parti Jobbik’le ilgili herhangi bir yoruma yer vermemiştir.

Daniel Gyollai (2021) tarafından yazılan “Bridging Copenhagen and Paris: How Hungarian Police Accept Anti-Immigrant Discourse” isimli makale, eklektik bir yöntem izleyerek kuramsal açıdan Kopenhag ve Paris okullarının güvenlikleştirme siyasetine yönelik ortaya koyduğu argümanları cem etmiştir. Güvenlikleştirme süreçlerinin sadece söylemlerden ibaret olmadığını dile getiren Gyollai, bu süreçlerin daha iyi anlaşılabilmesi için söylemlerin yanı sıra uygulamaların ve uygulama aşamalarında güvenlik profesyonellerinin tutumlarının daha fazla mercek altına alınması gerektiğini savunmuştur. Gyollai bu yönüyle Paris Okulu’na yakın bir duruş sergilemiştir. Spesifik olarak Macaristan’da göçün güvenlikleştirilmesinde hükümetin, polis birimini hedef kitle olarak belirlediğini ve bu kitleyi ikna etmeye çalıştığını belirten yazar, polislerin süreç boyunca göç karşıtı söylemleri nasıl alımladığını analiz etmiştir. Gyollai bunun için 2018’de bir grup polisle konuyla ilgili derinlemesine görüşmeler gerçekleştirmiştir. Yapılan görüşmeler neticesinde katılımcıların yüzde 83’ünün hükümetin göç meselesinde takındığı tutumu kabul ettiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte göçün güvenlikleştirilmesinde polisin hükümetin verdiği her talimatı aynen uygulayan statik ve pasif bir birim olmadığını söyleyen Gyollai, bu süre zarfında polislerin kendi konumları itibarıyla oldukça aktif olduklarını tespit etmiştir. Konuya dair farklı bir yaklaşım sunan Gyollai’in makalesi polisler odaklandığı için doğal olarak aşırı sağ partileri analiz dışında bırakmıştır.

Şeyma Uzun’un (2021) “Avrupa’da Aşırı Sağ Partiler Çerçevesinde Uluslararası Göçün Güvenlikleştirilmesi: Fransa ve Macaristan Örnekleri” başlıklı yüksek lisans tezi, uluslararası göç olgusunun Avrupa’da bir güvenlik konusu haline nasıl dönüştüğünü ve aşırı sağ partilerin bu süreçte nasıl bir tavır sergilediklerini incelemektedir. Bunun için yazar, Kopenhag Okulu’nun geliştirdiği güvenlikleştirme modeline dayanarak Avrupa’daki aşırı sağ partiler tarafından uluslararası göçün güvenlikleştirilmesini Fransa ve Macaristan örnekleri özelinde incelemiştir. Literatürde Avrupa ülkelerinde göçün güvenlikleştirilmesi sürecini ve bu süreçte aşırı sağ partilerin rolünü konu alan detaylı çok fazla çalışma olmadığı için Uzun’un tezi alana somut bir katkı sunmuştur. Yazarın

özellikle Macaristan'a yönelik yaptığı analizler bu tez için çok faydalı olmuştur. Buna karşın Uzun'un çalışmasıyla bu tez odaklandıkları vakalar itibarıyla farklılaşmaktadır.

Üçüncü olarak Yunanistan'da göçün güvenlikleştirilmesi ile ilgili mevcut çalışmalara bakıldığında beş çalışmanın ön plana çıktığı görülmektedir. Georgios Karyotis (2012) "Securitization of Migration in Greece: Process, Motives and Implications" isimli makalesinde güvenlikleştirme sürecini tam manasıyla anlamak için sadece siyasi elitlerin söylemlerine bakmanın doğru olmayacağını, bunun yerine söylemlerin ve uygulamaların birlikte ele alınması gerektiğini ileri sürmüştür. Bu doğrultuda Karyotis çalışmasında yöntem olarak eklektik bir yol izleyerek bir taraftan Kopenhag Okulu'nun konuşma eylem analizi yöntemini kullanmış ve bunun için siyasi elitlerin beyanlarını ve konuya dair bazı metinlerin içeriklerinden önemli noktaları paylaşmış, diğer taraftan Paris Okulu'nun dile getirdiği "kurumlar-kontrol mekanizmaları-uygulamalar" analizini benimsemiştir. Bunların yanı sıra yazar, Yunanistan'da göçün güvenlikleştirilmesini süreç, gerekçeler ve yansımalar açısından irdelemiştir. Buna göre 1990'larda özellikle Arnavutluk'tan yaşanan işçi göçü sebebiyle Yunanistan'ın göçün güvenlikleştirilmesi konusunda tecrübe kazandığını ortaya koyan Karyotis, bu süre zarfında siyasi elitler nezdinde ulusal, kültürel ve ekonomik güvenlik kaygılarının ön plana çıktığını ve bu kaygılar üzerinden söylem düzeyinde bir güvenlikleştirme siyasetinin izlendiğini tespit etmiştir. Buna ilave olarak yazar yine bu süreçte kurumsal düzenlemeler (yeni kurumların oluşturulması ya da sınırların askerileştirilmesi), düzenleyici hukuki mekanizmalar (yeni yasaların yürürlüğe girmesi ya da mülteci ve sığınmacı gibi kavramlara yönelik dar tanımlamaların yapılması) ve görsel medyadaki temalar üzerinden uygulama düzeyinde de bazı güvenlikleştirici adımların atıldığını ifade etmiştir. Siyasi elitlerin göçü güvenlikleştirme gerekçeleri içinse ülkedeki psikolojik yapının (Yunan kimliğine göçmenler tarafından zarar verileceği algısının) ve güvenlikleştirici aktörlerin göç konusuyla ilgili kar-zarar hesaplamalarının (göç konusunun seçimlerde ön plana çıkartılmasının) etkili olduğunu tespit etmiştir. Son olarak Yunanistan'ın Arnavutluk ile ilişkileri gerildiğinde ülkedeki yüz binden fazla yasa dışı Arnavut göçmeni sınır dışı etmesini, AB baskısına rağmen uzun süre aile birleşmelerine izin vermemesini ve iltica taleplerini reddetmesini bu güvenlikleştirme sürecinin birer yansıması olarak değerlendirmiştir. Ancak makale, göçün güvenlikleştirilmesinde daha çok siyasi elitleri ve kısmen medyayı incelediği için aşırı sağ partilere yeteri kadar temas etmemiştir.

Gabriella Lazaridis ve Dimitris Skleparis (2015) tarafından kaleme alınan “Securitization of Migration and the Far Right: The Case of Greek Security Professionals” başlıklı makale tez konusuna en yakın çalışmalardan biridir. Konuya dair yazına ciddi bir katkı sunan çalışma kapsamında yazarlar, Paris Okulu’nun anahtar kavramları arasında yer alan güvenlik profesyonellerine odaklanmıştır. Yunanistan’daki güvenlik profesyonelleri ve ırkçı Altın Şafak üyeleri dahil toplam 44 kişiyle derinlemesine mülakat yapan yazarlar, ayrıca 12 muvazzaf güvenlik profesyonelinin yüksek lisans tezlerini içerik analizine tabi tutmuştur. Yunanistan’da göçün güvenlikleştirilmesinin eskiye dayandığını ve Sovyetler Birliği dağıldıktan hemen sonra 1990’larda özellikle Arnavutluk ve civarındaki ülkelerden yaşanan göçle başladığını ifade eden yazarların iki temel iddiası vardır. Birincisi, ülkedeki güvenlik profesyonellerinin güvenlikleştirme sürecinde benimsedikleri algıların şekillenmesinde aşırı sağ partilerin ortaya koydukları fikirlerin ve söylemlerin ciddi bir etkisi olmuştur. Bunu ispatlamak için yazarlar bazı güvenlik profesyonelleriyle birebir görüşmeler yapmış ve bu görüşmeler sonucunda katılımcıların ülkeye yönelik göçe dair görüşlerini güvenlik sektörleri altında tahlil etmiştir. Yapılan bu görüşmeler sonucunda yazarlar Altın Şafak’ın göçle ilgili ortaya attığı söylemlerin ve benimsediği fikirlerin, güvenlik profesyonelleri tarafından da yüksek düzeyde kullanıldığını somut örnekler üzerinden izah etmiştir. İkincisi, yazarlar aşırı sağın aynı zamanda güvenlikleştirme süreçlerinden en fazla istifade eden taraf olduğunu belirtmiştir. Buna gerekçe olarak bu süreçlerde aşırı sağ söylemlerin gündeme gelmesini ve bu söylemlerin güvenlik profesyonelleri tarafından kullanılmasını göstermiştir. Böylece konuya dair gündeme gelen söylemler ve rutin haline gelen güvenlik uygulamaları, bir süre sonra aşırı sağın inanç ve değerleriyle uyumlu hale gelmiştir. Buna ilaveten ülkedeki aşırı sağ partiler de oy oranlarını gözle görülür şekilde arttırmıştır. Dolayısıyla sağ partilerin oylarını arttırmasıyla güvenlikleştirme siyasetinin hedef kitle üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak makalede güvenlikleştirme sürecinde aşırı sağ partilerin nasıl bir rol üstlendiği ve bu süreçlerin sonucunda ne tür olağanüstü önlemlerin alındığı anlatılmamıştır.

Ioannis Grigoriadis ve Esra Dilek (2018) tarafından hazırlanan ve AB’de göçün güvenlikleştirilmesini Yunanistan üzerinden inceleyen “Securitizing Migration in the European Union: Greece and the Evros Fence” isimli makale yazındaki en özgün çalışmalardan biridir. Çalışmayı en özgün kılan yön ise yazarların Karyotis’in (2012)

izlediği eklektik araştırma yöntemine benzer bir yöntem izlemeleridir. Buna göre çalışmada Kopenhag Okulu'nun geliştirdiği güvenlikleştirme kuramı Paris Okulu'nun ortaya koyduğu “kurumlar-kontrol mekanizmaları-uygulamalar” analiziyle desteklenmiştir. Dolayısıyla yazarlar güvenliği konuşmayı (*speaking security*) Kopenhag Okulu üzerinden ve güvenliği uygulamayı (*practising security*) Paris Okulu üzerinden tahlil etmiştir. Öte yandan yazarlar AB sınırlarının sadece sınırdaki ülkeler için değil tüm üyeler için önem arz ettiğini ve bundan ötürü üye devletler tarafından sınır güvenliğine dair devreye sokulan uygulamaların ulus üstü düzeyde kolay şekilde meşrulaştırıldığını savunmuştur. Yazarlar bu duruma örnek olarak Yunanistan'a yönelik başlayan göç hareketliliğini azaltmak için Atina yönetiminin konuyu güvenlikleştirerek bir dizi olağanüstü önlemler almasını ve bunları yaparken AB nezdinde ciddi bir zorlukla karşılaşmamasını göstermiştir. Daha da detaya inildiğinde iki yazar, ülkedeki ekonomik krize rağmen hükümetin 2012'de Türkiye ile kara sınırına tel örme projesini incelemiştir. Buna ek olarak yazarlar bazı siyasi elitlerin ülkeye yönelik göçü sıklıkla “yıkım”, “istila” ve “problem” gibi olumsuz çağrışımlara yol açan kelimelerle birlikte kullanmasını, güvenlikleştirme çabalarına birer katkı olarak değerlendirmiştir. Böylece makalede Kopenhag Okulu ve Paris Okulu'nun ortaya koyduğu argümanların esasında birbirlerini tamamladığı sonucu ortaya çıkmıştır. Buna karşın önceki çalışmada aşırı sağ partilere yeteri kadar temas edilmemiştir.

Dionyios Stivas'ın (2019) “The Curious Case of the Meta-Securitization of the European Refugee Crisis in Greece after 2015” isimli makalesi de ilginç bir çalışma olarak durmaktadır. Kısa fakat analitik olan bu çalışmada yazar, 2011'de Yunanistan'a yönelik başlayan ilk göç hareketliliğinin Yeni Demokrasi Partisi'nin iktidarda olduğu hükümet tarafından nasıl kısa süre içerisinde güvenlik meselesi haline getirildiğini ortaya çıkarmıştır. 2012-2014 arasında merkez sağ Yeni Demokrasi Partisi'nin ve 2014-2016 arasında Radikal Sol Koalisyon'un (SYRIZA) iktidarda olduğu dönemi bir bütün halinde ele alan yazar, çalışmasında güvenlikleştirme kuramından istifa etmiştir. Yazarın çalışmada ulaştığı sonuçlara göre 2012-2014 arasındaki iki yılda Yunanistan'da başarılı bir güvenlikleştirme siyaseti izlenmiş ve bu süre zarfında ülkenin göç politikası daha da sıkılaştırılmıştır. Bu çerçevede Türkiye sınırına çit örülmesi gibi olağanüstü tedbirler devreye sokulurken hedef kitle olarak görülen Yunan kamuoyunda bu tedbirlerin benimsenmesiyle ilgili bir kabullenmeye şahit olunmuştur. İktidarın el değiştirdiği

sonraki iki yılda ise SYRIZA hükümeti bu güvenlikleştirme siyasetini farklı yöntemlerle devam ettirmiştir. Buna göre hükümet bir taraftan göçmenlere yönelik açık kapı politikası uygulamış diğer taraftan AB'den maddi ve teknik yardım istemiş ve göçmenlerin dağıtılması noktasında yük paylaşımını talep etmiştir. Yazar burada SYRIZA hükümetinin ülke kamuoyunun yanı sıra AB'yi de hedef kitle olarak belirlediğini ifade etmiştir. Bu hususta yazara göre bir taraftan yapılan kamuoyu anketlerinde halkın hükümetin göçle ilgili yürüttüğü politikaları desteklemesi diğer taraftan AB'nin İtalya'ya ve Yunanistan'a maddi ve teknik destek sözü vermesi ve göçmenlerin diğer üye ülkeler arasında eşit şekilde dağıtılması için çaba göstermesi, hedef kitlelerin ikna edildiğini göstermektedir. Sonuç olarak yazar, SYRIZA'nın önceki hükümetlerin başlattığı güvenlikleştirme pratiklerini devam ettirmesini "meta güvenlikleştirme" olarak nitelendirmiştir. Bunlara karşın makalenin kuramsal çerçeve için sadece Kopenhag Okulu'nu benimsemesi bu tezle arasındaki en önemli farklılık olarak görülebilir.

Georgia Dimari'nin (2020) yazdığı "The Securitization of Migration in Greece 2011-2019: A Discourse and Practice Analysis" başlıklı makale, bu tezin konusuna ve konuya yaklaşım tarzına en yakın çalışmalardan birini teşkil etmektedir. Yunanistan'da göçün güvenlikleştirilmesi konusunu incelerken 2011-2019 arasındaki geniş döneme odaklanması ve bu dönemi bütüncül bir yaklaşımla ele alması, analizlerin Kopenhag Okulu'nun konuşma eylemleri yaklaşımına ve Paris Okulu'nun uygulamalar yaklaşımına dayanması makaleyi bu tezle aynı çizgiye getirmektedir. Çalışmada göçün güvenlikleştirilmesinde aşırı sağcı Altın Şafak'ın rolüne dairse çok fazla yorum yapılmaması önemli bir eksikliklerdir. Yine de makalenin konuya yaklaşımı ve yazarın konuyla ilgili tespitleri bu tez için çok faydalı olmuştur. Odaklandığı konunun yeteri kadar araştırılmadığını ve meselenin kuramsal açıdan yeteri kadar incelenmediğini söyleyen Dimari, 2011-2019 arasında dair analizlerini yaparken süreci 2011-2013, 2014-2018 ve 2019 olmak üzere üç alt döneme ayırmıştır. Dahası yazar 2011-2015 arasındaki dönemi göçün güvenlikleştirilmesi, 2015-2019 arasındaki dönemi ise mülteci krizinin güvenlikleştirilmesi olarak değerlendirmiştir. Bununla birlikte hemen belirtmek gerekir ki yazar, 2011-2019 arasında görev yapan hükümetlerden bağımsız olarak Yunanistan'da düzensiz göç meselesinin sürekli güvenlik sahasında tutulduğunu tespit etmiştir. Dolayısıyla Yunan devleti konuyla ilgili süreç boyunca kendi içinde istikrarlı şekilde göç

karşıtı politika izlemiştir. Bu açıdan Stivas'ın ve Dimari'nin temel argümanları benzeşmektedir.

Buraya kadar ele alınan çalışmalardan hareketle konuya dair mevcut çalışmaların genel değerlendirmesi yapıldığında genel olarak kuramsal eksiklik ve kuramı tahlil bölümünde kullanamama gibi benzer noksanlıkların bulunduğu göze çarpmaktadır. Bunun yanı sıra mevcut çalışmaların çoğunun konuya dair genel bir çerçeve çizdiği ve aşırı sağ partileri doğrudan araştırma denklemine dahil etmediği ya da edemediği görülmektedir. Dolayısıyla bu tez, öncelikle uluslararası bilimsel yazında yeni ivme kazanan ve Türkiye'de fazla çalışılmayan bir konu olarak göçün güvenlikleştirilmesinde aşırı sağın rolünü tahlil etmesi bakımından önem taşımaktadır.

Buraya kadar yapılan değerlendirmeye dayalı olarak tezin konuya dair bilimsel yazına en önemli katkısı, Macaristan ve Yunanistan'ı göç-güvenlik ilişkisi bağlamında aynı anda ele alıp karşılaştırması ve bu ilişkide aşırı sağın nasıl bir rol oynadığını analiz etmesidir. Bunun yanında tez, güvenlikleştirme çalışmalarına yön veren Kopenhag Okulu ile Türkiye'de henüz çok fazla istifade edilmeyen fakat postyapısalcı yaklaşımıyla güvenlikleştirme çalışmalarına önemli katkılarda bulunan Paris Okulu'nu birlikte kullanarak bilimsel yazını zenginleştirmekte ve güçlendirmektedir. Burada göç-güvenlik ilişkisi ve aşırı sağ partilerin göçe yaklaşımı konusunda çok fazla çalışma bulunmasına rağmen bu üçünü aynı anda belirli bir kuramsal çerçeveye dayanarak analiz eden çalışmaların sınırlı sayıda olduğu dikkate alınırca, tezin literatüre sunduğu katkılar daha iyi anlaşılabilir. Kısacası mevcut bilimsel yazında Macaristan ve Yunanistan özelinde uluslararası göçü, güvenlikleştirme yaklaşımıyla birlikte analiz eden ve bu analizi yaparken hem Kopenhag ve Paris okullarının argümanlarını cem etmeye çalışan hem de aşırı sağ dikkate alan karşılaştırmalı ve detaylı bir çalışma bulunmamaktadır. Bundan ötürü tez alandaki önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

1. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Tezin analiz kısmına geçmeden evvel konuya dair kavramsal çerçeveyi oturtabilmek adına burada önce göçe dair bazı önemli kavramlar ele alınmıştır. Bunun ardından tezin kavramsal çerçevesi açısından elzem olduğuna kanaat getirilen aşırı sağ kavramı incelenmiştir. Bunun için parçalardan bütüne gidilerek önce “ideoloji” ve “sağ” kavramları üzerinde durulmuş, ardından aşırı sağ ideolojinin kendisi irdelenmiştir. Bunu takiben aşırı sağ ideolojinin hangi dönemlerde güç kazandığını anlamaya çalışan bilimsel açıklamalar ortaya konmuştur.

1.1. Göçe Dair Önemli Kavramlar

Tezde çıkış noktası itibarıyla 2011 ve sonrasında Avrupa ülkelerine yönelik uluslararası, düzensiz ve kitlesel göçe odaklanılmaktadır. Ancak bu süre zarfında Avrupa ülkelerine ulaşan ya da ulaşmaya çalışan göçmenlerin arasında birçok farklı grubun (sığınmacı, mülteci vb.) var olduğunu belirtmek gerekir. Dolayısıyla bu süre zarfında gerçekleşen insani hareketlilik “karma insan göçü” olarak değerlendirilmektedir.

Avrupa’ya ulaşmaya çalışan farklı profillerdeki korunmaya muhtaç kişileri bir bütün halinde kapsamasından ötürü tez boyunca “göç” ve “göçmen” kavramları kullanılmaktadır. Tezde bu kavramların kullanılmasının bir diğer önemli sebebi, “göçün güvenlikleştirilmesi” (*securitization of migration*) kavramının güvenlikleştirme çalışmalarındaki hakim kullanım olmasıdır. Bir diğer ifadeyle bilimsel literatürde “sığınmacıların güvenlikleştirilmesi” (*securitization of asylum seekers*) ya da “mültecilerin güvenlikleştirilmesi” (*securitization of refugees*) gibi yaygın bir kullanım bulunmamaktadır. Netice itibarıyla bu tezin başından sonuna kadar mümkün mertebe göç, göçmen(ler) ve göçün güvenlikleştirilmesi kavramları kullanılmaktadır. Yine de olası bir kavramsal kargaşaya yol açmamak için Uluslararası Göç Örgütü’nün (IOM) tanımlamalarından hareketle bu kavramlar arasındaki farklılıkları kısa da olsa tanımlamak gerekir. Bu bağlamda IOM (2013);

- “Düzenli göç”ü (*regular migration*), “Kaynak ülkeden çıkışı ve ev sahibi ülkeye seyahati, geçişi ve girişi düzenleyen kanun ve yönetmeliklere uygun olarak insanların olağan ikamet yerinden yeni bir ikamet yerine gitmeleri” şeklinde tanımlar.

- “Düzensiz göç”ü (*irregular migration*), “Gönderen, transit ve kabul eden ülkelerin düzenleyici normlarının dışında gerçekleşen hareketlilikler” şeklinde tanımlar.
- “Göçmen”i (*migrant*) “Sebepleri, gönüllü olup olmaması, göç yolları, düzenli veya düzensiz olması fark etmeksizin yabancı bir ülkede bir yıldan fazla ikamet eden birey” şeklinde tanımlar. Dolayısıyla burada önemli bir husus olarak belirtilmelidir ki göçmen tanımına, turist veya iş adamı statüsüyle daha kısa sürelerde seyahat eden kişiler dahil değildir.
- “Geçici koruma statüsü”nü (*temporary protection*) “Çatışma veya yaygın şiddet ortamlarından kitlesel olarak kaçıp gelen kişilere öncesinde bireysel statü belirleme işlemine tabi tutulmaksızın devlet tarafından geçici koruma sağlama konusunda geliştirilen düzenleme” şeklinde tanımlar.
- “Sığınmacı”yı (*asylum seeker*) “Zulüm veya ciddi zarardan korunmak amacıyla, kendi ülkesi dışında bir ülkede güvenlik arayışında olan ve ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde mültecilik statüsüne ilişkin yaptığı başvurunun sonucunu bekleyen kişi” şeklinde tanımlar.
- “Mülteci”yi (*refugee*) “Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Cenevre Sözleşmesi veya Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü’ne taraf olan bir ülkede bulunup bulunmaması veya bu hukuki belgeler uyarınca ev sahibi ülke tarafından mülteci olarak tanınıp tanınmaması fark etmeksizin, Yüksek Komiserlik tarafından sağlanan BM korumasından yararlanmaya hak kazanan kişi” şeklinde tanımlar.

IOM’nin ortaya koyduğu tanımlardan hareketle bir çerçeve oluşturulduğunda çeşitli sebeplerden ötürü bir ülkeye sığınan kişi öncelikle göçmen olarak değerlendirilir. Daha sonra yöneldiği/ulaştığı ilgili ülkeden sığınma talebinde bulunması durumunda uluslararası hukuk düzenlemelerine göre geçici bir statü olarak sığınmacı haline gelir. Ardından ilgili ülkenin sığınma/iltica talebine olumlu yanıt vermesi halinde o kişi, yine uluslararası hukuk düzenlemelerine göre mülteci olarak koruma altına alınır ve bazı özgün haklara sahip olur. Ancak ilgili ülkelerin kendilerine yapılan her sığınma başvurusunu kabul etme zorunluluğu bulunmamaktadır. Dolayısıyla sığınma başvurularına olumlu yanıt verilip verilmeyeceği bir ölçüde devletlerin kendi uhdelere bırakılmıştır.

1.2. Sağ İdeoloji

Sosyal bilimlere dair birçok kavramda olduğu gibi “ideoloji” kavramı üzerinde de tek bir tanım yapmak söz konusu değildir. Bunun sebebi kavramın devingen, karmaşık ve çoklu doğasından kaynaklanmaktadır. Yine de sözlüklerde yer aldığı kadarıyla “ideoloji”; siyasi, toplumsal ve ekonomik bir öğreti oluşturmasının yanı sıra kişilerin ve kurumların davranışlarına yön verme potansiyeline sahip düşünceler bütünü olarak kabul görür (Doğan, 2013: 535). Bir başka ifadeyle ideoloji; kişiler, toplumlar ve kurumlar için bir öğreti oluşturmanın yanı sıra bunların davranışlarına yön veren düşünceler bütünüdür. Nitekim etimolojik olarak Fransızca kökenli olan bu kelime, *idéologie* (*idée* –düşünce ya da fikir– ile *ologie* –bilim–) kelimesinden türemiştir.

İdeoloji kelimesi yaygın kabule göre bilimsel anlamda ilk kez Napolyon tarafından Fransız Devrimi'nin özünü yansıtan bir eğitim sistemi oluşturmakla görevlendirilen Antoine Destutt de Tracy tarafından 18'inci yüzyılın sonlarında kullanılmıştır. Burada Andrew Heywood'un (2013a: 28) belirttiği üzere Destutt de Tracy, ideoloji kavramına “düşüncelerin/fikirlerin bilimi” anlamını yükleyerek kavramı olumlu bir manada kullanmıştır. George Politzer (1974) de ideolojiyi benzer bir yaklaşımla şu şekilde tanımlamıştır: “İdeoloji, her şeyden önce fikir (idea) demektir ve bir kuram, bir sistem ve hatta bazen yalnızca bir zihniyet oluşturan fikirlerin tümüdür.”

Kendi içinde tutarlı fikirler ve dünya görüşü sunan ideolojiler, siyaset biliminde ve sosyolojide farklı veçhelerden araştırılmış bir konu olmakla birlikte gerçek siyasetin ve günlük yaşamın da merkezinde yer alan önemli bir kavramdır. Zira hayatın günlük akışı içerisinde insanlar kendilerini siyasi, ekonomik ve toplumsal bir ideolojiye göre konumlandırır ve bu ideolojinin ortaya koyduğu fikirlere dayanarak yaşar. Örneğin merkantilist ekonomik ideolojiye sahip yönetici ile liberal ekonomik ideolojiye sahip yönetici arasında derinlemesine zıt dünya görüşleri bulunduğu için bu kişilerin ekonomik konulara yaklaşımları farklılık gösterir. Bundan dolayı ideolojiler, bireylerin hayat içerisindeki duruşlarını belirleme noktasında önemli bir yer işgal eder.

Ali Rıza Saklı'nın (2019: 114) ifade ettiği üzere ana hatları itibarıyla ideolojiler; muhafazakar, reformcu, ihtilalci ve karşıt olmak üzere dörde ayrılır. Bunlardan muhafazakar ideolojiler müesses nizamın devamını savunurken reformcu ideolojiler müesses nizamların değişen koşullara göre yenilenmesini temel gaye olarak benimser.

İhtilalci ideolojiler müesses nizamı kökünden değiştirmeyi ve yerine kendi arzu ettikleri sistemi koymayı hedefler. Üçüncüyle paralel olarak karşıt ideolojiler mevcut olan değerler sistemine her daim karşıt bir tutum sergiler.

Diğer taraftan ideolojiler siyasi, ekonomik ve toplumsal olmak üzere çeşitli kategorilere ayrılır. Konu itibarıyla siyasi açıdan bir öğreti oluşturan ve siyasi oluşumların davranışlarına yön veren ideolojileri John Levi Martin (2015: 9) “aktörlerin siyasi bir alanda kendi pozisyonlarını kuramsallaştırması” olarak tanımlar. Siyasi birer oluşum olarak aşırı sağ partiler de çıkış noktaları itibarıyla sağ ideolojiye dayandıkları için tezin ilerleyen kısımlarına hazırlık olması bakımından burada “sağ” ideolojiye dair bir kavramsal tanımlama yapmak faydalı olacaktır. Zira bir ideolojinin, kişinin ya da partinin “aşırı” olup olmadığı hakkında bir yargıda bulunabilmek için öncelikle neyin “normal” ya da “ölçülü” olduğuna karar vermek gerekir. Aksi takdirde herkes dilediğini “aşırı” ve benzer olumsuz kavramlarla damgalayabilir. Dolayısıyla normal ya da ölçülü olan tanımlandıktan sonra aşırı olanı tanımlamak daha kolay hale gelir.

İlk akla gelen manasıyla coğrafı bir yönü ya da bir tarafı/yanı ifade eden sağ ve sol kavramları, siyaset açısından da bir yön tayin eder ve bir tarafgirliği/yanlılığı temsil eder. Klasik ve yaygın tarihi anlatı itibarıyla ideolojik açıdan sağ-sol ayrımının 1789 Fransız Devrimi sonrasında sözlüklere girdiği kabul edilir. Buna göre Fransa’da devrimin ardından toplanan ilk kurucu mecliste, gelenekçiler ya da kraliyet yanlıları olarak tanımlanabilecek eski düzenin taraftarları olan aristokratların ve ruhban sınıfının, kralın sağında ve yeni düzenin taraftarları olan burjuvazi sınıfının, kralın solunda oturmasıyla bugünkü manada ideolojik sağ-sol ayrımının tohumları atılmıştır. Dolayısıyla benzer dünya görüşlerine ve ideolojik duruşlara sahip zümrelerin aynı saflarda kümelenerek oturması günümüz sağ-sol ideolojilerinin ayrımına zemin hazırlamıştır. İlerleyen zamanlarda Fransız kamuoyunun, mecliste ortaya çıkan fikir ayrılıklarını bu oturma düzenine referans vererek haberleştirmesiyle birlikte bu kavramlar günlük siyasette kanıksanır hale gelmiştir. Takip eden süreçte bu kavramlar tüm dünyada yaygınlaşarak siyasal literatürde sıklıkla başvurulur hale gelmiştir.

Önceki paragrafta yapılan genel anlatı dışında sağ-sol kavramları her gündeme geldiğinde sağ ideolojinin göstergesi olarak gelenekçi olunması, anlık ve kökten değişimlere şüphayle bakılması, mukaddesatçı olunması ve milli değerlere önem verilmesi gibi

muhafazakar ve milliyetçi özellikler ön plana çıkar. Bir başka tanımlamaya göre sağcılık, insanın kendi kendine seçemediği etnik köken ve din gibi aidiyet ifade eden unsurları mutlaklaştırma, siyasi ve kültürel düzlemlerde istikrardan yana olma, otoriteyi ve devleti yüceltme anlamında bireysel ve toplumsal bir alışkanlıktır (Kayacan, 2010: 295). Buna karşın geleneklere mesafeli durmak, devrim yanlısı olmak, anlık ve kökten değişiklikleri desteklemek gibi özellikler sol ideolojinin mütemmim cüzleri olarak kabul görür.

Andrew Heywood (2013b: 37) iki ideoloji arasında birçok noktada ayrışmanın yaşandığını fakat bunların üç kritik konu etrafında şekillendiğini belirtir. Bunlardan ilki değerlerle ilgilidir. Sağcılar mevcut düzeni, otoriteyi ve hiyerarşiyi; solcular ise özgürlüğü, eşitliği ve kardeşliği önceler. İkincisi, insan doğasıyla ilgilidir. Sağcılar insanın doğasıyla ilgili genel manada olumsuz görüşlere sahiptir ve olası değişimler hakkında kuşkucudur. Solcularsa insan doğasına dair daha olumlu görüşlere sahiptir ve toplumsal ilerlemeye daha fazla inanırlar. Üçüncüsü, devletin ekonomiye müdahalesiyle ilgilidir. Buna göre sağcılar düzenlenmemiş kapitalizmi ve serbest piyasayı savunurken solcularsa devletin ekonomiye daha fazla müdahale etmesini savunur. Bunlardan hareketle sol ideolojinin ortaya koyduğu fikirlerin aksine sağ ideolojinin insan ve toplum doğasının sabit olduğunu kabul etme, kurulu siyasi ve toplumsal düzeni muhafaza etme, denetim ve kontrol mekanizmalarının dışında devletin ekonomiye müdahalesinin en aza indirilmesi gibi temel ayırt edici özelliklere sahip olduğu sonucu çıkar.

Geleneksel sağ ve sol kavramlarının yanında “merkez sağ” ve “merkez sol” kavramları da siyasi parti çalışmalarında tasnif amacıyla yaygın şekilde kullanılır. Merkezi olmaları sebebiyle özellikle günümüzde aşırı sağ ve sol partilerin adeta ayrılmaz parçası olan popülist karakterden (görece) uzak olmaları, benimsedikleri ideolojik görüşlerde yerleşik değerlere sadık kalmaları, söylemde ve uygulamada aşırılıktan kaçınmaları, dar bir kitle yerine çok daha geniş kitlelere hitap etmeleri ve her kesimi kucaklayabilmeleri (*catch all*) bu merkezi karakterin ön plana çıkan özellikleri arasında yer alır. Kısacası aşırı sağ partilerle mukayese edildiklerinde merkez sağ partilerin en ayırt edici özelliklerinin bunlar olduğu söylenebilir.

Öte yandan İtalyan siyaset bilimci Norberto Bobbio (1996) sol ve sağ ideolojileri birbirinden ayıran temel ölçütün “eşitlik” karşısındaki tavırları olduğunu savunur. Buna göre genel itibarıyla solcular eşitlikten yanayken sağcılar ise eşitsizlikten yanadır. Buna

paralel olarak solcular eşitsizliklerin çoğunun toplumsal kaynaklı olması sebebiyle bu eşitsizliklerin ortadan kaldırılabileceğine, sağcılar ise eşitsizliklerin büyük çoğunluğunun yaradılışla ilgili olması sebebiyle ortadan kaldırılamayacağına inanır. Bobbio'nun sağ-sol ayrımına göre ayrıca merkez sağ ve merkez sol özgürlük ve eşitlik denkleminde bir dengeye sahipken aşırı sol eşitlik noktasında en uç noktayı, aşırı sağ ise özgürlük karşıtlığında ve eşitsizcilikte en ucu temsil eder (Uçar, 2005: 337). Tez konusuyla ilintili olması bakımından Bobbio (1999: 170), solcuların daha eşitlikçi olmalarından ötürü göçmenlere yönelik tutumlarının daha kapsayıcı, sağcılaransa daha eşitsizlikçi olmalarından ötürü göçmenlere yönelik tutumlarının daha dışlayıcı olduğunu ileri sürer.

Bunlara karşın 18'inci yüzyılın sonunda şekillenmeye başlayan geleneksel sağ-sol ayrımının 21'inci yüzyıl şartlarına uygun olmadığına dair yoğun tartışmalar vardır. Zira bu sınıflandırmanın günümüz siyasetini anlamakta çoğu zaman yetersiz kaldığı sıklıkla ifade edilmekte ve gelinen nokta itibarıyla siyasi yelpazenin iki ucunda yer alan bu ideolojilerin bazı konularda ortak çizgilere geldiğine inanılmaktadır. Buna ilaveten bu kavramların sınırlarının belirsiz olduğu ve haddi zatından çok fazla geniş anlamlarda kullanıldığı tartışılmaktadır. Bu tartışmaya örnek olması bakımından Muzaffer Emin Göksu (2000), hususi olarak sağ ideolojinin faşizmden serbest piyasa ekonomisini kabul edene, dindar insandan milliyetçiye kadar ortak taraflarının ne olduğu belirlenemeyecek kadar geniş bir kesimi nitelendirmede kullanılmasının kendi içinde sorunlu olduğunu savunur. Yine de sağ-sol kavramsallaştırmasına alternatif olarak sunulan diğer kategorilerin tam manasıyla bir sınıflandırma yapamaması ve bu çabaların esasında sağ-sol kuramsallaştırmasının eksik kaldığı noktaları doldurmaya çalışmasından ötürü birçok yazar bu ana kavramsallaştırmanın halen daha geçerli olduğunu dile getirir. Kısacası bugüne kadar bu kavramsal ayırmadan daha iyi bir ayırım yapılamadığı için sağ-sol ayrımı halen daha aktif olarak kullanılmaya müsaittir.

1.3. Aşırı Sağ

“Aşırı sağ” salt bir kelime grubu olmaktan ziyade geniş kapsamlı siyasi ve toplumsal bir ideolojiyi temsil ettiği için bu kavramı tek bir cümleyle tanımlamak mümkün değildir. Zira tıpkı gözleri bağlanmış insanların bir fili tarif etmesi analogisinde olduğu gibi aşırı sağa dair araştırma yapan birçok kişi bu kavrama dair çeşitli tanımlar ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra bazen bir şeyi tarif etmek tanımlamaktan daha kolay olduğu için bazı

yazarlar sadece tariflerle yetinmişler ve kavrama dair somut bir tanım yapmamışlardır. Bunun bir yansıması olarak Mudde, 1996’da yayımladığı bir makalede aşırı sağ partilerle ilgili 26 farklı tanım ve 58 farklı ideolojik özellik tespit etmiştir. Yine de konuyla ilgili bilimsel yazında yapılan farklı tariflerden hareketle ortak bir tanım yapıldığında aşırı sağ, ılımlı olarak kabul edilebilecek merkez sağın temel parametrelerinin dışına çıkan ve ana akım muhafazakarlıktan daha öteye giden sağ kökenli siyasi ve toplumsal bir ideolojidir (Anti-Defamation League, 2021). Kısacası aşırı sağ, merkez sağın sahip olduğu özelliklerde aşırıya kaçan ve merkez sağın benimsediği değerleri, ilkeleri ve politikaları uç noktalara yaklaştıran siyasi ve toplumsal bir ideolojidir.

Aşırı sağın “aşırı” olarak adlandırılmasının temel sebebi, önceki kısımda sağ ideolojiye dair değinilen temel ilkelerde ve ana akım sağın ılımlı olarak görülebilecek görüşlerinde aşırılık sergilenmesi ve genel kabul gören ölçünün dışına çıkmasıdır. Diğer ifadeyle aşırı sağ partiler, merkezden uzaklaşıp siyasi yelpazenin ucuna doğru gittikleri için bu şekilde adlandırılır (Muis ve Immerzeel, 2016: 2). Dolayısıyla aşırı sağ kullanımını, sadece siyasi tartışmalarda sıkça başvurulan bir propaganda tekniği olan ad takma yönteminin bir parçası olarak görmemek gerekir.² Burada “Aşırılığın ölçüsü nedir?” ya da “Aşırılık nasıl ölçülür?” gibi bazı önemli sorular ortaya çıkar. Cevapları net olmamakla birlikte aşırılığı anlamının en iyi yolu ilgili partilerin programlarında yer alan ilkeleri, liderlerinin söylemlerini ve vaatlerini ana akım sağ partilerle mukayese etmektir. Çünkü her şey zıttı ile mevcut olduğu için aşırılığın zıddını aşırı olmayanda aramak gerekir. Bu çerçevede iki taraf arasında –örneğin ekonomi, göç ya da AB gibi belirli konular etrafında söylem düzeyinde– yapılacak bir karşılaştırma sonucunda, bir tarafın genel kabul gören yerleşik değerlerin ötesinde uç söylemler ürettiğinin tespit edilmesi halinde bu parti aşırı sağ ailesine dahil edilebilir. Ancak taraflar arasında konu temelli bir karşılaştırma yapıldığında zaman zaman söylem düzeyinde bazı örtüşmelerin yaşanması mümkündür. Bundan dolayı aşırı sağ partileri anlamının en iyi yolu kamuoyundaki genel intibai dikkate almaktır. Buna göre kamuoyunda ön planda yer alan medya organlarının, düşünürlerin, akademisyenlerin, araştırmacıların ve diğer partilerin bu tür partilere nasıl

² Siyasal propaganda faaliyetlerinde sıklıkla başvurulan ad takma yöntemiyle karşı tarafta konumlandırılan kişilere veyahut gruplara yönelik pejoratif bazı hitaplarda bulunulur. Böylece ilgili zümrenin kamuoyunda küçük düşürülmesi hedeflenir. Örneğin bir kişiyi veya grubu radikal solcu, aşırı sağcı, terörist, hain veya anarşist şeklinde adlandırmak bu yöntemin bir parçasıdır.

yaklaştığını yakından takip etmek gerekir. Böylece genel kamuoyu algısından hareketle makul bir yargıya varılabilir.

Öte taraftan aşırı sağ ideolojiye dair fikir birliğine varılmış ortak bir tanım olmadığı gibi konuya dair araştırma yapan araştırmacılar da araştırdıkları aynı şeye dair oldukça farklı kavramlar kullanmaktadır. Türkçe yazında “aşırı sağ”, “radikal sağ” ve “popülist sağ” kavramları yaygın kullanılan eş anlamlı kavramlar olmakla birlikte en tercih edilen kullanım İngilizcedeki *extreme right* kullanımının Türkçedeki birebir karşılığı olan “aşırı sağ” terimidir. Buna karşın aşırı sağa dair İngilizce yazında tam manasıyla bir terminoloji enflasyonu bulunmaktadır. “Aşırı sağ”, “radikal sağ”, “uzak/uç sağ”, “popülist sağ” ve “yeni sağ” kavramları en yaygın kullanımlar olmakla birlikte bu tez kapsamında yapılan tarama sonucunda aynı olguya dair elliden fazla farklı kullanıma rastlanmıştır. İncelenen çalışmalarda ifade edilmek istenen olguya ilişkin yeterli bir kavramsallaştırma girişiminde bulunulmadığı için bu kavramlar çok defa birbirinin ikamesi olarak kullanılmıştır.

Sözlük anlamı itibarıyla Türkçedeki “aşırı” kelimesi İngilizcedeki *extreme* kelimesine tekabül etmekteyken İngilizce konuşulan bazı Avrupa ülkelerinde sözlük anlamı itibarıyla “uzak” ya da “uç” anlamına tekabül eden *far* kelimesi de kullanılmaktadır. Diğer deyişle İngilizce konuşulan bazı ülkelerin yazınında “aşırı sağ” (*extreme right*) ile “uzak/uç sağ” (*far right*) kavramları sıklıkla birbirlerinin yerine tercih edilmektedir. Ancak Carter (2005: 23) burada aydınlatıcı bir açıklama yaparak özellikle medya organları tarafından kullanılan uzak/uç sağ kavramının sadece İngilizce konuşulan ülkelerde geçerli olduğunu, diğer dillerde ise anlam ifade etmediğini belirtir. Burada “uzak/uç” (*far*) sıfatlandırması merkezden uzaklığa işaret eder. Ancak bu kullanım örneğin Türkçede somut bir anlam ifade etmemektedir. Yine de ilginç şekilde Türkiye’de bugüne kadar yapılan birçok akademik çalışmada aşırı sağın İngilizce karşılığı olarak *far right* kullanılmıştır.

Aşırı sağ kavramıyla birlikte en yaygın kullanılan kavramlardan biri olan “radikal sağ” kavramıyla ilgiliyse Rush (1963: 64), bu kavramın daha çok devrim talebinde bulunan sol ideolojileri çağrıştırdığını ifade eder ve aşırı sağ ile aynı manada kullanılmasının yanlış olduğunu söyler. Bunun yanında Hainsworth (2008: 8), aşırı sağ ile radikal sağ kavramlarının içerik itibarıyla benzeştiğini ancak ilkinin daha çok Kıta Avrupası’nda,

ikincisinin daha çok ABD’de kullanıldığını tespit etmiştir. Bütün bu anlatılanlar dikkate alınarak bu tezde aşırı sağ kavramı tercih edilmiştir.

Önceki paragrafta aşırı sağa dair değinilen kavram kargaşası, bir konuya dair yapılan çalışmaların kavramsal açıdan kendi içinde tutarlı olması gerekliliğini bir kez daha ispatlamaktadır. Ancak çok az araştırmacı aşırı sağa dair açık ve net bir tanım sunarak inceledikleri aşırı sağ oluşumların bu tanıma uygunluğunu ortaya koymaktadır. Bunların haricindeki araştırmacılar ise kavrama dair somut bir tanım bile yapmamakta ve zaman zaman farklı kavramları eş anlamlı gibi kullanmakta sakınca görmemektedir. Öyle ki aşırı sağ çalışmalara dair alandaki önemli eserler arasında yer alan, Peter Merkl ve Leonard Weinberg (2003) tarafından derlenen kitaptaki farklı bölümlerde yazarlar aşırı, uzak ve radikal sağ kavramlarını kullanarak eserlerinde kavramsal bütünlük sağlayamamıştır. Aynı durum Martin Schain, Aristide Zolberg ve Patrick Hossay (2002) tarafından derlenen kitap için de geçerlidir. Daha ilginç ise Tablo 2’den görüldüğü üzere aşırı sağ üzerine yaptığı çalışmalarla alanda ön plana çıkan isimlerden Cas Mudde’nin 1996’daki çalışmasında “aşırı sağ”, 2007’deki çalışmasında “popülist radikal sağ” ve 2019’daki çalışmasında “uzak/uç sağ” kavramlarını kullanması; alandaki kavramsal kargaşayı göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Tablo 2: Aşırı Sağa Dair Çalışma Yapan Araştırmacıların Kullandıkları Kavramlar

Yazar	Aşırı Sağ (<i>Extreme Right</i>)	Uzak/Uç Sağ (<i>Far Right</i>)	Radikal Sağ (<i>Radical Right</i>)	Popülist Radikal Sağ (<i>Populist Radical Right</i>)
Andrea Conti				2018
Andrea Pirro				2015
Andrej Zaslove			2007	
Antonis Ellinas		2010		
Anthony McGann			1995	
Aristotle Kallis			2004	
Cas Mudde	1996	2019		2007
Christina Schori Liang				2007
Christopher Husbands	2020			
David Art			2007	
Elisabeth Carter	2005			
James Shields	2007			
Jens Rydgren			2007	
Joao Carvalho	2014			
Kai Arzheimer	2009			
Hans-Georg Betz			2003	
Herbert Kitschelt			1995	
Matt Golder	2003	2016		
Matthew Goodwin	2006		2014	
Michael Minkenberg			2000	
Paul Hainsworth	2008			
Piero Ignazi	1995			
Pippa Norris			2005	
Roger Eatwell	2000		2018	
Ruth Wodak		2020	2018	
Sarah de Lange			2007	
Terri Givens			2005	
Tim Bale	2003			
Tim Immerzeel				2015

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

Bir başka önemli husus olarak aşırı sağ ideolojiden beslenen oluşumlar arasında siyasi partiler, toplumsal hareketler, küçük gruplar, terör örgütleri ve yalnız kurtlar şeklinde adlandırılabilir bireyler bulunur. Bunlardan kamuoyunda en görünen oluşumu teşkil eden ve meşru siyasi zeminde hareket ederek kendisine geniş alan açan siyasi partiler, zaman zaman tek bir meseleyi sahiplenen partiler (*single-issue parties*) şeklinde tanımlanır. Aşırı sağ partiler için tematik etiketler olarak adlandırılabilir bu tür kullanımlar arasında şunlar yer alır: Avrupa-şüphecisi partiler, tepki (protesto) partileri, ırkçı partiler, elitizm karşıtı (popülist) partiler, düzen karşıtı partiler, küreselleşme karşıtı

partiler, yabancı karşıtı partiler, göç/göçmen/sığınmacı/mülteci karşıtı partiler, çok kültürlülük karşıtı partiler, sistem karşıtı partiler, İslam karşıtı/İslamofobik partiler ve Yahudilik karşıtı/antisemitik partiler. Bu tamlamaların büyük çoğunluğu ilgili partilerin ayırt edici niteliklerinden ziyade bunların ön plandaki bazı karakteristik özelliklerine işaret eder. Örneğin AB üyeliğine şüpheyle yaklaşan partiler “Avrupa-şüphecisi partiler”, küreselleşmeye odaklanıp sürekli küreselleşmenin ortaya çıkardığı sorunları işleyen partiler “küreselleşme karşıtı partiler” olarak adlandırılır.

Burada tez konusuyla ilintili olması bakımından aşırı sağ partilerin ortak özelliklerini incelemek yerinde olacaktır. Mudde (1996) alandaki öncü ve etkili çalışmalar üzerinde yaptığı inceleme sonucunda aşırı sağ partilere dair 58 farklı ideolojik özellikten bahsedildiğini tespit etmiştir. Mudde araştırmasında ayrıca beş karakteristik özelliğin aşırı sağa yapılan tanımların yaklaşık yarısında yer aldığını fark etmiştir. Bunlar arasında milliyetçilik, ırkçılık, yabancı karşıtlığı, demokrasi karşıtlığı ve güçlü devlet vurgusu yer almaktadır. Ancak kendi yorumlamasına göre Mudde (2007: 23) makro düzeyde bunları sınırlandırmak için üç temel ideolojik unsura temas eder. Buna göre bir aşırı sağ parti, öncelikle doğuştan herkesin eşit yaratılmadığı iddiasından ötürü sadece devleti oluşturan asli unsurlarının hak ve çıkarlarını koruması gerektiğine inanır. Bundan ötürü “önce biz” düsturundan hareketle toplumun parçası olarak görmediği bütün kesimlere karşı dışlayıcı tavır sergiler ve her konuda yerli halkı yücelten (*nativist*) anlayışı ön plana çıkartır. Ancak Mudde’ye göre bu yerlilik, milliyetçilik ve yabancı düşmanlığının kaynaşmasından ortaya çıkan çok boyutlu bir özelliğe sahiptir. Bunun bir sonucu olarak aşırı sağ partiler etnik ya da dini çoğulculuk fikrine toptan karşı çıkar.

Mudde’nin belirlediği ilk ideolojik unsur kapsamında değerlendirilebilecek hususlardan bir tanesi aşırı sağ partiler denildiğinde akla gelen ilk olgular arasında yer alan yabancı karşıtlığıdır. Bu husus tezin konusuyla yakından ilintili olduğu için burada yabancı karşıtlığına yakından temas etmek iyi olacaktır. Bu kapsamda her ideolojinin mevcut düzene ilişkin bir sosyopolitik okumasının bulunduğunu ve mevcut düzenden daha iyi bir düzene nasıl geçileceğine dair bir değişim projesi sunduğunu akılda tutmak gerekir. Aşırı sağın mevcut düzenden daha iyi bir düzene geçiş noktasındaki projesi ise müntesibi oldukları ırkın diğer ırklardan üstün tutulması ve her alanda onlara öncelik verilmesidir. Merkez sağ partilerle mukayese edildiklerinde bu durum aşırı sağın kendisinde mündemiç olan yerlilik özelliğinin bir yansımasıdır. Bununla birlikte aşırı sağ partiler, etno-dinsel

kimlik siyasetine dayandıkları için dışa kapalı şekilde kurguladıkları kendi etnik, siyasi ve toplumsal kimliklerinin varlığına tehdit olarak algıladıkları yabancılara yönelik katı bir karşıtlık izlerler. Aynı şekilde popülist bir siyasi yaklaşımla yabancı ve göçmen karşıtlığına başvurarak oylarını arttırmaya çalışırlar.

Yabancı karşıtlığını ontolojik güvenlik kaygılarına dayandıran aşırı sağ partiler, çıkış noktaları itibarıyla popülist bir siyasetle “biz” ve “onlar” ayırımına giderler ve her türlü sorunun müsebbibi olarak “onlar” adı altında “ötekileri” ya da “yabancıları” gösterirler. Buna paralel olacak şekilde etnik homojenliği savundukları için toplumda “öteki”ne hiçbir şekilde yer vermezler ve ülkedeki ekonomik ve toplumsal sorunların çözümü için ülkedeki tüm yabancıların ya da ötekilerin dışlanması gerektiği fikrini ortaya atarlar. Bunun için göçün mümkünse engellenmesini, değilse olabildiğince sınırlandırılarak her alanda önceliğin ülkenin gerçek sahibi olan yerel halka verilmesi gerektiğini savunurlar. Ancak bu partilerden nispeten “ılımlı” olanlar ülkelerinde bulunan yabancıların bu ülkenin dilini öğrenmeleri, kültürüne adapte olmaları ve toplumsal kurallarına uymaları halinde vatandaşlık ve oturma haklarına erişmesine olumlu bakarlar (Aslan, 2018: 53-54). Ayrıca her ülkede en görünür “öteki” grup, zaman içerisinde en çok dışlanmaya çalışılan ya da en çok hedef gösterilen unsur haline gelir. Örneğin Almanya’da ciddi sayıda Türk kökenli bulunduğu için bu ülkede aşırı sağ partiler sık sık Türkleri hedef alır. Fransa’da ise Fas ve Cezayir gibi eski sömürge ülkelerinden göçmenler bulunduğu için en çok bu etnik unsurlar hedef haline getirilir.

İkinci olarak bu partiler demokratik kurum ve uygulamaları eleştirmelerinden ve hiyerarşik toplum tasavvurlarından ötürü otoriter özellikler sergiler. Buna ilaveten sosyal ve kültürel alanlarda devlet otoritesinin güçlendirilmesini savunurlar. Bu açıdan sıkı bir devletçi yönleri vardır. Mudde ile büyük oranda benzer görüşleri savunan Piero Ignazi (2003), Mudde’nin ortaya koyduğu argümanlara ilaveten bu partilerin demokratik sistemin meşruiyetini zayıflatmaya çalışmaları yönüyle düzen karşıtı olduklarını savunur.

Üçüncü ve son olarak aşırı sağ partilerin neredeyse tamamı popülist tavır gösterir. Popülizm ilk kez 19’uncu yüzyılda Rusya’da ortaya çıkmış fakat daha sonraları uzun bir müddet Latin Amerika’daki solcu başkanları tanımlamak üzere kullanılmıştır. Günümüzde ise ağırlıklı olarak Latin Amerika ülkelerindeki sol popülist başkanların, Avrupa’daki sağ popülist muhalefet partilerin ve ABD’de hem sol hem de sağ kanattan

popülist başkan adayların tanımlanması için kullanılır (Mudde ve Kaltwasser, 2017: 1). Kavram köken itibarıyla Rusça “halk” anlamına gelen *narod* kelimesinden türetilmiştir ve halkçılar anlamına gelen *narodnik* kelimesinin Latin diline çevrilmiş versiyonudur (Kalkan, 2020: 39). Birçok ülkede siyaset sahnesinde kuvvetli bir biçimde toplumlara değiştiren ve yönlendiren popülizm, özü itibarıyla seçkincilik karşıtı (*anti-elitizm*) anlamına gelir. Türk Dil Kurumu ise kavramı şu şekilde tanımlar: “Politik durumu dramatize ederek halkın ilgisini uyandırmak amacıyla yapılan politika”. Günümüzde popülizmin en yaygın kullanım hallerinden biri bu tanımlamaya uygundur. Ancak hemen belirtmek gerekir ki günümüz siyaset bilimi çalışmalarında popülizmin aşırı sağla birlikte anılmasına neden olan iki temel anlamı vardır: (i) ideoloji olarak popülizm ve (ii) söylem ya da siyasi iletişim tarzı olarak popülizm.

İlk anlamında popülizmin siyasete ve topluma dair fikirler ortaya koyan bir ideoloji olduğu kabul edilir. Buna göre popülistler, bilinçli olarak toplumu antagonistik ve homojen gruplar şeklinde “saf insanlar” ve “yozlaşmış elitler” olarak ikiye böler (Mudde, 2004: 543). Burada elit olarak kastettikleri kesim, genellikle düzen partilerinden, ülkedeki meşhur entelektüellerden, ekonomik açıdan üst sınıfta yer alan zümrelerden ve medya organlarından oluşur (Golder, 2016: 479). Ancak hemen belirtmek gerekir ki bu bölünmede elitler yerine örneğin göçmenler gibi farklı gruplar yer alabilir. Her halükarda Maniştivist yaklaşımla toplum kartezyen ikiliğe dayalı olarak iyi olan “bizler” ve kötü olan “onlar” şeklinde ayrılmış olur.

Bunlara ek olarak popülistler, saf yerli halkın genel iradesinin her zaman öncelikli olması gerektiğini savunur. Sadece kendilerinin saf insanları ve genel iradeyi temsil ettiğini iddia ederek tüm rakiplerini ahlaksız ve yozlaşmış seçkinler sınıfına dahil ederler (Müller, 2016: 15-16). Devamında yozlaşmış elitlerin halkın sorunlarıyla ilgilenmek yerine bu sorunları göz ardı ettiklerini ve sadece kendi çıkarlarını önceliklediklerini dile getirirler (Golder, 2016: 479). Böylece kendilerine yönelik olası suçlamaları yapan elitlere karşı toplumun gerçek sahipleri adına konuştuklarını söylerler. Bu yaklaşıma göre gerçek halk sadece onlar nezdinde temsil edilir. Nitekim popülist karaktere sahip aşırı sağ oluşumlar, milliyetçilik ve demokrasi gibi olguları sık sık ön plana sürerek seçmenleri duygusal bir paydada birleştirmeye çalışır. Aynı şekilde her konuda kendilerini ülkenin “gerçek” savunucuları ve “sokaktaki adamın temsilcisi” olarak lanse ederler (Öner, 2014: 167). Bundan ötürü sık sık saldırgan bir vatanseverlik gösterirler.

Öte yandan gerek Cas Mudde (2004) gerekse Mudde ve Cristobal Rovira Kaltwasser, (2017), popülizmin sınırlı özelliklere sahip olmasından ve liberalizm ya da milliyetçilik gibi genel kabul gören güçlü ideolojilerden ayrı olarak kendine has fikirler ortaya koyamamasından ötürü zayıf/seyrek merkezli (*thin-centered*) bir ideoloji olabileceğini savunur. Margaret Canovan (2002) ve Ben Stanley (2008) de aynı yaklaşıma sahiptir ve popülizmin en fazla zayıf bir ideoloji olabileceğini belirtir. Bu zayıf karakterinden ötürü popülizm nadiren tek başına bir ideoloji olarak dikkate alınır ve yine bu karakterinden ötürü sağ ve sol gibi yaygın siyasi ve toplumsal ideolojilere eklemlenir. Nitekim Paul Taggart (2000: 4), şekilden şekle girip farklı ideolojilere ve kavramlara entegre olabildiğine işaret etmek için popülizm kavramını bukalemuna benzetir. Bunun yanı sıra popülizmin kamuoyunda pejoratif anlamlar çağrıştırmamasından ötürü hiçbir siyasi oluşumun ya da liderin kendisini popülist olarak tanımlamadığı dikkate alınırsa popülizmi güçlü bir ideoloji olarak kabul etmemek gerekir.

Popülizmin güncel siyasetteki ikinci ve en önemli çağrışımı ise bir söylem ya da siyasi iletişim tarzıdır. Esasen bugünkü aşırı sağ partilerin asıl popülist yanı buradan gelir. Post-Marksist düşünürlerden Ernesto Laclau popülizmi bu ekseninde değerlendirenler arasında yer alır. Ona göre popülizm her şeyden önce toplumu halk ve oligarşi şeklinde bölen siyasi bir söylemdir (Laclau, 2007). Yine bu kategori içerisinde yer alan Robert Adam (2017: 22) popülizmi “belli bir toplumun problemlerine çözümmüş gibi iddia edilen ve egemen halkın haklarını, değerlerini, kimliğini ve sesini mahrum bırakan ya da buna teşebbüs eden yönetici elitlere karşı halkı bir araya getiren söylem” olarak tanımlar. Bu tanımlamaya paralel olarak aralarında Jan Jagers ve Stefaan Walgrave’in bulunduğu bir grup araştırmacı popülizmin bir siyaset tarzı olduğunu savunur. Kısacası bu bağlamda popülizm, bir göndericinin (lider, parti, baskı grubu, medya vb.) kendisine muhatap aldığı alıcıya (halk, bürokrasi, vb.) iletmek istediği mesajları gönderirken benimsediği iletişim tarzı ve kullandığı söylemlerin karakteristiğini oluşturur.

Popülizmi söylem ya da siyasi iletişim tarzı olarak kullanan (popülist aşırı sağcı) aktörler; kendi söylemlerinde sık sık halk, kamuoyu, toplum, vatandaş ve milli irade gibi toplumun genelini ilgilendiren kavramları kullanır. Bu sayede halka politik bir aktör gibi davranarak bu kitleyi önemsediklerini gösterirler (Jagers ve Walgrave, 2005: 3). Bununla birlikte günlük hayatta popüler olan siyasi ya da ekonomik sorunları gündeme taşıyarak veyahut toplum içerisindeki bir kesimin duymak istediklerini yüksek sesle dile getirerek ve

bunlara dair seçmenin hoşuna gidecek çözüm önerileri sunarak kendilerine siyasette alan açmaya, kamuoyu oluşturmaya ve oy devşirmeye çalışırlar. Zaten aşırı sağ partilerin gerçek birer tehdit olup olmadığı fark etmeksizin sık sık Avrupa bütünleşmesini, neoliberal ekonomik politikalarını, küreselleşmeyi ve göçmenleri güvenlik sorunu haline getirip karşıt söylemler üretmesi bu çabaların bir ürünüdür (Uzunçayır, 2014: 133; Dinç, 2016: 8). Bunun yanında bu tür partilerin vaatlerine bakıldığında seçmenlere verilmek istenen mesajların düşük seviyedeki kişilerin bile anlayabilmesine olanak sağlayan “kabaca genel ifadelerle anlatma” yöntemiyle desteklendiği görülür. Nitekim aşırı sağcıların söylemlerinde “Göçmen istemiyoruz”, “Müslümanlar kapı dışarı” veyahut “Ülke ekonomisini yabancılardan koruyun” gibi akılda kolay kalan, basit ve popülist ifadelere sık sık rastlanır. Sonuç olarak bu manadaki popülizm, siyasi aktörlerin kullandıkları dilde gizlidir ve burada analiz birimi bizatihi söylemlerin kendisidir.

Özetle aşırı sağ partilerin ortak özellikleri arasında şunlar yer alır:

- İdeolojik açıdan siyasi yelpazenin sağında yer alırlar.
- Toplumsal hiyerarşiyi desteklerler.
- Doğuştan bazı insanların daha üstün olduğunu savunurlar ve toplumun gerçek sahibi olduğunu iddia ettikleri etnik ve dini unsurlar dışındaki tüm grupları dışlarlar.
- Mevcut demokratik düzeni eleştirirler fakat demokrasiyi hepten ret etmezler ve demokratik süreçlere uyumlu hareket etmeye çalışırlar.
- Otoriter siyasete ciddi meyilleri vardır.
- Popülist karakterleri tüm söylemleri, ilkeleri ve uygulama vaatlerinde alenen görülür.
- Merkez sağ partilerin mevcut düzeni muhafaza etme eğilimlerinin aksine mevcut düzeni değiştirmek istemelerinden ötürü reformcu karaktere sahiptirler.
- Şovenizme varır derecede abartılı ve saldırgan bir vatanseverlik gösterirler.

Diğer taraftan aşırı sağ ideolojinin vücuda geldiği en somut yapılanmalar olarak aşırı sağ partiler, genel manada merkez sağ siyasi değerlerin ötesine geçerek aşırıya kaçan partiler şeklinde adlandırılır. Ancak bunlar bazı kritik noktalarda kendi içlerinde farklılık gösterir. Daha açık ifadeyle aşırı sağ parti ailesi genel bir üst sınıflandırma olmakla birlikte tek bir aşırı sağ partiden bahsetmek ve bütün aşırı sağ partileri tek bir kefeye koymak mümkün değildir. Bunun yerine sahip oldukları farklı temel özellikler, benimsedikleri farklı değerler, siyasi ve toplumsal açıdan farklı çıkış noktaları itibarıyla çeşitli aşırı sağ parti

türleri bulunur. Bunlarla ilgili yazında kabul edilen ve tezde incelenen aşırı sağ partilerin sınıflandırılması noktasında en makul çerçeve İtalyan düşünür Ignazi'ye aittir. Buna göre Ignazi (1995) aşırı sağ partileri iki ana kategoride değerlendirir: geleneksel (*traditional*) aşırı partiler ve sanayi sonrası (*post-industrial*) aşırı sağ partiler. Burada geleneksel aşırı sağ partiler 1950'lerden önce faaliyet gösteren selefleri konumundaki faşist partilerle aralarına tam manasıyla mesafe koyamayan partilerdir. Bundan ötürü “yeni faşist partiler” olarak adlandırılmalarında bile esasen bir sakınca yoktur. Ignazi'ye göre bu grubun örnekleri arasında Almanya Ulusal Demokrat Partisi, Britanya Ulusal Partisi ve Hollanda Merkez Partisi 86 gibi faşizme meyilli partiler yer alır.

Sanayi sonrası aşırı sağ partiler ise geçmişte faaliyet göstermiş faşist partilerle ve şu anda faaliyet gösteren faşist oluşumlarla aralarına mesafe koyarak ya da koymaya çalışarak kendilerini bunlardan ayırtırlar. Avrupa'nın kolektif hafızasında faşizmin izlerinin halen taze olması dikkate alındığında bu gayet akıllıca bir stratejidir. Bu bağlamda demokrasiye ve demokratik ilkelere toptan karşı çıkan türdeş partilerin aksine sanayi sonrası aşırı sağ partiler demokrasiye bu şekilde karşı çıkmazlar. Onların karşı çıktığı temel husus demokrasinin kültürel çoğulculuk ve azınlık hakları gibi liberal ilkelerle donatılmış olmasıdır (Uzunçayır, 2014: 137). Zira iyi olan her şeyden sadece ait oldukları halkın fertlerinin istifade etmesini isterler. Dolayısıyla bugünkü aşırı sağ partiler daha ziyade liberal olmayan bir demokrasiyi savunur (Uzunçayır, 2014: 137). Bu özelliklerinden ötürü geleneksel aşırı sağ partilere göre daha ılımlı özellikler sergilerler ve faşizme çok fazla meyilleri yoktur. Ignazi bunlara örnek olarak Avusturya'daki Özgürlük Partisi'ni ve Fransa'daki Ulusal Cephe Partisi'ni gösterir. Fransa'da Haziran 2012'de yapılan genel seçimler öncesinde Amerikalı şarkıcı Madonna'nın “Nobody Knows Me” adlı parçası için hazırladığı klipte Ulusal Cephe lideri Marine Le Pen'i gamalı haç ve Hitler bıyığıyla göstermesi üzerine Le Pen'in Madonna'ya hakaret davası açması (The Local, 2012), bu partilerin kendilerini faşizmin gölgesinden kurtarmaya çalışmalarına iyi bir örnek teşkil eder. Ayrıca iki tip parti arasındaki farklardan bir diğeri şiddetle aralarına koydukları mesafedir. Buna göre geleneksel aşırı sağ partiler şiddete daha fazla meyil gösterirken ve bu meyillerini sokaklarda sergilemekten çekinmezken sanayi sonrası aşırı sağ partilerse şiddetle aralarına belirgin çizgi çeker.

Ignazi aşırı sağ partiler arasındaki ayrımı her ne kadar sadece faşizmle ilişkileri üzerinden okuyup tek yönlü bir bakış açısı sunsa da konuya dair en sistematik ayrımı yapar. Bu

ayrım tezin örnekleriyle de büyük oranda uyuşur. Tezin ilgili bölümlerinde detaylı şekilde incelendiği üzere şiddete ciddi manada meyil gösteren ve sık sık faşist sembollerle kendisini bir araya getiren Yunanistan'daki aşırı sağcı Altın Şafak Partisi geleneksel aşırı sağ partiler kategorisine, faşizmle aralarına nispeten görünür çizgiler çeken Macaristan'daki Jobbik ise sanayi sonrası aşırı sağ partiler kategorisine girer. Bunun yanı sıra Art (2011: 26), Ignazi'nin bahsettiği iki kategoriyi "otoriter aşırı sağ partiler" ve "neoliberal aşırı sağ partiler" şeklinde kümelenendirerek ilkinin geleneksel, ikincisini ise sanayi sonrası aşırı sağ partiler için kullanır.

Bir başka önemli husus olarak geçmişteki faşist partiler ile bugünkü aşırı sağ partiler arasındaki en önemli farkın demokrasiye yaklaşımları olduğuna yönelik bir tartışma vardır. Bu tartışmanın ön plana çıkan isimlerinden Andrej Zaslove'a (2004) göre faşist partilerin tersine bugünkü aşırı sağ partiler, demokrasiye doğrudan karşı çıkmazlar ve demokrasiyi ortadan kaldırma gibi bir gayeleri yoktur (Çöpoğlu, 2017: 9). Burada Zaslove örnek olarak aşırı sağcı Avusturya Özgürlük Partisi'nin ya da Fransa'daki Ulusal Cephe Partisi'nin propaganda faaliyetlerinde demokrasiyi ön planda tutmalarını ve demokrasiyi yozlaşmış elitlerden kurtarmaya çalıştıklarına yönelik iddialarını gösterir. Benzer şekilde Mudde (2011: 7) aşırı sağ partilerin demokrasi karşıtı olmadığını ve sadece liberal demokrasinin mütemmim cüzleri arasında görülen azınlık hakları ve kültürel çoğulculuk gibi kavramlara karşı çıktıklarını dile getirir. Ayrıca bugünkü aşırı sağ partiler, faşist partilerin ekonomi üzerindeki sıkı tahakkümünün aksine serbest pazar ekonomisine ve özel mülkiyet ilkesine destek verir. Buradan hareketle Herbert Kitschelt (1995), Avrupa'daki aşırı sağ partilerin sosyokültürel konularda otoriter ve ekonomik konularda liberal davranmaları durumunda başarılı bir performans sergileyebileceklerini ileri sürer. Benzer görüşü Art (2011: 1) da paylaşır ve bu partilerin seçimlerde başarı gösterenlerinin ekonomide neoliberal ilkelere ve sosyokültürel meselelerde yerlilik ilkesine sadık kaldıklarını ifade eder.

1.3.1. Aşırı Sağ Partilerin Yükselişine Dair Kuramsal Açıklamalar

Aşırı sağ ideolojinin belirli dönemlerde neden güçlendiğini ve aşırı sağ partilerin belirli dönemlerde oy oranlarını nasıl arttırdığını kuramsal açıdan anlamak bu tez için önem arz etmektedir. Bu bağlamda öncelikle uluslararası ilişkilerin doğasına ve uluslararası sistemin işleyişine dair kendi içinde tutarlı açıklamalar getiren kuramlar gibi aşırı sağ

partilerin başarısını veyahut başarısızlığını izah eden açıklamaların bulunduğunu belirtmek gerekir. Ancak önemli bir husus olarak belirtilmelidir ki siyasete ve topluma dair olaylar, doğa olaylarından daha karmaşık yapılara sahip oldukları için bunları tek bir kuramla açıklamak mümkün değildir. Bu durum aşırı sağ partilerin yükselişini anlama noktasında da geçerlidir ve aşırı sağ partilerin yükselişini tek bir boyuttan açıklamak söz konusu değildir. Bunun yerine aşırı sağ partilerin yükselişini ve sürekliliğini anlayabilmek için birden çok açıklamaya başvurmak gerekir.

Mudde (2016), 1950'lerden bugüne kadar aşırı sağı inceleyen çalışmalardaki kuramsal eğilimleri ele aldığı çalışmasında aşırı sağa dair kuramsal çalışmaları üç ana dönemde tasnif eder. 1945-1980 arasındaki döneme tekabül eden ilk dönem çalışmalarında "Aşırı sağ yeni bir ideoloji mi yoksa faşizmin mirasçısı mı?" sorusu birçok araştırmacının inceleme konusu olmuştur. Yapılan araştırmalarda bu "yeni" partilerin geçmişle aralarına tam manasıyla çizgi çekememelerinden ve selefleriyle tam ayrışamamalarından ötürü yeni faşist partiler olarak değerlendirildikleri ortaya çıkmıştır. Bir başka deyişle tarihsel süreklilik kapsamında savaş sonrası kurulan aşırı sağ partiler savaş öncesindeki faşist partilerin mirasçıları olarak kabul edilmiştir. Bu konuyu "dede-torun" ilişkisi gibi değerlendiren Hainsworth (2008: 13), dünün faşistleri ile bugünün aşırı sağcıları arasındaki ilişkilendirmeyi bir nevi kuşak farkı olarak görür. Sonuç olarak ilk dönem çalışmalarında aşırı sağ partilere dair yapılan kuramsal analizlerde faşizme dönük analizlerden istifade edildiği için orijinal bir açıklama girişiminde bulunulmamıştır.

Mudde'ye göre 1980'lere kadar devam eden ilk dalgadan sonra 2000'lere kadar yaklaşık yirmi yıl süren yeni bir kuramsal araştırma dalgası oluşmuştur. Fransa'da Ulusal Cephe'nin 1984'teki AP seçimlerinde yüzde 11 oy oranıyla gerçekleştirdiği seçim başarısından sonra Avusturya, Norveç ve İsviçre'deki aşırı sağ partilerin de istikrarlı bir şekilde yüzde 10'un üzerinde oy oranlarına ulaşmaları, seçmenin aşırı sağa daha fazla yöneldiğini göstermesi bakımından önemli bir dönüm noktası olmuştur. Nitekim 1980'lerde hız kazanan küreselleşmenin de etkisiyle bu dönemde yapılan çalışmaların çoğunda daha çok seçmenleri odağa alan talep yönlü açıklamalara önem verilmiştir. Bu çerçevede "modernleşmenin kaybedenleri ya da küreselleşmenin mağdurları" olarak adlandırılabilir bir grup içerisindeki serbest piyasadaki rekabetçi ortamdan olumsuz etkilenen ve iyi eğitim alamamış kimselerin aşırı sağ partilere neden yöneldiklerine dair

bulgular ön plana çıkmıştır. Haliyle bu dönem çalışmalarında daha çok aşırı sağ partilere oy veren kitlelerin tetkik edilmesine yönelik bir gaye olduğu anlaşılmaktadır.

2000'lerle birlikteyse aşırı sağ seçmenin aşırı sağ partilere yönelik eğilimlerini etkileyen talep yönlü açıklamaların tek başına zayıf kaldığı görülünce arz yönlü açıklamalar çoğalmaya başlamıştır. Bu çerçevede başlı başına aşırı sağ partilerin kendileri ve bu partilerin faaliyet gösterdikleri ülkedeki siyasi ortam analizlere dahil edilmeye başlamıştır (Uzunçayır, 2017: 364). Böylece 2000'lere kadar daha çok seçmenleri odağa alan sosyolojik açıklamalar ön planda yer almışken 2000'lerle birlikte bizatihi aşırı sağ partilerin kendisi ve bu partilerin tabi oldukları siyasi sistemleri inceleyen siyaset bilimine dayalı açıklamalar daha görünür olmaya başlamıştır.

Diğer taraftan aşırı sağ partilerin yükselişiyle ilgili arz ve talep yönlü açıklamalar adı altında iki yaygın sınıflandırma bulunur. Konuya dair ilk derli toplu kuramsal çalışma İngiliz araştırmacı Roger Eatwell'e aittir. "Aşırı Sağın On Teorisi" isimli kitap bölümüyle bu alanda yeni bir ufuk açan Eatwell (2003), çalışmasında arz ve talep yönlü açıklama kümeleriyle Avrupa'da aşırı sağın belirli dönemlerde neden ve hangi şartlar altında güç kazandığını somut örnekler aracılığıyla izah eder.

Eatwell'in talep yönlü açıklamaları, seçmenlerin aşırı sağ partilere tevessül etme ve bu partileri destekleme nedenlerini izah eden değişkenleri içine alır. Eatwell'in arz yönlü açıklamaları ise aşırı sağ partilerin kendisini ve bu partilerin tabi olduğu siyasi sistemlerin sunduğu fırsatlarla ya da oluşturduğu zorluklarla ilgilenir. İlk açıklamalar daha çok aşırı sağ partilere oy veren kitlelere, ikinci açıklamalarsa aşırı sağ partilere ve bu partilerin tabi oldukları siyasi düzenlere ve partilerin kendilerine odaklanır. Bunun yanı sıra Mudde (2007: 201-277), Eatwell'in çalışmasını ilerleterek arz yönlü açıklamaları kendi içerisinde dahili ve harici faktörler olarak ikiye ayırır. Arzın dahili yönü partinin kendisiyle ilgili faktörlerin bileşkesini, harici yönünü ise partinin faaliyet gösterdiği siyasi çevre oluşturur. Bu açıklamaların her biri, aynı olguyu (aşırı sağ partilerin yükselişini) kendi perspektifiyle ve argümanlarıyla anlamaya çalışır.

Eatwell ve Mudde gibi yazarların yanı sıra aşırı sağ partilerin yükselişini açıklamaya çalışan başka yazarlar da bulunur. Her bir araştırmacı konuya dair çeşitli sınıflandırmalara gitse de çoğu büyük oranda aynı bulgulara ulaşır. Bu çerçevede konuya dair izahatta

bulunan araştırmacıların argümanları derlenip ortak noktalar bir araya getirildiğinde ortaya Şekil 1 çıkar.

Şekil 1: Aşırı Sağ Partilerin Yükselişine Dair Açıklamalar

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

Seçmenleri merkeze alan talep yönlü açıklamalara göre kişiler aşırılığa meyilli oldukları, modernleşmeden ve/ya küreselleşmeden mağduriyet çektikleri, sosyal çözülme yaşadıkları ve post-materyal beklentiler içine girdikleri ve son olarak çeşitli kriz dönemlerinde bir tepki verme arzusunda oldukları için aşırı sağ partilere yönelir. Parti içi faktörleri merkeze alan dahili arz yönlü açıklamalara göre ise kurumsallık ve karizmatik liderlik bir aşırı sağ partiyi başarılı kılabilecek faktörler arasındadır. Son olarak parti dışı faktörleri merkeze alan harici arz yönlü açıklamalara göre ülkedeki siyasi düzenlemelerin elverişliliği, ülkedeki siyasi sistemin yeni partilere açık olup olmaması, ülkedeki siyasi ve toplumsal kültürün aşırı sağa müsait olup olmaması, diğer partilerin tutumları ve medyanın tutumu bir aşırı sağ partinin başarı şansını etkiler. Bu vesileyle aşırı sağ partilerin oy durumu bağımlı değişken olarak kabul edilirse talep yönlü açıklamalar

bağımsız değişken ve arz yönlü açıklamalar ara değişken haline gelir. Dolayısıyla seçimlerdeki başarı şansını belirleyen asıl güç seçmenin gösterdiği taleptir.

Ayrıca önemli bir husus olarak ifade edilmelidir ki ekonomide arzın ve talebin tek başına ya da birlikte artması veya azalması durumunda gerçekleşen doğrusal ilişki burada da geçerlidir. Golder'a göre (2016: 491) bir aşırı sağ partinin seçimlerde başarılı olabilmesi için arzın açık ve talebin yüksek olması elzemdir. Daha açık ifadeyle bir taraftan seçmenin aşırı sağ partiye oy vermeye meyilli olması diğer taraftan aşırı sağ partinin bu talebe karşılık verebilecek güçte olması gerekir. Talebin yüksek ve arzın kapalı olması durumunda ise bir aşırı sağ partinin başarılı olması söz konusu değildir. Çünkü ya aşırı sağ parti bu talebi karşılayabilecek güçte değildir ya da aşırı sağ partinin içinde bulunduğu siyasal sistem buna fırsat vermemektedir. Benzer şekilde arz açık ya da kapalı olsa bile talep yoksa veya düşükse aşırı sağ partinin başarılı olması söz konusu değildir; çünkü seçmenin bu partilere oy verme meyli yoktur. Haliyle bir ülkede aşırı sağın ortaya çıkıp ülke siyasetinde kalıcı yer edinebilmesi için öncelikle seçmen nezdinde aşırı sağa dair bir talebin bulunması gerekir. Buna paralel olarak da ülkedeki siyasi ve toplumsal iklimin aşırı sağ partilerin yükselişine müsait olması ve aşırı sağ partinin seçmenin talebini karşılayabilecek yeterlilikte olması gerekir. Buradan hareketle bir ülkede aşırı sağ partinin başarılı olabilmesi için mecburen arz ve talebin dengeli olması gerekir ve bu ikisinin artışı ne kadar dengeli olursa aşırı sağ partinin oy oranı da o derece artar.

Bu arada ekonomist Jean Baptiste Say tarafından ileri sürülen düşünceye göre her arz kendi talebini oluşturur. Bu yaklaşıma göre piyasaya giren yeni bir mal ya da servis, kendi üretim değerine eşit bir talep meydana getirir. Ancak aşırı sağ partilerin yükselişinde arzın mı talebi yoksa talebin mi arzı ortaya çıkardığı tartışmalı bir konudur. Bir başka ifadeyle “Aşırı sağ partiler arzda buldukları için mi yoksa toplumdan aşırı sağa yönelik bir talep olduğu için mi bu partiler güç kazanır?” sorusunun kesin bir cevabı bulunmamaktadır.

Kuramsal anlatılardan hareketle aşırı sağ partilerin belirli dönemlerde güçlenirken belirli dönemlerde ise zayıfladığı sonucu çıkar. Bir başka deyişle bir flaşın anlık yanıp sönmeye gibi aşırı sağ partiler de bir anda güç kazanıp kaybedebilir. Bu partilerin zaman zaman “flaş partiler” (*flash parties*) olarak adlandırılması bundan dolayıdır. Bu da aşırı sağ ideolojinin varlığı itibarıyla yapısal, gücü itibarıyla dönemsel olduğunu gösterir. Diğer taraftan bu açıklamaların hiçbirisi bir ülkede aşırı sağın ortaya çıkışını ve yükselişini

açıklama noktasında tek başına yeterli olmadığı için bunları birbiriyle rekabet eden açıklamalar gibi görmek yerine birbirini tamamlayan açıklamalar şeklinde değerlendirmek gerekir. Haliyle bu açıklamaların her biri bir yapbozun parçaları gibidir ve parçalar bir araya geldikçe yapboz anlam kazanır.

1.3.1.1. Talep Yönlü Açıklamalar ve Seçmen Faktörü

Talep yönlü açıklamalar aşırı sağ seçmeni odağa alır ve bu kitlenin aşırı sağ partilere tevessül ettiğinin nedenlerini ortaya koymaya çalışır. Bilimsel yazında “sıkıntı sebepleri” ya da “şikayete yol açan durumlar” (*grievance*) şeklinde de adlandırılan bu açıklamalar, arz yönlü açıklamalarla kıyaslandığında aşırı sağ partilerin yükselişini açıklama noktasında daha tatminkardır; çünkü doğrudan seçmen davranışlarına odaklanır. Bu çerçevede talep yönlü ilk açıklama bireysel düzeydedir ve bu açıklamada bazı kişilerin aşırılığa doğuştan meyilli olduğu ya da sonradan meyil gösterdiği iddiasından ötürü aşırı sağ partilere yöneldiği savunulur (Obaidi, 2020). Bir başka deyişle daha çok psikolojik bir bakış açısına sahip olan açıklamaya göre bazı insanlar, kendilerinde mündemiç kişilik özelliklerinden ya da sosyal çevrenin etkisiyle hayatlarının bir döneminde aşırı sağ ideolojiye yönelir ve aşırı sağ oluşumların etrafında kümelenir. Toplum içinde bireysel olarak bu kişilerin sayısı ne kadar fazla ise seçim dönemlerinde aşırı sağ partilerin oy toplama potansiyeli de o nispette artar. Bundan ötürü toplumda aşırılığa meyilli ne kadar kişi varsa bir aşırı sağ parti en az o kadar oy toplayabilir. Önemli bir açıklayıcı güce sahip olsa da bireysel düzeyde kaldığı için kişilerin aşırılığa meyilli olma tezi diğer açıklamalara göre çok tercih edilmemektedir. Zira oy verme davranışlarında kitlelerin bireyler gibi hareket etmediği düşünülür.

Talep yönlü ikinci açıklama “modernleşmenin kaybedenleri” ya da “küreselleşmenin mağdurları” olarak bilinen tezdır. Buna göre aşırı sağ partiler, modernleşmenin ve/ya küreselleşmenin sonuçlarından zarar gördüğünü düşünen kitlelerin oylarıyla yükselir. 1980-2000 arasındaki yaklaşık yirmi yıl boyunca aşırı sağın yükselişini açıklamaya çalışan ikinci dalga kuramsal çalışmalar arasında yer alan bu teze göre daha çok serbest piyasa ekonomisindeki katı rekabet ortamından olumsuz etkilenen, nispeten zayıf eğitim almış ve özellikle genç erkeklerin aşırı sağ oluşumlara daha yatkın olduğu kabul edilir. Farklı aşırı sağ partilerin destekçilerine dair yapılan araştırmalarda da bu partilerin genellikle böylesi bir kitleden oy aldıkları ortaya çıkmıştır. Örneğin Avrupa genelinde

aşırı sağ partilere kimlerin oy verdiğine dair sosyolojik bir araştırma yapan ve bulgularını 2011’de bir çalışma olarak yayımlayan Kai Arzheimer, aşırı sağ partilere oy verme hususunda şu özelliklere sahip kitlenin daha çekingen olduğunu tespit etmiştir: cinsiyet açısından kadınlar, eğitim açısından üniversite mezunları, yaş açısından otuz ve üzerindeki kişiler ve sınıf açısından orta ve yüksek zümrede nitelendirilebilecek memurlar ve iş insanları.

Arzheimer’ın (2011) aşırı sağ seçmenlere dair yaptığı tespitler tersten okunduğunda erkeklerin, düşük seviyelerde öğrenim görmüş kişilerin, otuz ve altı yaştaki gençlerin, işçilerin ve işsizlerin aşırı sağ partilere oy vermeye daha meyilli oldukları anlaşılmaktadır. Arzheimer’ın araştırmasına benzer bulgulara bazı diğer araştırmalarda da ulaşılmıştır (Givens, 2004; Eatwell, 2005). Dolayısıyla devingen birer süreç olarak kabul gören modernleşme ve/ya küreselleşme bir kesime yarar sağladığı gibi bir kesimi de mağdur edebilmektedir. Burada önemli olan husus, bir nevi “kaybedenler kulübü” olarak nitelendirilebilecek ortak bir profile sahip kitlenin kendilerine göre modernleşme ya da küreselleşme olgularından ötürü çeşitli mağduriyetler yaşadıkları hissine kapılmaları ve buradan hareketle aşırı sağ partilere oy vermeleridir. Bu bağlamda aşırı sağ partilerin söylemlerinde sıklıkla “ezilmiş” ya da “dışlanmış” kitlelerin sosyal ve ekonomik mağduriyetlerinin giderilmesi noktasında popülist vaatlerde bulunmaları dikkat çekicidir. Sonuç olarak bir ülkede her daim böylesi bir kitlenin varlığı aşırı sağ partiler için sabit seçmen kitlesi oluşturur. Bu kitle ne kadar geniş olursa bir aşırı sağ partinin alabileceği yapısal oy miktarı o oranda artar. Ancak küreselleşme ve modernleşme olguları, her ülkeyi etkilemesine rağmen her ülkede aşırı sağ partilerin aynı düzeyde oy topladığını belirtmek mümkün değildir.

Sosyal çözülme (*social breakdown*) ve post-materyalist talepler açıklamasına göre geleneksel sınıf aidiyetlerinin çözüldüğü ya da merkezdeki yerleşik sağ partilerle olan geleneksel bağların zayıfladığı dönemlerde seçmen siyasi düzeni sorgulamaya başlar. Daha sonra aradığı şeyi bu partilerde bulamayınca bir çözülme yaşar ve düzene meydan okumak ister. Seçmen tam da bu süreçte etnik milliyetçiliğe ve popülizme dayalı siyaset yapan partilerle karşılaşır (Rydgren, 2007: 247). Daha önce Almanya’da Adolf Hitler nezdinde Nazilerin yükselişini açıklamak için kullanılan bu yaklaşım, bugünse günümüz aşırı sağ partilerin yükselişini açıklarken tercih edilir. Bunun yanı sıra bazı seçmenler iş ve aş gibi günlük ihtiyaçların ötesine geçerek postmodern dönemde postmodern arayışlar

peşine girer (Ignazi, 1995: 6). Sosyal ve ekonomik açıdan doygunluk yaşayan bu kitlenin mensupları bir nevi kendilerini gerçekleştirmek ister. Her iki kitlenin yeni arayışların peşinde olduğu bu tür dönemlerde aşırı sağ partiler ortaya çıkar ve bu kitlenin oyuna talip olur. Ancak aşırı sağ seçmen kitlesini gerçek manada tarif etme hususunda zayıf kalan ve daha da önemlisi ampirik zemini kuvvetli olmayan bu açıklamaya pek başvurulmamaktadır.

Talep yönlü üçüncü ve son açıklamaya göre bazen ülke içinden bazen de ülke dışından kaynaklanan siyasi, ekonomik ya da toplumsal kriz ortamları ya da siyasi güç boşlukları aşırı sağ ideolojinin güçlenmesine ve sonuç olarak aşırı sağ partilerin daha fazla oy toplamasına olanak sağlar. Örneğin bir ülkede meydana gelen ekonomik kriz ya da dışarıdan yoğun göç hareketliliği aşırı sağ partilerin ilgi ve itibar görmesinde önemli bir paya sahiptir. Nitekim birçok Avrupa ülkesinde aşırı sağ ideolojinin güç kazandığı 2008 ve sonrasındaki döneme bakıldığında bu ülkelerin çoğunda en az bir akut kriz ortamının olduğu görülür. Bahsi geçen bu kriz ortamlarının başında ise ekonomi ve göç konuları gelir. Yakın tarihte birçok Avrupa ülkesinde cereyan eden krizler bu durumu doğrulamaktadır. Dolayısıyla çoğu zaman aşırı sağ partilerin yükselişinin esbabı mucibesi olarak görülen bu krizler, zamanla bu partilerin ortaya çıkışını ve artan oy oranını açıklayan en önemli tez haline gelmiştir. Burada Martin Lipset'in 1960'da yazdığı eserinde bireylerin siyasi ve toplumsal hoşnutsuzluklarının, onları bir dönem Yahudi karşıtlığına, yabancı düşmanlığına, ırkçılığa, aşırı milliyetçiliğe ve faşizme sevk ettiğine işaret etmesi dikkate değer bir bilgidir. Buna karşın her kriz döneminde aşırı sağ partilerin otomatik olarak oylarını arttıracaklarını iddia etmek doğru bir yaklaşım olmaz. Çünkü her ülkenin kendine has toplumsal ve ekonomik yapısı olduğu için kriz ortamlarında seçmenler farklı davranışlar sergileyebilir. Haliyle kriz dönemlerinde aşırı sağ partilerin oylarını arttırma şansının daha fazla olduğunu söylemek daha isabetli bir tespit olur.

Kriz dönemlerinde aşırı sağ partilerin oylarını arttırmasıyla ilgili olarak üç tespitte bulunulabilir. Birincisi, seçmenlerin rasyonel varlıklar olduğu iddiasından hareketle kişilerin her daim ekonomik durumlarını öncelikledikleri düşünülür. Buna göre işsizlik, konut fiyatlarındaki artış, iş imkanlarının azalması ya da yüksek enflasyon gibi ekonomiyle ilgili kaygıların arttığı dönemlerde seçmen kendi zayıf ekonomik durumundan şikayet etmeye başlar ve mevcut düzene karşı memnuniyetsizliğini dışa vurmak için bir tepki ortaya koyar. Bunun neticesinde ekonomiye dair duymak istediği

şeyleri, kendisine söyleyen aşırı sağın popülist fikirlerine yönelir. Fransa’da bir aşırı sağ partinin kullandığı “İki milyon göçmen, iki milyon işsiz Fransız demek” ya da Almanya’da bir aşırı sağ partinin kullandığı “İşsizliği azaltmanın yolu çok basit: göçü durdurun” tarzındaki sloganlar bu fikirlerin yansıması olarak görülebilir (Jackman ve Volpert, 1996: 507). Netice itibarıyla ekonomik açıdan kendisini dezavantajlı gören kitle, yerlilik anlayışlarından ötürü “önce biz” veyahut “ekonomide göçmenlere yer yok” gibi refah şovenizmine (*welfare chauvinism*) dayalı popülist sloganları kullanan aşırı sağ partilere oy verir. Bu da aşırı sağ partilerin özellikle ekonomik kriz dönemlerinde oy kazanmasına imkan sağlar.

İlkiyle bağlantılı olarak ikincisi, işsizlik veya enflasyon gibi ekonomik sorunlardan mağdur olan bireyler, ülkelerine göçmen olarak gelen kişilerin kendilerinden daha müreffeh bir hayat yaşadıklarına ya da kendileriyle eşit haklardan yararlandıklarına dair ortaya atılan asılsız iddialardan hareketle bu kişilere karşı hasmane duygulara kapılır. Aynı doğrultuda ülkedeki hakim etnik kimliğin göçmenler ve yabancılar tarafından yok edileceğine dair sıklıkla dolaşıma sokulan gerçek dışı iddialar bulunmaktadır ki göçün bir ülkedeki tüm problemlerin kaynağı olduğuna dair iddialar, aşırı sağın söylem repertuarında önemli yer tutar. Nitekim aşırı sağcı siyasetçiler sıklıkla benzer göç karşıtı söylemlere başvurarak seçmenin zihnini bulandırmaya çalışır. Buna paralel olarak göçmenler; medyada hemen her gün ülkede meydana gelen hırsızlık, tecavüz ve şiddet olayları gibi suçlarla birlikte anılınca bir süre sonra göçmenlerin “kapı dışarı edilmeleri” halinde tüm sorunların çözüleceğine dair bir inanç oluşur.

Partiler dahil olmak üzere bütün aşırı sağ oluşumlar, bu tür iddialarını desteklemek için kendilerine referans olarak bazı komplo kuramlarını alır. Hakikat sonrası dönemin siyasi ve toplumsal atmosferinde önemli bir yer tutan yanlış bilgi, yalan haber ve dezenformasyon gibi yöntemlerini etkin şekilde kullanan aşırı sağ oluşumların bu tür komplo kuramlarının başında ise merkezinde İslam karşıtlığının olduğu “Avrupa’nın Araplaşması” (*Eurabia*) gibi komplo kuramları gelir. 2005’te Londra’da gerçekleşen terör saldırılarından sonra İngiliz yazar Gisele Littman’ın “Bat Ye’or” müstear ismiyle 2005’te yayımladığı kitabın başlığını da oluşturan bu komplo kuramına göre Avrupa’nın Müslümanlar tarafından işgal edileceği iddia edilir. Bu komplo kuramının uzantısı olarak Melanie Phillips 2006’da yayımladığı *Londonistan* isimli kitabında benzer iddiaları savunur. Konuya dair bir diğer aktüel örnek Fransız yazar Renaud Camus’nün kaleme

aldığı “Büyük Yer Değiştirme” (Le Grand Remplacement) isimli komplo kuramı gösterilebilir. Kitabında açıkça beyaz üstünlüğü propagandası yapan Camus, komplo kuramına dayalı çalışmasında Fransa’daki yerlilerin (“gerçek Fransızların”) çokkültürlülük nedeniyle yakın zamanda kültürel kimliklerini yitireceklerini ve yerlerini göçmenlere bırakacaklarını iddia eder. Aşırı sağ oluşumlar da bu tür toksik fikirlere sıklıkla başvurarak bir taraftan insanların zihinleri bulandırmaya diğer taraftan sosyal çatışma ortamı oluşturmaya çalışır. İşte yine böylesi bir aşamada seçmenin karşısına yine ona duymak istediklerini söyleyen bir aşırı sağ parti çıkar ve nihai olarak seçmen aşırı sağın cazibesine kapılmakta ve tepkisini ortaya koymak için bu partiye oy verir.

Buraya kadar anlatılanları somutlaştırmak adına örneğin Yunanistan’da 2008’de gerçekleşen işsizlik ve yüksek enflasyon gibi halkın günlük hayatına doğrudan tesir eden ekonomik krizin hemen ardından 2011’de ülkeye yönelik bir de göç hareketliliği başlayınca 2012’deki genel seçimde aşırı sağ parti Altın Şafak’ın oyları yüzde 7’ye çıkmıştır. Partinin bir önceki genel seçimde yüzde 1’in altında oy alması dikkate alındığında yaklaşık yedi puanlık artışın arka planında birbiriyle iç içe geçmiş ekonomik krizin ve göç dalgasının seçmen nezdinde oluşturduğu endişenin bulunduğunu tahmin etmek zor değildir. Zaten bu süre zarfında Yunan seçmen, ülkedeki iç içe geçmiş kriz ortamının müsebbibi olarak gördüğü merkez sağ Yeni Demokrasi Partisi’ne tepki göstermek istemiş ve bu doğrultuda ürettiği söylemlerle toplum nezdinde bir albeni oluşturan aşırı sağ parti Altın Şafak’a yönelmiştir. 2012 ve 2015’te gerçekleşen toplam dört genel seçimde de partinin oylarının yüzde 6 ile yüzde 7 arasında seyretmesi bu tespiti kuvvetlendirmektedir.

Siyasi kriz dönemlerinde aşırı sağ partilerin oylarının artmasına dair örnek olarak 2017 Fransa cumhurbaşkanı seçim sonuçları gösterilebilir. Avrupa’nın tecrübe ettiği göçmen krizinin gölgesinde 2017’de gerçekleşen cumhurbaşkanı seçiminin ilk turundan hemen önce merkez sağdaki Cumhuriyetçilerin adayı François Fillon hakkında yolsuzluk iddiaları çıkınca merkez sağda bir güç boşluğu oluşmuştur. Tam da böylesi bir süreçte yıllık en fazla on bin göçmenin ülkeye girmesine müsaade edilmesi ve ülkedeki laik yapının devam edebilmesi için sözde siyasal İslam ve Müslümanlar ile mücadele edilmesi gibi popülist vaatlerde bulunan aşırı sağcı Ulusal Cephe Partisi, fırsattan istifade daha önce görülmedik şekilde oylarını arttırmıştır. 23 Nisan’da yapılan ilk tur sonuçlarına göre Yürüyüş Hareketi lideri Emmanuel Macron ile Ulusal Cephe lideri Marine Le Pen

sırasıyla yüzde 24 ve yüzde 21,3 oy alarak ikinci tura kalmıştır. İkinci turda ise Macron yüzde 66,1 ve Le Pen yüzde 33,9 alınca ülkenin yeni cumhurbaşkanı Macron olmuştur (TRT Haber, 2017). Ancak burada önemli olan husus, ilk turda aşırı sağın adayı Le Pen'in krizi fırsata çevirerek oylarını arttırması ve ilk turda rakibi Macron'un sadece 2,7 puan gerisinde kalmasıdır. Daha önemlisi Nisan 2022'de gerçekleşen cumhurbaşkanlığı seçiminde Le Pen ve Macron yeniden karşı karşıya gelmiştir. 10 Nisan'da gerçekleşen ilk turda Macron yüzde 27,8 ve Le Pen yüzde 23,1 oy almıştır. 24 Nisan 2022'de gerçekleşen ikinci turda ise Macron ve Le Pen sırasıyla yüzde 58,5 ve yüzde 41,5 oy almıştır (Le ministère de l'Intérieur, 2022). İkinci tur sonuçlarına göre Le Pen aradan geçen beş yılın ardından rakibi Macron'la arasındaki farkı yüzde 32'den yüzde 17'ye indirerek önemli bir başarı sergilemiştir.

Bu arada Eatwell (2005: 60) aşırı sağ partilerin sadece bir konuya odaklanarak da oy devşirebileceklerini ileri sürer. Örneğin bir aşırı sağ parti, sadece ülkedeki ekonomik sorunları ya da göç meselesini gündemde tutarak kendisini diğer partilerden ayırt edebilir ve oy toplayabilir. Zaten aşırı sağ partilerin zaman zaman "tek meseleye odaklanan partiler" olarak adlandırılmaları bundan kaynaklanır. Somut bir örnek olması bakımından İngiltere'de aşırı sağcı UKIP ve parti lideri Nigel Farage ülkenin AB üyeliğini sorunsallaştıran açıklamalarla uzun süre sadece bu konuyu gündemde tutarak nihayetinde hükümetteki koalisyon ortaklarından Muhafazakar Parti'yi bu konuda adım atmaya zorlamıştır. 2015 genel seçimlerinden önce Muhafazakar Parti lideri David Cameron, aşırı sağın popülist söylemlerine kapılarak iktidara devam etmeleri durumunda ülkesinin AB üyeliğini referanduma götürme sözü vermiş ve seçimi kazanınca söz verdiği gibi AB üyeliği için referandum kararı almıştır. İlginçtir ki referandumdan önce Brüksel yönetimiyle yaptığı pazarlık sonucunda İngiliz hükümeti, talep ettiği birçok ayrıcalığı elde etmesine rağmen 23 Haziran 2016'da gerçekleşen referandum sonucunda halkın yüzde 52'si ayrılıktan yana oy kullanmış ve böylece meşhur Brexit süreci başlamıştır. Sonuç olarak bir aşırı sağ parti siyasi bir kriz ortamını fırsat olarak kullanıp ülkeyi stratejik bir karar alma mecburiyetinde bırakmıştır. Bunun yanı sıra 2015 genel seçimleri öncesinde Muhafazakarlar ile Liberal Demokratlar arasında kurulan koalisyon hükümetinin AB üyeliği ve referandum konularında bir dizi sorun yaşaması nedeniyle UKIP fırsattan istifade her türlü sorunun çözümü noktasında kendisini adres göstererek

geniş bir seçmen kitlesine ulaşmış ve 2015'te gerçekleşen genel seçimde yüzde 12,6 oy almıştır (Statista, 2015).

Sonuç itibarıyla halkın bir arayış içerisine girdiği çeşitli kriz dönemlerinde beklenen performansı sergileyemeyen (genelde merkezdeki yerleşik) partilere tepkilerini ortaya koymak için aşırı sağ partilere yöneldiği argümanı birçokları tarafından kabul edilir. Dolayısıyla birçok Avrupa ülkesinde aşırı sağ ideolojinin güç kazanmasını açıklayan en önemli izahatların başında bu açıklama gelir. Değinilen örnekler de dahil olmak üzere ilgili kriz ortamları geçtikten sonra birçok aşırı sağ partinin gözler görülür derecede oy kaybı yaşaması bu açıklamayı daha fazla ön plana çıkartır. Buradan hareketle aşırı sağ partilerin kriz dönemlerindeki oy artışını, esasen merkez partilere verilen tepki şeklinde okumak daha mantıklı olur. Burada “yumurta-tavuk” metaforunda olduğu gibi krizlerin mi aşırı sağ ideolojiyi güçlendirdiği, yoksa aşırı sağ ideolojinin mi krizleri derinleştirdiği tartışılan bir konu olsa da ikisi arasında güçlü bir etkileşim olduğunu kabul etmek daha yerinde olur.

1.3.1.2. Dahili Arz Yönlü Açıklamalar ve Parti İçi Faktörler

Aşırı sağ partilerin oy toplamasında kilit bir yere sahip olan seçmenlerin bu partilere oy verme nedenlerini çözümleyen talep yönlü açıklamalardan sonra 2000'lerle birlikte aşırı sağ partilerin kendisini ve bu partilerin tabi oldukları siyasi ortamı inceleyen kuramsal çalışmalar baş göstermiştir. Ancak seçmenlerin aşırı sağ partilere tevessül etme nedenlerini izah etmeye çalışan talep yönlü açıklamalarla karşılaştırıldığında arz yönlü açıklamalar seçmen dışı faktörlere odaklandığı için nispeten daha zayıf kalır. Bu bağlamda dahili arz yönlü açıklamalar ikiye ayrılır. Bunlardan ilki partinin kurumsallığıyla ilgilidir. Buna göre birçok yazar (Art, 2008; Golder, 2016) bir aşırı sağ partinin kendi içinde başarılı bir kurumsallık oluşturması durumunda halkı daha fazla etkileyebileceğini ve günün sonunda seçmenden daha fazla oy alabileceğini savunur. Daha yakından bakıldığında parti içi kurumsallık şu tür alt faktörlerden oluşur:

- Parti içinde yukarıdan aşağıya kurumsal yetkilendirmelerin olması
- Merkez karar alma birimlerinden seçim işlerine kadar bütün birimlerin senkronize hareket etmesi
- Partinin yeterli teknik ve idari personele sahip olması
- Partinin ülkenin hemen her noktasında örgütlenmesi

- Aktif üyelik sisteminin işletilmesi
- İdeolojik fikirlerin ve söylemlerin tutarlı olması
- Etkili parti programlarının hazırlanması
- Seçmenin niteliklerini ve beklentilerini dikkate alan etkili seçim kampanyaları yürütülmesi
- Seçmene yönelik inandırıcı ve ikna edici vaatlerin hazırlanması

Özetle diğer partiler için de geçerli olduğu gibi aşırı sağ partilerin başarılı olabilmesi için bütün kurumsal kademelerde profesyonel olunması gerekir. Almanya, Fransa, İngiltere ve İtalya gibi büyük Avrupa ülkelerinde birden çok aşırı sağ parti bulunsa da bunlardan sadece bir tanesinin ülke siyasetinde kendisine gerçek manada yer edinmesi dikkate alındığında bu faktörlerin önemli olduğu söylenebilir. Aynı şekilde Art (2011) gibi bazı yazarlar İsveç'te ve Hollanda'daki aşırı sağ partilerin seçimlerde bir düzeyde başarı gösterdikten sonra siyasette tutunamamalarını, bu partilerin örgütlenme bakımından zayıf olmalarına bağlar.

Bir aşırı sağ partinin başarılı olmasında rol oynayan parti içi faktörlerden ikincisi, parti başkanının liderlik özellikleri ile ilgilidir. Partinin en görünen yüzü olması bakımından parti liderinin duruşundan yürüyüşüne, belagatinden mimiklerine kadar hemen her özelliği seçmene tesir edebilecek faktörler olarak değerlendirilir. Karizmatik liderlik özellikleri olarak kabul edilen faktörlere sahip bir siyasetçinin hizmet ettiği partiye oy kazandırabileceği düşünülür (Eatwell, 2005). Zira kendine güveni tam, girişken ve ikna kabiliyeti yüksek bir lider seçmen nezdinde cazibeli hale gelebilir. Nitekim Avrupa genelinde gözle görülür seçim başarıları elde eden aşırı sağ partilere bakıldığında kahir ekseriyetinin başında bu tür özellikleri sergileyen kişilerin olduğu görülür. Bu tür liderlere örnek olarak şu isimler gösterilebilir: Avusturya'da Özgürlük Partisi eski lideri Jörg Haider, Fransa'da Ulusal Cephe lideri Marine Le Pen, Hollanda'da Özgürlük Partisi lideri Geert Wilders, İngiltere'de UKIP eski lideri Nigel Farage ve İtalya'da Kuzey Ligi lideri Matteo Salvini. Nitekim bu tür partilerin çoğu zaman parti liderleriyle birlikte anılması şaşırtıcı değildir. Örneğin Ulusal Cephe'den bahsedilirken genelde "Le Pen'in partisi" ya da Kuzey Ligi'nden bahsedilirken genelde "Salvini'nin partisi" kullanımları tercih edilir. Ancak önemli bir husus olması bakımından ifade edilmelidir ki kişinin partiyle bütünleştiği ya da partinin esasen liderden ibaret olduğu durumlarda aşırı sağ partiler genelde kısa ömürlü olur. Çünkü liderin cazibesıyla partiye oy verme davranışı olarak

görülebilecek bu durumdan ötürü karizmatik liderler görevden ayrıldıklarında partide bir güç boşluğu oluşur. Bu da partinin oy kaybı yaşamasına yol açar. Haliyle kişilerle çok fazla özdeşleşen ya da karizmatik liderin gerisinde kalan aşırı sağ partilerin seçimlerdeki sürdürülebilir başarısı pek mümkün değildir.

1.3.1.3. Harici Arz Yönlü Açıklamalar ve Parti Dışı Faktörler

Harici arz yönlü ilk faktör bir ülkedeki siyasi ve toplumsal kültürle ilgilidir. Buna göre bir ülkedeki siyasi ve toplumsal kültürün aşırı sağ partilerin başarısını ya da başarısızlığını etkilediği düşünülür. Çünkü bazı toplumlar aşırı sağ ideolojiye teşneyken bazılarında ise böyle bir durum söz konusu değildir. Daha açık ifadeyle bir toplumun genetiğinde aşırılığa dair bir kod varsa aşırı sağ partilere de meyil var demektir; tersi durumda ise aşırı sağ partiler siyasi düzlemde kendilerine yer edinemez. Somut bir örnek vermek gerekirse iki dünya savaşı arası dönemde Nazilerin kök saldıği Almanya ile Faşistlerin yönettiği İtalya’da aşırı sağ partilerin günümüzde güçlü olmasını anlamak çok zor değildir; çünkü bu ülkelerde aşırı sağa dair geçmişten gelen bir yatkınlık vardır. Buna karşın İzlanda ya da Malta gibi bazı Avrupa ülkelerinde aşırı sağ ideolojinin zayıf kalmasının temel sebebi, bu ülkelerdeki toplumun aşırılığa meyiledecek özelliklere sahip olmamasıdır. Dolayısıyla bir benzetme yapmak gerekirse bir çiftçinin tarladan verimli mahsul alabilmesi için gerekli ilk şart tarlanın tarıma elverişli olmasıdır. Zira tarla ekip biçmeye müsait değilse o tarladan mahsul alınamaz. Aynı durum aşırı sağ partiler için de geçerlidir ve aşırı sağ partilerin seçimlerde başarılı olabilmesi için toplumun aşırı sağa yönelik bir meylinin olması gerekir.

Siyasi ve toplumsal kültürü dikkate alarak hareket eden aşırı sağ partilerin başarı şansının diğerlerine göre daha fazla olduğu İngiltere’de görülmüştür. Bu bağlamda öncelikle liberal demokrasinin kalesi olarak bilinen İngiltere’nin siyasi tarihinde faşist bir yönetim hakim olmadığını dikkate almak gerekir. Bu gerçekliğe rağmen ırkçı açıklamalarıyla ülke tarihinde yer edinen John Tyndall tarafından 1982’de kurulan aşırı sağcı Britanya Ulusal Partisi aleni şekilde faşist ilkeler benimsediği için genel seçimlerde hiçbir zaman gözle görülür bir başarı sergileyememiştir. Buna karşın bir diğer aşırı sağ parti UKIP ise bu konuda çok daha dikkatli davranarak faşizm ile arasına çizgi çekmiş ve kendisini diğer aşırı sağ partilerden özellikle şiddet noktasında ayıştırmıştır. Böylece kısa süreli de olsa önemli bir başarı sergilemiş ve Brexit gibi bir sürecin öncülüğünü yapıp ülkeyi stratejik

bir karar almaya zorlamıştır. Bu hususla ilgili olarak ülkelerin geçmişte faşizm ve türevleriyle yaşadıkları tecrübelerin ve kendilerine has siyasal ve toplumsal kültürlerin aşırı sağ partilerin başarı oranını ciddi manada etkilediği söylenebilir. Diğer bir ifadeyle aşırı sağ partiler, aynı ideolojiye sahip olmalarına rağmen buldukları ülkenin siyasi yapısına uygun söylemler ve politikalar geliştirir.

Siyasi ve toplumsal kültürün yanı sıra aşırı sağ partiler dahil olmak üzere yeni partilerin sisteme dahil olup partiler arası rekabette yerlerini alabilmesi için ilgili sistemin buna fırsat vermesi gerekir (Kriesi vd., 1995). Buna göre bir siyasi sistemde sabit seçmen kitlesine sahip yerleşik partilerin bulunması ve bu partilerin kendilerini her döneme ve duruma adapte edebilmesi halinde aşırı sağ partilerin güçlenmesinin çok zor olacağı düşünülür. Örneğin İngiltere’de uzun yıllardır kemik seçmen kitlesine sahip Muhafazakar Parti ve İşçi Partisi gibi iki büyük siyasi parti bulunduğu için yeni bir partinin sisteme dahil olup partiler arası rekabette yerini alması çok zaman almıştır. Bunun tersine partiler arasında sık sık oy geçişkenliğinin yaşandığı ya da iktidar olmaya aday birçok partinin bulunduğu İtalya gibi ülkelerde ise aşırı sağ partilerin siyasi düzene dahil olup kendilerine alan açmaları daha kolaydır. Nitekim Eylül 2022’de İtalya’da gerçekleşen erken genel seçim neticesinde Giorgia Meloni liderliğindeki aşırı sağcı İtalya’nın Kardeşleri Partisi yüzde 26 oyla birinci olarak tarihi bir başarıya ulaşmıştır (Reuters, 2022). Özetle bir ülkedeki siyasi düzenin aşırı sağ partilere alan sunabilecek açıklıkta olması gerekir.

Üçüncü olarak bir ülkedeki seçim sisteminin de aşırı sağ partilerin oy toplamada etkili olduğu birçokları tarafından dile getirilir (Golder, 2016: 486; Muis ve Immerzeel, 2016: 4). Zira çoğunluk esasına dayalı seçim sistemlerinin benimsendiği ve yüksek seçim barajının uygulandığı ülkelerde büyük partilerin seçimlerdeki şansı daha fazla olmakla birlikte aşırı sağ partilerin ve diğer küçük partilerin ciddi zorluklar çektiği düşünülür (Rauta, 2013: 41). Konuya dair bir örnek vermek gerekirse aşırı sağ partilerin, küçük partilerin ve bağımsız adayların AP seçimlerinde daha fazla başarı sergilemelerinin temel sebebi, AP’deki seçim sisteminin bu partilerin ve kişilerin temsiline daha fazla imkan sağlamasıyla ilgilidir. İngiltere gibi bazı ülkelerde dar bölge ve çoğunluk esasına dayalı seçim sistemi uygulandığı için bir seçim bölgesinde en çok oyu alan aday doğrudan meclise girer. Bu da en çok oy alan adayın ardındaki diğer adaylar için tabii olarak bir dezavantaj oluşturur. Nitekim UKIP 2015 genel seçimlerinde 3,8 milyon oyla yüzde 12,6 oy oranına ulaşmış en büyük üçüncü parti olmasına rağmen Meclise sadece bir milletvekili

gönderebilmiştir. Buna karşın AP seçimleri nispi temsil esasına dayalı olduğu için UKIP, 2014'teki AP seçimlerinde 4,3 milyon oyla yüzde 27,5 oranına ulaşmış ve AP'ye 24 vekil göndermiştir. Aynı duruma benzer seçim sisteminin uygulandığı yerel seçimlerde de şahit olunmuştur. 2015'te İngiltere'de gerçekleşen yerel seçimlerde ise UKIP yerel meclislere 202 üye göndererek en büyük dördüncü parti olmuştur (BBC News, 2015a). Dolayısıyla İngiltere özelinde izah edilen genel seçim sisteminde ağırlıklı olarak büyük partiler kazançlı çıkarken AP ve yerel seçimlerde ise küçük partilerin kazanç sağlama olanağı daha fazladır.

Ayrıca seçim sistemleri kadar seçim barajı uygulamasının da aşırı sağ partilerin başarı şansını etkilediği birçok yazar tarafından dile getirilir (Muis ve Immerzeel, 2016: 4). Zira aşırı sağ partiler seçimlerde halktan destek alma noktasında başarılı bir performans sergilese bile eğer tabi oldukları ülkede yüksek bir seçim barajı varsa ve bu partiler seçim barajının altında kalıyorsa meclise vekil gönderemez. Sadece aşırı sağ partilerin değil seçim barajını rahatlıkla aşan merkez partiler dışında kalan hemen hemen bütün partilerin mustarip olabileceği böylesi bir sorundan ötürü aşırı sağ oylar genelde ikinci sıradaki adaylara fayda sağlar. Sonuç olarak aşırı sağ partiye oy vermeyi düşünen seçmenin direnci kırılır ve aşırı sağ partiye oy vermeyi boş oy kullanmakla eş değer görür haline gelince oy vermekten vazgeçer.

Aşırı sağ partilerin güç kazanması ya da kazanamamasında rol oynayan dördüncü faktör diğer siyasi partilerin bu partilere yönelik tutumudur. Özellikle siyasi sistem içerisindeki yerleşik merkez partilerin aşırı sağ partilere karşı toleranslı olması ve bu partileri kendilerine muhatap alması, aşırı sağ partilere meşruluk atfedildiği anlamına geldiği için önem arz eder. Buna karşın merkez partilerin aşırı sağ partilere karşı mesafeli olmaları ve bu partilere parya gibi davranmaları durumunda tam tersinin gerçekleşmesi söz konusudur. Bunun için merkezdeki yerleşik partiler başta olmak üzere meşru siyasi düzlemde hareket eden birçok partinin bir araya gelip aşırı sağ partilere karşı bir "güvenlik kordonu" (*cordon sanitaire*) oluşturmaları gerekir (Akkerman, 2016). 2015'e kadar İngiltere'de yerleşik partilerin aşırı sağ partilere parya gibi davranıp göz ardı etmeleri bu duruma iyi bir örnek teşkil eder. Aynı şekilde Jagers ve Walgrave (2007) gibi araştırmacıların vurguladığı gibi Belçika'da yerleşik partilerin aşırı sağ parti Vlaams Blok'u uzun yıllardır ırkçı ve faşist gibi aşağılayıcı benzetmelerle dışlaması, bu partinin seçimlerdeki başarı şansını bir süreliğine de olsa ciddi manada zayıflatmıştır. Bu

çerçevede aşırı sağ partilere adeta birer cüzzamlı gibi davranılarak karantina altına alınmaları ve kamusal alandan tecrit edilmeleri sağlanır. Netice itibarıyla aşırı sağ partiler baskı altına alınır ve oy oranları en düşük düzeyde tutulur. Ancak bu durumun sürdürülebilir bir yöntem olmadığı İtalya gibi bazı örneklerde görülmüştür. Zira İtalya’da aşırı sağ Kuzey Ligi Partisi 2018 genel seçimlerinde yüzde 17 oy alınca diğer partiler tarafından mecburen dikkate alınması gereken bir aktör haline gelmiş ve parti Guiseppe Conte’nin kurduğu koalisyon hükümetinin ortakları arasında yer almıştır. Bunun sonucunda parti lideri Salvini 2018-2019 arasında başbakan yardımcısı ve içişleri bakanı görevini yürütmüş ve ülkenin kritik meselelerine yön verebilecek konuma gelmiştir.

Son olarak her siyasi parti gibi aşırı sağ partiler de ülke siyasetinde kendilerinin meşru bir aktör olarak tanınmasını, benimsedikleri değerlerin geniş kitlelerce kabul görmesini ve bunların getirilerine sahip olmayı ister. Zira bir kere meşruluk ve tanınırlık elde ettiklerinde diğer amaçladıklarına ulaşmaları daha kolay hale gelir. Aşırı sağ partilerin ülke siyasetinde meşruluk kazanmaları noktasında en işlevsel aktörlerin başında medya gelir. Çünkü medya sayesinde geniş kitlelere ulaşarak propagandalarını yapabilirler ve ülke gündemini belirleyebilirler. Bundan dolayı bir ülkedeki ana akım medya organlarının, aşırı sağ partilere yönelik tutumunun bu partilerin oyunun artmasında ya da azalmasında etkili olduğu birçok araştırmacı tarafından kabul edilir (Muis ve Immerzeel, 2016; Golder, 2016). Zira halkın siyasi görüşlerini etkileme ve söylemlerin yeniden üretilmesi noktasında işlevsel bir rol üstlendikleri için medya kuruluşları sadece aşırı sağ partilere değil diğer partilere yönelik algıları da şekillendirebilir. Bu bağlamda medyanın aşırı sağ partilere yaklaşımı ve aşırı sağ partilerin gündeme getirdiği konuları nasıl çerçevelediği, bu partilerin imajına ve seçimlerdeki başarı şansına etki edebilir. Geniş kitlelere hitap eden medya araçlarının gündem belirleme ve kamuoyunu yönlendirme konularında etkin bir güce sahip olduğu izleniminden hareket eden bu açıklamaya göre medyanın aşırı sağ partileri göz ardı edip sansürlemesi ya da bu partileri olumsuz şekilde gündeme getirmesi durumunda medya aşırı sağ partiler için olumsuz bir faktör olabilir. Bundan ötürü medyanın neyi nasıl gösterdiği önem arz eder. Nitekim Avrupa’da aşırı sağın ön plana çıkan figürlerinden Le Pen, 2017’deki cumhurbaşkanı seçimi öncesinde verdiği bir demeçte medyanın sürekli rakibi Macron lehinde haberler yaptığını ifade ederek ana akım medya organlarının tutumunu eleştirmiştir (The Local, 2017). Le Pen bir başka açıklamasında da medyanın her daim kendisine ve ailesine karşı ön yargılı

olduğunu iddia etmiş ve bunun kendisi için bir dezavantaj oluşturduğunu söylemiştir (The Guardian, 2017). Sadece Le Pen üzerinden hareket edildiğinde bile bir aşırı sağ siyasetçinin gözünde medyanın ne derece önemli bir mecra olduğu daha iyi anlaşılabilir.

Buna karşın medya organlarının aşırı sağ partilere karşı toleranslı ve kapsayıcı olması, bu partilerin imajına olumlu katkı sağlayabilir. En basit haliyle medya organlarının aşırı sağ partileri “aşırı” olarak adlandırmaması bile bu partiler için önemli bir işleve sahiptir. Dolayısıyla medyanın aşırı sağ partilere alan açması ya da aşırı sağ partilerin medyanın işlevsel rolünden istifade etmeleri halinde bu partilerin başarı şansı artabilir. Bu sayede aşırı sağ partiler kendilerini bir nevi seçmene karşı pazarlayabilmekte ve etkili bir iletişim kullanmaları durumunda seçmeni cezbedebilmektedir. Örneğin medya organları, konu temelli yaptıkları haberlerde meşru birer aktör olarak aşırı sağcı siyasetçilere mikrofon uzatıp ilgili konulara dair görüşlerini alırlarsa aşırı sağ partilerin ve aşırı sağ görüşlerin yayılmasına katkı sağlamış olurlar. Nitekim Fransa’da aşırı sağcı Ulusal Cephe’nin seçimlerdeki ilk büyük atılımı, 1984 AP seçimleri öncesinde parti lideri Jean-Marie Le Pen’in devlet televizyonundaki bir programa konuk olmasıyla başlamıştır (Muis ve Immerzeel, 2016: 4). Aynı şekilde Avrupa ülkelerinde gözle görülür derecede oy oranına erişen aşırı sağ partilerin başında Geert Wilders ve Marine Le Pen gibi medyatik isimler bulunur. Buradan hareketle aşırı sağ partilerin medyatikleştirilme biçiminin, bu partilerin siyasi imajını olumlu ya da olumsuz şekilde etkilediği ifade edilebilir.

Bu arada birçok Avrupa ülkesinde ana akım medya organları aşırı sağ ideolojiye karşı bir tutum sergiledikleri için aşırı sağ partiler 2010’larda alternatif medyaya yönelmeye başlamıştır. Teknolojik ilerlemeler neticesinde 21’inci yüzyılla birlikte kitle iletişim araçları da çeşitlendiği için aşırı sağ partilerin halihazırda en yaygın kullandıkları alternatif medya organları arasında internet siteleri ve sosyal medya kanalları bulunur. Paylaşımın ve etkileşimin hızlı olmasından ötürü aşırı sağ partiler, bu tür mecraları aktif şekilde kullanarak geleneksel medya organlarının kendilerine çıkardığı engelleri aşmaya çalışmaktadır. Bunun yanı sıra özellikle Facebook, Instragram ve Twitter gibi sosyal medya kanallarında içerik üretmenin ve paylaşmanın basit olmasından ötürü aşırı sağ partilerin liderleri, sık sık bu mecraları tercih etmekte ve seçmene ulaşmaya çalışmaktadır.

2. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE

Tezin kuramsal zeminini oluşturan güvenlikleştirme siyasetini ve göçün güvenlikleştirilmesi konusunu daha anlayabilmek için bu bölümde sırasıyla güvenlik kavramına yönelik kısa bir açıklama yapılmış ve güvenlikleştirme siyaseti incelenmiştir. Bunları takiben güvenlikleştirme çalışmalarına önem katkılar sunan Kopenhag ve Paris okullarının argümanları dahilinde güvenlikleştirme siyasetinin bir inceleme konusu haline getirdiği göçün güvenlikleştirilmesi meselesi tartışılmıştır.

2.1. Güvenlik Kavramına Yönelik Farklı Yaklaşımlar

“Güvenlik” (*security*) geniş bir alanda ve çeşitli manalarda kullanılmasına rağmen kavramın üzerinde uzlaşa sağlanmış ortak ve kesin bir tanımı bulunmamaktadır. Zira kavram derin bir içeriğe sahip olduğundan güvenlikle ilgili araştırma yapan birçok kişi, çeşitli tanımlar yaparak güvenliğe farklı anlamlar yüklemiştir. Dolayısıyla güvenliğin ne olduğuna verilecek yanıt birden fazladır. Ancak güvenlik kavramına dair tanım bolluğu, gerçekte kavramın karmaşık ya da belirsiz bir anlam ihtiva etmesinden ziyade geniş bir anlam derinliğine sahip olmasından kaynaklanır. Yine de genel bir fikir oluşturması bakımından güvenlik kavramının Latince olumsuzluk ön eki *se* (olmaksızın) ve *cura* (endişe) kelimelerinin birleşmesinden oluşan *securitas* kelimesinden İngilizceye geçtiği kabul edilmektedir (İçişleri Bakanlığı, 2017: 256). Bu yönüyle güvenlik kavramı, ilk anlamı itibarıyla bir endişe, korku ve tehdit halinden uzak olma durumu anlamına gelir. Bundan ötürü güvenlik kavramı zaman zaman “emniyet” kavramı ile eş anlamlı kullanılır. Kavramın muhtevasına daha yakından bakıldığında güvenlik denildiğinde akla gelen ilk çağrışım, insanların içinde buldukları topluluk ya da toplum içerisinde herhangi bir tehde maruz kalmadan huzur ve güven içinde yaşam sürmeleridir (Kaypak, 2013: 12). Benzer bir yaklaşıma göre güvenlik, kelime anlamı olarak “toplumsal yaşamda yasal düzenin aksamadan yürütülmesi ve kişilerin korkusuzca yaşayabilme durumudur” (Türk Dil Kurumu). Bir başka tanıma göre güvenlik, “Sahip olunan değerlere yönelik herhangi bir tehdidin veya bu değerlere bir saldırı olacağı korkusunun bulunmaması halidir” (İçişleri Bakanlığı, 2017: 256). Her üç tanımda da vurgu yapılan ortak husus, güvenliğin bir durum olduğu ve bu durumda herhangi bir tehdidin mevcut olmadığıdır. Nitekim güvenliğin zıddı “tehdit” olduğu için bir kişinin kendini güvenli hissedebilmesi için

kendisine karşı bir tehdidin bulunmaması gerekir. Bunun sağlanması içinse ünlü İngiliz düşünür Thomas Hobbes, “herkesin kurt” olduğu bir ortamda üst otorite olarak hareket edip herkesin güvenliğini sağlayabilecek bir Leviathan’a (devlete) gerek olduğundan söz etmiştir.

Bunların yanı sıra güvenlik ve tehdit kavramları arasında ayrılmaz ve ters yönlü bir ilişki vardır. Güvenliğin tersine güvensizlik durumu esasen bir tehdidin mevcut olduğunu gösterir (Sancak, 2013: 124). Bu ikili ilişkide Mehmet Özel ve Demet Dönmez’in (2016: 245) belirttiği üzere güvenlik daha ziyade güvensizlik ihtimallerinin ortadan kaldırılması durumunu ifade ederken tehdit ise hem gerçek olgu ve olaylara hem de algı ve tahminlere dayanır. Konuyla alakalı olması bakımından Arnold Wolfers, güvenliğin derin anlamlar barındırdığını ve bakış açısına göre nesnel ve öznel anlamlar içerdiğini belirtir. Tehdit kavramını dikkate alarak bir tanımlama yapan Wolfers’a göre (1962: 150) “nesnel güvenlik” (*objective security*) kazanılmış değerlere yönelik herhangi bir tehdidin olmaması ile ilgiliyken “öznel güvenlik” (*subjective security*) ise kazanılmış değerlere karşı herhangi bir korkunun olmamasıyla ilgilidir. İlkinde daha çok fiziksel tehdit meselesi ön plandadır. İkincisinde ise daha geniş bir bakış açısından hareket edilerek psikolojik faktörlerin de güvenlik algılamasında önemli bir rol oynadığına inanılır.

Öte yandan insanlar ve toplumlar özelinde anlatılan bahsi geçen durum devletler açısından da geçerliliğini korumaktadır. Bu çerçevede devletler açısından iç güvenliğin sağlanması, ülke içinde herhangi bir tehdidin bulunmaması ve kamu güvenliğinin aksamaması durumudur. Dış güvenlikse ilk anlamı itibarıyla ulusal sınırların ve çıkarların diğer devletlerin saldırı ve tehditlerinden uzak olması durumudur. Uluslararası İlişkiler disiplininde en çok kullanılan kavramlardan birisi olan güvenlik, Realist görüşün hakim olduğu yerleşik anlatıya göre devletler açısından salt bir tarafsız olgu olmaktan ziyade daha çok ikmal edilmesi gereken mühim bir ihtiyaçtır. Dolayısıyla güvenlik, devletlerin varlık sebebiyle ilgilidir ve hiçbir şekilde bölünemeyecek ve devredilemeyecek öneme sahiptir. Bunun yanı sıra güvenlik somut bir amaca ilişkin anlam taşır. Buna göre uluslararası ilişkiler bakımından devletler ancak tabi oldukları üst ve alt uluslararası sistemler içerisinde herhangi bir tehdiye maruz kalmadıkları durumlarda kendilerini güvende hisseder.

Bu çerçevede uluslararası güvenlik çalışmalarında kavramın yaygın tanımına ev sahipliği yapan Realist güvenlikçiler, uluslararası ilişkilerin analiz düzeyini sadece devletler arasındaki ilişkilerden ibaret görür. Bundan ötürü güvenliği salt devlet odaklı bir olgu olarak kabul ederler ve “yüksek siyaset” (*high-politics*) meselesi olarak devletin güvenliğini her şeyin önüne koyarlar. Onlara göre devlet güvenliği sağlanmadan birey güvenliğinin sağlanması mümkün değildir. Bu çıkış noktasından hareketle Realistler, güvenlik kavramına yönelik daha çok geleneksel bir yaklaşım sergiler ve somut bir tehditten uzak olunması durumunda güvenliğin sağlanabileceğine inanır. Dolayısıyla Realistler güvenliğin sadece objektif boyutuyla ilgilenir. Bunun yanında Realistler, anarşik uluslararası sistemde hayatta kalıp varlıklarını güvenli şekilde devam ettirebilmeleri için devletlerin mecburen daha fazla fiziki/askeri güce sahip olmaları gerektiğini savunur. Ayrıca Realistler, Hobbes’un dünya görüşünden hareketle kötü olduğuna inanılan insan doğasına atıf yaparak uluslararası sistemin de doğası itibarıyla kötü ve çatışmacı olduğunu iddia eder. Netice olarak her devletin “kurt” olduğu bir uluslararası sistemde güvenliği sağlamanın tek yolu, devletlerin kendi güçlerini tahkim etmelerinden geçer. Bu yönüyle Realistlerin güvenlikten anladıkları daha ziyade devletin ulusal güvenliğine dairdir (Heywood: 2016).

Realistlerin güvenliğe dair genel geçer yaklaşımına karşılık 1980’lerle birlikte güvenlik kavramının içeriği sorgulanmaya başlanmıştır. Richard Ullman 1983’te yayımladığı “Redefining Security” başlıklı makalesinde güvenlik açısından tehditlerin yeniden tanımlanması ihtiyacına işaret etmiş ve güvenliğin çevreye ve ekonomiye dair konuları da içine alması gerektiğini savunmuştur. İlerleyen süreçte Soğuk Savaş’ın sona ermesi, eleştirel güvenlik çalışmalarının ilerlemesi için kritik bir dönemeç olmuş ve yeni dönemde güvenlik kavramının muhtevası bir dönüşüm geçirmiştir. Dinamik bir yapıya sahip uluslararası ilişkilerde birçok kavram zamana ve şartlara göre dönüşüme uğradığı gibi güvenlik kavramı da zamana ve şartlara göre bir dönüşüme uğramıştır. Bu bağlamda Soğuk Savaş döneminde daha ziyade askeri zeminde değerlendirilen güvenlik kavramı, 1990’ların yeni uluslararası atmosferiyle birlikte aktör ve kapsam açısından genişlemiştir. Yıllardır hakim olan devlet merkezci sığ güvenlik anlayışı yerini çok aktörlü ve çok nesnel bir döneme bırakmıştır. Bu kapsamda güvenliğin referansları genişletilerek askeri tehditlerin yanı sıra terörizm, ülke içi çatışmalar, ayrılıkçı hareketler, insan kaçakçılığı, kitle imha silahlarının yayılması, siber terörizm ve korsanlık gibi sınır aşan, çok boyutlu

ve asimetrik tehditler kavramının bünyesine katılmıştır. Böylece askeri tehditler dışındaki tehditler de analizlere dahil edilmiştir.

Diğer taraftan Soğuk Savaş sonrası dönemle birlikte güvenlik olgusunun içeriği derinleşmiş (*deepening*) ve geleneksel güvenlik çalışmalarındaki ana aktör devlet dışındaki diğer aktörler de denkleme dahil edilmiştir. Böylece güvenliği sağlanması gereken aktör olarak devletin yanı sıra insanlar, gruplar ve toplumlar da inceleme nesnesi haline gelmiştir. Netice itibarıyla Soğuk Savaş sonrası dönemin yeni siyasi iklimiyle birlikte güvenlik konusunda incelenmesi gereken tek aktör, devlet olmaktan çıkmış ve devlet dışı aktörlerin durumu da göz önünde bulundurulmaya başlanmıştır. Dahası geleneksel güvenlik anlayışından Soğuk Savaş sonrası güvenlik anlayışına geçiş döneminde tehditlerin kaynağı, tehditlerin niteliği, tehditlere verilecek yanıtın şekli, güvenliğin sağlayıcısı ve temel değerlerde dönüşümler yaşanmıştır (Miller, 2001: 23).

Uluslararası ilişkiler özelinde güvenliğin ne olduğuna yönelik farklı cevaplar verebilmek ve kavramı daha iyi çözümleyebilmek için Realistler dışında bu alanda ön plana çıkan diğer kuramların tanımlamalarına bakmak yararlı olacaktır. Bu çerçevede Realistler gibi Liberaller de her şeyden önce uluslararası sistemin anarşik yapısından ötürü devletlerin güvenlik ihtiyacını doğal karşılar. Liberal güvenlikçilerin Realist paydaşlarından ayıştıkları husus güvenliğin nasıl sağlanacağıyla ilgilidir. Bu bağlamda Liberaller insan doğasının iyi olduğunu düşündükleri için devletler açısından güvenliğin diğer devletlerle tesis edilebilecek iş birlikleri neticesinde ortaklaşa sağlanabileceğine inanır.

Detaylarına yakından bakıldığında Liberal güvenlikçiler, anarşik uluslararası sistem içerisinde devletlerin güvenliklerini sağlayabilmeleri için tek başlarına hayatta kalmak yerine mümkünse örgütlerin çatısı altında bir araya gelmelerini ve iş birliği yapmalarını savunur. Buna kanıt olaraksa NATO gibi müşterek savunma ilkesine dayanan uluslararası örgütler aracılığıyla uluslararası güvenliğin sağlanabildiğini gösterirler (Heywood, 2016: 114). Bunun yanında iyimser Kantçı bir yaklaşıma sahip olan Liberal güvenlikçiler, devletlerin yönetim biçimlerine önem atfettikleri için barışçıl parametrelere sahip demokrasinin yaygınlaştırılması yoluyla devletlerin birbirlerine benzeyeceklerine ve dolayısıyla daha az güvenlik tehdidi duyacaklarına inanır (Sancak, 2013: 127). Son olarak Liberaller, Realistlerin “düşük politika”nın (*low-politics*) parçası olarak gördükleri

ticaretin yaygınlaştırılması yoluyla karşılıklı bağımlılığın artacağını ve devletlerin güvenliklerini ortaklaşa teminat altına alabileceklerini savunur.

Realistler ve Liberaller dışında güvenlik çalışmalarında üçüncü bir yol olarak görülen İnşacılar, birer olgu olarak güvenliğin ve tehdidin zihinsel olarak inşa edildiğini savunur. Alexander Wendt'in meşhur "Devletler anarşiden ne anlıyorsa anarşi odur" (*Anarchy is what states make of it*) yaklaşımına benzer yaklaşım güvenlikle ilgili meseleler için de ortaya konur. Bu bağlamda insanlar gibi devletlerin de sahip oldukları farklı kimlikler ekseninde güvenlik kavramına belirli anlamlar yükledikleri düşünülür. Bundan ötürü kimliklere göre devletlerin güvenlik algılamaları ve bu algıların yansımaları değişir. Devletler, öz kimliklerine göre güvenlik kavramına ve bu kavramın vücut bulduğu oluşumlara nasıl bakarlarsa güvenliği öyle görür. İnşacı bir yaklaşımdan hareket eden Ullman (1983: 133) güvenliğin ortada bir tehdit bulunduğunu söyleyenler tarafından tanımlandığını ve değerlendirildiğini belirtir. Buna göre güvenlik olgusu ve tanımlaması, devletlerin öz kimliklerinden bağımsız değildir. Normlara dayalı uluslararası güvenlik açısından asıl önemli olan kimliklerin taşıyıcısı durumundaki toplulukların güvenliğine önem verilmesidir. Bunun içinse devletlerin bağlı oldukları anarşik sistemin sosyal ve kültürel yapısının korunması ve geliştirilmesi gerekir (Kardaş, 2012: 330).

İngiliz Okulu'nun da uluslararası güvenliğe dair bazı özgün görüşleri vardır. Realistler gibi uluslararası sistemin asli aktörü olarak devletleri kabul eden okulun temsilcileri, uluslararası düzenin devamını savunur. Bunun yanında uluslararası hukuk kurallarına riayet edilmesi durumunda devletlerin anarşik sistem içerisinde güvende kalabileceklerini iddia ederler (Kardaş, 2012: 330). Bir başka ifadeyle statükonun bozulmaması ve revizyonist devletlere müsamaha gösterilmemesi durumunda uluslararası güvenlik daha rahat sağlanabilir. Okulun temsilcilerine göre bunu uygulamanın yolu, uluslararası toplumu oluşturan kurumların uluslararası hukuk sınırları içerisinde diplomasiyi öncelemesinden geçer.

Eleştirel güvenlik çalışmalarına önemli katkılar yapan Aberystwyth/ Galler Okulu'nun güvenlik kavramına yaklaşımı ise daha farklı bir konumdadır. Galler'de mukim Aberystwyth Üniversitesi bünyesinde gelişim gösteren okulun en önemli temsilcileri arasında Ken Booth ve Richard Wyn Jones yer alır. Güvenlik çalışmalarındaki derinleşme ve genişleme çabalarına destek veren okul, devlet merkezli güvenlik yaklaşımına meydan

okur. Bu bağlamda Aberystwyth Okulu devlet güvenliği yerine birey güvenliğini önceler ve devleti bireyin güvenliğinin sağlanmasında sadece araç olarak konumlandırır (Booth, 1991: 320). Dahası güvenliğin türetilmiş (derivative) bir kavram olduğunu savunur ve bir kişinin güvenlik anlayışının şekillenmesinde siyasi ve felsefi temayüllerin etkili olduğunu savunur (Booth, 2007: 150). Böylece güvenliğin nesnel tanımlamasına karşı çıkararak bir açıdan inşacı bir yaklaşım sergiler. Ayrıca okulun öncü ismi Booth (1991: 320) gerçek güvenliğin özgürleşmeden (emancipation) geçtiğini ve insanların özgürce yapmak istedikleri şeyleri yapmalarına engel olan tüm sınırlamalardan kurtuldukları durumda kendilerini güvende hissedebileceklerini ileri sürer. Bundan dolayı Aberystwyth Okulu özgürlük-güvenlik denkleminde özgürlüğün ağır basması gerektiğine inanır.

Tezin konusu itibarıyla Kopenhag Okulu özellikle Realist güvenlik anlayışının ön planda tuttuğu nesnel güvenlik anlayışına karşı çıkar. Bu açıdan Kopenhag Okulu geleneksel güvenlik çalışmalarında genişletmeci-derinleştirmeci kampta yer alır ve güvenliğin yerleşik devlet merkezli askeri güvenlik ile sınırlandırılmaması gerektiğini savunur. Bunun yanında Kopenhag Okulu, kişilerin ve toplulukların varlığını ve durumunu tehdit eden her şeyin bir güvenlik meselesi olamayacağını söyler. Daha da önemlisi güvenliğin siyasi elitler tarafından konuşma eylemi yoluyla inşa edildiğini ve güvenliğe dair uygulamaların bu yolla meşrulaştırıldığını savunur. Uluslararası güvenlik çalışmalarında güvenlikleştirme siyaseti olarak bilinen ve Kopenhag Okulu temsilcilerinin geliştirdiği yaklaşıma göre karar alıcılar, bir meseleyi ulusal güvenliğe ilişkin hayati bir tehdit olarak sunarak normal siyasi alandan çıkartır. Bununla da yetinmeyerek gündeme getirdikleri bir meseleyi güvenlikleştirme pratikleriyle yüksek siyaset alanının parçası olarak güvenlik alanına dahil ederler. Böylece soruna yönelik getirilen acil önlemleri meşrulaştırırlar. Okulun öncü isimlerinden Barry Buzan (2015) burada güvenlik kavramının içeriğinin genel itibarıyla muğlak olmasının, güvenlik politikalarını yapanlara ve yürütenlere yarar sağladığını belirtir.

2.2. Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Siyaseti

İngilizce “teori” kavramının Türkçedeki birebir karşılığı “kuram” kavramıdır. Sosyal bilimler özelindeki manası itibarıyla kuram, sistemli bir biçimde düzenlenmiş birden çok olayı açıklama gücüne sahip kurallar ya da yasalar bütünü şeklinde tanımlanır. Bir kuram olayları, davranışları ve durumları anlamak için dizgeli (sistematik) bir yol sunar. Somut

bir benzetmeyle kuramlar sosyal bilimlerde birer optik gözlük gibi kabul edilir. İhtiyaca göre sosyal meseleleri ve olguları görmeyi ve anlamayı kolaylaştırırlar. Bunun yanında kuram kavramına benzeyen “model” ise herhangi sosyal bir yapının ya da sürecin temel öğelerinin ve bu öğeler arasındaki ilişkinin mümkün merteye en basit şekilde gösterilmesini ve açıklanmasını sağlar (Demiray, 2018: 40). Burada tez konusuyla ilintili olması bakımından bir süreci en basit şekilde açıklamaya çalışmasından ötürü güvenlikleştirme siyasetini bir kuramdan ziyade bir model olarak kabul eden araştırmacılar vardır (Emmers, 2017: 131).

Güvenlikleştirme modelini ve siyasetini anlatmadan evvel bu modelle özdeşleştirilen Kopenhag Okulu’na kısaca değinmek gerekir. 1985’te kurulan Kopenhag Barış Araştırmaları Enstitüsü (Copenhagen Peace Research Institute) bünyesinde gelişen okulun kurucuları arasında Barry Buzan, Ole Wæver, Jaap de Wilde, Morten Kelstrup ve Pierre Lemaitre gibi Kıta Avrupası’ndan akademisyenler bulunur. Kopenhag Okulu tanımlamasını ise ilk kez 1996’da Bill McSweeney kullanmıştır (Oran, 2020: 245). Buzan’ın 1983’te yayımladığı ve daha sonradan geliştirip 1991’de yeniden bastığı *People, State and Fear* başlıklı kitabı, Kopenhag Okulu’nun adının duyulmasında önemli bir yere sahiptir. Bununla birlikte Kopenhag Okulu geleneksel güvenlik çalışmalarına meydan okuması yönüyle eleştirel güvenlik çalışmalarının parçası olarak kabul edilir.

Çeşitli konuları açıklamaya çalışan ana akım uluslararası ilişkiler kuramlarının aksine özel olarak güvenlik çalışmalarına odaklanan Kopenhag Okulu mensupları, Soğuk Savaş’ın sona erdiği ve Realizmin o dönemki gelişmeleri açıklamakta güçlük çektiği bir dönemde kendilerine hızla geniş alan açmışlar ve aradan geçen süre zarfında uluslararası güvenlik çalışmalarına ciddi katkılar sunmuşlardır. Güvenlikleştirme (*securitization*), güvenlik dışılaştırma/güvenlikten arındırma (*desecuritization*), bölgesel güvenlik kompleksleri (*regional security complexes*) ve güvenlik sektörleri (*security sectors*) okulun eleştirel güvenlik çalışmalarına kazandırdığı kavramlar arasında yer alır.

Analitik ve eklektik bir yapıya dayanan Kopenhag Okulu’nun çıkış noktası siyaset felsefesidir. Okulun müntesipleri “Güvenlik nedir ve kim içindir?” ve “Bir şeyi güvenlik meselesi haline getiren nitelikler nelerdir?” gibi siyaset felsefesi çıkışlı ve eleştirel düşünceye dayalı sorulardan hareket eder. Bundan ötürü okulun öncü isimlerinden Wæver (2004), kimin güvenliğinin sağlanacağını tartışmak yerine güvenliğe yönelik

tehditlerin neler olduğunu, güvenliğin nasıl tanımlandığını veya nasıl inşa edildiğini tartışmanın daha mantıklı olduğunu savunur. Okulun odağı güvenlik çalışmaları olduğu için burada önem verilen husus güvenliğin zihinlerde inşa edilen bir olgu olduğudur. Bu bağlamda güvenlik öncelikle sosyal bir olgu olarak kabul edilir ve içeriği muğlak olduğundan üzerinde oluşturulan algılar ekseninde anlam kazanır. Miş (2014: 350) burada şu açıklamayı yapar: “Geleneksel güvenlik anlayışında güvenlik ve güvensizlik ters yönlü bir ilişki içindedir. Güvenlik arttığında güvensizlik azalır ya da tam tersidir. Ancak güvenlikleştirme perspektifinden bakıldığında ikisi de güvenlik bağlamında inşa edilir.” Dolayısıyla güvenlik algısı bağlamsaldır ve genel geçer bir anlamdan ziyade içinde bulunulan duruma göre mana kazanır (Ok: 2011). Bu yönüyle Kopenhag Okulu’nun sosyal inşacı bir yönü vardır.

Kopenhag Okulu temsilcileri, geleneksel devlet merkezli güvenlik anlayışına yönelik getirilen eleştirilerin artması sonucunda güvenlik çalışmalarını salt askeri güvenlik olarak algılayan sığ bakış açısından çıkarmaya çalışmıştır. Bunun için önce “silahlar ve bombalar” a indirgenen güvenlik kavramının ortodoks kullanımının ötesine geçerek kavramın içeriğini genişletmişler (*widening*) ve güvenliği beş kategoride sınıflandırmışlardır. Alanda “güvenlik sektörleri” (*security sectors*) olarak bilinen bu kategoriler şunlardan oluşur: askeri güvenlik, siyasi güvenlik, ekonomik güvenlik, toplumsal güvenlik ve çevresel güvenlik (Buzan vd., 1998). Daha önce 1987’de BM Genel Kurulu’nda düzenlenen Silahsızlanma ve Kalkınma Konferansı’nda gündeme gelen ve 1994’te BM Kalkınma Programı tarafından hazırlanan İnsani Gelişme Raporu’nda detaylandırılan bu sektörel tasnif güvenliğin sadece askeri yönden ibaret olmadığını ve bunun yerine siyasi, ekonomik, insani ve çevresel boyutlarının olduğunu ortaya koyar (UNDP, 1994).

Uluslararası güvenlik çalışmalarındaki hakim geleneksel Realist görüşe önemli bir meydan okuma olarak kabul edilen sektörel yaklaşım, zaman içerisinde alanda önemli bir yer edinmiştir. Ancak önemli bir husus olarak vurgulanmalıdır ki Kopenhag Okulu temsilcileri askeri güvenliğin halen daha fazla ön planda olduğunu dile getirir. Okulun öncü isimlerinden Waever’ın (2004), güvenliğin başvuru nesnesi (güvenliği sağlanması gereken öge) olarak devleti kabul etmesi ve bir gelişmenin varoluşsal bir tehdit olarak tanımlanması sürecinin devlet elitlerince başlatıldığını belirtmesi bu kapsamda dikkate alınabilir. Aynı minvalde Buzan, Waever ve de Wilde (1998) üçlüsünün güvenlik

kavramını tanımlarken sık sık geleneksel devlet ve askeri güvenlik kavramlarına atıf yapmaları ve güvenliği Realist yaklaşıma yakın şekilde “hayatta kalma mücadelesinin ürünü” olarak yorumlamaları dikkate değerdir. Üç yazarın güvenliği “varlığı devam ettirmeyle alakalı bir durum” olarak görmeleri de önemli bir ayrıntıdır. Buna karşın Kopenhag Okulu güvenliği negatif bir kavram olarak kabul ettiği için geleneksel güvenlik yaklaşımlarından, devleti güvenlik çalışmalarının temel ögesi olarak kabul ettiği içine diğer eleştirel güvenlik çalışmalarından ayrılır (Baysal ve Lüleci, 2011: 62).

Buzan, de Wilde ve Waeber spesifik olarak güvenlik sektörlerini şu şekilde tarif eder:

“Genel olarak konuşursak askeri güvenlik devletlerin silahlı saldırı ve savunma kapasiteleri ile birbirlerine dair niyetlerine ilişkin algıları arasındaki iki düzeyli etkileşimle ilgilenir. Siyasi güvenlik devletin organizasyonel istikrarıyla, yönetim sistemleriyle ve onlara meşruiyet kazandıran ideolojilerle ilgilenir. Ekonomi güvenliği kabul edilebilir düzeylerde bir refah seviyesiyle ve devlet erkinin sürdürülmesi için gereken kaynaklara, finansa ve pazara erişimiyle ilgilenir. Toplumsal güvenlik dilin, kültürün, dinin, ulusal kimlik ve geleneğin geleneksel kalıplarının kabul edilebilir koşullar içinde değişerek sürdürülebilirliğiyle ilgilenir. Çevre güvenliği ise tüm beşeri girişimlerin bağlı olduğu temel destek sistemi olarak yerel ve dünyasal biyosferin muhafazasıyla ilgilenir” (Buzan, de Wilde ve Waeber, 1998: 8).

Buzan, de Wilde ve Waeber’in (1998) ortaya koydukları öncü çalışmalardan hareketle varlıkları tehdit edildiği düşünülen ve varlığını devam ettirme konusunda meşru hakka sahip olunan başvuru nesnelere göre bu sektörlerden her birinin kapsamı farklılık gösterir. Bu çerçevede askeri güvenliğin parçası olarak devletler, siyasi güvenliğin parçası olarak ulusal egemenlikler ya da rejimler, ekonomik güvenliğin parçası olarak ulusal ekonomiler ve çevresel güvenliğin parçası olarak türler veya doğal çevreler başvuru nesnesi olabilir. Sert güce dayalı meseleler geleneksel askeri güvenlik sektörünün; iktidar, hükümet ve yönetim işlerine dayalı meseleler siyasi güvenlik sektörünün kapsamına girer. Üretim, ticaret ve finansa dayalı meseleler ekonomik sektörün; kimlik ve kültür ile ilgili meseleler toplumsal sektörün ve son olarak yeryüzüne ve çevreye dair meseleler çevresel sektörün kapsamında değerlendirilir. Son olarak güvenlik birimi itibarıyla bir ulusun merkeze alındığı; din, kültür, toplumsal kimlik,

geleneklerin korunması ve göç gibi konular toplumsal güvenliğin parçası olarak kabul görür (Buzan vd., 1998: 8).

Miş'in (2014: 347) ifade ettiği üzere güvenlik olgusunu bahsi geçen bu beş farklı sektör kapsamında incelemenin en önemli katkısı, sektörler arasındaki özel ilişki tiplerinin tanımlanması ve birbirleriyle etkileşimlerinin ortaya çıkartılmasıdır. Bunun yanında bu yaklaşım, güvenikleştirme çalışmalarında zaman zaman dile getirilen “sektörler arası güvenikleştirme” (*inter-sectoral securitization*) kavramının zeminini oluşturur. 2015 ve sonrasında Avrupa ülkelerine dışarıdan yaşanan düzensiz kitlesel göçmen hareketliliği neticesinde birçok ülkedeki güç odaklarının bu zorunlu insani hareketliliğini kısa süre içerisinde neredeyse beş güvenlik sektörüne referansla kapsamlı bir güvenlik meselesi haline getirmeleri bunun örneği olarak kabul edilebilir.

Bölümün odağına dönüldüğünde ise güvenikleştirme kavramı, Kopenhag Okulu'nun ön plana çıkan isimlerinden Waever tarafından 1995'te ortaya atılmıştır. Güvenikleştirme “kimin (güvenikleştirici), hangi konuları (tehditler), kimin için (başvuru nesnelere), neden, hangi sonuçlarla ve hangi şartlar altında güvenikleştirdiğini anlamaya çalışır” (Buzan vd., 1998: 32). Waever, finans çalışmalarından alıp güvenlik çalışmalarına adapte ettiği güvenikleştirme modelini şu şekilde özetler:

“Güvenliği dil kuramının yardımı ile bir konuşma eylemi olarak kabul edebiliriz. Burada konuşmanın kendisi eylemdir. Örneğin iddiaya girmek, söz vermek ya da bir gemiye isim vermekte olduğu gibi söylemenin/konuşmanın kendisiyle bir şey yapılmış olur. Bir devlet yetkilisi, güvenlik kelimesini telaffuz ettiği anda belirli bir gelişmeyi özel bir alana kaydırır ve bu gelişmeyi engellemek için gerekli tüm araçları kullanma hakkını talep eder” (Waever, 1995: 55).

Waever'in anlatısına göre güvenikleştirme, bir meselenin konuşma eylemleri yöntemiyle normal siyasi tartışmaların dışına çıkartılması ve güvenlik tehdidi şeklinde sunulmasıdır. Bunun için belirli aktörler tarafından herhangi bir öznenin varlığına gerçek ya da suni bir tehdidin yöneltmesi ve bu doğrultuda acil/olağanüstü önlemlerin alınması gerektiğine dair algı oluşturulması gerekir. Bu şartlar altında güvenlik meselesi haline getirilen başvuru nesnesinin, güvenliğinin sağlanması ve varlığının devam ettirilmesi için kuvvet kullanımı, askeri güç, gizlilik ve istihbarat gibi faaliyetlerin icrası meşru hale gelir (İçişleri Bakanlığı, 2017: 257). Sürecin sonunda söz konusu meselenin, hedef kitle nezdinde bir güvenlik meselesi olarak kabul görmesi durumunda güvenikleştirme

girişimi başarılı olur. Bu açıdan Kopenhag Okulu'nun ortaya koyduğu ve geliştirdiği güvenlikleştirme yaklaşımı esasen bir süreci betimlerken bu sürecin unsurlarını ve bunlar arasındaki ilişkileri de çözümler.

Güvenlikleştirme siyaseti demokratik ilkeleri kabul eden devletler ve bu ilkeleri benimseyen toplumlar için geçerli bir modeldir (Buzan vd., 1998: 24). Örneğin Kaddafi döneminin Libya'sı, Mübarek döneminin Mısır'ı veyahut Kim Jong-un'un Kuzey Kore'si gibi güvenlik devleti olarak bilinen totaliter rejimlerde güvenlikleştirme siyasetini konuşmanın manası yoktur. Çünkü bu tür toplumlarda tehdit algılamalarının oluşturulması ve karar alma süreçleri tamamen siyasi, askeri ve bürokratik elitlerin uhdesindedir (Emmers, 2017: 134). Bir başka ifadeyle sivil aktörlerin söz hakkının bulunmadığı bu tür ülkelerde rejimlerin doğası itibarıyla arzu edilen her mesele hiçbir çekinceye gerek kalmadan rahatlıkla güvenlik alanına dahil edilebilir. Haliyle bu süreçlerde hedef kitle olarak toplumun ya da muhalefetin rızalarını almalarına ihtiyaç yoktur. Buna rağmen güvenlikleştirme siyasetini otoriter devletler özelinde analiz eden çalışmalar da mevcuttur (Anthony vd., 2006; Wilkinson, 2007; Vuori, 2008).

Önceki paragrafta yapılan anlatım tersten okunduğunda güvenlikleştirme siyaseti demokratik toplumlar ve özeldede Batı olarak adlandırılan siyasi coğrafyada yer alan ülkeler için geçerli olan bir kavramdır. Çünkü güvenlikleştirme siyaseti özünde olağan demokratik süreçlerden olağanüstü süreçlere geçişi kolaylaştıran ve meşrulaştıran bir süreçtir. Buna göre güvenlikleştirmenin amacı olağanüstü önlemlerin alınmasını kolay ve meşru hale getirmektir. Kararlar meşru hale getirildikten ve güvenlikleştirme süreci başarılı olduktan sonra acil ya da olağanüstü önlemler rahatlıkla alınabilir. Demokratik bir siyasi sistemde alınan kararların meşru hale gelmesinde rızaya önem verildiği için güvenlik adı altında gerçek ya da suni tehditlere karşı alınan kararların nasıl meşrulaştırıldığı araştırılmaya değer bir konudur. Bu bağlamda güvenlikleştirici aktörler sivil özgürlükleri kısıtlamak, sıkıyönetim ilan etmek veya belli kurumların etkisini arttırmak ya da zayıflatmak için güvenlikleştirme siyasetini kullanabilir (Emmers, 2017: 136).

Bunun yanında totaliter ve otoriter rejimlerde siyasi meseleler rahatlıkla güvenlik meseleleri haline getirilebildiği için bu ülkelerdeki olayları güvenlikleştirme modeli üzerinden tartışmak birçok araştırmacıya göre gereksizdir. Buna karşın demokratik

devletlerde bir meseleyi siyasetin alanından çıkartıp yüksek siyasi alanın bir parçası olarak güvenlik meselesi haline getirmek zor süreçler gerektirir. Dolayısıyla güvenlikleştirme siyaseti sadece demokratik değerleri içselleştirdiği peşinen kabul edilen ülkelerde uygulanır. Ancak sık sık demokrasi ve liberal insan hakları gibi muhtevası olumlu olgularla birlikte anılan Avrupa ülkelerinde zaman zaman güvenlikleştirme siyasetine başvurulması bir paradoks olarak kabul edilir. Örneğin mücbir sebeplerden ötürü özellikle 2015 ve sonrasında Avrupa ülkelerine ulaşmaya çalışan düzensiz göçmenlerin, denizlerde ölüme terk edilmeleri ve bu durumun farklı güvenlik sektörlerine başvuru yapılarak güvenlikleştirilmeleri yerleşik demokratik değerlere tezat olarak görülmüştür.

Güvenlikleştirme siyaseti, sonradan gözlemlenebilen bir süreci analiz eder ya da olası bir sürece dair öngörülerde bulunur. Bundan ötürü güvenlikleştirme siyaseti her şeyden önce sıkı bir sürece bağlıdır. Bu süre çok kısa olabileceği gibi zamana yayılıp çok uzun da sürebilir. Yoğun bir güvenlik diline dayalı olan bu süreç güvenlikleştirici aktörün güvenliği telaffuz etmeleriyle başlar. Bu güvenlikleştirme yolundaki ilk hamledir. Daha sonra güvenlikleştirici aktörün ortaya koyduğu eylemlerin, hedef kitle tarafından kabul görmesi ve güvenliğe tehdit olarak değerlendirilen başvuru nesnesinin gerçek bir tehdit olarak değerlendirilmesi gerekir. Ardından hedef kitlenin bu durumu gerçek ve varoluşsal bir tehdit olarak algılaması ve buna kendi rızasıyla ikna olmasıyla güvenlikleştirme süreci başarıya ulaşır. Hedef kitle bir tehdidin varlığına dair ne kadar ikna olursa, yetkili mercilerin normal siyasi prosedürlerin dışına çıkması ve olağanüstü eylemler gerçekleştirmesi o kadar rahat ve hızlı olur.

Tüm bu anlatılardan hareketle güvenlikleştirme modelinin şu yedi ögeden oluştuğu anlaşılmaktadır: başvuru nesnesi, güvenlikleştirici aktör, hedef kitle, işlevsel aktör, kolaylaştırıcı koşul, konuşma eylemi ve güvenlikleştirme çıktısı. Bunlardan ilki olan “başvuru nesnesi” (*reference object*), varlığına ya da bekasına kastedilen ve bundan ötürü güvenliği sağlanması gereken birimdir. Daha açıklayıcı bir anlatımla başvuru nesnesi, tehdit altında olduğu iddia edilen ve koruma altına alınması gereken ögedir. Bu birim mikro düzeyde bireyler ve küçük gruplar, mezo düzeyde devletler ve makro düzeyde tüm dünyayı/yeryüzünü ilgilendiren konular olabilir. Dolayısıyla başvuru nesnesinin kapsamı oldukça genişir ve bahsi geçen güvenlik sektörlerine göre farklılık gösterir.

Tez konusu itibarıyla başvuru nesnesine somut bir örnek vermek gerekirse 2011 ve sonrasında Avrupa'ya yaşanan göçün güvenlikleştirilmesinde; iç güvenlik, ülke ekonomisi ve toplum güvenliği gibi birçok nesneye başvuru yapılmıştır. Bunların tamamının güvenliğinin tehdit altında olduğu dile getirilerek ivedi önlemlerin alınması gerektiği savunulmuştur. Mevzubahis güvenlikleştirme siyasetlerinin temelinde geleneksel Realist güvenlik yaklaşımında olduğu gibi “varoluşsal tehdit” ve “hayatta kalma” gibi iki baskın kavram sürece hakim olmuştur. Ancak Kopenhag Okulu tehditlerin maddi doğasına öncelik veren Realist yaklaşımdan farklı olarak bir kitlenin güvenliğe dair üretilen söylemleri kabul edip etmemesine bağlı olarak güvenlikleştirme eyleminin başarılı ya da başarısız olduğunu savunur (Emmers, 2017: 135). Bunun yanı sıra Kopenhag Okulu temsilcileri başvuru nesnesine yönelik tehdidin gerçek ya da suni bir tehdit olup olmadığını sorgulamak yerine ilgili durumu çerçeveleyen güvenlikleştirme sürecine odaklanır (Hisarlıoğlu, 2019: 2).

Güvenlikleştirme siyasetinin ayrılmaz unsuru başvuru nesnesi ile ilgili olarak belirtilmesi gereken bir diğer önemli husus, bir başvuru nesnesinin alt başvuru nesnelere oluştuğudur. Bu bağlamda alt başvuru nesnesi, kısaca tehdit altında bulunduğu belirtilen bir konunun alt kategorisinde yer alan ve somut olarak kullanılan nesnelere şeklinde tanımlanabilir (Meç, 2018: 133). Önceki örneklerle paralellik arz etmesi bakımından bir güvenlikleştirme teşebbüsünde iç güvenliğinin tehdit altında olduğu söylendiğinde ülkedeki hırsızlık vakalarının göçmenler yüzünden arttığı iddiası bir alt referans nesnesi olabilir. Bir başka örnek olarak bir bölgedeki ev kiralılarının göçmenler nedeniyle sürekli yükseldiği iddiası ekonomi güvenliğine bağlı bir alt başvuru nesnesi olabilir.

İkincisi, “güvenlikleştirici aktör” (*securitizing actor*) bir başvuru nesnesinin varlığının tehdit edildiğini ilan ederek meseleleri güvenlik meselesi haline getiren ve yönlendiren amir aktördür (Buzan vd., 1998: 36). Güvenlikleştirme sürecini başlatan ve sürdüren öncü aktör konumundadır ve hedef kitle olarak belirlenen alıcıya güvenlik mesajının ya da mesajlarının gönderilmesinden sorumludur. Bu yönden bir iletişimcinin gözünde gönderen/kaynak pozisyonundadır ve basit bir benzetmeyle güvenlikleştirme fitilini ateşleyendir. Buzan, Waever ve de Wilde (1998) bürokratik elitlerin, hükümetlerin, lobi örgütlerinin ve baskı gruplarının bu kategoride yer alabileceğini belirtir. Bunun yanında toplum ve siyaset nezdinde faaliyet gösteren kişiler, kurumlar ya da sivil yapılanmalar bu kategoride yer alabilir. Örneğin iktidar seçkinleri (hükümetler, siyasi liderler ve

siyasetçiler), silahlı kuvvetler, kanaat önderleri, büyük sermaye sahipleri ya da medya organları; güvenlikleştirme sürecini başlatan aktör olabilir. Tez konusu itibarıyla 2011 ve sonrasında Avrupa'ya yaşanan göç dalgasıyla mücadele edebilmek için birçok ülkede olağanüstü önlemler için çağrı yapan hükümetler birer güvenlikleştirici aktör olarak hareket etmiştir.

Üçüncüsü, “hedef kitle” (*audience*), güvenlikleştirme sürecini alımlaması ve kabul etmesi beklenen kitledir. Dinleyici kitle izler kitle ya da alımlayıcı kitle olarak da bilinir. Güvenlik mesajının ya da mesajlarının muhatabı konumundadır. Bu yönden bir iletişimcinin gözünde alıcı/hedef pozisyonundadır. Güvenlikleştirme çalışmalarındaki genel kabule göre güvenlikleştirme süreci, güvenlikleştirici aktörün ortaya koyduğu konuşma eyleminin hedef kitle tarafından kabul görmesine ve güvenliğe tehdit olarak değerlendirilen başvuru nesnesinin gerçek bir tehdit olarak kabul görmesine bağlıdır. Burada belirtmek gerekir ki sistem demokratik olduğu için güvenlikleştirmenin muhatabı konumundaki hedef kitlenin konuşma eylemini kabul etmesi kadar reddetme hakkı da bulunur. Balzacq'e (2011: 9) göre bir güvenlikleştirici aktör, olağanüstü tedbirleri alabilmek ve bu tedbirlere meşruluk kazandırabilmek için genellikle hedef kitle konumundaki halkın toplumsal desteğine ve meclis gibi üst düzey kurumların kurumsal desteğine ihtiyaç duyar.

Toplum ve kamuoyu genellikle güvenlikleştirme sürecinin hedefi olmakla birlikte toplum ve siyaset kurumları nezdinde bir varlığa sahip hemen hemen bütün kesimler bu grupta yer alabilir. Örneğin üniversite yönetimi için öğrenciler, gazeteler için okuyucular, yürütme erki için meclisteki partiler ve AB üyesi devletler için kurumsal olarak AB organları ya da diğer üye ülkeler hedef kitle olabilir. Burada önemli olan husus, demokratik yapı itibarıyla hedef kitlenin güvenlikleştirme siyasetine ve bu siyasetin somut çıktılarına rıza göstermesidir. Dolayısıyla güvenlikleştirme sürecinde hedef kitlenin oldukça aktif bir rolü vardır. Öyle ki güvenlikleştirme sürecini kabul etmemesi ve bu sürece rıza göstermemesi halinde bu sürecin başarılı olma şansı azalır. Waever'a (1995: 58) göre hedef kitlenin böylesi bir siyaseti kabul etmemesi durumunda ancak bir güvenlikleştirme teşebbüsünden söz edilebilir. Önceki örneklerle paralel olması bakımından 2011 ve sonrasında Avrupa ülkelerinde göç meselesi güvenlikleştirilirken genellikle ülke kamuoyları ve geniş halk kitleleri hedef alınmıştır.

Dördüncüsü, “işlevsel aktör” (*functional actors*), güvenlikleştirici aktörlerin güvenliğe dair yürüttükleri siyasetin başarılı olmasına yardımcı olan ve güvenlikleştirme sürecini önemli ölçüde etkileyen aktörlerdir. Güvenlikleştirici aktörler gibi güvenlikleştirme sürecinin ayrılmaz parçası olmasalar da güvenlikleştirme siyasetinin başarıya ulaşmasında önemli bir rol üstlenebilirler. Burada Balcı ve Kardaş’ın (2012: 417) vurguladığı gibi bu grupta yer alanlar kendi kendilerine başvuru nesnesi seçip onun için güvenlik tedbiri talep edemezler. Daha açık ifadeyle bu aktörler doğrudan güvenlikleştirme yapamazlar. Bunun yerine güvenlikleştirilen konuların hedef kitleye yayılmasında aracı olabilirler. Haliyle işlevsel aktörler, güvenlikleştirme sürecinin ayrılmaz bir parçası olmaktan ziyade tamamlayıcısı olarak görülebilir. Bunun yanında toplum ve siyaset nezdinde varlığa sahip hemen hemen bütün kişiler ve oluşumlar güvenlikleştirme sürecinin işlevsel aktörleri olabilir. Örneğin muhalefet partileri, medya organları ya da belirli bir sektörün temsilcileri güvenlikleştirme sürecini kolaylaştıran işlevsel bir aktör olabilir.

İşlevsel aktörler aynı zamanda güvenlikleştirme sürecine son verebilir. Sahip oldukları konumlar itibarıyla kurumsal olarak yasama, yürütme ve yargı organları ile muhalefet partileri, medya organları ya da sivil toplum örgütleri bir meselenin güvenlik meselesi haline getirilmesini engelleyebilir. Bir başka ifadeyle güvenlikleştirme teşebbüslerine geçit vermeyerek meselelerin olağan siyasetin sınırları içerisinde kalmasını sağlayabilir. Bu durum güvenlikleştirme siyasetinin hem ne kadar esnek olduğunu hem de ilgili aktörlerin davranışlarından ne kadar kolay etkilenebileceğini göstermektedir.

Beşincisi, eylemin niteliği, konuşmacının konumu ve tehdidin tarihi algısı ile içinde bulunulan siyasi, toplumsal ve ekonomik durumun güvenlikleştirme siyasetinin başarılı olmasında önemli bir rol oynadığı kabul edilir (Waeber, 2000; Ide, 2017). Güvenlikleştirme çalışmalarında “kolaylaştırıcı koşul” (*facilitating condition*) olarak bilinen bu faktör, güvenlikleştirme sürecindeki en uygun başvuru nesnesinin ne olduğunun belirlenmesinde kritik etkiye sahiptir. Burada genel olarak güvenlikleştirmenin sadece söylemden ibaret olmadığı ve sosyal çevrenin güvenlikleştirme sürecine önemli katkıda bulunduğu düşünülür (Balcı ve Kardaş, 2012). Kopenhag Okulu’na göre kolaylaştırıcı koşullar, iç (dilsel) ve dış (toplumsal) olmak üzere ikiye ayrılır (Baysal ve Lüleci, 2015: 82). Bunlardan ilki güvenlikleştirici aktörün benimsediği ve kullandığı etkili ve dramatik söylemlerle, ikincisi de hedef kitlenin

tecrübe ettiği tarihsel bir olay ya da içerisinde bulunduğu toplumsal ortamla ilgilidir. Burada kolaylaştırıcı unsurların hedef kitle tarafından kolaylıkla anlaşılabilir ve benimsenebilecek özelliklere sahip olması önem taşır. 2011 ve sonrasında Avrupa ülkelerine dışarıdan yaşanan göç hareketliliği çeşitli aktörler tarafından güvenlik meselesi haline getirilirken 2008 ekonomik krizinin devam eden etkileri ile İkinci Dünya Savaşı sonrasında işçi göçü alan ülkelerdeki misafir işçilerin ülkelere geri dönmeleri bu kapsamda değerlendirilebilir. Neticede Kopenhag Okulu temsilcileri güvenikleştirmeyi salt mekanik bir süreç olarak görmezler. Bunun yerine güvenikleştirmeyi siyasi, toplumsal ve ekonomik gelişmelerden etkilenmeye müsait bir süreç olarak yorumlarlar.

Altıncısı, tüm bu sürecin başlatılması ve yürütülmesinde araç konumundaki konuşma eylemidir (*speech-act*). Bu bağlamda öncelikle güvenikleştirme siyasetinin, gerçek ya da suni bir tehditle mücadele için acil ve istisnai önlemlerin alınmasını ve uygulanmasını mümkün kılan bir konuşma eylemi olduğunu hatırlatmak gerekir. Bunun yanında Türkçede “söz” ve “konuşma” kelimeleri ile “edim”, “fiil” ve “eylem” kelimelerinin sık sık eş anlamlı kullanıldığı bu yaklaşımda bir meselenin “güvenlik” adı altında yaşamsal tehdit olarak inşa edildiği ve bunun konuşma yoluyla yapıldığı düşünülür (Doğan, 2013; Emmers, 2017: 134). Bu yaklaşım sonucu olarak güvenikleştirme pratiği her şeyden önce konuşmaya dayalı bir eylem olarak algılanır. Eylemlerin önü konuşmayla açılır ve eylemler konuşmalarla desteklenerek uygulamaya dökülür. Dolayısıyla konuşmalar ve eylemler birbirlerini destekler konumdadır. Daha önemlisi güvenikleştirme sürecinde yer alan aktörler, sık sık güvenlik dilini kullanır ve güvenlikle uzantılı kavramlara referans verir. Bazen bilinçli bazen de bilinçsizce benimsenen bu stratejinin sonucunda güvenikleştirme sürecine muhatap olan aktörler bu güvenlik dilini kanıksamaya başlar. Böylece olağan dışı bir durum adım adım olağanlaşır ve normal hayatın parçası haline gelir. Avrupa ülkelerine dışarıdan yaşanan göç hareketliliği 2015’te zirveye ulaştığında ilgili ülkelerdeki güvenikleştirici ve işlevsel aktörlerin göç meselesini muhakkak surette güvenlik ile uzantılı en az bir kavramla (dalga, akın, beka, tehdit, tehlike, istila vb.) ele alarak panik havası oluşturmaya çalışmaları bu duruma iyi bir örnek teşkil eder.

İngiliz dil bilimci John Langshaw Austin tarafından 1930’larda geliştirilen ve anlam çeşitliliğini ve değişkenliğini analiz eden konuşma eylemi, bazı yazarlara göre aynı zamanda ileri düzey hermeneutik ve sosyal göstergebilim olarak değerlendirilir (Çelik ve Ekşi, 2008: 105). Bunun yanında konuşma eylemi, güvenikleştirme sürecinin başlangıç

noktası kabul edilir ve sürecin başarıya ulaşmasında ikna edici dilin işlevsel gücünün önemli bir rol oynadığı düşünülür. Güvenlikleştirici aktör, bir sorunu güvenlik bağlamında sunarken ve bu soruna dair acil önlemlerin alınması için gündem oluşturup hedef kitlenin rızasını kazanırken (güvenlik) dili kullanır ve devamında yine dilin sosyal özelliklerinden istifade eder. Bu yönüyle Mandacı ve Özerim'in belirttiği üzere (2013) söylemden farklı olarak konuşma eylemi analizi, sözün işlevine farklı bir bakış açısı getirir ve sözün sadece olumlu ya da olumsuz yargıdan ziyade eyleme yönelik ifadeler de içerebildiğini ortaya koyar. Haliyle güvenlikleştirme sürecinde konuşmalar ve eylemler arasında eş güdüm vardır. Buradan hareketle dilin sosyal eylem yönüne vurgu yapan ve dil felsefesinden etkilenen bu yaklaşım, insanların eyleme geçmek için konuşmaları nasıl kullandıklarına yoğunlaşır. Netice itibarıyla konuşma eylem analizinde konuşmalar sadece birer iletişim aracı olarak kabul edilmemektedir.

Juha Vuori (2008: 75) güvenlikleştirme siyasetindeki konuşma eylemlerinin üç şekilde kurgulanabileceğini belirtir. İlki bir “iddia” (*claim*) üzerine kuruludur ve bir birimin güvenliğinin tehdit altında olduğu iddia edilerek acil önlem alınması için çağrı yapılır. “Göçmenler yüzünden şehirdeki taciz vakaları artıyor. Önlem alınmalı!” şeklindeki yaygın bir iddia bu kapsamda örnek olarak değerlendirilebilir. İkincisi bir “uyarı” (*warning*) üzerine kuruludur ve konuyla ilgili acil önlem alınmaması durumunda bir tehdidin ortaya çıkacağı ya da var olan ya da yaklaşan bir tehdide yönelik ikaz vardır. “Göçmenlere karşı önlem alınmazsa ülkede suç oranları artmaya devam edecek!” tarzındaki bir yaklaşım bu minvalde örnek olarak görülebilir. Sonuncusu ise bir “talep” (*request*) üzerine kuruludur ve bir konuyla ilgili acil önlem alınmasına dair beklenti söz konusudur. “Ülkemize yönelik yasa dışı göçü durdurmak için sınırlarımıza duvar örelim!” gibi bir öneri bu çerçevede örnek olarak kabul edilebilir.

Şekil 2: Güvenlikleştirme Modelinin Unsurları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

Son olarak güvenlikleştirme sürecinin belirli bir meselenin siyasi tartışma düzleminden çıkartılıp güvenlik alanına dahil edilmesi, bunun sonucunda olağanüstü önlemlerin alınması ve uygulanmasının kolaylaştırılması için işletildiğini hatırlamak gerekir. Hedeflenen böylesi bir sürecin başarılı olması durumunda “güvenlikleştirme çıktıları” (*outcomes of securitization*) ortaya çıkar. Örneğin bazı AB üyesi ülkelerin düzensiz göçle mücadele adı altında Schengen uygulamalarını ihlal etmeleri, kendi sınırlarını fiziksel olarak çitler ya da duvarlarla güçlendirmeleri, göçü sıkılaştıran yasal düzenlemelere gitmeleri birer güvenlikleştirme çıktısı olarak görülebilir. Bunun yanı sıra güvenlikleştirme sürecinin sonunda beklenen sonuçlar kadar beklenmedik dolaylı sonuçlar ortaya çıkabilir. Yine konuyla ilgili bir örnek üzerinden açıklamak gerekirse AB üyesi ülkelerde izlenen güvenlikleştirme siyasetleri neticesinde bu ülkelerin kendi göç politikalarını sıkılaştırması ya da ülkedeki göçmenlerin sınır dışı edilmesi doğrudan çıktı olarak görülebilir. Komşu ülkelerin de benzer politikalara yönelmesi ya da kurumsal olarak AB'nin göçe yönelik kısıtlayıcı bazı tedbirler alması ise dolaylı çıktılar olarak değerlendirilebilir.

Bu tanımlamalardan hareketle güvenlikleştirme sürecinin adeta bir dişliye ve güvenlikleştirme siyaseti unsurlarının da bu dişlinin çarklarına benzediği söylenebilir. Buna göre dişlilerin harekete başlaması için önce başvuru nesnesinden güç alan güvenlikleştirici aktör çarkının dönmeye başlaması gerekir. Ardından işlevsel aktör ve hedef kitle çarkları döner. Bir süre sonra bütün dişler birbirlerine senkronize şekilde hareket eder ve çark bir bütün halinde döner. Dolayısıyla güvenlikleştirme siyaseti, dinamik ve aktörler arası geri beslemeye dayalı bir süreçtir. Ayrıca birer makine parçası olarak dişliler arasındaki sürtünme ve yağlanma (kolaylaştırıcı koşullar) ne kadar iyi ise çarkların dönüşü o kadar kolay olur. Tüm bu hareketliliğin sonucunda meydana gelen enerji ise güvenlikleştirmenin çıktısıdır.

Güvenlikleştirme süreciyle ilgili belirtilmesi gereken bir başka önemli husus, Kopenhag Okulu temsilcilerinin güvenlikleştirmeyi üç aşamadan oluşan bir süreç olarak görmeleridir. Buna göre ortada konuşulması gereken ya da geniş kapsamlı kamusal tartışmayı gerekli kılacak bir meselenin olmaması durumunda süreç henüz “siyasileştirilmemiştir/siyaset dışıdır” (*non-politicized*). Ancak bir konunun, “mesele” olarak görülmesi ve kamusal alanda geniş kapsamlı tartışmalara açılması halinde bu konu artık “siyasileştirilmiştir/siyasallaştırılmıştır” (*politicized*). İlerleyen süre zarfında siyasi tartışmanın yoğunluk kazanması ve güvenlikleştirici (ve işlevsel) aktörün etkisiyle güvenlik alanına dahil edilmesi durumunda bu mesele artık siyasi bir mesele olmaktan çıkar ve “güvenlikleştirilmiş” (*securitized*) bir mesele haline gelir. Dolayısıyla güvenlikleştirme bir yönüyle aşırı siyasileştirme olarak kabul edilir. Siyasallaştırılan bir konu olağan siyasal yollarla çözülebilirken güvenlikleştirilen bir konu ise ancak olağanüstü önlemlerle çözülebilir. Burada bir meselenin gerçekte yaşamsal bir tehdit oluşturup oluşturmadığının bir önemi yoktur (Emmers, 2017: 137). Önemli olan bir meselenin konuşma eylemleriyle yaşamsal bir tehdit olarak sunulmasıdır. Bunun yanında güvenlikleştirme amacıyla başlatılan her sürecin başarılı olacağına dair genel bir kaide yoktur ve süreç her aşamada akamete uğrayabilir.

Şekil 3: Güvenlikleştirmeye Giden Süreç

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

Bu üç aşamalı süreçte yargı organlarının rolünü unutmamak gerekir. Zira liberal demokrasinin hüküm sürdüğü ülkelerde yargı organları verdikleri kararlarla yürütme üzerinde doğrudan etki oluşturabilir ve yürütmenin işlemlerini durdurabilir (Watson, 2009: 22-23). Dolayısıyla yargı, konuşma eylemlerinden ziyade tüm topluluk üzerinde bağlayıcılığı bulunan kararlarıyla her aşamada güvenlikleştirme sürecine dahil olabilir. Burada Jackson ve Parkes (2008: 42) AB düzeyinde bir değerlendirme yaparak genelde AB'nin ve özelde yargı organının (Avrupa Adalet Divanı) kurumsal hantallığının Birlik nezdinde izlenen güvenlikleştirme süreçleri için önemli bir problem teşkil ettiğini belirtir. Yazarlar bu bağlamda AB yargısının güvenlikleştirme süreçlerinde işlevsiz kalabileceğini ve bunun yürütme organlarına (Komisyon ve Konsey) fırsat sağlayabileceğine dikkat çeker.

Diğer taraftan Kyle Grayson (2003) ve Alan Collins (2006) konuyla ilgili hazırladıkları iki farklı makalede güvenlikleştirme sürecini "Frankeştayn canavarı"na benzetmektedir. Her iki yazar, bu benzetme üzerinden güvenlikleştirici aktörlerin olağanüstü güvenlik eylemlerine kapı açan konuşma eylemleri nedeniyle güvenlikleştirme süreçlerinin sonunda kontrolü kaybedip beklenenin ötesinde bir gücü ellerine alma ihtimalini anlatmaya çalışır. Yazarlar, bir süre sonra bu ihtimalin gerçekleşmesi halinde adeta

“bumerang” etkisiyle güvenlikleştirme sürecinin bir süre sonra güvenlikleştirme siyasetini yürüten aktörleri de etkileyebileceğini düşünür. Kopenhag Okulu temsilcileri benzer bir yaklaşımdan hareketle güvenlikleştirme siyasetinin iç siyasette oy devşirme ya da gücü tahkim etme yolunda birer araç olarak kullanılması riskine işaret eder. Buna göre siyasetçiler, popülerliklerini ve yeniden seçilme şanslarını arttırmak için olağan siyasi meseleler için bile güvenlik dilini kullanabilir. Örneğin siyasetçiler seçim öncesinde düzensiz göç gibi hassas konularda katı bir tutum takınabilir ve böylece seçmenlerin desteğini kazanabilir. Dolayısıyla eleştirel güvenlik yaklaşımına uygun şekilde güvenlikleştirme süreci masum bir süreç değildir; çünkü bu süreci yönetenler, siyasi mekanizmalarla çözülebilecek sorunları güvenlik alanına dahil ederek kendi sınıfsal ve bürokratik varlıklarının ve meşruiyetlerinin devamlılığını sağlar (Oğuzlu, 2015: 234). Bunu sürdürülebilir hale getirmek içinse sürekli korku atmosferi oluşturulur. Böylesi durumlardan hareketle Kopenhag Okulu temsilcileri güvenlikleştirme siyasetinin riskli olduğunu düşünür. Bundan ötürü güvenlikleştirme siyasetine negatif bir anlam yüklerler ve güvenlikleştirmeden olabildiğince kaçınılması gerektiğini savunurlar (Miş, 2014). Basit bir ifadeyle güvenlikleştirmeyi çözüm olarak değil tam tersine sorunun kendisi olarak görürler. Haliyle devletlerin ve toplumların olabildiğince normal siyasetin sınırları içinde kalmalarını ve meselelerin en fazla siyasileştirilmesi gerektiğini savunurlar. Kısacası Kopenhag Okulu “daha az güvenlik, daha fazla siyaset” ilkesini savunur (Waeber, 1995: 7).

Güvenlikleştirme siyasetiyle ilgili bahsedilmesi gereken son husus, bir meselenin tekrar standart siyasileştirme düzeyine döndürülmesi anlamına gelen “güvenlik dışılaştırma” (*desecuritization*) mevzusudur. “Güvenlikleştirmeyi tersine çevirme” ve “güvenlik dışına çıkarma” şeklinde de bilinen bu süreç güvenlikleştirme sürecinin tam tersidir. Bu süreç kapsamında olağanüstü şekilde güvenlik alanına dahil edilmiş meseleler olağan siyasetin gündemine çekilir. Bunun gerçekleşmesi için öncelikle başvuru nesnelere düşmesi, aktörlerin hedef kitleyi başvuru nesnelere varoluşsal bir tehdit altında olmadığına ikna etmesi ve buna paralel olarak güvenlik dilinin zayıflaması gereklidir. Güvenlikleştirme sürecinde olduğu gibi burada da hedef kitlenin ikna edilmesi elzemdir (Balcı ve Kardaş, 2012: 418). Güvenlik dışılaştırma sürecinin bir adım sonrası ise “siyaset dışılaştırma” ya da “siyasetten arındırma”dır (*de-politicization*). Bu durumda daha önce siyasileştirilmiş bir konu, artık kamusal tartışmalardan arındırılır ve mesele olmaktan çıkartılır.

Güvenlikleştirme siyasetinin ihtiva ettiği olumsuz manaya karşın daha olumlu bir içeriğe sahip olan güvenlik dışılaştırma, en az güvenlikleştirme siyaseti kadar kabul gören bir yaklaşımdır. Ancak güvenlikleştirme çalışmalarının aksine güvenlik dışılaştırma çalışmaları daha kısıtlıdır. Konuya örnek olarak Emmers (2017), Güney Afrika Cumhuriyeti'nde siyahlar ve beyazlar arasındaki ırk ayrımcılığına dayalı *apartheid* rejiminin sona ermesiyle uzun yıllar boyunca inşa edilen ayrımcılığın, bir güvenlik meselesi olmaktan çıkartılmasını gösterir. Bu kapsamda siyasi ve toplumsal güvenliğe dayalı bir güvenlikleştirme meselesi, Nelson Mandela öncülüğündeki siyasi liderlik tarafından önce olağan siyasetin alanına çekilmiş ve ardından *apartheid* rejiminin sona ermesiyle bir “mesele” olmaktan çıkartılmıştır. Aynı minvalde İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde Avrupa’da başlayan ve bugün AB halini alan ekonomi politik bütünleşme hareketi de başarılı bir güvenlik dışılaştırma süreci olarak görülür. Çünkü üye ülkeler birbirlerinin varlıklarını bir güvenlik sorunu olarak görmekten vazgeçerek kendi aralarındaki sorunları siyasetin olağan sınırları içerisinde çözmeye çalışmıştır.

Tüm bu anlatılardan hareketle Kopenhag Okulu’nun güvenlikleştirme sürecini geriye dönük olarak yedi adımda analiz ettiği anlaşılmaktadır. Özetle bu adımlar sırasıyla şu şekildedir:

1. Değerlendirmeye güvenlikleştirme siyasetinin izlendiği tespit edilen bir vakanın belirlenmesiyle başlanır.
2. Güvenlikleştirilen meselenin ne olduğu anlaşılacak durum tespiti yapılır.
3. Güvenlikleştirme sürecinde yer alan güvenlikleştirici ve işlevsel aktörler belirlenir.
4. Hedef kitle tespit edilir.
5. Varsa Güvenlikleştirme sürecinin başlatılmasını kolaylaştıran koşullar belirlenir ve değerlendirilir.
6. Konuşma eylemleri belirlenir ve değerlendirilir.
7. Varsa çıktılar üzerinden güvenlikleştirme girişiminin başarılı olup olmadığına karar verilir.

Güvenlikleştirme modeline dair buraya kadar anlatılanları somut hale getirmek için yeni tip koronavirüs salgını üzerinden kısa bir değerlendirme yapmak yerinde olabilir. 2019’un son aylarında Çin’de ortaya çıkan ve kısa süre içerisinde tüm dünyaya yayılan koronavirüs salgını Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020’de küresel bir salgın

ilan edildikten sonra birçok ülkede salgınla mücadeleye dair olağan uygulamalar askıya alınmış ve sıkı tedbirlere başvurulmuştur. Bu süre zarfında örneğin devlet ve hükümet başkanları ile sağlık bakanları birer güvenikleştirici aktör, sağlık örgütleri ve sağlık çalışanları ise birer işlevsel aktör olarak hareket etmiştir. Süreç boyunca koronavirüs salgını, sık sık güvenlik ve tehdit gibi kavramlarla yan yana kullanılarak güvenikleştirme sürecinin başlangıcı yapılmıştır. Güvenikleştirme sürecinde başvuru nesnesi toplum sağlığı, hedef kitle ise ülke kamuoyları ve vatandaşlar olmuştur. Daha önceki salgın hadiseleri ile koronavirüsün tüm dünyada oluşturduğu felaket havası da kolaylaştırıcı koşullar olmuştur. Bu sayede salgınla mücadele kapsamında karantinalar, sokağa çıkma yasakları ve benzeri olağanüstü uygulamalar devreye sokulmuştur. Böylece güvenlik eksenli bir dizi güvenikleştirme pratiği ortaya çıkmıştır.

Kopenhag Okulu etrafından kendisine geniş bir alan açan güvenikleştirme siyasetiyle ilgili bazı eleştiriler mevcuttur. Bu eleştiriler altı başlık altında tasnif edilebilir. Birincisi, güvenikleştirme siyasetinin Avrupa merkezci yaklaşıma sahip olması sık sık eleştiri konusu yapılmaktadır (Emmers, 2017: 143). Bu bağlamda modelin genel olarak Batı'daki ve özel olarak Kıta Avrupası'ndaki güvenlik kaygılarını ve sorunlarını yansıtması ve sık sık bu siyasi coğrafyadaki olaylara odaklanması eleştirilir. İkincisi, üç aşamadan oluşan güvenikleştirme sürecindeki ara değişkenlerin yeteri kadar analiz edilmediği ve bu aşamalar arasındaki geçişlerin yeteri kadar ayrıştırılmadığıdır. Bir diğer ifadeyle bir meselesinin ne zaman siyasi tartışmalara dahil edildiği ve ne zaman güvenikleştirildiği sorularına çoğu zaman net cevap verilememektedir. Güvenikleştirme sürecinde yer alan güvenikleştirici ve işlevsel aktörlerin kimler olduğu sorusunun, zaman zaman tam manasıyla belirlenememesi üçüncü eleştiridir (Anthony vd., 2006).

Kolaylaştırıcı koşulların yeterince irdelenmemiş olması ve buradaki içeriğin oldukça geniş bırakılması, Kopenhag Okulu'nun ortaya koyup geliştirdiği güvenikleştirme siyasetine yöneltilen dördüncü eleştiridir. Beşincisi, bir güvenikleştirme sürecinin sonunda ortaya çıkan güvenikleştirme çıktılarının, gerçekten bu sürecin bir sonucu olup olmadığı oldukça tartışmalıdır. Her süreçte olduğu gibi güvenikleştirme sürecinde de ara değişkenlerin bulunmasına karşın Kopenhag Okulu temsilcilerinin bu ara değişkenleri yeteri kadar açıklamaması dikkate alınır bu eleştirinin kendi içinde bir tutarlılığı vardır. Altıncı eleştiri ise tezin bir sonraki kısmında anlatılan Paris Okulu temsilcileri getirir.

Onlara göre Kopenhag Okulu temsilcileri güvenlikleştirme sürecini konuşma eylemlerine indirgeyerek kendilerini kısıtlamaktadır.

Güvenlikleştirme modeline yönelik bu eleştirilere karşın modelin uluslararası güvenlik çalışmalarına yaptığı katkı göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Burada kuramların ve modellerin birer optik gözlük gibi görmeyi kolaylaştıran işlevsel araçlar oldukları dikkate alındığında güvenlikleştirme modelinin de dünyaya ve sosyal meselelere kendi penceresinden baktığını belirtmek gerekir. Haliyle her ne kadar bazı yönlerden eksik kalsa da ve çeşitli araştırmacılar tarafından eleştirilse de güvenlikleştirme modeli, güvenlik çalışmalarında önemli bir yere sahiptir.

2.3. Paris Okulu ve Güvenlikleştirme Siyaseti

Kopenhag Okulu'nun zeminini atıp ilerlettiği güvenlikleştirme çalışmalarına yakın zamanda Paris Okulu da özellikle kuramsal ve yöntemsel açılardan önemli analitik katkılarda bulunmuştur. Okulun "Paris" adıyla anılmasının sebebi, öncü isimlerinin Fransız olması kadar esasında araştırmaların yürütüldüğü merkezin adı olan ve baş harfleri Paris ismine tekabül eden "Political Anthropological Research on International Social Sciences" (Uluslararası Sosyal Bilimler Üzerine Siyasal Antropolojik Araştırma) başlıklı isimlendirmeden kaynaklanır. Bunun yanı sıra Fransa'nın eski sömürgelerinden aldığı göç ve buna bağlı ortaya çıkan güvenlik sorunları, Paris Okulu'nun ortaya çıkışında ve gelişiminde önemli bir rol oynamıştır (Birdiqli, 2014: 237).

Fransa merkezli eleştirel ve postyapısalcı bir güvenlik okulu olarak kabul gören Paris Okulu özellikle 2000'lerle birlikte Didier Bigo'nun kurucusu olduğu *Cultures et Conflicts* ve *Alternatives* isimli dergilerde kendisine alan açmıştır. Sosyolojik bir zemine dayanan Paris Okulu'nun kurucuları Michel Foucault, Jacques Derrida ve Pierre Bourdieu gibi Fransa kökenli postyapısalcı düşünürlerin etkisi altında kalmış ve bu düşünürlerin güvenlikle ilişkili görüşlerinden hareket etmiştir. Didier Bigo ve Thierry Balzacq gibi Fransız araştırmacıların yaptığı öncü çalışmalarla şekillenen okul, zaman içerisinde Elspeth Guild, Jef Huysmans ve Anastassia Tsoukala gibi postyapısalcı araştırmacıların yaptığı katkılarla kendisine alanda yer edinmiştir. Paris Okulu müntesipleri daha ziyade Avrupa ve AB ekseninde yaptıkları çalışmalarla ve güvensizlik, güvenlik profesyonelleri, *banopticon* ve kurumlar-kontrol mekanizmaları-uygulamalar kavramlarıyla bilinir.

Ayrıca Paris Okulu ekseninde yapılan çalışmalarda göç konusu ve göç-güvenlik ilişkisi ön plandadır.

Türkiye’de Kopenhag Okulu’nun güvenlikleştirme yaklaşımıyla ilgili farklı çalışmalar bulunmasına rağmen Paris Okulu’nun güvensizlik ve güvenlik(siz)leştirme yaklaşımlarıyla ilgili az sayıda çalışma mevcuttur. Paris Okulu ile ilgili Türkçe literatürde herhangi bir kitap çalışması bulunmamakla birlikte makaleler ve lisansüstü tezlerde de bu okulun yaklaşımından ve argümanlarından çok fazla istifade edilmediği görülmektedir. Bunun yanında her iki okulun güvenlikleştirme siyasetine yönelik yaklaşımlarından aynı anda istifade eden çalışmalar yok denecek kadar azdır.

Okulun ön plana çıkan isimlerinden biri olarak Balzacq (2011), güvenlikleştirmenin felsefi ve sosyolojik olmak üzere iki şekilde gerçekleştiğini ve Kopenhag Okulu’nun birinci, Paris Okulu’nun ise ikinci kategoride yer aldığını ifade eder. Balzacq’e göre iki tür arasındaki ilk fark, felsefi olanın güvenlikleştirme sürecini salt konvansiyonel bir prosedüre indirgemesidir. Sosyolojik olansa güvenlikleştirmeyi konu bağlamı, hedef kitlenin psikokültürel eğilimi ve aktörler arasındaki etkileşim gibi birtakım şartların mevcut olduğu stratejik ve pragmatik bir süreç olarak ele alır. İkinci olarak hedef kitle her iki yaklaşım için önemlidir fakat ikisinde farklı şekillerde değerlendirilir. Örneğin felsefi olanda hedef kitle sadece mesajı alan ve pasif konumdaki taraf olarak resmedilir. Sosyolojik olanda ise hedef kitleyle güvenlikleştirici aktörler arasında dinamik bir etkileşim bulunduğu düşüncesiyle iki tarafın birbirini etkilediği savunulur.

Paris Okulu, Kopenhag Okulu’nun güvenlikleştirme sürecine dair ortaya koyduğu temel ilkeleri, değerlendirmeleri ve argümanları genel olarak kabul eder. Buna göre sosyal bir yapı olarak güvenlik, kendi başına nesnel bir olgu olmadığı gibi güvenlikleştirme süreci de öznel arası yorumlara ve karşılıklı etkileşimlere dayalı olarak profesyonel şekilde inşa edilir (Bigo, 2002: 323-347; Banai ve Kreide, 2017: 906). Ancak Paris Okulu bu tanımlamanın ötesine geçerek “güvenlik” kavramını yapı söküme uğratar ve kavramın kendi içindeki çelişkili manaları ortaya çıkarır. Örneğin Paris Okulu temsilcileri güvenlik olgusunun esasında korku ve güvensizlik üzerine inşa edildiğini savunur. Aynı şekilde Paris Okulu temsilcileri güvenlik olgusu ile buna dayalı zihinsel altyapıların ve oluşumların, daha korunaklı bir dünya yaratmak yerine beraberinde getirdiği korku

nedeniyle güvensizlik kültürünü hakim kıldığını dile getirir (Bigo, 2008ab; Floyd ve Croft, 2011: 16).

Konuyla ilgili önemli olması bakımından Fulya Ereker (2020) korku ve güven(siz)lik arasındaki ilişkiyi şu şekilde yorumlar: “Toplumlarda güvenlik ihtiyacı korkuyla beslenir, korku ise pratiklerle tanımlanır”. Haliyle gerçek ya da sanal korkulara karşı alınan önlemler ve devreye sokulan uygulamalar, esasında zaman içerisinde güvensizliğe sebep olur ve zamanla toplumu kuşatır. Buradan hareketle Paris Okulu temsilcileri güvenlikleştirme sürecinin de zaman içinde daha fazla güvenlik yerine daha fazla güvensizliğe yol açtığını ileri sürer. Bir başka deyişle kurumsal olarak güvenlik yapısının inşası, esasen bir güvenlikleştirme sürecinin sonucudur ve bu süreç günün sonunda daha fazla güvensizliğe yol açar. Bu çerçevede Bigo (2001), “güvenlik” (*security*) ve “güvensizlik” (*insecurity*) ile “güvenikleştirme” (*securitization*) ve “güvensizleştirme” (*insecuritization*) kavramlarını diyalektik bir yaklaşımla “Möbius şeridi”ne benzeterek³ bu kavramların simbiyotik ilişki içerisinde olduğunu anlatmaya çalışır.

Bunların yanı sıra güvenliği “sınırların, kimliklerin ve kuralların güvenlikleştirilmesi süreci” ve “bir harekete geçirme çalışmasının ürünü” olarak tanımlayan Bigo (2000, 2001 ve 2002), iç güvenlik ve dış güvenlik ayrımlarını reddederek her iki alanı bir bütün halinde değerlendirir. Zira ülke içindeki güvenlik sorunlarıyla ilgilenen polisin sorumluluk alanıyla ülke dışından gelen güvenlik tehditleriyle ilgilenen ordunun sorumluluk alanı arasında günümüzde ciddi bir farklılık kalmamıştır (Ereker, 2020). Konuyla ilgili AB özelinde hazırladığı bir çalışmasında Bigo (2000), Schengen Anlaşması’nın yürürlüğe girmesiyle beraber AB üyeleri arasında sınırların önemini yitirdiğini ve bunun bir sonucu olarak ulus üstü düzeyde ortak kurumların ve kontrol mekanizmalarının devreye sokulduğunu anlatır. Bigo bu açıdan güvenliğin konuşma eyleminin dışında sık sık tekrar edilen bir dizi rutinleşmiş uygulamalarla inşa edilebileceğini ve uygulanabileceğini belirtir. Bigo ayrıca Birliğin ihtiyaca ya da tercihe göre güvenlik tehdidi oluşturduğunu düşündüğü bazı grupları kasıtlı şekilde hedef, potansiyel suçlu ya da riskli olarak seçtiğini ve bu grupları yakından gözetleyerek güvenlik konusu haline getirdiğini vurgular. Bu yaklaşım için Bigo (2008b), Jeremy

³ Möbius şeridi, geometrik bir şeridin bir uçtan diğer uca 180° bükülerek birleştirilmesiyle oluşturulur ve bu şerit üzerinde ilerledikçe bir süre sonra başlanan noktaya geri dönlür.

Bentham'ın *panopticon* kavramından uyarladığı *banopticon* kavramını kullanır.⁴ Avrupa özelinde gözetleme öznesi olarak belirlenenler arasında ise düzensiz göçmenlerin ve yabancıların bulunduğunu ifade eden Bigo, bu anlayışın AB nezdinde göç konusunun güvenikleştirilmesine ciddi bir katkı sağladığını ileri sürer.

Aralarında Bigo'nun da bulunduğu Paris Okulu temsilcileri ayrıca AB'nin uzun zamandan beri geliştirdiği ortak sınır yönetim mekanizmasıyla kendi açısından tehlikeli gördüğü düzensiz göçmenleri kontrol altında tutmaya çalıştığını ve bunu yaparken bürokratları ve özel şirketleri sınır yönetim sistemine dahil ettiğini tartışır (Benam, 2011: 195). Tüm bunları özetler şekilde Bigo (2019), 1789 Fransız İhtilali'nin meşhur “özgürlük, eşitlik, kardeşlik” özdeyişini kendi yaklaşımıyla revize ederek tüm argümanlarını “güvenlik, gözetim, özgürlük” sloganı altında toplamıştır.

Önemli bir başka husus olarak Bigo (2002) Avrupa ülkeleri özelinde güvenlik adına hareket eden ve güvenikleştirme süreçlerinde ön plana çıkan aktörleri “güvenlik profesyonelleri” olarak nitelendirir. Bigo güvenliğin yapımında ve bozumunda kilit role sahip olan bu grubun içerisinde ordu, polis, jandarma, istihbarat teşkilatları ile göç, gümrük, sınır ve sahil güvenlik birimlerinin yer aldığını belirtir. Ona göre güvenikleştirme sadece üst düzey devlet elitlerinin söylemleri ile gerçekleşmez, bunun yerine orta ve alt kademelerde yer alan görevlilerin bilinçli ya da bilinçsiz eylemleri de dikkate alınmalıdır. Burada Foucault'nun bilgi-iktidar ilişkisinde bilginin iktidarla eş değer olduğu fikrine atıfla güvenikleştirme sürecini yöneten aktörler ile bunların içinde buldukları kurumların ve bu kurumların sahip oldukları işlevsel mekanizmaların, bilgi toplama ve toplanan bilgileri uygulamaya geçirme noktasında ciddi bir güce sahip olduğu anlatılmaya çalışılır. Bir başka ifadeyle güvenliğin inşası ya da bozumu güç ilişkilerinden bağımsız değildir. Dolayısıyla güvenlik sektöründeki profesyonelleşmeye ve bu sektörün belirli kadroların hegemonyasına bırakılmasına yönelik somut bir eleştiri vardır. Nitekim Bigo bu konuyu yakından irdeler ve güvenlik profesyonellerinin kendi konumlarını zayıflatmama adına güvenlik dışılaştırma girişimlerini engellediklerini ileri sürer. Burada

4 *Panopticon* İngiliz filozof Jeremy Bentham'ın tasarladığı hayali bir hapisanedir. Bu tasarıda sekizgen bir yapı içerisinde mahkumlar için hücreler bulunur ve yapının ortasında bir izleme kulesi yer alır. Böylece kulede bulunan kişi tüm hücreleri görebilir. Hücrede bulunanlar ise bu kişiyi göremez. Tasarının arka planındaki psikolojik gaye, kulede birisi olsun ya da olmasın hücredekilerin her daim izlendiği hissini uyandırmaktır. Bigo ise *banopticon* kavramıyla AB içerisindeki güvenlik profesyonellerinin göçmenler özelinde bir grubu sürekli gözetleyerek kasıtlı şekilde güvenikleştirdiğini anlatmaya çalışır.

bazı araştırmacıların güvenlikleştirme sürecine dair yaptıkları “Frankeştayn” benzetmesinin kendi içinde ne kadar anlamlı olduğu daha iyi anlaşılabilir.

Tüm bu anlatılanlar ışığında AB’nin ve üye ülkelerin güvenlikleştirilen göç politikalarında söylemlerle birlikte kurumların ve uygulamaların ön plana çıktığına işaret edilir; çünkü bir konunun konuşma eylemleri olmadan da güvenlikleştirilebileceği düşünülür (McDonald, 2008: 570). Bunlara karşın güvenlik politikalarının güvenlik profesyonellerinin uhdesine bırakılmasına yönelik ciddi bir eleştiri vardır; çünkü bu yöntemle güvenlik profesyonelleri ve bağlı oldukları güvenlik kurumları sahip oldukları imtiyazlı bilgiler nedeniyle görev alanlarının ötesinde hareket ederek kendi normalliklerini ve gerçekliklerini yaratabilir. Bu da birtakım suiistimalleri beraberinde getirebilir. Kopenhag ve Paris okullarının ortaya koydukları argümanları harmanlayıp göç konusu üzerinden bir değerlendirme yapan Birgül Demirtaş’ın (2019: 4) ifade ettiği gibi güvenlik kurumları, güvenlikleştirme süreçleriyle kendilerine yeni meşruiyet alanları sağlayıp kendi konumlarını güçlendirebilir.

Buna ilaveten güvenlik profesyonellerinin kararları ve uygulamaları, mevcut bir durumun olağandan fazla gösterilerek tehdit haline gelebilmesinde ve sonuç olarak insan haklarına ve özgürlüklere yönelik hukuk dışı uygulamaların meşrulaştırabilmesinde önemli rol oynayabilir (Bigo 2002, 64). Ayrıca bu topluluk üyeleri kendi içlerinde her zaman yeknesak hareket etmemektedir ve ortaya çıkan güvenlik ya da güvensizlik durumu genelde bu güvenlik topluluğunun kendi içindeki güç rekabetine dayanır (Diskaya, 2013: 6). Netice itibarıyla güvenlik adı altında devreye sokulan uygulamalar belirli insan hakları ihlallerine yol açar. Özellikle AB gibi her fırsatta liberal insan haklarına vurgu yapan bir topluluğun ve üyelerinin, bu tür uygulamalara yönelmeleri kendi içinde bir çelişki olarak görülür. Bu yüzden daha fazla güvenlik adı altında devreye sokulan uygulamaların yol açtığı insan hakları ihlalleri, Paris Okulu temsilcilerinin gündeminde üst sıralarda yer alır.

Bigo (2002: 46 ve 65-66) göçün güvenlikleştirilmesi ile teknolojik gelişmeler arasında sıkı bir bağ olduğunu ifade eder ve bu gelişmelerin göçün güvenlikleştirilmesine sebep olduğunu savunur. Bir başka ifadeyle Bigo, drone ve kapalı devre televizyon (CCTV) gibi yeni teknolojik araçlarla göçün güvenlikleştirilmesinin kolaylaştığını dile getirir. Aras’ın şu izahatı Bigo’nun konuyla ilgili değerlendirmesini daha anlaşılır kılmaktadır:

“21’inci yüzyılda artık sadece sınırdaki geleneksel kontroller yoktur. Sınırlardan önce bilgi sistemleri aracılığıyla ve sınırlarda yeni geliştirilen gözetim ve kontrol pratikleri ya da ileri teknolojik araçlarla desteklenen kontrollerin yanı sıra sınırların dışsallaştırılmasıyla sınır ötesine taşınan kontrol mekanizmaları da mevcuttur” (Aras, 2020: 230-231).

Bu durumun en güzel örneği yine Paris Okulu müntesiplerinin sıklıkla inceleme konusu haline getirdikleri AB’nin ortak güvenlik kurumlarında ve uygulamalarında görülür. Özellikle Schengen sonrası devreye sokulan ortak vize uygulamaları, Birliğin dış sınırlarının yönetimi için oluşturulan AB Sınır Güvenliği Ajansı (FRONTEX) ile düzensiz göçmenleri gözetlemeye ve kontrole yönelik diğer mekanizmalar (Avrupa Parmak İzi Tanıma Sistemi, Schengen Bilgi Sistemi vb.), bu güvenlik kurumlarına ve oluşumlarına somut örnekler teşkil eder. Ancak burada özellikle vurgulanmalıdır ki bu tür güvenlik uygulamalarının beraberinde birtakım insan hakları ihlallerini getirmesi, sık sık insan haklarına vurgu yapan AB’nin ve üye ülkelerin liberal demokrasi ve insan hakları ilkeleriyle açık şekilde çelişmesi ilginç bir tezatlık oluşturur.

Bigo’nun argümanlarına benzer şekilde Çiğdem Benam (2011) ve Nefise Ela Aras (2014) gibi araştırmacılar, AB’nin göç politikasına dair hazırladıkları iki farklı makalede Birliğin bir taraftan göçmen haklarıyla ilgili oldukça idealist söylemlerde bulunduğunu diğer taraftan bu söylemlere tezat uygulamaları devreye soktuğunu belirtir. Benzer yaklaşımlardan hareket eden yazarlar örnek olarak Schengen Bilgi Sistemi, Avrupa Daktiloskopi Veri Tabanı, Vize Bilgi Sistemi ve Yolcu İsim Kaydı gibi kişi takip sistemlerinin uzun zamandan beri yürürlükte olmasını gösterir. Bundan ötürü yazarlar makalelerinde eklektik bir yöntem izleyerek Kopenhag ve Paris okullarını başarılı şekilde bir araya getirmişler ve her iki okulun sunduğu argümanlardan verimli şekilde istifade etmişlerdir. Sonuç olarak Paris Okulu güvenikleştirmenin sadece güvenlik elitlerinin konuşma eylemlerinden oluşmadığını, bunun yerine güvenlik profesyonellerinin günlük rutinlerinin ve uygulamalarının da süreç kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini savunur.

Öte yandan Paris Okulu, Kopenhag Okulu’nun güvenikleştirme sürecinde benimsediği konuşma eylemi yaklaşımını eleştirir. Okulun öncü isimlerinden Bigo (2000: 194) konuşmaların sosyal hayat içerisindeki kurucu rolünü kabul etmekle birlikte Kopenhag Okulu temsilcilerinin güvenikleştirme sürecinde bunlara çok fazla odaklandıklarını ve

bazı durumlarda ortaya çıkan konuşma ve eylem arasındaki tutarsızlıkları göz ardı ettiklerini dile getirir. Bu nedenle gerek Bigo (2002) gerekse Balzacq (2005), güvenlikleştirmenin sadece olağanüstü önlemlere fırsat veren konuşma eylemlerinden oluşmadığını, bunun yerine günlük rutinlerden ve uygulamalardan da beslendiğini savunarak ampirik bir bakış açısı sunar. Daha açık ifadeyle Paris Okulu, sadece konuşmalara odaklanıp eylemlerin tam manasıyla anlaşılamayacağı iddiasından ve konuşma-eylem denkleminde tutarsızlıklar oluşabileceği gözleminden hareketle Kopenhag Okulu'nun aksine güvenlikleştirme sürecinde etkin rol alan kurumlar, uygulamalar ve kontrol mekanizmaları üzerinde durur (Benam, 2011: 194-195; Aras, 2018: 70). Dolayısıyla güvenlikleştirme sürecini Kopenhag Okulu temsilcileri daha çok “konuşma” (*speaking security*) yönüyle, Paris Okulu temsilcileri ise daha çok “uygulama” (*practising security*) yönüyle ele alır. Burada Paris Okulu'nun postyapısalcı bir arka plana sahip olmasına rağmen güvenlikleştirme süreçlerinin analizi için salt konuşmalara odaklanmak yerine süreç boyunca devreye sokulan uygulamaları öncelmesi dikkat çekicidir.

Ayrıca Balzacq, konuşma eylemi yaklaşımı dışında güvenlikleştirme sürecinin etkili şekilde anlaşılmasında kullanılabilecek üç yöntemin bulunduğunu belirtir: etnografik araştırma, süreç takibi ve içerik analizi. Balzacq, Kopenhag Okulu'nun sadece konuşma eylemi yöntemini öncelmesi ve geriye kalan üç yöntemi çoğunlukla göz ardı etmesini eleştirir ve Paris Okulu'nun ortaya koyduğu araştırma ilkeleri kapsamında araştırma yapmayı planlayan kişilere diğer yöntemleri de dikkate almalarını tavsiye eder. Bu tezde de konuşma eylemi yöntemi, süreç takibi yöntemiyle desteklenerek yöntem açısından eklektik bir yol izlenmiştir.

Neticelendirmek gerekirse Paris Okulu temsilcileri, güvenlikleştirme sürecinde yer alan aktörlerin sadece söylemlerini incelemenin yetersiz olduğunu savunur ve buna alternatif olarak güvenlikleştirme sürecinde devreye sokulan uygulamaların da analizlere dahil edilmesi gerektiğini belirtir. Göçmenler özelinde düşünüldüğünde bir ülkede göçmenlerle ilgili kullanılan söylemler elbette analiz edilmelidir ancak uygulamada nelerin yapıldığı da dikkate alınmalıdır. Örneğin Demirtaş (2019: 4) göçün güvenlikleştirilmesiyle ilgili olarak bir ülkenin komşu ülkelerle sınırlarına duvar örüp örmediği, göçmenlerle ilgili yasalarını sıkılaştırıp sıkılaştırmadığı ya da sınırlarda göçmenlere yönelik kontrolleri arttırıp arttırmadığı gibi gelişmelerin göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade eder.

Paris Okulu'nun Kopenhag Okulu'na getirdiği eleştirilere karşın bu okulun kendisine yönelik de eleştiriler mevcuttur. Rita Floyd'un (2006) başını çektiği bu eleştirmenler, Paris Okulu'nun Foucault'nun eserlerine çok fazla bağlı kalmasını ve Foucault'nun görüşlerinin neredeyse hiçbir eleştiriye tabi tutulmadan doğrudan güvenlik çalışmalarına eklenmesini büyük bir eksiklik olarak görür. Esasında bu iddiayı destekler şekilde Bigo başta olmak üzere birçok Paris Okulu temsilcisinin çalışmalarına bakıldığında bu yazarların eserlerinde Foucault'ya sıklıkla atıf yaptıkları görülür. Ayrıca Ereker (2020) Paris Okulu'nun göç ve göçmen sorunu üzerinden AB'ye odaklı mikro bir bakış açısına sahip olmasından ötürü kullandığı analiz çerçevesinin küresel güvenlik araştırmalarına uyarlanabilir olmadığını savunur.

Paris Okulu'na yönelik ortaya konabilecek bir diğer eleştiri ise özellikle Bigo'nun güvenlikleştirme ya da güvensizleştirme olarak adlandırdığı süreçte siyasi elitlere ve güvenlik profesyonellerine aşırı anlam yüklemesi nedeniyle bu süreçlerde yer alan diğer aktörleri göz ardı etmesidir. Özellikle medya gibi bu süreçlerde aktif rol üstlenebilen aktörlerin rolünün yeteri kadar irdelenmemesi önemli bir eksiklik olarak görülür. Burada Kopenhag Okulu'nun temel ilkelerinden biri olarak güvenlikleştirmenin çok boyutlu ve çok aktörlü bir süreç olması dikkate alındığında bu eleştirinin zemini daha da kuvvetlenir.

2.4. Göçün Güvenlikleştirilmesi

Göçün güvenlikleştirilmesi konusu Soğuk Savaş sonrası dönemde genişleyen ve derinleşen yeni güvenlik anlayışı kapsamında öne çıkan konulardan sadece bir tanesidir. Bunun yanında göçün güvenlikleştirilmesi, kısaca bir ülkeye yönelik gerçekleşen göçün ya da göçlerin engellenmesi adına bu meselenin adım adım yüksek siyasi alana dahil edilmesi olarak tarif edilebilir. Dolayısıyla göçün güvenlikleştirildiği bir ortamda devletler/hükümetler göçmenlerin kabulü noktasında karşıt bir politika izler. Buradaki odak noktası, devlet ve hükümet elitlerinin göç olgusunu güvenlik penceresinden değerlendirmeleri ve “tehdit altındayız” gibi söylemlere başvurarak istenmeyen nüfus hareketlerini önlemek istemeleridir (Akçapar, 2012: 564-565). Buzan, Waever ve de Wilde göçün güvenlikleştirilmesini şöyle özetler:

“X halkı, Y halkının akınlarıyla istila edilmekte veya zayıflatılmakta. X toplumu bugünkü şekliyle kalmayacak; çünkü diğerleri bu toplumu yeniden dizayn ediyor. Tıpkı Çinlilerin Tibet'e ve Rusların Estonya'ya olan göçlerindeki gibi X'in kimliği

de nüfusundaki kompozisyonun değişimiyle farklılaşıyor” (Buzan, Waever ve de Wilde, 1998: 121).

Göçün güvenlikleştirilmesi konusunda ufuk açıcı çalışmalar hazırlayan Jef Huysmans (2000), göçün güvenlikleştirilmesini siyasi ve toplumsal boyutlarından ziyade güvenlik alanında bir sorun olarak gösterilmesi şeklinde yorumlar. Benzer yaklaşımdan hareket eden Demirtaş (2019) ev sahibi ülkelerde göç nedeniyle yaşanan sorunların çoğu zaman bilinçli şekilde abartıldığını ve göçmenlerle ilgili bireysel suçların genelleştirilmesinden ötürü sorunların kökenine inilemediğini belirtir.

Göç ve güvenlik konularının kesişimi itibarıyla göçün güvenlikleştirilmesi genel manada toplumsal güvenliğin parçası olarak değerlendirilse de bu konu güvenlik meselesi haline getirilirken sektörler arası güvenlikleştirme yöntemine başvurulur. Dolayısıyla göçün güvenlikleştirilmesi tek bir güvenlik sektörüne dahil edilemeyecek kadar geniş alanı kapsar. Burada Huysmans’ın konuya dair önemli tespitlerini yakından incelemek yararlı olacaktır. 2000’de kaleme aldığı makalesinde yazar, göçün nasıl bir güvenlik konusu haline getirildiğini AB düzeyinde tahlil etmektedir. Temelde Kopenhag Okulu’nun ortaya koyup geliştirdiği güvenlikleştirme kuramından beslenen ve bununla birlikte Paris Okulu’ndan etkilenen Huysmans, AB nezdinde göçün sıklıkla suç, terör ve ekonomik sorunlarla birlikte ilişkilendirilmesinin kendiliğinden olmadığını ve bu konunun kapsamlı bir siyasileştirilmeye ve güvenlikleştirilmeye tabi tutulduğunu savunur. Huysmans bununla birlikte göçün güvenlikleştirilmesinde konuşmalar kadar yürürlüğe sokulan uygulamaların da etkili olduğunu ileri sürer.

Bahsi geçen çalışmasında göçmen, sığınmacı ve mülteci gibi farklı anlamlara gelen teknik kavramların tümünü göçmen çatısı altında değerlendiren Huysmans (2000), göçün güvenlikleştirilmesinin çok boyutlu ve çok aktörlü bir süreç olduğunu ifade eder. Huymans ayrıca bu süreçte hükümetlerin, aşırı sağ partilerin, çeşitli toplumsal hareketlerin, ulus ötesi ağların ve medyanın aktif olarak yer aldığını belirtir. Böylece göç konusu birden çok aktörün girişimiyle devletin, toplumun veyahut bir zümrenin güvenliğine tehdit olarak sunulabilir.

Kopenhag Okulu’nun ortaya attığı güvenlik sektörlerine atıfla Avrupa ülkeleri özelinde göçün güvenlikleştirilmesi genellikle dört ana tema etrafında analiz edilir (Huysmans, 2000; Mandacı ve Özerim, 2013). Bunlar iç güvenlik, ulusal güvenlik, kültürel güvenlik

ve ekonomi güvenliği temalarıdır. Güvenikleştirme siyasetinin birer başvuru nesnesi olarak değerlendirilebilecek bu temalar, konuyla ilgili uluslararası literatürde en özetleyici yaklaşım olarak kabul görür. Güvenikleştirme sürecini bu temalar ekseninde sürükleyen aktörler, sık sık hedef kitlenin hassas olduğu konulara vurgu yapmak suretiyle kitleyi ikna etmeye ve olağanüstü eylemlerini meşrulaştırmaya çalışır.

Göç karşıtı söylemlerde en sık kullanılan temalar arasında yer alan ulusal güvenlik temasında öncelikle vatanın parçalanmaz bir bütün olduğu ve ulus olarak adlandırılan yerli grubun devlet üzerinde mutlak hakkı olduğu fikri hakimdir. Tersten bir okuma yapıldığında yerli olmayan tüm yabancı unsurlar, ulusun birliğine ve bütünlüğüne zarar verir. Dolayısıyla yerli homojen ulusa ait olmayan yabancılara ve göçmenlere iltica, ikamet, çalışma ve vatandaşlık haklarının verilmesi birer ulusal güvenlik tehdidi olarak kabul görür (Mandacı ve Özerim, 2013: 112). Vatanın bütünlüğü, ulusun güvenliği ve devletin bekası tehdit altında olduğu için göçmenlerin ülkeye gelişinin; istila, saldırı, akın gibi savaş jargonuna ait kelimelerle birlikte kullanılması bu temanın bir sonucudur. Göçün ulusal güvenlik meselesi olarak ele alınması, sınırların tahkim edilmesi ya da sınır kontrollerinin arttırılması, bu tema kapsamında beklenen güvenikleştirme çıktıları arasında yer alır.

Başvuru nesnesi olarak iç güvenlik temasına bakıldığında göç politikasına ilişkin en önemli güvenikleştirme söylemlerinin devletin iç güvenliğine dair olduğu görülür. İç güvenlik teması, yerli vatandaşların güvenliklerinin dışarıdan gelen göçmenler tarafından tehdit edildiği iddiasına dayanır. Bu doğrultuda göçmenlerin, geldikleri ülkelerin iç güvenliğini tehdit ettiğine dair çoğu zaman küçümseyici ve pejoratif söylemlere muhatap kaldıkları görülür. Göçmenlerin buldukları ülkedeki kanunları hiçe saydığı, ülkenin iç istikrarını tahrip ettiği ve kamu otoritesine saygı duymadığı gibi genel geçer iddiaların yanı sıra bu kişilerin terör, hırsızlık ve tecavüz gibi suçlarla ilişkilendirildiklerine şahit olunur. Dahası göçün iç güvenliğe tehdit olarak tanımlanmasında göçmenler düşman haline getirilerek ülke içine girişleri istila, kaos ve saldırı gibi üst düzey güvenlik literatürüne ilişkin kavramlarla bağdaştırılır (Huysmans, 2000: 759-760). Burada göçmenleri adeta birer “suç makinesi” olarak gösterme girişimleriyle ilgili Juliet Stumpf (2006), Türkçeye “göçmenlikle bağlantılı suçlar” ya da “suç göçü” şeklinde çevrilebilecek *crimmigration* kavramını kullanır. Netice olarak göçmenler birer suç ve tehdit öznesi olarak inşa edilir ve böylece her türlü sorunun müsebbibi olarak gösterilerek

bir nevi günah keçisi haline getirilir. Bu gerçek ya da suni algılardan ötürü devletin güvenliğini ve toplumunun huzurunu koruma adı altında ülke güvenliğini sağlamak için göçmenlerin ülkeye girişlerinin zorlaştırılması ve ülke içinde mukim göçmenlere yönelik denetimlerin arttırılması, bu tema kapsamında beklenen güvenikleştirme çıktıları arasında yer alır.

Üçüncü güvenlik teması olarak toplumsal güvenlik sektörü bağlamında değerlendirilen kültürel güvenlik temasına bakıldığında ülkedeki hakim kültürün yalnızca o topluma mensup yerli unsurlar tarafından üretilebilen ve dışı kapalı bir olgu olarak tanımlandığı görülür (Meç, 2018: 135). Dahası yerli unsurların kültürü merkeze alınarak yüceltilir ve bu merkezin dışında kalanların konumu küçültülür. Bundan ötürü dışarıdan o topluma dahil olabilecek her türlü yeni kültürel oluşumun yerel kültürü zayıflatacağı ve zamanla yok edeceği korkusu işlenir. Bu durumda yerel kültür ve ona mündemiç olan her şey, korunması gereken kemikleşmiş yapılar olarak kabul edilir. Göçmenler de ev sahibi toplumun dışsalları olarak toplumda var olan kültürü tahrip eden, yozlaştıran ve homojenliğini bozan unsurlar olarak görülür (Huysmans, 2000: 762). Örneğin Hollanda’da aşırı sağcı Wilders, kültürel güvenlik temasıyla ilintili olarak İslam düşmanı karakterini dışı vurur şekilde 2008’de “Bizim kültürümüz İslam kültüründen daha iyi. Hristiyanlar olarak bundan gurur duymalıyız” açıklamasını yapmıştır (The Wall Street Journal, 2008). Wilders bu açıklamasını 2021’de ileriye taşıyarak mübarek Ramazan ayı öncesinde “Ramazan’ın kültürümüzde, tarihimizde ve geleceğimizde yeri yok. İslam Hollanda’ya ait değil. İslamlaşmayı durdurun” şeklinde kültürel açıdan düşmanca bir paylaşım yapmıştır (Morocco World News, 2021). Wilders her iki açıklamasında İslamı ve Müslümanları ontolojik güvenlik bağlamında varoluşsal bir tehdit gibi göstererek Hollanda’daki Müslüman vatandaşların ve göçmenlerin varlığını güvenikleştirmeye çalışmıştır.

Avrupa özelinde kültürel tehdit algısı ulusal kimlik olgusunun yanı sıra Avrupalılık kimliği etrafında da şekillenir. Bu bağlamda Avrupa dışından “Doğulu, barbar veya İslam coğrafyasından gelen göçmenler”in “medeni, liberal ve Hristiyan Avrupa kültürü”nü yok edeceği tarzında basmakalıp iddialarla sık sık karşılaşılır. Macaristan Başbakanı Orban, 2015’te yaptığı bir açıklamada “Ülkemi istila eden sığınmacılar, bizim (Macaristan) ve Avrupa’nın Hristiyan köklerinin tehdit ediyor” (Politico, 2015) ifadelerine yer vermesi bu kapsamda değerlendirilebilir. Fransa özelinde Avrupa’daki aşırı sağ partilerin sıklıkla

başvurduğu bir komplo kuramı da bu duruma iyi bir örnek teşkil eder. Fransız yazar Renaud Camus'nün 2012'de kaleme aldığı "Büyük Yer Değiştirme" isimli komplo kuramı, açıkça beyazların üstünlüğü propagandasını yapmakta ve Fransa'daki yerlilerin çok kültürlülük politikası nedeniyle yakın zamanda kültürel kimliklerini yitireceğini ve yerlerini göçmenlere bırakacağını iddia etmektedir. Göçmenlere yönelik bu tür aşağılayıcı iddialar ve ifadeler, bu kişilerin kendi ülkelerinden göç etmelerine sebep olan itici faktörlerin göz ardı edilmesine yol açmaktadır.

Bu arada kültürel güvenlik ile ilgili önemli bir husus olması bakımından güvenlikleştirici ve işlevsel aktörlerin göç konusunu ele alış biçimleri önemli olmakla birlikte göçe muhatap olan ülkelerin siyasi, tarihi ve sosyokültürel özelliklerinin de önem arz ettiğini belirtmek gerekir. Özerim'in (2012: 59) ifade ettiği gibi Avusturya'da olduğu gibi bir toplumun yapısı ve kimliği kapalı veya dışarıya karşı soyutlanmış ise bu toplumlar, dışarıdan sınırlı sayıdaki insan hareketliliğine dahi karşı çıkabilir. Tam tersine İskandinav ülkelerinde olduğu gibi bir toplumun yapısı ve kimliği, dışarıya karşı nispeten açık ise bu toplumlar dışarıdan gelen insan hareketliliğine nispeten daha fazla tolerans gösterebilir. Bundan ötürü bir ülkede göç-güvenlik ilişkisi analiz edilirken ilgili ülkenin tarihinin ve sosyokültürel özelliklerinin bilinmesi önem arz etmektedir.

Dördüncü ve son başvuru nesnesi olarak ekonomi güvenliği temasına bakıldığında göçmenlerin ekonomik alanda yerli halka rakip olan, onların işlerini elinden alan ve sosyal devletin imkanlarını sömüren topluluklar olarak tanımlandığı görülür (Huysmans, 2000: 768-769). Bu yaklaşım ekseninde göçmenlerin ülkeye gelişiyle birlikte ev sahibi toplumun işsizlik ya da yüksek fiyatlar nedeniyle maddi kayıp yaşadığı gibi alt referans nesnelere başvurulur (Meç, 2018: 141). Göçmenlere yönelik tepeden bakan ve içeriği tüm yönleriyle bilimsel açıdan tetkik edilmemiş bu anlayışın temelinde ise refah şovenizmi yatar. Bu çerçevede vatandaşlığı bulunmayan göçmenlerin, ilgili ülkenin ekonomik ve sosyal imkanlarından yararlanmasının gayrimeşru olduğu düşünüldüğü için bu kısıtlı imkanlardan sadece ev sahibi konumundaki yerel halkın yararlanması gerektiği dile getirilir.

Göçmenlere yönelik ekonomik açıdan izlenen güvenlikleştirme çabalarına karşın bu kişilerin bazı vakalarda bir ülkenin ekonomisine yük olmaktan ziyade o ülkenin ekonomisine artı değer bile katabildikleri görülmüştür. Bu durum örneğin çok kültürlü

toplum yapısına sahip İngiltere’de bizzat Meclis raporlarında teyit edilmiştir (UK Secretary of State for the Home Department, 2008). Bunun yanı sıra Demirtaş’ın (2019: 3) ifade ettiği gibi göçmenlerin sosyal güvenlik sisteminden faydalanmaları keyfi bir durum olmaktan ziyade başka bir alternatiflerinin olmamasından kaynaklanır. Dolayısıyla göçmenlerin yerel imkanlardan yararlanmaları bir tercih değil mecburiyettir. Ayrıca ev sahibi ülkelerin, uluslararası hukuk çerçevesinde göçmenlere yönelik yükümlülüklerini yerine getirmeleri bir zorunluluktur.

Tezin kuramsal çerçeve bölümünde temas edildiği üzere Vuori (2008: 75) güvenlikleştirme siyasetindeki konuşma eylemlerinin üç şekilde kurgulanabileceğini belirtir. Bunlar bir iddia, uyarı ya da talep/beklenti üzerine kuruludur. Bunlara örnek olarak sırasıyla “Göçmenler yüzünden şehirdeki taciz vakaları artıyor. Önlem alınması gerekiyor!”, “Göçmenlere karşı önlem alınmazsa ülkede suç oranları artmaya devam edecek!” ve “Ülkemize yönelik yasa dışı göçü durdurmak için sınırlarımıza duvar örelim!” ifadeleri gösterilebilir.

Tablo 3: Göçün Güvenlikleştirilmesinde Öne Çıkan Temalar ve Söylemler

Ulusal Güvenlik	• “Göç bir beka sorunudur.”• “Göçmenler ülkenin bütünlüğünü tehdit ediyor.”
İç Güvenlik	• “Göçmenler toplumun güvenliğini sarsıyor.”• “Göçmenler yüzünden hırsızlık vakaları arttı.”
Kültürel Güvenlik	• “Göçmenler bizim kültürümüzün parçası değil. Onlara vatandaşlık verilemez!”• “Ülkemizdeki göçmenlere yönelik önlem alınmazsa Müslümanlar bizi yerlerimizden edecek.”
Ekonomi Güvenliği	• “Göçmenler nedeniyle ev kiralari arttı. Göçmenlere ev verilmemeli.”• “Göçmenler işlerimizi çalıyor.”

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

Konuyla ilgili önemli bir bilgi olarak ifade edilmelidir ki göçün güvenlikleştirilmesinde sahip oldukları ayrıcalıklı konumlarından ötürü devlet ve hükümet elitleri önemli bir yere

sahiptir. Özellikle göçmenlere dair dile getirdikleri söylemler ve kullandıkları istatistikler, hedef kitlenin algısının şekillenmesinde önemli birer rol oynayabilir. Aynı şekilde genellikle seçim dönemlerinde muhalefetteki partiler de seçmenleri etkileyip oy kazanabilmek için göçün güvenikleştirilmesinde öncü bir rol üstlenebilir. Daha da önemlisi son yıllarda birçok Avrupa ülkesinde şahit olunduğu üzere göç ve yabancı karşıtlığı gibi kendisini “öteki”(ler) üzerine konumlandıran aşırı sağ partiler, göçün güvenlik meselesi haline getirilmesi, toplumun göçmenlere karşı olumsuz algıların şekillenmesi ve göçmenlere karşı mobilize olunmasında ön saflarda yer alır. Dolayısıyla bahsi geçen aktörler bazen güvenikleştirici bazen de işlevsel aktör olabilir.

Geleneksel ve yeni medya araçları da göçün güvenikleştirilmesinde önemli bir role sahiptir. Demokratik toplumlarda yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü dengeleyici güç olarak değerlendirilen medyanın, göç konusunu ele alırken kullandığı dil ve göçmenleri nasıl damgaladığı ve çerçevelediği (*framing*) doğal olarak önem arz eder. Özellikle ana akım medya organlarının, göçmenleri sürekli gündemde tutarak kamusal tartışmalarda ötekileştirici söylemler yoluyla nitelendirmesi, bireylerin düşünce dünyalarına doğrudan tesir edebilir ve toplumun güvenikleştirme siyasetine destek verip vermemesinde belirleyici olabilir. Netice itibarıyla en az devlet ve hükümet elitleri ile aşırı sağ partiler kadar medyanın da göçmenlere yönelik tutumunun önemli olduğu somut bir gerçekliktir. Ancak medya organları, doğrudan karar alma mekanizmalarında yer almadıkları için güvenikleştirme süreçlerinde genelde işlevsel aktör konumunda kalır (Buzan vd., 1998).

Son olarak göçün güvenikleştirilmesi yöntemiyle ülkelere yönelik dışarıdan gelen göç hareketlilikleri kısıtlanmak istendiği için bu süreçlerin sonucunda ortaya çıkabilecek olası güvenikleştirme çıktıları arasında şunlar yer alır (Huysmans, 2000; McDonald, 2008; Toğral, 2012; Mandacı ve Özerim, 2013; Beck, 2017):

- Ulusal göç politikalarının sıkılaştırılması
- AB özelinde üye ülkelerin ortak Schengen düzenlemelerini askıya alması
- Yasa dışı göçmenlerin geldikleri ülkelere geri gönderilmeleri için anlaşmaların yapılması
- Göçmenlere yönelik kota uygulamalarının getirilmesi

- Göçmenlere karşı kara ve deniz sınır güvenliğinin sıkılaştırılması ve bu çerçevede sınırlara duvar/çit/tel örülmesi
- Göçmenlerin çalışma ve/ya ikamet izinlerinin iptali veya askıya alınması
- Göçmenlere yönelik sosyal yardımların kısıtlanması
- Göçmenlerin takip edilmesi adına gözetleme sistemlerinin oluşturulması
- Göçmenlerin geri itilmesi ve ölüme terk edilmesi

Genel olarak güvenlikleştirme ve özel olarak göçün güvenlikleştirilmesine dair buraya kadar anlatılanları somutlaştırmak adına Avustralya'nın tecrübe ettiği meşhur "Tampa hadisesi" üzerinden bir analiz yapmak faydalı olacaktır. Norveç bayraklı MV Tampa isimli yük gemisi, 2001'de Avustralya'nın Christmas Adası etrafında seyrederken hemen yakındaki bir koordinattan tehlike sinyali almış ve içinde çok sayıda göçmen bulunan Palpa isimli gemiye yardım etmesi için yönlendirilmiştir. Tampa mürettebatı bu sinyali aldıktan hemen sonra bölgeye intikal etmiş ve iltica talebinde bulunmak üzere Avustralya'ya giden 438 Afganlı göçmeni ölümden kurtarmıştır (Aydın, 2016: 149). Daha sonra gemi kaptanı, göçmenleri Christmas Adası'na bırakmak istemiştir. Ancak dönemin John Howard hükümeti ülkeye yönelik düzensiz göçü ülke güvenliğine yönelik bir tehdit olarak tanımlamıştır. Bundan ötürü hükümet, yerleşik uluslararası hukuk düzenlemelerinin aksine geminin Avustralya kara sularına girmesine izin vermemiştir. Buna rağmen Tampa kaptanının mecbur kalması üzerine gemi kara sularına girmeye çalışınca Avustralya ordusuna bağlı unsurlar gemiye müdahalede bulunmuştur. Tarihe Tampa hadisesi olarak geçen bu olay uzun bir müddet uluslararası kamuoyunu meşgul etmiş ve Howard hükümetinin uluslararası toplum nezdinde eleştirilmesine sebep olmuştur. Bu süre zarfında ülkeye yönelen göçmenleri, güvenlik ve tehdit kavramları ile birlikte kullanan Başbakan Howard, sıkı bir güvenlik dili kullanarak alınan kararları meşrulaştırmaya çalışmıştır. Olayın devamında düzensiz göçle mücadelenin güçlendirilmesi amacıyla güvenlik güçlerinin kaynakları arttırılmış ve sınır güvenliğinde daha sıkı düzenlemelere gidilmiştir.

Tampa hadisesinin güvenlikleştirme analizini yapan Emmers'in (2017) ifade ettiği gibi ele alınan hadise öncelikle sektörler arası güvenlikleştirme sürecine iyi bir örnek teşkil eder. Zira siyasi, toplumsal ve ekonomik başvuru nesnelere üzerinden alınan olağanüstü kararlar, ortaya koyan konuşma eylemi yoluyla meşrulaştırılmaya çalışılmıştır. Bunun yanında Howard liderliğindeki Avustralya hükümeti, bu süreçte güvenlikleştirici aktör

olarak hareket etmiş ve Avustralya toplumunu kendisine hedef kitle olarak belirlemiştir. Güvenikleştirme siyasetinin çıktıları ise Tampa gemisinin uluslararası hukuka aykırı şekilde kara sularından uzaklaştırılması ve göçmenlerin geri çevrilmesi olmuştur. Bu süre zarfında yapılan anket sonuçlarına göre de toplumun yaklaşık yüzde 90'ının karara destek vermesi (Australian Themes, 2006) ile hadise devam ederken ve sonrasında kamuoyunda geniş kapsamlı bir tepkinin oluşmaması, bu kararın hedef kitle nezdinde kabul edildiğini ortaya koymuştur.

Ayrıca sürecin güvenlikleştirici aktörü konumundaki Başbakan Howard, bu süreçte aktif bir rol üstlenmiş ve kendi siyasi kariyeri için önemli bir avantaj sağlamıştır. Avustralya'nın tarih boyunca bir göç ülkesi olduğunu göz ardı eden Howard'ın Liberal Partisi, Tampa hadisesinden iki buçuk ay sonra gerçekleşen genel seçimlerde, 1998'de gerçekleşen son seçime göre oylarını yüzde 3,5 (yaklaşık yarım milyon) arttırarak hükümette kalmaya devam etmiştir (Australian Politics, 2001). O dönemde ülke nüfusunun yaklaşık 19 milyon olması ve ülke siyasetinde merkez partilerin sıkı seçmen kitlelerine sahip olmaları dikkate alındığında bu artışın ne denli önemli olduğu daha iyi anlaşılabilir. Her ne kadar bu artışı, indirgemeci bir yaklaşımla sadece Tampa olayına bağlamak eksik bir yorumlama olsa da bu artışın arka planında olayın etkisinin olmadığını söylemek de mantıklı değildir.

3. BÖLÜM: MACARİSTAN'DA GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ VE AŞIRI SAĞ

Tezin konusu itibarıyla Macaristan'da göçün güvenlikleştirilmesini daha iyi analiz edebilmek için bu bölümde öncelikle Macaristan'ın ülke ve göç profilleri incelenmiştir. Ardından tezin odaklandığı süre zarfında Macaristan'da aşırı sağın görünen yüzü Jobbik'in siyasi profili değerlendirilmiştir. Ardından ülkede göçün güvenlik meselesi haline gelişi ve bu süreçte aşırı sağcı Jobbik'in rolü analiz edilmiştir.

3.1. Macaristan'ın Ülke ve Göç Profilleri

Avrupa Kıtası'nın merkezinde yer alan ülkelerden Macaristan, 93 bin 28 kilometrekarelik bir alan üzerine kuruludur ve sınırları itibarıyla Avusturya, Hırvatistan, Romanya, Sırbistan, Slovakya, Slovenya ve Ukrayna ile komşudur. 2022 verilerine göre 9,7 milyon nüfusa sahip ülkede hakim etnik grup, yüzde 86 ile Macarlardan ve hakim dini grubu Hristiyanlardan oluşur. Dolayısıyla Macaristan'ın etnik ve dini açıdan büyük oranda homojen bir ülke olduğu söylenebilir. Bunların yanında ülke nüfusunun yaklaşık yüzde 65'i elli beş yaş altı kitleden oluşmakta ve toplumun tamamına yakını okuryazar olarak bilinmektedir (The World Fact Book, 2022).

1990'lara kadar komünizmle yönetilen ülkede, Soğuk Savaş sonrası dönemde hızlı bir demokratikleşme süreci başlamıştır. Bu doğrultuda 1999'da NATO'ya ve 2004'te AB'ye kabulü Macar siyasi tarihi açısından önemli birer gelişme olmuştur. Siyasi açıdan üniter yapıya sahip ülke parlamenter demokrasiyle yönetilmektedir. Cumhurbaşkanı'nın daha ziyade sembolik görevler üstlendiği sistemde her dört yılda bir gerçekleşen genel seçimler neticesinde başbakan seçilmektedir. 2010 sonrası dönemde ülke siyasetinde sağ eğilimli partilerin ağırlığı bulunmaktadır. En son Nisan 2022'de yapılan genel seçimleri, merkez sağdaki Macar Yurttaş Birliği (Fidesz) ile Hristiyan Demokratik Halk Partisi (KDNP) koalisyonu kazanmıştır.

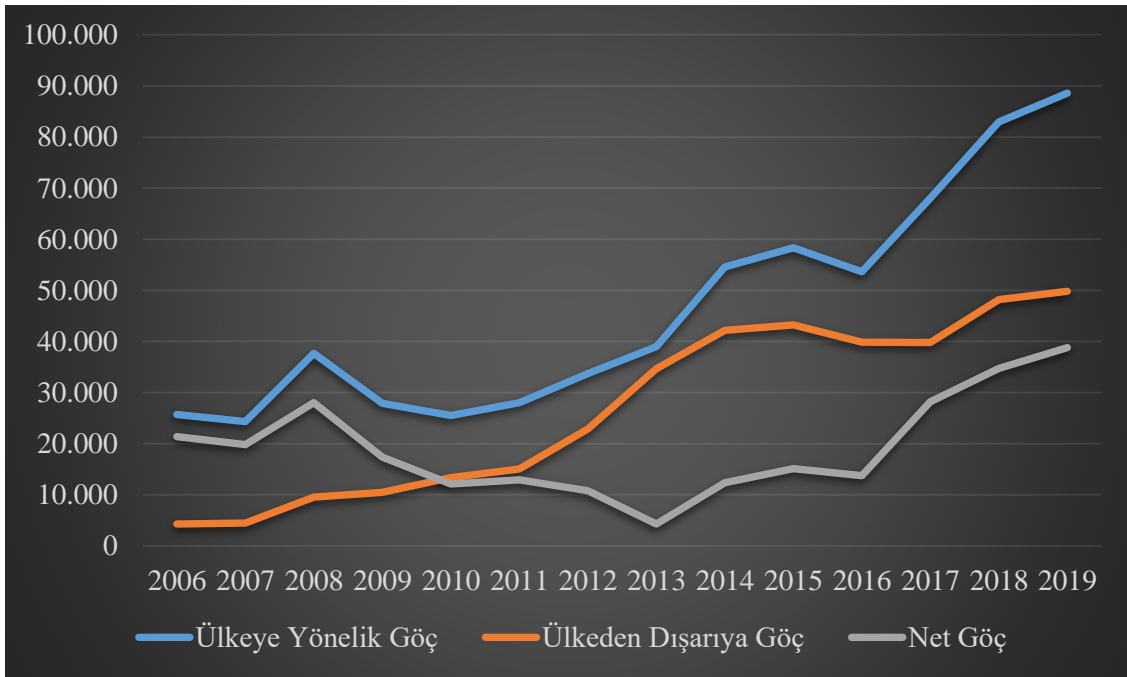
2012'de yürürlüğe giren Anayasa değişikliğiyle seçim sisteminde köklü değişikliklere gidilmiştir. Bu değişikliğin ardından varılan nokta itibarıyla Macaristan'da yasama organını temsil eden Ulusal Meclis için her dört yılda bir genel seçim yapılmaktadır. Tek turlu ve iki oylu bir sistemle yapılan seçimler sonucunda partilerin 199 üyeden oluşan Meclise temsilci gönderebilmeleri için yüzde 5'lik seçim barajını aşmaları gerekmektedir.

İki partinin ittifak yapıp seçime beraber girmesi halinde seçim barajı, bu partiler için toplamda yüzde 10; üç ve daha fazla partinin birlikte girmesi halinde ise toplamda yüzde 15 olmaktadır. Dolayısıyla seçim barajı her partiyi ayrı ayrı bağlamaktadır. Bu yönüyle ülkedeki küçük partilerin Meclise temsilci göndermeleri kısıtlanmaktadır. Ayrıca 2012'deki düzenlemeyle muhalif partilerin güçlü oldukları seçim bölgeleri dağıtılarak ya da diğer bölgelerle birleştirilerek muhalefetin sandalye kazanma şansı azaltılmıştır (BBC, 2012). Bazı araştırmacılar Macaristan'ın AB'den ve liberal demokrasiden uzaklaşmasını, 2012'de yapılan bu Anayasa değişikliğine bağlamaktadır (Eralp, 2012: 2).

Macaristan, temelde demokratik sisteme dayansa da ülkede 1990 öncesinde hakim olan komünist rejimin etkilerinin devam ettiği görülmektedir. Avrupa'da geç demokratikleşen ülkeler arasında gösterilen Macaristan, AB üyesi olmasına rağmen sık sık Birlik normlarından uzak otoriter davranışlar sergilemektedir. Bundan ötürü Macaristan'ın, demokratik kurumların uygulamada yetersiz olduğu rejimleri tarif etmek için kullanılan karma/melez (hibrit) bir rejime sahip olduğuna dair akademik tartışmalar yürütülmektedir (Bozoki ve Hegedüs, 2018; Györy ve Weinberg, 2020). Freedom House tarafından hazırlanan Dünya Özgürlük raporlarında da Macaristan, demokratikleşme sürecini tamamlayamamış karma rejime sahip ülke olarak kabul görmektedir. İlgili raporun 2020 versiyonunda Macaristan'ın demokrasi puanı, bir önceki yıla göre düşerek 7 üzerinden 3,71 olarak açıklanmıştır (Freedom House, 2021). Haliyle diğer birçok Avrupa ülkesiyle karşılaştırıldığında Macaristan'da demokratik yönetim anlayışının tamamen hakim olduğunu ifade etmek pek mümkün değildir. Esasen bu tür tartışmaların bazı Doğu Avrupa ülkeleri için de yapılıyor olması, bu ülkelerin benzer bir probleme sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Bu da ilgili ülkelerdeki demokratikleşme süreçlerinin henüz tamamlanmadığına yönelik bir işarettir.

Son olarak göç profili açısından bakıldığında Macaristan'ın, 2004'te AB üyesi olana kadar ağırlıklı olarak göç veren bir kaynak ülke olduğunu belirtmek gerekir. AB üyeliği sonrasında ise Macaristan, hem düzensiz göçmenler için Almanya gibi büyük ülkelere varış yolunda bir güzergah ülke hem de bu amaçta başarılı olamayanlar için (öncelikli tercih olmamakla birlikte) hedef ülke haline gelmiştir. Düzenli göç itibarıyla da Macaristan'ın hareketli bir ülke olduğu ifade edilebilir. Grafik 1'de yer alan verilere göre gerek dışarıdan Macaristan'a gelen göçlerin (*immigrants*) sayısı gerekse Macaristan'dan dışarıya giden göçmenlerin sayısı (*emigrants*), 2006'dan beri genel olarak artış trendi

göstermektedir. Macaristan'ın dışarıdan aldığı göç, dışarıya verdiği göçten fazla olduğu için ülkenin net göç durumu pozitif yönde seyretmektedir. IOM (2014) Macaristan'ın Avrupa Kıtası'ndaki merkezi konumunu, AB üyeliği sayesinde elde ettiği kazanımları ve nispeten müreffeh yapısını bu ülkeye yönelik göçün çekici sebepleri arasında göstermektedir. Buna karşın ülkenin gelişmekte olan ekonomisinde yeterli iş imkanının bulunmaması ve Macar vatandaşların yurt dışında daha iyi standartlarda çalışmak ve yaşamak istemeleri, bu ülkeden dışarıya göçün itici sebepleri olarak görülmektedir. Bu durum Macaristan'ın 2000'lerin ikinci yarısı itibarıyla karma bir göç profiline sahip olduğunu göstermektedir.

Grafik 1: Macaristan'a Yönelik Düzenli Net Göç (2006-2019)

Kaynak: Statista, 2021

Ayrıca Yugoslavya'nın dağılmasıyla birlikte eski Yugoslav devletleri bünyesindeki Macarların asli vatanları olarak gördükleri Macaristan'a sığınmalarının ülkenin göç tarihinde önemli bir yere sahip olduğunu belirtmek gerekir. 1980'lerin sonunda başlayan ve 2000'lere kadar devam eden bu göç kapsamında 1988'de 15 bin 371, 1989'da 18 bin 556 ve 1990'da 18 bin 283 kişi Macaristan'a sığınmıştır (Szoke, 1991: 311). Ülkedeki hakim grup ile ülkeye gelenler arasında etnik ve dini akrabalık bulunduğu için eski

Yugoslav devletlerinden gelen Macar azınlıkların kabulünde ciddi bir sorun yaşanmamıştır (UNHCR, 2004).

3.2. Macaristan'ın Dönüşüm Sürecindeki Aşırı Sağ Partisi: Jobbik

Daha İyi Bir Macaristan Hareketi (kısaca Jobbik) Macaristan'da faaliyet gösteren meşru bir siyasi partidir. Partinin geçmişi, Budapeşte Eötvös Lorand Üniversitesi'ndeki sağ görüşlü öğrenciler tarafından kurulan "Muhafazakar/ Sağcı Gençlik Topluluğu" isimli gruba dayanmaktadır. Jobbik'in kendi internet sayfasında bu topluluğun geçmişi ve kuruluşu şu şekilde anlatılmaktadır: "Jobbik'in öncülü Muhafazakar Gençlik Topluluğu, 1999'da bir grup vatansever, muhafazakar ve entelektüel tarafından benzer düşüncelere sahip üniversite öğrencilerini bir çatı örgüt altında toplama amacıyla kuruldu" (Jobbik's Brief History, 2020).

Muhafazakar Gençlik Topluluğu üyelerinin zamanla partilileşme hedefleri kapsamında Jobbik'in kuruluş süreci başlamış ve topluluk 24 Ekim 2003 itibarıyla siyasi parti halini almıştır. Kurulduğu günden beri aşırılıkla özdeşleştirilen partinin kurucu genel başkanı David Kovacs 2006'ya kadar bu göreve devam etmiştir. Ancak bir diğer kurucu isim Gabor Vona'nın parti tabanında kendisine geniş bir yer edinmesiyle birlikte Kovacs görevini Vona'ya devretmiştir. İlerleyen süreçte Kovacs'ın yanı sıra partinin kurucu isimlerinden Ervin Nagy ve Marton Fari gibi isimler, Jobbik'in sokaklardaki uzantısı olarak bilinen paramiliter "Macar Muhafızları Alayı" ile kontrol edilemez bir ilişki içine girmesini gerekçe göstererek 2008'de partiden istifa etmişlerdir (NOL, 2008). Bu durum Jobbik'in aşırılığa giden yolda önemli bir gösterge olarak kabul edilmektedir.

Macaristan'da merkez sağın kalesi olarak görülen Fidesz'de siyasete başlayan Vona, kendi bakış açısıyla bu partinin gerçek başarıyı yakalayamaması ve parti lideri Viktor Orban ile birçok konuda ayrışmasından ötürü 2003'te ayrılmış ve Jobbik'i kuran ekipte yer almıştır. Vona ve ekibi, Jobbik'e geçmeden evvel Fidesz ile bağlantılı sivil toplum örgütü olan Sivil Çevre Hareketi'nde görev almaya çalışmıştır. Ancak Fidesz yönetimi, partinin merkez sağ kimliğine zarar verebileceklerini düşünerek radikal gördükleri Vona'ya ve ekibine olumlu yaklaşmamıştır (Gülyüz, 2019: 67). Bunun neticesinde Vona ve ekibi, Fidesz ile bağlarını kopartarak Jobbik'in kuruluşuna öncülük etmiştir. Jobbik'in bir öğrenci hareketinden partiye dönüşüm süreci genel hatlarıyla bu şekildedir.

Jobbik'in bugüne kadar genel seçimlerde elde ettiği oy oranlarına bakıldığında, yukarıya doğru çıkan bir başarı grafiğiyle karşılaşmaktadır. Bu minvalde Jobbik, bir dönem Macar siyasetinde “aşırı” olarak kabul gören türdeşi Adalet ve Hayat Partisi (MIEP) ile “Üçüncü Yol İttifakı” adını verdikleri ittifakla girdiği 2006 genel seçimlerinde sadece 119 bin 7 kişinin desteğiyle yüzde 2,2 oy almış ve seçim barajının altında kalarak milletvekili çıkaramamıştır. Daha sonra 2010 seçimlerine tek başına giren Jobbik, beklenenin ötesinde performans sergileyerek 855 bin 436 kişinin desteğiyle yüzde 16,7 oy oranına ulaşmıştır. Bu sonuçlarla birlikte Jobbik, Meclisteki 386 sandalyenin 47'sine sahip olarak en büyük üçüncü parti olmuş ve ülke siyasetinde söylem belirleme ve politikalara etki edebilme noktasında güçlü bir konuma gelmiştir.⁵

Tablo 4: Jobbik'in Seçimlerde Aldığı Sonuçlar

Yıl	Seçim	Oy Oranı (yüzde)	Oy Sayısı	Aldığı Koltuk Sayısı
2006 (MIEP ile)	Genel	2,2	119 bin 7	0
2009	AP	14,7	427 bin 773	3
2010	Genel	16,7	855 bin 436	47
2014	Genel	20,2	1 milyon 20 bin 476	23
2014	AP	14,6	340 bin 287	3
2018	Genel	19,1	1 milyon 92 bin 806	26
2019	AP	6,3	220 bin 184	1

Kaynak: Election Resources ve European Parliament

Jobbik'in genel seçimlerdeki başarısı ilerleyen süreçte de devam etmiş ve sırasıyla 2014'teki seçimde yüzde 20,2 oy (1 milyon 20 bin 476) alarak Meclisteki 199 sandalyenin 23'üne ve 2018'deki seçimde yüzde 19,1 (1 milyon 92 bin 806) oy alarak Meclisteki 199 sandalyenin 26'sına sahip olmuştur. 2018'deki genel seçim sonuçlarına göre Jobbik, Macaristan'da ikinci büyük parti olarak ana muhalefet görevini üstlenmiştir. Buna rağmen seçimden önce iktidar sözü veren Vona, bu hedefinde başarılı olamayınca istifa etmiştir.⁶ Bu süre zarfında 2015 sonrasındaki göç krizinde partinin açıkça göç karşıtı bir tavır sergilemesi ve seçmenlere alışlagelmiş vaatlerin dışında alternatifler sunması, genel seçimdeki başarının en önemli sebepleri arasında yer almaktadır. Bunun yanında Avrupa'nın genelinde hakim olan popülist söylemlere dayalı göçmen karşıtlığının, bu

⁵ Seçim Kanunu'nda yapılan değişiklikle Macaristan Meclisinin üyesi sayısı 2014'te 386'dan 199'a düşürülmüştür.

⁶ Jobbik, Nisan 2022'de gerçekleşen genel seçime beş partiyle “Macaristan için Birlik” adını verdikleri ittifakla girmiştir. Orban hükümetine karşı tesis edilen altı partili ittifak genel seçimde oyların sadece yüzde 35'ini alabilmiştir. Bunun üzerine Jobbik lideri Peter Jakab görevinde istifa etmiş ve temmuz ayında gerçekleşen parti kongresinde Marton Gyöngyösi yeni genel başkan olarak seçilmiştir.

dönemde aşırı sağ partilere olan yönelimi arttırmış olmasını gözden kaçırmamak gerekir. Daha açık ifadeyle Jobbik'in başarısını Avrupa genelindeki siyasi ve toplumsal atmosferden ayrı düşünmemek gerekir. Ayrıca Jobbik'in diğer partilere nazaran genç seçmene yönelik sosyal medyayı etkin bir araç olarak kullanması ve başarılı bir iletişim stratejisi izlemesi, seçimlerdeki başarının ardındaki bir başka sebeptir (Telek, 2015).

Jobbik'in AP seçimlerinde sergilediği performans ise daha farklı bir görüntüye sahiptir. AP seçimlerine ilk kez 2009'da giren Jobbik, bu seçimde 427 bin 773 kişinin desteğini alarak yüzde 14,77 oy oranına ulaşmıştır. AP seçimlerinde herhangi bir baraj uygulaması olmadığı ve nispi temsil esası benimsendiği için Jobbik, seçimlerde başarı sağlayıp AP'ye 3 vekil göndermiştir. Beş yıl sonra 2014'te gerçekleşen AP seçimlerinde ise oy kaybı yaşayan Jobbik, 340 bin 287 kişinin desteğini alarak yüzde 14,67 oy oranına ulaşmıştır. Buna rağmen seçimde en çok oy alan ikinci parti olmuş ve AP'ye yine 3 vekil göndermiştir. 2019'daki AP seçimleri ise Jobbik açısından tam manasıyla bir hayal kırıklığı olmuştur. Zira 26 Mayıs'taki seçim öncesi yapılan anketlere göre Jobbik'in oy oranının düşeceği fakat yüzde 10 civarında oy alacağı tahmin ediliyordu. Ancak seçim sonuçlarına göre Jobbik, sadece 220 bin 184 kişinin oyunu alarak yüzde 6,34'te kalmış ve AP'ye sadece 1 vekil gönderebilmiştir. AP seçimleri özelinde bir değerlendirme yapıldığında Jobbik'in ülke siyasetinde popülerliğinin yüksek olduğu dönemde gerçekleşen iki AP seçiminde (2009 ve 2014) nispeten daha fazla başarı sağladığı fakat popülerliğinin zayıfladığı 2018 sonrasına denk gelen AP seçiminde (2019) başarısız olduğu ifade edilebilir.

Avrupa genelinde yükselen aşırı sağ partilerin seçim başarılarını tek bir açıklamayla izah etmek mümkün değildir. Bundan ötürü Jobbik özelinde bu partinin 2006 ve sonrasındaki başarısını analiz eden araştırmacılar, partinin seçimlerde hızla başarı göstermesinin arka planındaki arz ve talep yönlü açıklamalara odaklanmıştır. Bir bütün halinde değerlendirme yapıldığında Jobbik'in kısa bir süreliğine başarı gösteren "flaş partiler" in aksine uzun bir müddet başarılı olmasının arka planındaki sebepler olarak şunlar gösterilmektedir (Telek, 2015; Kreko, 2019):

- 2008 küresel ekonomik krizin Macar ekonomisi üzerinde oluşturduğu olumsuz etkiler
- Bazı siyasi figürlerin yolsuzluklara karışması sebebiyle merkez siyasete güvenin zayıflaması

- Macarların ülkedeki mevcut siyasi düzenden tatmin olmaması ve ülkedeki yabancılara yönelik mevcut olan yapısal nefretin artması
- AB'ye yönelik karşıtlığın tırmanması

Ayrıca 2004-2009 arasında Macaristan başbakanı olarak görev yapan Ferenc Gyurcsany'nin 2006'da gerçekleşen kapalı bir toplantıda seçimleri kazanmak için ülke ekonomisi hakkında yalan söylediklerini kabul etmesinin ardından başlayan gösteriler, Jobbik'in ülke siyasetinde kendisine yer edinmesinde önemli rol oynamıştır. Zira hükümet ve Gyurcsany aleyhindeki gösterilerde Jobbik üyeleri ön saflarda yer almış ve kamuoyunun dikkatini çekmiştir. Dolayısıyla bu süreç, Jobbik'in ülkesi siyasetinde bir aktör olarak belirmesinde ve “sokaktakilerin sesi” rolünü üstlenmesinde önemli bir yere sahiptir.

Bunların yanı sıra Jobbik'in toplumun hassas olduğu konulara dair popülist vaatlerde ve taleplerde bulunması da seçimlerdeki başarısının ardındaki önemli bir faktör olmuştur. Bu bağlamda parti elitlerinin Birinci Dünya Savaşı sonrasında galip İtilaf Devletleri ile Macaristan arasında imzalanan ve “Macaristan'ın Sevr'i” olarak bilinen Trianon Antlaşması'na sık sık atıf yaptıkları görülmektedir. Bahsi geçen bu antlaşmayı ülkenin trajedisi olarak gören Jobbik, anlaşmanın Macaristan lehine revize edilmesini “Büyük Macaristan” hedefinin bir parçası olarak talep etmektedir (Telek, 2015). Jobbik, bu antlaşmayla ülkenin yaşadığı toprak kaybını reddetmekte ve dil, din, soy ve kültür birlikteliği kurdukları diğer ülkelerdeki Macarlarla birleşilmesi gerektiğini savunmaktadır (Lansford, 2015: 612). İrredentist emareler barındıran bu yaklaşımın bir sonucu olarak Jobbik, Romanya'da ve Ukrayna'da Macarların yoğun yaşadıkları bölgelere bağımsızlık verilmesini talep etmektedir (Counter Extremism Project, 2021). Benzer şekilde içe dönük perspektifle Macaristan'ın “yabancı istilacılara karşı korunması”, ön plana çıkan söylemler arasında yer almaktadır. Buradan hareketle partinin geçmişe dair özlemleri politik söylemlere aktararak ve toplumun bir şeyler yapılmasını beklediği konulara dair abartılı vaatlerde bulunarak oy devşirmeye çalıştığı anlaşılmaktadır.

Bu şartlar altında merkezdeki partileri protesto etmek isteyen Macar seçmen bahsi geçen bazı durumlara dair somut vaatlerde bulunan Jobbik'e yönelmiştir. Bu durum Jobbik'in oylarındaki artışın bir ölçüde protesto oylarına dayandığına işaret etmektedir. Ayrıca

ülkedeki siyasi yozlaşma ve ekonomik yıpranmanın etkisiyle merkezdeki partiler itibar kaybı yaşamış ve bu durum siyasi bir boşluk meydana getirmiştir. Bu boşluğu ise Jobbik gibi siyasi açıdan taze ve dinamik bir parti, vatandaşlara “duyulmak istenen” alternatifleri sunarak ve “mutlu ve parlak bir gelecek” vadederek doldurmuştur. 2010’da ve 2014’te gerçekleşen genel seçimlerde Jobbik’in merkez sağ zayıflatıp kendi gücünü arttırması bunu doğrulamaktadır. Netice itibarıyla seçmenler nezdinde aşırı sağa yönelik güçlü bir talep oluşurken parti nezdinde ise talebi karşılayacak arzın oluşturulması seçimlerdeki başarıları beraberinde getirmiştir.

Önemli bir husus olarak ifade edilmelidir ki 2018 genel seçimlerinden sonra Vona’nın ayrılığı Jobbik için kritik bir dönemeç olarak kabul görmektedir. Çünkü aşırılığı temsil eden Vona’nın yerine gelenler (sırasıyla Tamas Sneider ve Peter Jakob) partiyi siyasi yelpazenin uçlarından alıp merkeze çekmeye çalışmıştır. Bu bağlamda partinin Yahudi karşıtı kökenlerine meydan okurcasına Jakob gibi Yahudi kökenli bir ismin partinin başına geçmesi önemli bir gelişmedir. Bundan dolayı siyaset bilimci Balazs Böcskei, Vona sonrası dönemde Jobbik’in merkezileşme sürecine girdiğine ve ılımlı bir halk partisine dönüşmeye başladığını iddia etmektedir (Euronews, 2020). Macar basını da Vona’nın gidişine dair yaptığı haberlerde bu ayrılığı hem Jobbik’in merkezileşmesi hem de ılımlı siyasetin başarısı açısından önemli bir eşik olarak görmüştür (Hungary 168: 2018).

Bazı araştırmalara göre Jobbik’in merkeze yönelme stratejisi 2013’te Vona döneminde başlamıştır (Csaky, 2016). Jobbik’in 2016’da –aralarında Ulusal Cephe gibi Avrupa’nın önde gelen aşırı sağ partilerinin yer aldığı– Avrupa Milliyetçi Hareketler Birliği’nden çekilmesi ve aynı yıl Vona’nın parti içindeki bazı “aşırılık” yanlılarını tasfiye etmesi, Vona’nın son döneminde başlayan merkezileşme stratejisinin bir ürünü olarak görülebilir. Konuyla ilgili tartışmalar devam etmekle birlikte Jobbik’in siyasi kimlik açısından halen dönüşüm sürecinde olduğunu ve aşırı uçlardan merkeze doğru kaymaya çalıştığını söylemek yeterli olacaktır. Bu yönüyle Jobbik’in en azından tezin yazıldığı dönem itibarıyla Ignazi’nin sınıflandırmasına göre geleneksel aşırı partiler ile sanayi sonrası aşırı sağ partiler arasında sıkışmış bir parti olduğu söylenebilir.

Vona sonrası dönemde geleneksel bir halk partisi hüviyetine bürünmeye çalışan Jobbik, ilginç şekilde bu süreçte popülerliğini kaybetmeye başlamıştır. Vona’dan görevi devralan

Sneider'in ilerleyen süreçte parti içinde siyasi dengeleri sağlayamaması ve selefinin ortaya koyduğu karizmatik liderlik özelliklerinden yoksun olması partinin popülaritesinin düşmesine neden olmuştur. Dolayısıyla Vona'nın ayrılışının –bir yıl sonra gerçekleşen AP seçiminde görüldüğü gibi– Jobbik için seçim başarısızlıklarını beraberinde getirdiği söylenebilir. Ayrıca ilerleyen sayfalarda ele alınacağı üzere bu durum, Jobbik'in tipik bir aşırı sağ parti olmasına iyi bir örnek teşkil etmektedir. Zira aşırı sağ partilerin kahir ekseriyetinde partinin kurumsal kimliğinden ziyade parti liderinin duruşu ve söylemleri daha fazla oy getirebilmektedir. Bunun neticesinde parti karizmatik liderin ayrılmasıyla birlikte oy oranlarında kayıp yaşamaktadır. İngiltere'de aşırı sağcı siyasetçi Farage'ın partisi UKIP'ten ayrılması üzerine bu partinin ülke siyasetinde tutunamaması bu tür durumların en bilinen örnekleri arasında yer almaktadır. Kısacası Jobbik özelinde bir değerlendirme yapıldığında Vona'nın karizmatik liderliği seçimlerdeki başarıda önemli bir faktör olmuştur.

Partinin sosyal kompozisyonunu ortaya koymasından Jobbik, uzun bir müddet şehirlerde yaşayan orta sınıf seçmene hitap etmiş ve bu kitleden oy toplamıştır. Bunun yanında kuruluş sürecinde öğrencilerden meydana gelen bir gençlik hareketine dayandığı için genç nesli kendisine hedef kitle olarak belirlemiştir. Jobbik seçmeninin profiline dair yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre partiye oy veren kitlenin yüzde 46'sı 18-40 yaş aralığındadır, yüzde 62'si erkektir, yüzde 73'ü mavi yakalı işlerde çalışmaktadır, yüzde 46'sı en az lise ve dengi okullardan mezundur, yüzde 40'ı kiliseye neredeyse hiç gitmemektedir ve yüzde 68'i şehirlerde ikamet etmektedir (Juhasz, 2017).

Öte yandan Jobbik'in benimsediği temel ilkeleri ve hedefleri incelemekte yarar vardır. Bu kapsamda Macarca internet sitesini birebir İngilizce olarak da sunan ve bu yönüyle oldukça başarılı bir kurumsal profil çizen Jobbik'in “İlkeler Beyanı” önem arz etmektedir. Doğrudan bu kurumsal beyandan yola çıkarak Jobbik kendisini “vatansever, Hristiyan, muhafazakar, merkez sağ ve sosyal açıdan duyarlı insanların partisi olmaktan gurur duyan parti” olarak tanımlamaktadır. Avrupa'daki sağ partilerin kahir ekseriyetinde vurgulanan bu tür özelliklerden Jobbik'in kurumsal olarak ne anladığı sırasıyla şu şekilde izah edilmektedir:

- “Biz vatansever bir partiyiz; çünkü Macaristan'ın ve tüm Macar toplumunun sosyal ilerlemesini teşvik ediyoruz. Gelecek planlarımızı ve politikalarımızı vatanımızın ilerlemesi üzerine inşa ettik.

- Biz sosyal açıdan duyarlı Hristiyanların partisiyiz; çünkü politikalarımızın temel direkleri Macar halkının temsili, Hristiyan ahlakı ve sosyal ilkeleri üzerine kurulu.
- Biz modern muhafazakar bir partiyiz; çünkü 21’inci yüzyılda daha iyi bir gelecek inşa etmenin tek yolunun milli değerlerimizi ve geleneklerimizi korumaktan geçtiğine inanıyoruz.
- Biz merkez sağın partisiyiz; çünkü siyasi bir grup veya ideoloji yerine her zaman Macaristan ve Macar halkının çıkarlarına odaklanıyoruz. Öte yandan Hristiyan değerlerine ve ahlakına aykırı olan nefret söylemini ve aşırı siyasi görüşleri reddediyoruz” (Jobbik Declaration of Principles).

Bu temel ilkelere uyumlu olarak Jobbik, öncelikle benimsediği değerler ve hedefler itibarıyla siyasi yelpazenin sağında yer alan bir partidir. Daha özele inildiğinde ise Jobbik, çeşitli akademik çalışmalarda aşırı sağ parti olarak kabul edilmektedir (Mudde, 2012; Akçalı ve Korkut, 2012; Kreko, 2017). Jobbik’in aşırı sağ parti ailesine dahil olduğu geçmişte gerek ulusal gerekse uluslararası medya organları tarafından da teyit edilmiştir (The Guardian, 2014; The Budapest Beacon, 2018b). İngiltere’nin önde gelen gazetelerinden The Guardian 2014’te hazırladığı bir haberde Jobbik’i Avrupa’daki en güçlü aşırı sağ parti olarak göstermiştir. Burada ilginç bir husus olarak ifade edilmelidir ki Jobbik, kendisini hiçbir zaman aşırı sağ bir parti olarak görmemiş ve merkez sağda yer aldığını iddia etmiştir. Siyasi temsiliyet ve toplumsal karşılık itibarıyla aşırı olmak ya da aşırılıkla bağdaştırılmak, hiçbir parti tarafından kabul edilebilir durum olmadığı için Jobbik, diğer muadilleri gibi kendisini merkez siyasetin bir parçasıymış gibi göstererek kendisine yönelik getirilen “aşırılık” eleştirilerini zayıflatmaya çalışmıştır.

Konuyla ilgili olması bakımından 2020’de parti liderliğine gelen Yahudi kökenli Peter Jakab, yaptığı bir açıklamada partisinin hiçbir zaman aşırı sağcı olmadığını fakat bir süreliğine dayanılmaz insanlara tahammül ettiğini beyan etmiştir (Azonnali, 2021). Jakab konuyla ilgili yaptığı bir başka açıklamada “Jobbik artık aşırı sağ bir parti değil” beyanında bulunmuştur (The Guardian, 2020). Bu tür açıklamalar, Jobbik’in geleneksel bir aşırı sağ partiden sanayi sonrası aşırı sağ partiye dönüşüm sürecinin bir yansıması olarak görülebilir. Aynı minvalde Jobbik’in siyasi açıdan en parlak dönemlerini yaşadığı dönemde liderliğini yapan Vona, 2020’de verdiği bir demeçte çarpıcı bir itirafta bulunarak daha önce görev yaptığı partinin (Jobbik) aşırı sağcı özellikler sergilediğini

kabul etmiştir (Blikk, 2020). Sadece Vona'nın bu açıklaması bile Jobbik'in en azından kendi görev süresi boyunca açıkça aşırı sağ ideolojiye dayandığını ispatlamaktadır.

Tezin araştırma konusu itibarıyla odaklandığı dönemde Jobbik'in başında Vona olduğu için bu dönemde partinin aşırı sağ parti olarak nitelendirilmesinin arka planındaki faktörleri biraz daha yakından incelemek gerekir. Jobbik'in Vona'nın görevi bıraktığı 2018'e kadar Macaristan'da aşırı sağın görünen yüzü olarak kabul görmesinde partinin kurumsal olarak sergilediği siyasi duruşun ve temel konulara dair dile getirdiği söylemlerin etkili olduğu yadsınamaz birer gerçekliktir. Bir başka ifadeyle Vona döneminde Jobbik, ortaya konulan söylemler ve talepler itibarıyla tipik bir aşırı sağ parti olarak hareket etmiştir. Bunun gerekçeleri altı başlık halinde değerlendirilebilir.

Birinci olarak Jobbik'in siyasi duruşunda her daim yerli halkı yücelten bir anlayış hakim olmuştur. Bu ekseninde dini ve etnik milliyetçiliğe dayalı olarak Macarların eski ve yüce bir ulus olduğu sık sık vurgulanmıştır. Parti ilkelerinde Jobbik'in vatansever bir parti olduğunun ilk sırada belirtilmesi ve Macar halkının çıkarlarının her şeyin üzerinde tutulması gerektiği gibi milliyetçi argümanlara sık sık başvurulması, bu vurgunun birer yansıması olarak görülebilir.

İkinci olarak popülist bir yaklaşımla Jobbik'in ülkedeki yozlaşmış elitlerin karşısında olduğu, toplumun fakirleştirilmiş ve zayıf insan gruplarını temsil ettiği savunulmuştur (Yılmaz, 2018: 2). Bu sayede partiye dair "Elitlere karşı toplumu biz temsil ediyoruz" algısı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Üçüncü olarak mevcut demokratik düzen sürekli eleştirilmiş ve bu düzenin Macar halkına zarar verdiği savunulmuştur. Buna karşın demokrasinin varlığı ve önemi hiçbir zaman reddedilmemiştir. Bu sayede partinin demokratik düzen içinde kalmaya çalıştığı ortaya konmuştur.

Dördüncü olarak Vona'nın görevde olduğu dönemde Jobbik Avrupa'daki diğer aşırı sağ partilerde olduğu gibi kendisine öteki(ler) belirlemiş ve kendisini bu ötekilere göre konumlandırmıştır. Bu bağlamda Jobbik, ülkedeki (kendi deyimiyle) Çingeneleri, Yahudileri, siyasi elitleri, komünistleri, çok uluslu şirketleri ve göçmenleri dışlamaya yönelik bir siyaset benimsemiştir (Telek, 2015). Jobbik lideri Vona ülkedeki Romanlara dair yaptığı açıklamada eğitimsiz ve işsiz paryalar olarak görülen bu kişilerin topluma entegre edilebilmeleri adına daha çocuk yaşta ailelerinden alınıp yatılı okullara

gönderilerek özel eğitimden geçirilmelerini gündeme getirmiştir (Szombati, 2018: 145). Bunun yanı sıra Macaristan'da sıklıkla kullanılan “Çingene suçları” (*Gypsy crime*) kavramını literatüre sokan Jobbik, bu kişilere yönelik sistematik nefret söylemi kampanyalarının öncüsü olmuştur.

Jobbik'in Yahudilere ve göçmenlere yönelik de dışlayıcı özellikler sergilediği bilinmektedir. Partinin kimlik tanımlaması bakımından sık sık Hristiyanlığa vurgu yapması ve “biz” olarak belirlediği kitleyi Hristiyan Macar ulusu etrafında şekillendirmesi önemli bir göstergedir. Dolayısıyla “biz” olarak belirlenen zümrenin dışında kalanların (Romanlar, Yahudiler, siyasi elitler, komünistler, çok uluslu şirketler ve göçmenler), Macaristan'ın güvenliğine tehdit olarak algılanmıştır. Bundan ötürü partinin sürekli “Tehdit altındayız!” gibi güvenlik kaygısı taşıyan söylemlere başvurması şaşırtıcı görülmemelidir.

Beşinci olarak parti, Vona döneminde açıkça AB karşıtlığı yapmaktan geri durmamıştır. Vona'nın son dönemlerinde benimsenen merkeze yönelme stratejisi kapsamında AB karşıtlığı geri plana düşmüş olsa da bu siyasi duruş partinin oy artışında önemli bir yer işgal etmiştir. Gerek 2008 küresel ekonomik krizi gerekse 2015 ve sonrasındaki göçmen krizinde Jobbik kanadından yapılan açıklamalarda AB karşıtlığı açıkça görülmüştür. Brüksel'deki AB yönetimini “kozmpolit elitler” olarak değerlendiren Vona, Birleşik Krallık'ta Brexit tartışmalarının devam ettiği süreçte Macaristan'ın AB üyeliğinin devam edip etmemesi için bir AB referandumunun yapılması için çağrıda bulunmuştur (The Budapest Beacon, 2016). Jobbik, AB'ye alternatif olaraksa Macaristan'ın Rusya, Çin, Hindistan, Türkiye ve İran ile daha güçlü ilişkiler kurması gerektiğini savunmuştur. Netice itibarıyla Jobbik, Vona döneminde tipik bir Avrupa şüphesi parti olmuştur.

Altıncı ve son olarak küreselleşmeye ve neoliberal ekonomik düzene eleştirel duruş sergilemelerinden ötürü “modernleşmenin/küreselleşmenin kaybedenleri” olarak adlandırılan Avrupa'daki muadilleri gibi Jobbik de küreselleşmeye ve neoliberal ekonomik düzene meydan okuyarak Macar seçmene hitap etmeye çalışmıştır. Vona dönemindeki parti programlarına ve lider söylemlerine yakından bakıldığında devletin ekonomi üzerinde daha güçlü bir rol üstlenmesi ve ülkedeki yabancılara yönelik korumacı adımların atılması gerektiğine dair vurgunun ön planda yer aldığı görülmektedir. Farklı dönemlerde görev yapan Jobbik'li yöneticiler; bazı sektörlerde kamulaştırılmaya

gidilerek, emekli aylıkları ve sosyal güvenlik düzenlemelerinde halkın lehine düzenlemeler yapılarak, yabancı şirketlere yönelik yüksek vergi oranları getirilerek ve tüm sektörlerde yerli halka ve üretime öncelik verilerek ulusal menfaatlerin korunması gerektiğini dile getirmişlerdir (Jobbik Foreign Affairs Committee, 2010; Telek, 2015; Aslan, 2018: 60). Ekonomik açıdan temelde korumacı yaklaşımın ürünü olan bu argümanlara paralel olarak Jobbik, 2010’da yayımladığı manifestoda yerli malı vurgusu yaparak “Macar Mallarını Alın” isimli bir kampanya başlatmıştır (Jobbik Foreign Affairs Committee, 2010: 4). Ayrıca bahsi geçen bu tür argümanların ışığında bir durum analizi yapıldığında Jobbik’in refah hizmetlerinde ülkenin gerçek sahip olarak gördüğü yerli halka öncelik verilmesini öngören bir tutum içinde olduğu ve bu yönüyle refah şovenizmine uygun hareket ettiği anlaşılmaktadır.

Diğer aşırı sağ partilerin aksine Jobbik, Turan ülküsüne inandığı için İslam’ı ve Müslümanları doğrudan hedef alan söylemlerden olabildiğince kaçınmıştır. Vona, farklı dönemlerde yaptığı açıklamalarda Macaristan’ın Azerbaycan ve Türkiye gibi toplumunun çoğunluğu Müslüman olan ülkelerle ilişkilerini güçlendirmesi gerektiğini dile getirmiştir. Dahası Vona 2013’teki bir başka açıklamasında İslam’ı “küreselleşmenin ve liberalizmin karanlığında insanlığın son umudu” olarak tanımlamıştır (Kreko, 2019). Bu tür açıklamalarından dolayı Vona’nın Müslüman olduğu iddia edilmiş fakat Vona bu iddiaları hiçbir zaman kabul etmemiştir. Buna karşın Macaristan’daki İslam karşıtı bazı oluşumlar, özellikle seçim dönemlerinde Vona’nın Müslüman olduğu iddialarını sürekli dolaşıma sokmuş ve yayınladıkları görüntülerde Vona’yı Müslüman gibi göstermiştir (Peter, 2018). Vona’nın İslam’a ve Müslümanlara yönelik olumlu açıklamalarına rağmen 2015 ve sonrasında Macaristan’ın göçmenlerin Balkan rotasında önemli bir güzergah haline gelmesiyle birlikte dönemin ruhunu uygun hareket eden bazı Jobbik’li belediye başkanları, muhitlerine Müslüman göçmenlerin girmemesi için 2016 ve 2017’de öneriler vermiştir (Petsinis, 2020).

Özetle Jobbik’in Vona döneminde aşırı sağcı bir partiye uygun olarak yerli halkı yücelten bir anlayışın hakim olduğu, abartılı milliyetçilik sergilediği, ekonomik açıdan yerli halkı ve işletmeleri korumaya yönelik bir politikayı benimsediği, kendi bakış açısıyla yozlaşmış elitlere karşı hareket ettiği ve birden fazla ötekiye karşı kendini konumlandırarak siyasi kimlik inşa ettiği sonucu çıkmaktadır. Ayrıca yine aşırı sağcı bir

partiye uygun olarak Jobbik'in mevcut siyasi düzeni eleştirdiği fakat demokrasiyi toptan reddetmeyerek düzenin parçası gibi hareket etmeye çalıştığı anlaşılmaktadır.

Tartışmalı bir konu olması bakımından Jobbik'in sık sık geleneksel bir aşırı sağ parti ve Vona döneminde açıkça faşist ya da Neonazi parti olarak nitelendirilmesinin en önemli sebebi, gençlerden müteşekkil "Macar Muhafızları Alayı" (Magyar Garda) ile ilişkisine dayanmaktadır. 2007'de doğrudan Vona'nın öncülük ettiği bu milliyetçi paramiliter grup; kamu düzeninin sağlanması, rejimin korunması, Macar kültürünün korunması ve olağanüstü bir tehdit durumunda ülkenin korunması iddiasıyla kurulmuştur (Telek, 2015; Lansford, 2015: 612). Bir dernek (Macar Muhafızlar Derneği) olarak kurulan alayın fikir babası Vona'nın Magyar Garda hakkında "Kendi ülkemizin gerçekten kendimizin olduğunu gösteriyor ve Macarların başka kültürlerce dönüştürülmesini engelliyor" (Varga, 2014: 796) açıklaması bu bağlamda değerlendirilebilir. Ancak grubun mensupları, uzun süre ülkedeki sokak eylemleri ve şiddet olaylarıyla özdeşleştirilmiştir. Özellikle ülkedeki Romanların yoğun yaşadığı bölgelerde yürüyüşler düzenleyen Magyar Garda mensupları, siyah askeri üniforma benzeri kıyafetler giyerek ve kıtalar halinde yürüyerek halk nezdinde tedirginlik oluşturmuştur (BBC, 2013). Alay bundan ötürü Nazilerin "Kahverengi Gömlekliler" (Sturmabteilung) teşkilatına benzetilmiştir.

Her geçen gün daha fazla şiddet eylemleri ve Romanlara yönelik bazı saldırılarla özdeşleştirilmesi üzerine Macar yargısı, 2009'da Macar Muhafızları Alayı'nın ve alayın bağlı olduğu derneğin lağvedilmesine karar vermiştir. Grup üyeleri bu kararı daha sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine götürmüşse de mahkeme, 2013'te yaptığı nihai görüşme neticesinde devletin demokrasiyi korumak için bu tür önlemler alabileceğini gerekçe göstererek açıkça "paramiliter dernek" şeklinde tanımladığı grubun kapatılmasının uygun olduğuna karar vermiştir. Mahkeme gerekçeli kararında alayı, Birinci Dünya Savaşı sırasında Macaristan'daki Yahudilerin ve Romanların katledilmesinden sorumlu olan Macar Nazi Hareketi'ne (Ok ve Haç) benzetmiştir (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2013: 2).

Görsel 1: Macar Muhafızları Alayı Tarafından Gerçekleştirilen Bir Etkinlik

Kaynak: Wojcik, 2019

Bunların yanında Jobbik'i Avrupa'daki diğer aşırı sağ partilerden ayıran nevi şahsına münhasır "Turancı" bir özelliği bulunmaktadır. Macarların Türk olup olmadıklarıyla ilgili devam eden tartışmalar bir yana bırakıldığında Jobbik, kendisini Turancı bir parti olarak tanımlamaktadır. Konuyla ilgili partinin eski lideri Vona'nın aşağıdaki açıklamaları durumu özetler niteliktedir:

"Biz de yanlışa cesurca karşı gelen ve Allah'tan başka hiç kimseden korkmayan Atilla'nın torunlarıyız. Türkiye ve Türk dünyası ile yakınlaşmalıyız. Türkiye'yi ve Türkleri kardeşimiz olarak görüyoruz. Macaristan Macarlarıdır. Biz Avrupalı değil Asyalıyız. Avrupa Birliği'ni reddediyoruz. Turancılık ülküsü ile yanımızda milyonları bulabiliriz. Macar halkının gelişip ilerlemesi Turan ile olacaktır" (Yılmaz, 2018: 4).

Turancılık vurgusundan ötürü Jobbik, Avrupa'daki birçok aşırı sağ partinin aksine Türkiye ile yakın ilişkiler yürütülmesine önemsemekte ve Türkiye'nin AB üyeliğine destek vermektedir. Partinin resmi internet sitesinde yer alan "Politikalarımız" sayfasında Macaristan'ın Almanya, Rusya ve Türkiye ile yakın ilişki tesis etmesi gerektiğine dair yapılan vurgu önem arz etmektedir (Jobbik Policies). Bunun yanı sıra Vona partisinin Turancı kimliğine uygun şekilde verdiği birçok demeçte Avrupa'daki diğer aşırı sağ partilerin aksine Türkiye lehinde açıklamalar yapmıştır. Örneğin Vona 2013'te Türkiye'de katıldığı bir konferansta aşağıdaki açıklamayı yapmıştır:

“Türkiye’nin büyük bir güç olduğunu söylüyorum. Bu yüzden AB’ye Türkiye’yi almak istemezler. Dünyada doğru ve adaletli bir dengenin oluşması için Türkiye süper güç ve lider rolünü üstlenmelidir. Turan iş birliğine öncülük eden bir Türkiye’nin, İslam dünyasındaki mevcut lider rolünü muhafaza etmesi de çok önemlidir. Türkiye’nin Turan davası ve İslam davası birbirine aykırı değildir. Tam aksine iki dava birbirini daha da güçlendirir. Biz Turan kardeşler olarak dünyaya örnek olmamızın ve birlikteliğimizi göstermemizin zamanı gelmiştir” (Sakarya Üniversitesi Haberler, 2013).

Jobbik, Türk dünyası ile ilişkilerini güçlü tutabilmek için 2011’de sürpriz bir adım atarak Hocalı soykırımını Macar Meclisine taşımıştır (Akşam, 2011). Ermenilerin 1915 olaylarına dair sözde soykırım iddialarını kabul ettirmeye yönelik uluslararası kampanyaların yoğunlaştığı bir dönemde Jobbik’in bu adımı, özellikle Avrupa’daki Ermeni diasporasını rahatsız etmiştir. Jobbik’in çabalarıyla Mecliste Ermenilerin gerçekleştirdiği katliama dair gündeme gelen karar tasarısı, yeterli çoğunluğunun sağlanamaması nedeniyle kabul edilmemiştir. Buna karşın Vona, yaptığı açıklamada iktidara gelmeleri halinde Hocalı’da yaşananları soykırım olarak tanıyacaklarını belirtmiştir.

Tezin konusu itibarıyla bir aşırı sağ parti olarak Jobbik’in göç konusuna yaklaşımını da incelemek gerekir. Jobbik, parti politikası itibarıyla ülkedeki etnik yapının korunmasını talep etmekte ve bu doğrultuda ülke sınırlarının tahkim edilmesini, göçe dair kararların Brüksel tarafından değil ulusal hükümetler tarafından alınmasını ve göçün tüm formlarıyla mücadele edilmesi gerektiğini savunmaktadır (Jobbik Principles for Hungary’s Governance after 2022). Jobbik yöneticileri tarafından göçe dair farklı dönemlerde yapılan açıklamalar da partinin göç karşıtlığını açık şekilde ortaya koymaktadır. Örneğin Macaristan’da hükümetin göçe karşı pozisyonunu tahkim etmeye çalıştığı süreçte Jobbik lideri Vona, Kasım 2016’da bir açıklama yaparak zengin ya da fakir ayrımı olmaksızın hiçbir göçmene izin vermeyeceklerini beyan etmiştir (EU Observer, 2016). 2018’deki genel seçim öncesinde de Vona bir açıklama yaparak partisinin göçe dair hedeflerini paylaşmıştır. Bu bağlamda Vona seçimi kazanmaları durumunda parti olarak; göç karşıtı eylem planı başlatacaklarını, göçmenlere karşı güney sınırlarındaki çitlerin güçlü tutulacağını, bağımsız sınır muhafız servisinin kurulacağını, insan gücü ile sınırın sürekli korunacağını ve göçmenlere yönelik her türlü kota

uygulanmasına karşı çıkılacağını belirtmiştir (The Budapest Beacon, 2018). Tamamen göç karşıtlığı üzerine bina edilen bu açıklamasının sonunda Vona, önceki söylediklerine tezat olacak şekilde “göç karşıtı propagandanın durdurulması gerektiğini” ifade etmiştir. Burada kamuoyunun Jobbik’i göç karşıtı parti olarak damgalaması ve bunun partinin imajına zarar vermesi dikkate alınır Vona’nın bu son açıklamasıyla partiye dair olumsuz algıları yıkmaya çalıştığı söylenebilir. Buna karşın Vona’nın gerek önceki ifadelerinde sürekli göç karşıtı ifadelerin bulunması gerekse genel olarak göç karşıtı tutum sergilemesi, bu çabaların olası olumlu etkilerini en aza indirmiştir.

Jobbik’in göçe dair tutumunu en iyi özetleyen açıklamalardan biri Vona’nın başkan yardımcılığını yapan ve 2022’de partinin başına geçen Marton Gyöngyösi’ye aittir. “Her mülteci çocuk, bir AK-47’nin nasıl sökülüp takıldığını bilir ve ben böyle yetenekleri olan birine yakın olduğumda kendimi rahat hissetmem” (Human Rights First, 2015) gibi aşırı güvenlikçi bir yaklaşımı yansıtan ifadelere sık sık başvuran Gyöngyösi, göçmen karşıtı söylemlere çocukları alet etmekten çekinmemiştir. Gyöngyösi’nin açıklamaları ve benzerleri, parti olarak Jobbik’in göç konusuna daha çok geleneksel güvenlik anlayışıyla yaklaştığını göstermektedir. Bu da doğal olarak meselenin insani boyutlarının göz ardı edilmesine yol açmaktadır.

Vona sonrası dönemde de Jobbik’in göç karşıtlığı devam etmiştir. Yine parti elitlerinin söylemlerine bakıldığında örneğin 2020’de Jobbik’in genel başkan yardımcısı olan György Szilagyı göreve gelmeden bir yıl önce yaptığı açıklamasında görevdeki Fidesz hükümetinin göç politikasını eleştirmiş ve hükümetin ülkeyi göçmenlerin varış yeri (*migrant destination*) haline getirdiğini savunmuştur (Hungary Today, 2019). Partinin üçüncü genel başkanı Jakab da verdiği bir mülakatta benzer bir yaklaşım sergileyerek ülkeye yönelik dış göçün halen çözülmesi gereken bir sorun olduğunu ve göçmenlere karşı örülen tel örgülerinin gerekli olduğunu belirtmiştir (Jobbik-a). Bu yönüyle Jobbik’in göçe karşı duruşunun sadece Vona döneminden ibaret olmadığı anlaşılmaktadır.

Tezin konusu itibarıyla Macaristan’da 2015 ve sonrasında dışsal bir kriz olarak göçün güvenikleştirilmesinde işlevsel aktör rolünü, aşırı sağ parti olarak Jobbik’in üstlendiğini not etmek gerekir. Meclisteki temsil gücünü ve kendi alternatif iletişim kanallarını aktif şekilde kullanan Jobbik, bu süre zarfında kullandığı söylemlerle ve dile getirdiği argümanlarla Orban hükümetinin göç karşıtı söylemlerini tabana yaymıştır. Bu bağlamda

Vona'nın Eylül 2015'te sarf ettiği "Macaristan, kendi sınırlarına yasa dışı göçmen olarak gelen herkesi geri çevirebilmeli" ya da "Burada gerçek bir insani felaket yaşanıyor. Ancak insani felaket yoksul göçmenlere ne olacağıyla ilgili değil zavallı Macaristan'a ne olacağıyla ilgili" tarzındaki açıklamaları dikkate değerdir (Human Rights First, 2015: 4). Dahası Macaristan'da iktidar partisi Fidesz, ülkenin yoğun dış göçle karşı karşıya olduğu dönemde açıkça Jobbik'in söylemlerini ve politik vaatlerini kendisine uyarlamış ve aktif şekilde kullanmıştır. Göçle mücadelede AB ile iş birliği yapılmaması ya da göçmenlere karşı sınırların güçlendirilmesi, iki parti arasındaki söylem paralellikleri ve politik vaatler arasında yer almıştır (Human Rights First, 2015: 4). Netice olarak hükümetteki Fidesz ile ana muhalefetteki Jobbik, göçün güvenlikleştirilmesi sürecinde birbirleriyle uyumlu hareket etmiştir.

3.3. Macaristan'da Göçün Güvenlikleştirilmesi ve Jobbik

Tezin bu bölümünde Macaristan'ın ülke dışından kendi sınırlarına yaşanan düzensiz kitlesel göçü kısıtlamak ve istenmeyen göçmenleri kendi sınırlarının dışında tutmak için izlediği yüksek düzeyli güvenlikleştirme siyaseti ile bu siyasette aşırı sağ parti Jobbik'in rolü analiz edilmiştir. Giriş cümlesinden anlaşılacağı üzere bu bölümde Macaristan'da göçün güvenlikleştirildiği ve bu süreçte Jobbik'in bir rol üstlendiği iddia edilmektedir. Geriye dönük yapılan süreç takibi neticesinde tespit edilen sosyopolitik gelişmelerin yanı sıra konuyla ilgili daha önce yapılan bilimsel çalışmaların nihai bulguları (Stepper, 2016; Miholjic, 2017; Ferreira, 2018; Rizova, 2019; Gigitashvili ve Sidlo, 2019; Ahmed, 2020) bu iddianın asli dayanaklarıdır.

Bölümde önce Macaristan'da 2015 ve sonrasında neler yaşandığı, süreç takibi yöntemiyle geriye dönük olarak ve somut gelişmelere dayanarak ortaya konmuştur. Gelişmelere dair yapılan durum değerlendirmesinin ardından ülkede güvenlikleştirme siyasetinin ve sürecinin iç içe geçen bileşenleri çözümlenmiştir. Nihayetinde süreç boyunca alınan olağanüstü önlemler ve elde edilen güvenlikleştirme çıktıları teker teker değerlendirilerek bölüm sonuca bağlanmıştır. Bu arada önemli bir bilgi olması bakımından konuyla ilgili farklı kaynakların birbiriyle çelişen verileri olduğu için bu bölümde mümkün mertebe Macar hükümetinin sunduğu resmi veriler dikkate alınmıştır. Ancak sınırda yaşanan geri itmeler (*push-back*) gibi sert uygulamalar için resmi makamların ortaya koyduğu bir veri

bulunamamıştır. Bundan ötürü bu tür konuyla ilgili ikincil kaynaklar olarak uluslararası örgütlerin ve insan hakları örgütlerinin raporlarından faydalanılmıştır.

3.3.1. Durum Tespiti: Macaristan’da 2015-2019 Arasında Yaşananlar

2010’un sonlarına doğru Tunus’ta başlayan ve ardından Ortadoğu’nun ve Kuzey Afrika’nın geneline yayılan Arap Baharı, oluşturduğu kitlesel göç hareketlilikleri bakımından bölge ülkeleri kadar Avrupa ülkelerini de etkilemiştir. Özellikle ülkelerindeki iç savaştan kaçıp güvenli bir yaşam sürme amacıyla Suriyelilerin başlattığı kitlesel göç, bu insanlar kadar onların öncelikli hedef haline getirdikleri Avrupa’yı da etkilemiştir. Bu kitlesel insan göçünden en çok etkilenen Avrupa ülkelerinin başında ise Macaristan gelmiştir. Coğrafi konumu nedeniyle Macaristan; 2015 ve sonrasında İtalya ve Yunanistan’la birlikte Avrupa’da yasa dışı sınır geçişlerinin en yüksek olduğu üç ülkeden biri olmuştur. Avusturya ve Almanya gibi Avrupa’nın müreffeh ülkelerine ulaşmak isteyen düzensiz transit göçmenler, Türkiye ve Yunanistan’ı geçerek kıtaya güneyden ayak bastıktan sonra Sırbistan üzerinden Macaristan’a kitleler halinde yönelince ülkede yüksek düzeyli güvenlik endişeleri baş göstermiştir. Muhafazakar Başbakan Orban süreç boyunca kriz olarak kabul ettiği istenmeyen nüfus hareketlerinin akut seviyeye ulaştığı Eylül 2015’te yaptığı bir açıklamayla göçmenlerin Almanya’ya ulaşmak istediklerini fakat her halükarda güvenlik endişelerinden ötürü kendilerine yönelen kitlesel göçe izin vermeyeceklerini ifade etmiştir (TRT Haber, 2015). Bunun neticesinde Orban hükümeti geleneksel devlet merkezli güvenlik anlayışının tezahürü olarak süreç boyunca “sıfır göçmen stratejisi” izlemiştir.

Esasen 2015 öncesinde Macar kamuoyunda düzensiz göç meselesiyle ilgili ciddi bir tartışma bulunduğunu söylemek mümkün değildir. Zira o zamana kadar ülkenin dışarıdan maruz kaldığı en büyük göç hareketliliği, Yugoslavya’nın dağılmasıyla birlikte eski Yugoslav devletleri bünyesindeki Macarların asli vatanları olarak gördükleri Macaristan’a sığınmaları olmuştur. Bu süreçte Macaristan’a sığınanlar etnik ve dini açıdan Macar ulusuyla akraba olarak kabul edildikleri için bu kişilerin kabulünde ve entegrasyonunda önemli bir sorun yaşanmamıştır. Ancak 2015’te sadece Suriye’den gelip sığınma talebinde bulunanların sayısının bir önceki yıla göre yaklaşık on kat artması ve bu kişilerin potansiyel birer tehdit gibi damgalanması ülke kamuoyunda panik havası oluşturmuştur. Nitekim öncesi ve sonrasıyla dışarıdan ülkeye yönelik mücbir sebeplerden

ötürü yaşanan insan göçü, Macaristan’da insani bir mesele olmaktan ziyade yüksek düzeyli bir güvenlik meselesi olarak kabul görmüştür. Devlet ve hükümet elitlerinin öncülük ettiği, aşırı sağcı Jobbik ile medyanın işlevsel kıldığı ve düzensiz göçmenlerin sayısındaki hızlı artışın kolaylaştırdığı süreç neticesinde –bölümün son kısmında detaylı şekilde ele alınacağı üzere– birden çok çıktıya ulaşılmıştır. Göçün güvenlikleştirilmesinin sonuçları olarak görülebilecek bu çıktılarla, Macaristan kendi topraklarına yaşanan göçü önemli ölçüde kısıtlamış ve istenmeyen göçmenleri sınıra ördüğü tel duvarların ardından bırakmıştır. Bu yönüyle Orban hükümeti, insani saikleri göz ardı eden ve salt devlet güvenliğini önceleyen bir politika izlemiştir.

2011 ve sonrasında yaşananlara biraz daha yakından bakıldığında göçmenlerin Batı Balkanlar rotası olarak kullandığı hat üzerinde yer alan Macaristan’a yönelik düzensiz geçişlerinin, 2011’den 2015’e kadar düzenli olarak arttığı görülmektedir. Tablo 5’teki verilerden görüldüğü üzere 2000-2012 arasındaki süre zarfında Macaristan’a sığınma başvurusunda bulunan kişilerin sayısı 10 binin altında kalmıştır. Afganistan, Filistin, Irak, Kosova, Somali ve Suriye gibi sosyoekonomik istikrarsızlığın hüküm sürdüğü ya da iç savaşın devam ettiği ülkelerden kaçan kişilerin Avrupa’ya yönelmesiyle birlikte bu sayı hızla artmıştır. Bu şartlar altında 2013’te Macaristan’a sığınan kişilerin sayısı bir önceki yıla kıyasla yaklaşık dokuz artarak bir anda 18 bin 900’e yükselmiştir. Bu hızlı artış sonraki yıllarda da devam etmiş ve 2014’te 42 bin 777 olan sığınmacı sayısı 2015’te yaklaşık dörde katlanarak 177 bin 135’e yükselmiştir. Krizin zirve yaptığı 2015’te ise Macaristan en çok sığınma başvurusunu sırasıyla 47 bin 94 ile ağustos, 31 bin 287 ile temmuz ve 30 bin 794 ile eylül aylarında almıştır (Hungarian Helsinki Committee, 2017). Sonbaharın başında duvar örme işlemlerinin büyük oranda tamamlanmasıyla sınırdan yasa dışı girişler gözle görülür derecede azalmıştır. Burada belirtmek gerekir ki Macaristan, 2015’te gerçekte göçmenler, mülteciler ve sığınmacılardan oluşan yaklaşık 400 bin kişilik bir karma göçmen kitlesine muhatap olmuş fakat bunların sadece yaklaşık 177 binine sığınma başvurusunda bulunma imkanı vermiştir (WHO Europe ve Ministry of Human Capacities, 2016: 1). Böylece Macaristan’a sığınıp bu ülkede bazı haklardan yararlanabilecek insanların sayısı yaklaşık yüzde 44 oranında azaltılmıştır. Dolayısıyla Macaristan’a yönelen düzensiz göçmen sayısı 177 bin değil yaklaşık 400 bindir.

Tablo 5: Macaristan'a Yaşanan Göçün Bilançosu (2000-2019)

Yıl	Sığınma Başvurusunda Bulunanlar (Asylum Seekers)	Mülteci Olarak Kabul Edilenler (Refugees)	İkincil Koruma Altına Alınanlar (Subsidiary Protection)	İkametlerine Müsaade Edilenler (Tolerated Stay)	Sığınma Başvurusu Reddedilenler ya da Bekletilenler
2000	7.801	197	-	680	6.924
2001	9.554	174	-	290	9.090
2002	6.412	104	-	1.304	5.004
2003	2.401	178	-	772	1.451
2004	1.600	149	-	177	1.274
2005	1.609	97	-	95	1.417
2006	2.117	99	-	99	1.919
2007	3.419	169	-	83	3.167
2008	3.118	160	88	42	2.828
2009	4.672	177	64	156	4.275
2010	2.104	83	132	58	1.831
2011	1.693	52	139	14	1.488
2012	2.157	87	328	47	1.695
2013	18.900	198	217	4	18.481
2014	42.777	240	236	7	42.294
2015	177.135	146	356	6	176.627
2016	29.432	154	271	7	29.000
2017	3.397	106	1.110	75	2.106
2018	671	68	281	18	304
2019	500	22	31	7	440
TOPLAM	321.469	2.660	3.253	3.941	311.615

Kaynak: Hungarian Central Statistical Office, 2021

Hükümetin ülkeye yönelik düzensiz geçişlerin hızlı artışı; ülke, ekonomi, kültür ve toplum güvenliğe yönelik bir tehdit olarak algılaması üzerine Macaristan'ı çevreleyen kara sınırları kısa süre içinde tahkim edilmiştir. Örneğin kitlesel göçün zirve yaptığı 2015'te Macar hükümeti, Hırvatistan ve Sırbistan sınırlarını kapatmış ve bu sınırlara dikenli tel örgülerden duvarlar örmüştür. Hükümet, bu sayede Macaristan topraklarını daha korunaklı hale getirmiş ve ülkeye düzensiz girişlerin en fazla yaşandığı Sırbistan hattı üzerinden kontrolsüz insan hareketliliklerini kısıtlamıştır. Netice itibarıyla bir bütün halinde ülkeye yönelen ve sığınma talebinde bulunan kişilerin sayısı, Ekim 2015'te 671'e, kasım ayında 323'e ve aralık ayında 232'ye gerilemiştir (Hungarian Helsinki Committee, 2017). Daha sonra mevsime bağlı artışlar yaşansa da bu sayı, 2016'da bir önceki yıla göre yaklaşık altıda bir oranında düşerek 29 bin 423'e gerilemiştir. Sonraki yıllarda da kitleler

halinde Macaristan'a gelen ve sığınma talebinde bulunan göçmenlerin sayısı düzenli olarak azalmış ve en son açıklanan 2019 verilerine göre 500'e kadar gerilemiştir.

2011 ve sonrasında Macaristan'a yönelik insan hareketliliğinin etkilerini ortaya koyması bakımından göçmenlerin köken ülkelerini incelemek de yararlı olacaktır. Bu bağlamda Tablo 6'daki verilere göre Macaristan'a en çok sığınmacının şu ülkelerden geldiği görülmektedir:

- 2011'de 649 kişi ile Afganistan
- 2012'de 880 kişi ile Afganistan
- 2013'te 6 bin 212 kişi ile Kosova
- 2014'te 21 bin 454 kişi ile Kosova
- 2015'te 64 bin 587 kişi ile Suriye
- 2016'da 11 bin 52 kişi ile Afganistan
- 2017'de bin 432 kişi ile Afganistan
- 2018'de 274 kişi ile Afganistan
- 2019'da 197 kişi ile Afganistan

Tablo 6: Macaristan'a Sığınan Kişilerin Kaynak Ülkeleri (2008-2019)

Yıl	Afganistan	Filistin	Kosova	Suriye	Somali	Pakistan
2008	116	41	1.266	16	185	246
2009	1.194	23	1.786	19	75	41
2010	702	225	379	23	51	41
2011	649	29	211	91	61	121
2012	880	19	226	145	69	327
2013	2.328	136	6.212	977	191	3.081
2014	8.796	875	21.453	6.857	194	401
2015	46.227	1.036	24.454	64.587	352	15.157
2016	11.052	206	135	4.979	331	3.873
2017	1.432	17	4	577	9	163
2018	274	5	-	48	5	30
2019	197	5	1	20	-	27

Kaynak: Hungarian Central Statistical Office, 2021

Macar makamlarının ortaya koyduğu resmi verilerden hareketle yıllara göre 2011 ve sonrasında Macaristan'a en çok göçmenin Afganistan ve Kosova'dan, bir yıl içerisinde en çok göçmeninse 2015'te 64 bin 587 kişiyle Suriye'den geldiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda 2015'te Avrupa ülkelerine en çok göçmenin Suriye'den gelmesi ile aynı yıl Macaristan'a en çok göçmenin Suriye'den gelmesi arasında bariz bir paralellik

bulunmaktadır. Kısacası Macaristan önceki yıllarda rutin bir düzensiz göç trendine muhatap olmasına rağmen 2011 itibarıyla karşı karşıya olduğu düzensiz göçmen kitlesi 2015'e kadar anormal şekilde sürekli artmış ve 2015'te zirve noktaya ulaşmıştır.

Öte yandan güvenlikleştirme süreci bakımından Macar siyasetinin ve kamuoyunun 2015'e kadar düzensiz göç konusuna çok fazla ilgi gösterdiğini söylemek mümkün değildir. Ancak bir yandan 2015'in ilk iki ayında Kosova menşeli düzensiz göçün artış göstermesi diğer yandan aynı yılın ocak ayında Fransa'da gerçekleşen terör saldırıları siyasi elitlerin ve kamuoyunun göç konusuna daha yakın ilgi göstermesine yol açmıştır. Fransa'daki saldırıların hemen ardından 11 Ocak'ta açıklama yapan Orban, ulusal birliği alevlendirmek için "Ben başbakan olduğum sürece Macaristan'ın göçmenlerin hedefi haline dönüşmesine izin vermeyeceğim. Macaristan Macarların olmaya devam edecek" açıklamasında bulunmuştur (EU Observer, 2015). Orban aynı açıklamasında ayrıca şunları dile getirmiştir:

"Ekonomik göç Avrupa için kötü bir şeydir. Hiçbir faydası yokmuş gibi görülmemeli; çünkü Avrupa halklarına bela ve tehlike getiriyor! Göç ve bununla ilgili kültürel sorunlar şimdiye kadar olduğundan çok daha açık, dürüst ve doğrudan tartışılmalıdır. Son olayların sakın bir analizinin, Avrupalı liderleri ve Brüksel'i göçü kısıtlayan sert bir politikaya doğru yönlendireceğini umuyorum" (EU Observer, 2015).

Orban bu kritik açıklamasıyla hem düzensiz göç meselesini ülke siyasetinin gündemine getirmiş hem de güvenlikleştirmeye giden süreçte ilk adımı atmıştır. Orban'ın açıklamasından sadece bir gün sonra Kabineden Sorumlu Bakan Antal Rogan kamuoyunu göçe karşı alınacak acil önlemlere hazırlamak için ülkesinin sınır kapılarını kendi deyimiyle "ekonomik göçmenler"e kapatacağını açıklamıştır (The Budapest Beacon, 2015). Buna paralel olarak bahar aylarında Suriye menşeli düzensiz göçün artış göstermesi üzerine Orban hükümeti, yasa dışı sınır geçişleriyle ilgili vatandaşların görüşlerini almak için nisan ayı sonunda bir ulusal istişare mekanizması başlatmıştır. Detayları ilerleyen sayfalarda anlatılan ve göç karşıtı kararlara karşı toplumu "bilgilendirme"yi amaçlayan kampanyayla birlikte düzensiz göç konusu, hızla siyasetin dışına çıkartılıp güvenlik sahasına çekilmiştir. Haziran ayında ise ülkeye yönelen düzensiz göçün kitlesel bir hal alması ve daha önemlisi Sırbistan sınırına duvar örülme

mevzusunun gündeme gelmesiyle bu konu artık tamamen güvenlik meselesi haline dönüşmüştür.

3.3.2. Güvenikleştirme Siyasetinin Başvuru Nesneleri: Ulusal Güvenlik, İç Güvenlik, Kültürel Güvenlik ve Ekonomi Güvenliği Temaları

Tezin kuramsal çerçeve bölümünde paylaşıldığı üzere güvenikleştirme süreçlerinin olmazsa olmaz unsurları arasında başvuru nesnelere yer alır. Bir referans nesnesi, güvenikleştirici aktörler tarafından üzerinde/etrafında varoluşsal tehdidin olduğu iddia edilen ögedir. Güvenikleştirici aktörler güvenliği/varlığı tehdit altında olduğunu iddia ettikleri bu nesnenin güvenliğinin/varlığının korunması gerektiğine inanırlar ve bunun için gerekirse olağanüstü önlemler alabileceklerini savunurlar. Bunun için kamuoyunda panik oluşturmaya yönelik korku senaryolarının hakim olduğu sıkı bir güvenikleştirme dili kullanırlar. Göçün güvenikleştirilmesi ise çok sayıda sektörü kapsayan ve birden çok başvuru nesnesinin kendisine yer bulduğu dinamik bir süreçtir.

Tezin kuramsal çerçeve bölümünde belirtildiği üzere Avrupa ülkeleri özelinde göçün güvenikleştirilmesi genellikle şu dört ana tema etrafında analiz edilir: ulusal güvenlik, iç güvenlik, kültürel güvenlik ve ekonomi güvenliği. Güvenikleştirme siyasetine öncülük eden, bu siyasete destek veren ve bu siyaseti kolaylaştıran aktörler bu temalara uygun söylemler ve içerikler üretir. Böylece güvenikleştirme sürecini etkili ve anlamlı kılmaya çalışırlar. İlgili aktörler, bazen bunların hepsine başvurabilir bazen de birine ya da birkaçına referans vermeye yetinebilir. Macaristan'da ise adeta bir hiper güvenikleştirme siyaseti izlenmiş ve istenmeyen göçmenleri Macaristan'dan "bertaraf" etmek için bütün temalardan istifade edilmiştir. Nitekim ilerleyen sayfalarda görüleceği üzere Başbakan Orban'ın söylemleri bile tek başına dikkate alındığında dört güvenlik temasından sürekli beslenildiği görülür. Ayrıca kuramsal çerçeve bölümünde temas edildiği üzere güvenikleştirme siyasetindeki konuşma eylemleri bir iddiayı, uyarıyı ya da talebi/beklentiye yansıtır şekilde kurgulanabilir (Vuori, 2008: 75). Macaristan'daki konuşma eylemlerinde bunların tamamından istifade edilmiştir.

Tezin bundan sonraki kısmında Macaristan'da göçün güvenikleştirilmesinde rol alan aktörlerin düzensiz göç nedeniyle güvenliğinin tehdit altında olduğunu iddia ettikleri başvuru nesnelere incelenmiştir. Bunun için sıklıkla birbirinin eş anlamlısı gibi kullanılan göç, mülteci ve sığınmacı gibi anahtar kelimelerin güvenlik ve güvenikleştirme ile ilgili

kelimelerle birlikte kullanıldığı ifadelerle odaklanılmıştır. Ancak konuyla ilgili göç karşıtı tüm içerikleri incelemek bu tezin kapsamının dışında olduğu için sadece tezin kendi içinde ürettiği argümanları destekleyici seçmece örneklere başvurulmuştur. Bu yapılırken mümkün mertebe farklı aktörlerin farklı tarihlerde yaptıkları açıklamalara öncelik verilmiştir. Gelecek sayfalardaki tablolarda da Macaristan’da göçün güvenikleştirilmesinde ön planda yer alan aktörlerin konuya dair en görünür/ çarpıcı ifadelerine yer verilmiştir.

3.3.2.1. Ulusal Güvenlik

Göçmenler üzerinden izlenen güvenikleştirme siyasetlerinde en yoğun kullanılan temaların başında diğer temaları kuşatması bakımından ulusal güvenlik teması gelir. Göç sebebiyle ulusal güvenlik gibi devletler açısından varlık ve yokluk arasında anlam taşıyan bir nesnenin tehdit altında olduğuna dair oluşturulan mitlerle, göçe karşı alınan ya da alınmak istenen olağanüstü tedbirlerin benimsenmesi kolay hale getirilir. Macaristan’da da Başbakan Orban başta olmak üzere göçün güvenikleştirilmesinde yer alan tüm aktörler, düzensiz göç meselesini bir ulusal güvenlik konusuna dönüştürürken sıklıkla bu temadan istifade etmişler, devletin ve ulusun bekasının tehlikede olduğuna vurgu yapan söylemlere öncelik vermişlerdir. Başbakan Orban örneğin bir açıklamasında kendi deyişiyle sığınmacı sorununu açıkça bir ulusal güvenlik meselesi olarak gördüklerini beyan etmiştir (Son Dakika, 2018). Orban aynı açıklamasında Macaristan’ın göç meselesinde AB normları ve düzenlemeleriyle ters düştüğüne dair yapılan eleştirilerle ilgili olarak ülkesinin egemenlik hakkının hiçbir şekilde elinden alınamayacağını kaydetmiştir. Orban bu bağlamda alt referans nesnesi olarak ülkesinin ulusal egemenliğe vurgu yapmıştır.

Düzensiz göçün Macaristan’ın ulusal güvenliğini tehdit ettiği görüşünden hareketle göçmenlerin güvenikleştirme süreci boyunca devletin ve ulusun varlığına yönelik asimetric bir güvenlik tehdidi oldukları mesajı yayılmıştır. Bazen bir iddia, bazen bir uyarı ve bazen bir talep/beklenti şeklinde kurgulanan konuşmalarda sık sık “işgal” ve “istila” gibi savaş literatüründe yer alan metaforlara başvurularak düzensiz göç ve göçmenler ulusal güvenliğe tehdit olarak konumlandırılmıştır. Başbakan Orban krizin yoğunlaştığı dönemde yaptığı bir açıklamada düzensiz göçmenler nedeniyle ülkesinin sınırlarının tehdit altında olduğunu ifade ederek (BBC News, 2015b) bir ulusal güvenlik

tehdidiyle karşı karşıya oldukları mitini yaymıştır. Orban bir başka açıklamasında da göçmenlerin Macaristan'ı istila ettiğini ve buna karşı acil önlem almaları gerektiğini söylemiştir (T24, 2015b). Bu açıdan Buzan, Waever ve de Wilde'nin (1998: 121) göçün güvenlikleştirilmesini tarif ederken kullandıkları "X halkı, Y halkının akınlarıyla istila edilmekte veya zayıflatılmakta" kalıbı Orban'ın söylemlerine birebir yansımıştır.

Jobbik tarafında da hükümet elitlerinin açıklamalarına benzer şekilde ulus devleti kutsayan ve ulusal güvenliği önceleyen söylemlere başvurulmuştur. Örneğin Genel Başkan Gabor Vona Eylül 2015'te katıldığı bir protesto yürüyüş sırasında göç sorununun çözümünü tüm ulusun meselesi olarak tanımlamıştır (Hirado, 2015b). Partinin eski milletvekillerinden Levente Muranyi, 2015'te göç karşıtı yapılan bir yürüyüşte yaptığı açıklamada göçmenlere yardım yapan sol grupları Macaristan'a ihanet etmekle itham etmiştir (AP News, 2015). Toplum göçmenler üzerinden kutuplaştırmaya yönelik dolaşıma sokulan bu tür söylemlerde Macar devletinin ve ulusunun göçmenler nedeniyle tehdit altında olduğu mesajı işlenmiştir. Bu sayede güvenlik profesyonellerinin göçe karşı aldıkları ve almayı planladıkları olağanüstü önlemler anlamlı hale getirilmek istenmiştir.

Macaristan'ın ulusal güvenliğine dair üretilen söylemlerin yanı sıra diğer Avrupa ülkelerinin ulusal güvenliklerinin de düzensiz göç nedeniyle ciddi bir varoluşsal tehlikeyle karşı karşıya olduğuna dair birbirini tekrar eden açıklamalara yer verilmiştir. Macaristan AB'nin doğudaki kara sınırlarından birini oluşturduğu için Orban hükümeti, ülke güvenliği ile Avrupa'nın güvenliğini bir arada tutmuştur. Örneğin Başbakan Orban bir konuşmasında düzensiz göçle gelen kişilerin sadece Macaristan'ı değil bir bütün halinde Avrupa'yı işgal ettiğini belirtmiştir (AP News, 2018). Almanya gibi AB'nin lokomotif ülkelerini bu tehdidi görmezden gelmekle suçlayan Orban, Macaristan'ın tehlikede olduğu bir ortamda Avrupa'nın tamamının tehlikede olduğunu dile getirmiş ve kolektif şekilde acil önlemlerin alınmaması durumunda bu tehdidin ilelebet bertaraf edilemeyeceğini kaydetmiştir. Böylece Orban, iç güvenlik ve dış güvenlik ayrımını ortadan kaldırarak bir bütün halinde "Avrupa kalesi"nin yıkılmak istendiği mitini yaymaya çalışmış ve hükümet olarak göçü durdurmaya yönelik aldıkları önlemlerin diğer Avrupa ülkeleri nezdinde benimsenmesini istemiştir.

Tablo 7: Macaristan’da Ulusal Güvenlik Ekseninde Yapılan Göç Karşıtı Açıklamalar

Açıklama	Açıklamanın Sahibi	Alt Başvuru Nesnesi
Göçmenler nedeniyle Macaristan’ın sınırları tehdit altında.	Başbakan Victor Orban	Sınır güvenliği
Göçmenler bizi istila ediyor.	Başbakan Victor Orban	Ülke ve devlet güvenliği
Dün olduğu bugün de Avrupa’nın sınırlarını istilacılara (göçmenlere) karşı korumak zorundayız.	Başbakan Victor Orban	Avrupa güvenliği
İslam dünyasının güneyden bizi istila etmesini engelledik.	Başbakan Victor Orban	Ülke ve devlet güvenliği
Göç sorununu çözmek ulusal bir meseledir.	Jobbik Genel Başkanı Gabor Vona	Ülke ve devlet güvenliği
Göçmenlere yardım Macaristan’a ihanetle eş değerdir.	Jobbik milletvekili Levente Muranyi	Devlet güvenliği

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

3.3.2.2. İç Güvenlik

İç güvenlik teması göçü güvenlik ekseninde ele alan aktörlerin en sık başvurduğu temalar arasında çoğu zaman ilk sırada yer alır. Spesifik olarak bu yaklaşımla, göçmenler potansiyel birer suç öznese haline getirilir. Göçün güvenleştirilmesine dair yapılan çalışmalarda *crimmigration* kavramıyla tarif edilen bu yaklaşımla göçmenlerin beraberlerinde kaos ve düzensizlik getirdiklerine yönelik olumsuz bir algı oluşturulur. Aynı şekilde göçmenler sıklıkla kaos, suç, taciz, tecavüz, hırsızlık ve terör gibi olumsuz anlamlar çağrıştıran kelimelerle anılır. Bu sayede göçmenlerin kamu düzenini bozan ve toplumsal hayatı olumsuz etkileyen cari ya da potansiyel birer suç makinesi oldukları yönünde imaj çizilir. Macaristan’da göçü güvenleştirilen aktörler de iç güvenlik teması altında alt başvuru nesnelere yoğun şekilde başvurmuştur. Tablo 8’deki açıklamalardan hareketle hazırlanan Görsel 2’deki kelime bulutundan da görüleceği üzere ilgili aktörler bu doğrultuda göç, göçmen ve mülteci kelimelerini sık sık korku, tehdit, suç, kaos, karışıklık, cinayet, hırsızlık, soygun, tecavüz, terör ve istikrarsızlık gibi olumsuz anlamlar çağrıştıran kelimelerle birlikte kullanmıştır.

Macaristan’da göçü güvenleştirilen amir aktör konumundaki Başbakan Orban bir beyanatında göçmenlerin Avrupa’ya ve Macaristan’a sadece karışıklık, kaos, suç, terör ve korku getirdiklerini ifade etmiştir (Anadolu Ajansı, 2016). Orban daha genellemeci ve

indirgemeci bir yaklaşım ortaya koyarak her mültecinin Macaristan'ın kamu güvenliğini tehdit eden bir terör kaynağı olduğunu söylemiştir (Utaç Günlüğü, 2017). 2015'te hükümet sponsorluğunda yürütülen göç karşıtı kampanyalarda yer alan bir ilan panosunda ise “Göçmen krizinin başlangıcından bu yana Avrupa'daki terör saldırılarında 300'den fazla insan öldü” ifadelerine yer verilerek her göçmen bir terörist gibi lanse edilmiştir (Görsel 5). Başbakan Orban ve hükümeti bu sayede terörist kitle olarak konumlandığı göçmenler ile masum kitle olarak konumlandığı Macarlar ve Avrupalılar arasında bir cephe oluşturarak göçmenlerle mücadeleyi iyiler ile kötülerin savaşı gibi çerçevelemiştir.

Görsel 2: Macaristan'da İç Güvenlik Teması Ekseninde Kullanılan Kelimeler

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

Orban'ın şu açıklaması da göçün Macaristan'ın ve diğer Avrupa ülkelerinin iç güvenliğini tehdit ettiği mitine iyi bir örnek teşkil eder: “Kitlesele göç suç riskini artırıyor. Avrupa'da çok sayıda göçmenin olduğu yerlerde suç önemli ölçüde arttı ve kamu güvenliği bozuldu. Daha fazla hırsızlık, soygun, fiziksel saldırı, tecavüz ve cinayet var.” (Orban, 2015). Bu tür açıklamalarla bir yandan göçmenler tehdit oluşturan özneler haline getirilmiş diğer yandan göç sorununun çözümü için alınan acil tedbirlerin gerekli olduğu ortaya konmuştur. Ancak Macaristan sınırları içerisinde göçmenlerin adi suçlara ve terör eylemlerine karıştıkları geniş kapsamlı bir olayın olmaması ya da konuyla ilgili iddiaları

destekleyici verilerin sunulmaması, hükümetin konuyla ilgili sanal korkulara dayandığını göstermektedir. Eylül 2015'te Macaristan-Sırbistan sınırında polisle yaşanan arbede sırasında terör eylemine katılmakla suçlanan bir Suriye uyruklunun, üç buçuk yıl haksız yere cezaevinde tutulduktan sonra Ocak 2019'da serbest bırakılması (Uluslararası Af Örgütü, 2019), hükümetin sanal korkularını yansıtan somut bir örnek olarak görülebilir.

Göçmenlerin Macaristan'ın iç güvenliğine tehdit oluşturduğu konusunda Orban hükümetiyle söylem birliği içerisinde olan Jobbik'li üst düzey siyasetçiler de iç güvenlik literatürüne dayanan açıklamalarda bulunarak Macar toplumunu göçmenlere karşı harekete geçirmeye çalışmıştır. Örneğin Genel Başkan Vona, AB'nin geliştirdiği zorunlu kota uygulamasının gündemde olduğu bir süreçte, "AB'nin kota uygulamasını engellemeliyiz; çünkü gelenlerin mülteci, göçmen veya terörist olup olmadıklarını bilmiyoruz" açıklamasında bulunmuştur (Aras ve Sağıroğlu, 2018: 70). Vona bir başka açıklamasında ise göçmenleri terörle ilişkilendiren ifadeler kullanmış ve şunları söylemiştir: "Göçmenler terörist değildir ama teröristler göçmendir. Avrupa'ya göç dalgasını kullanarak terörizm yapma niyetiyle gelen teröristlerin olduğu fark edilmelidir" (YouTube, 2015).

Vona'nın yardımcısı Gyöngyösi ise daha ileri giderek "Her bir mülteci çocuk bir AK-47'nin nasıl sökülüp takıldığını bilir. Ben böyle yetenekleri olan birine yakın olduğumda kendimi rahat hissetmem" ifadelerini kullanmıştır (Human Rights First, 2015). Vona'nın bir diğer yardımcısı Daniel Karpat çok daha keskin ve indirgemeci bir açıklama yaparak göçmenlere yönelik şu değerlendirmeyi yapmıştır: "Onlar (göçmenler) kadınlarımıza cinsel tacizde bulunan, suç işleyen ve radikal İslam'ı yayan suçlulardır" (Thorleifsson, 2017: 328). Göçmenlere yönelik birer nefret söylemini yansıtan bu tür basmakalıp görüşler, Macar toplumunun ülkelerine sığınmak durumunda kalan göçmenlere dair olumsuz ön yargılar edinmesine yol açmıştır.

Orban hükümetine yakın medya kuruluşları da sık sık iç güvenlik temasından hareketle içerik üretip göçün güvenlik meselesine dönüşümüne destek vermiştir. Örneğin hükümete yakın medya organları arasında yer alan *Magyar Hirlap* gazetesi 3 Aralık 2015 tarihli baskısında "Zorunlu Kota Uygulaması Terör Riskini Arttırıyor" manşetini kullanmış ve manşetin hemen altında şunları yazmıştır: "Ortalama her 12 saniyede bir yasa dışı göçmen

Avrupa'ya geliyor. Kim olduklarını ve niyetlerinin ne olduğunu bilmiyoruz. Kaçının kılık değiştirmiş terörist olduğunu bilmiyoruz” (Görsel 4).

Bu tür örnekler açıkça göstermektedir ki Başbakan Orban, aşırı sağcı Jobbik'li siyasiler ve hükümete yakın medya, dile getirdikleri göç karşıtı söylemlerle toplumun huzurunu odağa alarak ülke içi güvenliğin çok boyutlu bir tehdit altında olduğu mesajını işlemişlerdir. Bunun yanı sıra sürekli ikilemde bırakılan Macar toplumu kaos ile düzen arasında tercih yapmaya zorlanmıştır. Böylece kamu düzeni ve güvenliğinin korunması ve Macar toplumunun huzur içinde yaşayabilmesi için hükümetin olağanüstü tehdit karşısında almak zorunda kaldığı acil tedbirlerin gerekli olduğu ortaya konmuştur. Tüm bu olumsuz anlatıların Macar toplumu tarafından alımlandığını göstermesi bakımından PEW Araştırma Merkezi tarafından 2016'da yapılan bir çalışmanın bulgularına göre araştırmaya katılan Macar vatandaşlarının yüzde 76'sının mültecilerin ülkedeki terör olasılığını arttıracığı yönünde fikir beyan etmesi dikkat çekicidir (Wike vd., 2016: 3).

Tablo 8: Macaristan’da İç Güvenlik Ekseninde Yapılan Açıklamalar

Açıklama	Açıklamanın Sahibi	Alt Başvuru Nesnesi
Göç ve göçmenler Avrupa’ya ve bize karışıklık, kaos, suç, terör eylemleri ve korku getirdi. Macaristan’a suç ve terörizm ithal etmeyeceğiz.	Başbakan Victor Orban	Kamu düzeni ve güvenliği
Her bir mülteci, bizim için kamu güvenliği ve terör tehdidi oluşturuyor.	Başbakan Victor Orban	Kamu düzeni ve güvenliği
Kitlesel göç suç riskini artırıyor. Avrupa’da çok sayıda göçmenin olduğu yerlerde suç önemli ölçüde arttı ve kamu güvenliği bozuldu. Daha fazla hırsızlık, soygun, fiziksel saldırı, tecavüz ve cinayet var.	Başbakan Victor Orban	Kamu düzeni ve güvenliği
Göç, tarihin gördüğü en büyük sorundur; çünkü beraberinde büyük güvenlik riskleri getiriyor, ülkeleri istikrarsızlaştırıyor, küresel ölçekte siyasi tartışmalara neden oluyor ve terör getiriyor.	Dışişleri Bakanı Peter Szijjarto	Kamu düzeni ve güvenliği
AB’nin kota uygulamasını engellemeliyiz; çünkü gelenlerin mülteci, göçmen veya terörist olup olmadıklarını bilmiyoruz.	Jobbik Genel Başkanı Gabor Vona	Kamu düzeni ve güvenliği
Her göçmen terörist değildir ama tüm teröristler göçmendir.	Jobbik Genel Başkanı Gabor Vona	Kamu düzeni ve güvenliği
Her bir mülteci çocuk bir AK-47’nin nasıl sökülüp takıldığını bilir ve ben böyle yetenekleri olan birine yakın olduğumda kendimi rahat hissetmem.	Jobbik Genel Başkan Yardımcısı Marton Gyöngyösi	Kamu düzeni ve güvenliği
Onlar (göçmenler) kadınlarımıza cinsel tacizde bulunan, suç işleyen ve radikal İslam’ı yayan suçlulardır.	Jobbik Genel Başkan Yardımcısı Daniel Karpat	Kamu düzeni ve güvenliği
Kota terör tehdidini arttırıyor.	Magyar Hirlap gazetesi	Kamu düzeni ve güvenliği

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

3.3.2.3. Kültürel Güvenlik

Göç konusu güvenlik ve kimlik üzerinden ele alındığında sıklıkla başvuru alan temalar arasında kültür güvenliği ilk sırada yer alır. “Bir toplumun kendine has özelliklerini değişen koşullar ve mevcut ya da potansiyel tehditler karşısında koruması olarak”

tanımlanan kültürel güvenlik (Mandacı ve Özerim, 2013: 119); dil, din, ırk, norm, gelenek ve görenek gibi birçok farklı unsuru bünyesinde barındırır. Yerlilik ideolojisinin hakim olduğu bu güvenlik temasında ilgili aktörler kendi kültürlerini ve onun bileşenlerini; en iyi, en ileri ve en yüce varlık olarak konumlandırır. Bundan ötürü kendilerine has olanın özel olarak korunması gerektiğine vurgu yaparlar. Bu elitist kültürel konumlandırmanın dışında kalan yabancılarsa geri kalmış varlıklar olarak kabul edilir. Ben/biz ve öteki/ötekiler şeklinde bir ayrıma yol açan bu algı kültürel güvenlik temasını besleyen itici güç olarak kabul edilir.

Macaristan’da göçün güvenlikleştirilmesine yönelik izlenen siyasette kültürel güvenlik teması ve bu tema etrafında türetilen alt başvuru nesnelere tartışmasız şekilde önemli bir yer tutmuştur. Nitekim bu dönemde sıklıkla tehlikede olduğu iddia edilen ve bundan ötürü korunmaya ihtiyacı olan en yüce varlığın Macar kültürü olduğuna inanılmıştır. Bu eksende gerek Başbakan Orban’ın gerekse Jobbik’i temsil eden siyasetçilerin konuyla ilgili söylemleri incelendiğinde homojen bir Macar kimliğinin tasavvur edildiği ve bu kimliğin ne pahasına olursa olsun korunma konusunda hemfikir olduğu görülmektedir. Burada önemli bir bilgi olması bakımından homojen Macar kimliğinin kurucu unsurları arasında etnik açıdan Macar ırkının, dini açıdan Hristiyanlığın ve bir üst kimlik olarak Avrupalılığın bulunduğunu belirtmek gerekir.

Bununla birlikte göç karşıtı söylemlerde monolitik bir varlık şeklinde korunması gereken bir değer olarak tanımlanan Macar kültürüne zarar verebilecek her türlü dışsallık bir varoluşsal tehdit olarak algılanmıştır. Bu bağlamda Hristiyan Macar ulusuna karşı tehdit olarak belirlenen göçmenlerin Müslüman kimlikleri ön plana çıkartılmıştır. Örneğin Orban ülkesine ve Avrupa’ya gelen insanların Müslüman olmaları yönüyle tamamıyla farklı bir kültürü temsil ettiklerini ifade etmiştir (Utaç Günlüğü, 2017). Buna paralel olarak sık sık ülkesinde görmek istemediği “tuhaf insanlar”ın farklı bir yaşam tarzına sahip olduklarını belirterek söylemlerini anlamlı kılmaya çalışmıştır. Orban’ın sırasıyla 2015’te yaptığı “Ülkemizde kebab büfeleri olmasını ve Paskalyada Suriyeli bir kasaptan kuzu almayı seviyoruz. Ancak ülkemizdeki Müslümanların sayısının aniden arttığını görmek istemiyoruz” açıklaması ile 2016’da yaptığı “Gerçek şu ki buraya gelenlerin bizim yaşam biçimimizi benimsemeye hiçbir niyetleri yok; çünkü kendilerinininkini bizimkinden daha değerli, daha güçlü ve daha yaşanabilir görüyorlar” açıklaması bu yaklaşımın somut birer tezahürüdür (Reuters, 2015a; Orban, 2016b). Orban ayrıca sık sık

Avrupa'nın Hristiyan köklerine atıfta bulunarak kıtanın Müslüman göçmenlerin tehdidi altında olduğunu öne sürmüş ve gerek kendisinin gerekse ülkesinin "Müslüman akınları"na karşı Avrupa Hristiyanlığının koruyucusu olduğunu söylemiştir (Politico, 2015). Tüm bunları cem eder şekilde Orban, İslam karşıtlığını dışa vurur bir tarzda hiç çekinmeden ülkesinde Müslüman nüfus istemediğini dahi belirtmiştir (Yeni Şafak, 2015).

Macaristan'ı ve Macarları, Macarlı olmayan ötekilerden ya da düşmanlardan koruma güdüsüyle yapılan açıklamalar göstermektedir ki Orban, bilinçli şekilde 11 Eylül terör saldırıları sonrasında Batılı ülkelerin siyasi ve toplumsal politikalarını etkileyen Medeniyetler Çatışması tezine başvurup Müslüman göçmenleri ötekileştirerek ve düşmanlaştırarak bir tehdit kaynağı haline getirmiştir.⁷ Orban bunun yanı sıra ülkesinin ve Avrupa'nın üzerine kurulu olduğu Hristiyan kökleri korunmaya muhtaç nesnelere haline getirerek tehdiye karşı sadece Macarların değil tüm Avrupalıların birlikte hareket etmesi gerektiği fikrini yaymıştır.

Orban'ın İslam karşıtı düşünce dünyasını yansıtan görüşleri nedeniyle 2011 verilerine göre sadece 5 bin 500 Müslümanın yaşadığı Macaristan'da İslam karşıtlığı kamusal alanı işgal eder hale gelmiştir (Gozdziak ve Marton, 2018: 6). Bu sebeple Macaristan'da İslam karşıtı söylemler ve saldırılar gözle görülür derecede artmıştır. Bu durumla ilgili Orban, 2015'te yaptığı bir açıklamasında çelişkili ifadeler kullanarak ülkesinde yaşayan Müslümanların "değerli insanlar" olduğunu söylemiş ve şunları kaydetmiştir: "Hristiyan Avrupa düşüncesindeki Macar görüşlerinin İslam karşıtı düşüncelere dönüşmemesi için dikkatli olmalıyız. Macaristan hiçbir zaman İslam düşmanı bir politika izlemedi" (Anadolu Ajansı, 2015b). Orban bu şekilde kendisine yönelik getirilen İslam karşıtı eleştirilerini bertaraf etmeye çalışmıştır.

Kültürel güvenlik açısından Orban hükümetiyle benzer bir yaklaşıma sahip olan Jobbik yönetimi de Macaristan'ın ve Avrupa'nın Hristiyan kimliğinin göçmenler nedeniyle tehdit altında olduğuna yönelik açıklamalar yaparak hem güvenikleştirme sürecinde yer almaya çalışmış hem de hükümetin güvenikleştirme siyasetini körüklemiştir. Ancak burada önemli bir ayrıntı olarak belirtilmelidir ki Jobbik lideri Vona, 2015'te yaptığı "Son

⁷ Medeniyetler Çatışması tezi Amerikalı siyaset bilimci Samuel Huntington tarafından ortaya atılan sosyopolitik temelli bir tezdur. Yazar 1993'te *Foreign Affairs* dergisinde yayımlanan makalesini daha sonra genişletmiş ve derinleştirmiştir. Ona göre Soğuk Savaş sonrası yeni dönemde insanlık ve küresel siyaset; din, kültür ve medeniyetlerin çatışmaları üzerinde şekillenecektir.

nefese kadar Macaristan'ın Macar olarak kalması için çaba sarf edeceğim. Boko Haram'dan kaçıp Avrupa'ya giren kişi, Hristiyan bile olsa ona karşı çıkacağım; çünkü bu kişilerin Avrupa'nın geleneklerinden farklı gelenekleri var" (Hungary Today, 2015) açıklaması partinin aşırı sağ kimliğine uygun olarak beyaz üstünlüğüne dayalı bir kültür benimsediğini göstermektedir. Bununla birlikte Jobbik'in Turan ülküsüne inanmasından ötürü parti elitleri, (kahir ekseriyeti Müslüman olan) Türkleri ve Türkiye'yi rahatsız etmek istememiştir. Bundan ötürü çok fazla İslam karşıtı ifade kullanmamışlardır. Bunun yerine Vona gibi parti elitleri, Macaristan'ın Macarlara ait bir Hristiyan ülkesi olduğunu ifade eden açıklamalar yapmakla yetinmiştir (The Orange Files, 2015).

Kültürel güvenlik ekseninde buraya kadar yapılan anlatılar göstermektedir ki güvenlikleştirici aktörler arasında yer alan Orban hükümeti ve aşırı sağcı Jobbik, Macar ulusunu oluşturan kurucu unsurlardan etnik (Macar ırkı) ve dini (Hristiyanlık) kimliklerin, yabancılar/ötekiler olarak görülen göçmenler tarafından tehdit edildiği algısını inşa etmeye çalışmıştır. Bunun için göçü ve göçmenleri, ulusun kültürüne yönelik tehdit olarak konumlandıran söylemlerde "köklerimiz, kimliğimiz, dinimiz ve değerlerimiz" gibi "bizi" yansıtan ve "öteki"nden ayrıştıran kelimelere başvurulmuştur. Bununla birlikte distopik bir yaklaşımla ülkeye akın akın gelen göçmenler nedeniyle Macar ulusunun en değerli varlığını (kültürünü) kaybedeceğine yönelik söylemler benimsenmiştir. Kolektif Macar kimliğinin ve kadim Macar kültürünün yok olacağı kurgusuna dayalı olarak tehdidin daha fazla büyümemesi için ne pahasına olursa olsun şimdiden önlem alınması gerektiği çağrıları yapılmıştır. Böylece sınırların göçmenlere kapatılması ve ülkeye ulaşan göçmenlerin haklarının kısıtlanması konularındaki politikalar haklı çıkarılmak istenmiştir.

Tablo 9: Macaristan’da Kùltür Güvenliği Ekseninde Yapılan Açıklamalar

Açıklama	Açıklamanın Sahibi	Alt Başvuru Nesnesi
Sığınmacılar, Macaristan’ın ve Avrupa’nın Hristiyan köklerini tehdit ediyor.	Başbakan Victor Orban	Hristiyanlık ve Macar kimliği
Ülkemizde kebab büfeleri olmasını ve Paskalyada Suriyeli bir kasaptan kuzu almayı seviyoruz. Ancak ülkemizdeki Müslümanların sayısının aniden arttığını görmek istemiyoruz.	Başbakan Victor Orban	Hristiyanlık ve Macar kimliği
Buraya gelenler tamamıyla farklı bir kùltürü temsil ediyor; çünkü onların büyük çoğunluğu Müslüman.	Başbakan Victor Orban	Hristiyanlık ve Macar kimliği
Avrupa’nın kendi Hristiyan değerlerini koruyacak durumda olamaması endişe verici değil mi? Biz ülkemizde Müslüman nüfus istemiyoruz.	Başbakan Victor Orban	Hristiyanlık ve Avrupa değerleri
Gerçek şu ki buraya gelenlerin bizim yaşam biçimimizi benimsemeye hiçbir niyetleri yok; çünkü kendilerinininkini bizimkinden daha değerli, daha güçlü ve daha yaşanabilir görüyorlar.	Başbakan Victor Orban	Yaşam biçimi
Macaristan Macarlara aittir ve Macaristan Hristiyan bir ülkedir.	Jobbik Genel Başkanı Gabor Vona	Hristiyanlık ve Macar kimliği
Boko Haram’dan kaçıp Avrupa’ya giren kişi, Hristiyan bile olsa ona karşı çıkacağım; çünkü bu kişilerin Avrupa’nın geleneklerinden farklı gelenekleri var.	Jobbik Genel Başkanı Gabor Vona	Avrupa değerleri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

3.3.2.4. Ekonomi Güvenliği

Göçün güvenlikleştirilmesinde aktörlerin başvurduğu son tema ekonomi güvenliğidir. Bu tema kapsamında ülkelerindeki zor koşullardan kaçan ve daha güvenli bir ülkede barınmak isteyen göçmenlerin insani durumları görmezden gelinir ve bu kişilerin hedef ülke(ler) üzerinde ekonomik bir yük olduğu teması işlenir. Bununla birlikte göçmenlerin kayıt dışı ekonominin parçası olarak ucuz birer işçi olarak çalıştıkları ileri sürülür. Böylece hem ülkenin gerçek sahiplerinin işsiz kaldığı hem de ülkedeki iş gücü

piyasalarının ucuzladığı mesajı verilir. Son olarak göçmenlerin bazen şehirlerdeki konut, kira ya da gıda fiyatlarının artmasıyla da ilişkilendirilerek hayat pahalılığına neden oldukları iddia edilir. Bu veçheyle göçmenler birer günah keçisi haline getirilir ve ülkedeki ekonomik sorunların adeta yegane müsebbibi gibi gösterilir.

Macaristan’da göçün güvenlikleştirilmesi sürecine bakıldığında diğer temalar gibi ekonomi güvenliği temasının da önemli bir başvuru kaynağı olduğu görülmektedir. Başbakan Orban’ın konuya dair yaptığı açıklamalar arasında düzensiz göçmenlerin ülkedeki refah sistemini mahvettiklerini ve ülke ekonomisi için ağır bir yük haline geldiklerini ileri süren beyanları ön plana çıkmaktadır (Orban, 2016a). Orban, Sırbistan üzerinden kitlesel olarak Macaristan’a yönelen düzensiz göçün zirve yaptığı 2015’te düzensiz göç-ekonomi ilişkisiyle ilgili detaylı bir açıklamada alt başvuru nesnesi olarak istihdam piyasasına başvurarak “Ekonomik göçmenlerin Macarların işlerini ve geçim kaynaklarını tehlikeye atmasına izin vermeyeceğiz” cümlesini kurmuştur (Financial Times, 2015). Aynı yıl hükümet sponsorluğunda yürütülen göç karşıtı kampanyalarda yer alan bazı ilan panolarında göçmenlere hitaben büyük puntolarla “Macaristan’a gelerseniz Macarların işlerini ellerinden almayın” ifadelerine yer verilmiştir (Görsel 5). Daha da ilginç toplumsal ilgisini “ekonomik göç”e çekmek için 20 Şubat 2015’te Mecliste “Ekonomik göçmen istemiyoruz” başlıklı bir oturum düzenlenmiştir (Kiss, 2016: 72).

Mayıs 2015’te hükümet sponsorluğunda posta yoluyla yaklaşık 8 milyon Macar vatandaşa gönderilen manipülatif sorularda göçmenler ekonomik açıdan birer tehdit olarak gösterilmiştir. On iki soruluk listenin dördüncü sırasında yer alan “Ekonomik göçmenlerin Macaristan’a gelmek için yasa dışı yollardan ülkeye girdiklerini ve son zamanlarda Macaristan’daki göçmen sayısının yirmi kat arttığını biliyor muydunuz?” sorusu, hükümetin toplumu manipülatif sorular üzerinden bilinçli şekilde göç karşıtlığına yönelttiğini ve yabancı düşmanlığına ittiğini göstermektedir. Aynı şekilde Macaristan’da göçün güvenlikleştirilmesiyle ilgili yapılan bir çalışmada *Magyar Nemzet*, TV2 ve M1 gibi popüler medya kuruluşlarının ülkeye yönelen göçmenleri sık sık ekonomik fayda sağlama amacıyla gelen kişiler olarak tasvir ettiği tespit edilmiştir (Kiss, 2016: 59).

Aşırı sağcı Jobbik’li siyasetçiler de göçle ekonomik sorunlar arasında sık sık bağ kuran söylemlere başvurarak konuyu ülke gündeminde tutmaya çalışmıştır. Örneğin partinin genel başkan yardımcıları, çeşitli tarihlerde verdikleri beyanatlarda göçmenlerin

çoğunluğunu ekonomik göçmenler şeklinde tasvir ederek bu kitlenin ülkedeki refah sistemine zarar verdiğini iddia eden açıklamalar yapmıştır (HIR TV, 2015; Alfahir, 2018). Örneğin Marton Gyöngyösi bir açıklamasında alt başvuru nesnesi olarak refah sistemini kullanarak şu açıklamayı yapmıştır: “Ekonomik göçmenler söz konusu olduğunda Macaristan; Bangladeş, Pakistan ya da Zimbabve fark etmeksizin herkesi entegre edebilecek ve herkese kendi ekonomik fırsatlarını sunabilecek durumda değil” (Alfahir, 2018). Partinin lideri Vona ise 2016’daki bir beyanatında hükümetin göç programının ulusal güvenlik riski taşıdığını iddia etmiş ve fakir ya da zengin fark olması etmeksizin göçmenlerin ülkeye yerleşmesine izin verilmemesi yönünde talepte bulunmuştur (EU Observer, 2016).

Görüldüğü üzere Macaristan’da göçü güvenlikleştiren aktörler, ülkeye sığınan kişileri uluslararası hukukta belirli hakları olan sığınmacı veya mülteci olarak değil sık sık ekonomik göçmenler olarak adlandırarak toplumun ilgisini ekonomi sahasına çekmiştir. Bunun yanı sıra hükümet, ülkedeki refah hizmetlerinin sadece Macarlar tarafından kullanılması gerekliliğine vurgu yapmıştır. Refah şovenizmi olarak adlandırılan bu politikanın bir tezahürü olarak siyasilerin söylemlerinde “emek ve refah hırsızları” olarak kurgulanan göçmenler, Macar ekonomisi ve Macar emekçileri için müşahhas bir tehdit olarak yansıtılmıştır. Burada Macar toplumunun da düzensiz göç meselesine ekonomik kaygılarla yaklaştığını ortaya koyan çalışmaların mevcut olduğunu belirtmek gerekir. Örneğin PEW Araştırma Merkezi tarafından 2016’da yapılan bir çalışmanın bulgularına göre katılımcı Macar vatandaşlarının yüzde 82’si mültecilerin ülke ekonomisine yük olduğu ve Macarların işlerini ellerinden aldığı yönünde fikir beyan etmiştir (Wike vd., 2016: 3). 2018’de Friedrich Ebert Vakfı’nın yayımladığı araştırmaya göreyse Macar toplumu, göçmenlerin gelmesiyle işini kaybetme korkusu yaşayan (yüzde 66) Avrupa ülkeleri arasında ilk sırada yer almıştır (Demirkan, 2018). Bu açıdan hükümetin göç karşıtı politikasının şüphe duymak için yeterli sebep olmamasına rağmen göçmenlerden şüphe duyan paranoid bir topluma yol açtığı ifade edilebilir.

Tablo 10: Macaristan’da Ekonomi Güvenliği Ekseninde Yapılan Açıklamalar

Açıklama	Açıklamanın Sahibi	Alt Başvuru Nesnesi
Ekonomik göçmenlerin Macarların işlerini ve geçim kaynaklarını tehlikeye atmasına izin vermeyeceğiz.	Başbakan Victor Orban	İstihdam piyasası
Macaristan’ın sosyal refah sistemini mahveden göçmenler ülke ekonomisi için bir yük haline geldi.	Başbakan Victor Orban	Refah sistemi
Macaristan’a gelerseniz Macarların işlerini ellerinden almayın.	Hükümet sponsorluğunda yürütülen göç karşıtı kampanyada kullanılan bir ilan panosu	İstihdam piyasası
Ekonomik göçmenlerin Macaristan’a gelmek için yasa dışı yollardan ülkeye girdiklerini biliyor muydunuz?	Hükümet sponsorluğunda posta yoluyla yaklaşık 8 milyon Macar vatandaşına gönderilen on iki sorudan biri	Kayıt dışı ekonomi
Hükümetin (göç) programı ulusal güvenlik riski taşıyor. Fakir ya da zengin olması fark etmeksizin göçmenlerin Macaristan’a yerleşmesine izin verilmemeli.	Jobbik Genel Başkanı Gabor Vona	Ekonomi güvenliği
Göçmenlerin çoğunluğu ihtiyaç duyulmayan ekonomik göçmenlerden müteşekkildir.	Jobbik Genel Başkan Yardımcısı Daniel Karpat	Refah sistemi
Ekonomik göçmenler söz konusu olduğunda Macaristan; Bangladeş, Pakistan ya da Zimbabve fark etmeksizin herkesi entegre edebilecek ve herkese kendi ekonomik fırsatlarını sunabilecek durumda değil.	Jobbik Genel Başkan Yardımcısı Marton Gyöngyösi	Refah sistemi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

3.3.3. Güvenikleştirme Siyasetine Öncülük Eden Aktörler: Orban Hükümetleri

Bugüne kadar göç-güvenlik ilişkisine dair yapılan çalışmalar göstermektedir ki genelde devlet ve hükümet elitleri, siyasette söylem inşa etme ve eyleme geçme konularında imtiyazlı olmaları bakımından göç konusunun güvenikleştirilmesinde sürükleyici aktör olarak rol alır. Bu zümrenin mensupları, sahip oldukları siyasi imtiyazlara dayanarak düzensiz göç konusunun ya da başka bir konunun bir güvenlik meselesi haline gelmesine konuşmaları ve eylemleriyle öncülük edebilir. Zira güvenikleştirme sürecini yöneten bu aktörler ile bunların bağlı oldukları kurumlar, bilgi toplama ve toplanan bilgileri

uygulamaya geçirme noktasında imtiyazlara sahiptir. Bunun yanı sıra devlet ve hükümet elitleri, kendi konumlarını ya da rejimlerini koruyabilmek için siyasi mekanizmalarla çözülebilecek sorunları güvenlik alanına dahil edebilir.

Macaristan’da düzensiz göç konusunu, güvenlik meselesi haline getirme amacıyla tehdit tanımında bulunup güvenikleştirme siyasetini başlatan ve sürece konuşma eylemleriyle yön veren başat aktör Orban hükümeti olmuştur. Bir başka deyişle Başbakan Orban ile kabinesindeki üyeler, ayrıcalıklı konumlarını kullanarak başvuru nesnelerini hedef alan tehditlerin belirlenmesinde ve bu tehdidin nasıl bertaraf edileceği konularında belirleyici aktör olmuştur. Orban, bu süre zarfında göç karşıtı söylem üretmede o derece ustalaşmıştır ki neredeyse bu konuda kendine özgü bir terminoloji üretmiştir. Şu kısa açıklaması Orban’ın göç karşıtı terminolojiye ne denli hakim olduğunu ortaya koymaktadır: “Diğer Avrupa ülkelerinin yaşadıklarını yaşamak istemiyorsak; teröre, suça, sosyal sistemimizi mahveden, ekonomimize yük oluşturan, yabancı kültürlerden gelen ve asimile olmayan göçmenlere karşı kendimizi korumalıyız” (Orban, 2016a).

2015 ve sonrasında cereyan eden güvenikleştirme sürecinde Orban hükümeti, varlığı tehdit altında olarak adlandırdığı birden çok nesneye başvurmuştur. Bu açıdan Orban hükümeti, ülkeye büyük bir tehdidin yöneldiği inancıyla acilen olağanüstü adımların atılması gerektiğini düşünmüş ve alınması gereken önlemler için kamuoyunu ve toplumu ikna etmeye çalışmıştır. Sonraki süreçte ortaya çıkan güvenikleştirme çıktıları bu adımların başarılı olduğunu ortaya koyan birer göstergedir.

Orban’ın ve hükümetinin neden sıkı bir göç karşıtı politika izlediğine dair iki cevap verilebilir. Birincisi, Orban ve hükümeti sonu öngörülemeyen kitlesel göçün Macaristan için gerçek bir tehdit olduğuna inanmıştır. Orban’ın bir basın toplantısında göçü Macaristan açısından öldürücü bir zehir ve göçmenleri ülkeye karşı güvenlik riski olarak tanımlaması bu bağlamda değerlendirilebilir (DW, 2016). Dışarıdan yaşanan göçü ülkesi açısından çözülmesi gereken bir problem olarak kabullenen Orban, bunun yolunun öncelikle göçü durdurmaktan geçtiğine inanmış ve bu amaç uğrunda olağanüstü önlemler alabilmek için meseleyi sürekli güvenlik sahasında tutmuştur.

Orban’ın düzensiz göç karşıtı bir motivasyon benimsemesinin ikinci nedenini kendisinin ve partisi Fidesz’in düşen popüleritesinde aramak gerekir (Nagy, 2021: 2). Aşırı sağcı Jobbik’in sağ seçmene dayanan Fidesz’den oy devşirmeye başladığı bir süreçte Orban bir

yandan popülist bir yaklaşımla göç karşıtlığına sarılarak Jobbik’e oy geçişini engellemeye çalışmış (Ahmed, 2020: 9) diğer yandan parti üzerindeki yolsuzluk tartışmalarının ve skandalların üzerini örtüp kamuoyunun ilgisini çok daha hayati bir meseleye çekmiştir (Thorleifsson, 2017: 321; Uzun, 2021: 100). Dolayısıyla Orban pragmatik şekilde düzensiz göç meselesini, kendisinin ve partisinin siyasi geleceği açısından bir sınama olarak algılamış ve bu sınamayı geçmek için göç karşıtlığına başvurmuştur. Bu yönüyle Orban, 2018’deki seçimlere yönelik bir ön hazırlık yaparak kendisinin ve partisinin gücünü korumaya çalışmıştır.

Orban hükümetinin göç karşıtı tutumu, 2018 genel seçimleri öncesinde daha agresif bir hal almış ve Fidesz’in iktidarda kalmaya devam etmesi için hükümet öncülüğünde göç karşıtı bir ilan panosu kampanyası başlatılmıştır. Bu sayede hem popülist bir yaklaşımla göç karşıtlığı üzerinden oy oranları arttırılmak istenmiş hem de aşırı sağcı Jobbik’e oy geçişi engellenmeye çalışılmıştır. Nitekim 2018 genel seçimlerinde Orban’ın partisi Fidesz, yüzde 49,2 oyla seçimi birinci parti olarak tamamlayarak hükümette kalmaya devam etmiştir. Özetle konunun seçmen kitlesi kazanmak için bir kestirme yol işlevi görmesi, popülist bir politikaya yönelen Orban için eşsiz bir seçim malzemesi oluşturmuştur.

Bu sebeplerin yanı sıra Orban’ın şahsi liderliğinin de sürecin başarıya ulaşmasında önemli bir faktör olduğunu belirtmek gerekir. Sürecin başından itibaren otoriter bir liderlik sergileyen Orban, önce kendisini göçün Macaristan için bir tehdit olduğuna inandırmış ve daha sonra yakın çevresindekileri kendi görüşüne ikna etmiştir. Bununla birlikte sürecin her safhasına önderlik ederek, fikirlerini yaymak için sık sık kitle iletişim araçlarını kullanarak, hemen hemen bütün kararları kendisi vererek, kontrolü hiçbir şekilde elden bırakmayarak ve muhalif görüşleri bastırarak verdiği kararların herkes tarafından tatbik etmesini sağlamıştır. Burada Paris Okulu temsilcilerinin güvenlik sektöründeki profesyonelleşmeyi ve güvenlik yönetiminin belirli kadroların uhdesine bırakılmasını eleştirmesi yerinde bir yaklaşım olarak görülebilir. Daha önemlisi göçün siyasallaşması ile Macaristan’da rekabetçi otoriterlik arasındaki ilişkiye dair yazılan bir makaleye göre Macaristan, Orban yönetiminde demokrasiden rekabetçi otoriterliğe doğru bir dönüşüm geçirmiş ve göç karşıtı propagandalar bu dönüşüme katkı sağlamıştır (Tok, 2018). Bu yönüyle Orban, Avrupa kamuoyunda sık sık “demokratör” ya da “Victator” olarak nitelendirilmiştir (Euractiv, 2018).

Orban ve hükümeti, göçü güvenlik meselesini dönüştürürken devlet içerisinde sahip oldukları tüm olanaklardan azami şekilde istifade etmiştir. Örneğin göç krizinin tırmandığı Nisan 2015'te Orban hükümeti, kendi inisiyatifiyle başlattığı kampanya kapsamında vatandaşları sözde bilgilendirmek için hükümetin sponsorluğunda bir göç karşıtı kampanya yürütmüştür. Bu kampanyada vatandaşların yoğun kullandığı kalabalık alanlara göç karşıtı ilan panoları ve posterler asılmıştır. Çalışmaların maliyeti olan yaklaşık 380 milyon Macar forinti ise kamu bütçesinden karşılanmıştır (Atlatszo, 2015). Hükümet bu sayede kendi göç karşıtı politikalarını meşrulaştırmak için devletin öz kaynaklarından yararlanmışır.

Aynı şekilde Orban hükümeti; göçü siyasetin alanından çıkarıp güvenlik alanına çekmek, göçe karşı alınacak geniş kapsamlı önlemleri erkenden meşrulaştırabilmek ve bunlarla ilgili halkın rızasını kazanmak için 2015'te önemli bir adım atmıştır. Nisan ayında bir radyo programına katılan Başbakan Orban, hükümet olarak yasa dışı sınır geçişleriyle ilgili vatandaşların görüşlerini almak için 8 milyon vatandaşa on iki soruluk bir anket göndereceklerini açıklamıştır. Temmuz ayında sona eren ve sadece 1 milyon kişinin geri dönüş yaptığı bu soruların hazırlanması, dağıtılması ve tanıtımının yapılması için kamu bütçesinden yaklaşık 960 milyon Macar forinti ayrılmıştır (Kiss, 2016: 48). Sayıları arttırılabilecek bu tür örnekler, hükümetin kendi göç politikasını topluma dayatmak için devlet kaynaklarından yararlandığını ortaya koymaktadır.

Kısacası devlet teşkilatındaki en üst merciler arasında yer alan Başbakan Orban ve kabinesindeki üyeler gerek söyledikleri gerekse eylemleriyle ülkeye yönelik düzensiz göçü olağandan daha büyük bir tehdit gibi göstermek için yoğun çaba sarf etmiştir. Böylece göçün bir tehdit olarak kabul edilmesi ve sonuç olarak insan haklarına ve özgürlüklere yönelik hukuk dışı uygulamaların meşrulaştırılmasında önemli rol oynamışlardır. Bununla birlikte bu süreç sayesinde bir yandan kendi nazarlarında Macaristan için varoluşsal bir gerçek tehdit olarak gördükleri göçmenleri bertaraf etmişler diğer yandan kendi siyasi imtiyazlarını korumuşlardır.

3.3.4. Güvenikleştirme Siyasetinin İşlevsel Aktörleri: Jobbik ve Medya

İşlevsel/fonksiyonel aktörler, bir konunun önce siyasetin alanına çekilmesi ve ardından güvenlik alanına dahil edilmesi sürecinde güvenikleştirici aktörlerin kararlarını ve bu kararların hedef kitle nezdindeki kabulünü etkileyen birimlerdir (Buzan vd., 1998: 35-36;

Waever 2003: 11-12). Ülke kamuoyu üzerinde etkili olan bir medya kuruluşu, Mecliste temsil edilen bir parti ya da güvenlikleştirilen konuyla ilgili faaliyet gösteren bir sivil toplum kuruluşu işlevsel aktörler arasında yer alabilir. Kendi çıkarlarına ya da önceliklerine göre güvenlikleştirme sürecinin şekillenmesinde etkili olan bu aktörler, güvenlikleştirici aktörlerle söylemde ve/ya uygulamada uyumlu hareket edip bu aktörlerin aldıkları kararları meşru gösterebilir. Bu sayede güvenlikleştirmeye dair verilen mesajların çoğalmasını, alınan olağanüstü kararların uygulanmasını ve bu kararların hedef kitle nezdinde benimsenmesini kolaylaştırabilir. Bu açıdan işlevsel aktörler bir nevi “yangını körükleyen” aktördür. Ancak önemli bir husus olarak belirtilmelidir ki siyasi açıdan imtiyazları bulunan güvenlikleştirici aktörlerin aksine işlevsel aktörler, başvuru nesnesini seçip doğrudan güvenlikleştirme yapabilecek pozisyonda değildir (Balcı ve Kardeş, 2012: 417). Bunun yerine güvenlikleştirilen konuların hedef kitleye aktarılması ve bu kitle nezdinde yayılmasında aracı olabilirler.

3.3.4.1. Jobbik

Göç-güvenlik ilişkisine dair çalışmalar göstermektedir ki aşırı sağ partiler, kurumsal olarak yabancı karşıtı bir politika benimsedikleri için göç konusunun güvenlikleştirilmesinde güvenlikleştirici aktörlerin yanında söylemde ve/ya uygulamada işlevsel aktörler olarak hareket eder. Bu durum Macaristan’da izlenen güvenlikleştirme siyasetinde aynen tatbik edilmiş ve hükümetin göçü güvenlik meselesi haline dönüştürme sürecini kolaylaştıran işlevsel aktör aşırı sağcı Jobbik olmuştur. Göçmenlere yönelik evrensel insan haklarının korunmasını ve uluslararası mülteci rejiminin tüm gerekliliklerinin aynen tatbik edilmesini isteyen partilerin aksine etno-dinsel düaliteler üzerine bina edilen siyasi kimliğine uygun olarak Jobbik, hükümetle fikir ve söylem birliği içerisinde hareket ederek düzensiz göçmenleri durdurmaya yönelik alınan kararlara destek çıkmıştır. Parti politikası itibarıyla ülke sınırlarının tahkim edilmesini, göçe dair kararların Brüksel değil ulusal hükümetler tarafından alınmasını ve yasa dışı göçün tüm formlarıyla mücadele edilmesini savunması (Jobbik Principles for Hungary’s Governance after 2022), Jobbik’in göç krizinde kendisinden beklenen davranışları sergilediğini göstermektedir.

Parti elitlerinin konuyla ilgili düşüncelerini ortaya koyan bazı açıklamalara bakılarak da Jobbik’in göç krizine yönelik yaklaşımı anlaşılabilir. Örneğin Jobbik lideri Vona Eylül

2015'te "Macaristan, kendi sınırlarına yasa dışı göçmen olarak gelen herkesi geri çevirebilmeli" ya da "Burada gerçek bir insani felaket yaşanıyor. Ancak insani felaket yoksul göçmenlere ne olacağıyla ilgili değil; zavallı Macaristan'a ne olacağıyla ilgili" açıklamalarında bulunmuştur (Human Rights First, 2015: 4). Vona daha sonra Kasım 2016'da daha sert bir açıklama yaparak zengin ya da fakir ayrımı olmaksızın hiçbir göçmene izin vermeyeceklerini beyan etmiştir (EU Observer, 2016). Partinin üçüncü genel başkanı Peter Jakab da verdiği bir mülakatta benzer bir yaklaşım sergileyerek ülkeye yönelik dış göçün halen çözülmesi gereken bir sorun olduğunu ve göçmenlere karşı örülen çitlerin gerekliliğini savunmuştur (Jobbik-a). Bu yönüyle Jobbik'in göçe karşı duruşunun sadece Vona döneminden ibaret olmadığı anlaşılmaktadır.

Macaristan'da göçün güvenlikleştirilmesine önemli katkılar sunan Jobbik yönetimi bu süre zarfında ulusal güvenlik, iç güvenlik, kültürel güvenlik ve ekonomi güvenliği temalarından beslenmiştir. İlk temayla ilgili olarak Jobbik, düzensiz göçün Macaristan için bir ulusal güvenlik tehdidi olduğu noktasında Orban hükümetiyle mutabık kalmış ve buna yönelik hükümeti destekleyici söylemler üretmiştir. Genel Başkan Vona'nın Eylül 2015'te katıldığı bir protesto yürüyüşü sırasında göç sorununun çözümünü tüm ulusun meselesi olarak tanımlaması veyahut partinin etkili isimlerinden Levente Muranyi'nin göçmenlere yardım yapan sol grupları ülkeye ihanet etmekle suçlaması bu tema kapsamında değerlendirilebilir (Hirado, 2015b; AP News, 2015). Partinin yönetim kademesindeki diğer isimlerin, bir ulusal güvenlik riski oluşturdukları gerekçesiyle sığınmacıların AB üyesi ülkeler içinde yerleştirilmesini öngören projeye karşı çıkması da bu kapsamda dikkate değerdir (Yahoo News, 2016).

İkinci güvenlik temasıyla ilgili olarak Jobbik yönetimi, istenmeyen göçmenleri sık sık ülkenin iç güvenliği açısından bir tehdit olarak göstermiştir. Bu bağlamda ülkeye yönelik düzensiz göçün artışı ile kamusal güvensizlik arasında doğru orantı olduğunu ima eden abartılı ifadelerle başvurulmuştur. Genel Başkan Vona'nın AB'nin zorunlu kota uygulamasının gündemde olduğu bir süreçte "AB'nin kota uygulamasını engellemeliyiz; çünkü gelenlerin mülteci, göçmen veya terörist olup olmadıklarını bilmiyoruz" ifadesi partinin konuya dair duruşunu yansıtan bir açıklama olarak görülebilir (Aras ve Sağıroğlu, 2018). Partinin başkan yardımcılarında Gyöngyösi'nin "Her mülteci çocuk, bir AK-47'nin nasıl sökülüp takıldığını bilir ve ben böyle yetenekleri olan birine yakın olduğumda kendimi rahat hissetmem" (Human Rights First, 2015) demesi ise hükümetin

göç karşıtı politikalarını meşrulaştırmanın yanı sıra yerli halkın göçmenlere yönelik endişelerini arttırmıştır.

Üçüncü güvenlik temasıyla ilgili öncelikle Jobbik'in ilkeleri arasında partinin sosyal açıdan duyarlı Hristiyanların partisi olduğu ilkesini hatırlamak gerekir (Jobbik Declaration of Principles). Bunun bir yansıması olarak Jobbik yönetimi, sık sık Macaristan'ın Macarlara ait bir Hristiyan ülkesi olduğunu vurgulamış ve Macaristan'ın gerçek Macarlara bırakılması sloganını kullanmıştır. Vona'nın 2015'teki "Boko Haram'dan kaçıp Avrupa'ya giren bir Hristiyana bile karşı olacağım; çünkü bu kişilerin gelenekleri Avrupa'nın geleneklerinden tamamen farklı" (Hungary Today, 2015) açıklaması ise partinin göç karşıtı tutumunun salt dinle alakalı olmadığını, bunun yerine aşırı sağ kimliğine uygun olarak beyaz üstünlüğüne dayalı bir kültür benimsediğini ve göçmenleri biyopolitik bir tehdit olarak algıladığını göstermektedir.

Son güvenlik temasıyla ilgili olarak Jobbik, aşırı sağ kimliğine uygun olarak ülkedeki ekonomik imkanlardan sadece Macar halkının istifade etmesi gerektiğine inandığı için Macaristan'a sığınan göçmenleri ülke ekonomisi ve ülkedeki refah sistemi için bir yük olarak algılamıştır. Bu bağlamda partinin genel başkanının ve genel başkan yardımcılarının süreç boyunca verdikleri beyanatlarda göçmenleri sık sık ekonomik göçmen şeklinde tasvir etmeleri dikkat çekicidir. Somut bir örnek olarak partinin genel başkan yardımcısı Karpat ve Gyöngyösi, çeşitli tarihlerde verdikleri benzer beyanatlarda ülkeye sığınan "ekonomik göçmenler" in ülkedeki refah sistemine zarar verdiğini iddia eden açıklamalar yapmıştır (HIR TV, 2015; Alfahir, 2018). Hükümet yetkilileriyle Jobbik'li siyasetçilerin göçmenleri ülke ekonomisi için bir tehdit gibi gösteren benzer söylemlere başvurmaları, konuyla ilgili iki taraf arasında ciddi bir görüş farklılığının kalmadığını göstermektedir.

Buraya kadar anlatılanlardan hareketle göçün güvenleştirilmesi sürecinde Orban hükümetinin yanında olan Jobbik'in böyle bir politika izlemesinin sebebini, öncelikle partinin siyasi kimliğinde aramak gerekir. Zira Avrupa'daki diğer aşırı partiler gibi Jobbik de kurumsal olarak yabancıları ve göçmenleri Macar devleti, toplumu ve kültürü için bir tehdit olarak tanımlamaktadır. Bu yönüyle tipik bir aşırı sağ parti olarak Jobbik, sahip olduğu göçmen karşıtı siyasi kimliğin etkisiyle Macaristan'a ait olmadıklarını savunduğu tüm yabancıların (göçmen, mülteci, sığınmacı vb.) ülkedeki varlığına karşı çıkmaktadır.

Aynı şekilde partinin hedefleri arasında Macaristan'ın etnik ve dini kimliklerinin korunması yer almaktadır. Ancak diğer Avrupa ülkelerindeki aşırı sağ partilerin göçü İslam karşıtlığıyla birlikte değerlendirmelerinin aksine Jobbik, göç karşıtlığı yaparken İslam karşıtı ifadelerle çok fazla yer vermemiştir. Zira parti Turan ülküsüne inandığı için kahir ekseriyeti Müslüman olan Türkleri ve yakın ilişkide olmaya çalıştığı Türkiye'yi rahatsız etmek istememiştir. Nitekim parti yayınlarında ve partili isimlerin söylemlerinde az sayıda İslam karşıtı ifadeye rastlanmaktadır. Dolayısıyla Jobbik'in bir bütün halinde yabancılara ve göçmenlere karşı bir politika izlemesinin en önemli sebebi partinin sahip olduğu göç karşıtı kimlikle ilgilidir.

İkinci olarak aşırı sağ partiler göçmenlere karşı toplumda oluşan olumsuz talepleri kendileri için oy toplama aracı olarak görür. Bundan dolayı sık sık göçmen karşıtı söylemlere ve vaatlere başvururlar. Nitekim Fidesz gibi Jobbik de Macaristan'ın tecrübe ettiği göç krizinde toplumsal türbülansı fırsata çevirmek, ülke siyasetinde kendisine alan açmak ve oylarını arttırmak istemiştir. Bu süre zarfında Jobbik'in popülaritesi Avrupa'da çağın ruhuna uygun olarak artış trendinde olduğu için Vona yönetimi, bu popülariteyi güçlendirip seçimlerde oylarını arttırmaya çalışmıştır. 2018 seçimlerinden önceki bir açıklamasında Jobbik lideri Vona, seçimlerin Macaristan'ın bir göç ülkesi olup olmayacağını belirleyeceğini vurgulayarak seçmenlere açık bir çağrı yapmıştır (Pivarnyik, 2018). Vona aynı açıklamasında partisinin hazırladığı Göçmen Karşıtı Eylem Planı'nın detaylarını paylaşmıştır. Vona seçimi kazanmaları halinde parti olarak plan kapsamında göçmenlere karşı güney sınırlarındaki dikenli tellerin güçlü tutulacağını, bağımsız sınır muhafız servisinin kurulacağını, sınırın insan gücüyle sürekli korunacağını ve göçmenlere yönelik her türlü kota uygulamasına karşı çıkılacağını belirtmiştir (The Budapest Beacon, 2018). Ancak Orban hükümeti bu süreçte göç karşıtlığını devlet politikası haline getirmiş ve bunu yaparken devletin tüm imkanlarından azami şekilde istifade etmiştir. Böylece Jobbik'in seçmen nezdinde göç ve göçmen karşıtlığı üzerinden açabileceği alanı nispeten daraltmıştır. Yine de Jobbik, 2018'teki genel seçim sonucunda Meclisteki sandalye sayısını 23'ten 26'ya yükseltmiş ve ana muhalefet partisi haline gelmiştir.

Öte yandan göçün güvenleleştirilmesi sürecinde Jobbik, hükümetin politikalarını doğrudan etkileyebilir bir pozisyona gelmiştir. Bu süreçte hükümet ile Jobbik arasında öylesine güçlü bir bağ oluşmuştur ki Vona'nın yardımcısı Gyöngyösi ironik şekilde

“Orban veya Vona, Vona veya Orban bugünlerde kimin kim olduğunu bilmek zor” açıklamasında bulunmuştur (Thorleifsson, 2017: 318). Bu açıdan Jobbik’in, Orban hükümetinin göç karşıtı politikalarını harekete geçirebilmek için işlevsel bir rol üstlendiği rahatlıkla söylenebilir. Hükümet ile Jobbik’in düzensiz göçle mücadele için birlikte hareket ettiğini ve hükümetin yeri geldiğinde aşırı sağın söylemlerini ve vaatlerini benimsediğini ortaya koyan örnekler şunlardır:

- Düzensiz göçü engelleme amacıyla sınıra duvar örme projesini gündeme getiren kişi Jobbik üyesi ve Sırbistan sınırındaki Asotthalom kasabasının Belediye Başkanı Toroczkai Laszlo olmuştur (Metelkina, 2018).
- AB’nin üye ülkelerden sığınma talebinde bulunan kişileri yerleştirme programı kapsamında getirdiği zorunlu kota uygulamasına karşılık 2016’da gerçekleşen referandumun ilk çağrısını Jobbik lideri Vona yapmıştır. Mayıs 2015’te açıklama yapan Vona, AB’nin bu uygulamasına karşı olduklarını ve hükümetin bu konuyla ilgili referandum düzenlemesi halinde destek vereceklerini ifade etmiştir (ATV, 2015). Orban hükümeti yaklaşık bir yıl sonra bu çağrıyı tatbik etmiş ve kota uygulamasını referanduma götürmüştür.
- Macaristan yönetimi ile AB’nin göç meselesinden ötürü karşı karşıya geldiği bir süreçte Jobbik, hükümetin Dublin düzenlemelerini askıya almasına destek vermiştir (MigSzol, 2015).
- Macaristan’da göçü sınırlandırmaya yönelik en kapsamlı yasal düzenleme Haziran 2018’de yapılmıştır. Seçimlerin ardından hükümeti kuran Fidesz ve KDNP ittifakı, göçmenlere yönelik kaygıların halen yüksek olduğu bir süreçte “Soros’u Durdur” (Stop Soros) adını verdiği yasa tasarısını Meclise getirmiştir. Bu tasarı Jobbik’in desteğiyle kabul edilmiştir (BBC, 2018).

Ayrıca göç krizi öncesinde de Jobbik iltica düzenlemelerinin kısıtlanmasını, sınırlarda devriye birimlerinin oluşturulmasını, gerekirse ordunun görevlendirilmesini ve mülteci kamplarının kapatılmasını istemiştir (Juhasz, 2016). Bu isteklerin hepsi Orban hükümeti tarafından 2015 ve sonrasında icra edilmiştir. Ancak Orban hükümeti bunların hepsini kendi projesi gibi lanse etmiştir. Yine de Jobbik özelinde Avrupa’daki aşırı sağ partilerin her zaman kullandıkları göçmen karşıtı söylemlerin günümüzde Fidesz gibi merkezdeki sağ partiler tarafından salt oy kaygısıyla benimsenmiş olması, merkez siyasetin aşırılaştığını gösteren tehlikeli bir gelişmedir.

Son olarak aşırı sağ partilerde genel olarak otoriter bir lider kültü olduğu için göçün güvenikleştirilmesi sürecinde Jobbik lideri Vona'nın her yönden etkili bir liderlik ortaya koyup partisini ve tabanını konsolide etmeye başardığını not etmek gerekir. Bu açıdan Vona, arkasındaki kitleyi sürükleyen karizmatik bir lider gibi davranarak süreç boyunca yeri geldiğinde Orban'la bir araya gelmiş ve başbakanla birlikte hareket ederek inisiyatif almaktan çekinmemiştir. Vona ayrıca göçe dair yaptığı konuşmalarda genel olarak ülke çıkarlarını ön plana koyması ve partisini bu çıkarların bir adım gerisinde tutmasıyla ideolojik bir liderlik sergilemiştir. Bu iki faktör Vona nezdinde Jobbik'in süreç boyunca etkili bir aktör olmasında önemli rol oynamıştır.

3.3.4.2. Medya

Demokrasilerde yasama, yürütme ve yargının yanında dördüncü erk olarak kabul edilen medya, dünyanın her yerinde siyasi ve toplumsal aktörler için önemli bir güçtür. Foucault'nun terminolojisinde önemli yere sahip bilgi-iktidar ilişkisine dayanarak kitlelerin düşüncelerini şekillendirebilme özelliğine dayanan bu güç sayesinde medya, çeşitli aktörler için etkili bir araç olabilmektedir. Konu itibarıyla göçe ve göçmenlere dair yayımlanan medya içeriklerinde birbiriyle iç içe geçen korkular ve felaket senaryoları, ulusu bir arada tutmak için bir yapılandırıcı olarak kullanılabilen ve göç eden tarafın yabancılaştırılmasında işlevsel bir araca dönüşebilmektedir (Karamık, 2020: 36). Paris Okulu'nun kurucu isimlerinden Bigo (2001) göçmenler özelinde yaptığı bir değerlendirmede güvenlik profesyonelleri kadar medyadaki göçmenlere yönelik temsillerin de güvenikleştirme siyasetine hizmet edebildiğini belirtmekte ve popüler basında sürekli tekrar eden resim, slogan ve manşetlerin göçün güvenlik sorunu olarak çerçevelenmesinde merkezi bir yere sahip olabildiğini vurgulamaktadır.

Macaristan'da göçün güvenlik meselesi haline gelişinde de medya kritik bir aktör olmuştur. Devlete ait resmi medya kuruluşlarının yanı sıra iktidara yakın özel medya kuruluşları bu süreçte hükümetin kararlarını meşrulaştırmaya yönelik içerikler üretmiştir. Toplumun her gün takip ettiği gazetelerde ve haber programlarında göçün her kötülüğün kaynağı olduğu motifi işlenmiş ve göçmenler sıklıkla problem kaynağı olarak tasvir edilmiştir. Örneğin ülkenin en çok izlenen haber programlarından birinde konuşan güvenlik uzmanı Nogradi György, terör örgütü DEAŞ'ın göçmenlerin arasına örgüt militanlarını yerleştirdiğini ileri sürmüş ve Avrupa'nın böyle bir tehdide hazır olmadığını

söylemiştir (Hirado, 2015a). Hakikat sonrası dönemde kaynaksız yanlış bilgi üretme ve yayma durumuna örnek teşkil eden bu ve benzer ifadelerle ülkenin göçmenlerden ötürü bir terör tehdidiyle karşı karşıya olduğu izlenimi oluşturulmak istenmiştir. Özellikle hükümete yakın medya kuruluşlarının izlediği bu stratejiyle göçe ve göçmenlere dair yayımlanan haberlerde bir yandan güvenlik ve sınır kontrolü ile ilgili içerikler ön planda tutulmuş diğer yandan göçmenler çeşitli bağlamlarda suçlanması gereken kitleler olarak tasvir edilmiştir. Buna karşın mevzubahis haberlerde insan ve göçmen haklarına nadiren temas edilmiş ve hükümetin göçmenlere yönelik hak ihlalleri görmezden gelinmiştir.

AB'nin zorunlu kota uygulamasının tartışıldığı bir dönemde Orban hükümetine yakın gazetelerden *Magyar Hirlap*, 3 Aralık 2015 tarihli baskısında “Zorunlu Kota Uygulaması Terör Riskini Arttırıyor” manşetini kullanmıştır. Manşetin hemen altında ise vatandaşların ilgisini doğrudan çekebilecek şu ifadelere yer verilmiştir: “Ortalama her 12 saniyede bir yasa dışı göçmen Avrupa'ya geliyor. Kim olduklarını ve niyetlerinin ne olduğunu bilmiyoruz. Kaçının kılık değiştirmiş terörist olduğunu bilmiyoruz”. Yazılı ve görsel medyanın güvenikleştirme sürecinde hükümetin ürettiği söylemleri yayma konusunda etkili bir işlevsel aktör olarak rol aldığını ortaya koyan bu tür göç karşıtı haberlerde, iç güvenlik temasına başvurularak okuyucular etki altına alınmak istenmiştir. Konuyla ilintili olması bakımından içerik analizine dayalı olarak hazırlanan bir araştırmaya göre Macaristan'daki ana akım medya organlarının, göçmenleri sıklıkla iç güvenlikle uzantılı alt başvuru nesnelere üzerinden çerçevelediği ve toplumu göç karşıtı haberlerle manipüle ettiği tespit edilmiştir (Zgut, 2015).

Görsel 3: Magyar Hirlap Gazetesinde Göçmenlere Dair Çıkan Haber

(**Tercümesi:** Ortalama her 12 saniyede bir yasa dışı göçmen Avrupa'ya geliyor. Kim olduklarını ve niyetlerinin ne olduğunu bilmiyoruz. Kaçının kılık değiştirmiş terörist olduğunu bilmiyoruz.)

Macar medyası göç krizinin devam ettiği süreçte sık sık kalabalık insan görüntülerine başvurarak kolluk kuvvetlerinin olağanüstü bir durumla karşı karşıya olduğu izlenimi yaratmıştır. Örneğin Görsel 4'ün solunda görüleceği üzere Macaristan'ın en büyük televizyon kanallarından M1'in ana haber programında göçmenlere dair yayımlanan haberde bir göçmen grubunu engelleyen ağızları maskeli kolluk kuvvetleri ön plana çıkartılmıştır. Görselin sağında ise bir yerden bir yere tırmanan kalabalık bir göçmen grubuna yer verilmiştir. İnsanlarda endişe uyandıran bu tür olumsuz içerikli haberler, Macar toplumunun göçmenlerden korkmasına ve nefret duymasına yol açmıştır. Bu açıdan göçün güvenlikleştirilmesiyle ilgili olarak Macar medyasının 2015 sonrasındaki en önemli işlevlerinden birinin, göçmenlere dair korku oluşturma ve bu hali diri tutma olduğu söylenebilir.

Görsel 4: M1 Kanalında Göçmenlerle İlgili Yayınlanan Bir Haberden Kesit

Kaynak: Gabor ve Messing, 2016: 38

Macaristan’da medyanın göçün güvenikleştirilmesinde üstlendiği rolle ilgili en kapsamlı çalışmalardan biri Bernath Gabor ve Vera Messing’e aittir. Bu çalışmada kamuya ait televizyon kanalı M1, hükümete muhalif özel televizyon kanalı RTL Klub, hükümete yakın gazetelerden *Magyar Nemzet*, hükümete muhalif gazetelerden *Nepszabadsag* ve *Blikk* ile hükümete yakın *Index* isimli çevrim içi haber sitesinde göç meselesiyle ilgili 2015’te yayımlanan 941 içerik karma yöntemle analiz edilmiştir. Bu analizlerin sonucunda Gabor ve Messing (2016), incelenen haberlerde kullanılan metinlerin ve görsellerin ciddi manada göç karşıtlığı barındırdığını, krizin ilk zamanlarında dışlayıcı bir kavram olarak “ekonomik göçmenler” tanımlamasının ön plana çıkartıldığını, daha sonra göçmenlerin tehdit oluşturan gruplar olduğu algısını güçlendiren manipülatif içeriklerin tercih edildiğini tespit etmiştir. Netice olarak yazarlar, gerek kamu yayıncılığı yapan gerekse hükümete yakın ya da muhalif medyanın bilinçli ya da bilinçsizce hükümetin göç karşıtı stratejisini yayan araçlar haline geldikleri sonucuna ulaşmıştır.

Georgiou ve Zaborowski (2017) de Macaristan’dan biri hükümet yanlısı (*Magyar Nemzet*) ve biri muhalif (*Nepszabadsag*) olmak üzere iki medya kuruluşunu incelemiştir. Yazarlar araştırmalarının sonucunda Macar medyasının, göçmenlere yönelik nefret söylemi ürettiğini ve göçmenlere karşı düşmanlığı teşvik eden içerikler ürettiğini tespit etmiştir (Georgiou ve Zaborowski, 2017: 3). Konuyla ilgili çalışma yapan isimlerden Rizova (2019) ise ülkede tirajı en yüksek günlük gazeteler arasında yer alan ve normalde hükümete muhalif olan *Nepszabadsag* gazetesinin bile göç karşıtı haberlerde ön planda olduğunu tespit etmiştir. İlgili gazetenin göç konusuyla ilgili 2015-2017 arasındaki yayınlarını inceleyen Rizova, çalışmasının sonucunda gazetenin bu süre zarfında yaptığı haberlerin yüzde 33,3’ünün sınırlara örülen fiziksel bariyerler ve yüzde 28,5’inin

göçmenlere yönelik idari işlemlerle ilgili olduğunu tespit etmiştir. Rizova aynı araştırmasında göçmenlerle ilişkilendirilen haberlerin yüzde 47,6'sının terör tehdidi, yüzde 23,8'inin kültürel tehdit ve yüzde 14,3'ünün ekonomik tehditle ilgili olduğunu tespit etmiştir. Görüldüğü üzere ülkede hükümete muhalif medya bile mevzu göç ve göçmenler olduğunda hükümetin politikalarını olumlayan haberler yapmıştır.

Öte yandan Macaristan'da birçok medya şirketinin Başbakan Orban'a yakın olduğu dikkate alınırca medyanın hükümetin göç karşıtı politikalara destek verme nedeni daha iyi anlaşılabilir. Bu bağlamda Orban hükümetinin medya üzerinde hakimiyet kurma çabasının ilk adımı olarak Orban'la yakın ilişkisi bulunan iş adamı Gabor Szeles'in günlük yayımlanan *Magyar Hirlap* isimli gazeteyi satın alması ve gazeteye Orban yanlısı gazetecilerin transfer edilmesi gösterilebilir. Sürecin ikinci adımı olaraksa 2010'da Fidesz'in seçimleri kazanmasının ardından medya üzerinde sıkı denetimi öngören bir yasanın Meclise sunulması gösterilebilir. Aralık 2010'da Mecliste kabul edilen ve 1 Ocak 2011'de yürürlüğe giren tartışmalı yasayla basın yayın üst kurulu (Ulusal Medya ve İletişim Otoritesi) oluşturulmuş ve kurula iktidar partisine yakın bürokratlar atanmıştır (DW, 2010). Bunun yanı sıra medya üzerinde hakimiyet kurmak için kurula özel televizyon, radyo, gazete ve internet sitelerini denetleme ve bunlara idari ceza verme yetkileri verilmiştir. Böylece hükümetin muhalif medya üzerinde baskı kurmasının önü açılmıştır. Bu sürecin bir yansıması olarak Macaristan, Sınır Tanımayan Gazeteciler tarafından her yıl yayımlanan Basın Özgürlüğü Endeksi'nde 2007'de 17'inci sırada yer alırken 2019'da 87'nci sıraya gerilemiştir (RSF, 2007 ve 2019).

Kasım 2018'de hükümet çizgisindeki on yayıncı kuruluşa ait yaklaşık beş yüz medya kuruluşunun tek bir holding (KESMA) bünyesinde toplanması ve holdingin başına Orban'a yakın bir ismin (Gabor Liskay) atanması, Macaristan'da medyanın hükümete yakın şirketlerce tekelleştirilmesi yolunda en önemli eşik olmuştur (RSF, 2018). Bunlara dayanarak 2010 sonrasında Macaristan'da medyanın yavaş yavaş hükümetin kontrolüne geçtiği anlaşılmaktadır. Orban Şubat 2021'deki bir açıklamasında 2010'da ülkesindeki medya sektörünün sadece yüzde 34'ünün Macarların elinde olduğunu, Şubat 2021 itibarıyla ise bu oranın yüzde 55'e yükseldiğini beyan etmiştir. İçerik itibarıyla medyanın Macarların eline geçmesi olumlu bir çağrışım olsa da birçoklarına göre burada kastedilen medyanın hükümete yakın kişilerin eline geçmesidir (Telex, 2021). Netice olarak büyük

oranda hükümetin kontrolü altındaki medyanın göç meselesiyle ilgili hükümetle birlikte hareket etmesi, göç karşıtı kararların uygulanmasını kolaylaştırmıştır.

3.3.5. Güvenikleştirmeyi Kolaylaştıran Koşullar: Düzensiz Göçmenlerin Sayısındaki Hızlı Artış, Avrupa'daki Terör Saldırıları, Yabancı Karşıtı Toplumsal Kültür ve Travmalar

Kopenhag Okulu'na göre kolaylaştırıcı koşullar, iç (dilsel) ve dış (toplumsal) olmak üzere ikiye ayrılır (Baysal ve Lüleci, 2015: 82). Bunlardan ilki güvenikleştirici aktörün benimsediği ve kullandığı söylemler, ikincisi ise hedef kitlenin içerisinde bulunduğu toplumsal ortamdır. Macaristan'da da 2015 ve sonrasında göçün başarılı şekilde güvenikleştirilmesini kolay kılan koşullar sadece söylemden ibaret kalmamıştır. Ülkeye kısa zaman içerisinde giriş yapan düzensiz göçmenlerin sayısı, hükümetin göçü güvenikleştirmesini başarılı kılan kolaylaştırıcı koşullar arasında ilk sırada yer almıştır. Yugoslavya'nın parçalanmasını takiben yaşanan orta ölçekli kitlesel göçün üzerinden yaklaşık yirmi beş yıl geçtikten sonra Macaristan, önceki tecrübeyle kıyas kabul etmeyecek kadar geniş ölçekli bir kitlesel göçe muhatap olmuştur. Bunun yanı sıra Macar devleti ve toplumu, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından en ciddi dışsal meydan okumayla karşı karşıya kalmıştır. Zira Macaristan gibi 10 milyon nüfusu olan bir ülkeye güney sınırları üzerinden sadece 2015'te yaklaşık 400 bin kişilik bir karma göçmen kitlesi ulaşmıştır. Böylece Macaristan, Avrupa genelinde nüfusuna oranla en fazla sığınma başvurusu alan ülke olmuştur. Her ne kadar sığınma talebinde bulunmak isteyen 400 bin kişinin yaklaşık 177 binine sığınma başvurusunda bulunma imkanı verilmiş olsa da bir anda ülke nüfusunun yaklaşık yüzde 5'ine tekabül eden oranda yabancı gelmesi ister istemez bir şok etkisi yaratmıştır. Daha önemlisi bu kişilerin ülkeye kalıcı mı yoksa geçici mi sebeplerle geldikleri kesin olarak bilinmediği için bu durum bir belirsizlik ortamına yol açmıştır. İşte bu belirsizlik halini fırsat olarak kullanan hükümet göçü kısıtlamaya yönelik birçok adım atmıştır. Kısacası güney komşusu Sırbistan üzerinden Macaristan'a yaşanan ve bir müddet engel olunamayan geniş ölçekli göçmen hareketliliği, hükümetin bu kitle üzerinden tehditler tanımlamasına ve bu meseleyle ilgili olağanüstü önlemler almasına uygun zemin hazırlamıştır.

İkinci olarak 2015'te Fransa'da, 2016'da Almanya, Belçika, Fransa ve Türkiye'de, 2017'de İngiltere ve İspanya'da gerçekleşen terör saldırıları tüm Avrupa toplumlarında

güvenlik endişelerine yol açmıştır. Güvenlik profesyonellerinin genel olarak göçmenleri ve özel olarak Müslüman kökenli göçmenleri, potansiyel birer terörist gibi çerçeveyen açıklamaları ile konuyla ilgili güvenlik profesyonellerinin açıklamalarını destekleyici şekilde hazırlanan medya içerikleri, kıta genelindeki insanların göçmenlerden korku ve nefret duymasına sebep olmuştur. Bunun bir yansıması olarak Avrupa ülkeleri, kendilerini potansiyel bir tehdit olarak gördükleri göçmenlerden korumak için sınır güvenliklerini tahkim etmiş ve özgürlük-güvenlik denkleminde güvenliğe ağırlık vermiştir.

Kendilerini Müslüman gibi gösteren teröristlerin saldırıları sebebiyle Avrupa'nın diğer birçok ülkesinde olduğu gibi Macar toplumu da kendisini tehdit altında hissetmiş ve göçmenlere dair algılarını olası terör saldırıları üzerinden şekillendirmiştir. Bu sayede 2015 ve sonrasında Avrupa genelinde terör örgütü DEAŞ'ın yürüttüğü kanlı saldırılar, Macaristan'da hükümetin göçe karşı daha rahat önlem almasına olanak sağlamıştır. Nitekim güvenlikleştirici aktörler, yaptıkları açıklamaların vatandaşlar nezdinde etkili olduğunu bildikleri için sık sık göçmenler ve terör saldırılarını ilişkilendiren ifadelerde bulunmuşlardır. Örneğin Başbakan Orban verdiği birçok beyanatta her mültecinin Macaristan'ın kamu güvenliği ve düzeni için terör tehdidi oluşturduğunu ileri sürmüştür (Financial Times, 2016). Orban bir başka açıklamasında göçü bir Truva atına benzeterek dışarıdaki düşmanların aracı haline gelen göçmenlerin ancak ülkeye girdikten sonra gerçek niyetlerini (terör saldırısı) ortaya koyacaklarını ima etmiştir (Orban, 2017a). Netice olarak göçü güvenlikleştiren aktörler, özünde insani bir mesele olan göçü çeşitli endişeleri yansıtan söylemlerle güvenlik alanına çekerek göç yönetiminde daha sıkı politikalara yönelme imkanı elde etmiştir.

Öte yandan Macar toplumunun, Sovyet düzeninden kalma bir alışkanlık olarak kültürel açıdan kendi içine kapalı olduğu ve kendilerinden biri olarak görmedikleri yabancılara/göçmenlere karşı mesafeli bir duruş sergiledikleri bilinen bir gerçekliktir (Nyiri, 2003: 31; Stivas, 2021, Nagy, 2021). Bundan ötürü Macaristan Avrupa'da en az göçmen çeken ülkeler arasında yer alır. Hükümetin 2013'te yayımladığı 2014-2020 göç strateji belgesinde Macaristan'ın ekonomik ve demografik nedenlerden ötürü dışarıdan göçe ihtiyacının olduğu fakat toplum nezdinde göçmenlerin kabulüne yönelik ciddi ön yargılar bulunduğundan bu ihtiyacın karşılanamadığı belirtilmiştir (Belügyi Alapok, 2013: 5-75). Buradan hareketle esasen toplum nezdinde genel olarak yabancılara duyulan

ön yargıların, 2015 ve sonrasında düzensiz göç meselesinin bir güvenlik meselesine dönüşümünde kolaylaştırıcı bir faktör olduğu söylenebilir.

Konuyla ilgili çalışan uzmanlardan Ferreira (2018) Macar toplumunun geçmişte yaşadığı bazı travmaların, güvenlikleştirme siyasetinin başarılı olmasını kolaylaştıran bir diğer etkili faktör olduğunu savunmaktadır. Başbakan Orban'ın 2014-2017 arasındaki bir dizi konuşmasını inceleyen Ferreira, Orban'ın ülkeye yönelik yoğun göç hareketliliğini daha önce 1526'da Mohaç'ta Müslüman Türklerle (Osmanlı) yaşanan savaş, İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazilerin saldırısı ve savaş sonrası dönemde Sovyet baskısı gibi travmalara bağlayarak konuyu insani bir kriz olmaktan çıkartıp yeni bir travmaya yol açabilecek risk haline getirdiğini tespit etmiştir. Orban'ın geçmişte yaşananlara referansla sıklıkla “Ülkemizi yeni bir işgalden koruyoruz” tarzındaki ontolojik açıdan güvensizlik meydana getiren söylemlere başvurması, bilinçli takip edilen bir söylem stratejisinin ürünü olmuştur. Bunun yanı sıra Ferreira, toplumunun geniş kesiminin bu riske duyarlı olmasından ötürü Orban'ın göç konusunu sıklıkla daha önce cereyan eden acı hatıralar ve travmalarla birlikte değerlendirmesinin güvenlikleştirme sürecini kolaylaştırdığını tespit etmiştir. Bir başka ifadeyle hükümet, göçe karşı olağanüstü önlemler alırken toplum nezdindeki hassasiyetleri etkili şekilde kullanmıştır.

Bunların haricinde Orban hükümeti, uzun yıllardır iktidarda olmanın sağladığı imkanla güvenlik bürokrasisini ve yargıyı zaman içerisinde kendi kontrolüne aldığı için göç karşıtı kararların alındığı süreçte bu iki birimin, hükümetin güvenlikleştirme siyasetini akamete uğratacak ciddi bir adım at(a)madığını belirtmek gerekir. Örneğin göç karşıtı kararların alındığı dönemde cumhurbaşkanı olarak görev yapan Janos Ader, Orban'ın eski çalışma arkadaşı olduğu için hükümetin politikasını aksatacak herhangi bir teşebbüste bulunmamıştır. Aynı şekilde Gyollai (2021) tarafından 2018'de bir grup emniyet mensubuyla yapılan görüşmeler neticesinde katılımcıların yüzde 83'ünün hükümetin göç politikasına destek verdiği tespit edilmiştir. Kısacası hükümetin kendisini devletle özdeşleştirme ve güvenlik bürokrasisinin hükümetle uyumlu olması, düzensiz göçü durdurmaya yönelik alınan kararların uygulanmasını kolaylaştırmıştır.

Son olarak kuramsal çerçeve bölümünde anlatıldığı üzere güvenlikleştirme çalışmalarını postyapısalcılıkla buluşturarak alana önemli katkılar yapan Paris Okulu –muadili Kopenhag Okulu'ndan farklı olarak– güvenlik adı altında alınan önlemlerin ve devreye

sokulan uygulamaların, esasında zaman içerisinde güvensizlik oluşturduğunu savunur. Öyle ki Paris Okulu'nun öncü isimlerinden Bigo (2002) göçmenlerin devletler ve/ya diğer aktörler tarafından kasıtlı şekilde hedef, potansiyel suçlu ya da riskli olarak seçildiğini ve bu grupların yakından gözetlenerek güvenlik konusu haline getirildiğini belirtir. Bununla birlikte Bigo, göçün güvenikleştirilmesi ile göçmenlerin gözetlenmesi ve kontrolüne yönelik teknolojik gelişmeler arasında sıkı bir bağ olduğunu dile getirir ve bu gelişmelerin göçün güvenikleştirilmesini daha kolay hale getirdiğini vurgular. Nitekim Macaristan'da istenmeyen nüfus hareketleri kontrol, gözetim ve güvenlik teknolojileriyle takip edilerek düzenleyici bir iktidar kurulmuştur. Bir başka ifadeyle göç konusu insani bir mesele olmaktan ziyade güvenlik meselesi haline getirilirken güvenlik adı altında daha fazla güvensizlik meydana getiren teknolojik unsurlardan istifade edilmiştir. Örneğin güvenlik profesyonelleri Bigo'nun *banopticon* yaklaşımına uygun şekilde sınırlara dikenli tellerden duvar örerken elektronik sensor, elektrikli tel, helikopter ve drone gibi güvenlik amaçlı teknolojik aletlerden istifade etmiştir (Border Violence, 2021). Bu tür teknolojik uygulamalarla göçmenlerin gözetlenmeleri gerektiğine yönelik bir algı üretilerek güvensizlik atmosferi oluşturulmuştur. Bu sayede göç karşıtı uygulamaların alınması daha kolay hale getirilmiştir.

3.3.6. Güvenikleştirme Siyasetinin Hedef Kitlesi: Macar Toplumu

Demokratik bir sistem içerisinde güvenikleştirme siyasetinin başarılı olarak kabul edilmesi, güvenikleştirici aktörlerin aldıkları olağanüstü önlemlere hedef kitle olarak belirlenen zümrenin rıza göstermesine bağlıdır. Kuramsal açıdan göçün güvenikleştirilmesinde güvenikleştirici aktörlerin hedef kitleleri genellikle ülke toplumlarıdır. Bundan dolayı güvenikleştirici aktörler genellikle önce kendi toplumlarını ikna etmeye çalışır. Bu yönüyle göçün güvenikleştirilmesi genellikle güvenlik elitlerince yürütülen ve hedef kitle olarak toplumun kabul etmesi gereken bir siyaset olduğu için yukarıdan aşağıya bir süreç olarak ilerler. Bu durum Macaristan'da göçü kısıtlamaya yönelik benimsenen güvenikleştirme siyasetinde de aynen tatbik edilmiştir. Başbakan Orban öncülüğündeki güvenlik profesyonelleri, göç meselesini güvenlik sahasına çekerek alınan ve alınması planlanan olağanüstü güvenlik önlemlerini meşru kılabilmek için toplumun rızasını almaya çalışmıştır. Hükümet bunları yaparken referandum ve istişare mekanizması gibi normalde demokratik düzenin ve siyasi katılımın parçası olan

fakat Orban yönetimince illiberal demokrasinin araçları haline getirilen mekanizmalardan istifade etmiştir (Szalai ve Göbl, 2015: 24).

Macar hükümetinin izlediği güvenlikleştirme siyasetinde muhatap alınan ve ikna edilmeye çalışılan kitlenin Macar toplumu olduğu konuyla ilgili yapılan öncü çalışmalarda kabul edilmektedir (Stepper, 2016; Miholjic, 2017; Rizova, 2019; Gigitashvili ve Sidlo, 2019). Bu bağlamda hükümetin göçün güvenlikleştirilmesinde toplumu hedef kitle olarak belirlediğini ortaya koyan en önemli gösterge, 24 Nisan 2015'te Başbakan Orban'ın katıldığı bir radyo programında hükümetin göç konusundaki politika değişikliğiyle ilgili bir ulusal istişare başlatılacağını duyurmasıdır. Orban'ın hemen ardından hükümet sözcüsü Zoltan Kovacs, süreçle ilgili detaylı bir açıklama yapmış ve göç politikasındaki değişikliklerle ilgili toplumun desteğine ihtiyaç duyduklarını ve bunun için göç ve terörle ilgili ulusal bir istişarenin parçası olarak vatandaşlara postalanmak üzere on iki soruluk bir anket hazırladıklarını duyurmuştur (Prime Minister's Office, 2015). Bu açıdan Orban hükümetinin göç karşıtı politikalar bağlamında toplumu hedef kitle olarak belirlediği ve açıkça bu kitleden destek istediği anlaşılmaktadır.

Konuya dair önemli bir başka gösterge olması bakımından olağanüstü bir atmosfere büründürülerek alınan göç karşıtı kararlarda hükümetin vatandaşları sözde bilgilendirmek için farklı dönemlerde ilan panolarından ve posterlerden istifade ettiğini not etmek gerekir. Hükümet, ülkeye gelen göçmen sayısının zirve yaptığı 2015'te ve göç krizinin hemen ardından gerçekleşen ilk genel seçimin yapıldığı 2018'de ülkenin kalabalık alanlarına göç karşıtlığını yansıtan ilan panoları ve posterler yerleştirmiştir. Böylece toplumu hedef kitle olarak belirlemiş ve göç karşıtı kararlar için ikna etmeye çalışmıştır.

Görsel 5'te seçmece derlenen ilan panosu ve poster örneklerinden anlaşılacağı üzere hükümet, 2015 ve sonrasında vatandaşların yoğun kullandığı kamusal alanlara posterler yerleştirmiş ve görsellerin zihinleri etkileyen gücünden istifade etmeye çalışmıştır. Hükümet, bu sayede doğrudan Macar toplumuna hitap etmiş ve vatandaşların göçe karşı birlikte durmaları için psikolojik zemin oluşturmuştur. Bu açıdan hükümet sponsorluğundaki göç karşıtı ilan panoları ve posterleri, göçün güvenlikleştirilmesinde hedef kitlenin ikna edilmesinde birer araç olarak kullanılmıştır.

Görsel 5: Macaristan'da Hükümet Tarafından Hazırlanan Göç Karşıtı İlan Panoları

(**Tercümesi:** *Sol üst:* Göçmenleri durdurun - *Sol alt:* Göçmen krizinin başlangıcından bu yana Avrupa'daki terör saldırılarında 300'den fazla insan öldü. Paris suikastı göçmenler tarafından işlendi - *Sağ üst:* Macaristan'a gelirsiniz Macarların işlerini ellerinden almayın - *Sağ alt:* Soros, Afrika ve Ortadoğu'dan milyonları getirmek istiyor.)

2015'te ülkenin farklı noktalarına asılan ilan panolarında ise "Macaristan'a gelirsiniz Macarların işlerini ellerinden almayın" ifadelerine yer verilmiştir (Görsel 5). Daha sonra 2016'da gerçekleşen kota referandumu öncesinde asılan iki farklı ilan panosunda "Göçmen krizinin başlangıcından bu yana Avrupa'daki terör saldırılarında 300'den fazla insan öldü" ve "Paris suikastı göçmenler tarafından işlendi" ifadelerine yer verilmiştir (Görsel 5). Bu manipülatif görsellerde göçmenler terörle ilişkilendirilerek vatandaşların referandumda bu sözde gerçekliği dikkate almaları istenmiştir. Aynı şekilde Haziran

2018’de Kabineden Sorumlu Bakan Antal Rogan imzasıyla Meclise sunulan “Soros’u Durdur” isimli yasa tasarısı oylanmandan evvel “Soros, Afrika ve Ortadoğu’dan milyonları getirmek istiyor” ifadelerinin yer aldığı ilan panolarında Macar ve Yahudi kökenli Amerikalı iş adamı George Soros düzensiz göçün destekçisi olarak gösterilmiştir.

Orban hükümetinin Soros’a yoğun tepki göstermesinin en önemli sebebi, Soros’un Avrupa ülkelerine dışarıdan yaşanan düzensiz göçün zirveye ulaştığı Eylül 2015’te bu sorunun çözümü için paylaştığı altı maddelik planla ilgilidir. Soros (2015) mevzubahis plan kapsamında AB’nin üyesi ülkelerin ortak bir iltica politikası benimsemesi, AB’nin ortak bir Sığınma ve Göç Ajansı kurması, AB’nin Türkiye, Lübnan ve Ürdün gibi ülkelere mali destek sağlaması, AB’nin her yıl en az 1 milyon sığınmacıyı kabul etmesi ve bu yükün üye ülkelere adil şekilde paylaşılması gibi önerilere yer vermiştir. Başbakan Orban açıklandığı gün itibarıyla plana karşı çıkmış ve göçle ilgili ne zaman bir tartışma olsa Soros’u ve planını gündeme getirmiştir. Örneğin Orban 2017’de katıldığı bir radyo programında AB’nin göç meselesinde Soros’un etkisinde kaldığını fakat Macaristan’ın bu planı uygulayacak kadar “aptal” olmadığını ifade etmiştir (Orban, 2017b).

Öte taraftan hedef kitle olarak toplumun güvenikleştirme siyasetini kabul edip etmediğini doğrudan ölçmek teknik olarak mümkün değildir. Nitekim bir hedef kitlenin muhatap olduğu güvenikleştirme siyasetine razı olup olmadığı tartışması, güvenikleştirme modeline yönelik yapılan eleştirilerin başında gelmektedir. Buna karşın Macar toplumunun, hükümetin göçü kısıtlamaya yönelik izlediği siyasete karşı süreç boyunca geniş kapsamlı bir tepki vermemesi ya da direnmemesi, hedef kitlenin bu siyaseti dolaylı da olsa onayladığı şeklinde yorumlanabilir. Bunun yanı sıra bazı ölçümlere dayanılarak hedef kitlenin güvenikleştirme siyasetine rıza gösterip göstermediği tespitinde bulunulabilir. Örneğin hükümetin sponsorluğunda on sekiz yaş üzeri 8 milyon Macar vatandaşına posta yoluyla gönderilen ve yaklaşık 1 milyon vatandaşın geri dönüş yaptığı sorulara verilen cevaplar toplumun (en azından sekizde birinin) görüşlerini yansıtması bakımından önem arz etmektedir. Zira vatandaşları göç karşıtlığına itmek için kurgulanan sorularda hükümetin göç karşıtı politikalarına toplumun nasıl yaklaştığı ölçülmek istenmiştir. Açıklanan sonuçlar göstermektedir ki ankete katılan kişilerin yaklaşık yüzde 95’i hükümetin göç karşıtı fikirlerine destek veren cevaplar vermiştir (Bocskor, 2019: 564). Bu sonuçlar doğrultusunda Macaristan’da uygulanan göçün güvenikleştirilmesi

siyasetinin başarılı olduğu ve göçmenlerin halkın gözünde bir tehdit unsuru olarak algılandığı sonucuna varılabilir.

Orban hükümeti, AB'nin Eylül 2015'te üye ülkelerin alması gereken asgari mülteci sayısını belirlediği kota sistemine de karşı çıkmış ve bu konuyu bir yıl sonra referanduma götürmüştür. Halkın yüzde 43'ünün katıldığı 2 Ekim 2016'daki oylamada vatandaşların yüzde 98'i ülkeye iki yıl içerisinde bin 294 mültecinin yerleştirmesine yönelik kotaya karşı çıkmıştır (BBC, 2016). Bu yönüyle güvenikleştirme siyasetinin muhatabı olarak Macar toplumunun en azından yarıya yakınının, hükümetin yanında olduğu ve hükümetin göç karşıtı politikasını desteklediği tespitinde bulunmak mümkündür.

Aynı şekilde Macaristan'da göçmen karşıtlığının bir hükümet politikası olarak işletilmesi ve bu yönde uzun süre resmi kampanya yürütülmesi, vatandaşların göçmenlere korkunun ötesinde nefret duymasına yol açmıştır. Öyle ki PEW Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan ve sonuçları Eylül 2016'da yayımlanan araştırmaya göre Avrupa'da göçmenlere yönelik en yüksek karşıtlık Macaristan'da ölçülmüştür (Manevich, 2016). 2018'de Friedrich Ebert Vakfı tarafından yayımlanan araştırmaya göre de Macar toplumu, Avrupa genelinde göçmenlerin gelmesiyle işini kaybetme korkusu yaşayan (yüzde 66) ve göçmenleri kültürel tehdit olarak gören (yüzde 51) ülkeler arasında yine ilk sırada yer almıştır (Demirkan, 2018). Aynı yıl Eurobarometer tarafından hazırlanan bir raporda ise Macar toplumunun yüzde 63'ünün AB dışından ülkeye yaşanan göçü fırsattan ziyade tehdit olarak gördüğü tespit edilmiştir (akt. Gigitashvili ve Sidlo, 2019: 8). Sayıları arttırılabilecek bu tür örnekler, hükümetin göç karşıtı politikalarının zamanla zenofobik bir topluma yol açtığını göstermektedir. Bunun yanı sıra bahsi geçen veriler, Macar toplumunun hükümetin göçü kısıtlamaya yönelik siyasetini alımladığını ve bu alımlamayı göç ve göçmen karşıtlığını ortaya koyarak gösterdiğini işaret etmektedir.

3.3.7. Güvenikleştirme Siyasetinin Çıktıları: Göç Karşıtı Düzenlemeler

Buraya kadar anlatılanlardan anlaşılacağı üzere Macaristan'da 2015 ve sonrasında hükümetin öncülük ettiği, aşırı sağ parti Jobbik'in ve medyanın işlevsel kıldığı ve düzensiz göçmenlerin sayısındaki hızlı artışın kolaylaştırdığı geniş kapsamlı bir güvenikleştirme siyaseti izlenmiştir. Bu siyaset ekseninde temel beklenti, Macaristan'ın "Göçmenistan" (göç ülkesi) haline gelmemesi için ülkeye yönelik istenmeyen nüfus hareketlerinin kısıtlanmasıydı. Bu kapsamda 2015 ve sonrasında uygulamaya dökülen

güvenlikleştirme süreci sayesinde güvenleştiren aktörler öncülüğünde birçok olağanüstü tedbir (yasal düzenlemeler, sınırların güçlendirilmesi, göçmenlerin geri itilmesi vb.) alınmıştır. Bu yönüyle Macaristan göç konusunun başarılı şekilde güvenleleştirilmesi bakımından somut bir vakadır.

Kronolojik bir süreç takibi yapıldığında göçmenlerin Macaristan'a yönelik düzensiz girişlerinin kontrol edilemez şekilde artması üzerine hükümetin attığı ilk adım, AB ülkelerinin ortak göç politikalarının parçası olan Dublin Sözleşmesi'ni tek taraflı olarak askıya almaktır. 1990'da imzalanan, 1997'de yürürlüğe giren ve sonraki yıllarda revize edilen ilgili sözleşmede spesifik olarak mülteciler şeklinde tarif edilen grup mensuplarının iltica işlemlerinin, "ilk giriş ülkesi prensibi" ilkesince ayak bastıkları ilk AB ülkesinde yapılacağı belirtilmektedir (Hopyar, 2016: 62). Bu sayede göçmenlerin birden fazla AB ülkesine sığınma talebinde bulunması engellenmektedir.

Dublin düzenlemeleriyle ilgili Macaristan hükümet sözcüsü Kovacs yaptığı açıklamasında ülkesinin ve Macar halkının selametini düşünmekle yükümlü olduklarını belirterek durumun bir an önce harekete geçmeyi gerektirdiğini ve bundan ötürü AB kararlarını beklemediklerini söylemiştir (T24, 2015a; Sputnik, 2015). Bu açıdan hükümetin olağanüstü şartlar altında mecburen bu kararı aldığına yönelik bir algı oluşturulmak istenmiştir. Burada hatırlanması gereken bir bilgi olarak Macaristan'a bu süreçte en fazla düzensiz giriş, AB üyesi olmayan ve Schengen'in dışında kalan güney komşusu Sırbistan hattı üzerinden gerçekleşmiştir. Öyle ki Macaristan hükümetinin verilerine göre ülkeye girişlerin yaklaşık yüzde 95'i tel örgüler örülene kadar Sırbistan sınırı üzerinden gerçekleşmiştir (The Telegraph, 2015). Bu gerçekliğe dayanarak Budapeşte yönetimi, 23 Haziran 2015'te aldığı kararla çok fazla maliyet oluşturduğunu iddia ettiği Dublin düzenlemelerini süresiz şekilde askıya aldığını ve bundan sonra sözleşme kapsamında iltica başvurusu kabul etmeyeceğini ilan etmiştir (ECRE, 2015). Dublin düzenlemelerinin askıya alınmasıyla Macaristan üzerinden diğer AB üyesi ülkelere geçen göçmenlerin daha sonra Macaristan'a geri gönderilmeleri engellenmiştir.

Macar hükümeti ve siyaseti açısından güvenleleştirme süreci boyunca elde edilen çıktıların en görünür olanı, düzensiz göçmenlerin Macaristan'a girişlerinde kullandıkları sınır hatlarına fiziksel bariyerlerin konulması olmuştur. Düzensiz göçmenlerin ülkeye girmelerini engelleme amacıyla en azından fiziksel bir caydırıcılık oluşturabilmek için

Macar hükümeti, bütün komşu ülkelerle sınırlarına dikenli teller örerek kendi sınırlarını korunaklı hale getirmeyi planlamıştır. Ancak zaman içerisinde yapılan gözlem neticesinde Macaristan'a düzensiz girişlerin en fazla güney hattında yer alan Sırbistan ve Hırvatistan'dan yapıldığı tespit edilmiştir. Bunun ardından bu iki ülkeyle müşterek sınır hatlarına dikenli teller çekilerek “biz” olarak konumlandırılan Macaristan, “öteki” olarak konumlandırılan göçmenlerden ayrılmıştır.

Ülkeye düzensiz giriş trafiğini engelleme hedefi doğrultusunda Macaristan hükümeti, öncelikle Sırbistan sınırını tahkim etmeye başlamıştır. Orban hükümeti, göçmenlere yönelik korkuların hakim olduğu bir süreçte ülkenin olağanüstü şartlarda bulunduğunu ileri sürerek 17 Haziran 2015'te yaptığı açıklamayla ülkeye düzensiz göçmenlerin girişini engellemek için Sırbistan sınırına 4 metre yükseklikte ve 175 kilometre uzunluğunda tel örgüler inşa edeceğini ilan etmiştir (Euractiv, 2015). Dönemin Dışişleri Bakanı Peter Szijjarto konuyla ilgili “Göç, AB'nin günümüzde karşı karşıya olduğu en önemli sorunların başında geliyor. AB konuyla ilgili bir şeyler yapmaya çalışıyor ancak Macaristan daha fazla bekleyecek durumda değil” açıklamasında bulunarak sınıra örülmesi planlanan tel örgülere ve ülkenin içinden geçtiği sürece olağanüstü anlamlar yüklemiştir (Euractiv, 2015). Burada hemen belirtilmelidir ki her ne kadar tartışmalı da olsa Macaristan bu kararı tatbik ederken Schengen Sınırlar Tüzüğü'nün 2006 tarihli ve 562 sayılı şu maddesine dayanmıştır:

“Üye ülkeler, kamu düzenlerine ya da kamu güvenliklerine ciddi bir tehdit oluşması durumunda iç sınırlarda sınır yönetiminin geçici olarak yeniden uygulanması imkanına sahiptir. Söz konusu tedbirlerin istisna olması ve orantılılık ilkesine riayet edilmesinin sağlanması için bu imkanın kullanılmasına ilişkin esas ve usuller belirlenmelidir. İç sınırlarda sınır yönetiminin geçici olarak yeniden uygulanmasının kapsam ve süresi ilgili tehditle mukabele etmek için yeterli minimum seviye ile sınırlandırılmalıdır” (EUR-Lex, 2006).

Bu maddeden anlaşıldığı üzere üye ülkeler ciddi bir tehditle karşı karşıya olmaları durumunda kendi ulusal sınırlarını geçici olarak yeniden uygulama imkanına sahiptir. Ancak Macaristan kendi ulusal sınırlarını yeniden uygularken sınıra duvar örme gibi kalıcı bir çözüme başvurmuş ve ilgili maddede ön plana çıkan anahtar kelimeler arasında yer alan “geçici” kelimesini doğru tatbik etmemiştir. En azından varsayımsal bir

yaklaşımınla sınıra daha sonra sökülebilecek/kaldırılabilir portatif duvarlar/teller yerleştirilseydi Macaristan açısından bu maddenin geçerliliği olabilirdi.

Hükümet Sırbistan sınırına tel örgü çekme projesini tatbik ederken yasamayla birlikte hareket ettiğini göstermek için konuyu hemen Meclise getirmiştir. 6 Temmuz'da gerçekleşen oylama neticesinde Meclis 41'e karşı 151 oyla düzensiz göçe karşı Sırbistan sınırına duvar örmeye izin veren yasayı onaylamıştır (Yahoo News, 2015). Hükümetin elini güçlendiren bu gelişmenin ardından bizatihi Macar ordusu, 13 Temmuz'da Sırbistan sınırına tel çekme işlemlerine başlamıştır (Dünya Bülteni, 2015). Bu gelişmeden bir hafta sonra Meclis, hükümete güvenli üçüncü ülkeleri belirleme yetkisi veren yasayı kabul etmiştir. 21 Temmuz 2015 tarihli ve 191 sayılı hükümet kararnamesiyle Sırbistan, göçmenler için uluslararası korumada bulunulabilecek güvenli ülkeler listesine alınmıştır (Nagy, 2019: 1045). Orban hükümeti bu sayede hem uluslararası koruma sorumluluğunu Sırbistan'ın üzerine atmış hem de ilerleyen süreçte başvuracağı geri itme yöntemine ön hazırlık yapmıştır. Ayrıca Macar hükümeti, tel çekme işlemleri boyunca ordunun güvenlik imajından istifade ederek bu sayede işlemlere olağanüstü anlamlar yüklemiştir.

21'inci yüzyılda insan hareketliliklerinin yoğunluk kazandığı, daha da önemlisi insan ve göçmen hakları konusunda kurumsal olarak inşa ettiği normlarla ön plana çıkan AB içerisinde bir üye ülkenin insani değerleri göz ardı edip salt ulusal güvenlik kaygılarıyla böylesi bir girişimde bulunması uluslararası aktörlerin tepkisini çekmiştir. Örneğin BM Mülteciler Yüksek Komiserliği ve BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, yaptıkları açıklamalarla Macar hükümetinin göçmenlere yönelik karşıtlık barındıran söylemlere yönelmesinin kaygı verici olduğunu belirterek kararlara tepki göstermiştir (UN News, 2015a). AB içerisinde Komisyon ve Meclisin yanı sıra İnsan Hakları İzleme Örgütü, Uluslararası Af Örgütü ve Macaristan Helsinki Komitesi gibi örgütler illiberal demokrasinin parçası olarak gördükleri bu kararı kabul etmemiştir (The New York Times, 2015; Euronews, 2017). Benzer şekilde Sırbistan ve Fransa, Macar hükümetinin kararına tepki göstererek tel duvar projesini Avrupa değerlerine saygısızlık olarak tanımlamıştır. Bu tür tepkilere rağmen Orban hükümeti kararında ısrar etmiş ve 13 Temmuz'da 2015'te başlattığı Sırbistan sınırına tel duvar örme projesinin kritik kısmını 15 Eylül'de tamamlamıştır (Time, 2015). Böylece sınıra bir set çekilerek en azından göçmenlerin ülkeye girişleri fiziksel olarak kısıtlanmıştır.

Sırbistan sınırına dikenli tel örgüler çeken Macar hükümeti, sınırı yasa dışı yollardan geçmeye çalışan göçmenleri daha fazla caydırmak için ağustos ayında “sınır avcısı” (*határvadászok*) adını verdiği polislerden müteşekkil yeni bir birlik oluşturmuştur (WSJ, 2015). Hükümet, göç krizi öncesinde Jobbik’in önerdiği bu silahlı birlik projesiyle sınır gözetimi adı altında Macaristan açısından tehlikeli gördüğü göçmenlerin sınıra yaklaşımlarını engellemeye çalışmıştır. Nitekim sonraki süreçte cereyan eden geri itme hadiselerinde başrolde yer alan sınır avcıları yeri geldiğinde göçmenlere karşı fiziksel şiddet bile uygulamıştır. Burada önemli bir bilgi olarak Macarlar açısından sınır avcısı kullanımının özel bir anlamı vardır. Gyollai’nin (2021: 13) belirttiği üzere Macaristan’ın siyasi tarihinde sınır avcısı birimi, daha önce Sovyet birliklerine karşı ülkenin sınırlarını savunan askerler için kullanılmıştır. Bu açıdan Orban hükümeti, göçmenleri Sovyetler Birliği’ne benzeterek mücadele edilmeleri gereken düşman olarak kurgulamıştır.

Kısa zamanda yaşanan hızlı düzensiz göç hareketliliğini kontrol edemeyen Macaristan, “olağanüstü” şartlar altında bulunduğunu iddia ettiği bir ortamda “olağanüstü” önlemlerine “olağanüstü” anlamlar yüklemek için bir “olağanüstü” düzenlemeye daha gitmiştir. Sırbistan sınırına tel duvar örme projesinin kritik kısmının tamamlandığı 15 Eylül’de hükümet sözcüsü Kovacs tarafından yapılan açıklamayla, ülkenin Sırbistan’la güney sınır hattında bulunan Bacs-Kiskun ve Csongrad bölgelerinde uygulanmak üzere olağanüstü hal ilan edilmiştir (Hürriyet, 2015). Böylece hükümet, olağanüstü hal rejimi kapsamında zaruret halini bahane ederek hem yetkilerini genişletmiş hem de aldığı ve alacağı kararları hukuki bir zemine oturtmuştur. Kovacs bunun yanı sıra yapılan düzenlemeyle düzensiz göçle mücadeleye yönelik polise özel yetkiler verildiğini ve askerlerin de gerektiğinde polislerle yardımcı olacağını belirtmiştir.

Ayrıca 15 Eylül’de Ceza Kanunu ve İltica Yasası’nda yapılan değişiklikler yürürlüğe girmiştir. Buna göre Ceza Kanunu’nun 352’inci maddesi uyarınca sınırı yasa dışı yoldan geçmeye çalışmak ya da sınıra örülen tellere zarar vermek ağır suç olarak belirlenmiş ve bu suçları işleyenlere üç yıla kadar hapis cezası getirilmiştir (Nagy, 2019: 1047). Düzensiz göçü durdurmak için olağanüstü tedbirlere ihtiyaç duyan ve bunu yaparken güvenlik jargonundan ve uygulamalarından istifade eden hükümet açısından bu gelişme konuya dair izlenen güvenikleştirme siyasetinin tahkim edilmesine katkı sağlamıştır.

Macaristan hükümeti göçmenleri kendi ulusal sınırlarının dışında tutabilmek ve bu kişilerin uluslararası korumaya erişimlerini sınırlandırmak için bürokratik bariyerler getirmiştir. Örneğin Sırbistan sınırına dikenli tellerden duvar örülürken Macaristan'a yönelen göçmenler için iki geçiş bölgesi (*transit-zone*) inşa edilmiş ve iltica başvurusunda bulunmak isteyen kişiler buralara yönlendirilmiştir. Ancak hükümet, Sırbistan sınırının hemen bitişiğinde Röszke ve Tompa'da inşa ettiği ve güvenli bölge olarak tanımladığı bu alanlarda bulunan göçmenlerin, sığınma başvurularını kısıtlamak için günlük başvuru kotası koymuştur. Böylece uluslararası mülteci rejimini açıkça ihlal ederek göçmenlerin sığınma hakkı için başvuru yapmalarını bile kısıtlamıştır. Macaristan sınırındaki insan hakları ihlallerini gözetleyen bir kuruluşun tespit edebildiği kadarıyla hükümetin sığınma başvurusu yapma amacıyla günlük her geçiş bölgesi için izin verdiği kişi sayısı; 15-16 Eylül 2015 arasında 185, 2016'da 20-30, Kasım 2016'dan itibaren sadece çalışma günlerinde geçerli olmak üzere 10, 2017'de 5, 23 Ocak 2018'den 2019 sonuna kadar 1 olarak açıklanmıştır (AIDA, 2020: 21).

Sırbistan sınırına inşa edilen tel duvar projesi neticesinde Macaristan'a güneyden giriş yapan düzensiz göçmenlerin sayısında azalma yaşanmıştır. Ancak düzensiz göçmenler, bu sefer Macaristan'ın diğer komşuları AB üyeleri Hırvatistan, Slovenya ve Romanya sınırlarındaki boşlukları ve güvenlik kontrollerinin zayıf olduğu noktaları kullanarak bu ülkeye izinsiz giriş yapmıştır. Bu üç ülkeyle müşterek sınır hatları üzerinden düzensiz göçmenlerin sayısının artması ve buna paralel olarak Brüksel yönetiminin AB'nin ortak sınırlarını korumakta yetersiz kalması üzerine Macar hükümeti yeni kararlara yönelmiş ve AB üyesi Hırvatistan'la müşterek sınırına duvar örme meselesi gündeme gelmiştir.

Hırvatistan Başbakanı Zoran Milanović'in 16 Eylül 2015'te Macaristan'ın Sırbistan sınırına tel örgü çekmesine tepki olarak ülkesinin göçmenlere yardımcı olacağını açıklamasının ardından Başbakan Orban, 18 Eylül 2015'te yaptığı açıklamayla 300 kilometre uzunluğundaki Hırvatistan sınırının 41 kilometresine tel duvar örüleceğini açıklamıştır (BBC, 2015; İHA, 2015). Nitekim Hırvatistan üzerinden Macaristan'a girişlerin en sık yaşandığı bölgelere tel duvar örme çalışmaları 16 Ekim 2015'te tamamlanmıştır. Bununla birlikte Hırvatistan sınırına örülen tel örgü çalışmalarında Macar ordusuna mensup askerlerin yanı sıra polislerin de ön saflarda yer aldığını belirtmek gerekir. Böylece birer güvenlik profesyonelleri olarak kolluk kuvvetlerinin

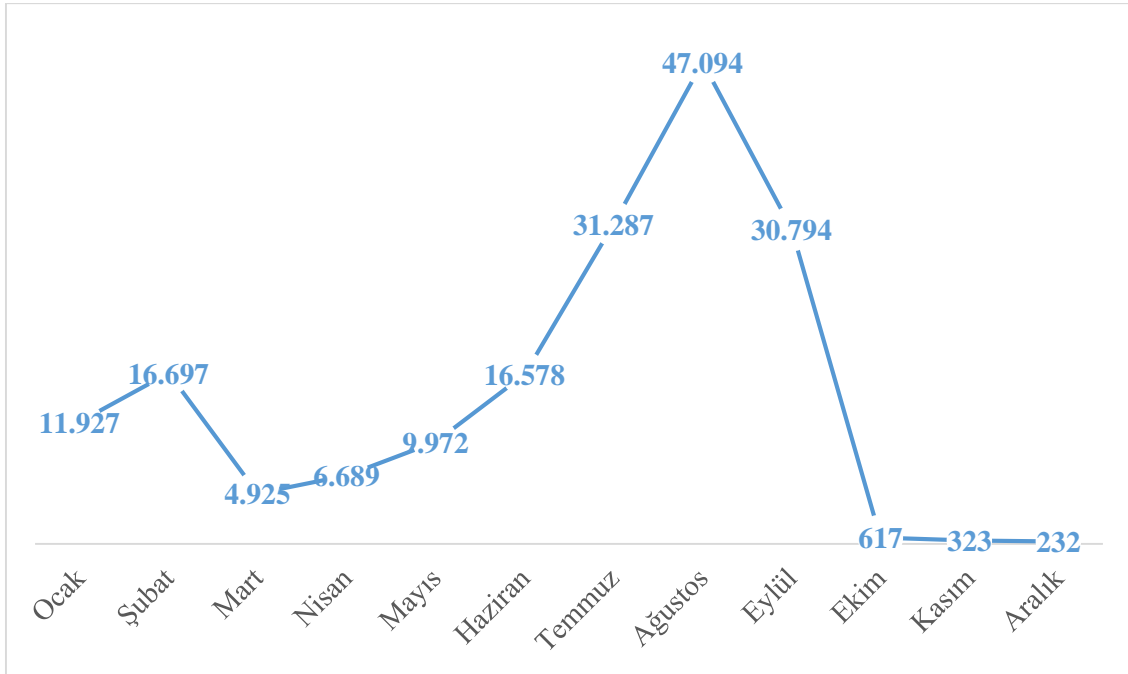
savunma ve güvenlik eksenli imajından istifade edilerek işlemlere olağanüstü anlamlar yüklenmesi daha kolay hale getirilmiştir.

Macaristan'ın Hırvatistan sınırını kontrol altına almasının ardından düzensiz göçmenler bu sefer Slovenya'ya yönelmiştir. Bunun üzerine Slovenya'dan gerçekleşmesi muhtemel geniş kapsamlı bir hareketliliğe tedbir olarak Macaristan hükümeti, 24 Eylül 2015'te AB üyesi Slovenya sınırına da tel duvar örme kararı aldığını açıklamıştır. Tel örgülerin düzensiz göçün engellenmesi için ideal bir yöntem olmadığı belirten hükümet sözcüsü Kovacs, buna rağmen tellerin düzensiz göçü frenlemede etkili bir araç olacağını söyleyerek bu politikayı meşrulaştırmaya çalışmıştır (Anadolu Ajansı, 2015a). Ancak 24 Eylül'de polislerin ve askerlerin öncülüğünde Slovenya sınırında başlayan çalışmalar bir gün sonra durdurulmuştur. İçişleri Bakanlığından yapılan açıklamada ülkenin güney sınırlarını düzensiz göçmenlere karşı korumak için Slovenya sınırında “deneme amaçlı” yapılan tel örgülerin söküldüğü açıklanmıştır (NTV, 2015). Burada Sırbistan ve Hırvatistan'ın aksine Slovenya üzerinden Macaristan'a girişlerin yoğun olmaması dikkate alınırsa Budapeşte yönetiminin AB ve üye ülkelerle sınır güvenliği konusunda daha fazla sorun yaşamamak için böyle bir adım attığı söylenebilir.

Esasen Sırbistan'la sınıra duvar örülürken Macaristan'ın AB'nin doğudaki eşik bekçisi olduğu ve Macaristan'a düzensiz göçmen girişlerinin diğer üye ülkeleri de olumsuz etkilediği gerekçesi ön planda tutuluyordu. Böylece AB'nin sınır güvenliğinin sağlanmasının yolunun Macaristan'ın kendi ulusal sınırlarını korumasından geçtiği mesajı işleniyordu. Ancak AB üyesi ülkeler arasında sınır kontrollerini kaldıran Schengen düzenlemelerinin aksine Macar hükümetinin diğer üye ülkeler Hırvatistan, Slovenya ve Romanya sınırlarına tel örgü çekmeyi gündeme getirmesi, Birlik içerisinde daha fazla ayrışmaya yol açabileceği endişelerinden ötürü sert tartışmalara yol açmıştır. Buna rağmen Avrupa genelinde “günah keçisi” haline getirilen göçmenlere yönelik kaygıların ve nefretin yoğunluk kazandığı bir ortamda Orban hükümeti bir nevi fırsattan istifade etmiş ve Hırvatistan'la sınırlarını tahkim etmiştir.

Ülkeye yaşanan göçü durdurma amacıyla hükümetin attığı göç karşıtı adımların spesifik olarak 2015'te gözle görülür derece “olumlu” sonuçlar verdiği söylenebilir. Zira Grafik 2'den görüldüğü üzere Macaristan; 31 bin 287'si temmuz ayında, 47 bin 94'ü ağustos ayında ve 30 bin 794'ü eylül ayında olmak üzere sadece üç ay içerisinde toplam 109 bin

174 sığınma başvurusu almıştır. Ancak sınırlara örülen duvarlar başta olmak üzere göçü durdurmaya yönelik atılan tüm adımlar neticesinde bu sayı hızla düşerek ekim ayında 617'ye, kasım ayında 323'e ve aralık ayında 232'ye gerilemiştir. Aynı şekilde sonraki yıllarda bu sayı azalarak 2016'da 29 bin 432'ye, 2017'de 3 bin 397'ye, 2018'de 671'e ve 2019'da 500'e düşmüştür. Orban hükümeti açısından rakamlardaki bu düşüş, göçmenlerin ulusal sınırların dışında tutulması bakımından izlenen politikanın başarılı olduğuna işaret etmektedir. Nitekim Dışişleri Bakanı Szijjarto, 2018'de BM'de yaptığı bir konuşmada yaklaşık 1 milyar avro harcayarak sınırlarını tahkim ettiklerini ve böylece durdurulamaz denilen göçü durdurduklarını belirtmiştir. Szijjarto bu açıklamasında ayrıca "Göç temel bir insan hakkı değildir" (Szijjarto, 2018) açıklamasında bulunmuştur.

Grafik 2: 2015'te Macaristan'dan Sığınma Talebinde Bulunanların Sayısı

Kaynak: Hungarian Helsinki Committee, 2017

Bunların yanı sıra Macaristan; Vişegrad Dörtlüsü olarak bilinen yapılanmadaki diğer ülkeler Çekya, Slovakya, Polonya ve Romanya ile birlikte hareket ederek AB'nin Eylül 2015'te üye ülkelerin alması gereken asgari mülteci sayısını belirlediği kota sistemine karşı çıkmıştır. Normalde yaklaşık 160 bin mültecinin AB üyesi ülkelerde yerleştirilmesi için belirlenen kota sisteminde Macaristan'a sadece bin 294 mülteci düşünüyordu (Nagy, 2015). Ancak Orban hükümeti, yine güvenlik jargonuna dayanarak ülkenin zaten yeteri

kadar tehdit aldığını ve bağımsızlığının tehdit altında olduğunu ileri sürerek kota uygulamasına karşı çıkmıştır. Buna paralel olarak 17 Kasım 2015'te Macaristan Meclisi, hükümete bin 294 mültecinin Macaristan'a yerleştirilmesini öngören AB Konseyi kararına itiraz etme çağrısı yapmıştır (Reuters, 2015b). Aşırı sağ parti Jobbik'in hükümete konuyla ilgili destek çıkması kararın tatbik edilmesinde önemli rol oynamıştır.

Macaristan Meclisinin çağrısı üzerine hükümet hem kota uygulamasına karşı kampanya başlatmış hem de Slovakya ile birlikte Aralık 2015'te kota uygulamasını Avrupa Adalet Divanına götürmüştür (France 24, 2015). Bu şartlar altında Birlik içindeki dayanışmaya zarar verdiği gerekçesiyle Macaristan'ın AB ve diğer üye ülkelerle ilişkilerindeki siyasi gerilim yükselmiştir. Brüksel'in tüm tepkilerine karşın Orban hükümeti, süreci bir adım daha öteye taşımış ve 24 Şubat 2016'da yaptığı açıklamayla AB'nin kota uygulamasını referanduma götürme kararı almıştır (The Guardian, 2016). Halkın sadece yüzde 43'ünün katıldığı 2 Ekim'deki oylamada vatandaşlara "AB'nin Macar vatandaşı olmayan kişileri, Ulusal Meclisin onayı olmadan Macaristan'a yerleştirmesine karar vermesini kabul ediyor musunuz?" sorusu yöneltilmiş ve oy kullananların yüzde 98'i buna karşı çıkmıştır (Akdoğan, 2018: 59). Ancak katılım yüzde 50'inin altında kaldığı için referandum sonucu geçerli olmamıştır. Yine de hükümet, bu sonuçlara dayanarak halkın en azından yarıya yakınının göçmen istemediği algısını oluşturmuştur. Güvenlikleştirme siyasetinin işlevsel rolünü iyi kullanan Macaristan hükümeti, nihayetinde meseleyi bir ulusal güvenlik meselesi haline getirerek amacına ulaşmış ve tek bir mülteci bile almamıştır.

Daha sonra Orban hükümeti 2016'da önemli bir karara imza atarak düzensiz göçle mücadeleyi hukuki bir zeminde yürütmek için sınır bölgeleri için ilan ettiği olağanüstü hali 9 Mart 2016 itibarıyla tüm ülke geneline yaymıştır. Tüm ülkeyi bağlayan olağanüstü hal uygulaması; sırasıyla 30 Ağustos 2017'de alınan kararla 7 Mart 2018'e, 18 Şubat 2018'de alınan kararla 7 Eylül 2018'e ve 6 Eylül 2019'da alınan kararla 7 Mart 2020'ye kadar uzatılmıştır (Sabah, 2017; TRT Haber, 2018b; ECRE; 2019a). Olağanüstü yönetim usullerinin işletilmesine olanak veren olağanüstü hal rejiminin tüm ülke geneline yayılmasıyla hükümet, hem düzensiz göçle mücadele için daha fazla yetkiye sahip olmuş hem de süreç boyunca aldığı kararlar için hukuki bir zemin oluşturmuştur. Bir başka ifadeyle güvenlikleştirme sürecinin tırmandırılması suretiyle ülkedeki güvenlik kurumları kendilerine yeni meşruiyet alanı oluşturmuş ve kendi konularını güçlendirmiştir.

Bunun ardından 5 Temmuz 2016’da yürürlüğe giren düzenleme kapsamında sınırda görev yapan polislere; Sırbistan ya da Hırvatistan’la sınır hattının 8 kilometre yakınında yakalanan göçmenleri, verilerini kaydetmeden veya onlara sığınma talebinde bulunma izin vermeden sınırın diğer tarafına geri gönderme (uygulamada geri itme) imkanı verilmiştir (AIDA, 2020: 3). Böylece göçmenlerin Macaristan sınırına varmadan engellenmeleri noktasında sert bir caydırıcılık oluşturulmuştur. Uluslararası mülteci rejiminde geri göndermeme ilkesi gibi yaygın bir ilke mevcut olduğu halde Macaristan, göçmenler henüz kendi sınırlarına bile gelmeden bu kişileri sınıra yaklaştırmayarak esasen bu ilkeyi peşinen işlevsiz kalmıştır. Bu tür önlemler neticesinde 5 Temmuz 2016-31 Ağustos 2017 arasında tespit edilebildiği kadarıyla Macaristan sınırlarına ulaşan 14 bin 438 düzensiz göçmen Sırbistan’a geri itilmiş ve 18 bin 334 düzensiz göçmenin Macaristan sınırına yaklaşmasına bile izin verilmemiştir (Hungarian Helsinki Committee, 2017: 3). Macaristan bu tür eylemlerle açıkça insan hakkı ihlallerinde bulunmuştur.

Macaristan’da göçün güvenleleştirilmesi neticesinde ortaya çıkan en önemli hukuki düzenleme ise 2018’de ortaya çıkmıştır. İktidardaki Fidesz’in lideri Başbakan Orban’ın 8 Nisan 2018’de gerçekleşen genel seçim sürecinde propaganda aracı olarak kullandığı göç karşıtı düzenleme vaadinin parçası olarak seçimlerden sonra hükümeti kuran Fidesz ve KDNP ittifakı, konuyla ilgili çalışmaları kısa sürede tamamlamıştır. Ülkede göçmenlere yönelik kaygıların halen yüksek olduğu bir süreçte hükümetin Macar kökenli Amerikalı iş adamı George Soros’a atıfla “Soros’u Durdur” adını verdiği yasa tasarısı, 20 Haziran 2018’de Macar Meclisine sunulmuştur. İktidar ortaklarının yanı sıra aşırı sağ parti Jobbik’in de desteğiyle düzensiz göçmenlere yönelik sert düzenlemeler 18’e karşı 160 oyla kabul edilmiştir (BBC, 2018; DW, 2018). Ülke içinden sol ve liberal muhalefet partilerinin karşıt oylarına ve AB, Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu ve Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatı gibi uluslararası örgütlerin tepkilerine rağmen yasa tasarısı *Resmi Gazete*’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (DW, 2018). Oylamanın 20 Haziran Dünya Mülteci Gününde yapılması ise kasıtlı bir niyete işaret etmektedir.

Aşırı sağcı Jobbik’in uzun yıllardır talep ettiği üzere göçü sınırlandırmaya yönelik göç karşıtı yasanın gerekçesine dair dönemin İçişleri Bakanı Sandor Pinter “Macar halkı, hükümetten yasa dışı göçle mücadeleye yönelik gerekli tüm araçları kullanmasını bekliyor. Bu düzenlemeyle Macaristan’ın bir göç ülkesi haline gelmesine engel oluyoruz” açıklamasında bulunmuştur (DW, 2018). Pinter böylece düzenlemenin açıkça göçü

engellemeye yönelik olduğunu kabul etmiştir. Jobbik'in de destek verdiği yasayla şu kararlar yürürlüğe girmiştir:

- “Macaristan’a yabancılar yerleştirilemez.
- Macaristan’a mülteciler için güvenli sayılan ülkeler üzerinden gelen ve o ülkelerde tehdit altında olmayan bir kişi Macaristan’dan sığınma hakkı alamaz.
- Ülkenin yasa dışı göçe karşı korunması kolluk kuvvetlerinin asli görevidir.
- Göçmenlerle ilgili yapılacak her yasal düzenleme Meclisin üçte iki çoğunluğuyla yasalaşabilir” (BBC, 2018).

“Macaristan’a yabancılar yerleştirilemez” maddesiyle sadece göçmenlere değil genel olarak “yabancı” görülen tüm kitlelere karşı sert bir adım atılmıştır. Bununla ilintili olarak etno-dinsel bir yaklaşımla Macaristan’ın kültürel yapısının korunması gerektiğine atıfta bulunularak tüm devlet kurumlarının asli görevinin toplumdaki Macar kimliği ve Hristiyan kültürünün korunması olduğu belirtilmiştir. Diğer girişimlerde olduğu gibi bu girişim de Orban hükümetinin göçü kısıtlama politikasının bir ürünü olarak kayıtlara geçmiştir. Yapılan düzenlemeyle ayrıca göçmenlerin, Macaristan’a girişlerinde ve ülkeye yerleşmelerinde yardım eden kişilere üç ay ve göçmenlere para veren kişilere bir yıl hapis cezası getirilmiştir. Taslak içerisinde yer alan ve göçmenlere yönelik faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarına yüzde 25 “özel mülteci vergisi” öngören madde ise Meclise gelmeden hemen önce taslaktan çıkartılmıştır (BBC, 2018). Bu düzenlemenin 8 Nisan 2018’de gerçekleşen genel seçimlerden bir buçuk ay sonra yapılması, hükümetin ve aşırı sağcı Jobbik’in seçmenlere verdiği göçmen karşıtı sözlerin bir tezahürü olarak okunabilir.

AB Komisyonu, Macaristan hükümetinin göçü kısıtlamaya yönelik uygulamaya koyduğu bu düzenlemeleri iki kez Avrupa Adalet Divanına taşımıştır. Divan, 17 Aralık 2020’de verdiği ilk kararda Macaristan’ın sığınma başvurusunda bulunan kişileri reddedip göçmenleri cebren Sırp sınırına göndermesini AB yasalarının ihlali olarak yorumlamıştır (Court of Justice of the European Union, 2020). Divan, 16 Kasım 2021’de verdiği kararda ise Macaristan’ın “Soros’u Durdur” yasası olarak da bilinen düzenlemeyle güvenli sayılan üçüncü ülkelerden gelen göçmenlerin sığınma başvurularının reddedilmesine olanak veren ve bu kişilerin sığınma başvurularına yardım sağlayanlara cezai yaptırım öngören yasaların AB hukukuyla bağdaşmadığına hükmetmiştir (Court of Justice of the European Union, 2021). Böylece Divan, Orban hükümetinin göçü güvenikleştirmeye yönelik izlediği stratejiyi onaylamadığını ortaya koymuştur.

Dünya siyasetinde göçmenlere yönelik tartışmaların devam ettiği bir süreçte BM Genel Kurulu, göç sorununa karşı küresel kolektif bir yaklaşım oluşturulması amacıyla Eylül 2016'da Mülteciler ve Göçmenler için New York Deklarasyonu'nu, Güvenli Düzenli ve Kurallı Göç için Küresel Pakt'a dönüştürme kararı almıştır. Daha sonra Nisan 2017'de BM tarafından başlatılan çok yönlü çalışmalar neticesinde Temmuz 2018'de Güvenli, Düzenli ve Kurallı Göç için Küresel Pakt Anlaşması ortaya çıkmıştır. Göç konusunda anlaşmaya varılan ve bağlayıcılığı bulunan önemli bir uluslararası anlaşma olma özelliğini taşıyan metnin son haliyle küresel çapta göçmenlerin güvenliğinin sağlanması amaçlanmıştır (Global Compact for Migration, 2018). Yirmi üç ana hedeften oluşan bu anlaşma kapsamında düzenli göç için yasal yolların iyileştirilmesi, düzenli ya da düzensiz göçmen ayrımı yapılmaksızın göçmenlerin temel haklarına erişiminin kolay hale getirilmesi kararlaştırılmıştır. Ancak konuyla ilgili 18 Temmuz'da açıklama yapan Macaristan Dışişleri Bakanı Szijjarto, paktın Macaristan'ın güvenlik çıkarlarına aykırı olduğunu savunarak şunları kaydetmiştir: "BM'nin göçmen paktı olağanüstü derecede tehlikeli, aşırı, ön yargılı ve göçe teşvik edici. Bizim için en önemli konu Macaristan ve Macarların güvenliği. Bu doküman ülkenin güvenlik çıkarlarına aykırı" (TRT Haber, 2018a).

Yine önemli bir çıktı olması bakımından Macaristan'da göçün güvenlikleştirilmesi neticesinde ülkeye iltica talebinde bulunan kişilerin sadece küçük bir kısmı uluslararası koruma altına alınmıştır. Öyle ki bizatihi Macar resmi makamlarının ortaya koyduğu verilere dayanılarak hazırlanan Tablo 5'teki rakamlara göre 2015-2019 arasında Macaristan'a farklı uyruklardan toplam 211 bin 35 kişi sığınma talebinde bulunmuştur. Ancak sığınma başvurusu yapmasına izin verilen kişiler için başvurular neredeyse imkansız hale getirilerek bunların sadece 496'sı mülteci olarak kabul edilmiştir. Yoğun kitlesel göç alan devletler bu tür durumlarda Türkiye'nin yaptığı gibi geçici süreliğine de olsa bu kişileri uluslararası koruma altına almaktadır. Ancak Orban hükümeti 2015-2019 arasında sadece 2 bin 49 kişiyi ikincil koruma altına alarak bu yöntemi de göz ardı etmiştir. Kalan 208 bin 477 kişiye ise herhangi bir koruma sağlamamıştır. Olağan şartlar altında Türkiye'nin mücbir sebeplerden ötürü kendisine sığınan kişilere sergilediği insani duruşa benzer olarak Macaristan'ın da benzer bir duruş sergilemesi ve kendisine sığınanlara kucak açması gerekirdi. Ancak bunun tersine yüksek düzeyli bir

güvenlikleştirme siyaseti izlenerek az sayıda kişinin koruma altına alınması objektif şekilde bir güvenlikleştirme çıktısı olarak kayıtlara geçmiştir.

Kısacası Nagy'nin (2019) makalesindeki tespitine uygun şekilde Orban hükümeti; reddetme, caydırma, engelleme, cezalandırma, dayanışmama ve yasaları ihlal etme suretiyle 2015 ve sonrasında izlediği göç karşıtı stratejiyi başarıyla tatbik etmiştir. Hükümet bunu yaparken güvenlikleştirme siyasetinin gücünden yararlanmıştır. Ancak yine Nagy'nin (2019) belirttiği üzere hükümetin göçü kısıtlayan stratejisi, her şeyden önce Macaristan'ın tabii olduğu ulusal, uluslararası ve ulus üstü düzenlemelerle çelişmiştir. Örneğin Anayasa'nın 14/3'üncü maddesinde Macaristan'ın kendisine iltica etmek durumunda kalan kişilere sığınma hakkı vereceğine dair şu ifadeler yer almaktadır:

“Macaristan; ırkı veya ulusal kimliği, belirli bir sosyal toplulukla bağı ya da dini veya siyasi görüşü nedeniyle kendi ülkesinde veya ikamet ettiği ülkede zulme uğraması veya haklı nedenlere dayanan zulüm korkusu taşınması halinde, Macar olmayan vatandaşlara başka bir ülkeden koruma almadığı sürece sığınma hakkı verir” (Constitute Project, 2011: 10).

Bunun haricinde Macaristan; herkesin başka ülkelerde sığınma talep etme ve sığınma hakkı olduğunu belirten İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ni, mültecilerin zulüm görme riski altına girebilecekleri ülkelere geri gönderilmesini (*non-refoulement*) yasaklayan Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi'ni, bir kişinin haklı nedenlerle zulüm görme korkusu duyduğu veya işkence gibi uygulamalara maruz kalma ihtimalinin bulunduğu bir yere geri gönderilmesini yasaklayan AB Temel Haklar Şartı'nı ve AB üye ülkelerinin bir üçüncü ülke vatandaşı ya da vatansız bir kişinin uluslararası koruma için yaptığı tüm başvuruları incelemelerini öngören Dublin Sözleşmesi'ni açıkça ihlal etmiştir. Kendi içinde birden çok çelişkiyi barındıran bu durum, devletlerin çıkarları söz konusu olduğunda kendi ulusal düzenlemelerinin yanı sıra uluslararası normları ve evrensel değerleri kolaylıkla nasıl hiçe sayabildiklerine somut birer örnek teşkil etmektedir. Macaristan özelinde birçok kez şahit olunan bu gerçeklikten ötürü aralarında AB ve BM'nin bulunduğu uluslararası teşkilatlar ile Af Örgütü ve Helsinki Komitesi gibi sivil oluşumlar sık sık Orban hükümetini eleştirmiştir.

Son olarak Macar toplumunun zaman içerisinde göçmen ve yabancı karşıtı bir toplum haline gelmesi de Orban hükümetinin izlediği göç karşıtı politikanın neticeleri arasında yer almaktadır. PEW Araştırma Merkezi tarafından ve sonuçları Eylül 2016'da

yayımlanan araştırmaya göre Avrupa’da göçmenlere yönelik en yüksek karşıtlık Macaristan’da ölçülmüştür (Manevich, 2016). 2018’de Friedrich Ebert Vakfı tarafından yayımlanan araştırmaya göre de Macar toplumu; Avrupa genelinde göçmen istemeyen, göçmenlerin gelmesiyle işini kaybetme korkusu yaşayan (yüzde 66) ve göçmenleri kültürel tehdit olarak gören (yüzde 51) ülkeler arasında ilk sırada yer almıştır (Demirkan, 2018). Aynı yıl Eurobarometer tarafından özel bir raporda ise Macar toplumunun yüzde 63’ünün AB dışından ülkelere yaşanan göçün bir fırsattan ziyade problem olarak gördüğü tespit edilmiştir (akt. Gigitashvili ve Sidlo, 2019: 8). Sayıları arttırılabilecek bu tür örnekler, hükümetin göç karşıtı politikalarının göçmen ve yabancı karşıtı bir topluma yol açtığını göstermektedir.

Tablo 11: Macaristan’da Göçün Güvenikleştirilmesinin Sonuçları

2011 ve sonrası	Ülkeye iltica talebinde bulunan kişilerin yüksek sayısına karşılık sadece küçük bir kısmı uluslararası koruma altına alındı.
2015	Sırbistan sınırına tel duvar örüldü.
2015 ve sonrası	Göçmenlerin sığınma haklarını kısıtlamak için günlük başvuru kotası konuldu.
2015	AB’nin ortak göç politikası kapsamında geliştirdiği ve AB ülkelerine iltica başvurularının, Birliğe ilk giriş yapılan ülkeye yapılmasını öngören Dublin düzenlemeleri askıya alındı.
2015	Sırbistan’la sınır bölgelerinde olağanüstü hal ilan edildi ve yasa dışı geçişler için uygulanan cezalar ağırlaştırıldı.
2015	AB üyesi Hırvatistan ile sınır hattının bir kısmına tel duvar örüldü.
2015	Göçmenlerin AB genelinde dengeli dağıtılması için belirlenen kota uygulamasına karşı çıkıldı ve uygulama bir yıl sonra referanduma sunuldu.
2016	Düzensiz göçle mücadele amacıyla sınır bölgeleri için ilan edilen olağanüstü hal uygulaması tüm ülkeyi kapsayacak şekilde yeniden düzenlendi.
2016	Yeni iltica yasasıyla uluslararası hukuk normlarına aykırı şekilde Macar polisine Sırbistan ya da Hırvatistan’la sınır hattının 8 km yakınında yakalanan göçmenleri geri gönderme (uygulamada geri itme) imkanı verildi.
2018	Sığınmacıların ülkeye yerleştirilmesini yasaklayan ve kamuoyunda “Soros’u Durdur” adıyla bilinen yasa tasarısı mecliste kabul edildi.
2018	BM’nin küresel çapta göçmenlerin güvenliğini sağlama amacıyla başlattığı Güvenli, Düzenli ve Kurallı Göç için Küresel Pakt’a taraf olunmadı.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

4. BÖLÜM: YUNANİSTAN'DA GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ VE AŞIRI SAĞ

Tezin konusu itibarıyla Yunanistan'da göçün güvenlikleştirilmesini daha iyi analiz edebilmek için bu bölümde öncelikle Yunanistan'ın ülke ve göç profilleri incelenmiştir. Ardından tezin odaklandığı süre zarfında Yunanistan'da aşırı sağın görünen yüzü Altın Şafak'ın siyasi profili değerlendirilmiştir. Ardından ülkede göçün güvenlik meselesi haline gelişi ve bu süreçte aşırı sağ parti Altın Şafak'ın rolü analiz edilmiştir.

4.1. Yunanistan'ın Ülke ve Göç Profilleri

Balkan Yarımadası'nın güney ucunda yer alan Yunanistan, 131 bin 957 kilometrekarelik bir alana sahiptir ve sınırları itibarıyla Arnavutluk, Bulgaristan, Kuzey Makedonya ve Türkiye ile komşudur. 2022 verilerine göre 10,5 milyon nüfusa sahip bu ülkede hakim etnik grup yüzde 91,6 ile Yunanlılardır ve ülkedeki hakim dini grup açık ara Ortodoks Hristiyanlardır. Dolayısıyla Yunanistan'ın etnik ve dini açıdan büyük oranda homojen bir topluma sahip olduğu söylenebilir. Bunların yanında nüfusun yaklaşık yüzde 2,5'ini Müslümanlar oluşturmaktadır. Son olarak 2021 verilerine göre ülke nüfusunun yaklaşık yüzde 65'inin elli beş yaş altı kitleden oluştuğu ve toplumun yüzde 97'sinin okuryazar olduğu bilinmektedir (The World Fact Book, 2021).

1967-1974 arasında askeri cunta tarafından yönetilen Yunanistan, cunta sonrası yeni siyasi atmosferinde hızla demokratikleşme sürecine yönelmiş ve altı yıl süren müzakerelerin ardından 1981'de AB'ye üye olmuştur. Bu gelişme Yunanistan'ın siyasi tarihi, Avrupalılaşıma ve demokratikleşme süreçleri açısından kritik bir dönüm noktası olarak kabul görür. Üyelik sürecinin oluşturduğu olumlu etki kapsamında ülkede sivil irade, askeri irade üzerinde hakimiyet kurmuş ve bu durum demokratikleşmenin kanıksanmasında önemli rol oynamıştır.

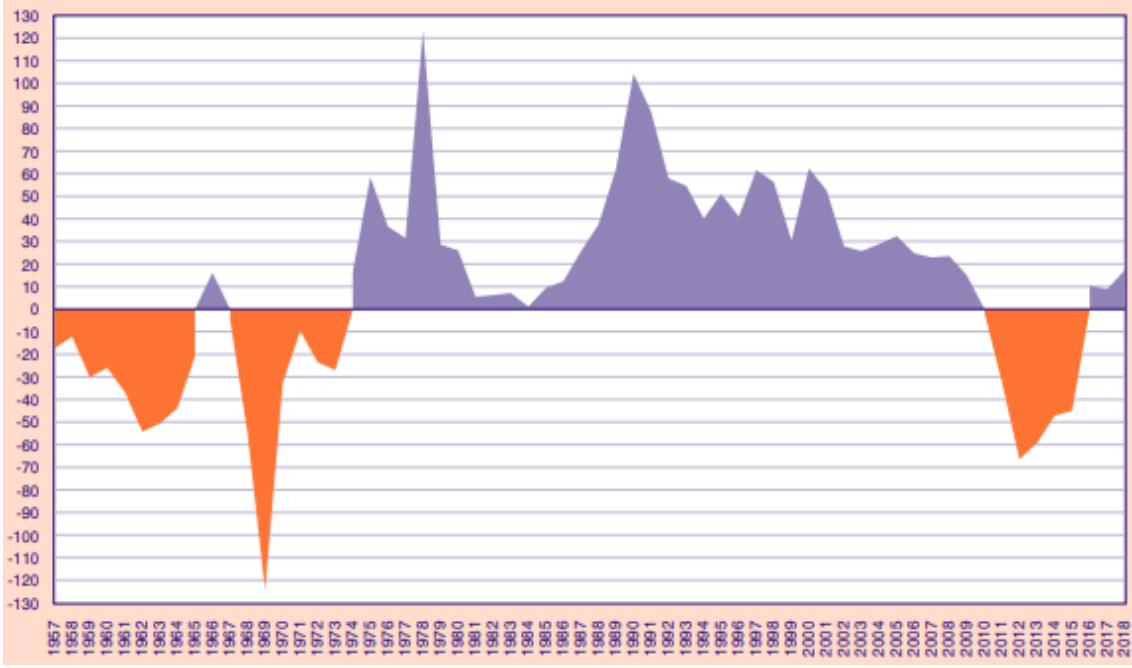
Siyasi açıdan üniter yapıya sahip olan ve parlamenter demokrasiyle yönetilen Yunanistan'da iki başlı yönetim bulunur. Cumhurbaşkanı'nın sembolik ve temsile dayalı görevler üstlendiği yönetim sisteminde her dört yılda bir gerçekleşen genel seçimler neticesinde başbakan seçilir. Ülkenin siyasi kültürü itibarıyla merkezdeki ana akım partiler seçimlerde ön planda yer alır. Buna rağmen büyük partiler seçimlerde mutlak üstünlük kuramadıkları için Mecliste genelde çok parçalı bir yapı hakimdir. Bunun bir

sonucu olarak ülkede sık sık hükümet değişmekte ve erken genel seçime gidilir. 2000-2019 arasındaki on dokuz yılda dokuz genel seçim yapılması bu tespiti destekler niteliktedir.

Yunanistan'da büyük partilerin ön planda olmasının ana faktörü, ülkedeki küçük partilerin Meclise girmesini zorlaştıran seçim sistemidir. Buna göre Meclisteki 300 sandalyenin 250'si, yüzde 3'lük seçim barajını aşan partiler arasında nispi olarak dağıtılır. Kalan 50 sandalye ise bir nevi kazananı ödüllendirme amacıyla seçimlerde en çok oy alan partiye tahsis edilir (Şener, 2015: 6). Ülkede hükümetin kurulmasını kolaylaştırma ve yürütmeyi etkin kılma hedefiyle tesis edilen bu sistem, aynı zamanda küçük partilerin siyasette bastırılmasına yol açar.

Son olarak göç profili itibarıyla Yunanistan'ın düzenli göç açısından genel olarak karma bir profile sahip olduğunu belirtmek gerekir. Konuyla ilgili hazırlanan bir çalışmaya göre 2010'a kadar ülkenin dışarıdan aldığı göç, dışarıya verdiği göçten fazla olduğu için net göç olumlu yönde seyretmiştir (Missos, 2020). 2010'dan 2015'e kadarsa tam tersi bir durum yaşanmış ve net göç negatif yönde seyretmiştir. Diğer bir ifadeyle ülkeden göç edenlerin sayısı ülkeye göç edenlerin sayısından fazla olmuştur. Burada ülkede yaşanan ekonomik kriz nedeniyle toplumun dışarıya göçe eğiliminin arttığını belirtmek gerekir. 2015'ten sonraysa net göç yeniden olumlu yönde seyretmeye başlamış ve Yunanistan'ın dışarıdan aldığı göç dışarıya verdiği göçten fazla olmuştur. Ayrıca bu paragraftaki veriler, düzenli göç olgusuna dair verilerdir ve düzensiz göç verileriyle karıştırılmamalıdır.

Charalambos Kasimis'e (2013) göre Yunanistan'ın göç veren ülkeden, göç alan ülkeye dönüşmesinin arka planında iki temel sebep bulunur. Birinci neden Yunanistan'ın coğrafi konumuyla ilgilidir. Zira ülke karadan ve denizden Avrupa'nın doğuya açılan kapısıdır. Dahası Yunanistan kontrol edilmesi zor olan uzun deniz sınırlarına sahiptir ve göç veren ve alan ülkelere yakındır. Ayrıca AB üyesi olan Bulgaristan, Yunanistan'ın aksine Schengen bölgesinde yer almadığı için Yunanistan Avrupa'nın iç kısımlarına ulaşmak isteyen göçmenler için daha tercih edilir bir rotadır. İkincisi nedense Yunanistan'ın 1981'de AB'ye (o zamanki adıyla Avrupa Topluluğu'na) üye olmasıyla birlikte nispeten ekonomik açıdan kat ettiği ilerlemedir. Bu sayede Yunanistan, AB dışından gelen göçmenler için hem Avrupa'nın iç kısımlarına ulaşma noktasında güzergah ülke hem de bunu gerçekleştiremeyenler için hedef ülke haline gelmiştir.

Grafik 3: Yunanistan'a Yönelik Düzenli Göç (1957-2018)

Kaynak: Missos, 2020: 52

Ayrıca 1990'da komünist rejimin çöktüğü Arnavutluk'tan ekonomik gerekçelerle ayrılan ve daha iyi bir yaşama sahip olmak umuduyla komşu ülke Yunanistan'a yönelen Arnavut göçmenlerin, Yunanistan'a yönelik göçlerin tarihinde önemli bir dönüm noktası olduğunu belirtmek gerekir. 1920'lerin başında Türkiye ile yaşanan nüfus mübadelesinin ardından tecrübe edilen ve 2000'lere kadar yoğun şekilde devam eden Arnavutluk menşeli düzensiz göç nedeniyle yaklaşık 400 bin Arnavut ülkelerini terk edip Yunanistan'a ulaşmıştır (Turan, 2021: 81). Günümüzde ise yarım milyondan fazla oldukları tahmin edilen Yunanistan'daki Arnavut asıllılar, ülkedeki göçmen nüfusun yaklaşık yüzde 55'ini oluşturur ve 2007-2018 arasında bu kişilerin 204 bin 106'sına vatandaşlık verilmiştir (Speed ve Alikaj, 2020). Bu yönüyle Arnavutlar ülkedeki en büyük göçmen grubudur. Yunanistan'daki Arnavut diasporasıyla ilgili zaman zaman Yunanistan ve Arnavutluk arasında siyasi gerilimler yaşanmakta ve her iki ülke bu diasporayı diğerine karşı bir dış politika aracı olarak kullanmaya çalışmaktadır.

Öte yandan 1990 ve sonrasında Yunanistan'a yaşanan düzensiz Arnavut göçü, dönemin siyasi elitlerince güvenlikleştirilmişse de iki ülkenin müşterek kara sınırlarının geçişken olmasından ötürü bunun önüne geçilememiştir. Bununla birlikte Arnavut göçmenlerin genel olarak Yunan toplumuna uyum sağlamasıyla birlikte bu tartışmalar günümüzde ilk

zamanlardaki kadar yoğun şekilde gündeme gelmemektedir (Turan, 2021: 81). Buna karşın 1990'lara kadar Yunanistan'a çok fazla göçmen yönelmediği için ülkede sistemli bir göç politikasının tesis edilemediğini belirtmek gerekir. Nitekim Arnavutluk menşeli düzensiz göçün bir anda hız kazanması üzerine Yunanistan, göçü engellemeye yönelik katı kurallar koyan 1975/1991 sayılı yasayı yürürlüğe sokmuştur. Bu yasayla birlikte 1990'lar boyunca Yunan polisi, Arnavut göçmenleri yakından takip etmiş ve "yakala ve sınır dışı et" politikasını izlemiştir (Grigoriadis ve Dilek, 2018: 5). Dolayısıyla Yunanistan'da göçü güvenlikleştirme siyaseti 1990'lardan beri süregelen bir olgudur.

4.2. Yunanistan'ın Kapatılan Nazi Yanlısı Aşırı Sağ Partisi: Altın Şafak

Yunanistan'da göçün yüksek düzeyde güvenlikleştirildiği süreçte aşırı sağ parti olarak siyaset yapan resmi adıyla Halkın Kurumu Altın Şafak Partisi (kısaca Altın Şafak), Yunan toplumunda aşırılık taraftarı bir grup genç kitle öncülüğünde, eski asker ve Nazi yanlısı Nikolaos Michaloliakos tarafından kurulmuştur. Partinin öncülü konumundaki *Chrysi Avgi* dergisi 1980'de yayına başlamıştır. Partinin kuruluşuna ön hazırlık olarak değerlendirilebilecek bu süreçte, Michaloliakos uzun vadeli yakın çalışma ekibini oluşturmuştur. İlerleyen süreçte partilileşme hedefi kapsamında 1985'te kuruluş süreci başlamış ve nihayetinde 1993'te Altın Şafak resmen siyasi parti haline gelmiştir.

Altın Şafak'ın ilk günden son güne kadar başkanlığını, diktatör eğilimli liderlik özellikleri sergileyen Michaloliakos yapmıştır. Bu bağlamda Altın Şafak'ın siyasi ve toplumsal kodlarını analiz etmeden evvel partinin mutlak liderliğini yapan Michaloliakos'un kariyerini ve kişiliğini kısa da olsa incelemek önem arz eder. Zira otoriter özelliklere sahip bu tür oluşumlarda söylemler ve politikalar, lider tarafından belirlendiği ve güç tek bir kişide toplandığı için parti liderinin kişisel kodlarını iyi bilmek gerekir.

1957'de doğan Michaloliakos, siyasi açıdan aşırılık yanlısı bir profile sahiptir. Gençlik yıllarında Kıbrıs Adası'nın sözde ana vatan Yunanistan'a bağlanması olarak bilinen Enosis'i gerçekleştirmek için kurulan "EOKA-B" adlı silahlı grupta yer alan Michaloliakos, 1967-1974 arasında Yunanistan'ı yöneten Albaylar Cuntası ile sıkı bağ kurmuş ve daha sonra 1984'te askeri cuntacıardan Georgios Papadopoulos'un Ulusal Siyasi Birlik Partisi'ne katılmıştır (To Vima, 2005; Çiftçi, 2017: 101). Ancak Michaloliakos bir yıl sonra partiden ayrılmış ve Altın Şafak'ın kuruluşuna öncülük etmiştir. Michaloliakos'un kardeşi Takis Michaloliakos ise kendi siyasi kariyeri boyunca

İtalyan faşist yapılanma Ordine Nuovo ile birlikte hareket etmiştir (Bilginer, 2020: 57). Michaloliakos ailesinin aşırılık yanlısı gruplarla ilişkisine dayanarak, lider temelli psikolojik faktörlerin Altın Şafak'a sirayet ettiğini belirtmek yanlış bir tespit olmayacaktır.

Görsel 6: Altın Şafak'a Ait Derginin Çeşitli Kapak Sayfaları

Kaynak: Lymouris, 2013: 4

Nazi ideolojisine ve Hitler'e verdiği desteği açıklamaktan çekinmeyen Michaloliakos, kendisine yönelik "Führer" kullanımına her daim sempatiyle yaklaşmıştır. Bunun yanında kriminal bir kişiliğe sahip olan Michaloliakos, ülkedeki sokak eylemlerinde ön planda yer almış ve bununla yetinmeyerek yasa dışı faaliyetlerde bulunmuştur. Örneğin aşırı sağcı gruplara üye olmak ve yasa dışı silah ve patlayıcı madde taşımak suçlarından ötürü 1979'da hapis cezası almıştır (Greek Reporter, 2013). Michaloliakos sonraki yıllarda da Yunan güvenlik birimleri tarafından potansiyel bir suçlu olarak yakından takip edilmiştir. Açıkça otoriter bir kişiliğe sahip olan Michaloliakos'un liderlik kültürü etrafında kendisiyle benzer özellikler sergileyen bir kitle kümelenmiştir. Otoriter liderlik anlayışının bir yansıması olarak parti içinde Michaloliakos'un mutlak otoritesi, hiçbir zaman sorgulanmamış ve verdiği emirler kayıtsız şartsız yerine getirilmiştir.

Altın Şafak siyasi kimliği itibarıyla ırkçı, neoliberalizm karşıtı, küreselleşme karşıtı ve liberal demokrasi karşıtı aşırı sağ parti olarak kabul görmüştür (Vasilopoulou ve Halikiopoulou, 2015; Ellinas, 2015; Çiftçi, 2017). Kendisini Yunan milliyetçisi olarak tanımlayan parti, çıkış noktası itibarıyla nasyonal sosyalizmi benimsemiştir. Bu siyasi kimliğe uygun olarak partide yerli halkı yücelten bir anlayış hakim olmuş, abartılı milliyetçilik sergilenmiş ve ekonomik açıdan yerli halkı korumaya yönelik bir politika benimsenmiştir. Parti, bu yönleriyle merkez sağın partisi Yeni Demokrasi Partisi'nin sahip olduğu yerleşik özelliklerde aşırıya kaçarak kendisini bu kesimden ayıştırmıştır.

Aşırı sağ partilere mündemiç özelliklerden biri olan popülist politikaların izlenmesi Altın Şafak için de geçerliliğini korumuştur. Sistem karşıtlığı yapan parti, diğer partilerin sadece kendi çıkarları için siyaset yaptığını, Altın Şafak'ın ise ana vatani seven ve gerçek Yunan halkı adına konuşan vatanperver bir parti olduğunu ileri sürmüştür (Golden Dawn, 2012). Halkın ilgisini kazanmak amacıyla üretilen yabancı, göçmen ve Türk karşıtı söylemler ile ekonomik problemlerin çözümüne dair ortaya atılan abartılı vaatler, bu politikanın bir parçası olmuştur. Geçmişe dair özlemleri politik söylemlere aktararak ve toplumun bir şeyler yapılmasını beklediği konulara dair popülist vaatlerde bulunarak oy devşirmeye çalışmıştır. Örneğin irredentist bir yaklaşımla “Megali idea” (Büyük ülkü) doktrini çerçevesinde Arnavutluk, Bulgaristan, Makedonya ve Türkiye'nin bir kısmının içinde yer aldığı büyük Yunan devletinin kurulması dile getirilmiştir. Nitekim Altın Şafak'ın 1993'te resmen siyasi bir parti haline gelmesinde Yunanistan'ın Makedonya ile yaşadığı isim sorunu önemli bir rol oynamıştır (Lymouris, 2013: 5). Ülkedeki ekonomik problemlerin aşılması içinse parti, 2015'te bir manifesto yayımlamış ve ülkede ekonomik istikrarın sağlanması için bankaların devletleştirilmesi ve milli kaynakların devlet eline geçmesi gibi korumacı temellere dayalı politikaları dile getirmiştir (Golden Dawn National Plan).

Nasyonal sosyalizmin bir çıktısı olarak Altın Şafak, Yahudi karşıtlığı yapmış ve Yunan halkının da parçası olduğu iddia edilen beyaz Aryan ırkın üstünlüğüne inanmıştır. Bu bağlamda parti yöneticileri, İkinci Dünya Savaşı sürecinde Yahudilere uygulanan soykırımı (Holokost) inkar etmişlerdir. Altın Şafak'ı diğer Avrupa ülkelerinde siyasi olarak temsil edilen aşırı sağ partilerden ayıran en belirgin özellik de Nazi ideolojisine verdiği bu desteği açıkça dile getirmesidir. Michaloliakos başta olmak üzere partinin yönetim kadrosu ve destekçileri, Nazilere ve Nazilerin lideri Hitler'e bağlılıklarını ifade etmekten çekinmemiştir. Parti üyeleri saçlarını tamamen kazıtarak, Michaloliakos'a “Führer” şeklinde hitap ederek, her platformda Nazilerle özdeşleşen gamalı haçı kullanarak ve Nazi selamı vererek Nazi geleneğine devam etmiştir. Mayıs 2013'te Mecliste gerçekleşen oturumda, Altın Şafak milletvekili Panayotis Iliopoulos, salonu terk ederken “Heil Hitler” sloganı atmıştır. Böylece İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa meclislerinde ilk kez “Hitler” sesleri duyulmuştur. Bunlara karşın parti üyeleri kendilerine yönelik “ırkçı” ve “aşırı” nitelendirmelerini hiçbir zaman kabul etmemiştir.

Şiddete varan aşırılığa kaçması ve bizatihi kendi ülkesindeki yargı mercilerince bir terör örgütü olarak kabul edilmesinden ötürü Altın Şafak, Piero Ignazi'nin sınıflandırmasında açıkça geleneksel aşırı partiler sınıfına girer. Nazi ideolojisini takip etmesi ve meşru siyasetin parçası olduğu halde karşıt görüşleri bastırmak ve kendi görüşlerini hakim kılmak için şiddete başvuran bir parti olması, Altın Şafak'ı diğer aşırı sağ partilerden ayıran özelliklerden olmuştur. Partinin kurulduğu günden mahkeme kararıyla kapatıldığı ve yasaklandığı 2020'ye kadar şiddet ihtiva eden “Kan, Onur ve Altın Şafak” sloganını kullanması da şiddet içerikli yönüne işaret eder.

Belirlediği sabit ve dışa kapalı Yunan kimliğine asimile olmak isteyenlere açık kapı bırakan Altın Şafak, bu eksenin dışında kalan tüm yabancılara ve göçmenlere yönelik tamamen dışlayıcı bir politika izlemiştir. Popülizme dayalı “Yunanistan Yunanlılara ait” gibi jenerik bir sloganı kendine şiar edinen parti, asimile olmak istemeyen tüm yabancılarsa “kapı dışarı edilmesi” gerektiğini savunmuştur. Bu bağlamda Yunan toplumu dışarıya karşı korunması elzem bir değer olarak tanımlanmıştır. Bundan ötürü korunması gereken ulusa yönelik dışarıdan gelebilecek her türlü müdahale, ulusal kültürün homojenliğini bozabilecek bir varoluşsal tehlike olarak algılanmıştır. Dışlanan gruplar içerisinde düşman olarak kabul edilen göçmenler, Türkler, Yahudiler ve Müslümanlar yer almıştır. Bunun bir çıktısı olarak partinin nefret söylemi repertuarında göç, Türk, Yahudi ve İslam karşıtlığı önemli yer tutmuştur.

İrkçı nasyonal sosyalist ideolojinin etkisiyle Altın Şafak sıkı bir göç karşıtı politika izlemiştir. Nazilerde olduğu gibi biyolojik ırkçılık sergileyen parti, Yunan ırkının üstünlüğüne inandığı için göçmenlerin ve diğer tüm yabancılardan, ülkedeki ırksal homojenliğe zarar verdiğine inanmıştır. Bu çerçevede parti, genel olarak göçe ve özel olarak da yasa dışı göçe tamamen karşı bir duruş sergilemiştir. Parti, ülkedeki homojen etnik yapının korunmasını talep etmiş ve bu doğrultuda ülke sınırlarının tahkim edilmesini, göçe dair kararların AB ya da bir başka aktör tarafından değil doğrudan Atina tarafından alınmasını ve yasa dışı göçün tüm formlarıyla mücadele edilmesi gerektiğini savunmuştur. Altın Şafak yöneticileri tarafından göçe dair yapılan açıklamalar, partinin göç karşıtlığını en açık şekilde ortaya koymaktadır. “Göçmenlerin ülkeye girmemesi için sınırlara mayın döşeyelim”, “Göçmenlerin bu ülkeden gitmesini istiyorsanız bize oy verin” ya da “Yunanistan Yunanlılarıdır. Yabancılar ve göçmenler ülkemizden defolsun” tarzındaki görüşler (Reuters, 2012; Navoth, 2013: 88), partinin göçmen karşıtı

yönüne somut birer örnek teşkil etmektedir. Altın Şafak milletvekili ve parti lideri Michaloliakos'un eşi Eleni Zaroulia'nın "Ana vatanımızı işgal eden göçmenlerin hepsi alt insanlar. Ülkeye türlü türlü hastalık getiriyorlar" (To Vima, 2012a) açıklaması ise partinin aşırı sağ kimliğine uygun olarak beyaz üstünlüğüne dayalı bir kültür benimsediğini ve göçmenleri biyopolitik bir tehdit olarak algıladığını göstermektedir.

Bunların yanı sıra ülkedeki ekonomik kriz döneminin etkisiyle artan yüksek işsizliğin sebebi de göçmenlerin varlığına bağlanmıştır. Örneğin ülkede ucuz ve herhangi bir güvencesi olmadan çalışan göçmenlerin yerli halkı işsiz bıraktığı iddia edilmiştir (Ellinas, 2015: 14). Bu çerçevede kendi bakış açılarıyla göçmenlerin ekonomiyi işgaline karşı farkındalık oluşturmak için Altın Şafak yöneticilerinin de bulunduğu yaklaşık 150 kişilik şiddet yanlısı bir grup, Kasım 2012'de Atina'da göçmenlere ait dükkanlara saldırmıştır (Boesler, 2012). Ancak Altın Şafak'ın söylemlerinde ülkedeki göçmenlerin varlığı ile işsizlik arasında bir korelasyon kurulsa da konuyla ilgili yapılan araştırmalar göstermektedir ki Yunanistan'da meydana gelen ekonomik krizde göçmenlerin rolü yok denecek kadar azdır (Navoth, 2013: 89).

Güncel Avrupa siyasetinin aktif ve etkili parçası olan aşırı sağ partilerin buluştukları belirgin ortak özelliklerden birisi de İslam karşıtlığıdır. Selefleri faşist partilerin Yahudilik karşıtı özelliklerinin üzerine İslam karşıtlığını ekleyen bu partiler, Avrupa'nın ötekisi olarak konumlandıkları İslam ve bu dinin müntesipleri olan Müslümanlara yönelik nefret ve düşmanlık beslemişlerdir. Bu durum, Yunanistan'daki aşırı sağ parti Altın Şafak için de geçerliliğini korumuştur. Homojen bir toplum tasavvur eden Altın Şafak yönetimi ve destekçileri, etno-dinsel bir yaklaşımla kendilerine ait olduğunu iddia ettikleri Helen topraklarında sadece (Ortodoks) Yunanlıların bulunması gerektiğine inanmıştır. Parti üyeleri İslam'ın Avrupa medeniyetiyle uyumlu olmadığını ve Müslümanların Avrupa toplumlarına entegrasyonlarının mümkün olmadığını ileri sürerek (Linardis-a, 2018), Yunanistan'ın ve Avrupa'nın "İslamlaşmasına" karşı kampanyalar yürütmüştür. Bunun yanında partinin resmi internet sitesinde yer verilen "Ülkemizdeki sığınmacıların yüzde 80'i otuz yaşın altındaki erkeklerden oluşuyor ve bunların neredeyse tamamı Sünni Müslüman. Ayrıca bunların çoğunluğu İslam içindeki her türlü aşırılıkçı terör örgütünü destekliyor" (Linardis-b, 2018) ifadesi Altın Şafak'ın göçmenlere ve Müslümanlara yönelik tehdit odaklı yaklaşımını en açık şekilde ortaya koymaktadır. Bunlara karşın önemli bir husus olarak not gerekir ki Altın Şafak gibi Nazizm ideolojisine

inanan oluşumlarda dinin politik dilde güçlü bir yeri yoktur (ifti, 2017: 112). Ancak teki olarak belirlenen grubun ya da grupların konumlandırılmasında din eksenli karşıtlık önemli bir yer tuttuğu için yeri ve zamanı geldiğinde karşıt dinlere yönelik karalama ve hakaret kampanyaları yrtlmştir. Bu doğrultuda bilinçli yrtlen kampanyalar sayesinde toplumda ve siyasette İslam karşıtı dilin yerleşmesine önem verilmiştir.

Altın şafak'ın İslam karşıtı yönünü ortaya koyan göstergelere örnek vermek gerekirse parti lideri Michaloliakos 2013'te yaptığı bir açıklamada fakir Yunanlılar için gıda yardımı yaptıkları aşevine Müslümanları davet edeceklerini ve onlara domuz eti sunacaklarını ifade etmiştir (CNN Türk, 2013). Batı Trakya Müslüman azınlık mensuplarıyla ilgili miras, evlenme ve boşanma gibi konularda İslami kuralların da geçerli olması yönünde hazırlanan yasal düzenlemeye Altın şafak dışında bütün partiler lehte oy vermiştir (Euronews, 2018). Parti sözcüsü Ilias Kasidiaris Yunanistan'a yönelen göçmenlerle ilgili 2018'te verdiği bir demeçte Müslüman göçmenlerin Suudi Arabistan'a gitmesi gerektiğini ve Müslüman göçmenlerin durumlarıyla ilgilenmediklerini söylemiştir (L'espreso, 2018). Bunlarla yetinmeyen parti destekçileri, 2019'da Dedeağaç kentindeki bir Müslüman mezarlığına ırkçı saldırı düzenlemiştir. Mezar taşlarını kıran saldırganlar, taşların üzerine spre y boyayla partinin amblemini çizmişlerdir (Euronews, 2019). Sayıları arttırılabilecek bu rnekler, Altın şafak destekçilerinin İslam karşıtlığındaki tutumlarını açıkça ortaya koymaktadır.

nemli bir husus olarak vurgulanmalıdır ki Altın şafak, İslam düşmanlığına paralel olarak Türk düşmanlığı da yapmıştır. Bilindiği üzere etnik milliyetçi Yunanlılar ve din milliyetçisi Ortodoks Hristiyanlar için 1453'te Osmanlı ordusunun İstanbul'u Doğu Roma İmparatorluğu'ndan (Bizans'tan) alışı talihsiz bir gün olarak kabul edilmektedir. Bu görüşü kendi düşünce potasında eriten Altın şafak da "Müslüman eşittir Türk" imgelemesinden hareketle her daim Türk düşmanlığı yapmıştır. Irkçı Altın şafak'ın Türk düşmanlığına örnek olarak Türkiye aleyhindeki hakarete varan söylemleri, AP milletvekili Ioannis Lagos'un Ocak 2020'de düzenlenen AP Genel Kurulu'nda Türkiye bayrağını yırtması ya da parti üyelerinin her yıl İstanbul'un fethedildiği 29 Mayıs'ta Atina şehir merkezinde Yunan ve Bizans bayrakları eşliğinde yürüyüş yapmaları gösterilebilir. Partinin Yunanistan'ın Türkiye'ye doğru yayılımacı bir politika izlenmesini istemesi de Türk düşmanlığının yansımaları arasında yer almaktadır.

Bu arada partinin sosyal kompozisyonunu ortaya koyması bakımından Altın Şafak'ın aşırı sağ partilerin genel bir özelliği olarak düşük sınıf seçmene hitap ettiği ve bu kitleden oy topladığı görülmektedir. Partinin meşru siyasi düzlemde önemli bir başarı yakaladığı 2012'de yapılan bir araştırmaya göre Altın Şafak'a oy veren kişilerin şu özelliklere sahip olduğu tespit edilmiştir:

- Cinsiyet bakımından yüzde 76'sı erkek ve yüzde 24'ü kadın
- Yaş grubu bakımından yüzde 82'si 54 yaş ve altında
- Eğitim bakımından yüzde 73'ü düşük ve orta seviyede eğitim sahibi
- İş bakımından yüzde 22'si beyaz yakalı işlerde çalışan, yüzde 18'i işveren, yüzde 14'ü kamu hizmetlerinde görev yapan ve yüzde 16'sı da işsiz (Georgiadou, 2013: 94).

Sofia Vasilopoulou ve Daphne Halikiopoulou (2015: 47) Altın Şafak üzerine yaptıkları araştırma neticesinde hazırladıkları kitapta partinin sosyal kompozisyonunu şu şekilde özetlemiştir: üniversite eğitimi almamış, ağır sanayi sektöründe çalışan mavi yakalı, AB ve küreselleşme karşıtı, hükümetin ve ülkenin politikalarından şikayetçi kitle. Dolayısıyla Altın Şafak'a destek veren hakim kitlenin, modernleşmenin ve/ya küreselleşmenin kaybedenleri oldukları söylenebilir. Benzer yaklaşımdan hareket eden Nikolaos Stelya (2015) da Altın Şafak'ın, uzun süreli ve gerçekçi bir iktidar alternatifi oluşturamamasına karşın Yunanistan'daki ekonomik krizin sarsıntılarını yaşayan kesimler için bir çekim gücü olduğunu dile getirmiştir.

Altın Şafak ile ilgili belirtilmesi gereken bir başka önemli husus, partinin sokaklarda yürüttüğü şiddet ve terör faaliyetleridir. Esasen partinin kurulduğu süreçte bile ortak vatana düşman olarak görülen tüm gruplara karşı aktif bir şiddet politikası izlenmiştir. Gençlerin hakim olduğu partiye bağlı holigan gruplar ve silahlı paramiliter mikro gruplar, bir yandan sol görüşlü kişilere karşı şiddet eylemlerine öncülük etmişler (Tsoutsoumpis, 2018: 516) diğer yandan ülkedeki nefret suçlarının artmasına yol açmışlardır. Kayıtlara geçtiği kadarıyla 1992'den 2013'e kadar geçen süreçte Altın Şafak üyeleri tarafından 100'den fazla saldırı gerçekleştirilmiştir (Lymouris, 2013: 5). Bu kişiler, devletin vatandaşlarını korumada yetersiz kaldığını iddia ederek ülkenin güvenliğini ve toplumun huzurunu sağlamak için Atina gibi büyükşehirlerde silahlı devriye birlikleri oluşturmuştur (Koronaïou ve Sakellariou, 2013: 334). Ancak sözde ülke güvenliğini

koruma adı altında yapılan bu tür yasa dışı faaliyetler toplumda daha fazla güvensizliğe yol açmıştır.

Daha da ilginç parti, Meclise girip taleplerini yasama organında hayata geçirme imkanı bulunduğu halde şiddet yanlısı politikasına son vermemiştir. Örneğin parti sözcüsü Ilias Kasidiaris Haziran 2012'de canlı yayında gerçekleşen bir televizyon programında iki kadın siyasetçiye fiziksel şiddet uygulamıştır (CNN Türk, 2012). Bir yıl sonra parti üyelerinin, para karşılığı muhalif kişileri dövme ya da araba yakma gibi yasa dışı şiddet eylemleri yürüttüğü ortaya çıkmıştır (CNN Türk, 2013). Aynı yıl parti lideri Michaloliakos'un evinde yapılan polis aramasında üç adet lisansız silah bulunmuştur (Baboulias, 2013). Ayrıca Michaloliakos başta olmak üzere birçok parti üyesi; aşırı sağcı gruplara üye olma, yasa dışı silah ve patlayıcı madde taşıma suçlarından ötürü farklı dönemlerde ceza almıştır.

Altın Şafak'ın kanlı şiddet eylemleri arasında parti üyesi Yorgo Rupakias'ın 2013'te sol görüşlü şarkıcı Pavlos Fissas'ı kalbinden bıçaklayarak öldürmesi özel bir önem taşımaktadır. Zira cinayetle birlikte parti lideri Michaloliakos'un bazı eski parti mensubu milletvekillerinin ve üyelerinin de yer aldığı sanıklar, suç örgütü kurmak ve ırkçı şiddet eylemleri düzenlemek gibi suçlardan yargılanmaya başlamıştır. Yedi yıl süren ve 450'den fazla duruşma yapılan sürecin sonunda Yunanistan Temyiz Mahkemesi, 7 Ekim 2020'de Altın Şafak'ın aşırı sağcı bir terör örgütü olduğuna hükmederek partiyi kapatma kararı almıştır. Bu gelişme, Avrupa ve Yunanistan kamuoyunda demokrasinin zaferi şeklinde yorumlanmıştır (Euractiv, 2020). Bunun yanı sıra parti lideri Michaloliakos ile birlikte parti yöneticileri Ilias Kasidiaris, Yiannis Lagos, Giorgos Germanis, Ilias Panagiotaros, Panagiotis Iliopoulos ve Nikos Papas suç örgütü yönetmekten hapis cezasına çarptırılmıştır. Fissas'ın katili Rupakias ise ömür boyu hapse mahkum edilmiştir (Yeni Şafak, 2020). Bunun yanı sıra Altın Şafak davası, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Nazi savaş suçlularını yargılamak için Nürnberg'deki yargılamalardan sonra Avrupa'da faşistlerin yargılandığı en kapsamlı süreç olarak kayıtlara geçmiştir (Ovenden, 2018: 3).

Altın Şafak'ın şiddet eylemleriyle ilgili olarak parti üyelerinin, Yunan emniyet güçleriyle ilişkisini de değinmek gerekir. Parti ile Yunan emniyeti arasındaki ilişkiyi kesin olarak ispatlayan resmi bir belge bulunmasa da partinin, Atina'daki bazı polislerle ilişkide olduğuna ve sokak eylemleri için bu polislerden destek aldığına dair bazı kanıtlar

toplantmıştır. Örneğin dönemin Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri tarafından 2013'te yapılan araştırma neticesinde parti ve bazı emniyet mensupları arasında ilişki kurulduğuna yönelik kanıtlar ortaya konmuştur (Muiznieks, 2013). Daha çarpıcı bir veri olarak Atina polisi arasında yapılan ankette, polislerin yarıya yakınının Altın Şafak'ı desteklediği tespit edilmiştir (Komsopoulos ve Chasoglou, 2014: 107).

Diğer taraftan Altın Şafak'ın 1996-2019 arasındaki genel seçimlerde elde ettiği oy oranlarına bakıldığında dalgalı bir grafikte karşılaşılmaktadır. İlk kez genel seçimlere girdiği 1996'da sadece 4 bin 487 kişinin desteğini alan Altın Şafak yüzde 0,07 oranında kalmıştır. Seçim sisteminde yüzde 3'lük seçim barajı uygulandığı için Altın Şafak Meclise milletvekili gönderememiştir. Sonraki üç genel seçime girmeyen parti, 2007'de düzenlediği parti kongresinde sonraki seçime tek başına girme kararı almıştır. Ancak 2009'daki genel seçimde 19 bin 624 kişinin desteğiyle yüzde 0,29 oy alarak barajın altında kalmıştır. 2010'lara kadar Yunan siyasetinde bir parya olarak görülmesi, merkez partiler tarafından dışlanması, ana akım medya organlarınca sıklıkla Nazi ve terör yanlısı parti olarak çerçevesi ile ülke genelinde teşkilatlanamaması Altın Şafak'ın seçim başarısızlıklarının en önemli sebepleridir (Ellinas, 2013: 544-561).

Tablo 12: Altın Şafak'ın Seçimlerde Aldığı Sonuçlar

Yıl	Seçim	Oy Oranı (Yüzde)	Oy Sayısı	Aldığı Koltuk Sayısı
1994	AP	0,11	7.242	0
1996	Genel	0,07	4.487	0
1999 (Cephe Hattı listesi)	AP	0,75	48.532	0
2004 (Vatansever İttifak listesi)	AP	0,17	10.618	0
2009	AP	0,46	23.609	0
2009	Genel	0,29	19.624	0
2012 Mayıs	Genel	6,97	440.985	21
2012 Haziran	Genel	6,92	426.027	18
2014	AP	9,39	536.910	3
2015 Ocak	Genel	6,28	388.447	17
2015 Eylül	Genel	6,99	379.581	18
2019	AP	4,87	275.821	2
2019	Genel	2,93	165.709	0

Kaynak: Ellinas, 2013: 548; Electoral Geography, 2014; Hellenic Parliament; European Parliament

2009'da gerçekleşen genel seçimlerden sonra hükümetin, Avro Bölgesi'ne girebilmek için borçlar ve kamu açıkları ilgili verileri saptırdığı açığa çıkınca, uluslararası

yatırımcılar nezdinde Yunanistan'ın borç yükümlülüklerini yerine getirip getiremeyeceğine dair endişeler baş göstermiştir. Bunun neticesinde hızla resesyona ve borç krizine giren ülkede İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki en ağır ekonomik problemlerle karşı karşıya kalınmıştır. Kısa zamanda tüm ülkeyi etkisi altına alan ekonomik kriz, toplumdaki ekonomik kaygıları hat safhaya çıkarmış ve siyasi tercihlerin sorgulanmasına yol açmıştır. Somut göstergeler olması bakımından kriz öncesinde ve sonrasında Yunan ekonomisine dair temel makroekonomik göstergeler Tablo 13'te paylaşılmıştır.

Tablo 13'teki makro veriler, Yunan ekonomisinin 2009 öncesinde de sorunlu bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. 2009 ve sonrasındaki kriz ortamı ise önceki sorunların üzerine yeni ve daha ağır sorunlar eklemiştir. Bu şartlar altında Yunanistan, temerrüde düşme riskiyle karşı karşıya gelmiş; AB, Avrupa Merkez Bankası ve Uluslararası Para Fonu'ndan mali destek istenmiştir. Bu üç örgütün temsilcilerinden oluşan "Troyka heyeti" kamu harcamalarında kesintiye götüren kemer sıkma politikaları karşılığında Atina yönetimine mali destek vermeyi kabul etmiştir. Ancak kemer sıkma politikaları, ülkedeki işsizlik ve enflasyon oranlarında artışa yol açmıştır. Bu da hane halklarına doğrudan etki etmiştir. Yine bu süre zarfında, büyüme hızının negatif yönlü seyri ve bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasıla (GSYH) içerisindeki payı artmıştır. Nihayetinde halk, bu gelişmelere tepki olarak sokaklarda hükümet ve AB aleyhinde protesto gösterilerine başlamıştır.

Tablo 13: Yunanistan Ekonomisine Dair Makroekonomik Göstergeler (2008-2016)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Büyüme Hızı	-0,3	-4,3	-5,5	-9,11	-7,3	-3,2	-0,4	-0,2	0
Enflasyon (TÜFE)	4,2	1,3	4,7	3,1	1	-0,9	-1,4	-1,1	0
İşsizlik	7,8	9,6	12,7	17,9	24,4	27,5	26,5	24,9	23,5
Bütçe Açığı/GSYH	-10,18	-15,14	-11,20	-10,28	-8,89	-13,26	-3,59	-5,72	0,45

Kaynak: Cicioğlu ve Cicioğlu, 2020: 119

Bir ara bilgi olması bakımından Altın Şafak'ın karakteristik yapısında AB'ye yönelik şüphecilikten öte açıkça bir karşıt politika izlenmiştir. AB içinde ulusal bağımsızlığın ve kültürel bütünlüğün kaybedildiği düşüncesine dayanan görüş çerçevesinde

Yunanistan'ın, sadece büyük üye ülkelerin aldıkları kararları uygulamak durumunda kaldığı iddia edilmiştir (Ellinas, 2015: 4). Özellikle 2009 ve sonrasında AB'nin lokomotif gücü Almanya'nın Yunanistan'dan talep ettiği kemer sıkma politikaları, Altın Şafak nezdinde Birliğe yönelik karşıtlığı hat safhaya çıkarmıştır. "AB bizi ekonomik olarak cezalandırıyor" mesajına dayalı propaganda faaliyetleri, partinin bu süreçte yürüttüğü AB karşıtlığının temel referans noktası olmuştur (Verney, 2015: 283). Bu sayede "AB'ye boyun eğmek yerine Yunanistan'ın özgürleştirilmesi" tarzındaki popülist bir söylem ekseninde AB karşıtlarının oylarına talip olunmuştur.

Yunanistan'da olumsuz ekonomik gidişat, hükümetin içine düştüğü kötü durum ve AB aleyhindeki geniş kapsamlı protestolar, ülkede aşırı sağa ilgiyi ve talebi arttırmıştır. Altın Şafak da 2009 ve sonrasındaki süreci iyi kullanarak oy oranını arttırmıştır. Öyle ki ekonomik krizden hemen önce girilen genel seçimde yüzde 0,3 oy alan Altın Şafak, Kasım 2010'daki Atina yerel seçimlerinde 10 bin 222 kişinin desteğiyle yüzde 5,29 oy almıştır (Ellinas, 2013: 548). Daha sonra Mayıs 2012'de gerçekleşen erken genel seçimde 440 bin 985 kişinin desteğiyle yüzde 6,97 oy alarak Meclisteki 300 sandalyenin 21'ine sahip olmuştur. Seçim sonrasında hükümetin kurulamaması nedeniyle aynı yılın haziran ayında yeniden gerçekleşen erken genel seçimde ise Altın Şafak'ın oyları kısmen azalarak yüzde 6,92'ye (426 bin 27) düşmüştür. Bu sonuçlarla Altın Şafak, Meclise 18 vekil göndermiş ve ülke siyasetindeki parya konumunu aşırp meşru bir aktör haline gelmiştir. Ayrıca ilk seçim sonuçları itibarıyla sadece Yunanistan'da değil Avrupa'da ilk kez ideolojik olarak açıkça Nazizm yanlısı bir parti Meclise girmiştir. Bu gelişme Altın Şafak'ın seçimlerdeki en önemli zaferi olarak kayıtlara geçmiştir.

Altın Şafak genel seçimlerdeki başarısını 2015'teki iki erken genel seçimde de devam ettirmiştir. Sonuçlara göre Ocak 2015'te gerçekleşen seçimde parti 388 bin 447 kişinin desteğiyle yüzde 6,28 oy alarak Meclise 17 milletvekili göndermiştir. Mecliste istikrarlı bir hükümetin kurulamaması nedeniyle eylül ayında yeniden gerçekleşen seçimde ise parti, 379 bin 581 kişinin desteğiyle yüzde 6,99 oranına ulaşmış ve Meclise 18 milletvekili göndermiştir (Tablo 12). Stelya'ya göre (2015: 4) Yunanistan'ın maruz kaldığı büyük ekonomik yıkım ile bu yıkımın sonuçları arasında yer alan yüksek işsizlik, orta sınıfın çöküşü, intiharlardaki artış ve yaşam standartlarının düşüşü Altın Şafak'ı marjinal bir grup olmaktan çıkartıp bir kitle partisine dönüştürmüştür. Böylece parti, siyasi ve toplumsal açıdan oluşan boşlukları birer fırsata çevirerek oy devşirmiştir. Stelya

ayrıca Altın Şafak'ın yükselişinin 2012-2015 arasında Avrupa'nın genelinde gözlemlenen aşırı sağın yükselişi trendiyle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Daha anlaşılır ifadeyle Stelya, Altın Şafak'ın yükselişini bu dönemde Avrupa'daki aşırı sağ patolojisinin bir semptomu olarak görmektedir.

Buraya kadar yapılan anlatım ekseninde Altın Şafak'ın seçimlerdeki kısa süreli de olsa başarısını açıklamak için arz ve talep yönlü açıklamaları dikkate almak gerekir. Buna göre talep açısından bakıldığında ekonomik krizle mücadele eden bir grup Yunan seçmen, krizin sorumlusu olarak gördüğü merkez partilere tepki olarak kendi taleplerine uygun vaatlerde bulunan bir partiye yönelme ihtiyacı hissetmiştir. Buna paralel olarak arz yönüyle Altın Şafak, vatandaşlara duymak istedikleri şekilde popülist vaatlerde bulunmuş ve merkezdeki “yozlaşmış elit partiler”e karşı alternatif bir yol sunmuştur. Böylece talebin yükseldiği ve arzın sağlandığı optimum noktada, Altın Şafak kısmen başarı sağlamıştır.

Öte yandan 2015'te Yunanistan ve İtalya üzerinden Avrupa'nın merkezine ulaşmaya çalışan göçmenler nedeniyle Avrupa genelinde aşırı sağ partilerin oy oranlarında artış yaşanmıştır. Ancak bu süreç yaşanırken Yunanistan'da genel seçimlerin yapılmış olması, aşırı sağcı Altın Şafak'ın Mecliste daha da güçlenmesine engel olmuştur. İlerleyen süre zarfında bir yandan seçimlere etki edebilecek bir faktör olan dışarıdan insan göçü azalmış diğer yandan ülke ekonomisi toparlanmıştır. Bu şartlar altında 2019'da gerçekleşen iki erken genel seçimde Altın Şafak, sırasıyla yüzde 4,87 ve yüzde 2,93 oy almıştır (Tablo 12). Yüzde 3'lük seçim barajı bulunduğu için Altın Şafak, bu sefer Meclise milletvekili gönderememiştir. 2012'den sonraki yedi yıllık süre zarfında aldığı oy oranlarıyla kendi ölçüsü itibarıyla başarı sergileyen Altın Şafak'ın, 2019'da siyasi çöküş yaşaması bu partinin bir anda yanıp sönen “flaş parti” olduğunu ortaya koymaktadır. Aynı yaklaşımla Altın Şafak'ın, ekonomik kriz döneminde merkez siyasete tepki vermek isteyen kitleden ötürü bir “protesto partisi” olduğu da söylenebilir.

Altın Şafak'ın AP seçimlerinde sergilediği performans ise daha farklı bir görüntüye sahiptir. AP seçimlerinde herhangi bir baraj uygulaması olmadığı ve nispi temsil esası benimsendiği halde Altın Şafak, girdiği hiçbir AP seçiminde yüzde 10'u aşamamıştır. İlk kez 1994'te girdiği AP seçimlerinde Altın Şafak, 7 bin 242 kişinin desteğiyle yüzde 0,11 oy toplayabilmiştir. Daha sonra 1999'da Cephe Hattı'nın (Front Line) listesinden AP

seçimlerine giren Altın Şafak, buna rağmen 48 bin 532 kişinin desteğiyle yüzde 0,75 oy alabilmiştir. 2004'teki AP seçimlerine Vatansever İttifak (Patriotic Alliance) listesinden giren Altın Şafak, 10 bin 618 kişinin desteğiyle yüzde 0,17 oy toplayabilmiştir. Sonraki seçimlere tek başına giren Altın Şafak, sırasıyla 2009 AP seçimlerinde yüzde 0,46 (23 bin 609), 2014 AP seçimlerinde yüzde 9,39 (536 bin 910) ve 2019 AP seçimlerinde yüzde 4,87 (275 bin 821) oy alabilmiştir. Bu sonuçlarla Altın Şafak 2014'teki seçimde AP'ye 3 ve 2019'deki seçimde AP'ye 2 milletvekili göndermiştir. AP seçimleri özelinde bir değerlendirme yapıldığında Altın Şafak'ın, ülke siyasetinde popülerliğinin yüksek olduğu süre zarfında 2014'te gerçekleşen AP seçiminde nispeten daha fazla başarı sağladığı görülmektedir.

4.3. Yunanistan'da Gn Güvenlikleştirilmesi ve Altın Şafak

Tezin bu bölümünde birbiriyle ilintili konular olarak Yunanistan'ın ülke dışından kendi sınırlarına yaşanan düzensiz göçü kısıtlamak ve istenmeyen göçmenleri kendi sınırlarının dışında tutmak için izlediği yüksek düzeyli güvenlikleştirme siyaseti ile bu siyasette aşırı sağ parti Altın Şafak'ın rolü analiz edilmiştir. Giriş cümlesinden anlaşılacağı üzere Yunanistan'da gn güvenlikleştirildiği ve bu süreçte Altın Şafak'ın bir rol üstlendiği iddia edilmektedir. Geriye dönük yapılan süreç takibi neticesinde tespit edilen sosyopolitik gelişmelerin yanı sıra konuyla ilgili daha önce yapılan geniş kapsamlı bilimsel çalışmaların nihai bulguları (Karyotis, 2012; Lazaridis ve Skleparis, 2015; Grigoriadis ve Dilek, 2018; Stivas, 2019), bu iddianın asli dayanakları arasında yer almaktadır.

Bu blmde önce Yunanistan'da 2011 ve sonrasında yaşananlar, süreç takibi yöntemiyle geriye dönük olarak ve somut gelişmelere dayanarak ortaya konmuştur. Gelişmelere dair yapılan durum tespitinin ardından Yunanistan'da güvenlikleştirme siyasetinin ve sürecinin i içe geçen bileşenleri analiz edilmiştir. Nihayetinde süreç boyunca alınan olağanüstü önlemler ve ortaya çıkan güvenlikleştirme ıktıları, teker teker değerlendirilmekte ve sonuca bağlanmıştır. Yunanistan'a yaşanan düzensiz göçle ilgili farklı kaynakların birbiriyle çelişen verileri olduğu için mümkün mertebe Yunan hükümetinin ve uluslararası örgütlerin konuyla ilgili sunduğu resmi veriler dikkate alınmıştır. Ancak sınırdaki yaşanan geri itmeler ve göçmen ölümleri gibi kayıt dışı

hadiselere dair resmi makamlarca ortaya konan bir veri olmadığı için bu konuyla ilgili ikincil kaynaklar olarak insan hakları örgütlerinin raporlarından istifade edilmiştir.

4.3.1. Durum Tespiti: Yunanistan'da 2011-2019 Arasında Yaşananlar

Sonraki kısımları daha iyi anlamlandırabilmek için Yunanistan'da göçe ve göçmenlere yönelik menfi tartışmaların yoğunluk kazandığı 2011 ve sonrasında yaşananları, geriye dönük olarak ve somut rakamlara dayanarak değerlendirmek elzemdir. Bu çerçevede 2010'un sonlarına doğru Tunus'ta başlayan ve ardından Ortadoğu'nun ve Kuzey Afrika'nın geneline yayılan Arap Baharı sürecinin, sadece meydana geldiği Ortadoğu ülkelerini değil aynı zamanda komşu coğrafyaları da etkilediği belirtilmelidir. Zira iç savaş, istikrarsızlık ve ekonomik sorunlar nedeniyle ülkelerinden ayrılmak zorunda kalan bireyler; yönlerini güvenli, istikrarlı ve müreffeh Avrupa'ya çevirmiştir. Bu durum Avrupa ülkeleri üzerinde kısa zamanda yoğun bir dış baskı oluşturmuştur. Bu krizden en çok etkilenen Avrupa ülkelerinin başında da Yunanistan gelmiştir. Coğrafi olarak Avrupa'nın doğudaki kara ve deniz sınırlarındaki kapı bekçisi (*gate-keeper*) olması ve komşusu Bulgaristan'ın Schengen bölgesinde yer almaması, Yunanistan'ın göç krizinden en yoğun etkilenen Avrupa ülkelerinden biri olmasında önemli rol oynamıştır. Dahası göçmenlerin Avrupa'nın büyük ülkelerine ulaşmak için kullandıkları Balkan rotasının 2015'te kapanması Yunanistan üzerindeki baskıyı azami seviyeye çıkarmıştır. Öyle ki sadece 2015'te Yunanistan'dan 860 binin üzerinde düzensiz göçmen geçiş yapmıştır. Bu süreçte Yunanistan ana karası ve deniz suları, düzensiz göçmenlerin Avrupa ve dolayısıyla AB yolundaki ilk durağı olmuştur. Dahası Macaristan ve Makedonya gibi bazı Balkan ülkelerinin göçmenlere sınırlarını kapatmasıyla Balkan rotası üzerinde sadece Yunanistan kalmış ve bunun neticesinde düzensiz göçmenler bu ülkede sıkışmıştır.

Esasen 2010'lara kadar Yunan kamuoyunda düzensiz göç meselesiyle ilgili geniş kapsamlı bir tartışmanın bulunduğu söylemek pek mümkün değildir. Zira o zamana kadar Yunanistan'ın dışarıdan maruz kaldığı en büyük göç hareketliliği, komünist rejimin çöktüğü Arnavutluk'tan 1990'lardan 2000'lere kadar yaşanan ekonomi temelli göçtür. Bu süreçte ekonomik gerekçelerle Yunanistan'a gelen 400 binden fazla Arnavut göçmenin önemli bir kısmının tarihi, dini ve kültürel açıdan Yunanistan'la ortak paydada buluşmaya müsait olmaları kamuoyundaki Arnavut göçmen karşıtı tartışmaları zamanla bir nebze zayıflatmıştır. Ancak 2010'larda tarihi ve kültürel açıdan pek tanınmayan, uzak

coğrafyalardan gelen ve dahası sonu öngörülemeyen Ortadoğu ve Kuzey Afrika menşeli düzensiz göçmenlerin sayısında artış yaşanması –ki sadece 2015’te 860 binin üzerindeydi– ve bu kişilerin güvenlikleştirici aktörler tarafından potansiyel birer tehdit gibi damgalanması ülke kamuoyunda panik havası oluşturmuştur.

Dahası 2009’da gerçekleşen genel seçimlerden sonra hükümetin, Avro Bölgesi’ne girebilmek için borçlar ve kamu açıkları ilgili verileri saptırdığı açığa çıkınca, uluslararası yatırımcılar nezdinde Yunanistan’ın borç yükümlülüklerini yerine getiremeyeceğine dair endişeler baş göstermiştir. Bunun neticesinde hızla resesyona ve borç krizine giren ülke, İkinci Dünya Savaşı’ndan sonraki en ağır ekonomik problemlerle karşı karşıya gelmiştir. Ekonomik sorunların toplum üzerinde ağır etki oluşturması ile ülkeye yönelik düzensiz göçün hızlanması kesişince ülkede göç karşıtı fikirler de hızla yayılmaya başlamıştır. Nitekim öncesi ve sonrasıyla dışarıdan ülkeye yönelik mücbir sebeplerden ötürü yaşanan insan göçü, Yunanistan’da insani bir mesele olmaktan ziyade yüksek düzeyli bir güvenlik meselesi olarak kabul görmüştür. Devlet ve hükümet elitlerinin öncülük ettiği, aşırı sağcı Altın Şafak’ın ürettiği göç karşıtı söylemlerle işlevsel kıldığı ve düzensiz göçmenlerin sayısındaki hızlı artışın kolaylaştırdığı süreç neticesinde –bölümün son kısmında detaylı şekilde ele alınacağı üzere– birden çok çıktıya ulaşılmıştır. Göçün güvenlikleştirilmesinin sonuçları olarak görülebilecek bu çıktılarla, Yunanistan kendi topraklarına yaşanan göçü önemli ölçüde kısıtlamış ve istenmeyen göçmenleri ya sınıra ördüğü duvarların ardında bırakmış ya da denizlerde ölüme terk etmiştir. Bu yönüyle Yunanistan, insani saikleri göz ardı eden ve salt devlet güvenliğini önceleyen bir politika izlemiştir.

2010 sonrasında yaşananlara yakından bakıldığında Batı Balkan rotası üzerinde yer alan Yunanistan, göçmenler tarafından Avrupa’nın içlerine açılan bir kapı/güzergah ülke olarak görülmüştür. Ülkenin Türkiye ile sahip olduğu kara sınırının yanı sıra deniz sınırında birçok irili ufaklı adanın ve adacığın bulunması, göçmenlerin Yunan tarafına yasa dışı geçişini kolaylaştıran en önemli faktör olmuştur. Özellikle adalar ve adacıklar, Türkiye’den Yunanistan’a (ve dolayısıyla AB sınırlarına) geçmeye çalışan düzensiz göçmenlerin giriş yapmalarını kolaylaştırmıştır. Bundan ötürü Yunanistan, yasa dışı göçmenlerin kara sınırından Türkiye’ye girişlerini engellemek için 2012’de 12,5 kilometre uzunluğunda bir güvenlik duvarı örmüştür. Bu sayede Türkiye’den kendi sınırlarına olası yasa dışı girişleri en aza indirmiştir. Tablo 14’ten görüldüğü üzere 2014-

2019 arasında Yunanistan'a ulaşan göçmenlerin çok az bir kısmı karadan giriş yapmıştır. Kalan geniş kitle ise denizden ülkeye giriş yapmıştır. Bunlara rağmen AB içerisinde yürütülen ortak göç politikaları kapsamında Birlik dışından gelen göçmenlerin sığınma başvurularının AB sınırlarına ilk giriş yapılan ülkede işlenmesini mecbur kılan Dublin düzenlemeleri nedeniyle diğer üye ülkelerdeki düzensiz göçmenler AB'ye ilk giriş yaptıkları ülkeye (Yunanistan'a) geri gönderilmiştir. Bundan ötürü Yunanistan, 2011 ve sonrasında Avrupa'da en yoğun dış göç dalgasına maruz kalan ülke olmuştur. Sadece 2015 ve 2016'da ülkeye denizden bir milyondan fazla düzensiz göçmenin giriş yaptığı dikkate alınırsa Yunanistan'a yönelik yoğun göç hareketliliğinin sonuçları daha iyi anlaşılabilir. Buna ilave olarak Akdeniz rotasından Avrupa'ya girişe imkan sağlayan bir diğer ülke İtalya'ya 2015 ve 2016'da denizden toplam 330 bin civarında düzensiz göçmenin giriş yapması (UNHRC, 2016), Yunanistan'ın çok daha geniş kapsamlı bir düzensiz göçmen kitlesine muhatap olduğunu göstermektedir.

Tablo 14: Yunanistan'a Ulaşan Göçmenlerin Sayıları (2007-2019)

Yıllar	Denizden Ulaşanların Sayısı	Karadan Ulaşanların Sayısı	Toplam Ulaşan Sayısı
2007	16.789	16.781	33.570
2008	30.149	14.461	44.610
2009	27.685	8.787	36.472
2010	5.190	47.088	52.278
2011	1.030	54.974	56.004
2012	3.646	30.438	34.084
2013	11.447	1.122	12.569
2014	43.518	1.903	45.421
2015	856.723	3.713	860.436
2016	173.450	3.282	176.732
2017	29.718	6.592	36.310
2018	32.494	18.014	50.508
2019	59.726	14.887	74.613

Kaynak: BMİHK, 2021

Göçmenlerin Avrupa'ya varışlarında Batı Balkanlar rotası olarak kullandığı hat üzerinde yer alan Yunanistan'a yönelik düzensiz geçişlerde 2014'te sert bir artış yaşanmıştır. BM İnsan Hakları Konseyi kaynaklarından derlenen ve Tablo 14'te bir araya getirilen verilere göre 2013'te denizden ve karadan toplam 12 bin 569 göçmen Yunanistan'a ulaşmışken bu sayı bir yıl sonra 45 bin 421'e ve 2015'te 860 bin 436'ya yükselmiştir. Sonraki yıllarda ise Yunanistan'a düzensiz girişler 36 binin altına inmemiştir. Dolayısıyla 2011 ve

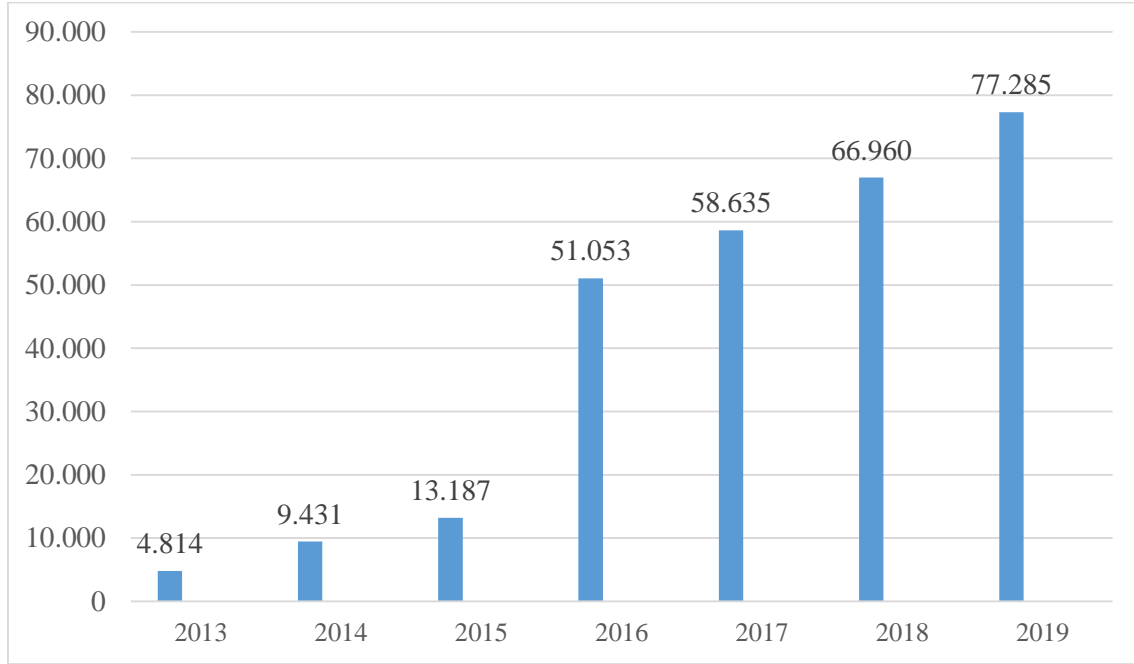
sonrasında Yunanistan'a en çok düzensiz göçmen göç krizinin zirve yaptığı 2015'te gelmiştir.

Tablo 14'teki rakamlar 2007-2019 arasındaki on iki yıllık süreçte düzensiz göçmenlerin Yunan topraklarına en çok deniz yoluyla ulaştıklarını ortaya koymaktadır.⁸ Burada önemli bir bilgi olarak belirtmek gerekir ki karadan düzensiz geçişlerin artması üzerine Yunanistan, 2012'de önce sınıra bin 800'den fazla polis sevk etmiş ve buna paralel olarak Türkiye ile kara sınırına duvar örmüştür (Grigoriadis ve Dilek, 2018: 10). Aralık 2012'de tamamlanan 12,5 kilometre uzunluğundaki duvar projesiyle Yunanistan, yasa dışı göçmenlerin Türkiye ile kara sınırından girişlerini büyük oranda kısıtlamıştır. Türkiye sınırına duvar örüldükten sonra Yunanistan'a denizden ulaşanların sayısı, karadan ulaşanların sayısı ile kıyaslanamayacak kadar fazla olmuştur. Ancak insan kaçakçılarının da yardımıyla göçmenler, bu sefer Türkiye-Yunanistan sınırındaki irili ufaklı adalara ve adacıklara yönelmiş ve küçük balıkçı teknelerini ya da botları kullanarak Türkiye'den Yunanistan'a geçmiştir. 2015'te Türkiye'den Yunanistan'a geçen toplam 860 bin 436 düzensiz göçmenin sadece 3 bin 713'ünün kara rotasını kullandığı dikkate alınırsa göçmenler için Yunanistan'a denizden geçişlerin daha elverişli olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca insan hareketliliğinin en yoğun yaşandığı 2015 ve 2016'da Yunanistan'a en fazla düzensiz göçmenin iç savaşın devam ettiği Suriye'den geldiğini ve bu ülkeyi sırasıyla Afganistan ve Irak'ın takip ettiğini belirtmek gerekir (IOM, 2016).

2013-2019 arasında Yunanistan'a yaşanan düzensiz kitlesel göç sığınma başvurularında artışa da yol açmıştır. Doğrudan Yunan idari makamlarının paylaştıkları verilerden derlenen Grafik 4'ten görüldüğü üzere Yunanistan'a 2013'te 4 bin 814 sığınma başvurusu yapılmıştır. Bu sayı sırasıyla; 2014'te 9 bin 431'e, 2015'te 13 bin 187'ye, 2016'da 51 bin 53'e, 2017'de 58 bin 635'e, 2018'de 66 bin 960'a ve 2019'da 77 bin 285'e yükselmiştir. Bu veriler Yunanistan'a yapılan sığınma başvurularında düzenli bir artış yaşandığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte Dublin düzenlemelerinden ötürü ilk işlem yapılan ülke olarak Yunanistan'ın iltica başvurusunu kabul etmesi durumunda bu talepte bulunan kişilerin (aile birleşmesi talebi olmadıkça) diğer üye ülkelere geçişlerine izin

⁸ Tablo 14'te yer alan veriler Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi'nin (BMİHK) sayfasından alınmıştır. Ancak Konsey ilgili sayfadaki verileri zaman zaman güncellediği için tablodaki verilerle güncel veriler arasında farklılıklar olabilir. Bundan dolayı Tablo 14'teki veriler, ilgili sayfaya erişilen tarihteki verileri yansıtmaktadır.

verilmemiştir. Bundan dolayı Yunanistan’a ulaşan yüksek sayıdaki düzensiz göçmenin çok az bir kısmı sığınma başvurusunda bulunmuştur.

Grafik 4: Yunanistan’a Yapılan Sığınma Başvuruları (2013-2019)

Kaynak: Leivaditi ve Papatzani, 2020

Yunanistan’da göç konusunun ne zamandan beri bir güvenlik meselesi olduğu ya da bu konunun ne zamandan beri güvenlikleştirildiği sorusuna gelince bu sorunun cevabını öncelikle 1990 ve sonrasında Yunanistan’a yaşanan düzensiz Arnavut göçünde aramak gerekir. Zira 1990’lara kadar Yunanistan’da göç meselesi ciddi bir konu olarak tartışılmazken 1990 itibarıyla Arnavutluk’tan Yunanistan’a yaşanan düzensiz göç, kamuoyunun ilgisini bu konuya çekmiştir. Bundan dolayı Yunanistan, Arnavutluk menşeli düzensiz göç dalgasıyla mücadele için kapsamlı bir düzenleme yapmak durumunda kalmıştır. Ülkeye yönelik göçün engellenmesi ve ülkede yasa dışı olarak bulunan göçmenlerin sınır dışı edilebilmesi için 1975/1991 sayılı Kanun yürürlüğe sokulmuştur. Bunun ardından ülkede bulunan Arnavut göçmenlere yönelik adeta bir “cadı avı” başlamıştır. Bu açıdan bakıldığında Yunanistan’da göçü güvenlikleştirme siyasetinin 1990’larda başladığı ve sonrasında devam ettiği söylenebilir.

2011 ve sonrasında Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinden yaşanan düzensiz kitlesel göç ise göçün güvenlikleştirilmesi konusunu yeniden canlandırmıştır. Türkiye üzerinden yasa

dışı yollarla kara ve/ya deniz yolları üzerinden Yunanistan'a giriş yapan düzensiz göçmenlerin sayısındaki hızlı artış üzerine Atina yönetimi, Türkiye sınırına duvar örme kararı almıştır. 3 Ocak 2011'de dönemin Panhellenik Sosyalist Hareket Partili (PASOK) Vatandaş Koruma Bakanı Hristos Papoutsis, Türkiye-Yunanistan sınırının 12,5 kilometresi için tel örgülerden müteşekkil bir duvar çekmeyi planladıklarını açıklamıştır (DW, 2011). Konuyla ilgili olarak Papoutsis, Mecliste meselenin güvenlik boyutuna dikkat çeken şu açıklamayı yapmıştır: "Yasa dışı göç büyük bir sorundur. Bu bizim için bir ulusal güvenlik ve beka sorunudur. Sınırların korunması ve kontrol edilmesi ulusal egemenliğin bir parçasıdır" (Grigoriadis ve Dilek, 2018: 7).

Ayrıca Toplum Düzeni ve Vatandaş Koruma Bakanlığı sınıra duvar örme projesiyle ilgili olarak ağustos ayında bir çevrim içi istişare mekanizması başlatmış ve bu kapsamda projenin arka planına dair vatandaşları bilgilendirmiştir (Grigoriadis ve Dilek, 2018: 7). Her ne kadar düzensiz göç meselesinin ne zaman güvenlikleştirildiğine dair kesin bir tarih vermek doğru olmasa da konuyla en yetkili mercilerden biri olarak Bakan Papoutsis'in bu açıklaması sonraki süreç için kritik bir dönemeç olarak kabul edilebilir. Bir başka ifadeyle Papoutsis'in açıklaması, hem 1990'lardaki tartışmalardan sonra düzensiz göç meselesinin ülke gündemine yeniden ve daha güçlü şekilde girmesi hem de meselenin güvenlikleştirilmesine giden süreç için öncü adım olarak görülebilir.

Başvuru nesnelere geçmeden evvel Yunanistan'da siyasi yapının istikrarsızlık üretmesinden ötürü sık sık hükümetin değiştiğini belirtmek gerekir. Nitekim Yunanistan 2011 ve sonrasında geniş kapsamlı göç krizini tecrübe ederken sekiz farklı hükümet tarafından yönetilmiştir. Buna göre kronolojik olarak Yunanistan'da

- 6 Ekim 2009-11 Kasım 2011 arasında Yorgo Papandreu liderliğinde PASOK hükümeti
- 11 Kasım 2011-16 Mayıs 2012 arasında bağımsız Lukas Papadimos liderliğinde geçici PASOK-Yeni Demokrasi Partisi-LAOS hükümeti
- 16 Mayıs-20 Haziran 2012 arasında bağımsız Panagiotis Pikrammenos liderliğinde geçici hükümet
- 20 Haziran 2012-26 Ocak 2015 arasında Yeni Demokrasi Partisi Başkanı Antonis Samaras liderliğinde Yeni Demokrasi-PASOK koalisyon hükümeti

- 26 Ocak-27 Ağustos 2015 arasında SYRIZA Başkanı Aleksis Çipras liderliğinde sol SYRIZA-ANEL-OP koalisyon hükümeti
- 27 Ağustos-21 Eylül 2015 arasında bağımsız Vassiliki Thanou liderliğinde geçici hükümet
- 21 Eylül 2015-8 Temmuz 2019 arasında SYRIZA Başkanı Aleksis Çipras liderliğinde sol SYRIZA-ANEL-OP koalisyon hükümeti
- 8 Temmuz 2019'dan günümüze kadarsa Yeni Demokrasi Partisi'nden Kiryakos Miçotakis hükümeti görev yapmıştır.

Dolayısıyla Macaristan'ın aksine Yunanistan'da spesifik olarak bir kişiyi ya da zümreyi doğrudan güvenlikleştirici aktör olarak kabul etmek mümkün değildir; çünkü düzensiz göç konusu sadece bir hükümet tarafından güvenlik sahasına çekilmemiştir. Bundan ötürü ülkede göçü güvenlikleştiren aktörler olarak birbirini takip eden farklı hükümetler ifadesi daha yerinde bir kullanımdır. Yine bundan ötürü düzensiz göç konusunun güvenlikleştirilmesi bakımından 2011 ve sonrasındaki süreci bir bütün halinde kabul etmek gerekir. Bir başka ifadeyle Yunanistan'da birbirinin peşi sıra gelen hükümetler, bir önceki hükümetin ülkeye yönelik düzensiz göçü durdurma amacıyla yürüttüğü politikayı bir şekilde devam ettirmiştir.

Stivas, Yunanistan'daki güvenlikleştirme süreciyle ilgili olarak önemli bir hususa temas etmekte ve 2015'te iki kez kurulan SYRIZA hükümetinin lideri Aleksis Çipras'ın, göçmenlere yönelik olumlu söylemler benimsediğini fakat önceki hükümetlerin göçü durdurma amacıyla aldıkları kararları ve getirdikleri uygulamaları kaldırmamasından ötürü fiilen güvenlikleştirme siyasetini sürdürdüğünü belirtmiştir. Stivas'ın (2019) "meta güvenlikleştirme" şeklinde değerlendirdiği bu durum nedeniyle göçü güvenlikleştirme siyaseti hükümetlerden bağımsız olarak devlet düzeyinde fiilen devam etmiştir. Burada kuramsal bir değerlendirme yapıldığında Paris Okulu'nun göç ya da bir başka meselede hükümetlerin konuşmaları ile eylemleri arasında çelişkiler bulunabileceğine dair ileri sürdüğü argüman kendisine zemin bulur. Somut hale getirmek gerekirse Başbakan Çipras, Ekim 2015'te BM Genel Kurulu'ndaki konuşmasında AB sınırları içerisinde göçmenlere yönelik yüksek duvarlar inşa edilmesinden ve göçmenlere ve mültecilere kötü muamelede bulunulmasından şikayetçi olmuştur (UN News, 2015b). Halbuki Çipras, ülkesinde inşaatı 2012'de tamamlanan ve sonraki yıllarda güçlendirilen tel örgülerden ve duvarlardan bahsetmemiş, ülkesindeki sahil güvenlik ekiplerinin

göçmenleri Yunanistan'ın dışında tutmak için bu kişileri geri itmelerine değinmemiş ya da göçmenlerin kabul edildiği merkezlerdeki ve mültecilerin zorunlu olarak tutulduğu kamplardaki kötü yaşam koşullarını anlatmamıştır. Aynı şekilde Çıpras, SYRIZA'nın 2015'teki ilk görev döneminde ortaya çıkan ve ikinci nesil göçmenlerin vatandaşlık alma usullerini kısıtlayan 4332/2015 sayılı Kanun'a hiç değinmemiştir. Dolayısıyla Çıpras hükümeti 2015-2019 arasındaki süreçte göçmenlere yönelik bazı olumlu söylemlerde bulunmuşsa da esasen Paris Okulu'nun dikkat çekmeye çalıştığı üzere söylemde ve uygulamada farklı davranarak ikircikli politika izlemiştir. Buna karşın 2011 ve sonrasındaki süreçte görev yapan hükümetlerde yer alan PASOK ve Yeni Demokrasi, Yunanistan'da göçü güvenleştirmeye daha fazla istekli olmuştur.

4.3.2. Güvenleştirme Siyasetinin Başvuru Nesnelere: Ulusal Güvenlik, İç Güvenlik, Kültürel Güvenlik ve Ekonomi Güvenliği Temaları

Tezin kuramsal çerçeve bölümünde paylaşıldığı üzere güvenleştirme süreçlerinin olmazsa olmaz unsurları arasında başvuru nesnelere yer alır. Bir referans nesnesi, güvenleştireci aktörler tarafından üzerinde/etrafında varoluşsal tehdidin oluştuğu iddia edilen bir konu ya da unsur olarak kabul edilebilir. Güvenleştireci aktörler güvenliği/varlığı tehdit altında olduğunu iddia ettikleri bu nesnenin güvenliğinin/varlığının korunması gerektiği için gerekirse olağanüstü önlemler alabileceklerini savunur. Bunun için kamuoyunda panik oluşturmaya yönelik korku senaryolarının hakim olduğu sıkı bir güvenleştirme dili kullanırlar. Göçün güvenleştirilmesi ise çok sayıda sektörü kapsayan ve birden çok başvuru nesnesinin kendisine yer bulduğu dinamik bir süreçtir.

Tezin kuramsal çerçeve bölümünde belirtildiği üzere Avrupa ülkeleri özelinde göçün güvenleştirilmesi genellikle şu dört ana tema etrafında analiz edilir: ulusal güvenlik, iç güvenlik, kültürel güvenlik ve ekonomi güvenliği. Güvenleştirme siyasetine öncülük eden, bu siyasete destek veren ve bu siyaseti kolaylaştıran tüm aktörler bu temalara uygun söylemler ve içerikler üretir. Böylece güvenleştirme sürecini etkili ve anlamlı kılmaya çalışırlar. İlgili aktörler, bazen bunların hepsine başvurabilir bazen de birine ya da birkaçına referans vermekle yetinebilir. Yunanistan'da ise ilerleyen sayfalarda görüleceği üzere bu temaların hepsinden istifade edilmiştir. Bunun yanı sıra aşırı sağcı Altın Şafak'ın göçü güvenleştirme söylemlerinde kültür güvenliğinin ön planda olduğu

belirtilmelidir. Ayrıca kuramsal çerçeve bölümünde temas edildiği üzere güvenlikleştirme siyasetindeki konuşma eylemleri bir iddiayı, uyarıyı ya da talebi/beklentiye yansıtır şekilde kurgulanabilir (Vuori, 2008: 75). Yunanistan'daki konuşma eylemlerinde bu şekillerin tamamından istifade edilmiştir.

Tezin bundan sonraki kısmında Yunanistan'da göçün güvenlikleştirilmesinde rol alan aktörlerin düzensiz göç nedeniyle güvenliği tehdit altında olduğunu iddia ettikleri başvuru nesnelere incelenmiştir. Bunun için sıklıkla birbirinin eş anlamlısı olarak kullanılan göç, mülteci ve sığınmacı gibi anahtar kelimelerin güvenlik ve güvenlikle ilintili kelimelerle birlikte kullanıldığı ifadeler odaklanılmıştır. Ancak konuyla ilgili göç karşıtı tüm içerikleri incelemek bu tezin kapsamının dışında olduğu için sadece tezin kendi içinde ürettiği argümanları destekleyici seçmece örneklere başvurulmuştur. Bu yapılırken mümkün mertebe farklı aktörlerin farklı tarihlerde yaptıkları açıklamalara öncelik verilmiştir. Bölümdeki tablolarda da Yunanistan'da göçün güvenlikleştirilmesinde ön planda yer alan aktörlerin konuya dair en görünür/ çarpıcı ifadelerine yer verilmiştir.

4.3.2.1. Ulusal Güvenlik

Göçmenler üzerinden izlenen güvenlikleştirme siyasetlerinde en yoğun kullanılan temaların başında diğer temaları kuşatması bakımından ulusal güvenlik teması gelir. Göç sebebiyle ulusal güvenlik gibi devletler açısından varlık ve yokluk arasında anlam taşıyan bir nesnenin tehdit altında olduğuna dair oluşturulan mitlerle, göçe karşı alınan ya da alınması gündemdeki olağanüstü tedbirlerin benimsenmesi kolay hale getirilir. Nitekim 2011 ve sonrasında Yunanistan'da güvenlikleştirici ve işlevsel aktörlerin göç konusunu bir güvenlik meselesi haline dönüştürme politikalarında ulusal güvenlik teması ön planda olmuştur.

Süreç boyunca Yunanistan'ın ulusal güvenliğine referans veren açıklamalar yapılarak güvenlikleştirme süreci anlamlı kılınmaya çalışılmıştır. Örneğin dönemin Vatandaş Koruma Bakanı Hristos Papoutsis, düzensiz göç ve göçmenlerle ilgili 2011'de yaptığı bir açıklamasında kendi deyimiyle yasa dışı göçü açıkça ulusal güvenliğe tehdit olarak tanımlamıştır (Grigoriadis ve Dilek, 2018: 7). Papoutsis aynı açıklamasında ulusal egemenliğin parçası olarak ülkenin bu tehdiye karşı korunması gerektiğini dile getirmiştir. Bu şekilde Yunanistan'a sığınan ya da Yunanistan'ı transit ülke olarak kullanan göçmenler, fiilen savaştan ve zulümden kaçan insanlar olarak görülme yerine

ülkenin ulusal güvenliği için bir tehdit olarak sunulmuştur. Bunun yanı sıra bir panik havası oluşturma amacıyla ulusal güvenliğin tehdit altında olduğuna dair bir algı üretilerek güvenlik profesyonellerince alınması gereken olağanüstü önlemlerin acil birer ihtiyaç olduğu ispatlanmaya çalışılmıştır.

Düzensiz göçün Yunanistan'ın ulusal güvenliğini tehdit ettiği görüşünden hareketle göçmenlerin güvenleştirme süreci boyunca devletin ve ulusun varlığına yönelik asimetrik bir güvenlik tehdidi oldukları mesajı yayılmıştır. Bazen bir iddia, bazen bir uyarı ve bazen bir talep/beklenti şeklinde kurgulanan konuşmalarda sık sık "işgal" ve "istila" gibi savaş literatüründe yer alan metaforlara başvurularak düzensiz göç ve göçmenler ulusal güvenliğe tehdit olarak konumlandırılmıştır. Örneğin Yeni Demokrasi Partisi lideri Antonis Samaras, seçimlerden önce Nisan 2012'de yaptığı konuşmasında göçü "silahsız istila" olarak tanımlamıştır (Greek Reporter, 2012). Seçimlerden sonra Kamu Düzeni ve Vatandaşı Koruma Bakanı olan Nikos Dendias da Ağustos 2012'de göçmenleri istilacı olarak gören şu abartılı açıklamayı yapmıştır: "Ülke yok olmanın eşiğinde. Dört bin yıl önceki Dor istilasından bu yana ilk kez ülke olarak böyle bir istilaya uğradık." (To Vima, 2012b). Dendias bu sayede toplumun ilgisini bu konuya çekmeye, ulusal güvenliğin ciddi bir tehditle karşı karşıya bulunduğu izlenimini oluşturmaya ve düzensiz göçe karşı alınan olağanüstü her önlemin gerekli olduğu mesajını vermeye çalışmıştır. Ayrıca Papoutsis ve Dendias'ın açıklamaları temel alındığında Buzan, Waeber ve de Wilde'ın (1998: 121) göçün güvenleştirilmesini tarif ederken kullandıkları "X halkı, Y halkının akınlarıyla istila edilmekte veya zayıflatılmakta" kalıbının Yunanistan'daki siyasi elitlerin söylemlerine birebir yansıdığı görülmektedir.

Yunanistan'da hükümet yetkililerinin göç konusunu ulusal güvenlik teması ekseninde güvenleştirmek için ürettiği söylemlerle aşırı sağcı Altın Şafak'ın bu eksende ürettiği söylemler büyük oranda benzeşmektedir. Yunanistan'a düzensiz göçün giderek arttığı bir dönemde Altın Şafak tarafından Ağustos 2012'de bir basın açıklaması yapılmış ve ilgili metinde "Her gün Suriye'den gelen 600'den fazla yasadışı işgalci sınırlarımızı geçiyor" ifadelerine yer verilmiştir (News Beast, 2012). Parti lideri Michaloliakos da ülkesinin uzun zamandır göçmenler tarafından istila edildiğini ve bunun asli sorumlusunun sınır güvenliğini sağlamayan Türkler olduğunu iddia etmiştir (Banking News, 2016). Ancak Michaloliakos Türkiye ve Yunanistan arasındaki düzensiz geçişlerin özellikle kontrolü zor olan denizlerden gerçekleştiğine ve iki ülke arasındaki sınır güvenliğinin

sağlanmasından Türkiye kadar Yunanistan'ın da sorumlu olduğuna değinmemiştir. Ayrıca Altın Şafak milletvekili ve parti lideri Michaloliakos'un eşi Eleni Zaroulia şu açıklamayı yapmıştır: “Ana vatanımızı işgal eden göçmenlerin hepsi alt insanlardır” (To Vima, 2012a). Beyaz üstünlüğüne dayalı ırkçı bir yaklaşımın ürünü olan bu açıklama Zaroulia, hem göçmenleri tahkir etmiş hem de göçmenleri işgalci olarak göstererek güvenlikleştirme siyasetine destek vermiştir.

Görsel 7: Yunanistan'da Ulusal Güvenlik Teması Ekseninde Kullanılan Kelimeler

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

Yunanistan'ın ulusal güvenliğine dair üretilen söylemlerin yanı sıra bir bütün halinde tüm Avrupa'nın güvenliğinin düzensiz göç nedeniyle ciddi bir varoluşsal tehlikeyle karşı karşıya olduğuna dair birbirini tekrar eden açıklamalara yer verilmiştir. Yunanistan, Avrupa topraklarının doğudaki kara ve deniz sınırını oluşturduğu için Yunan hükümet elitleri, birçok kez ülkenin güvenliği ile Avrupa'nın güvenliğini bir arada tutmuştur. Örneğin muhafazakar Başbakan Samaras, 2013'teki bir açıklamasında göçmen dalgalarının tüm Avrupa'yı istikrarsızlaştıran faktörlerden biri olduğunu belirtmiştir (LIFO, 2013). Radikal solcu Başbakan Çıpras 2016'da yaptığı bir açıklamasında bu krizin bütün AB'yi tehdit ettiğini ve bu krizin Avrupa için ekonomik krizden daha büyük bir tehlike olduğunu iddia etmiştir (Diekmann, 2016). Çıpras'tan bir yıl sonra Eylül 2017'de dönemin Göç Politikası Bakan Yardımcısı Yiannis Balafas, benzer bir yaklaşım sergileyerek göçün bir Avrupa sorunu olduğunu ve bütün ülkelerin bu ortak sorunla birlikte mücadele etmeleri gerektiğini söylemiştir (Çakmak, 2018: 50). Paris Okulu'nun AB için Schengen ile birlikte iç güvenlik-dış güvenlik ayrımının anlamsız hale geldiği tespitini doğrulayan bu tür açıklamalarla Yunan hükümet elitleri, hem göçün

güvenikleştirilmesinde AB'yi ve diğer üye ülkeleri hedef almış hem de müşterek “Avrupa kalesi”nin yıkılmaması için tüm üye ülkelere çağrı yapmıştır.

Tablo 15: Yunanistan’da Ulusal Güvenlik Ekseninde Yapılan Açıklamalar

Açıklama	Açıklamanın Sahibi	Alt Başvuru Nesnesi
Göçmen dalgaları tüm Avrupa’yı istikrarsızlaştıran faktörlerden biridir.	Başbakan Antonis Samaras	Avrupa güvenliği
Bence mülteci krizi Avrupa için ekonomik krizden daha büyük bir tehlikelidir; çünkü bütün AB’yi tehdit ediyor.	Başbakan Aleksis Çipras	Avrupa güvenliği
Ya krizle başa çıkma mantığına dayalı ortak bir göç politikası benimseyeceğiz ya da kriz bizi alaşağı edecek. Dahası bu kriz AB’nin yapısı, devamlılığı ve geleceği için varoluşsal bir tehdit haline gelecek.	Başbakan Aleksis Çipras	Avrupa bütünlüğü
Göç Avrupa’nın ortak sorunudur. Hiçbir ülke bu sorunla tek başına mücadele edemez. Bu yük adil bir biçimde tüm AB üyesi ülkeler tarafından paylaşılmalı.	Göç Politikası Bakan Yardımcısı Yiannis Balafas	Avrupa güvenliği
Yasa dışı göç büyük bir sorundur. Bu bizim için bir ulusal güvenlik ve beka sorunudur. Sınırların korunması ve kontrol edilmesi ulusal egemenliğin bir parçasıdır.	Vatandaş Koruma Bakanı Hıristos Papoutsis	Ülke ve devlet güvenliği
Ülke yok olmanın eşiğinde. Dört bin yıl önceki Dor istilasından bu yana ilk kez böyle bir istilaya uğradık.	Kamu Düzeni ve Vatandaş Koruma Bakanı Nikos Dendias	Ülke ve devlet güvenliği
Her gün 600’den fazla yasadışı işgalci sınırlarımızı geçiyor.	Altın Şafak tarafından yapılan bir basın açıklaması	Ülke ve devlet güvenliği
Ülkemizin göçmenlerce istilasından Türkler sorumludur.	Altın Şafak lideri Michaloliakos	Ülke ve devlet güvenliği
Ana vatanımızı işgal eden göçmenlerin hepsi alt insanlar.	Altın Şafak milletvekili Eleni Zaroulia	Ülke ve devlet güvenliği

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

4.3.2.2. İç Güvenlik

İç güvenlik teması göçü güvenlik ekseninde ele alan aktörlerin en sık başvurduğu temalar arasında çoğu zaman ilk sırada yer alır. Bu yaklaşımla göçmenler potansiyel birer suç öznese haline getirilir. Göçün güvenleştirilmesine dair yapılan çalışmalarda *crimmigration* kavramıyla tarif edilen bu yaklaşımla göçmenlerin beraberlerinde problem getirdiklerine yönelik olumsuz bir algı oluşturulur. Aynı şekilde göçmenler sıklıkla kaos, suç, taciz, tecavüz, hırsızlık ve terör gibi olumsuz anlamlar çağrıştıran kelimelerle birlikte anılır. Bu sayede göçmenlerin kamu düzenini bozan ve toplumsal hayatı olumsuz etkileyen cari ya da potansiyel birer suç makinesi oldukları yönünde bir imaj çizilir. Yunanistan’da göçü güvenleştiren aktörler de iç güvenlik teması altında alt başvuru nesnelere yoğun şekilde başvurmuştur. Bu bağlamda Tablo 16’daki açıklamalardan görüleceği üzere göç konusunu insani düzlemde çıkartıp önce günlük siyasete ve ardından güvenlik meselesi haline çevirmeye çalışan aktörlerin, güvenleştirme sürecini anlamlı kılabilmek için iç güvenlik temasıyla uzantılı uyuşturucu, istila, hastalık ve suç gibi olumsuz anlamlar çağrıştıran kavramları kendilerine sık sık referans edindikleri görülür.

Korku temelli söylemler güvenleştirme siyasetinin benimsenmesini kolaylaştırdığı için Yunanistan’da göçü güvenleştiren aktörler, sık sık iç güvenlik temasına dayalı söylemlere başvurmuştur. Örneğin 1 Nisan 2012’de müşterek bir açıklama yapan dönemin Vatandaş Koruma Bakanı Michael Chrysochoidis ve Sağlık Bakanı Andreas Loverdos, ülkedeki suç oranlarının ve bulaşıcı hastalıkların artışını göçmenlerin sayısındaki artışa bağlamıştır (Grigoriadis ve Dilek, 2018: 9). Ancak her iki bakan, iddialarını destekleyici somut bir veri paylaşmamıştır.

Altın Şafak lideri Nikolaos Michaloliakos ise Ekim 2012’de verdiği bir demeçte yasa dışı göçmenleri Yunanistan için “baş belası” olarak nitelendirmiş, sayılarının iki milyon olduğunu iddia ettiği bu kişilerin uyuşturucu ve silah sattıklarını iddia etmiştir (The Guardian, 2012). Ancak Michaloliakos bu iddiasını destekleyici herhangi bir ispat ortaya koyamamıştır. Yunanistan’da göç ve göçmenleri iç güvenlik için bir tehdit olarak gören yaklaşım, en somut şekilde dönemin başbakanı Samaras’ın şu abartılı açıklamasında vücut bulmuştur: “Yunanistan bugün yasa dışı göçmenlerin merkezi haline geldi.

Uyuşturucu, fuhuş ve sahte malların yasa dışı ticaretinin hızla arttığı şehirlerimizi geri almalıyız. Göçmenlerden ötürü birçok hastalık var” (Neos Kosmos, 2012).

Samaras daha sonra muhalefette olduğu 2017’de de benzer bir açıklama yapmış ve Avrupa’nın kaçakçılık, insan ticareti ve cihatla uğraşan göçmenlerin yol açtığı tsunaminin tehdidi altında olduğunu söylemiştir (Proto Thema, 2017). Bu tür açıklamalarla bir yandan göçmenler tehdit oluşturan özneler haline getirilmiş diğer yandan göç sorununun çözümü için alınan acil tedbirlerin gerekli olduğu ortaya konmuştur. Ancak Yunanistan sınırları içerisinde göçmenlerin adi ve ağır suç eylemlerine karıştıkları geniş kapsamlı bir olayın olmaması ya da konuyla ilgili iddiaları destekleyici verilerin sunulmaması, hükümetin konuyla ilgili sanal korkulara dayandığını ortaya koymaktadır. Bu tür açıklamalar ayrıca göstermektedir ki gerek süreç boyunca görev yapan hükümet üyeleri gerekse aşırı sağcı Altın Şafak’lı siyasetçiler, dile getirdikleri göç karşıtı söylemlerle toplumun huzurunu odağa alarak ülke içi güvenliğin tehdit altında olduğu mesajını işlemiştir. Bunun yanı sıra sürekli ikilemde bırakılan Yunan toplumu, kaos ile düzen arasında tercih yapmaya zorlanmıştır. Böylece kamu düzeni ve güvenliğinin korunması ve Yunan toplumunun huzur içinde yaşayabilmesi için hükümetin olağanüstü tehdit karşısında almak zorunda kaldığı acil tedbirlerin gerekli olduğu ortaya konmuştur. Tüm bu olumsuz anlatıların Yunan toplumu tarafından alımlandığını göstermesi bakımından PEW Araştırma Merkezi tarafından 2016’da yapılan bir çalışmaya katılan Yunan vatandaşlarının yüzde 55’inin mültecilerin ülkedeki terör olasılığını arttıracığı yönünde fikir beyan etmeleri dikkat çekicidir (Wike vd., 2016: 3).

Tablo 16: Yunanistan’da İç Güvenlik Ekseninde Yapılan Açıklamalar

Açıklama	Açıklamanın Sahibi	Alt Başvuru Nesnesi
Yunanistan bugün yasa dışı göçmenlerin merkezi haline geldi. Uyuşturucu, fuhuş ve sahte malların yasa dışı ticaretinin hızla arttığı şehirlerimizi geri almalıyız. Göçmenlerden ötürü birçok hastalık var.	Başbakan Antonis Samaras	Kamu düzeni, güvenliği ve sağlığı
Yunanistan’ın normale dönmesi ve Yunanlıların tekrar güvende olmaları için göçmenlerin istilalarının durması ve bu kişilerin toplu olarak geri gönderilmeleri gerekiyor.	Başbakan Antonis Samaras	Ülke, devlet ve toplum güvenliği
Göçmenler nedeniyle ülkede bulaşıcı hastalık arttı.	Sağlık Bakanı Andreas Loverdos	Kamu sağlığı
Göçmenler nedeniyle ülkede suç oranları arttı.	Vatandaşı Koruma Bakanı Michael Chrysochoidis	Kamu düzeni ve güvenliği
Ülkede uyuşturucu ve silah satan iki milyon yasa dışı göçmen var.	Altın Şafak lideri Nikolaos Michaloliakos	Kamu düzeni ve güvenliği

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

4.3.2.3. Kültürel Güvenlik

Göç konusu güvenlik ve kimlik üzerinden ele alındığında en fazla başvuru tema kültür güvenliğidir. “Bir toplumun kendine has özelliklerini değişen koşullar ve mevcut ya da potansiyel tehditler karşısında koruması olarak” tanımlanan kültürel güvenlik (Mandacı ve Özerim, 2013: 119); dil, din, ırk, norm, gelenek ve görenek gibi birçok farklı unsuru bünyesinde barındırır. Yerlilik ideolojisinin hakim olduğu bu güvenlik temasında ilgili aktörler kendi kültürlerini ve onun bileşenlerini; en iyi, en ileri ve en yüce varlık olarak konumlandırır. Bundan ötürü kendilerine has olanın özel olarak korunması gerektiğine vurgu yaparlar. Bu elitist kültürel konumlandırmanın dışında kalan yabancılarsa geri kalmış barbarlar olarak kabul edilir. Ben/biz ve öteki/ötekiler şeklinde bir ayrıma yol açan bu algı, kültürel güvenlik temasını besleyen itici güçtür.

Yunanistan’da göçün güvenlikleştirilmesine yönelik izlenen siyasette kültürel güvenlik teması ve bu tema etrafında türetilen alt başvuru nesnelere tartışmasız şekilde önemli bir yer tutmuştur. Nitekim bu dönemde sıklıkla tehlikede olduğu iddia edilen ve bundan ötürü

korunmaya ihtiyacı olan en yuce varliğin Yunan kültürü olduğuna inanılmıştır. Kültürel güvenlik teması ekseninde göç karşıtı söylemlere en fazla başvuran ya da bir başka ifadeyle güvenikleştirme sürecini bu tema etrafında sürükleyen aktörün Altın Şafak olduğu görülmektedir. Irkçı kimliğine uygun olarak parti, dışa kapalı bir Yunan kimliği tasavvur etmiş ve bu kimliğin ne pahasına olursa olsun korunmasını öncelemiştir. Partinin “Yunanistan Yunanlılarıdır. Yabancılar ve göçmenler ülkemizden defolsun!” sloganının arka planında bu gerçekler bulunmaktadır.

Önemli bir bilgi olması bakımından Yunanistan’da göçü kültürel güvenlik ekseninde yorumlayan aktörlerin homojen Yunan kimliğinin kurucu unsurları olarak etnik açıdan Yunan ırkını, dini açıdan Ortodoks Hristiyanlığı ve bir üst kimlik olarak Avrupalılığı kabul ettiklerini belirtmek gerekir. Nitekim ilgili aktörlerin kültürel güvenlik eksenli göç karşıtı söylemlerinde monolitik bir varlık olarak korunması gereken bir değer şeklinde tanımlanan Yunan kültürüne zarar verebilecek her türlü dışsallık varoluşsal bir tehdit olarak algılanmıştır. Bu bağlamda Yunan kültürünün Hristiyan kimliğine tehdit olarak konumlandırılan göçmenlerin Müslüman kimlikleri ön plana çıkartılarak birer kültürel düşman oldukları algısı oluşturulmuştur.

Göçmen ve İslam karşıtı müşterek söylemleri yeniden üreten ve sürekli panik atmosferi oluşturmaya çalışan Altın Şafak; göçmen, sığınmacı ve mülteci gibi kavramları birbirinin yerine kullanmakta herhangi bir beis görmemiştir. Çoğu zaman abartılı söylemlere başvuran parti elitleri, ülkeye sığınan (Müslüman) göçmenleri barbar ve şiddete meyilli insanlar gibi çerçeveleyerek panik atmosferini diri tutmaya çalışmıştır. Örneğin partinin internet sitesinde göçmenlerin hepsinin Müslüman olduğu iddiasıyla bu kişilerin dini kimliklerini ön plana çıkartan şu ifadelere yer verilmiştir: “Ülkemizdeki sığınmacıların yüzde 80’i otuz yaşın altındaki erkeklerden oluşuyor. Bunların neredeyse tamamı Sünni Müslüman. Ayrıca bunların çoğunluğu aşırılık yanlısı terör örgütlerini destekliyor” (Linardis-b, 2018).

Haziran 2015’te Altın Şafak öncülüğünde düzenlenen bir gösteri yürüyüşü için hazırlanan duyuru metninde de benzer yaklaşımdan hareket edilmiş ve bir komplo kuramına dayanılarak göçmenlerin Yunanistan’ı İslamlaştırmak için ülkeye geldikleri iddia edilmiştir (Sakellariou, 2016: 214). Ocak 2017’de partinin internet sitesinde yapılan bir duyuruda ise Asya ve Afrika’dan yasa dışı yollarla Avrupa’ya gelen göçmenlerle İslam’ın

Avrupa’da varlık kazandığı ve bunun önüne geçilmemesi durumunda Yunanistan’ın etnik yapısının bozulacağı, kültürel değerlerinin yozlaşacağı ve böylece barbarlara boyun eğileceği iddia edilmiştir (Hüseyinoğlu ve Sakellariou, 2018: 290). Ontolojik güvenlik kaygısını yansıtan böylesi basmakalıp İslam ve göç karşıtı müşterek söylemlerle, hem İslam ve Hristiyanlığın birbirine düşman olduğu teması işlenmiş hem de Müslüman göçmenlerin ülkeye girişlerinin engellenmemesi halinde Yunanistan’da Hristiyanların azınlık durumuna düşeceği ima edilerek korku atmosferi oluşturulmuştur.

Altın Şafak kültürel güvenlik teması etrafındaki söylemlerini, uygulamada göç ve İslam karşıtı şiddet eylemleriyle desteklemiştir. Örneğin Altın Şafak, mahkeme kararıyla kapatılana kadar göçmenlerin yoğun yaşadığı bölgelerde “Yunanistan’ın ve Avrupa’nın İslamlaşmasına hayır” yürüyüşleri düzenlemiş ve savunmasız göçmenlere fiziksel şiddet uygulamıştır. Dahası parti üyeleri, tüm göçmenlerin Müslüman olduğu inancından hareketle göçmenlerin yoğun yaşadığı kamplarda İslam’ın haram kıldığı domuz etli ve alkollü etkinlikler düzenlemiştir. Gruplar arasındaki dini farklılıkları ortaya çıkarma amacıyla düzenlenen bu tür etkinliklerle Müslüman göçmenlerin tahrik edilmesi ve taraflar arasında geniş kapsamlı şiddet eylemlerinin gerçekleşmesi hedeflenmiştir.

Altın Şafak’ın dolaşıma soktuğu nefret söylemleri, zaman içerisinde merkez siyasetin söylemlerine de yansımıştır. Örneğin göç krizinin tırmandığı bir dönemde muhalefette bulunan merkez sağın partisi Yeni Demokrasi Partisi’nin milletvekili Nikitas Kaklamanis, Ağustos 2015’te sosyal medya hesabında yaptığı paylaşımda Yunan adalarına sığınan göçmenlerin varlığını “İslamcıların işgali” olarak yorumlamıştır (Kaklamanis, 2015). Merkez solun partisi PASOK’un milletvekili Andreas Loverdos ise 17 Ağustos 2017’de Barcelona’da gerçekleşen terör saldırısının ardından yaptığı açıklamasında Avrupa’daki terör faaliyetlerini göçmenlerin varlığıyla ilişkilendirmiştir (The Press Project, 2017). 2019 seçimlerinin ardından hükümeti kuran Yeni Demokrasi Partisi’ne bağlı milletvekillerinden Konstantinos Bogdanos da Kasım 2019’da verdiği bir demeçte Batı medeniyetinin, başörtüsü takan kadınlar ve camiler dahil olmak üzere şeriat belirtileriyle seyreltilme konusunda ciddi bir risk altında olduğunu savunmuştur (Vazaiou, 2020: 66). Yeni Demokrasi Partisi’nin bir diğer milletvekili Konstantinos Kyranakis, aynı dönemde yaptığı bir paylaşımda Yunanlıların kendi yaşam tarzlarını göçmenlerin yaşam tarzlarına uyarlamak zorunda olmadıklarını ifade ederek hem Yunan toplumu ile göçmen topluluklar arasında farklılıklar bulunduğunu hem de göçmenlerin

Yunan toplumuna uyum sağlamak zorunda olduğunu ima etmiştir (Info Migrants, 2019b). Bütünün sadece bir parçası olan bu açıklamalardan Yunanistan'da merkez siyasi figürlerin göç meselesiyle ilgili olarak zaman içerisinde aşırı sağ görüşlere tevessül ettikleri sonucu çıkmaktadır.

Buraya kadar yapılan anlatılar göstermektedir ki göçün güvenlikleştirilmesini kültürel güvenlik teması etrafında sürükleyen aktörler, Yunan ulusunu oluşturan kurucu unsurlardan etnik (Yunan ırkı) ve dini (Ortodoks Hristiyanlık) kimliklerin, yabancılar/ötekiler olarak görülen göçmenler tarafından tehdit edildiği algısını inşa etmeye çalışmıştır. Bunun için göçü ve göçmenleri ulusun kültürüne yönelik tehdit olarak konumlandıran söylemlerde köklerimiz, kimliğimiz, dinimiz ve değerlerimiz gibi "biz"i yansıtan ve "öteki"nden ayırıştıran kelimelere başvurulmuştur. Bununla birlikte distopik bir yaklaşımla ülkeye akın akın gelen göçmenler nedeniyle Yunan ulusunun en değerli varlığını (kültürünü) kaybedeceğine yönelik abartılı söylemler sürekli yeniden üretilmiştir. Kolektif Yunan kimliğinin ve kadim Yunan kültürünün yok olacağı ve Hristiyanlığın yerini İslam'ın alacağı kurgusuna dayalı olarak tehdidin daha fazla büyümemesi için ne pahasına olursa olsun acilen önlem alınması gerektiği çağrıları yapılmıştır. Böylece sınırların göçmenlere kapatılması ve ülkeye ulaşan göçmenlerin haklarının kısıtlanması konularındaki politikalar haklı çıkarılmak istenmiştir.

Tablo 17: Yunanistan’da Kültürel Güvenlik Ekseninde Yapılan Açıklamalar

Açıklama	Açıklamanın Sahibi	Alt Başvuru Nesnesi
Yunan adalarında yaşananlar göçmenlerin akını değil İslamcıların işgalidir.	Yeni Demokrasi Partisi milletvekili ve eski bakan ve Nikitas Kaklamanis	Hristiyan kültürü
Batı medeniyeti, başörtüsü takan kadınlar ve camiler dahil olmak üzere şeriat belirtileriyle seyreltilme konusunda ciddi bir risk altındadır.	Yeni Demokrasi Partisi milletvekili Konstantinos Bogdanos	Batı medeniyeti ve Hristiyan kültürü
Ülkemizdeki sığınmacıların yüzde 80’i otuz yaşın altındaki erkeklerden oluşuyor. Bunların neredeyse tamamı Sünni Müslüman. Ayrıca bunların çoğunluğu aşırılık yanlısı terör örgütlerini destekliyor.	Altın Şafak’ın internet sitesi	Hristiyan kültürü
Yunanistan’a karşı bir komplo var. Göçmenlerin gelmesinin asıl amacı ülkenin İslamlaştırılmasıdır.	Altın Şafak’ın 2015’te düzenlediği bir gösteri yürüyüşü için hazırladığı duyuru metni	Milli kimlik
Asya ve Afrika’dan Avrupa’ya gelen yasa dışı göçlerle İslam, Avrupa’da varlık kazanıyor. Bunun önüne geçilmezse Yunan ırkı bozulacak ve barbarlara boyun eğilecek.	Altın Şafak’ın 2017’de internet sitesinden yayımladığı bir duyuru	Avrupa medeniyeti ve Hristiyan kültürü

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

4.3.2.4. Ekonomi Güvenliği

Göçün güvenikleştirilmesinde aktörlerin başvurduğu son tema ekonomi güvenliğidir. Bu tema kapsamında ülkelerindeki zor koşullardan kaçan ve daha güvenli bir ülkede barınmak isteyen göçmenlerin insani durumları görmezden gelinir ve bu kişilerin hedef ülke(ler) üzerinde ekonomik bir yük olduğu teması işlenir. Bununla birlikte göçmenlerin kayıt dışı ekonominin parçası olarak ucuz birer işçi olarak çalıştıkları ileri sürülür. Böylece hem ülkenin gerçek sahiplerinin işsiz kaldığı hem de ülkedeki iş gücü piyasalarının ucuzladığı mesajı verilir. Son olarak göçmenlerin bazen şehirlerdeki konut, kira ya da gıda fiyatlarının artmasıyla ilişkilendirilerek hayat pahalılığına neden oldukları iddia edilir. Bu veçheyle göçmenler, birer günah keçisi haline getirilir ve ülkedeki ekonomik sorunların adeta yegane müsebbibi gibi gösterilir.

Yunanistan’da göçün güvenlikleştirilmesi sürecine bakıldığında diğer temalar gibi ekonomi güvenliği temasının da önemli bir başvuru kaynağı olduğu görülür. Esasen göç krizinin, Yunanistan’da etkileri 2009-2017 arasında ağır şekilde hissedilen ekonomik krizle birlikte ilerlemesi dikkate alınırca bu durum normal karşılanabilir. Bu bağlamda hükümet elitlerinin açıklamalarına bakıldığında göçün ekonomik krizle birlikte kullanılarak iki sürecin birbiriyle bağdaştırılmaya çalışıldığı görülür. Dönemin Kamu Düzeni ve Vatandaş Koruma Bakanı Dendias’ın Ağustos 2012’de göçün ekonomik krizden daha büyük bir sorun olduğunu söylemesi ya da Başbakan Çıpras’ın Ekim 2016’da Yunanistan’ın birbiriyle paralel borç ve göç kriziyle birlikte mücadele ettiği açıklaması bu bağdaştırma çabalarının birer ürünüdür (To Vima, 2012b; Camaret, 2016).

Ekonomi güvenliği teması kapsamında kullanılan alt başvuru nesnelere arasında göçmenlerin Yunanistan’da istihdam piyasasına katıldıkları, sosyal güvenlik sisteminden istifade ettikleri ve refah devletinin imkanlarından yararlandıklarına dair iddialar özel bir öneme sahiptir. Yunanistan’da güvenlik profesyonelleri ve ırkçı Altın Şafak üyeleri dahil toplam kırk dört kişiyle derinlemesine mülakat yapan Lazaridis ve Skleparis’in (2015) yaptıkları görüşmelerde katılımcıların göçmenleri devlet bütçesi, refah devleti ve sosyal harcamalar gibi ekonomik sorunlarla daha fazla okuduklarının tespit edilmesi bu açıdan dikkat çekicidir. 2012’de gerçekleşen iki erken genel seçimde birinci çıkan Yeni Demokrasi Partisi lideri Samaras’ın SYRIZA’yı hedef alarak “Yunan aileleri hayatta kalmak için savaşırken SYRIZA göçmenlere işsizlik ödeneği ve çalışma izni vermek istiyor” açıklaması (Deloy, 2012: 7), ilgili partinin göçmenler üzerinden oy kazanma stratejisinin ürünü olarak görülebilir. Aşırı sağcı Altın Şafak’ın her seçim öncesinde “Ülkemizdeki her yabancı çalışan bir Yunan işsiz demek” sloganını kullanması ya da parti lideri Michaloliakos’un ülkedeki göçmenlerin Yunan vatandaşlarının işlerini çaldıklarını iddia etmesi, göçü ekonomi güvenliğine tehdit olarak gören yaklaşımın diğer örnekler arasındadır (Lazaridis ve Skleparis, 2015: 11; Financial Times, 2020).

Bu tür söylemler göstermektedir ki özellikle sağ temayüle sahip aktörler, ülkeye sığınan kişileri uluslararası hukukta belirli hakları olan sığınmacı veya mülteci olarak değil sık sık “ekonomik göçmenler” gibi nitelendirerek toplumun ilgisini ekonomi sahasına çekmiştir. Bunun yanı sıra ilgili aktörler, ülkedeki refah hizmetlerinin sadece yerli Yunan halkı tarafından kullanılması gerekliliğini ima eden basmakalıp inançları kamuoyuna benimsetmeye çalışmıştır. Refah şovenizmi olarak adlandırılan bu politikanın bir

tezahürü olarak siyasilerin söylemlerinde “emek ve refah hırsız” olarak kurgulanan “vasıfsız” göçmenler, Yunan ekonomisi ve Yunan çalışanlar için bir tehdit olarak yansıtılmıştır. Böylece göçmenleri ve türevlerini durdurmaya yönelik atılan ve atılması planlanan adımların elzem olduğu ortaya konmak istenmiştir.

Son olarak Yunan toplumunun düzensiz göç meselesini ekonomi boyutuyla alımladığını ortaya koyan çalışmalar mevcuttur. Örneğin 2009’da yapılan bir ankette Yunan toplumunun yüzde 66’sının göçmenlerin ülke ekonomisine zarar verdiğine inandığı sonucu çıkmıştır. Üç yıl sonra 2012’de yapılan ankette bu oran yüzde 78’e yükselmiştir (Lazaridis ve Skleparis, 2015: 4). PEW Araştırma Merkezi tarafından 2016’da yapılan bir çalışmanın bulgularına göre ise katılımcı Yunan vatandaşlarının yüzde 72’si mültecilerin ülke ekonomisine yük olduğu ve mülteciler yüzünden işlerini kaybettikleri yönünde fikir beyan etmiştir (Wike, vd. 2016: 3).

Tablo 18: Yunanistan’da Ekonomi Güvenliği Ekseninde Yapılan Açıklamalar

Açıklama	Açıklamanın Sahibi	Alt Başvuru Nesnesi
Yunan aileleri hayatta kalmak için savaşırken SYRIZA göçmenlere işsizlik ödeneği ve çalışma izni vermektedir.	Başbakan Antonis Samaras	Sosyal güvenlik sistemi ve refah devleti
Yunanistan birbiriyle paralel borç ve göç kriziyle birlikte mücadele ediyor.	Başbakan Aleksis Çipras	Ülke ekonomisi
Bir yıkımın eşiğindeyiz. Göç ekonomik krizden daha büyük bir sorun.	Kamu Düzeni ve Vatandaş Koruma Bakanı Nikos Dendias	Ülke ekonomisi
Ülkemizdeki her yabancı çalışan bir Yunan işsiz demektir.	Altın Şafak’ın sloganı	İstihdam piyasası
Göçmenler Yunan vatandaşlarının işlerini alıyor.	Altın Şafak lideri Nikolaos Michaloliakos	İstihdam piyasası

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

4.3.3. Güvenlikleştirme Siyasetine Öncülük Eden Aktörler: Birbirini Takip Eden Hükümetler

Bugüne kadar göç-güvenlik ilişkisine dair yapılan çalışmaların gösterdiği üzere genelde devlet ve hükümet elitleri, siyasette söylem inşa etme ve eyleme geçme konularında imtiyazlı olmaları bakımından göç konusunun güvenlikleştirilmesinde sürükleyici aktör olarak rol alır. Bu zümrenin mensupları, sahip oldukları siyasi imtiyazlara dayanarak düzensiz göç konusunun ya da başka bir konunun bir güvenlik meselesi haline gelmesine

konuşmaları ve eylemleriyle öncülük edebilir. Zira güvenlikleştirme sürecini yöneten bu aktörler ile bunların bağlı oldukları kurumlar, bilgi toplama ve toplanan bilgileri uygulamaya geçirme noktasında imtiyazlara sahiptir. Bunun yanı sıra devlet ve hükümet elitleri, siyasi mekanizmalarla çözülebilecek sorunları güvenlik alanına dahil etme suretiyle kendi konumlarını ya da rejimlerini koruyabilir.

Yunanistan’da düzensiz göç konusunu, güvenlik meselesi haline getirme amacıyla tehdit tanımında bulunup güvenlikleştirme siyasetini başlatan ve sürece konuşma eylemleriyle yön veren başat aktör süreç boyunca görevde bulunan hükümet elitleri olmuştur. Bir başka deyişle üst düzey hükümet yetkilileri, ayrıcalıklı konumlarını kullanarak tehditlerin belirlenmesinde ve bu tehditlerin nasıl bertaraf edileceği konularında belirleyici aktörler olmuştur. Ancak konuyu detaylandırmadan evvel –bir önceki kısımda değinildiği gibi– Macaristan’ın aksine Yunanistan’da siyasi istikrarsızlık nedeniyle 2011 ve 2019 dahil olmak üzere bu süreçte (daimi ya da geçici fark etmeksizin) sekiz hükümet görev yapmıştır. Dolayısıyla Macaristan’da göçü güvenlikleştiren istikrarlı Orban hükümetlerinin aksine Yunanistan için tek bir güvenlikleştirici aktörden bahsetmek mümkün değildir. Bunun yerine Stivas’ın (2019) temas ettiği gibi 2011 ve sonrasındaki süreçte peşi sıra görev yapan hükümetlerin göç politikalarını bir bütün halinde değerlendirmek daha isabetli bir yaklaşım olacaktır. Nitekim Stivas’ın (2019) Paris Okulu’nun ortaya koyduğu ilkelere uygun olarak göreve gelen hükümetlerin bir önceki dönemde görev yapan hükümetin ya da hükümetlerin aldıkları göç karşıtı kararları uygulamaya devam etmelerini “meta güvenlikleştirme” olarak adlandırması Yunanistan vakasını anlamak için oldukça isabetli bir yaklaşımdır. Bu durumun bir yansıması olarak Yunanistan’da mevzubahis dönemde görev yapan hükümetlerden bağımsız olarak göçü güvenlikleştirme siyaseti güvenlik profesyonelleri tarafından sürdürülen bir devlet politikası olmuştur. Bir başka ifadeyle Yunanistan’da bürokrasinin ve sahadaki güvenlik profesyonellerinin rutinleşen uygulamaları, bu ülkedeki güvenlikleştirme süreçlerinin devamlılığına imkan sağlamıştır. Bu durum dikkate alınarak 2011 ve sonrasındaki süreçte Yunanistan’da göçü güvenlikleştiren aktörlerin tutumlarını (geçici olarak görev yapanlar hariç) hükümet bazlı değerlendirmek analizleri daha anlaşılır kılacaktır.

4.3.3.1. PASOK

Kronolojik bir takip yapıldığında öncelikle belirtmek gerekir ki 2011’de düzensiz göç konusu çok boyutlu bir güvenlik meselesi haline getirilirken o dönemde PASOK’tan Yorgo Papandreu’nun başbakanlığını yaptığı hükümet görevdeydi. PASOK ayrıca 2011-2015 arasında Yeni Demokrasi Partisi öncülüğündeki koalisyon hükümetinde yer alarak ülkenin göç politikaları üzerinde etkili olmaya devam etmiştir. Bundan dolayı 2011 ve sonrasındaki süreçte PASOK, ülkenin göç politikasının şekillendirilmesindeki en etkili aktörlerden birisi olmuştur. Dahası göçü güvenikleştirmeye teşebbüs eden ve bu yolda ilk adımı atan Papandreu hükümeti olmuştur. Örneğin 2011’de Türkiye üzerinden yasa dışı olarak kara ve/ya deniz yollarından Yunanistan’a giriş yapan düzensiz göçmenlerin sayısındaki hızlı artış üzerine Papandreu hükümeti, göç meselesini ülke gündeminin üst sıralarına yerleştirmiş ve Türkiye sınırına duvar örme kararı almıştır. 3 Ocak 2011’de dönemin PASOK’lu Vatandaş Koruma Bakanı Hristos Papoutsis, Türkiye-Yunanistan sınırınının 12,5 kilometresine tel örgülerden müteşekkil bir duvar çekmeyi planladıklarını açıklamış ve meselenin ulusal güvenlik sorunu olduğunu belirtmiştir (Grigoriadis ve Dilek, 2018: 7). Gerek bu açıklamadan gerekse bir önceki kısımda yer alan açıklamalardan hareketle PASOK hükümetinin sıklıkla dile getirdiği başvuru nesnesi daha ziyade ulusal güvenlik teması etrafında şekillenmiştir. Ayrıca Toplum Düzeni ve Vatandaş Koruma Bakanlığı sınıra duvar örme projesiyle ilgili olarak ağustos ayında bir çevrim içi istişare mekanizması başlatmış ve bu kapsamda projenin arka planına dair vatandaşlara bilgilendirmeler yapmıştır. Böylece düzensiz göç meselesi 1990’ların ardından yeniden ülkenin gündemine girmiş ve buna paralel olarak güvenikleştirme süreci başlamıştır.

Papandreu hükümetinin güvenikleştirme siyaseti izlemesinin nedenine gelince öncelikle belirtmek gerekir ki PASOK, 2009 seçim manifestosunda sınırların korunması ve göçmenlerin yasa dışı girişlerinin caydırılması yoluyla kamu düzeninin sağlanması konusuna özel bir yer ayırmıştır (Swarts ve Karakatsanis, 2013: 104). Bundan dolayı parti açısından düzensiz göç meselesi mücadele edilmesi gereken kritik konular arasında yer almıştır. PASOK açısından daha önemlisi ise hükümetin bu dönemde aynı zamanda ağır bir ekonomik krizle mücadele etmesidir. Ülke ekonomisinin 2008’den beri krizle mücadele ettiği dönemde Papandreu hükümeti ülkenin yeni bir krizin üstesinden

gelemeyeceğine inanmıştır. Bunu nedenle yaklaşan yeni krizi en başından durdurabilmek için somut bir proje gündeme getirmiş ve sınıra duvar örme kararı almıştır. Bunun bir uzantısı olarak Papandreu hükümeti, kamuoyuna yaklaşan düzensiz göç krizine karşı boş durmadığı ve bu krizle mücadele etmeye hazırlık yaptığı mesajını vermiştir.

Ayrıca Papandreu hükümeti Ortadoğu, Afrika ve Güney Asya ülkeleri başta olmak üzere iç savaşla ya da iktisadi açıdan geri kalmışlıkla mücadele eden ülkelere Avrupa'ya geniş kapsamlı bir düzensiz göç akışının olacağını büyük oranda tahmin etmiş ve bu sorunla erkenden mücadelenin yollarını aramıştır (The Guardian, 2011). Dolayısıyla Papandreu liderliğindeki PASOK hükümeti düzensiz göç meselesini Yunanistan açısından gerçek bir tehdit olarak algılamış ve bu tehditle mücadele edilmesi gerektiğine inanmıştır. Tüm bu faktörler hükümeti düzensiz göç konusunu bir güvenlik meselesi olarak kabul etmeye ve bu yolda politikalar geliştirmeye itmiştir. Bu arada PASOK hükümetinin görevi bıraktığı güne kadar düzensiz göçle ilgili aldığı kararlar bakımından toplumun rızasını almaya çalıştığını ve toplumu kendisine hedef kitle olarak belirlediğini not etmek gerekir.

4.3.3.2. Yeni Demokrasi Hükümetleri

PASOK'un ardından Yunanistan'da iki geçici hükümet görev yapmış ve nihayetinde Haziran 2012'de yapılan ikinci erken genel seçimin ardından Yeni Demokrasi Partisi'nin büyük ortak olduğu ve parti lideri Antonis Samaras'ın başbakan seçildiği Yeni Demokrasi-PASOK koalisyon hükümeti kurulmuştur. Uzun süreli görevde kalması beklenen koalisyon hükümeti, 2015'te yapılan iki erken genel seçimde en yakın rakibinin gerisinde kalarak iktidarı SYRIZA'ya bırakmıştır. Daha sonra 2019'da gerçekleşen genel seçimde Yeni Demokrasi hükümeti kurulmuştur.

Yaklaşık iki buçuk yıl görev yapan Yeni Demokrasi-PASOK koalisyon hükümeti göçü kısıtlamaya yönelik politikalara devam etmiştir. PASOK'un Türkiye sınırına duvar örme projesini Ağustos 2012'de nihayete erdiren koalisyon hükümeti, düzensiz göç meselesinin giderek büyük bir tehdit haline geleceğine inanmış ve bu tehditle mücadeleye öncelik vermiştir. PASOK'un göç karşıtı politikasını devam ettiren hükümet, göç konusunu daha çok ulusal güvenlik temasına oturtarak bu ekseninde söylemler üretmiştir. Örneğin Başbakan Samaras daha seçim kampanyası sırasında yaptığı bir açıklamada seçmenlere Yunan şehirlerini kayıt dışı göçmenlerden geri alma ve Dublin

düzenlemelerini Yunanistan'ın lehine olacak şekilde yeniden müzakere etme sözü vermiştir (Neos Kosmos, 2012).

Seçimlerin ardından Samaras göç karşıtı söylemlere devam etmiş ve Temmuz 2012'deki bir açıklamasında göçü güvenlik ve korku arasındaki ikilem şeklinde nitelendirerek Yunanistan'ın güvenliği için açık bir tehdit olarak tanımlamıştır. Samaras bunun yanı sıra mevzu bahis açıklamasında Yunanistan'ın normale dönmesi ve Yunanlıların güvende olması için göçmen istilalarının durması ve bu kişilerin (göçmenlerin) toplu olarak geri gönderilmeleri gerektiğini beyan etmiştir (Greece Prime Minister's Press Office, 2012). Kamu Düzeni ve Vatandaş Koruma Bakanı Dendias da Ağustos 2012'deki açıklamasında ülkesinin göçmenler nedeniyle dört bin yıl önceki Dor istilasından bu yana ilk kez böyle bir istilaya uğradığını iddia ederek bir yıkımın eşinde olduklarını belirten abartılı beyanlarda bulunmuştur (To Vima, 2012b). Dolayısıyla Samaras liderliğindeki hükümet, göçmenleri ülkenin ulusal güvenliğine tehdit olarak belirlemiş ve bu tehdidin üstesinden gelmek için olağanüstü bazı önlemlere yönelmiştir. Bu önlemlerden ilki PASOK'un Türkiye sınırına duvar örme projesinin Ağustos 2012'de tamamlanması olmuştur. Buna paralel olarak Ağustos 2012'de göçmenlere karşı başlatılan Kalkan Operasyonu (Operation Aspida) ile düzensiz göçmenlerin Yunan kara sularına ve ana karasına girişleri engellenmeye çalışılmıştır. Yine ağustos ayında başlatılan Konuksever Zeus Operasyonu (Operation Xenios Zeus) ile ülke içindeki yasa dışı bulunan göçmenlerin tespiti ve sınır dışı edilmesi amaçlanmıştır. Yeni Demokrasi Partisi'nin iktidara gelmesinden hemen sonra bu tür güvenlikleştirme pratiklerine yönelmesi ülkeye yönelik düzensiz göçü durdurma yolundaki somut örnekler arasında yer almaktadır.

Yunanistan'ın her geçen gün daha fazla düzensiz göçmene muhatap olması üzerine Başbakan Samaras liderliğindeki hükümet, ülkenin bu sorunla tek başına mücadele edemeyeceğini fark etmiştir. Bundan dolayı Samaras hükümeti ulusal seviyede alınan ve alınması planlanan olağanüstü kararların yeterli olmayacağını düşünerek AB'ye ve üye ülkelere çağrı yaparak Yunanistan'ın üzerinde her geçen gün büyüyen göçmen yükünü diğer üye ülkelerin paylaşması gerektiğini vurgulamaya başlamıştır. Bir başka ifadeyle Samaras liderliğindeki hükümet kurumsal olarak AB'yi de hedef almaya başlamış ve Brüksel'deki karar alıcıları göç meselesiyle ilgili harekete geçirmeye çalışmıştır. Bu çabaların sonucunda AB ve Türkiye arasında 16 Aralık 2013'te bir geri kabul anlaşması (GKA) imzalanmıştır. Bu anlaşmayla taraflar birbirlerinin topraklarına giriş,

topraklarında bulunma veya ikamet etme şartlarını sağlamayan kişilerin geri kabulüne ilişkin usulleri belirlemiştir. Ancak AB ülkelerinden Türkiye'ye yasa dışı girişler neredeyse hiç olmadığı için GKA ile daha ziyade Türkiye üzerinden AB üye ülke topraklarına (Yunanistan'a) yasa dışı yollarla giren kişilerin iadesi amaçlanmıştır.

Türkiye ve AB arasındaki GKA ile bir yandan düzensiz göç meselesinin güvenlik sahasına çekilmesine yönelik çabalar ulus üstü düzeyde AB'ye sığmamış diğer yandan düzensiz göçle mücadeledeki yükün çoğunluğu Yunanistan'ın sınır komşusu Türkiye'nin üzerine bırakılmıştır. Böylece AB ve Yunanistan'ın da arasında bulunduğu üye ülkeler kendi üzerlerine düşen insani sorumluluktan kaçınmıştır. Son olarak yine Samaras hükümetinin Brüksel'e baskısı neticesinde AB düzensiz göçle mücadele kapsamında Yunanistan'a özgü fonlar tahsis etmeye başlamıştır (EU Commission, 2022). Netice olarak Samaras liderliğindeki hükümet kendi görev süresi boyunca "başarılı" bir güvenlikleştirme siyaset izlemiş ve bu siyaseti Brüksel'e benimseterek Yunanistan üzerindeki göç yükünü azaltmaya çalışmıştır.

Samaras liderliğindeki hükümetle ilgili olarak ayrıca ifade etmek gerekir ki Başbakan Samaras, 2015'teki ilk erken genel seçim öncesinde göç karşıtı söylemleri çoğaltarak seçimde oylarını arttırmaya çalışmıştır. Bunun için Samaras seçimden önce yaptığı bir açıklamada Türkiye sınırına örülen tel örgüleri kaldırma vaadinde bulunan SYRIZA'yı eleştirerek bariyerlerin kaldırılması, göçmenlerin girişinin teşvik edilmesi ve bu insanların ev sahibi yapılması gibi fikirlerin kabul edilmesinin mümkün olmadığını söylemiştir (Bakas, 2015). Samaras bu tür söylemlerle hem SYRIZA'yı eleştirmiş hem de göç karşıtlığı üzerinden oy devşirmeye çalışmıştır. Ayrıca Bakas (2015) aşırı sağcı Altın Şafak'ın popülaritesinin devam ettiği bir süreçte Samaras'ın bu yöntemle kendi tabanından Altın Şafak'a oy geçişlerini engellemeye çalıştığını belirtmektedir.

Son olarak 2019'daki genel seçimin ardından (Samaras hükümetinde idari reform bakanı olarak görev yapan) Kiriakos Miçotakis önderliğinde Yeni Demokrasi hükümeti kurulmuştur. Miçotakis hükümetiyle ilgili belirtilebilecek tek husus, bu hükümetin Samaras hükümetinin göç politikasını aynen tatbik ettiğiidir. Bununla birlikte Miçotakis liderliğindeki Yeni Demokrasi hükümeti göreve gelmesinden sonra ülkeye yönelik iltica taleplerini kısıtlamak için önemli bir yasal düzenlemeye öncülük etmiştir. 15 Ekim 2019'da Vatandaş Koruma Bakanlığı tarafından son hali verilen düzenlemeyle

Uluslararası Koruma Kanunu'nda bazı kritik reformlara gidilmiştir. 21 Ekim'de Meclise sunulan düzenlemeyle alınan kararlar bu bölümün son kısmında anlatılmaktadır.

4.3.3.3. SYRIZA Hükümeti

Çıpras liderliğinde kurulan ve 2015-2019 arasında görev yapan SYRIZA hükümetinin güvenlikleştirme siyaseti ise daha farklı bir yolda ilerlemiştir. Göçmenlere yönelik genel itibarıyla olumlu bir dil kullanan Çıpras liderliğindeki SYRIZA hükümeti, AB üyesi diğer ülkeleri göçmenlerin haklarını ihlal etmekle suçlamıştır. Başbakan Çıpras, göreve geldikten kısa bir süre sonra Ekim 2015'te BM Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmasında AB sınırları içerisinde göçmenlere yönelik yüksek duvarlar inşa edilmesinden ve göçmenlere ve mültecilere kötü muamelede bulunulmasından şikayetçi olmuştur (UN News, 2015b). Buna karşın SYRIZA hükümeti, daha önce PASOK ve Yeni Demokrasi hükümetlerinin düzensiz göçe karşı aldığı kararları uygulamaktan geri kalmamıştır. Daha ilginç 2015'te göreve gelmeden önceki seçim kampanyasında SYRIZA, kötü koşullar altındaki bekleme merkezlerini kapatmayı ve bunların yerine iyi koşullara sahip ağırlama merkezleri açmayı, sınırlardaki geri itmeleri durdurmayı ve daha önemlisi Yunanistan-Türkiye kara sınırındaki tel örgüleri kaldırmayı vaat etmiştir (Skleparis, 2017: 3). Bunlara karşın tezin ilerleyen kısımlarında etraflıca anlatıldığı üzere SYRIZA hükümeti, görevde olduğu süreçte meta güvenlikleştirme yöntemini izleyerek önceki hükümetin güvenlikleştirme pratiklerini sürdürmüştür. Örneğin Türkiye ile kara sınırı tahkim edilmiş, göçmenlerin Yunanistan'a yaklaşmamaları için bu kişiler Türkiye'ye doğru geri itilmiş ve göçmenlerin kabul edildikleri merkezlerdeki ve mültecilerin zorunlu olarak tutuldukları barınma kamplarındaki kötü koşullar iyileştirilmemiştir. Dolayısıyla Çıpras liderliğindeki SYRIZA hükümeti, kendi görev süresi boyunca söylemde ve uygulamada farklı davranarak Paris Okulu'nun temel argümanlarını doğrulamıştır. Netice itibarıyla hükümetin stratejisi söylemde insan ve göçmen haklarını olumluyan, uygulamada ise rutinleşen hak ihlallerine dayanmıştır (Sabchev, 2019).

SYRIZA hükümetinin görev süresi boyunca kendisine hedef edindiği asıl kitle kurumsal olarak AB olmuştur. Başbakan Çıpras'ın açıklamalarında sık sık bu krizin Avrupa için ekonomik krizden daha büyük bir tehlike olduğunu belirtmesi, AB'nin ve üye ülkelerin Yunanistan'ın üzerindeki yükü azaltmaları gerektiği yönündeki mesajların ön plana çıkması bunun bir göstergesidir. Bununla birlikte yeni hükümet bu meseleyle ilgili

sorumluluğu AB ile paylaşmak istemiş ve bu kapsamda Aralık 2015'te FRONTEX'ten Ege'de düzensiz göçmenlere karşı hızlı sınır müdahale ekipleri olarak bilinen RABIT birimlerinin bölgeye yerleştirilmelerini talep etmiştir. FRONTEX sadece altı gün sonra bu talebe olumlu yanıt vererek ilgili birimleri Ege'ye yerleştirmeye başlamıştır (FRONTEX, 2015). Dahası bu süreçte AB yönetimi, Yunanistan'ın stratejisini iyi anlamış ve 2015'te İtalya ve Yunanistan üzerindeki düzensiz göçmen yükünü azaltmak için kota uygulamasını getirmiş ve Türkiye ile 2013'te imzalanan GKA'yı 2016'da güncellemiştir. Aynı şekilde AB sadece Yunanistan'a özgü fonlara devam etmiştir.

Önceki paragrafın son kısımlarında anlatılan somut çıktılar, aynı zamanda SYRIZA hükümetinin kendisine neden AB'yi hedef edindiğine yönelik bir açıklama sunmaktadır. Zira Çipras liderliğindeki SYRIZA hükümeti bu krizle tek başına mücadele etmesinin teknik ve mali açıdan imkansız olduğunu gördüğü için ülkenin üzerindeki yükün diğer üye ülkelere dağıtılmasına öncelik vermiştir. Bundan dolayı SYRIZA hükümeti, kurumsal olarak AB'yi hedef almış ve Brüksel'deki karar alıcıları harekete geçirmeye çalışmıştır. Ayrıca bunun bir sonucu olarak SYRIZA hükümetinin mensupları bu meseleyi gündemde tutmak için Yunanistan'ın ulusal güvenliği ile Avrupa'nın güvenliğini bir tutan açıklamalara başvurmuştur. Krizin devam ettiği süreçte dönemin Bakan Yardımcısı Yiannis Balafas'ın göçün bir Avrupa sorunu olduğunu belirterek hiçbir üye ülkenin tek başına bu sorunla mücadele edemeyeceğini belirtmesi ve yükün bütün AB üyeleri tarafından adil bir biçimde paylaşılması gerektiğini vurgulaması bu kapsamda dikkate alınabilir (Çakmak, 2018: 50).

4.3.4. Güvenlikleştirme Siyasetinin İşlevsel Aktörü: Altın Şafak

İşlevsel/fonksiyonel aktörler, bir konunun önce siyasetin alanına çekilmesi ve ardından güvenlik alanına dahil edilmesi sürecinde güvenlikleştirici aktörlerin kararlarını ve bu kararların hedef kitle nezdindeki kabulünü etkileyebilen birimlerdir (Buzan vd., 1998: 35-36; Waever 2003: 11-12). Ülke kamuoyu üzerinde etkili olan bir medya kuruluşu, Mecliste temsil edilen bir parti ya da güvenlikleştirilen konuyla ilgili faaliyet gösteren bir sivil toplum kuruluşu işlevsel aktörler arasında yer alabilir. Kendi çıkarlarına ya da önceliklerine göre güvenlikleştirme sürecinin şekillenmesinde etkili olan bu aktörler, güvenlikleştirici aktörlerle söylemde ve/ya uygulamada birlikte hareket edip bu aktörlerin aldıkları kararları meşru gösterebilir. Bu sayede güvenlikleştirmeye dair verilen

mesajların çoğaltılmasını, alınan olağanüstü kararların uygulanmasını ve bu kararların hedef kitle nezdinde benimsenmesini kolaylaştırabilirler. Bu açıdan işlevsel aktörler, duruma göre bir nevi “yangını körükleyen” aktörler şeklinde tanımlanabilir. Ancak önemli bir husus olarak belirtilmelidir ki siyasi açıdan imtiyazları bulunan güvenlikleştirici aktörlerin aksine işlevsel aktörler, başvuru nesnesini seçip doğrudan güvenlikleştirme yapabilecek pozisyonda değildir (Balcı ve Kardeş, 2012: 417). Bunun yerine güvenlikleştirilen konuların hedef kitleye aktarılması ve bu kitle nezdinde yayılmasında aracı olabilirler.

Göç-güvenlik ilişkisine dair çalışmalar göstermektedir ki aşırı sağ partiler, kurumsal olarak yabancı karşıtı bir politika benimsedikleri için göç konusunun güvenlikleştirilmesinde genellikle güvenlikleştirici aktörlerin yanında söylemde ve/ya uygulamada işlevsel aktörler olarak hareket ederler. Bu durum Yunanistan’da izlenen güvenlikleştirme siyasetinde de aynen tatbik edilmiş ve hükümetin göçü güvenlik meselesi haline dönüştürme sürecini kolaylaştıran aktör aşırı sağcı Altın Şafak olmuştur. Göçmenlere yönelik evrensel insan haklarının korunmasını ve uluslararası mülteci rejiminin tüm gerekliliklerinin aynen tatbik edilmesini isteyen partilerin aksine etno-dinsel düaliteler üzerine bina edilen kimliğine uygun olarak Altın Şafak, göç karşıtı hükümetlerle fikir ve söylem birliği içerisinde hareket ederek düzensiz göçü durdurmaya yönelik alınan kararlara destek çıkmıştır. Parti politikası itibarıyla göçün tüm formlarına karşı olduğu için Altın Şafak’ın göç krizinde kendisinden beklenen davranışları sergilediği söylenebilir.

Nazilerin kültürel ırkçılık perspektifine sahip parti elitlerinin konuyla ilgili düşüncelerini ortaya koyan bazı açıklamalarına bakılarak Altın Şafak’ın göç krizine yönelik yaklaşımı daha iyi anlaşılabilir. Örneğin partinin Atina milletvekili adayı Aleksandros Plomaritis, Yunanistan açısından göç krizinin tırmandığı 2013’te ülkesinin en büyük probleminin sayıları 3 milyona ulaşan göçmenler olduğunu ileri sürmüştür. Plomaritis “Yunanistan’ın suyunu içen, ekmeğini yiyen ve havasını teneffüs eden göçmenlerin” gitmesiyle birlikte ülkenin en büyük sorununun çözüleceğini iddia etmiştir. Plomaritis daha da ileri giderek göçmenlerin insan olmadıklarını savunmuş ve göçmenlere yönelik şu ifadeleri kullanmıştır: “Göçmenleri sabun yapmak için fırınları açmaya hazırız. Otomobil ve kaldırımlar için sabunumuz olacaklar. Derilerinden abajur yapalım. Dişleri altın ise

bunları alıp satalım. Eğer esmerlerse beyazlatacağız. Tekmelerle beyazlatacağız” (Milliyet, 2013).

Göçü güvenlikleştirme siyasetine göç karşıtı ürettiği söylemlerle destek veren Altın Şafak yönetimi bu süre zarfında ulusal güvenlik, iç güvenlik, kültürel güvenlik ve ekonomi güvenliği temalarından beslenmiştir. İlkiyle ilgili olarak Altın Şafak, göçmenlerin Yunanistan için bir ulusal güvenlik sorunu olduğu ve göçmenler nedeniyle ana vatanın bekasının güvende olmadığı fikrini yaymaya çalışmıştır. Altın Şafak tarafından farklı tarihlerde yapılan “Her gün Suriye’den gelen 600’den fazla yasadışı işgalci sınırimızı geçiyor” (News Beast, 2012) tarzındaki iddialar ya da “Ana vatanımızı göçmenlere karşı korumak için elimizden ne geliyorsa yapacağız” (The Guardian, 2015b) tarzındaki açıklamalar bu inancın somut birer tezahürüdür.

İç güvenlik temasıyla ilgili olarak Altın Şafak yönetimi, ülkedeki düzensiz göçmenlerin Yunanistan’ın kamu düzenine ve güvenliğine zarar verdiği fikrine inanmıştır. Partinin lideri Michaloliakos, Ekim 2012’de verdiği bir demeçte göçmenleri “baş belası” olarak nitelendirmiş ve sayılarının iki milyon olduğunu iddia ettiği bu kişilerin uyuşturucu ve silah sattıklarını iddia etmiştir (The Guardian, 2012). Altın Şafak elitleri herhangi bir dayanağı olmayan ve göçmenleri uyuşturucu ve silah satma gibi yasa dışı faaliyetlerle özdeşleştiren bu ve benzeri açıklamalarla toplumun göçmenlere yönelik algılarını olumsuz bağlamda şekillendirmeye çalışmıştır.

Kültürel güvenlikle ilgili bir değerlendirme yapıldığında Altın Şafak kendi siyasi kimliğine uygun olarak göçmenleri Yunan kültürü için ciddi bir tehdit olarak yorumlamıştır. Bu bağlamda partinin kültürel güvenlik ekseninde yaptığı değerlendirmelerde göçmenlerin dini kimlikleri sıklıkla ön planda tutulmuştur. Örneğin partinin resmi internet sitesinde yer verilen aşığıdaki ifade, Altın Şafak’ın genel olarak göçmenlere ve özel olarak Müslüman kökene sahip göçmenlere yönelik kültürel tehdit odaklı yaklaşımını en açık şekilde ortaya koymaktadır: “Ülkemizdeki sığınmacıların yüzde 80’i otuz yaşın altındaki erkeklerden oluşuyor ve bunların neredeyse tamamı Sünni Müslüman. Ayrıca bunların çoğunluğu İslam içindeki her türlü aşırılıkçı terör örgütünü destekliyor” (Linardis-b, 2018).

Ekonomi güvenliği temasıyla ilgili ise Altın Şafak ülkedeki ekonomik problemlerin sorumluluğunu göçmenlerin üzerine yüklemiş ve ekonomik sorunların çözümü olarak

göçmenlerin ülkeden gönderilmesi fikrini savunmuştur. Alt başvuru nesnesi olarak göçün artışı ile işsizliğin artışı arasında doğru orantı kuran parti, ülkede ucuz ve herhangi bir güvencesi olmadan çalışan göçmenlerin yerli halkı işsiz bıraktığını iddia etmiştir (Ellinas, 2015: 14). Bu çerçevede kendi bakış açılarıyla göçmenlerin ekonomiyi işgaline karşı farkındalık oluşturmak için Altın Şafak yöneticilerinin de bulunduğu yaklaşık 150 kişilik şiddet yanlısı bir grup, Kasım 2012’de başkent Atina’da göçmenlere ait dükkanlara saldırmıştır (Boesler, 2012).

Altın Şafak’ın göç karşıtı bir politika izlemesinin sebebini öncelikle partinin kimliğinde ve siyasi duruşunda aramak gerekir. Nasyonal sosyalizmin bir çıktısı olarak Altın Şafak, Yunan halkının da parçası olduğu iddia edilen beyaz Aryan ırkın üstünlüğüne inanmıştır. Bu bağlamda parti yöneticileri, örneğin İkinci Dünya Savaşı sürecinde Yahudilere uygulanan soykırımı inkar etmiştir. Aynı şekilde Yunanistan’daki yabancıları ve göçmenleri Yunan devleti, toplumu, kültürü ve ekonomisi için bir tehdit olarak tanımlamıştır. Altın Şafak sahip olduğu göçmen karşıtı siyasi kimliğin etkisiyle Yunanistan’a ait olmadıklarını savunduğu tüm yabancıların ülkedeki varlığına karşı çıkmıştır.

Popülist söyleme dayalı “Yunanistan Yunanlılara ait” sloganını kendine şiar edinen parti, kapatılana kadar asimile olmak istemeyen tüm yabancıların “kapı dışarı edilmesi” gerektiğini savunmuştur. Bu bağlamda parti yönetimi, Yunan toplumunu dışa kapalı ve monolitik bir varlık olarak korunması gereken bir değer olarak kabul etmiştir. Bundan ötürü korunması gereken ulusa yönelik dışarıdan gelebilecek her türlü müdahale, ulusal kültürün homojenliğini bozabilecek bir varoluşsal tehlike olarak tanımlanmıştır. Dışlanan gruplar içerisinde düşman olarak kabul edilen grupta göçmenler ilk sırada yer almıştır. Bunun bir çıktısı olarak partinin nefret söylemi repertuarında göç karşıtlığı önemli yer tutmuştur. Kısacası Altın Şafak’ın bir bütün halinde yabancılarla ve göçmenlere karşı politika izlemesinin en önemli sebebi, partinin sahip olduğu yabancı ve göç karşıtı kimliğiyle ve siyasi duruşuyla ilgilidir.

İkinci olarak aşırı sağ partiler göçmenlere yönelik toplumda oluşan olumsuz talepleri kendileri için fırsat penceresi olarak gördüklerinden sık sık göçmen karşıtı söylemlere ve vaatlere başvurur. Altın Şafak da Yunanistan’ın 2011 ve sonrasında tecrübe ettiği göç krizinde toplumsal türbülansı fırsata çevirmek ve ülke siyasetinde kendisine alan açmak

ve oylarını arttırmak istemiştir. Bu süre zarfında aşırı sağ partilerin popülaritesi Avrupa’da çağın ruhuna uygun olarak artış trendinde olduğu için Altın Şafak yönetimi, partinin popülaritesini güçlendirip seçimlerde oylarını arttırmaya çalışmıştır. Bunun için güvenlikleştirme siyasetinden ve güvenlikleştirme dilinden yararlanmıştır (Karyotis, 2012: 404). Nitekim 2012 seçimlerinin öncesinde sıkı bir yabancı ve göçmen karşıtlığı yapan Altın Şafak yönetimi “Göçmenlerin bu ülkeden gitmesini istiyorsanız bize oy verin” ya da “Yunanistan Yunanlılarıdır. Yabancılar ve göçmenler ülkemizden defolsun” tarzındaki popülist söylemlere başvurmuştur.

Ekonomik krizin etkisiyle göçmenlere yönelik negatif duyguların artış trendinde olduğu bir ortamda Mayıs 2012’de gerçekleşen seçimde Altın Şafak, 440 bin 985 kişinin desteğiyle yüzde 6,97 oy alarak Meclisteki 300 sandalyenin 21’ine sahip olmuştur. Seçim sonrasında hükümetin kurulamaması nedeniyle aynı yılın haziran ayında yeniden gerçekleşen erken genel seçimde ise Altın Şafak’ın oyları kısmen azalarak yüzde 6,92’ye (42 bin 27) düşmüştür. Bu sonuçlarla Altın Şafak, Meclise 18 vekil göndermiş ve ülke siyasetindeki parya konumunu aşır meşru bir aktör haline gelmiştir. Partinin en son 2009’da gerçekleşen genel seçimde yüzde 0,29 oy aldığı dikkate alınırsa 2012’deki hızlı artışta partinin kısa zamandaki başarısı daha iyi anlaşılabilmektedir.

Altın Şafak’ın göç karşıtlığını seçim öncesinde bir araç olarak kullanma stratejisi 2015 seçimlerinde de devam etmiştir. Seçimden kısa bir süre önce göçmenlerin uğrak noktaları arasında yer alan Kos Adası’nı ziyaret eden Altın Şafak milletvekili Ilias Kasidiaris, ada sakinlerine hitaben “Adanın Pakistan olmasını istemiyorsanız bize oy vermelisiniz” açıklamasını yapmıştır (Sakellariou, 2016: 207). Nitekim Altın Şafak, göç krizinin tırmandığı 2015’te gerçekleşen iki erken genel seçimde başarısını devam ettirmiştir. Parti ocak ayındaki ilk seçimde 388 bin 387 kişinin desteğiyle yüzde 6,28 oy alarak Meclise 17 milletvekili göndermiştir. Mecliste istikrarlı bir hükümetin kurulamaması nedeniyle eylül ayında yeniden gerçekleşen seçimde ise 379 bin 581 kişinin desteğiyle yüzde 6,99 oranına ulaşarak Meclise 18 milletvekili göndermiştir (Tablo 12). Dolayısıyla Altın Şafak oylarını arttırabilmek için göç krizini bir fırsat olarak kullanmıştır.

Öte yandan göçün güvenlikleştirilmesi sürecinde Altın Şafak, daha önce göç karşıtı ürettiği söylemlerle ülkenin göç politikasını ve güvenlik profesyonellerinin konuyla ilgili kararlarını doğrudan etkileyebilir bir pozisyona gelmiştir. Görevdeki hükümetlerden

bağımsız olarak güvenlik profesyonelleri ile aşırı sağcı Altın Şafak'ın düzensiz göçü güvenikleştirme yolunda birlikte hareket ettiğini ve devletin konuyla ilgili sorumlu birimlerinin yeri geldiğinde aşırı sağın vaatlerini uyguladığını ortaya koyan bazı somut örnekler mevcuttur. Örneğin düzensiz göçü engelleme amacıyla Türkiye sınırına (mayınlı) duvar örme projesini ilk kez Altın Şafak gündeme getirmiştir (Center for Migration Studies, 2013). Benzer şekilde kendi deyimleriyle yasa dışı göçmenlerin menşe ülkelerine geri gönderilene kadar geri gönderme merkezleri oluşturulması fikrini Altın Şafak ortaya atmıştır (Center for Migration Studies, 2013). Bu açıdan güvenlik profesyonellerinin düzensiz göçü durdurma amacıyla izledikleri güvenikleştirme siyasetinde Altın Şafak'ın söylem üretme noktasında bir rol üstlendiği anlaşılmaktadır.

Yunanistan'daki insan hakkı ihlallerini takip eden uluslararası medya kuruluşları ve sivil toplum örgütleri, bu ülkede göçmenlere uygulanan şiddet eylemleri ve bu eylemlerde Yunan polisi ve Altın Şafak arasındaki ilişkiye dikkat çeken çarpıcı bir sonuca ulaşmıştır. İlgili kurumların mağdur göçmenlerle sahada yaptıkları görüşmelere göre Yunan polisi, Altın Şafak mensuplarının Atina'daki göçmenlere yönelik şiddet eylemlerine göz yummuştur. Esasen Altın Şafak'ın Neonazi kimliğine uygun olarak şiddete meyilli olduğu ve göçmenlerin yoğun olarak yaşadıkları bölgelerde şiddet eylemlerinde buldukları bilinen bir hadisedir. 23 Temmuz 2012'de Pakistanlı bir işçinin Paros kentinde bir genç kıza tecavüz ettiğine dair haberlerin yayılması üzerine Altın Şafak üyelerince ülke genelinde göçmenlerin yoğun yaşadıkları yerlere saldırılar gerçekleştirilmiştir. Bu saldırıların birinde olaylarla hiçbir alakası olmayan bir Iraklı göçmen hayatını kaybetmiştir (DW, 2012). Daha sonra Ocak 2013'te yine olaylarla hiçbir alakası olmayan bir Pakistanlı iki Altın Şafak üyesi tarafından öldürülmüştür (Lazaridis ve Skleparis, 2016: 12).

Yereldeki kolluk kuvvetlerinin şiddet eylemlerinin gerçekleşmesi noktasında adeta Altın Şafak mensuplarına fiilen yetki verir şekilde davranmaları ise çarpıcı bir konudur. Yunan hükümetleri bu iddiaları hiçbir zaman kabul etmemiş olsa da birden fazla kuruluşun benzer sonuçlara ulaşması hafife alınabilecek bir iddia değildir. Nitekim 2011 ve sonrasında üç farklı kurumun yaptığı araştırmada bu konular etraflıca tartışılmış ve polis ile Altın Şafak arasındaki yakın ilişkiye dikkat çekilmiştir (BBC News, 2012; Human Rights Watch, 2012; Uluslararası Af Örgütü, 2014b). Bu meseleyi araştırmak üzere bölgeye giden Avrupa Konseyi İnsan Hakları komiseri de konuyla ilgili 2013'te bir rapor

yayımlamış ve Altın Şafak ile bazı emniyet mensupları arasında ilişki kurulduğuna yönelik kanıtlar ortaya koymuştur (Muiznieks, 2013). Buradan hareketle Altın Şafak, sadece göç karşıtı söylemlerini ve vaatlerini merkez siyasete benimsetmekle kalmamış, bunun ötesine geçerek kolluk kuvvetleri adına göçmenlere yönelik yasa dışı şiddet eylemlerinin bizatihi uygulayıcısı olmuştur.

Son olarak aşırı sağ partilerde genel olarak otoriter bir lider kültü olduğu için göçün güvenikleştirilmesi sürecinde Altın Şafak lideri Michaloliakos, her yönden etkili bir liderlik ortaya koyup partisini ve tabanını konsolide etmiştir. Bu açıdan Michaloliakos, arkasındaki kitleyi sürükleyen otoriter bir lider gibi davranmış ve bu sayede göç meselesiyle ilgili aldığı tüm bireysel kararları parti yönetimine ve tabanına benimsetmiştir. Bu durum Michaloliakos nezdinde Altın Şafak'ın süreç boyunca etkili bir aktör olmasında önemli rol oynamıştır.

4.3.5. Güvenikleştirmeyi Kolaylaştıran Koşullar: Düzensiz Göçmenlerin Sayısındaki Hızlı Artış, Arnavut Göçmen Travması ve Avrupa'daki Terör Saldırıları

Kopenhag Okulu'na göre kolaylaştırıcı koşullar, iç (dilsel) ve dış (toplumsal) olmak üzere ikiye ayrılır (Baysal ve Lüleci, 2015: 82). Bunlardan ilki güvenikleştirici aktörün benimsediği ve kullandığı söylemler, ikincisi hedef kitlenin içerisinde bulunduğu toplumsal ortamdır. Yunanistan'da da 2011 ve sonrasında göçün başarılı şekilde güvenikleştirilmesini kolay kılan koşullar sadece söylemden ibaret kalmamıştır. Ülkeye kısa zaman içerisinde giriş yapan düzensiz göçmenlerin sayısı, hükümetin göçü güvenikleştirmesini başarılı kılan kolaylaştırıcı koşullar arasında ilk sırada yer almıştır. Öyle ki Yunanistan gibi 10 milyon nüfusu olan bir ülkeye, Türkiye üzerinden sadece 2015'te 860 binden fazla karma göçmen kitlesinin giriş yapması tabii olarak kamuoyunda paniğe yol açmıştır. Burada Yunanistan'ın hemen ardından gelen İtalya'ya aynı yıl 150 bin civarında karma göçmenin ulaştığı dikkate alınırsa bu paniğin neden olduğu daha iyi anlaşılabilir.

Ayrıca göçmenlerin Avrupa'nın büyük ülkelerine ulaşmak için kullandıkları Balkan rotasının 2015'te kapanması Yunanistan üzerindeki baskıyı azami seviyeye çıkarmıştır. Daha önemlisi bu kişilerin ülkeye kalıcı ya da geçici sebeplerde gelip gelmedikleri bilinmediği için bu durum bir belirsizlik ortamına yol açmıştır. İşte bu belirsizlik halini

güvenlik profesyonelleri göçü kısıtlamaya yönelik bir fırsat olarak kullanmıştır. Kısacası güney komşusu Türkiye üzerinden Yunanistan'a yaşanan ve bir müddet engel olunamayan geniş ölçekli göçmen hareketliliği, hükümetin bu kitle üzerinden tehditler tanımlamasına ve bunlara karşı olağanüstü önlemler almasına uygun zemin hazırlamıştır.

İlk kolaylaştırıcı koşula paralel olarak Yunanistan'ın daha önce tecrübe ettiği Arnavutluk menşeli düzensiz göç hadisesinin de 2010'larda göçün güvenlikleştirilmesini kolaylaştırdığını not etmek gerekir. Zira 1990'larda 400 binin üzerinde Arnavut göçmen daha müreffeh bir hayat sürme gayesiyle kitlesel olarak yasa dışı yollarla komşu ülke Yunanistan'a göç edince, bu süreçte görev yapan hükümetler güvenlikleştirme siyasetine başvurup bu düzensiz göç hareketliliğini engellemeye çalışmıştır. Bu travmatik durum, zaman içerisinde Yunan devletinin ve toplumunun hafızasında kalıcı bir yer edinmiş ve göçmenlere yönelik korkulara ve nefrete yol açmıştır. Nitekim daha sonra sadece 2015'te 860 binin üzerinde düzensiz göçmenin Yunanistan'a giriş yapması, ülke kamuoyunda Arnavut göçmen travmasını nüksettirmiştir. Bunu fırsat olarak kullanan güvenlikleştirici aktörler de Yunanistan'ın 1990'larda Arnavut göçmenler özelinde edindiği tecrübeye referans vererek yeniden böyle bir durumun yaşanmaması için acil önlemlerin alınması gerektiği yönünde algı oluşturmuştur. Yunan siyasi elitlerinin ve güvenlik profesyonellerinin 2010'larda göç karşıtı kararları alırken hedef kitle olarak toplumu ikna etmelerinde bu algı yönetimi önemli bir rol oynamıştır. Bununla birlikte Yunan güvenlik profesyonellerinin 2010'larda Ortadoğu ve Kuzey Afrika menşeli düzensiz göçü durdurma amacıyla izlediği güvenlikleştirme siyasetini tatbik ederken 1990'larda Arnavutluk menşeli düzensiz göçü durdurmaya çalışırken edinilen güvenlikleştirme tecrübesi önemli bir rol oynamıştır. Bu açıdan 1990'larda izlenen göç karşıtı politikaların 2010'lardaki göç karşıtı politikalara bir nevi zemin hazırladığı söylenebilir.

2015 öncesi ve sonrasında farklı Avrupa ülkelerine yönelik gerçekleştirilen küçük ya da büyük çaplı terör saldırıları Yunan toplumunun da güvenlik endişelerine yol açmıştır. Güvenlik profesyonellerinin genelde göçmenleri ve özelde Müslüman kökenli göçmenleri potansiyel birer terörist gibi çerçeveleyen açıklamaları, toplumun göçmenlerden korku ve nefret duymasına sebep olmuştur. Bunun bir yansıması olarak Yunan devleti, potansiyel bir tehdit olarak gördüğü düzensiz göçmenlerden kendisini korumak için sınır güvenliğini tahkim etmiş ve özgürlük-güvenlik denklemine güvenliğe ağırlık vermiştir. Dolayısıyla diğer bazı Avrupa ülkelerinde yaşanan terör

saldırıları, göç karşıtı kararların tatbik edilmesini ve toplumun bu kararları benimsemesini kolaylaştırmıştır.

Son olarak tezin kuramsal çerçeve bölümünde anlatıldığı üzere güvenlikleştirme çalışmalarını postyapısalcılıkla buluşturarak alana önemli katkılar yapan Paris Okulu – Kopenhag Okulu’ndan farklı olarak– güvenlik adı altında alınan önlemlerin ve devreye sokulan uygulamaların, esasında zaman içerisinde güvensizlik meydana getirdiğini savunur. Öyle ki Paris Okulu’nun öncü isimlerinden Bigo (2002) göçmenlerin devletler ve/ya diğer aktörler tarafından kasıtlı şekilde hedef olarak seçildiğini ve bu grupların yakından gözetlenerek güvenlik konusu haline getirildiğini belirtir. Bununla birlikte Bigo, göçün güvenlikleştirilmesi ile göçmenlerin gözetlenmesi ve kontrolüne yönelik teknolojik gelişmeler arasında sıkı bir bağ olduğunu dile getirir ve bu gelişmelerin göçün güvenlikleştirilmesini daha kolay hale getirdiğini vurgular.

Yunanistan’da da istenmeyen nüfus hareketleri kontrol, gözetim ve güvenlik teknolojileriyle takip edilerek ve yönetilerek düzenleyici bir iktidar kurulmuştur. Bir başka ifadeyle zorunlu sebeplerden ötürü bu ülkeye yaşanan göç, insani bir mesele olmaktan ziyade güvenlik meselesi haline getirilirken güvenlik adı altında daha fazla güvensizlik oluşturan teknolojik unsurlardan istifade edilmiştir. Örneğin güvenlik profesyonelleri Bigo’nun *banopticon* yaklaşımına uygun şekilde sınırlara dikenli tellerden duvar örerken elektronik sensor, elektrikli tel, helikopter, drone, termal kamera ve yeni nesil dürbün gibi güvenlik amaçlı teknolojik aletlerden yoğun şekilde istifade etmiştir (Dimari, 2020: 6-8). Aynı şekilde güvenlik profesyonelleri Eurodac, Eurojust, FRONTEX ve Schengen Bilgi Sistemi gibi AB’nin sınır güvenliğini sağlama amacı güden yapılanmalardan ve (askerlerden, polislerden ya da bekçilerden müteşekkil silahlı) sınır koruma gücü gibi güvenlik birimlerinden yoğun şekilde istifade etmiştir (Dimari, 2020: 6-8). Bu tür araçlarla göçmenlerin gözetlenmeleri ve ülkeye kabul edilmemeleri gerektiğine yönelik bir algı üretilerek güvensizlik atmosferi oluşturulmuştur. Bu sayede göç karşıtı kararların alınması ve uygulanması kolaylaştırılmıştır.

4.3.6. Güvenlikleştirme Siyasetinin Hedef Kitleleri: Yunan Toplumunu ve AB

Demokratik bir sistem içerisinde bir güvenlikleştirme siyasetinin başarılı olarak kabul edilmesi, güvenlikleştirici aktörlerin aldıkları olağanüstü önlemlere hedef kitle olarak belirlenen zümrenin rıza göstermesine bağlıdır. Kuramsal açıdan göçün

güvenlikleştirilmesinde güvenlikleştirici aktörlerin hedef kitlesi öncelikle kendi toplumlarıdır. Güvenlikleştirici aktörler, bu minvalde güvenlikleştirme siyaseti izledikleri süreçlerde genellikle önce kendi toplumlarını ikna etmeye çalışır. Bu durum Yunanistan'da göçü kısıtlamaya yönelik benimsenen güvenlikleştirme siyasetinde de aynen tatbik edilmiş ve öncelikli hedef kitle Yunan toplumu olmuştur. Ayrıca 2011-2019 arasındaki süreçte birden fazla hükümet görev yapmasına rağmen bu hükümetler kurumsal olarak AB'yi de kendilerine hedef edinmiştir. Özellikle 2015-2019 arasında görev yapan SYRIZA hükümeti, dört yıl boyunca AB'ye ve üye ülkelere hitap eden söylemleriyle hedef kitle olarak AB'ye öncelik vermiştir.

Yunanistan'ın izlediği güvenlikleştirme siyasetinde muhatap alınan ve ikna edilmeye çalışılan kitlenin önce toplum olduğu konuyla ilgili yapılan öncü çalışmalarda kabul edilmektedir (Karyotis, 2012; Lazaridis ve Skleparis, 2015; Grigoriadis ve Dilek, 2018; Stivas, 2019). Bu bağlamda tezin ilerleyen kısımlarında görüleceği üzere Yunan hükümet yetkililerinin düzensiz göçe karşı alınan önlemlerin toplumun yararı için alındığını belirten ifadeleri sık sık dile getirmeleri, toplumun hedef kitle olarak görüldüğünü ortaya koyan en önemli göstergeler arasında yer almaktadır. Türkiye sınırına örülmek istenen tel duvar projesiyle ilgili olarak Toplum Düzeni ve Vatandaş Koruma Bakanlığının Ağustos 2011'de bir çevrim içi istişare mekanizması başlatması da ülkede görev yapan hükümetlerin toplumu hedef kitle olarak belirlediğini göstermektedir (Grigoriadis ve Dilek, 2018: 7). Bu kapsamda projenin arka planı ve altyapısıyla ilgili olarak vatandaşlara ayrıntılı bilgilendirmeler yapılmış ve böylece olağanüstü bir önlemlerle ilgili toplumun rızası alınmak istenmiştir.

Güvenlikleştirme siyasetinin hedef kitlesi olarak Yunan toplumunun düzensiz göç meselesini güvenlikleştirmeye yönelik siyasete rıza gösterip göstermediğini ya da bu siyaseti alımlayıp alımlamadığını anlayabilmek için toplumun göç algısına dair yapılan bazı araştırmaların bulgularına başvurmak yararlı olacaktır. Bu bağlamda hemen belirtmek gerekir ki göçe karşı alınan olağanüstü önlemlere karşı Yunan toplumunun tepkisi/algısı büyük oranda olumlu olmuştur. Örneğin Haziran 2011'de yayımlanan bir araştırmaya göre Yunan toplumunun yüzde 60'ının göçmenlerden rahatsızlık duyduğu tespit edilmiştir (Lazaridis ve Skleparis, 2015: 179). Üç yıl sonra Kasım 2014'te Eurobarometer tarafından yayımlanan araştırmada da Yunanistan'daki katılımcıların yüzde 74'ünün göçmenlere karşı olumsuz duygular beslediği tespit edilmiştir (Stivas,

2019: 4). Sayılarını artırmak mümkün olmakla birlikte bu tür veriler, Yunan toplumunun göç karşıtı fikirlere yöneldiğini ve göç karşıtı olağanüstü önlemlere yönelik olumlu tutum sergilediğini ortaya koymaktadır. Hükümet üyelerinin toplumun görüşlerini yansıtan bu verilere zaman zaman atıf yapması ise Paris Okulu temsilcilerinin savunduğu güvenikleştirici aktörlerle hedef kitleler arasında dinamik bir etkileşim bulunduğu argümanını desteklemektedir.

Öte yandan 2011 ve sonrasında görev yapan hükümetler, AB'yi de kendilerine hedef kitle olarak görmüş ve olağanüstü önlemlerin alınması noktasında AB kurumlarını ikna etmeye çalışmıştır. Özellikle 2015-2019 arasında görev yapan SYRIZA hükümeti için geçerli olan bu durumun birincil sebebi, Yunanistan'ın devlet olarak kendi içinde aldığı kararları ulus üstü düzeyde meşru kılma çabasıdır. Daha açık ifadeyle ülke içinde alınan göç karşıtı kararların meşru olduğuna dair AB'den destek talep edilmiştir. Bunun için Yunan siyasi elitleri sık sık korumaya çalıştığı sınırların aslında AB sınırları olduğu görüşünü öne çıkararak AB'nin ve diğer üye ülkelerin desteğini almaya çalışmıştır (Tosun, 2021: 214). Bir diğer ifadeyle Yunanistan, kendi sınırlarının göçmenler tarafından ihlal edilmesini AB'nin ve tüm üye ülkelerin sınırlarının ihlaliyle denk tutmuştur. Örneğin Çipras hükümetinin Savunma Bakanı Panos Kammenos, Mart 2015'te verdiği bir röportajda AB'nin Yunanistan'a yardım etmemesi halinde Avrupa'ya (göçmenleri kastederek) Suriyeli cihatçıların gelebileceğini söylemiştir (Pozzebon, 2015).

Bununla birlikte Yunanistan kitlesel düzensiz göçle teknik ve mali olarak tek başına mücadele edemeyeceğini fark ettiği için üyesi olduğu AB'nin desteğini aramıştır. Nitekim bir sonraki kısımda tartışılan çıktılar dikkate alındığında AB, esasen Yunanistan'ın tek başına alıp uyguladığı kararlara karşı çıkmıştır. Örneğin AB, Yunanistan'ın kendisiyle istişare etmeden başlattığı Türkiye sınırına duvar örme projesini eleştirmiştir. Dönemin AB Komisyonu'nun iç işlerinden sorumlu üyesi Cecilia Malmström, AB olarak Yunanistan'ın sınıra tel örgü çekme projesine karşı olduklarını ve projeye siyasi ya da maddi destek vermeyeceklerini belirtmiştir (European Parliament, 2012).

Brüksel, Atina'nın kendisiyle birlikte hareket ettiği uygulamalara ise destek vermiş ve düzensiz göçü durdurmaya yönelik stratejisine katkı sunmuştur. Örneğin Yunan hükümetinin lobileri neticesinde AB'nin 2013'te Türkiye ile GKA imzalaması, 2015'te

İtalya ve Yunanistan üzerindeki düzensiz göçmen yükünü azaltmak için kota uygulamasını getirmesi ve Ankara ile 2013'te imzalanan GKA'yı 2016'da güncellemesi gibi somut çıktılar; öncelikle Yunanistan'daki güvenlikleştirme sürecinin Avrupalılaştığını ve ulus üstü düzeye tesir ettiğini göstermektedir. AB'nin Yunanistan'ın ve dolayısıyla Birliğin sınırlarını koruma adına FRONTEX'in Yunanistan'a personel ve teknik destek vermesi, birlikte karada ve denizde müşterek operasyonlar gerçekleştirmesi ya da 2014-2020 arasında üç ana kaleme toplamda yaklaşık 3,5 milyar avro destek vermesi de aynı bağlamda değerlendirilebilir (EU Commission, 2022). Bu sonuçlar aynı zamanda AB'nin, Yunanistan'ın göçü güvenlikleştirme siyasetini alımladığını ve kabullendiğini göstermektedir.

AB düzeyinde elde edilen somut çıktılar, Yunanistan'ın düzensiz göçe karşı aldığı kararların uygulanması ve meşrulaştırılması noktasında kendi toplumu kadar AB'yi de büyük oranda ikna ettiğini ortaya koymaktadır. Bu açıdan Atina'nın göçü güvenlikleştirme siyasetine AB'nin verdiği destek, Paris Okulu'nun söylemler ve uygulamalar arasında oluşabilecek tezatlıklara dikkat edilmesine dair yaptığı vurgunun yerinde olduğunu göstermektedir. Zira Brüksel düzensiz göç krizinin daha ilk günlerinde Atina yönetimine göçmenlerin korunması ve bu kişilerin haklarının ihlal edilmemesi yönünde sürekli tavsiyelerde bulunmuştur. Ancak AB, Yunanistan'ın ve dolayısıyla kendinin dış sınırlarını düzensiz göçmenlere karşı korumak için Atina'ya teknik ve mali destek sağlamaktan geri durmamıştır. Dahası Yunanistan'ın baskıları neticesinde düzensiz göçü önleme sorumluluğunu geri kabul anlaşması gibi pratiklerle Türkiye gibi transit ülkelere yüklemeye çalışmıştır. Bu açıdan AB, Yunanistan'ın güvenlikleştirme pratiklerinde fiilen yer alarak bu siyasetin parçası olmuştur.

4.3.7. Güvenlikleştirme Siyasetinin Çıktıları: Göç Karşıtı Düzenlemeler

Buraya kadar anlatılanlardan anlaşılacağı üzere Yunanistan'da hükümetin öncülük ettiği, aşırı sağ parti Altın Şafak'ın işlevsel kıldığı ve düzensiz göçmenlerin sayısındaki hızlı artışın kolaylaştırdığı bir güvenlikleştirme siyaseti izlenmiştir. Bu siyaset ekseninde temel beklenti, Yunanistan'ı göçmenlere kapatmak için ülkeye yönelik devam eden istenmeyen nüfus hareketlerinin kısıtlanması olmuştur. Nitekim 2011 ve sonrasında uygulanan güvenlikleştirme siyaseti sayesinde göç tehdidini bertaraf etmek için birçok olağanüstü

tedbir alınmıştır. Bu yönüyle Yunanistan göç konusunun başarılı şekilde güvenlikleştirilmesi bakımından somut bir vakadır.

2011 ve sonrasında Yunanistan'da görevdeki hükümetlerden bağımsız olarak göçün güvenlikleştirilmesi neticesinde ortaya çıkan sonuçlarla ilgili kronolojik bir süreç takibi yapıldığında göçmenlerin bu ülkeye yönelik düzensiz girişlerinin kontrol edilemez şekilde artması üzerine hükümetin attığı ilk adım Türkiye ile kara sınırına duvar örme olmuştur. Diğer Avrupa ülkelerinden çok önce Yunanistan, 2011 başında düzensiz göçmen hareketliliğinin en yoğun olduğu doğu sınırına bir güvenlik duvarı örme kararı almıştır. 3 Ocak'ta dönemin Vatandaş Koruma Bakanı Hristos Papoutsis, Türkiye-Yunanistan sınırının 12,5 kilometresi için 3 metre yüksekliğinde ve makasla bile kesilemeyecek tel örgüler çekmeyi planladıklarını açıklamıştır (DW, 2011).

Pazarkule (Kastanies) Sınır Kapısı'ndan Meriç (Evros) Nehri'ne kadar uzanan ve Yunanistan için pratik öneme sahip bu güvenlik duvarıyla yasa dışı göçmenlerin cesaretlerinin kırılması ve Yunanistan üzerinden diğer AB ülkelerine geçmelerinin engellenmesi amaçlanmıştır. Ekonomik krizin gölgesinde neden böyle bir projenin yapıldığı tartışmasının baş göstermesi üzerine dönemin hükümet elitleri, aldıkları kararı meşrulaştırmak için olağanüstü şartlar içinde olduklarını ve meselenin acil önlem almayı gerekli kıldığını ileri sürmüştür (Grigoriadis ve Dilek, 2018: 6). Konuyla ilgili olarak dönemin Vatandaş Koruma Bakanı Papoutsis Mecliste meselenin güvenlik boyutuna dikkat çeken şu açıklamayı yapmıştır: “Yasa dışı göç büyük bir sorundur. Bu bizim için bir ulusal güvenlik ve beka sorunudur. Sınırların korunması ve kontrol edilmesi ulusal egemenliğin bir parçasıdır” (Grigoriadis ve Dilek, 2018: 7). Ayrıca Toplum Düzeni ve Vatandaş Koruma Bakanlığı sınıra duvar örme projesiyle ilgili olarak ağustos ayında bir çevrim içi istişare başlatmıştır (Grigoriadis ve Dilek, 2018: 7). Bu kapsamda projenin arka planı ve altyapısıyla ilgili olarak vatandaşlara ayrıntılı bilgilendirmeler yapılmıştır. Bu sayede olağanüstü bir önlemle ilgili toplumun rızasının alınması ve kamuoyundaki tepkilerin azaltılması istenmiştir.

İnşaatına Mayıs 2012'de başlanan ve aynı yılın aralık ayında tamamlanan projeye Pazarkule Sınır Kapısı'ndan Meriç Nehri'ne kadar olan 12,5 kilometrelik bölgeye beton bloklar, tel örgüler ve dikenli tellerden oluşan bir duvar inşa edilmiştir. Ülkede etkilerini sürdüren ekonomik krize rağmen mevzubahis proje 3,3 milyon dolara mal olmuştur

(Grigoriadis ve Dilek, 2018: 6). Projenin tamamlanmasının ardından Türkiye üzerinden Yunanistan'a düzensiz göçmenlerin Türkiye ile kara sınırı üzerinden yasa dışı girişleri büyük oranda engellenmiştir. Nitekim Tablo 14'te görüldüğü üzere Yunanistan'a karadan ulaşan göçmenlerin sayısı 2012'de 30 bin 438 olarak açıklanmışken sınıra duvar örüldükten sonra bu sayı sonraki yıl bin 122'ye gerilemiştir. 2015 seçimleri öncesinde dönemin başbakanı Samaras'ın şu açıklaması sınıra duvar örme projesinin düzensiz göçün engellenmesi bakımından "olumlu" sonuç verdiğini ortaya koymaktadır:

"Sınırdaki bariyerin etkisi çok tatmin edici. Bizim için geçmişte ağır sonuçlara yol açan yasa dışı göçmenlerin girişini engelliyor. Bu sorun artık önlenmiştir. Bariyerler ülke için olumlu manada işe yaradı. Bunların kaldırılması, göçmenlerin girişinin teşvik edilmesi ve bu insanların ev sahibi yapılması gibi fikirleri kabul edilemez" (Bakas, 2015).

21'inci yüzyılda insan hareketliliklerinin yoğunluk kazandığı, daha da önemlisi insan ve göçmen hakları konusunda kurumsal olarak inşa ettiği normlarla ön plana çıkan AB içerisinde bir üye ülkenin insani değerleri göz ardı edip salt ulusal güvenlik kaygılarıyla böylesi bir girişimde bulunması tabii olarak Birliğin sık sık tepkisini çekmiştir. AB Komisyonu üyesi Cecilia Malmström yaptığı açıklamada duvar planını eleştirmiş ve bunun kısa vadeli bir çözüm olduğunu, Atina yönetiminin daha uzun vadeli çözümlere odaklanması gerektiğini belirtmiştir (European Parliament, 2012). Malmström bunun yanı sıra AB'nin bu projeye siyasi ya da maddi destek vermeyeceğini vurgulamıştır.

Tepkilere rağmen Yunanistan kararında ısrar etmiş ve Yunan ordu mensuplarının eşlik ettiği duvar örme projesi Aralık 2012'de tamamlamıştır. Böylece düzensiz geçişleri tamamen durdurmak mümkün olmasa da sınıra bir set çekerek en azından göçmenlerin ülkeye girişlerini fiziksel olarak kısıtlamıştır. Türkiye sınırına örülen bu duvar sonraki yıllarda uzatılmış ve Türkiye'den yasa dışı girişlerin engellenmesi adına helikopter, drone ve termal kamera gibi pratik güvenlikleştirme önlemlerinden istifade edilmiştir (Grigoriadis ve Dilek, 2018: 8). Bu tür kontrol mekanizmaları sayesinde ilerleyen süreçte düzensiz göçmenler yakın gözetim altında tutulmuştur.

Yunan güvenlik profesyonelleri, ülke ve dolayısıyla AB sınırlarına örülen duvarların yanı sıra düzensiz göçmenleri gözetlemek ve yeri geldiğinde yakalamak için 2012'de iki askeri operasyon başlatmıştır. Yunan güvenlik kuvvetleri bu kapsamda ilk olarak ağustos ayında Kalkan Operasyonunu başlatmıştır. Dönemin Kamu Düzeni ve Vatandaş Koruma Bakanı

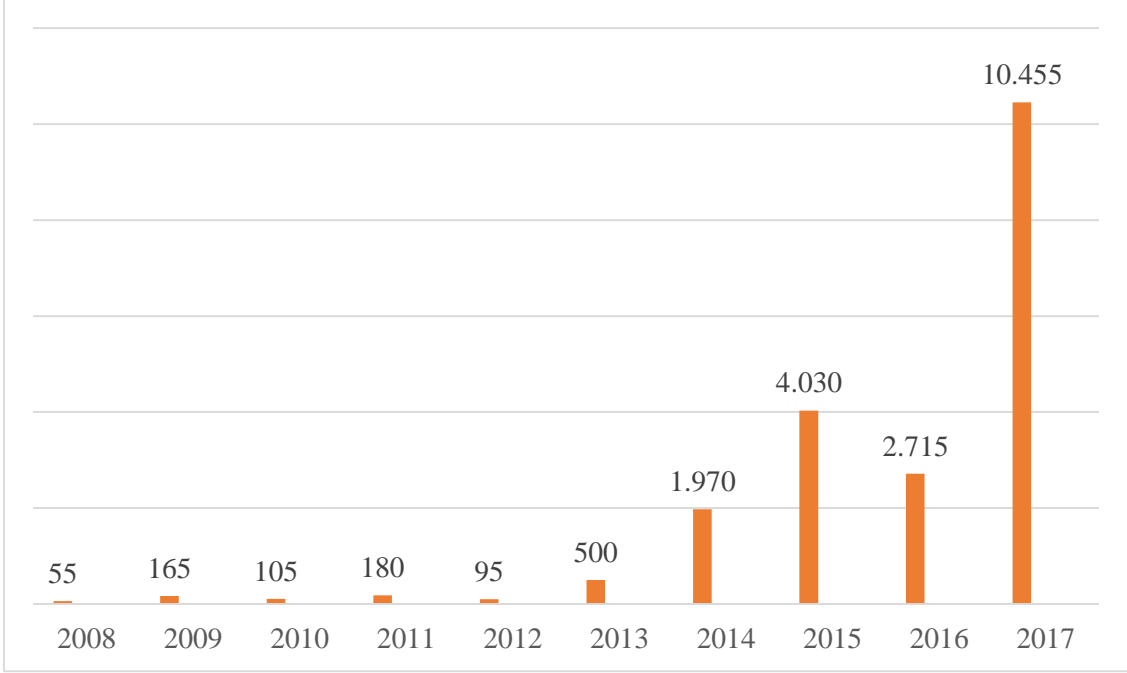
Dendias, konuyla ilgili yaptığı açıklamasında operasyon kapsamında yaklaşık bin 800 sınır koruma görevlisinin Meriç Nehri hattına yerleştirildiğini ve bu sayede sınırın özellikle Suriye menşeli yasa dışı göçmenlere karşı korunacağını ifade etmiştir (Grigoriadis ve Dilek, 2018: 10). Yunan güvenlik kuvvetleri bu operasyonun hemen ardından yine ağustos ayında Konuksever Zeus Operasyonu isimli yeni bir operasyon başlatmıştır (Grigoriadis ve Dilek, 2018: 10). Daha çok göçmenlerin ikamet ettiği ve barındığı mekanlarda gerçekleşen ve rutinleşen düzenli operasyonlarla Yunan güvenlik kuvvetleri, belirlenen hedefler doğrultusunda göçmenler üzerinde baskı ve korku oluşturmuştur. Sınırdaki gerçekleşen Kalkan Operasyonunun aksine ülke içinde gerçekleşen Zeus Operasyonu kapsamında yasa dışı bulunduğu tespit edilen göçmenler sınır dışı edilmiştir. İlerleyen süreçte Türkiye sınırına örülen duvarın ardından Türkiye güzergahı üzerinden Yunanistan'a giriş yapan düzensiz göçmenlerin sayısında azalma yaşanması üzerine bu operasyonlara devam edilmemiştir. Skleparis (2017: 23) ülkedeki mali sorunların da bu operasyonların kesilmesinde etkili olduğunu belirtmektedir.

Güvenlik kuvvetlerince göçmenlere yönelik düzenlenen operasyonlara veriler isimlerse ilginçtir. Zira operasyonlardan ilkinde "Kalkan" ismi verilerek bu operasyonların göç tehdidine karşı kalkan oluşturduğu algısı oluşturulmak istenmiştir. Aynı şekilde ikinci operasyona Yunan mitolojisinin yaygın figürlerinden biri olarak Zeus'un misafirperverliğini ve konukseverliğini belirten "Konuksever Zeus" adı verilmiştir. Kendi içinde ironi barındıran bu durum, Yunan güvenlik profesyonellerinin ülkedeki göçmenlere yönelik gerçek niyetini gizleme çabasına bir işaret olarak yorumlanabilir. Her halükarda iki operasyon güvenlikleştirme pratiklerine somut birer örnek teşkil etmektedir.

İktidara gelmeden önce ülkedeki göçmenlerin haklarını genişletme noktasında çeşitli vaatlerde bulunan SYRIZA yönetimi, 2015'teki ilk görev dönemine başlamasından kısa bir süre sonra Parlamentaoya ikinci nesil göçmenlerin vatandaşlık alma usullerini değiştiren yeni bir teklif sunmuştur. İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Temmuz 2015'te yürürlüğe giren 4332/2015 sayılı Kanun ile Yunanistan'da ikinci nesil göçmenlerin vatandaşlık almaları için Yunan eğitim sisteminde belirli sayıda notu tamamlama ön koşulu getirilmiştir (Government Gazette of the Hellenic Republic, 2015; Cavounidi, 2018: 22). Bu tür bir kısıtlayıcı düzenlemeye gidilmesi ülkede devam eden güvenlikleştirme siyasetinin somut yansımalarından biri olmuştur.

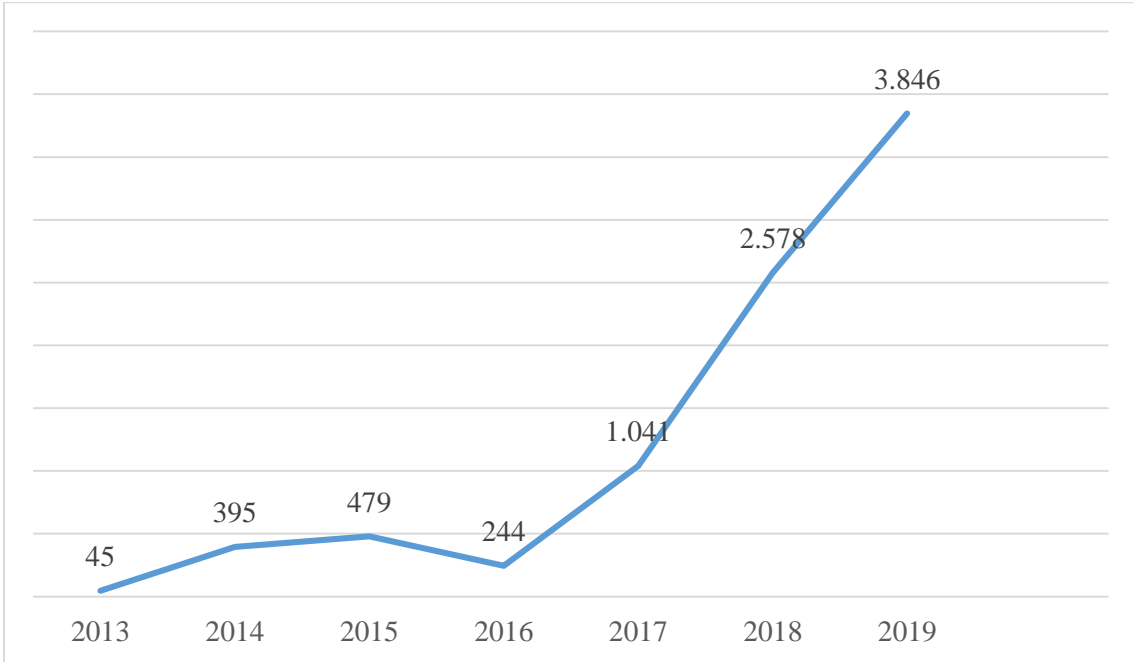
Ülkeye gelen yüksek sayıdaki göçmene ve yapılan iltica başvurusuna rağmen Yunanistan'a sığınmacı imkanı verilenlerin sayısının oldukça düşük seviyelerde tutulması da güvenlikleştirme siyasetinin çıktıları arasında yer almaktadır. Yunanistan'ın iltica sistemi Haziran 2013'e kadar işlevsiz olduğu için bu döneme kadar sığınma imkanı verilen kişilerin sayısı çok düşük seviyelerde kalmıştır (Kellou, 2014). Sonraki yıllarda AB'nin ve uluslararası toplumun baskısıyla sığınma imkanı sağlanan kişilerin sayısında kısmen artış yaşansa da bu rakamlar yapılan sığınma başvurularının çok altında kalmıştır (Grafik 5 ve 6). AB'nin yürürlüğe soktuğu zorunlu kota uygulamasından ötürü sığınmacı sayısı 2017'de 10 bin 445'e yükselmiştir. Dolayısıyla 2008'den 2017'ye kadar geçen süreçte sadece 20 bin 270 kişiye sığınma imkanı sağlanmıştır. Aynı şekilde 2013 ve 2019 dahil olmak üzere bu yıllar arasında Yunanistan'da ikincil koruma altına kişilerin sayısı toplam 8 bin 628 olmuştur. BM Mülteciler Yüksek Komiserliği ve IOM bu düşük rakamlar nedeniyle Atina yönetimini sık sık eleştirmiştir (The Guardian, 2011).

Önceki paragrafta paylaşılan somut veriler, Yunan devletinin sıkı bir göç karşıtı politika izlediğini ve bunun neticesinde sığınmacı sayısını çok düşük tuttuğunu ortaya koymaktadır. Yunanistan mücbir sebeplerden ötürü ülkelerinden ayrılmak durumunda kalan kişileri uluslararası mülteci rejimi çerçevesinde koruma altına alması gerektiği halde bunun tersine politikalar üreterek evrensel insan hakları normlarına zarar vermiştir. Yunanistan özelindeki bu durum, devletlerin kendilerini koruma güdülerinin yeri geldiğinde insan haklarından daha önemli hale gelebildiğini ortaya koymaktadır. Normal şartlar altında Türkiye'nin mücbir sebeplerden ötürü kendisine sığınan göçmenlere sergilediği insani duruşa benzer olarak Yunanistan'ın da benzer bir duruş sergilemesi ve daha fazla kişiyi koruma altına alması gerekirdi. Ancak Yunanistan bunun tersine yüksek düzeyli bir güvenlikleştirme siyaseti izleyerek az sayıda kişiyi koruma altına almıştır.

Grafik 5: Yunanistan'a Sığınma İmkânı Verilen Kişilerin Sayısı (2008-2017)

Kaynak: Statista, 2019

Grafik 6: Yunanistan'da İkincil Koruma Altına Alınanların Sayısı (2013-2019)

Kaynak: AIDA ve ECRE, 2021

Yunanistan'ın 2011 ve sonrasında izlediği güvenlikleştirme siyaseti nedeniyle ortaya çıkan sonuçlar arasında düzensiz göçmenlerin geri itilmesi ve buna paralel olarak göçmenlerin denizlerde hayatını kaybetmesi özel bir öneme sahiptir. Karada Meriç Nehri civarında, denizde ise Midilli, Sakız ve Sisam adaları etrafında gerçekleşen düzensiz göçmenleri Yunanistan'a yaklaştırmama ya da yaklaşımları durumunda şiddet kullanarak geri itme pratiği, uluslararası kamuoyunda Yunanistan'ın göç karşıtı politikasıyla ilgili en çok tartışılan konular arasında yer almıştır (Uluslararası Af Örgütü, 2014a; Stivas, 2019: 4). Yunan makamları bu iddiaları hiçbir zaman kabul etmemiş olsa da bölgede faaliyet gösteren uluslararası yardım kuruluşlarının raporları ve medya kuruluşlarınca çekilen görüntüler göç karşıtı sert uygulamaların varlığını doğrulamaktadır.

Geri itme uygulaması yasa dışı bir yöntem olduğu için Yunanistan'ın bugüne kadar kaç göçmeni Türkiye'ye doğru geri ittiği tespit edilememektedir. Buna karşın Uluslararası Af Örgütü tarafından yapılan ve sahadaki görüşmelere dayanan bir araştırmada Yunanistan'ın geri itmeleriyle ilgili çarpıcı sonuçlara ulaşılmıştır. Eylül 2012-Nisan 2014 arasında 148 göçmen ve mülteciyle yapılan görüşmeler neticesinde katılımcıların yaklaşık yarısının güvenlik birimleri tarafından şiddet uygulanarak Türkiye'ye geri itildiği tespit edilmiştir (Uluslararası Af Örgütü, 2014a). Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi (2019) ise 2018'de yaptığı bir saha araştırmasının ardından yayımladığı raporunda şu ifadelerle yer vermiştir: “Maskeli Yunan polislerinin ve sınır muhafızlarının veya askerlerin, Meriç Nehri sınırı üzerinden Yunanistan'dan Türkiye'ye botlarla geri itme yürüttüklerine ilişkin çok sayıda tutarlı ve güvenilir iddiaya ulaştık.”

Çok daha çarpıcı bir veri olarak Yunanistan Denizcilik ve Ada Politikası Bakanı Ioannis Plakiotakis Eylül 2020'de verdiği bir demeçte “10 bin kişiyi Yunanistan'a yaklaştırmaya çalışırken engelledik” açıklamasında bulunmuştur (ECRE, 2020). Bu engellemelerin nerede, nasıl ve kime karşı yapıldığını izah etmeyen Plakiotakis'in bu açıklaması, 10 bin kişinin geri itildiği şeklinde yorumlanmaya müsaittir. Her halükarda Yunan güvenlik birimleri özellikle Ege Denizi rotasını kullanarak Türkiye'den Yunanistan'a geçmeye çalışan düzensiz göçmenleri insani normlara ve uluslararası hukuk düzenlemelerine aykırı şekilde geri itmiştir.

Yunan yasalarına göre ülkede 30 gün kalma izni alan kişilerle Yunanistan'a sığınma başvurusu yapma niyetindeki kişiler de sığınmacı olarak kabul edildiği için bu kişiler

gerekli prosedürler uygulanmadan sınır dışı edilememektedir. Bu düzenlemeye göre 30 günün ardından mülteci olarak kabul edilen ya da ikincil koruma imkanı sağlanan kişiler geçici olarak ikamet ettikleri mekanlardan ayrılmak zorundadır (Hellenic Republic Ministry of Migration and Asylum, 2020; Tosun, 2021: 215). Yunanistan'ın geri itme uygulamasına başvurmasının en önemli sebebi olarak görülebilecek bu düzenlemeden ötürü Yunan güvenlik kuvvetleri, özellikle henüz sığınma başvurusunda bulunmayan kişileri hedef almış ve bu prosedürü uygulamamak için kişileri sınırın diğer tarafına doğru geri itmiştir (BBC Türkçe, 2020).

Geri itmelere paralel olarak göçmenlere yönelik uygulanan şiddet eylemleri de Yunanistan'da göçün güvenlikleştirilmesinin bir başka sonucudur. Bölgede faaliyet gösteren insan hakları örgütlerinin araştırmaları doğrultusunda Yunanistan'a geçmeye çalışırken Yunan sınır güvenliğinden sorumlu birimler tarafından geri itilen ve bu geri itmelerde zaman zaman şiddete maruz kalan düzensiz göçmenlerin durumu sık sık uluslararası medya kuruluşlarında yer bulmuştur. Yunan makamları bu iddiaları kabul etmese de farklı kurumların görüntülere dayanarak ortaya koyduğu raporlar bu uygulamanın gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Örneğin bu konuyu sık sık gündeme getiren kuruluşların başında gelen İnsan Hakları İzleme Örgütü, Aralık 2018'de yayımladığı araştırma kapsamında Yunanistan'ın Türkiye'yi ittiği 26 kişiyle görüşmeler yapmıştır. Örgüt ilgili araştırmasında Türkiye sınırındaki Meriç bölgesinde görev yapan Yunan güvenlik güçlerinin sınıra yaklaşan düzensiz göçmenleri şiddet uygulama suretiyle geri ittiği bilgisini paylaşmıştır (Human Rights Watch, 2018a)

Göçmenlerin kabul edildikleri merkezlerdeki (*hot-spots*) ve mültecilerin zorunlu olarak tutuldukları barınma kamplarındaki kötü yaşam koşulları da güvenlikleştirme siyasetinin uygulamadaki yansımalarından biridir. Diğer insan hakları ihlalleri gibi Yunan makamları bu durumu da kabul etmemektedir. Buna karşın AB Temel Haklar Ajansı 2011'de yayımladığı "Yunanistan Sınırından Düzensiz Geçiş Yapan İnsanların Durumu" başlıklı raporda Yunanistan'da bulunan göçmenlerin ve sığınma arayışındaki kişilerin durumlarının endişe verici olduğunu belirtmiş ve sınırdan geçerken yakalananların tutulduğu merkezlerdeki yaşam koşullarını içler acısı olarak tanımlamıştır (Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı, 2011). Konuyla ilgili uluslararası medya kuruluşlarının servis ettikleri görüntüler ve uluslararası insan hakları örgütlerinin yayımladıkları raporlar da mevzubahis durumun gerçekliğini ortaya koymaktadır. Örneğin BBC'nin

Ağustos 2018’de Midilli Adası’ndaki Moria Mülteci Kampı’nda yaptığı bir araştırma sonucunda çarpıcı bulgulara ulaşılmıştır. İlgili araştırma; kampta 70 kişiye bir tuvaletin düştüğünü, 3 bin kişilik kampta 8 bin civarında kişinin kaldığını, bir çadır evde ortalama 17 kişinin barındığını ve kamptaki sağlık koşullarının yetersiz olduğunu tespit etmiştir (Nye, 2018). Bir yıl sonra Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (2019: 1) tarafından alınan 2280 numaralı kararda Midilli, Sakız ve Sisam adalarındaki mülteci kamplarının yeterli durumda olmadığı belirtilmiş ve bundan ötürü Yunan hükümetinin bu kamplardaki yaşam koşullarını iyileştirmesi gerektiğine dikkat çekilmiştir. Bunların haricinde dönemin Sağlık Bakanı Adonis Georgiadis’in Haziran 2013’te verdiği bir demeçte “Göçmenlerin yaşam şartlarını öylesine zorlaştırmalıyız ki bu ülkede istenmediklerini anlasınlar ve gitsinler” beyanını (Lazaridis ve Skleparis, 2015: 12) çok daha dikkat çekici bir açıklamadır. Bigo’nun (2005: 86) temas ettiği üzere bu tür söylemler, gerçek bir tehdit olup olmadıkları dahi bilinmeden göçmenleri gerçek bir tehdit olarak gösteren yaklaşımın ürünüdür. Dolayısıyla nereden bakılırsa bakılsın Yunanistan’ın, uluslararası toplum nezdinde sık sık düzensiz göçmenleri şiddet uygulama suretiyle geri itme ve kötü şartlarda barındırma gibi göç karşıtı pratiklerle anılmasının geçerli bir yönü vardır.

8 Temmuz 2019’da göreve başlayan Miçotakis önderliğindeki Yeni Demokrasi hükümeti, göreve gelmesinden sonra yıl sonuna kadar ülkeden en az 10 bin göçmeni gönderme sözü vermiş (Info Migrants, 2019b) ve daha sonra ülkeye yönelik iltica taleplerini kısıtlamak için önemli bir yasal düzenlemeye gitmiştir. Ekim 2019’da Vatandaş Koruma Bakanlığı tarafından son hali verilen düzenlemeyle Uluslararası Koruma Kanunu’nda bazı kritik reformlara gidilmiştir. 21 Ekim’de Meclise sunulan düzenlemeyle şu kritik kararlar yürürlüğe girmiştir (ECRE, 2019b):

- Geçici koruma için ikamet izinlerinin süresi üç yıldan bir yıla indirildi (madde 24).
- Gerekli durumlarda sığınmacıların on sekiz aya kadar gözaltında tutulmalarına izin verildi (madde 46).
- Çok sayıda sığınma talebinin yapıldığı durumlarda taleplerin incelenmesi için yapılan kişisel görüşme uygulamasının İltica Hizmetleri Birimi haricinde kolluk kuvvetleri tarafından da yapılmasına izin verildi (madde 77).

Hükümetin bu düzenlemesine Kamu Denetçiliği Kurumu, Ulusal İnsan Hakları Komisyonu ve muhalefetteki partilerin yanı sıra Uluslararası Af Örgütü ve BM İnsan

Hakları Yüksek Komiserliği uluslararası koruma normlarıyla bağdaşmadığı gerekçesiyle tepki göstermiştir. Buna rağmen 4636/2019 sayılı Kanun ile mevzubahis düzenlemeler kasım başında yürürlüğe girmiştir (ECRE, 2021). Yeni Demokrasi Partisi, iktidara geldikten hemen sonra bu tür bir düzenlemeye giderek bir yandan iltica taleplerini en aza indirmek istemiş diğer yandan sahadaki güvenlik profesyonellerine daha fazla yetki vererek genel itibarıyla göç karşıtı düzenleyici iktidarı tabana yaymaya çalışmıştır.

Yunanistan'da düzensiz göç meselesinin güvenlikleştirilmesi neticesinde ortaya çıkan sonuçlar bunlardan ibaret kalmamıştır. Zira ülkede görev yapan hükümetler, Yunan toplumu kadar AB'yi de olağanüstü önlemlerin alınması noktasında ikna etmeye çalıştıkları için bu sürecin sonucunda ulusal düzeyde olduğu kadar ulus üstü düzeyde de bazı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Örneğin Yunanistan'ın AB'den yük paylaşımı talep etmesi üzerine Brüksel, Atina'ya mali destek sağlama kararı almıştır. AB Komisyonu tarafından paylaşılan verilere göre 2014-2020 arasında AB, Yunanistan'a üç ana kalemden toplamda yaklaşık 3,5 milyar avro destek vermiştir. Bu desteğin 2,4 milyar avrosu iltica, göç ve entegrasyon fonu; 450 milyon avrosu iç güvenlik fonu ve 644 milyar avrosu acil yardım fonu kapsamında aktarılmıştır (EU Commission, 2022). Bu açıdan AB'nin Yunanistan'ın göçü güvenlikleştirme siyasetini erken bir zamanda kabullendiği ve tahsis ettiği fonlarla bu siyasete rıza gösterdiği söylenebilir.

Güvenlikleştirme sürecinin Avrupalılaşması olarak nitelendirilebilecek süreç sonucunda AB düzeyinde de düzensiz göçü durdurmaya yönelik bazı adımlar atılmıştır. Yunanistan'ın da aralarında bulunduğu bir dizi ülkenin baskıları neticesinde Brüksel yönetiminin attığı ilk adım, AB'nin komşu ve aday ülkelerinden Türkiye ile GKA imzalanması olmuştur. Esasen Türkiye ve Yunanistan 2000'de "Suç ile Özellikle Terörizm, Örgütlü Suçlar, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı ve Yasadışı Göç ile Mücadelede İş Birliği Anlaşması" imzalamıştır (Resmi Gazete, 2001). Mevzubahis anlaşmayla taraflar, bir taraftan diğerine geçen üçüncü ülke vatandaşlarının geri iadelerini öngörmüştür. Ancak zaman içerisinde taraflar arasında etkili bilgi alışverişinin yapılamaması, düzensiz göçle ortak mücadele için koordinasyon kurulamaması ve dahası Yunanistan'ın anlaşmadaki maddeleri çarpıtıp Türkiye üzerinden gelmeyen göçmenleri dahi Türkiye'ye göndermeye çalışması gibi sebeplerden ötürü anlaşmanın yükümlülükleri fiilen uygulanamaz hale gelmiştir (Güler, 2019: 85).

Bu şartlar altında 16 Aralık 2013'te imzalanan GKA ile mütakabiliyet ilkesi çerçevesinde tarafların birbirlerinin topraklarına giriş, topraklarında bulunma veya ikamet etme şartlarını sağlamayan kişilerin geri kabulüne ilişkin usuller belirlenmiştir. Ancak AB ülkelerinden Türkiye'ye yasa dışı girişler neredeyse hiç olmadığı için GKA ile daha ziyade Türkiye üzerinden AB üye ülke topraklarına (Yunanistan'a) yasa dışı yollarla giren kişilerin iadesi amaçlanmıştır. Nitekim uluslararası kamuoyunda anlaşmanın daha çok bu yönü ön plana çıkmıştır.

GKA düzenlemeleri AB ve üye ülkeler için olumlu bir gelişme olsa da anlaşma iki sebepten ötürü uluslararası kamuoyunda eleştiri konusu olmuştur. Birincisi bu anlaşmayla AB ve Yunanistan'ın da aralarında bulunduğu üye ülkeler, düzensiz göç meselesini birlikte güvenlikleştirmiştir. Böylece meselenin güvenlik sahasına çekilmesine yönelik çabalar ulusal düzeyde kalmamış ve ulus üstü düzeyde AB'ye sığramıştır. İkincisi bu anlaşmayla düzensiz göçle mücadeledeki yükün çoğunluğu, AB'ye aday ülke Türkiye'nin üzerine bırakılmıştır. Böylece AB ve üye ülkeler kendi üzerlerine düşen sorumluluktan kaçınmıştır. Bu durum göç literatüründe “dışsallaştırma” olarak bilinir ve mana itibarıyla AB'nin düzensiz göçü önleme sorumluluğunu kaynak ve transit ülkelere yüklemesi anlamına gelir (Kıyıcı ve Kaygısız, 2018: 475).

Yunanistan'ın düzensiz göç meselesini AB düzeyinde güvenlikleştirme ve bundan sonuç alma çabaları neticesinde Brüksel yönetimi, 13 Mayıs 2015'te uluslararası kamuoyunda “kota uygulaması” olarak bilinen yeniden yerleştirme planını (*relocation*) ilan etmiştir. Normal şartlar altında Dublin düzenlemeleri uyarınca AB ülkelerine iltica başvuruları, Birliğe ilk giriş yapılan ülkeye yapılmasına karşın mevzubahis düzenlemeyle düzensiz göçmenlerin hedefi haline gelen İtalya ve Yunanistan'ın üzerindeki yükün azaltılması amaçlanmıştır (EU Commission, 2015). Bu yapılırken AB'nin İşleyişi Hakkındaki Anlaşma'nın 78'inci maddesinin 3'üncü fıkrasından hareket edilmiştir: “Bir veya daha fazla üye devletin, üçüncü ülke uyruklarının ani göç akını nedeniyle ortaya çıkan acil bir durumla karşı karşıya kalması halinde Konsey, Komisyon'un önerisi üzerine ilgili üye devlet veya devletlerin yararına geçici tedbirler kabul edebilir” (AB Genel Sekreterliği, 2011: 27). Daha sonra AB üyesi ülkelerin içişleri bakanları 14 Eylül 2015'te gerçekleştirdikleri nihai toplantıda Macaristan, İtalya ve Yunanistan'a sığınan ve uluslararası korumaya muhtaç yaklaşık 120 bin düzensiz göçmenin kota sistemiyle diğer üye ülkelere dağıtılması konusunda uzlaşmaya varmıştır. AB'nin müşterek göç

politikalarına katılmayan İngiltere, Danimarka ve İrlanda'nın dahil olmadığı mevzubahis plana üye ülkelerden sadece Çekya, Romanya, Slovakya ve Macaristan karşı çıkmıştır (Gniazdowski, 2015). Diğer ülkelerse uzlaşmaya riayet ederek kendi paylarına düştüğü kadarıyla düzensiz göçmeni kabul etmiştir.

2015'te Avrupa ülkelerine dışarıdan yaşanan düzensiz göçün kontrol edilemez şekilde 2 milyona yaklaşmasından ötürü AB üyesi ülkeler nezdinde bu sorunla mücadele etme noktasında yeni bir formül ihtiyacı oluşmuştur. Özellikle İtalya ve Yunanistan gibi krizden ilk ve en fazla etkilenen ülkelerin yaptıkları baskı neticesinde Brüksel yönetimi, yeni bir adım atmak zorunda kalmış ve düzensiz göçle ortak mücadele için bu düzensiz göçmenlerin AB topraklarına giriş yaparken kullandıkları sıcak rota üzerinde yer alan Ankara ile iş birliğini arttırmak istemiştir. Bu şartlar altında Türkiye ile 2013'te imzalanan GKA'nın güncellenmesi ve Vize Serbestisi Diyalogu'nun hızlandırılması için 18 Mart 2016'da yeni bir metin üzerinde mutabakata varılmıştır.

Yunanistan'ın düzensiz göçü güvenlikleştirme ve bunu AB'ye kabul ettirme stratejisi sonucunda 18 Mart 2016'da gerçekleşen Türkiye-AB zirvesinde taraflar, Yunan adalarından alınacak her bir Suriyeli için Türkiye'de geçici koruma altında bulunan bir Suriyelinin AB üyesi ülkelere birine yerleştirilmesi şeklinde özetlenebilecek "1'e 1" formülünün işletilmesine karar vermiştir. Buna karşılık 2016'nın haziran ayı sonuna kadar AB ülkeleri için Türk vatandaşlarına vize muafiyetinin sağlanmasına, Türkiye'deki (Suriyeli) mültecilere yönelik projelerde kullanılmak üzere AB'nin Türkiye'ye 3+3 milyar avroluk mali yardımda bulunmasına, Ankara-Brüksel ilişkilerinin canlandırılması için yeni fasılların açılmasına ve Türkiye-AB arasındaki Gümrük Birliği'nin güncellenmesine karar verilmiştir.

Uluslararası kamuoyunda "18 Mart Mutabakatı" adıyla meşhur bu gelişme sayesinde Türkiye'den Yunanistan'a ve dolayısıyla AB'ye yasa dışı geçişler hızla düşmeye başlamıştır. Öyle ki Yunan topraklarına ulaşmaya çalışan düzensiz göçmenlerin sayısı 2015'te 860 bini geçmişken Türkiye ile varılan mutabakat sonrasında bu sayı sırasıyla 2016'da 175 bine ve 2017'de 36 bine gerilemiştir (Tablo 14). Dolayısıyla taraflar arasında düzensiz göçün engellenmesine yönelik iş birliği en çok Türkiye ile müşterek sınırları paylaşan Yunanistan'a fayda sağlamıştır. Buna karşın mutabakat, AB'nin ve Yunanistan'ın da aralarında bulunduğu üye ülkelerin dışarıdan istenmeyen göçmen

hareketliliğini Türkiye üzerinden dışşallaştırması ve yükün büyük kısmını Türkiye'nin üzerine bırakmasından ötürü eleştirilmiştir (Cicioğlu ve Boyraz, 2021: 317). Yine de Yunanistan'ın baskıları neticesinde AB düzeyinde ortaya çıkan gerek önceki iki düzenleme gerekse bu düzenleme, kurumsal olarak AB'nin güvenlikleştirme siyasetini alımladığını ve Yunanistan'a destek verdiğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla Yunanistan'da göçü güvenlikleştirmeye yönelik izlenen siyaset hem ulusal hem de ulus üstü düzeyde başarılı olmuştur. Ayrıca Paris Okulu'nun ortaya attığı argümanlara uyumlu olarak AB'nin göç karşıtı aldığı önlemlerle üye ülkeler nezdinde iç ve dış güvenlikler arasındaki sınırlar kalkmış ve kendi içinde bütünleşik hale gelmiştir.

Bunun haricinde Yunanistan; herkesin başka ülkelerde sığınma talep etme ve sığınma hakkı olduğunu belirten İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ni, mültecilerin zulüm görme riski altına girebilecekleri ülkelere geri gönderilmesini yasaklayan Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi'ni, bir kişinin haklı nedenlerle zulüm görme korkusu duyduğu veya işkence gibi uygulamalara maruz kalma ihtimalinin bulunduğu bir yere geri gönderilmesini yasaklayan AB Temel Haklar Şartı'nı ve AB üye ülkelerinin bir üçüncü ülke vatandaşı ya da vatansız bir kişinin uluslararası koruma için yaptığı tüm başvuruları incelemelerini öngören Dublin Sözleşmesi'ni ihlal etmiştir.

Kendi içinde birden çok çelişkiyi barındıran bu durum, devletlerin çıkarları söz konusu olduğunda kendi ulusal düzenlemelerinin yanı sıra uluslararası normları ve evrensel değerleri kolaylıkla nasıl hiçe sayabildiklerine somut birer örnek teşkil etmektedir. Yunanistan özelinde birçok kez şahit olunan bu gerçeklikten ötürü aralarında AB ve BM'nin bulunduğu uluslararası teşkilatlar ile Af Örgütü ve Helsinki Komitesi gibi sivil toplum örgütleri sık sık Atina yönetimini eleştirmiştir. Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi tarafından 2013'te hazırlanan bir rapordaki şu ifadeler, Yunanistan'ın göçmenlerin ve türevlerinin haklarını ihlal ettiğine dair en çarpıcı tespiti yapmaktadır: “Standartların altındaki alıkoyma sisteminin yanı sıra sığınmacı prosedürlerine erişimin eksikliği nedeniyle göçmenlerin, sığınmacıların ve mültecilerin insan hakları ihlal edilmektedir. Bu durum sadece göçmenlerin insan onurunu zedelemekle kalmamakta aynı zamanda geri gönderilme riskini yükseltmektedir” (Strik, 2013: 3).

Son olarak Yunan toplumunun zaman içerisinde göçmen ve yabancı karşıtı bir toplum haline gelmesi güvenlikleştirici aktörlerin izledikleri göç karşıtı politikanın neticeleri

arasında yer alır. Örneğin Gallup araştırma şirketi tarafından 2015'te yapılan bir çalışmanın bulgularına göre katılımcıların 76'sı ülkelere daha az göçmenin gelmesi gerektiğini savunmuştur (Ray ve Esipova, 2015). PEW Araştırma Merkezi tarafından 2018'de yapılan bir çalışmanın bulgularına göre ise katılımcı Yunan vatandaşlarının yüzde 82'si ülkelerinin ya daha az sayıda ya da hiç göçmen kabul etmemesi gerektiği yönünde fikir beyan etmiştir. Aynı araştırmaya katılan Yunan vatandaşlarının yüzde 74'ü göçmenlerin ülkeleri için yük olduğunu savunmuştur. Buna gerekçe olarak göçmenlerin ev sahibi Yunan halkının işlerini ellerinden almaları ve devletin sağladığı sosyal yardımlardan yararlanmaları gösterilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre Yunanistan her iki kategoride Avrupa ülkeleri arasında ilk sırada yer almıştır (Wike vd., 2019: 16). Sayıları arttırılabilecek bu tür örnekler, hükümetin göç karşıtı politikalarının zaman içerisinde göçmen karşıtı bir toplum meydana getirdiğini ve göçmenlere yönelik düşmanlığın Yunanistan'da normalleştiğini göstermektedir.

Tablo 19: Yunanistan'da Göçün Güvenlikleştirilmesinin Sonuçları

2011 ve sonrası	Yunanistan'a iltica talebinde bulunan kişilerin yüksek sayısına karşılık çok az sayıda kişi uluslararası koruma altına alındı. Yunanistan'a sığınmak isteyen göçmenler, zaman zaman şiddet eylemlerine maruz kalarak karada ve denizde Türkiye'ye geri itildi.
2012	Türkiye ile kara sınırına duvar örüldü. Bu sayede doğu sınırı üzerinden yaşanan düzensiz girişler fiziksel olarak kısıtlandı. Düzensiz göçmenleri gözetlemek, sınıra yaklaşımlarını engellemek ve yaklaşanları yakalamak için Kalkan ve Konuksever Zeus operasyonları düzenlendi.
2013	Yunanistan'ın ve diğer bazı üye ülkelerin yaptığı baskı neticesinde AB ve Türkiye arasında geri kabul anlaşması imzalandı.
2014-2020	Yunanistan'ın yük paylaşımı talep etmesi üzerine Brüksel, Atina'ya üç ana kalede toplamda yaklaşık 3,5 milyar avro destek verdi.
2015	Atina'nın AB'ye baskısı neticesinde Brüksel yönetimi, kamuoyunda "zorunlu kota uygulaması" olarak bilinen düzenlemeyi geliştirdi. Bu kapsamda Birlik üyesi ülkelere sığınan kişiler belirli kotalara göre üye ülkelere dağıtıldı. İçişleri Bakanlığı öncülüğünde hazırlanan 4332/2015 sayılı Kanun ile Yunanistan'da yabancı uyruklu ebeveynlerin çocuklarının vatandaşlık almaları bazı şartlara bağlandı.
2016	Atina yönetiminin baskısı neticesinde AB ve Türkiye arasında kamuoyunda "18 Mart Mutabakatı" olarak bilinen anlaşma imzalandı. Anlaşma çerçevesinde Türkiye'nin Yunanistan'a girmeye çalışan göçmenleri geri alması ve buna karşılık birebir formülüyle alınan her göçmene karşılık AB'nin Türkiye'den bir mültecinin AB'ye alınması kararlaştırıldı.
2019	Vatandaş Koruma Bakanlığı öncülüğünde hazırlanan 4636/2019 sayılı Kanun ile Yunanistan'a yönelik iltica talepleri kısıtlanmaya çalışıldı.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

SONUÇ

Kopenhag Okulu'nun temsilcileri objektif ve verili güvenlik tehditlerinin varlığını sorgulamış ve güvenliğin her yönüyle sosyal açıdan inşa edilen bir olgu olduğu sonucuna ulaşmıştır. Okulun temsilcileri güvenliğin inşasını güvenlikleştirme olarak adlandırdıkları söylemsel ve siyasi birer süreç olarak kabul eder. Bu süreçte bir konu önce konuşma eylemiyle tehdit olarak tanımlanır. Ardından ilgili konu siyasallaştırılır ve güvenlikleştirilen başvuru nesnesinin korunması ve tehditle mücadelede kural dışı önlemlerin alınabilmesi için yetki talep edilir. Son aşamada tehdit unsuruna verilen hayati öncelik nedeniyle kural dışı işlemlerin meşrulaştırılması sağlanır. Kısacası güvenlikleştirme, bir konunun politika yapıcılar tarafından güvenlik gündemine eklemlenmesi ve güvenlik-güvensizlik ikilemine dayalı söylemler doğrultusunda şekillenen olağanüstü kararların alınmasını kolaylaştırır.

Kopenhag Okulu temsilcileriyle benzer yaklaşıma sahip Paris Okulu temsilcileri güvenlik olgusunun, güvenlik profesyonelleri tarafından günlük yaşamın güvensizleştirilmesiyle inşa edildiğine inanır. Paris Okulu bununla birlikte esasen bir güvensizlik oluşturan güvenlikleştirme süreçlerini sadece konuşmalardan ibaret görmenin eksik bir yaklaşım olduğunu savunur. Paris Okulu'nun burada ileri sürdüğü alternatif yaklaşım, güvenlikleştirme süreci boyunca kurumların, kontrol mekanizmalarının ve uygulamaların analizlere dahil edilmesi gerektiğidir. Bu açıdan güvenlikleştirme sürecini Kopenhag Okulu temsilcileri “konuşma” ve Paris Okulu temsilcileri “uygulama” yönüyle inceler.

Bu tez 2011-2019 arasındaki sekiz yıllık dönemde siyasi, ekonomik ve toplumsal sorunlardan ötürü bazı Ortadoğu ve Afrika ülkelerinden Avrupa ülkelerine yaşanan düzensiz kitlesel göçün özünde insani bir konu olmasına rağmen aşırı sağ partilerin de etkisiyle zaman içerisinde güvenlik konusu haline getirilmesini ve bunun oluşturduğu etkileri incelemiştir. Bir diğer ifadeyle tez, sekiz yıllık süre zarfında ikisi de AB üyesi olan Macaristan ve Yunanistan'a dışarıdan yaşanan düzensiz kitlesel göç hareketliliğinin nasıl bir güvenlik sorunu haline getirildiğini ve bu süre zarfında aşırı sağ partilerin nasıl bir rol üstlendiğini mukayeseli şekilde ortaya çıkarmıştır. Transit ülkeler olmalarından ötürü Avrupa'nın tecrübe ettiği göç krizinden en fazla etkilenen ülkeler arasında ilk sıralarda yer almaları, Macaristan ve Yunanistan'ın bu tezde odağa alınmasındaki birincil sebepler olmuştur. Bununla birlikte tez, düzensiz göç konusunun güvenlik meselesi haline

getirilişini Kopenhag ve Paris okullarının güvenlikleştirme modelleri ekseninde ileri sürdükleri kuramsal argümanları cem ederek analiz etmiştir.

Tezin elde ettiği sonuçlara gelindiğinde öncelikle Macaristan'da Orban hükümetinin siyasi bir tercihte bulunarak düzensiz kitlesel göç konusunu insani bir durum olarak değerlendirmek yerine Macaristan devleti, toplumu, kültürü ve ekonomisi için tehdit olarak kurguladığı ve çok boyutlu bir güvenlik meselesi haline dönüştürdüğü tespit edilmiştir. Dolayısıyla Başbakan Orban ve hükümeti bu süreçte ön safta yer alarak düzensiz göçü güvenlikleştiren aktörler olmuştur. Böylece Macaristan'da hükümet destekli bir göç karşıtı strateji izlenmiştir. Aşırı sağcı Jobbik ile hükümetin kontrolündeki medya ise bu sürece destek vererek işlevsel birer aktör olarak vazife almıştır. Bu aktörler güvenlikleştirme siyasetini yönlendirirken ulusal güvenlik, iç güvenlik, kültürel güvenlik ve ekonomi güvenliği temalarına başvurmuştur. Bu aktörlerin ikna etmeye çalıştığı kitle ise Macar toplumuyla sınırlı kalmıştır.

Kısa süre zarfında düzensiz göçmenlerin sayısındaki hızlı artış, büyük Avrupa ülkelerinde yaşanan terör saldırıları, toplumun yabancıları dışlayan kültürü ve göçmenlere yönelik daha önce tecrübe edilen travmalar Macaristan'da göçün güvenlikleştirilmesini kolaylaştırmıştır. Süreç boyunca yapılan göç karşıtı konuşmaların yanı sıra devreye sokulan olağanüstü düzenlemeler, güvenlikleştirmenin uygulamadaki başarısını gösteren en önemli gelişmeler olarak kayıtlara geçmiştir. Nihayetinde Orban hükümetinin göç karşıtı stratejisi büyük oranda başarıya ulaşmış ve düzensiz göçmenlerin ülkeye yönelmesi kısıtlanmıştır. Göçmenlere karşı alınan önlemlerin toplum nezdinde benimsenmesinde ise ciddi bir sorunla karşılaşılmamıştır.

Yunanistan'da düzensiz göçmenlere yönelik inşa edilen tehdit algıları göreve gelen hükümetlerin siyasi önceliklerini belirlemiş, devlet kurumlarının rutin siyasi düzenlerini ve işleyişlerini bozmuş ve düzensiz göç sorununun çözümüne yönelik olağanüstü yöntemlerin benimsenmesini kolaylaştırmıştır. Bunların yanı sıra Yunanistan'da düzensiz göç olağanüstü bir güvenlik konusu haline getirilirken görevdeki Yunan siyasi elitler siyasi bir tercihte bulunarak düzensiz kitlesel göç konusunu insani bir durum olarak değerlendirmek yerine ülke için tehdit olarak kurgulamıştır. Farklı dönemlerde görev yapan hükümetlerin üyeleri bu süreçte ön safta yer alarak düzensiz göçü güvenlikleştiren aktörler olmuştur. Böylece Yunanistan'da hükümet destekli bir göç karşıtı strateji

izlenmiştir. Çıpras liderliğindeki SYRIZA hükümeti ise her ne kadar göçmenlere yönelik olumlu söylemlerde bulunmuş olsa da önceki hükümetlerin göç karşıtı uygulamalarını devam ettirdiği için meta güvenlikleştirmenin parçası olmuştur. Aşırı sağcı Altın Şafak ise bu sürece göç karşıtı siyasi duruşundan ötürü destek vererek işlevsel birer aktör olarak vazife almıştır. Bu aktörler güvenlikleştirme siyasetini yönlendirirken ulusal güvenlik, iç güvenlik, kültürel güvenlik ve ekonomi güvenliği temalarına başvurmuştur. Son olarak bu aktörlerin ikna etmeye çalıştığı kitle Yunan toplumu ve AB olmuştur.

Kısa süre zarfında düzensiz göçmenlerin sayısındaki hızlı artış, ülkenin daha önce yaşadığı Arnavut düzensiz göçmenler travmasının meydana getirdiği olumsuz etkiler ve büyük Avrupa ülkelerinde yaşanan terör saldırıları güvenlikleştirme sürecini kolaylaştırmıştır. Süreç boyunca yapılan göç karşıtı konuşmaların yanı sıra devreye sokulan olağanüstü düzenlemeler, güvenlikleştirme siyasetinin uygulamadaki başarısını gösteren en önemli gelişmeler olarak kayıtlara geçmiştir. Nihayetinde Yunan siyasi elitlerinin ve güvenlik profesyonellerinin göç karşıtı stratejisi büyük oranda başarıya ulaşmış ve düzensiz göçmenlerin ülkeye yönelmesi kısıtlanmıştır. Göçmenlere karşı alınan önlemlerin toplum nezdinde benimsenmesinde ciddi bir sorunla karşılaşılmamıştır. AB ise Yunanistan'ın sadece kendisiyle iş birliği yaparak aldığı kararları kabullenmiştir.

Düzensiz göç konusunun güvenlikleştirilmesiyle ilgili olarak Macaristan ve Yunanistan'ın söylem, strateji, süreç ve sonuçlar bakımından benzeştiği ya da farklılaştığı cihetler sekiz başlıkta özetlenebilir. Birincisi, her iki ülke düzensiz göç meselesinin insani boyutunu görmezden gelmiş ve kendilerine yönelen düzensiz göçmenleri salt güvenlik sorunu olarak değerlendirmiştir. Tehdidin güvenlikleştirici aktörlerin dile getirdikleri kadar büyük ve derin olup olmadığı ise tartışmalı bir konudur. Zira göç krizinden en fazla etkilenen ülkeler arasında yer alan Türkiye'ye, Macaristan ve Yunanistan'dan çok daha fazla düzensiz göçmen yönelmiştir. Buna paralel olarak düzensiz göçmenler nezdinde Macaristan ve Yunanistan hedef ülke olmaktan ziyade Avrupa'nın büyük ülkelerine ulaşma yolunda sadece bir transit ülke olarak kabul görmüştür. Dolayısıyla her iki ülkede güvenlikleştirici aktörlerin abartılı söylemlerine karşın tehdidin bu ülkeler açısından o kadar da büyük ve derin olduğunu belirtmek mümkün değildir. Buna karşın güvenlikleştirici aktörler açısından bir tehdidin gerçek olup olmadığı önemli olmadığı için bu aktörler, düzensiz göçü peşinen bir tehdit olarak kabul etmişler ve hedef kitlelerini bu tehdidin varlığı noktasında ikna etmişlerdir.

İkincisi, dönem olarak Macaristan’da düzensiz göç meselesinin güvenlikleştirilmesi 2015 ve sonrasında, Yunanistan’da ise 2011 ve sonrasında tekabül etmektedir. Dolayısıyla Yunanistan’daki güvenlikleştirme süreci Macaristan’daki güvenlikleştirme sürecinden daha evvel başlamış ve daha uzun sürmüştür.

Üçüncüsü, ilgili aktörlerin konuşmalarından hareketle Macaristan ve Yunanistan’da göç, güvenlik meselesi haline getirilirken güvenlikleştirici ve işlevsel aktörler, dört güvenlik (ulusal, iç, kültürel ve ekonomik) temasından yoğun şekilde istifade ederek güvenlikleştirme sürecini anlamlı kılmaya çalışmıştır. Dolayısıyla Türkiye gibi Suriyelilere ve diğer göçmen gruplarına yönelik insani yaklaşım sergileyen ülkelerin aksine Macaristan ve Yunanistan, bu kişileri çok boyutlu bir tehdit olarak görmüştür. Böylece her iki ülke kendilerine sığınan ya da sığınmak isteyen kişileri uluslararası koruma altına almak yerine “meşru” bir sebebe dayanarak kendi sınırlarının haricinde tutmaya çalışmıştır.

Dördüncüsü, göçü güvenlikleştiren aktör Macaristan’da Başbakan Orban ve yakın çevresinde bulunan bazı hükümet üyeleri olmuştur. Yunanistan’da ise 2011 ve sonrasında sık sık iktidar değiştiği için göçün güvenlikleştirilmesi hükümetlerin üzerinde bir konu olarak devlet düzeyinde süreklilik arz etmiştir. Yine de peşi sıra göreve gelen hükümetler, göçmenleri durdurma yolunda olağanüstü tedbirler alabilmek için bu kişileri bir güvenlik sorunu olarak algılamış ve bu sorunu “bertaraf” etmenin yollarını aramıştır.

Beşincisi, Jobbik ve Altın Şafak göçün güvenlikleştirilmesine gerek göç karşıtı nefret söylemleri üreterek gerekse hükümetin aldığı göç karşıtı kararlara destek vererek işlevsel aktör olarak hareket etmiştir. Böylece her iki parti varoluşsal tehdit söylemini devam ettirerek güvenlikleştirme kazanımlarının kanıksanmasına yardımcı olmuştur. Etnik ve dini kimlik siyasetine dayanmalarından ötürü genel olarak yabancı karşıtı olmaları ve daha önemlisi ülke siyasetinde kendilerine alan açıp oylarını arttırma hevesi, aşırı sağ partilerin göçün güvenlikleştirilmesine destek vermelerindeki en önemli sebepler olmuştur. Daha önemlisi göçün güvenlikleştirilmesine destek veren aşırı sağcı Jobbik ve Altın Şafak bir yandan kendi hükümetlerinin güvenlikleştirme söylemlerinin retorliğini güçlendirmiş diğer yandan güvenlikleştirme söylemlerinin sürekliliğine ve olağanlaşmasına katkı sağlamıştır. Bunun yanında Macaristan’da ana akım medya hükümetin kontrolünde olduğu için bu ülkedeki medya organları da hükümetin göç karşıtı

politikasını meşrulaştıran içerikler üreterek ve yayarak aşırı sağ parti Jobbik'le birlikte işlevsel aktör rolünü üstlenmiştir.

Altıncısı, göçü güvenlikleştiren aktörlerin kendilerine muhatap aldıkları ve olağanüstü kararların uygulanmasında rızalarını talep ettikleri hedef kitleler her iki ülkede öncelikle toplumlar olmuştur. Bunun yanında Yunanistan'daki güvenlikleştirici aktörler kurumsal olarak bir bütün halinde AB'yi de kendilerine hedef edinmiştir.

Yedincisi, Macaristan'ın kısa süre içerisinde hızlı bir düzensiz göç akışına maruz kalması, bazı Avrupa ülkelerinde yaşanan terör saldırılarının yol açtığı korku atmosferi, toplumun genel olarak yabancıları dışlayan kültürel yapısı ile önceden kalma siyasi ve toplumsal travmalar bu ülkede göçün güvenlikleştirilmesini kolaylaştıran faktörler olmuştur. Aynı yaklaşımla Yunanistan'da da ülkenin geniş kapsamlı kitlesel bir düzensiz göçe maruz kalması ve büyük Avrupa ülkelerinde yaşanan kanlı terör saldırılarının yol açtığı korku atmosferi, bu ülkede göçün güvenlikleştirilmesini kolaylaştıran en önemli faktörler olmuştur.

Sekizincisi, her iki ülkedeki güvenlikleştirici aktörler düzensiz kitlesel göçü kendi toplumlarının ve ulus devletlerinin varlığı için ciddi bir tehdit olarak algılamıştır. Bundan ötürü ilgili aktörler, bu tehdidi bertaraf etmek için bir zamanlar aşırı sağ partilerin dile getirdikleri göç karşıtı vaatleri tatbik etmiştir. Örneğin Macaristan ve Yunanistan göçmenlerin düzensiz giriş yaptıkları sınır hatlarına duvar örme, düzensiz göçmenleri sınırın diğer tarafına geri itme ve sığınma/iltica başvurularını zorlaştırma gibi sonuç odaklı yöntemlere başvurmuştur. Burada hemen belirtmek gerekir ki elbette her devletin kendi sınırlarını yasa dışı faaliyet gösteren kişilere ya da gruplara karşı fiziksel ve/ya yasal olarak koruma hakkı vardır. Ancak günümüzde uluslararası mülteci kabul rejimi doğrultusunda devletlerin, mücbir sebeplerden ötürü ülkelerine sığınan kişileri çeşitli şekillerde koruma altına almaları ya da en azından bu kişilerin sığınma talebinde bulunmalarına izin vermeleri beklenir. Buna karşın Macaristan ve Yunanistan, evrensel insani değerleri ve uluslararası mülteci kabul rejimini göz ardı ederek istenmeyen nüfus hareketleri kapsamında değerlendirdikleri göçmenleri kendi sınırlarının dışında bırakmaya çalışmıştır. Bu açıdan her iki ülke de düzensiz göç meselesine insan hakları ya da insani değerler yerine maliyet ve yük eksenli yaklaşmıştır.

Tablo 20: Macaristan ve Yunanistan’da Güvenlikleştirme Siyasetinin Unsurları

	Macaristan	Yunanistan
Güvenlikleştirme Dönemleri	2015 ve sonrası	2011 ve sonrası
Başvuru Nesneleri	Ulusun, ülkenin, kültürün ve ekonominin güvenliği	Ulusun, ülkenin, kültürün ve ekonominin güvenliği
Güvenlikleştirici Aktörler	Orban hükümetleri	PASOK, Yeni Demokrasi ve SYRIZA hükümetleri
İşlevsel Aktörler	Jobbik ve medya	Altın Şafak
Hedef Kitleler	Macar toplumu	Yunan toplumu ve AB
Kolaylaştırıcı Faktörler	Düzensiz göçmenlerin sayısındaki hızlı artış, Avrupa’daki terör saldırıları, yabancı karşıtı toplumsal kültür, siyasi ve tarihi travmalar	Düzensiz göçmenlerin sayısındaki hızlı artış, Avrupa’daki terör saldırıları, Arnavut göçmen travması
Çıktılar	Göç karşıtı düzenlemeler	Göç karşıtı düzenlemeler

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

Aşırı sağ partilerin aktif olarak yer aldığı güvenlikleştirme süreçlerinin sonucunda mercek altına alınan ülkelerde göçmenlere yönelik insan hakkı ihlallerinin ortaya çıkması dikkat çekicidir. Burada her fırsatta liberal insan haklarına vurgu yapan ve bu konuyla ilgili normların oluşumunda önemli bir rol üstlenen AB üyesi ülkelerin, kriz dönemlerinde sırf kendi güvenliklerini koruma amacıyla göç karşıtı uygulamalara yönelmeleri bir paradoksa işaret etmektedir. Bu durum Paris Okulu temsilcilerinin yoğun şekilde temas ettikleri üzere AB üyesi ülkelerde daha fazla güvenlik adı altında devreye sokulan uygulamaların belirli insan hakları ihlallerine yol açtığı tespitinin ne kadar haklı olduğunu göstermektedir.

Macaristan ve Yunanistan’da göçün güvenlikleştirilmesi meselesi kuramsal açıdan önemli bir farklılık barındırmaktadır. Esasen Macaristan vakasındaki bulgular Kopenhag Okulu’nun ortaya koyduğu argümanları, Yunanistan vakasındaki bulgularsa Paris Okulu’nun ortaya koyduğu argümanları tasdik etmektedir. Zira Macaristan’da Orban hükümeti başından sonuna kadar göç karşıtı bir strateji izlemiş ve buna yönelik kararlar almış ve uygulamalar geliştirmiştir. Bu tespitler Yunanistan’da da 2011-2015 arasındaki dönem için söylenebilir. Ancak 2015-2019 arasındaki dönemde ülkeyi yöneten SYRIZA iktidarı söylemde göçmenlere yönelik daha ılımlı bir dil kullanmışsa da önceki yönetimlerden kalan güvenlikleştirme pratiklerini sürdürerek söylemde ve eylemde farklı davranmıştır. Dolayısıyla SYRIZA iktidarının takip ettiği göç politikasında konuşmalarla eylemler arasında tezatlıklar bulunduğu için Yunanistan vakası Paris Okulu’nun konuyla

ilgili getirdiği alternatif yaklaşımın doğruluğunu ortaya koymaktadır. Bundan dolayı güvenlikleştirme analizleri yapılırken Paris Okulu'nun savunduğu “kurumlar-kontrol mekanizmaları-uygulamalar” analizinin ilgili çalışmalarda daha fazla dikkate alınması gerektiği somut bir gerçeklik olarak durmaktadır.

Bu anlatılardan hareketle tez, iki Avrupa lkesi özelinde g karşıtı politikaların çok boyutlu güvenlikleştirme sürecinin bir ürünü olduğu ve bu sürecin önemli aktörlerinden aşırı sağ partilerin g karşıtı kararların alınmasında etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Zira her iki ülke, daha güvenli bir yaşam arzusuyla kendilerine yönelen düzensiz göçmenleri birer tehdit olarak kabullenmiş ve bundan ötürü bu süreci yönetmek ya da bu kişileri koruma altına almak yerine sadece kendi sınırlarının dışında tutmayı amaçlamıştır. İlgili ülkelerdeki mevzubahis aşırı sağ partiler de kendi siyasi ajandalarına uygun olarak görevdeki hükümetlerin ge karşı aldıkları kararlara söylem ve eylem düzeylerinde destek çıkmıştır. Bu sayede ge karşı alınan kararların meşrulaştırılmasına katkı sağlamışlardır.

Macaristan ve Yunanistan'da hükümet görevini icra eden merkez sağ partilerle bunların ideolojik açıdan rekabet içerisinde olduğu aşırı sağ partiler arasında g meselesiyle ilgili görüş farklılıklarının azalması dikkat çekici bir diğer konudur. Bu bağlamda konuyla ilgili hükümetteki partilerin oylarını kaybetmemek ya da arttırabilmek için aşırı sağ partilerin g karşıtı görüşlerine başvurmaları ve bunları uygulamaya dökmeleri, aşırı sağ partilerin kendi ajandalarını kabul ettirdiklerini göstermektedir. Buradan hareketle Avrupa'daki aşırı sağ partilerin ülke siyasetine etkilerinin sadece seçim başarılarıyla sınırlı olmadığı ve bu partilerin g meselesiyle ilgili kendi g karşıtı görüşlerini hükümetteki partilere kabul ettirme suretiyle etkilerini arttırdıkları argümanını doğrulanmaktadır.

Buraya kadarki sonuçlardan hareketle tez, konuya dair bilimsel yazına  açıdan katkı sağlamıştır. İlk olarak tez güvenlikleştirme çalışmalarına önemli katkılar sunan Kopenhag ve Paris okullarını bir araya getirerek iki okulun argümanlarından müşterek şekilde istifade etmiştir. Bu açıdan tez; yöntem olarak Kopenhag Okulu'nun konuşma eylemi analizi ile Paris Okulu'nun benimsediği kurumlar, kontrol mekanizmaları ve uygulamalar analizini cem ederek karma bir yöntem benimsemiştir. Böylece bilimsel yazında iki okulu bir araya getirerek kullanan nc çalışmalar arasında yer almıştır. İkinci olarak tez, Macaristan ve Yunanistan'ı gn güvenlikleştirilmesi bağlamında karşılaştırmalı

şekilde ele alarak bilimsel yazına ülke ve mukayese odaklı katkı sağlamıştır. Üçüncü olarak tez, Macaristan ve Yunanistan özelinde Avrupa ülkelerinde göçün güvenlikleştirilmesinde aşırı sağ partilerin nasıl bir rol üstlendiğini analiz ederek konuya farklı bir açıdan katkı sağlamıştır.

Avrupa’da göçün güvenlikleştirilmesinde aşırı sağ partilerin rolüne dair gelecekte yapılabilecek araştırmalara dair bazı çıkarımlarda bulunulabilir. Buna göre öncelikle Bulgaristan, Malta ve Polonya gibi az çalışılan göç güzergahındaki ülkelerin farklı veçheleriyle tahlil edilmesi konuya dair bilimsel yazına somut katkılar sunacaktır. Bu tür ülkelerin karşılaştırmalı şekilde çalışılması ise bunlar arasındaki durumsal benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koyması bakımından çok daha değerli olacaktır. Ayrıca konuya dair mevcut çalışmaların önemli bir kısmı, sadece Kopenhag Okulu’nun ortaya koyup geliştirdiği konuşma eylemi analizine dayalı güvenlikleştirme kuramına dayanmaktadır. Halbuki özellikle göçün güvenlikleştirilmesi konusuyla ilgili postyapısalcı temellere dayalı Paris Okulu’nun da kendi içinde tutarlı ve güncel argümanları vardır. Burada bazı araştırmacıların göçmenleri insani açıdan korumaya dikkat çeken AB’nin sahadaki bazı uygulamalarının, Birliğin söylemleriyle uyummadığı tespitinden hareketle hazırladıkları çalışmalarda yöntem olarak Kopenhag Okulu’nun konuşma eylemi analizinden ziyade Paris Okulu’nun üzerinde durduğu kurumlar-kontrol mekanizmaları-uygulamalar analizini benimsemeleri dikkate değer çalışmalardır.

Bunun yanı sıra bu tezde olduğu gibi Kopenhag Okulu ve Paris Okulu’nun kuramsal açıdan başlangıç noktaları itibarıyla benzer konumlarda olmaları ve söylem-eylem noktasında birbirlerini tamamlamaları nedeniyle ikisinin bir arada kullanıldığı eklektik çalışmalar hazırlanabilir. Ayrıca konuya dair gelecekte yapılacak çalışmalarda aşırı sağ ideolojinin ana bileşeni siyasi partiler kadar muhalefet ve medya gibi diğer bileşenlerin göçün güvenlikleştirilmesi noktasında nasıl bir rol üstlendiğini ortaya çıkarmak literatürü zenginleştirebilir.

Ayrıca bu tezin yazıldığı sıralarda yaşanmakta olan Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle can güvenlikleri tehlikeye giren Ukraynalıların Avrupa ülkelerine başlattıkları düzensiz kitlesel göç meselesi de üzerinde araştırma yapılması gereken bir konudur. Zira 2011 ve sonrasında Avrupa’ya yönelen Ortadoğu ve Kuzey Afrika menşeli düzensiz kitlesel göçü engellemek için yoğun çaba sarf eden Avrupa ülkeleri, mevzu 2022 Mayıs sonu

rakamlarına göre sayıları 6,5 milyonu aşan Ukraynalı düzensiz göçmenler olduğunda bambaşka bir tutum sergileyerek açık kapı politikası izlemiştir. Konuyla ilgili farklılıklar Avrupalı siyasi elitlerin söylemlerine yansımıştır. Örneğin Bulgaristan Başbakanı Kiril Petkov, Ukraynalılar hakkında “Bu insanlar zeki, eğitilmiş insanlar. Bunlar alışık olduğumuz geçmişi belirsiz, terörist bile olabilecek insanlar değil” açıklamasında bulunmuştur. Yunanistan Göç Bakanı Notis Mitarachi ise Meclisteki konuşmasında Ukraynalılar için “Bunlar gerçek göçmen” ifadesini kullanmıştır. Avrupa açısından iki grupta yer alan göçmenlerle kültürel farklılıkları ya da benzerlikleri ima eden “sizin göçmenleriniz” ve “bizim göçmenlerimiz” tartışmasını başlatan bu gelişme, Avrupa ülkeleri açısından çelişkili bir durumdur. Dolayısıyla 2011-2019 arasında Avrupa’ya yaşanan düzensiz göç ile 2022’de Avrupa’ya yaşanan düzensiz göç hadiselerinde Avrupa ülkelerinin neden farklı politikalar izledikleri hususen kültürel güvenlik teması etrafında mukayese edilebilir.

Son olarak Eylül 2022’de İtalya’da gerçekleşen erken genel seçim neticesinde Giorgia Meloni liderliğindeki aşırı sağcı İtalya’nın Kardeşleri Partisi yüzde 26 oyla birinci olmuştur. Faşizmin kökeni İtalya’da yıllardan sonra iktidara gelen ilk aşırı sağcı lider olma özelliğini taşıyan Meloni bilhassa yabancı karşıtı kimliğiyle bilinmektedir. Bu kimliğin bir tezahürü olarak Meloni göçün her türüne karşı çıkmakta ve önceki hükümetleri “İtalya’yı göç ülkesi haline getirmekle” suçlamaktadır. Bu minvalde İtalya’da yeni kurulan hükümetin ülkeye yönelik göçü durdurmak için yüksek düzeyde güvenlikleştirme siyaseti izlemesi beklenmektedir. Önümüzdeki süreçte İtalya’da göçü durdurmak amacıyla atılacak adımlar yakından takip edilerek aşırı sağın göçün güvenlikleştirilmesi sürecinde daha ziyade sahip olduğu işlevsel aktör rolünden güvenlikleştirici aktör rolüne geçişiyle ilgili kapsamlı çalışmalar ortaya konabilir.

KAYNAKÇA

Araştırma Raporları

- Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı. (2011). *Coping with a Fundamental Rights Emergency: The Situation of Persons Crossing the Greek Land Border in an Irregular Manner*. Viyana: Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı.
- Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi. (2019). *Report to the Greek Government on the Visit to Greece Carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 10 to 19 April 2018*. Strazburg: Avrupa Konseyi.
- Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi. (2019). *The Situation of Migrants and Refugees on the Greek Islands: More Needs to be Done*. Strazburg: Avrupa Konseyi.
- Beck, M. (2017). *Securitization of the Recent Influx of Refugees from the Middle East to Europe*. Odense: Center for Melleststudier.
- Demirtaş, B. (2019). *Mülteciler ve Güvenlikleştirme*. Güvenlik Yazıları Serisi, Sayı: 8.
- Deloy, C. (2012). *The Greeks Called to Ballot again on June 17th in a Bid to Break the Stalemate*. Paris: Fondation Rober Schuman.
- Diñç, P. (2016). *Mapping Populism: Definitions, Cases, and Challenges to Democracy*. İstanbul: İstanbul Politikalar Merkezi.
- Eralp, N. (2012). *Macaristan'da AB Temel Değerlerinden Geriye Gidiş: AB Acz İçinde mi?* TEPAV Değerlendirme Notu.
- Hisarlıoğlu, F. (2019). *Güvenlikleştirme*. Güvenlik Yazıları Serisi, No: 24.
- Gabor, B. ve Messing, V. (2016). *The Coverage of the Refugee 'Crisis' in the Austrian and Hungarian Media in Early Autumn 2015*. Budapeşte: Central European University.
- Georgiou, M. ve Zaborowski, R. (2017). *Media Coverage of the "Refugee Crisis": A Cross-European Perspective*. Council of Europe Report, No: 3.
- Gigitashvili, G. ve Sidlo, K. (2019). *Merchants of Fear: Discursive Securitization of the Refugee Crisis in the Visegrad Group Countries*. EuroMesco Policy Brief, Sayı: 89.
- Ignazi, P. (1995). *The Re-emergence of the Extreme Right in Europe*. Viyana: Institut für Höhere Studien Reihe Politikwissenschaft.
- Juhász, A. (2017). *The Year of Rearrangement the Populist Right and the Far Right in Contemporary Hungary*. Political Capital.

- Kreko, P. (2017). *Rethinking the Far Right in Hungary: Defeating Orban is Impossible without Jobbik's Votes*. Budapeşte: Friedrich Ebert Stiftung.
- Kreko, P. (2019). *Anti-Muslim Populism in Hungary: From the Margins to the Mainstream*. Brookings Report.
- Lodovici, M. vd. (2017). *Integration of Refugees in Greece, Hungary and Italy: Comparative Analysis*. Brussels: European Parliament Directorate General for Internal Policies.
- Lymouris, N. (2013). *Golden Dawn and the Right Wing Extremism in Greece*. M nlih: Personal RePEc Archive.
- Mudde, C. (2012). *The Relationship Between Immigration and Nativism in Europe and North America*. Washington: Migration Policy Institute.
- Mudde, C. (2016). *The Study of Populist Radical Right Parties: Towards a Fourth Wave*. Oslo: Center for Research on Extremism.
- Muiznieks, N. (2013). *Report Following His Visit to Greece from 28 January to 1 February 2013*. Strazburg: Council of Europe.
- Nyiri, P. (2003). *Xenophobia in Hungary: A Regional Comparison*. Budapeşte: Central European University.
- Ovenden, K. (2018). *The Terrorist Activity of Neo-Nazi Organisations in Europe: The Case of Golden Dawn*. Brüksel: GUE/NGL.
- Sakellariou, A. (2015). *Golden Dawn and Its Appeal to Greek Youth*. Atina: Friedrich Ebert Stiftung.
- Skleparis, D. (2017). *The Greek Response to the Migration Challenge: 2015-2017*. Atina: Konrad Adenauer Stiftung.
- Stelya, N. (2015). *Yunanistan'da SYRIZA'nun Yeni Zaferi: ipras için Esas Zorluk Őimdi BaŐlyor*. Ankara: SETA.
- Strik, T. (2013). *Migration and Asylum: Mounting Tensions in the Eastern Mediterranean*. Strazburg: Avrupa Konseyi.
- Szalai, A. ve G bl, G. (2015). *Securitizing Migration in Contemporary Hungary*. Budapeşte: Center for EU Enlargement Studies.
- UK Secretary of State for the Home Department. (2008). *The Economic Impact of Immigration*. Londra: The Stationery Office.
- UNDP. (1994). *Human Development Report*. New York: Oxford University Press.
-  nay, H. (2020). *G e ve Göçmenlere Karşı Alınan Sınır  nlemleri: Yunanistan*. Ankara: G  Araştırmaları Vakfı Analiz.

- WHO Europe ve Ministry of Human Capacities. (2016). *Hungary: Assessing Health-System Capacity to Manage Sudden, Large Influxes of Migrants*. Kopenhag: WHO Regional Office for Europe.
- Wike, R. vd. (2016). *Europeans Fear Wave of Refugees will Mean More Terrorism, Fewer Jobs*. Washington: Pew Research Center.
- Wike, R. vd. (2019). *Europeans Credit EU with Promoting Peace and Prosperity, but Say Brussels is out of Touch with Its Citizens*. Washington: Pew Research Center.
- Zgut, E. (2015). *Focus on Hungary: Refugees, Asylum and Migration*. Prag: Heinrich Böll Stiftung.

Çalıştay, Konferans ve Sempozyum Bildirileri

- Bennett, A. ve George, A. (1997). Process Tracing in Case Study Research. *MacArthur Foundation Workshop on Case Study Methods*. Cambridge: Belfer Center for Science and International Affairs.
- Floyd, R. (2006). When Foucault Met Security Studies: A Critique of the “Paris School” of Security Studies. *BISA Annual Conference*. İrlanda: University of Cork.
- Stivas, D. (2019). The Curious Case of the Meta-Securitization of the European Refugee Crisis in Greece after 2015. *9th Biennial Hellenic Observatory PhD Symposium on Contemporary Greece and Cyprus*. Londra: London School of Economics.
- Tosun, S. B. (2021). Yunanistan’ın Avrupa Birliği – Türkiye İlişkilerine Etkisinde Suriyeli Göçmenlerin Rolü. *Uluslararası Göç Araştırmaları Kongresi*. Ankara.
- Wæver, O. (2004). Aberystwyth, Paris, Copenhagen New “Schools” in Security Theory and Their Origins between Core and Periphery. *Paper Presented at the Annual Meeting of the International Studies Association*. Montreal.

Haberler

- “A Jobbik a menekültcunami megállítását követeli”. *HIR TV*. 31/01/2015.
- “A Jobbik Napokon Belül Népszavazást Kezdeményezhet Bevándorlás Ügyben”. *ATV*. 10/05/2015.
- “A Jobbik nem támogatja a kényszerbetelepítést, csak a fideszes lakájmédia hazudik megint”. *Alfahir*. 04/04/2018.
- “A Jobbik Volt Elnökének és a Párt Alapítójának Elegük van a Gárdából”. *NOL*. 11/03/2008.
- “AİHM Macar Magyar Garda’nın Kapatılmasını Haklı Buldu”. *BBC*. 12/07/2013.
- “Alarm at Greek Police ‘Collusion’ with Far-Right Golden Dawn”. *BBC News*. 17/10/2012.

“Altın Şafak Şiddeti Tarifeye Bağlamış”. *CNN Türk*. 05/10/2013.

“Altın Şafak’a Tepki Çıg Gibi”. *CNN Türk*. 10/06/2012.

“Aşırı Sağ Tehlike”. *DW Türkçe*. 13/08/2012.

“Azzal, hogy az Iszlám Állam által küldött terroristák is vannak a migránsok között, Európa új helyzet előtt áll, amire nincs felkészülve”. *Hirado*. 20/09/2015a.

“Convictions Force Sun to Set on Golden Dawn”. *Financial Times*. 09/10/2020.

“Does Electing a Leader with Jewish Roots Prove Jobbik has Changed?”. *The Guardian*. 12/02/2020.

“England Council Results”. *BBC News*. 07/05/2015.

“Ezt mondja a Fidesz, a Jobbik, az MSZP, az LMP és az Együtt az illegális bevándorlókról”. *Hirado*. 05/09/2015b.

“Συριακή εισβολή στον Έβρο καταγγέλει η Χρυσή Αυγή”. *News Beast*. 04/08/2012.

“Fascist Hungarian Gabor Vona: Not the Sort of Immigrant We Want in the UK”. *The Guardian*. 22/01/2014.

“Fear and Loathing in Athens: The Rise of Golden Dawn and the Far Right”. *The Guardian*. 26/10/2012.

“Fransa’da Cumhurbaşkanı Seçiminin İlk Tur Resmi Sonuçları Açıklandı”. *TRT Haber*. 26/04/2017.

“Geert Wilders Attacks Islam, Muslims’ Holy Month of Ramadan”. *Morocco World News*. 15/04/2021.

“Göçmenleri Sabun Yapacaklarmış”. *Milliyet*. 06/03/2013.

“Greece Completes Border Fence with Turkey”. *Greek Reporter*. 17/12/2012.

“Greek Court Brands Neo-Nazi Golden Dawn as Criminal Organisation”. *Euractiv*. 07/10/2020.

“Greek Far-Right Leader Savors Electoral Success”. *Reuters*. 07/05/2012.

“Greek Island Refugee Crisis”. *The Guardian*. 09/07/2015b.

“Hırvatistan’dan Göçmenlere Geçiş İzni”. *BBC Türkçe*. 16/07/2015.

“How Marine Le Pen Played the Media”. *The Guardian*. 20/04/2017.

“Hungarian MPs Sink Orban’s Anti-Migrant Plan”. *EU Observer*. 08/11/2016.

“Hungarian Parliament Votes to Challenge EU Migrant Quotas in Court”. *Reuters*. 17/11/2015.

“Hungary Closes Border with Serbia and Starts Building Fence to Bar Migrants”. *The Guardian*. 17/06/2015a.

“Hungary Completes New Anti-Migrant Border Fence with Serbia”. *Euronews*. 28/04/2017.

“Hungary Deploys ‘Border Hunters’ to Keep Illegal Immigrants Out”. *WSJ*. 18/08/2015.

“Hungary Files Court Challenge to EU Migrant Quotas”. *France 24*. 03/12/2015.

“Hungary Orders 100-Mile Serbia Border Fence to Keep out Migrants”. *The Telegraph*. 17/06/2015.

“Hungary Parliament Approves Anti-Migrant Fence”. *Yahoo News*. 06/07/2015.

“Hungary PM Orban: Europe Borders Threatened by Migrants”. *BBC News*. 21/09/2015b.

“Hungary to Build Fence at Serbian Border”. *Euractiv*. 17/06/2015.

“Hungary to Hold Referendum on EU’s Refugee Quotas”. *The Guardian*. 24/02/2016.

“Hungary’s Jobbik Party Calls for Binding Referendum on Immigration”. *Hungary Today*. 19/11/2015.

“Hungary’s Leader Calls Migration ‘Trojan Horse’ of Terrorism”. *VOA*. 07/03/2017.

“Hungary’s Orban Plays for High Stakes with Tough Stance on Migrants”, *Reuters*. 8 Eylül 2015a.

“Hungary’s Orban Suffers Rare Defeat in Refugee Vote”. *Yahoo News*. 08/11/2016.

“Hungary’s Orban: Western Europe is Under Migrant Invasion”. *AP News*. 15/03/2018.

“Hungary’s Plan to Build Fence to Deter Migrants is Criticized”. *The New York Times*. 18/06/2015.

“Hungary: No Country for Economic Migrants”. *The Budapest Beacon*. 12/01/2015.

“İrkçı Altın Şafak Lideri Müslümanları Kızdıracak”. *CNN Türk*. 10/05/2013.

“Italy Election Victors Target Era of Political Stability”. *Reuters*. 26/09/2022.

“Jakab Péter: A Jobbik Soha Nem Volt Szélsőjobbaldali Párt, Csak Megtúrt Vállalhatatlan Embereket”. *Azonnali*. 01/03/2021.

“Jobbik: Hungary has Become Migrant Destination”. *Hungary Today*. 08/08/2019.

- “Jobbik: Parties Should Consider Huxit”. *The Budapest Beacon*. 25/06/2016.
- “Jobbik: We won’t Let in Either Poor or Rich Migrants”. *The Budapest Beacon*. 13/03/2018a.
- “Jobbik’s First Measure would be an ‘Anti-Immigration Action’ Plan”. *The Budapest Beacon*. 04/04/2018b.
- “Kısıtlayıcı Macar Anayasası Yürürlükte”. *BBC Türkçe*. 02/01/2012.
- “Kimse Macaristan’da Kalmak İstemiyor”. *TRT Haber*. 03/09/2015.
- “Le Pen: I’ll Sue Madonna over Nazi Video”. *The Local*. 08/06/2012.
- “Le Pen Launches Trump-like Attack on Media as Macron Surges in Polls”. *The Local*. 27/02/2017.
- “Macaristan AB’nin Göç Sözleşmesini Dondurdu”. *Sputnik Türkiye*. 24/06/2015.
- “Macaristan Başbakanı Orban: Mülteci Akını Nedeniyle Sınırlarımız Tehdit Altında”. *T24*. 22/09/2015b.
- “Macaristan Başbakanı Orban: Avrupa Korumasız ve Zayıf”. *Anadolu Ajansı*. 15/02/2016.
- “Macaristan Başbakanı Orban: Macaristan Bir Tane Bile Göçmen Kabul Etmeyecek”. *Anadolu Ajansı*. 19/01/2018.
- “Macaristan Başbakanı Orban’dan Mülteci Referandumu Sonrası Zafer İlanı”. *BBC Türkçe*. 02/10/2016.
- “Macaristan BM’nin Göçmen Paktından Çekiliyor”. *TRT Haber*. 18/07/2018a.
- “Macaristan Dublin Kararnamesini Bozdu”. *T24*. 24/06/2015a.
- “Macaristan Sırbistan Sınırının Ardından Hırvatistan Sınırına da Tel Örgü Çekiyor”. *Anadolu Ajansı*. 18/09/2015b.
- “Macaristan Slovenya Sınırında Tel Örgüden Vazgeçti”. *NTV*. 24/08/2015.
- “Macaristan’da Göçmenlere Yardım Etmek Artık Suç”. *DW Türkçe*. 20/06/2018.
- “Macaristan’da Gülümlü Medyacılık Dönemi”. *DW Türkçe*. 21/12/2010.
- “Macaristan’da İdam Tartışması”. *DW Türkçe*. 29/04/2015.
- “Macaristan’da Mülteci Karşıtı Önlemler Anayasaya Girdi: Yardım Edene Ceza”. *BBC Türkçe*. 20/06/2018.
- “Macaristan’da OHAL Uzatıldı”. *TRT Haber*. 18/02/2018b.

“Macaristan’da OHAL Uzatılıyor”. *Sabah*. 30/08/2017.

“Macaristan’dan AB’ye ‘Egemenlik’ Tepkisi”. *Son Dakika*. 25/05/2018.

“Macaristan’ın İki Bölgesinde Olağanüstü Hal İlan Edildi”. *Hürriyet*. 15/09/2015.

“Macaristan-Sırbistan Sınırına Tel Duvar Çekiliyor”. *Dünya Bülteni*. 14/07/2015.

“Macaristan-Slovenya Sınırına Tel Örgü Çekiliyor”. *Anadolu Ajansı*. 25/09/2015a.

“Macaristan, Hırvatistan Sınırına Tel Örgü Çekmeye Başladı”. *İHA*. 18/09/2015.

“Macarlardan Ermenilere Katliam Tasarısı”. *Akşam*. 16/04/2011.

“MEPs Criticise Viktor Orban over Immigration Questionnaire”. *Financial Times*. 29/04/2015.

“Migrants Finding Little Sympathy in Hungary for Their Plight”. *AP News*. 09/09/2015.

“Migration to Europe in Charts”. *BBC*. 11/09/2018.

“Ν. Δένδιας Για Μεταναστευτικό: Εχουμε Μια Νέα Κάθοδο Των Δωριέων”. *To Vima*. 06/08/2012b.

“Ora i Neonazisti di Alba Dorata Vogliono Copiare Matteo Salvini”. *L’espresso*. 31/07/2018.

“Orban Demonises Immigrants at Paris March”. *EU Observer*. 12/01/2015.

“Orban Says Migrants Threaten ‘Christian’ Europe”. *Politico*. 03/09/2015.

“Orban: Göç Zehirdir”. *DW Türkçe*. 27/07/2016.

“Orban: Müslüman Nüfus İstemiyoruz”. *Yeni Şafak*. 04/09/2015.

“Orban’s Influence on the Media is without Rival in Hungary”. *Telex*. 23/03/2021.

“Our Culture is Better”. *The Wall Street Journal*. 29/11/2008.

“Public Opinion about Hungary’s Allies was Divided”. *Euronews*. 28/02/2020.

“Refugees Crowd at the Gates of Fortress Europe”. *Time*. 15/09/2015.

“Reuters: Η Χρυσή Αυγή προελαύνει εν μέσω οικονομικής κατάρρευσης”. *To Vima*. 14/11/2012a.

“Samaras Claims Greeks must ‘Take Back’ Cities from Immigrants”. *Neos Kosmos*. 23/04/2012.

“Samaras: No Citizenship for Immigrants, Water Cannons for Protesters”. *Greek Reporter*. 26/04/2012.

- “Tampa Crisis”. *Australian Themes*. 21/08/2006.
- “Το Κλούβιο Αβγό Του Φιδιού”. *To Vima*. 11/09/2005.
- “Türkiye-Macaristan Arasındaki Ortak Kültürel Değerler Konferansı”. *Sakarya Üniversitesi Haberler*. 01/11/2013.
- “Türk-Yunan Sınırına Nasıl Bir Duvar Planlanıyor?”. *DW Türkçe*. 05/01/2011.
- “US Embassy Cables: Greece Tackles Migration and Asylum Issues”. *The Guardian*. 11/01/2011.
- “Victator Orban Set for Third Mandate after Rocky Campaign”. *Euractiv*. 05/05/2018.
- “Viktor Orban Sees Refugee Vote as Way to Jolt the EU”. *Financial Times*. 28/09/2016.
- “Vona Gábor a Háttérbe Vonul, Csak a Tanácsaival Segíti a Jobbikot, de Még Visszatérhet”. *Hungary 168*. 12/04/2018.
- “Vona Gábor: ‘Caramelnek Szurkoltam, de Tudtam, Hogy én Vagyok a Szélsőjobboldali Párt Elnöke’ – Video”. *Blikk*. 09/06/2020.
- “Wall Street Journal: Yunanistan Sığınmacıları Zorla Türkiye’ye Gönderiyor”. *BBC Türkçe*. 21/05/2020.
- “Yunanistan’da Terör Örgütü İlan Edilen Altın Şafak Partisi’nin Yöneticilerine Hapis Cezası”. *Yeni Şafak*. 14/10/2020.
- “Yunanistan’dan Şeriat Kararı”. *Euronews Türkçe*. 10/01/2018.
- “Yunanistan’ın Dedeoğaç Kentinde Müslüman Mezarlığına İrkçı Saldırı: Yunanistan, Yunanlara Ait”. *Euronews Türkçe*. 29/05/2019.
- “380 millió forintból szítja a gyűlöletet a kormány a menekültek ellen”. *Atlatszo*. 06/08/2015.

İnternet Kaynakları

- AIDA. (2020). Country Report: Hungary. https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2021/04/AIDA-HU_2020update.pdf, Erişim Tarihi: 23/01/2022.
- AIDA ve ECRE. (2021). Country Report: Greece. <https://asylumineurope.org/reports/country/greece>, Erişim Tarihi: 23/03/2022.
- Anti-Defamation League. (2021). Extreme Right, Radical Right, Far Right. <https://www.adl.org/resources/glossary-terms/extreme-right-radical-right-far-right>, Erişim Tarihi: 25/11/2020.
- Aslan, A. (2019). Aşırı Sağ Nedir? Perspektif. <https://perspektif.eu/2019/06/01/asiri-sag-nedir>, Erişim Tarihi: 26/11/2020.

- Austrian Embassy Washington. (2017). Results of Austrian Parliamentary Election 2017. <https://www.austria.org/the-latest/2017/10/30/austrian-parliamentary-election-2017>, Erişim Tarihi: 20/10/2022.
- Australian Politics. (2001). 2001 Federal Election. <https://australianpolitics.com/elections/federal-2001>, Erişim Tarihi: 23/03/2021.
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi. (2013). Tematik Bilgi Notu: Nefret Söylemi. <https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/10122019130702nefret.pdf>, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- Baboulias, Y. (2013). Who is Nikolaos Michaloliakos? London Review of Books. <https://www.lrb.co.uk/blog/2013/october/who-is-nikolaos-michaloliakos>, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- Bakas, M. (2015). Tackling the Anti-Migrant Backlash in Greece and Europe. <https://www.greeneuropeanjournal.eu/tackling-the-anti-migrant-backlash-in-greece-and-europe>, Erişim Tarihi: 12/01/2021.
- Bigo, D. (2019). Security, Surveillance, Freedom and Human Rights in a Digital Age. http://formation.sciences-po.fr/sites/default/files/enseignement/2019/IFCO2475_plan.pdf, Erişim Tarihi: 12/01/2021.
- BMİHK. (2021). Greece: Sea and Land Arrivals Monthly. <https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean/location/5179>, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- Boesler, M. (2012). A Huge Golden Dawn Mob Led An Assault on Immigrants in Athens Last Night. Business Insider. <https://www.businessinsider.com/golden-dawn-mob-attack-greek-hairdresser-2012-11>, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- Border Violence. (2021). The Balkan Route – Background. <https://www.borderviolence.eu/background>, Erişim Tarihi: 12/01/2021.
- Camaret, C. (2016). Greece Facing Twin Crises of Debt and Migration, PM Says. <https://www.france24.com/en/20161022-interview-alexis-tsipras-greek-pm-greece-austerity-migrants-refugees>, Erişim Tarihi: 19/04/2021.
- Center for Migration Studies. (2013). Greece’s “Golden Dawn” and the Anti-Immigrant Platform. <https://cmsny.org/greeces-golden-dawn-and-the-anti-immigrant-platform>, Erişim Tarihi: 12/01/2021.
- CIA. The World Fact Book. <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/greece/#people-and-society>, Erişim Tarihi: 20/09/2021.
- Constitute Project. (2011). Hungary’s Constitution. https://www.constituteproject.org/constitution/Hungary_2011.pdf, Erişim Tarihi: 12/01/2021.

- Counter Extremism Project. (2021). Jobbik. <https://www.counterextremism.com/threat/jobbik>, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- Court of Justice of the European Union. (2020). Press Release No: 161/20. <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2020-12/cp200161en.pdf>, Erişim Tarihi: 19/01/2021.
- Court of Justice of the European Union. (2021). Judgment of the Court (Grand Chamber) of 16 November 2021. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62019CJ0821>, Erişim Tarihi: 19/01/2021.
- Csaky, Z. (2016). The Far Right Hungarian Party Jobbik is Moderating. Is That a Good Thing? Freedom House. <https://freedomhouse.org/article/far-right-hungarian-party-jobbik-moderating-good-thing>, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- Demirkan, T. (2018). Grafiklerle: Avrupa'da Gçmen Karşıtlığının En Yüksek Olduğu lkeler. BBC Türkçe. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43392262>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- Diekmann, K. (2016). Greek Prime Minister Tsipras Says Its Position in Europe is a Blessing and a Curse. Business Insider. <https://www.businessinsider.com/bi-de-interview-with-alexis-tsipras-2016-3>, Erişim Tarihi: 10/03/2022.
- Diskaya, A. (2013). Towards a Critical Securitization Theory: The Copenhagen and Aberystwyth Schools of Security Studies. E-International Relations. <https://www.e-ir.info/2013/02/01/towards-a-critical-securitization-theory-the-copenhagen-and-aberystwyth-schools-of-security-studies/>, Erişim Tarihi: 02/10/2020.
- ECRE. (2015). Hungary Reverses Suspension of Dublin Regulation. <https://ecre.org/hungary-reverses-suspension-of-dublin-regulation>, Erişim Tarihi: 26/10/2020.
- ECRE. (2019a). Hungary: Government Extends the State of Crisis due to Mass Migration. <https://ecre.org/hungary-government-extends-the-state-of-crisis-due-to-mass-migration/>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- ECRE. (2019b). Greece: New Restrictions on Rights and Procedural Guarantees in International Protection Bill. <https://ecre.org/greece-new-restrictions-on-rights-and-procedural-guarantees-in-international-protection-bill/>, Erişim Tarihi: 27/03/2022.
- ECRE. (2020). Greece: 10,000 People Prevented Access, Lockdown Extended, Recognition Rate Increases. <https://ecre.org/greece-10000-people-prevented-access-lockdown-extended-recognition-rate-increases/>, Erişim Tarihi: 19/03/2022.
- ECRE. (2021). Country Report: Short Overview of the Asylum Procedure. <https://asylumineurope.org/reports/country/greece/asylum-procedure/general/short-overview-asylum-procedure/>, Erişim Tarihi: 19/03/2022.

- Election Resources. 2006 National Assembly Election Results - Hungary Totals. <http://electionresources.org/hu/assembly.php?election=2006®ion=>, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- Ereker, F. Paris Okulu. <http://www.secopedia.org/paris-okulu>, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- EU Commission. (2015). Refugee Crisis – Q&A on Emergency Relocation. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/MEMO_15_5698, Erişim Tarihi: 19/03/2022.
- EU Commission. (2022). Financial Support from the EU. https://ec.europa.eu/home-affairs/pages/page/financial-support-eu_en, Erişim Tarihi: 20/03/2022.
- EUR-Lex. (2006). Document 32006R0562. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32006R0562>, Erişim Tarihi: 19/03/2022.
- European Parliament. Results by National Party: 2009-2014. <https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/en>, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- European Parliament. (2012). Answer Given by Ms Malmström on Behalf of the Commission Question Reference: E-001772/2012. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-7-2012-001772-ASW_EN.html, Erişim Tarihi: 04/03/2022.
- Eurostat. (2016). Asylum in the EU Member States Record: Number of over 1,2 Million First Time Asylum Seekers Registered in 2015. <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf/790eba01-381c-4163-bcd2-a54959b99ed6>, Erişim Tarihi: 24/10/2020.
- Eurostat. (2021a). Third Country Nationals Found to Be Illegally Present: Annual Data. https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_eipre&lang=en, Erişim Tarihi: 24/10/2020.
- Federal Statistical Office of Germany. (2020). Changed Migration Patterns in the Covid-19 Pandemic Year of 2020. <https://www.destatis.de/EN/Themes/Society-Environment/Population/Migration/migrations-patterns-covid.html>, Erişim Tarihi: 27/09/2022.
- Freedom House. (2021). Hungary. <https://freedomhouse.org/country/hungary/nations-transit/2021>, Erişim Tarihi: 23/08/2021.
- FRONTEX. (2012). Frontex Accepts Greece's Request for Rapid Border Intervention Teams. <https://frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-accepts-greece-s-request-for-rapid-border-intervention-teams-amcPjC>, Erişim Tarihi: 12/03/ 2022.
- Golden Dawn. (2012). Political Positions. <http://www.xryshaygh.com/index.php/kinima/thesis>, Erişim Tarihi: 20/08/2020.

- Golden Dawn. (2015). For a Free and Strong Greece. http://www.xryshaygh.com/assets/files/xa_ethniko_sxedio.pdf, Erişim Tarihi: 20/08/2020.
- Government Gazette of the Hellenic Republic. (2015). Law 4332. <https://www.ypes.gr/UserFiles/24e0c302-6021-4a6b-b7e4-8259e281e5f3/metan-n4332-2015.pdf>, Erişim Tarihi: 20/08/2020.
- Global Compact for Migration. (2018). Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. https://refugeesmigrants.un.org/sites/default/files/180713_agreed_outcome_global_compact_for_migration.pdf, Erişim Tarihi: 20/08/2020.
- Gniazdowski, M. (2015). Czech Republic, Slovakia, Hungary and Romania, ‘No’ to Allocating Refugee Quotas. <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2015-09-23/czech-republic-slovakia-hungary-and-romania-no-to-allocating-refugee>, Erişim Tarihi: 23/10/2022.
- Greece Prime Minister’s Press Office. (2012). Speech by Prime Minister Antonis Samaras at the New Democracy Central Committee. <https://primeminister.gr/2012/07/24/9599>, Erişim Tarihi: 20/08/2020.
- Hellenic Parliament. The Parliament, the Political System and Elections. <https://www.hellenicparliament.gr/en/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Ekloges/Eklogika-apotelesmata-New/>, Erişim Tarihi: 20/09/2021.
- Hellenic Republic Ministry of Migration and Asylum. (2020). Facilities/Temporary Reception. <https://migration.gov.gr/en/ris/perifereiakes-monades/domes/>, Erişim Tarihi: 17/10/2022.
- Human Rights First. (2015). The Jobbik Party in Hungary: History and Background. <https://www.humanrightsfirst.org/sites/default/files/Jobbik-Party-Fact-Sheet-final.pdf>, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- Human Rights Watch. (2012). Yunanistan: Göçmenler Sokaklardaki Korkuyu Anlatıyor. <https://www.hrw.org/tr/news/2012/07/10/246901>, Erişim Tarihi: 12/03/2022.
- Human Rights Watch. (2018a). Greece: Violent Pushbacks at Turkey Border. <https://www.hrw.org/news/2018/12/18/greece-violent-pushbacks-turkey-border>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- Human Rights Watch. (2018b). Greece: Dire Conditions for Asylum Seekers on Lesbos. <https://www.hrw.org/news/2018/11/21/greece-dire-conditions-asylum-seekers-lesbos>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- Hungarian Central Statistical Office. (2021). Asylum Seekers in Hungary and Persons Granted International Protection Status. https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/en/nep0026.html, Erişim Tarihi: 12/01/2022.

- Hungarian Helsinki Committee. (2017). Two Years After: What's Left of Refugee Protection in Hungary? https://helsinki.hu/wp-content/uploads/Two-years-after_2017.pdf, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- Hüseyinoğlu, A. ve Sakellariou, A. (2018). Islamophobia in Greece: National Report 2017. <http://www.islamophobiaeurope.com/wp-content/uploads/2018/04/Greece.pdf>, Erişim Tarihi: 26/03/2022.
- Info Migrants. (2019a) Migrant Deaths: 19,000 in Mediterranean in Past 6 Years. <https://www.infomigrants.net/en/post/20055/migrant-deaths-19-000-in-mediterranean-in-past-6-years#:~:text=The%20year%202016%20was%20particularly,1%2C041%20migrants%20died%20at%20sea>. Erişim Tarihi: 26/10/2020.
- Info Migrants. (2019b) Greek Nationalists' Pork and Booze Barbecue Targets Muslim Refugees. <https://www.infomigrants.net/en/post/20724/greek-nationalists-porkandbooze-barbecue-targets-muslim-refugees>, Erişim Tarihi: 21/03/2022.
- IOM. (2014). Hungary. <https://www.iom.int/countries/hungary>, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- IOM. (2016). Mediterranean Migrant Arrivals in 2016: 160,547; Deaths: 488. <https://www.iom.int/news/mediterranean-migrant-arrivals-2016-160547-deaths-488>, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- Jobbik. (2020). Jobbik's Brief History. https://www.jobbik.com/short_summary_about_jobbik, Erişim Tarihi: 29/11/2020.
- Jobbik. Jobbik Declaration of Principles. https://www.jobbik.com/declaration_of_principles, Erişim Tarihi: 10/12/2020.
- Jobbik. Policies. <https://www.jobbik.com/policies>, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- Jobbik. Jobbik Principles for Hungary's Governance after 2022. https://www.jobbik.com/principles_for_hungarys_governance_after_2022, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- Jobbik Foreign Affairs Committee. (2010). A Guide to Jobbik's Parliamentary Electoral Manifesto for National Self-Determination and Social Justice. <https://www.jobbik.com/sites/default/files/Jobbik-RADICALCHANGE2010.pdf>, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- Jobbik-a. Peter Jakab: Jobbik must Become Hungary's Largest Trade Union. https://www.jobbik.com/peter_jakab_jobbik_must_become_hungarys_largest_trade_union, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- Juhasz, A. (2016). Hungary: Migration Trends and Political Dynamics. Political Capital https://www.politicalcapital.hu/hireink.php?article_read=1&article_id=2210, Erişim Tarihi: 27/01/2022.

- Kaklamanis, N. Twitter paylaşımı. (2015). https://twitter.com/nkaklamanis/status/634650912347267073?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E634650912347267073%7Ctwgr%5E%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.newsit.gr%2Fpolitik%2Fnikitas-kaklamanis-sta-nisia-mas-ginetai-kateythynomeni-apovasi-islamiston%2F1392963%2F, Erişim Tarihi: 20/04/2022.
- Kisbedenek, A. (2015). The Quota Increases the Terror Threat. Getty Images. <https://www.gettyimages.com.au/detail/news-photo/full-page-advertising-is-seen-in-a-copy-of-the-national-news-photo/499755752?adppopup=true>, Erişim Tarihi: 27/01/2022.
- Le ministère de l'Intérieur. (2022). Résultats des élections législatives 2022. [https://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult__legislatives-2022/\(path\)/legislatives-2022/FE.html](https://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult__legislatives-2022/(path)/legislatives-2022/FE.html), Erişim Tarihi: 09/10/2022.
- Leivaditi, N. ve Papatzani, E. (2020). Migration Policies and Practices in Greece 2011-2018. Respond. https://respond-conference.eu/site/assets/files/1116/respond_conference_poster_-_greece-1.pdf, Erişim Tarihi: 04/08/2021.
- LIFO. (2013). Samaras: Immigrant Waves Destabilize Europe. <https://www.lifo.gr/now/politics/samaras-paragontas-apostatheropoiisis-tis-eyropis-ta-kymata-ton-metanaston>, Erişim Tarihi: 21/04/2022.
- Linardis-a, G. (2018). Islam is Impossible to Coexist with the Western Civilization. Golden Dawn. <http://www.xryshaygh.com/enimerosi/view/to-islam-einai-adunato-na-sunuparjei-me-ton-dutiko-politismo>, Erişim Tarihi: 01/08/2020.
- Linardis-b, G. (2018). The Trojan Horse of Asian and African Invasion in Europe. Golden Dawn. <http://www.xryshaygh.com/enimerosi/view/o-doureiios-ippou-ths-eisbolhs-asiatwn-kai-afrikanwn-sthn-eurwph>, Erişim Tarihi: 01/08/2020.
- Manevich, D. (2016). Hungarians Share Europe's Embrace of Democratic Principles but are Less Tolerant of Refugees, Minorities. PEW Research. <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2016/09/30/hungarians-share-europes-embrace-of-democratic-principles-but-are-less-tolerant-of-refugees-minorities/>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- Metelkina, S. (2018). We can Save Europe from Migrants. Geopolitica. <https://www.geopolitica.ru/en/article/laszlo-toroczkai-we-can-save-europe-migrants-asotthalom-good-example>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- MigSzol. (2015). Jobbik Agrees with MigSzol? <http://www.migszol.com/blog/jobbik-agrees-with-migszol-no-not-really>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- Nagy, B. (2015). Hungary's Appeal against Relocation to the CJEU: Upfront Attack or Rear Guard Battle? EU Migration and Law.

- <https://eumigrationlawblog.eu/hungarys-appeal-against-relocation-to-the-cjeu-upfront-attack-or-rear-guard-battle>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- Nye, C. (2018). Children ‘Attempting Suicide’ at Greek Refugee Camp. BBC News. <https://www.bbc.com/news/world-europe-45271194>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- Obaidi, M. (2020). What are the Psychological Characteristics of People Holding Far-Right Beliefs? University of Oslo. <https://www.sv.uio.no/c-rer/english/groups/compendium/what-are-the-psychological-characteristics-of-people-holding-far-right-beliefs.html>, Erişim Tarihi: 06/02/2021.
- Ok, Ç. (2011). Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Teorileri Bölgesel Güvenlik Bağlamında ASEAN Deneyimi Analizi. TÜİK Akademi. <https://www.tuicakademi.org/uluslararasi-iliskilerde-guvenlik-teorileri-bolgesel-guvenlik-baglaminda-asean-deneyimi-analizi>, Erişim Tarihi: 06/02/2021.
- Orban, V. (2015). Prime Minister Viktor Orban’s Address in Parliament before the Start of Daily Business. Miniszterelnök. http://2010-2015.miniszterelnok.hu/in_english_article/prime_minister_viktor_orban_s_address_in_parliament_before_the_start_of_daily_business, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- Orban, V. (2016a). I Love This Country, and I do not Want to See Anyone Change it under Orders from Outside. Miniszterelnök. <https://miniszterelnok.hu/i-love-this-country-and-i-do-not-want-to-see-anyone-change-it-under-orders-from-outside/>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- Orban, V. (2016b). Prime Minister Viktor Orban’s State of the Nation Address. Miniszterelnök. <https://miniszterelnok.hu/prime-minister-viktor-orbans-state-of-the-nation-address/>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- Orban, V. (2017a). Speech of Viktor Orban at the EPP Congress. Magyarország Kormánya. <http://www.kormany.hu/en/the-prime-minister/the-prime-minister-s-speeches/speech-of-viktor-orban-at-the-epp-congress>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- Orban, V. (2017b). Brussels is Implementing the Soros Plan. <https://miniszterelnok.hu/brussels-is-implementing-the-soros-plan/>, Erişim Tarihi: 10/10/2022.
- Peter, I. (2018). Ez sem stadion, jönnek a migránsok, Vona meg turbános – kormánypropaganda a Facebookon. <https://24.hu/belfold/2018/04/07/facebook-kormanypropaganda-migransok-turban-vona-gyurcsany/>, Erişim Tarihi: 15/10/2022.
- Petsinis, V. (2020). The Rise and Fall of Jobbik. Open Democracy. <https://www.opendemocracy.net/en/can-europe-make-it/rise-and-fall-jobbik>, Erişim Tarihi: 04/07/2021.

- Pivarnyik, B. (2018). Jobbik's First Measure would be an "Anti-Immigration Action" Plan. The Budapest Beacon. <https://budapestbeacon.com/jobbiks-first-measure-would-be-the-anti-immigration-action-plan/>, Erişim Tarihi: 28/01/2022.
- Pozzebon, S. (2015). "Greece's Defence Minister is Threatening to Flood Europe with Migrants". Business Insider. <https://www.businessinsider.com/panos-kammenos-threatens-to-flood-europe-with-migrants-2015-3>, Erişim Tarihi: 19/04/2022.
- Prime Minister's Office. (2015). National Consultation on Immigration to Begin. <https://2015-2019.kormany.hu/en/prime-minister-s-office/news/national-consultation-on-immigration-to-begin>, Erişim Tarihi: 25/01/2022.
- Proto Thema. (2017). Samaras in EPP: Europe at Risk of Tsunami of Uncontrolled Migration". <https://www.protothema.gr/politics/article/717600/samaras-sto-elk-i-europi-kinduneuei-apo-to-tsounami-tis-anexelegtis-metanasteusis->, Erişim Tarihi: 20/04/2022.
- Ray, J. ve Esipova, N. (2015). Most Greeks See Immigration as a Bad Thing for Their Country. <https://news.gallup.com/poll/185456/greeks-immigration-bad-thing-country.aspx>, Erişim Tarihi: 25/01/2022.
- Resmi Gazete. (2001). Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Yunanistan Cumhuriyeti Kamu Düzeni Bakanlığı Suç ile Özellikle Terörizm, Örgütlü Suçlar, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı ve Yasadışı Göç ile Mücadelede İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/05/20010509.htm#3>, Erişim Tarihi: 25/01/2022.
- RSF. (2007 ve 2019). World Press Freedom Index. <https://rsf.org/en>, Erişim Tarihi: 23/01/2022.
- RSF. (2018). Unprecedented Merger Poses Threat to Survival of Media Pluralism in Hungary. <https://rsf.org/en/news/unprecedented-merger-poses-threat-survival-media-pluralism-hungary>, Erişim Tarihi: 28/01/2022.
- Sabchev, T. (2019). Migration Governance in Greece and the First Steps of the New Government: Securitization and Lack of Integration Measures. <https://citiesofrefuge.eu/blog/migration-governance-greece-and-first-steps-new-government-securitization-and-lack-integration>, Erişim Tarihi: 26/03/2022.
- Sakellariou, A. (2016). Islamophobia in Greece National Report 2015. http://www.islamophobiaeurope.com/reports/2015/en/EIR_2015_GREECE.pdf, Erişim Tarihi: 26/03/2022.
- Soros, G. (2015). Rebuilding the Asylum System. <https://www.project-syndicate.org/commentary/rebuilding-refugee-asylum-system-by-george-soros-2015-09>, Erişim Tarihi: 10/10/2022.

- Speed, M. ve Alikaj, A. (2020). Rights Denied: Albanians in Greece Face Long-Term Limbo. Balkan Insight. <https://balkaninsight.com/2020/07/01/rights-denied-albanians-in-greece-face-long-term-limbo/#:~:text=Today%2C%20roughly%20500%2C000%20Albanians%20have,the%20country%20of%2010.7%20million>, Erişim Tarihi: 27/01/2022.
- Statista. (2015). United Kingdom General Election Results 2015. <https://www.statista.com/statistics/426719/united-kingdom-uk-general-election-results-share-of-votes/>, Erişim Tarihi: 20/10/2022.
- Statista. (2019). Annual Number of Successful Grants of Asylum for Refugees in Greece from 2008 to 2017. <https://www.statista.com/statistics/549935/number-of-refugees-accepted-in-greece>, Erişim Tarihi: 10/03/2022.
- Statista. (2021). Net Migration (Immigration Minus Emigration) in Hungary from 2006 to 2019. <https://www.statista.com/statistics/1011177/hungary-net-migration>, Erişim Tarihi: 10/03/2022.
- Statista. (2022). Number of Illegal Entries between Border-Crossing Points (BCPs) Detected in the European Union (EU) from 2009 to 2019. <https://www.statista.com/statistics/454775/number-of-illegal-entries-between-bcps-to-the-eu>, Erişim Tarihi: 10/03/2022.
- Stivas, D. (2021). How Political Leaders ‘Securitise’ External Threats to Achieve Their Goals. <https://theloop.ecpr.eu/how-political-leaders-securitise-external-threats-to-achieve-their-goals/>, Erişim Tarihi: 25/04/2022.
- Szijjarto, P. (2018). We Stopped Migration with a €1billion Border Fence – Hungarian Minister Tells General Assembly. UN News. <https://news.un.org/en/story/2018/09/1021732>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- şener, İ. (2015). KEİ Üye Devletlerindeki Seçim Yasalarının Temel Prensipleri: Benzerlikler ve Farklılıklar. <https://www.pabsec.org/depo/documents/reports-and-recommendations/tr-rep-3g1zdzv0cm.pdf>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- Telek, A. (2015). Rise of the Far-Right Jobbik in Hungary. PS Europe. <http://ps-europe.org/rise-of-the-far-right-jobbik-in-hungary>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- The Orange Files. (2015). Gabor Vona Appraisal of the Year Speech. <https://theorangefiles.hu/gabor-vona-appraisal-of-the-year-speech-january-31-2015>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- The Press Project. (2017). Loverdos Turns to the Far Right Audience. <https://thepressproject.gr/strofi-loberdou-sto-akrodeksio-koino>, Erişim Tarihi: 20/04/2022.
- Türk Dil Kurumu. Güvenlik. <https://sozluk.gov.tr>, Erişim Tarihi: 06/02/2021.
- Türk Dil Kurumu. Popülizm. <https://sozluk.gov.tr>, Erişim Tarihi: 06/02/2021.

- Uluslararası Af Örgütü. (2014a). Greece: Stop Unlawful and Shameful Expulsion of Refugees and Migrants. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2014/04/greece-stop-unlawful-and-shameful-expulsion-refugees-and-migrants>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- Uluslararası Af Örgütü. (2014b). Cezasızlık, Aşırı Güç ve Aşırı Uç Görüşlü Altın Şafak ile Bağlantıları, Yunanistan Polisinin Felaketi Oluyor. <https://www.amnesty.org.tr/icerik/cezasizlik-asiri-guc-ve-asiri-uc-goruslu-altin-safak-ile-baglantilari-yunanistan-polisinin-felaketi-oluyor>, Erişim Tarihi: 12/03/2022.
- Uluslararası Af Örgütü. (2019). Macaristan: Terör Suçlamasıyla Haksız Yere Mahkum Edilen Suriyeli Ahmed H. Nihayet Serbest. <https://www.amnesty.org.tr/icerik/macaristan-teror-suclamasiyla-haksiz-yere-mahkum-edilen-suriyeli-ahmed-h-nihayet-serbest>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- UN Department of Global Communications (2020). Growth of International Migration Slowed by 27 %, or 2 Million Migrants, Due to COVID-19. https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/international_migration_2020_pr_en.pdf, Erişim Tarihi: 27/09/2022.
- UN News. (2015a). UN Cites Strong Concerns over Hungarian Border Fence Plan. <https://news.un.org/en/story/2015/06/502142-un-cites-strong-concerns-over-hungarian-border-fence-plan-could-deter-refugees>, Erişim Tarihi: 26/10/2020.
- UN News. (2015b). Future of Europe cannot be Built on “Ever-Higher Walls”, Greek Prime Minister Tells UN. <https://news.un.org/en/story/2015/10/511032-future-europe-cannot-be-built-ever-higher-walls-greek-prime-minister-tells-un>, Erişim Tarihi: 26/03/2022.
- UNHRC. (2004). Chronology for Hungarians in Yugoslavia. <https://www.refworld.org/docid/469f38f5c.html>, Erişim Tarihi: 10/03/2022.
- UNHRC. (2013). Syrians in Greece: Protection Considerations and UNHCR Recommendations, http://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/News/2012/Syria/pc/EN/Syria_Position_april_2013_EN.pdf, Erişim Tarihi: 10/03/2022.
- UNHRC. (2016). Refugees and Migrants Sea Arrivals in Europe. [https://data2.unhcr.org/ar/documents/download/53447#:~:text=A%20total%20of%20173%2C450%20refugees,to%20December%202015%20\(108%2C742\),](https://data2.unhcr.org/ar/documents/download/53447#:~:text=A%20total%20of%20173%2C450%20refugees,to%20December%202015%20(108%2C742),) Erişim Tarihi: 10/03/2022.
- UNHRC. (2017). Desperate Journeys. <https://www.unhcr.org/58b449f54.pdf>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- UNHRC. (2021). Syria Emergency. <https://www.unhcr.org/syria-emergency.html>, Erişim Tarihi: 03/04/2021.

- Utancı Günlüğü. (2017). AB, Doğu Avrupa Ülkelerinde Mültecilere Yönelik İnsanlık Dışı Muameleye Karşı Tepkisiz. <https://utancgunlugu.com/multeciler/ab-dogu-avrupa-ulkelerinde-multecilere-yonelik-insanlik-disi-muameleye-karsi-tepkisiz/>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- Vona, G. (2015). Gabor Vona, leader of Jobbik: Hungary is for Hungarians Until Our Final Breath. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=HqlraNaGipo>, Erişim Tarihi: 12/01/2022.
- Wojcik, J. (2019). Between Moderation and Extremism: The Strange Evolution of Hungarian Far-Right. European Eye on Radicalization. <https://eeradicalization.com/between-moderation-and-extremism-the-strange-evolution-of-hungarian-far-right>, Erişim Tarihi: 10/12/2020.
- Yılmaz, D. (2018). Macaristan'dan Yükselen Bir Ses: Jobbik Hareketi ve Gabor Vona. Ulusam. <https://www.ulusam.com/wp-content/uploads/2018/03/Macaristandan-Gelen-Bir-Ses-Jobbik-Hareketi.pdf>, Erişim Tarihi: 04/08/2021.

Kitaplar ve Kitap Bölümleri

- AB Genel Sekreterliği. (2011). *Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma*. Ankara: Ofset Fotomat.
- Akçapar, Ş. (2012). "Uluslararası Göç Alanında Güvenlik Algılamaları ve Göçün İnsani Boyutu" içinde Öner, S. ve Öner, N. (editörler), *Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar ve Tartışmalar*. İstanbul: İletişim, ss. 539-563.
- Akkerman, T. vd. (2016). *Radical Right-Wing Populist Parties in Western Europe: Into the Mainstream?* Londra: Routledge.
- Anthony, M. vd. (2006). *Non-Traditional Security in Asia: Dilemmas in Securitization*. Londra: Ashgate Publishing.
- Aras, N. E. G. (2020). "Uluslararası İlişkiler Disiplininde Dış Politika ve Göç" içinde Çoşkun, B. B. ve Rüma, İ. (editörler), *Dış Politika Analizi: Konu, Kuram ve Yöntem*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, ss. 211-239.
- Art, D. (2011). *Inside the Radical Right: The Development of Anti-Immigrant Parties in Western Europe*. New York: Cambridge University Press.
- Arzheimer, K. (2011). "Electoral Sociology: Who Votes for the Extreme Right and Why and When?" içinde Backers, U. ve Moreau, P. (editörler), *The Extreme Right in Europe: Current Trends and Perspectives*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, ss. 35-50.
- Austin, J. (1975). *How to Do Things with Words*. Massachusetts: Harvard University Press.

- Balcı, A. ve Kardaş, T. (2012). “Türkiye’nin İsrail ile İlişkilerinin Değişen Dinamikleri: Bir ‘Güvenlikleştirme’ Analizi” içinde İnat, K. ve Ataman, M. (editörler), *Ortadoğu Yıllığı*, İstanbul: Açılım Kitap, ss. 413-434.
- Balzacq, T. (2010). “Enquiries into Methods: A New Framework for Securitization Analysis” içinde Balzacq, T. B. (editör), *Securitization Theory: How Security Problems Emerge and Dissolve*. New York: Routledge, ss. 31-55.
- Balzacq, T. (2011). *Securitization Theory: How Security Problems Emerge and Dissolve*. New York: Routledge.
- Beach, D. ve Pedersen, R. (2013). *Process Tracing Methods: Foundations and Guidelines*. University of Michigan Press.
- Beach, D. (2017). *Process Tracing Methods in Social Sciences*. Online: Oxford Research Encyclopedia.
- Belügyi Alapok. (2013). *Migrációs Stratégia és az Azon Alapuló, az Európai Unió Által a 2014-2020*. Budapeşte.
- Bennett, A. ve Checkel, J. T. (2015). *Process Tracing: From Metaphor to Analytic Tool*. Cambridge: University of Cambridge.
- Bennett, A. ve George, A. L. (2005). *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*. Cambridge: MIT Press.
- Bigo, D. (2000). “When Two Become One: Internal and External Securitizations in Europe” içinde Morten, K. ve Williams, M. (editörler), *International Relations Theory and the Politics of European Integration*. Londra: Routledge, ss. 171-204.
- Bigo, D. (2001). “Internal and External Security(ies): The Möbius Ribbon” içinde Albert, M. vd. (editörler), *Identities, Borders, Orders*. University of Minnesota Press, ss. 91-116.
- Bigo, D. (2001). “Migration and Security” içinde Guiraudon, V. ve Joppke, C. (editörler), *Controlling a New Migration World*. Londra: Routledge.
- Bigo, D. (2005). “Frontier Controls in the European Union: Who is in Control?” içinde Bigo, D. ve Guild, E. (editörler), *Controlling Frontiers: Free Movement into and within Europe*. Burlington: Ashgate, ss. 49-99.
- Bigo, D. (2008a). “Understanding (In)Security” içinde Bigo, D. ve Anastasia, T. (editörler), *Terror, Insecurity and Liberty: Illiberal Practices of Liberal Regimes after 9/11*. New York: Routledge, ss. 1-10.
- Bigo, D. (2008b). “Globalized (In)Security: the Field and the Banopticon” içinde Bigo, D. ve Anastasia, T. (editörler), *Terror, Insecurity and Liberty: Illiberal Practices of Liberal Regimes after 9/11*. New York: Routledge, ss. 10-49.

- Bobbio, N. (1996). *Left and Right: The Significance of a Political Distinction*, Şikago: The University of Chicago Press.
- Bobbio, N. (1999). *Sağ ve Sol: Bir Politik Ayrımın Anlamı*. Çeviri: Zerrin Yılmaz. Ankara: Dost Yayınları.
- Booth, K. (2007). *Theory of World Security*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Buzan, B. (2015). *İnsanlar, Devletler ve Korku*. İstanbul: Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi.
- Buzan, B. vd. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. Londra: Lynne Rienner Publishers.
- Canovan, M. (2002). "Taking Politics to the People: Populism as the Ideology of Democracy" içinde Meny, Y. ve Meny, S. (editörler), *Democracies and the Populist Challenge*. Londra: Palgrave Macmillan, ss. 25-44.
- Carter, E. (2005). *The Extreme Right in Western Europe: Success or Failure?* Manchester: Manchester University Press.
- Cicioğlu, F. ve Boyraz, H. M. (2021). "2000'li Yıllarda Türkiye-AB İlişkileri: Sorunlu Alanlar, Fırsatlar ve İş Birlikleri" içinde Kalaycı, R. ve Akdoğan, İ. (editörler), *21. Yüzyılda Türkiye'nin Ortadoğu Ülkeleri ve Büyük Güçlerle İlişkileri*. Ankara: Orion Kitabevi, ss. 309-341.
- Çoşkun, B. B. (2020). "Dış Politika Analizinde Bir Yöntem Olarak Süreç İzleme" içinde Çoşkun, B. B. ve Rüma, İ. (editörler), *Dış Politika Analizi: Konu, Kuram ve Yöntem*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, ss. 77-97.
- Demiray, U. (2018). "İletişim Modelleri" içinde Gürcan, H. İ. (editör), *Medya ve İletişim*. Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, ss. 39-49.
- Doğan, A. (2013). *Büyük Türkçe Sözlük*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Eatwell, R. (2003). "Ten Theories of the Extreme Right" içinde Merkl, P. H. ve Weinberg, L. (editörler), *Right-Wing Extremism in the Twenty-First Century*. Londra: Frank Cass Publishers, ss. 45-71.
- Emmers, R. (2017). "Güvenikleştirme" içinde Collins, A. (editör), *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*. Çeviri: Uslu, N. İstanbul: Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi, ss. 131-144.
- Fielitz, M. ve Thurston, N. (2019). *Post-Digital Cultures of the Far Right*. Bielefeld: Transcript.
- Georgiadou, V. (2013). "Right-Wing Populism and Extremism: The Rapid Rise of "Golden Dawn" in Crisis-Ridden Greece" içinde Melzer, R. ve Serafin, S. (editörler), *Right-Wing Extremism in Europe*. Bonn: Friedrich Ebert Stiftung, ss. 75-103.

- Hainsworth, P. (2008). *The Extreme Right in Western Europe*. New York: Routledge.
- Heywood, A. (2013a). *Politics*. New York: Palgrave Macmillan.
- Heywood, A. (2013b). *Siyasi İdeolojiler: Bir Giriş*. Çeviri: Levent Köker. Ankara: BB101 Yayınları.
- Heywood, A. (2016). *Siyasetin ve Uluslararası İlişkilerin Temel Kavramları*. Çeviri: Fahri Bakırcı. Ankara: BB101 Yayınları.
- Huysmans, J. (2006). *The Politics of Insecurity: Fear, Migration and Asylum in the EU*. New York: Routledge.
- Ignazi, P. (2003). *Extreme Right Parties in Western Europe*. Oxford: Oxford University Press.
- İçişleri Bakanlığı. (2017). *Güvenlik Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı Yayınları.
- Kardaş, T. (2014). "Güvenlik" içinde Balcı, A. ve Kardaş, Ş. (editörler), *Uluslararası İlişkilere Giriş*. İstanbul: Küre Yayınları, ss. 325-337.
- Kasimis, C. (2013). "Greece Migration 1830s to Present" içinde Ness, I. (editör), *The Encyclopedia of Global Human Migration*. Londra: Blackwell Publishing, ss. 1-8.
- Kitschelt, H. (1995). *The Radical Right in Western Europe: A Comparative Analysis*. Michigan: University of Michigan Press.
- Kriesi, H. vd. (1995). *New Social Movements in Western Europe: A Comparative Analysis*. Minneapolis: University of Minneapolis Press.
- Laclau, E. (2007). *On Populist Reason*. Londra: Verso Books.
- Lansford, T. (2015). *Political Handbook of the World 2015*. New York: MTM Publishing.
- Lipset, S. M. (1960). *Political Man: The Social Bases of Politics*. New York: Doubleday.
- Minkenberg, M. (2017). *The Radical Right in Eastern Europe*. New York: Palgrave Macmillan.
- Mudde, C. (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge University Press, New York.
- Mudde, C. ve Kaltwasser, C. R. (2017). *Populism A Very Short Introduction*. New York: Oxford University Press.
- Müller, J. W. (2016). *Popülizm Nedir?* İstanbul: İletişim Yayınları.

- Oran, F. (2020). “Türkiye-ABD İlişkilerinde Din ve Dış Politika İlişkisi: Rahip Brunson Krizi Örneği” içinde Çoşkun, B. B. ve Rüma, İ. (editörler), Dış Politika Analizi: Konu, Kuram ve Yöntem. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, ss. 239-263.
- Perruchoud, R. ve Redpath, J. (2013). Göç Terimleri Sözlüğü. Ankara: Uluslararası Göç Örgütü.
- Politzer, G. (1974). Felsefenin Başlangıç İlkeleri. Çeviri: Cem Eroğlu. İstanbul: Sol Yayınları.
- Schain, M. vd. (2002). Shadows over Europe: The Development and Impact of the Extreme Right in Western Europe. New York: Palgrave Macmillan.
- Szombati, K. (2018). The Revolt of the Provinces: Anti-Gypsyism and Right-Wing Politics in Hungary. New York: Berghahn Books.
- Taggart, P. (2000). Populism. Buckingham: Open University Press.
- Ultan, M. Ö. (2016). Avrupa Birliği’nde Yasa Dışı Göçün Önlenmesi ve Ülke Uygulamaları. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Vasilopoulou, S. ve Halikiopoulou, D. (2015). The Golden Dawn’s “Nationalist Solution”: Explaining the Rise of the Far Right in Greece. New York: Palgrave.
- Ye’or, B. (2005). Eurabia: The Euro-Arab Axis. Fairleigh Dickinson University Press.
- Waeber, O. (2000). “The EU as a Security Actor: Reflections from a Pessimistic Constructivist on Post-Sovereign Security Orders” içinde Kelstrup, M. ve Williams, M. C. (editörler), International Relations Theory and the Politics of European Integration: Power, Security and Community. Londra: Routledge, ss. 252-53.
- Watson, S. D. (2009). The Securitization of Humanitarian Migration. New York: Routledge.
- Wendt, A. (2012). Uluslararası Siyasetin Sosyal Teorisi. İstanbul: Küre Yayınları.

Lisansüstü Tezler

- Bilginer, E. (2020). Explaining the Rise of the Radical Right within the European Context: The Case of Golden Dawn. Kadir Has Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güler, S. (2019). Türk-Yunan İlişkilerinde Mülteci Krizi. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Gülyüz, Y. (2019). Aşırı Sağ Partilerin Yükselişinde Yabancı ve Göçmen Tartışmalarının Etkisi ve Analizi: Jobbik Partisi, İsviçre Halk Partisi ve Avusturya Özgürlük Partisi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

- Kalkan, S. (2020). Dünyada Yükselen Sağ Popülizm: Macaristan'daki Popülizmin Dinamikleri. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Meç, S. N. (2018). Göçün Güvenlikleştirilmesi: Almanya'da AfD'nin Yükselişi ve Suriyeli Mülteci Krizi. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Miş, N. (2012). Güvenlikleştirme Teorisi ve Türkiye'de Güvenlikleştirme Siyaseti 1923-2003. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Özerim, M. G. (2012). Avrupa'da Radikal Sağ Partiler ve Göç Karşıtlığı: Güvenlik Temaları Ekseninde Göç Karşıtı Söylemin İnşası. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Uzun, Ş. (2021). Avrupa'da Aşırı Sağ Partiler Çerçevesinde Uluslararası Göçün Güvenlikleştirilmesi: Fransa ve Macaristan Örnekleri. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Vazaïou, M. (2020). Europe and Its Muslim "Strangers". Free University of Brussels, Brüksel.

Makaleler

- Adam, R. (2017). A Populist Momentum in the European Union? *Online Journal Modelling the New Europe*. Sayı: 23, ss. 19-30.
- Ahmed, Z. (2020). Globalization Versus Securitization. Borders and Migration A Case Study of Hungarian Policy towards Migration 2015-2019. *Eurasian Journal of Social Sciences*. Cilt: 8, Sayı: 1, ss. 1-12.
- Akçalı, E. ve Korkut, U. (2012). Geographical Metanarratives in East Central Europe: Neo-Turanism in Hungary. *Eurasian Geography and Economics*. Cilt: 53, Sayı: 5, ss. 596-614.
- Akdoğan, M. (2018). Avrupa Birliği'nin Sınırlarına Dayanan Mülteci Krizi ve Yönetimi. *Journal of International Relations and Diplomacy*. Cilt: 1, Sayı: 1, ss. 48-74.
- Albertazzi, D. (2018). No Regionalism Please, We are Leghisti!' The Transformation of the Italian Lega Nord under the Leadership of Matteo Salvini. *Regional & Federal Studies*. Cilt: 28, Sayı: 5, ss. 645-671.
- Aras, İ. ve Sağiroğlu, A. (2017). Yunanistan ve Suriyeli Mülteciler: Avrupa'nın Kapısını Zorlamak. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*. Cilt: 3, Sayı: 3, ss. 20-28.
- Aras, İ. ve Sağiroğlu, A. (2018). Avrupa Aşırı Sağında Göçmen Karşıtlığı: Fransa ve Macaristan Örnekleri. *Mukaddime*. Sayı: 9, ss. 59-77.
- Aras, N. E. (2014). Biyopolitik Bir Nüfus Politikası Olarak AB'nin Düzensiz Göç Rejimi ve Sınırlarda Ölüm Siyaseti. *Nüfusbilim Dergisi*. Sayı: 36, ss. 67-102.

- Aslan, H. L. (2018). Aşırı Sağın Yükselişi: Resme Küresel Perspektiften Bakmak. *Muhafazakar Düşünce*. Cilt: 14, Sayı: 53, ss. 47-70.
- Aydın, G. (2016). Deniz Yoluyla Gerçekleştirilen Düzensiz Göç ile Mücadelede Devletlerin Yetki ve Uygulamaları. *Göç Araştırmaları Dergisi*. Cilt: 2, Sayı: 2, ss. 120-211.
- Balcı, A. ve Cicioğlu, F. (2019). Turkey in the Discourse of European Far Right: The Uses and Abuses of Turkey's Membership Process for a Counter-Hegemony. *Journal of Contemporary European Studies*. Cilt: 28, Sayı: 1, ss. 1-14.
- Balzacq, T. B. (2005). The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations*. Cilt: 11, Sayı: 2, ss. 171-201.
- Banai, A. ve Kreide, R. (2017). Securitization of Migration in Germany: The Ambivalences of Citizenship and Human Rights. *Citizenship Studies*. Cilt: 21, Sayı: 8, ss. 903-917.
- Baysal, B. ve Lülecı, Ç. (2015). Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: 22, ss. 61-96.
- Benam, Ç. (2011). Emergence of a "Big Brother" in Europe: Border Control and Securitization of Migration. *Insight Turkey*. Cilt: 13, Sayı: 3, ss. 191-207.
- Bigo, D. (2002). Security and Immigration: Toward a Critique of the Governmentality of UNEAS. *Alternatives*. Sayı: 27, ss. 63-92.
- Birdiqli, F. (2014). Eleştirel Güvenlik Çalışmaları Kapsamında Frankfurt Okulu ve Soğuk Savaş Sonrası Güvenlik Sorunlarına Eleştirel Bir Yaklaşım: Galler Ekolü. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*. Cilt: 10, Sayı: 20, ss. 229-256.
- Bocskor, A. (2018). Anti-Immigration Discourses in Hungary during the "Crisis" Year: The Orban Government's "National Consultation" Campaign of 2015. *Sociology*. Cilt: 52, Sayı: 3, ss. 551-568.
- Booth, K. (1991). Security and Emancipation. *Review of International Studies*. Cilt: 17, Sayı: 4, ss. 313- 326.
- Bozoki, A. ve Hegedüs, D. (2018). An Externally Constrained Hybrid Regime: Hungary in the European Union. *Democratization*. Cilt: 25, Sayı: 7, ss. 1173-1189.
- Canveren, Ö. ve Durakçay, F. (2017). The Analysis of the Hungarian Government's Discourse towards the Migrant Crisis: A Combination of Securitization and Euroscepticism. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*. Cilt: 24, Sayı: 3, ss. 857-876.
- Cavounidis, J. (2018). The Migration Experience of Greece and the Impact of the Economic Crisis on Its Migrant and Native Populations. *European Journal of Public Health*. Cilt: 28, Sayı: 5, ss. 20-23.

- Cicioğlu, Ş. ve Cicioğlu, F. (2020). Avrupa Birliği'nde Aşırı Sağa Etki Eden Faktörlerden Biri Olarak Ekonomik Kriz (2008-2018). *Turkish Studies*. Cilt: 15, Sayı: 2, ss. 107-125.
- Collier, D. (2011). Understanding Process Tracing. *Political Science and Politics*. Cilt: 44, Sayı: 4, ss. 823-830.
- Collins, A. (2006). Securitization, Frankenstein's Monster and Malaysian Education. *The Pacific Review*. Cilt: 18, Sayı: 4, ss. 567-588.
- Crasnow, S. (2017). Process Tracing in Political Science: What's the Story? *Studies in History and Philosophy of Science*. Sayı: 62, ss. 6-13.
- Çakmak, G. (2018). Avrupalılaşmasının Aşıl Tendonu: Göç Politikaları ve Yunanistan Örneği. *Mukaddime*. Cilt: 9, Sayı: 1, ss. 39-57.
- Çelik, H. ve Ekşi, H. (2008). Söylem Analizi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. Cilt: 27, Sayı: 27, ss. 99-117.
- Çiftçi, S. E. (2017). Balkanlar'da Ekonomik Krizin Gölgesinde Yükselen Radikal Sağ Partiler: Altın Şafak ve Ataka. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt: 4, Sayı: 2, ss. 97-120.
- Çöpoğlu, M. (2017). Avrupa'da Yükselen Popülist Aşırı Sağ Partiler: Özgürlükler ve Uluslar Avrupası (ENF) Grubu Üzerine Bir İnceleme. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*. Cilt: 4, Sayı: 8, ss. 1-17.
- Dimari, G. (2020). The Securitization of Migration in Greece 2011-2019: A Discourse and Practice Analysis. *European Quarterly of Political Attitudes and Mentalities*. Cilt: 9, Sayı: 4, ss. 1-12.
- Doğan, Y. (2019). Trabzon'da Yaşayan Afganistan Uyruklu Sığınmacıların Göç Deneyimleri. *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. Cilt: 5, Sayı: 7, ss. 11-29.
- Ellinas, A. (2013). The Rise of Golden Dawn: The New Face of the Far Right in Greece. *South European Society and Politics*. Cilt: 18, Sayı: 4, ss. 543-565.
- Falletti, T. G. (2006). Theory-Guided Process Tracing in Comparative Politics: Something Old, Something New. *Newsletter of the Organized Section in Comparative Politics of the American Political Science Association*. Cilt: 17, Sayı: 1, ss. 9-14.
- Ferreira, M. (2018). Memory, Trauma and the Securitization of Migration in Contemporary Hungary. *Portuguese Journal of Political Science*. Sayı: 9, ss. 45-69.
- Floyd, R. ve Croft, S. (2011). European non-Traditional Security Theory: From Theory to Practice. *Geopolitics, History and International Relations*. Cilt: 3, Sayı: 2, ss. 152-179.

- Givens, T. E. (2004). The Radical Right Gender Gap. *Comparative Political Studies*. Cilt: 37, Sayı: 1, ss. 30-54.
- Golder, M. (2016). Far Right Parties in Europe. *Annual Review of Political Science*. Cilt: 19, ss. 477-497.
- Gozdziak, E. ve Marton, P. (2018). Where the Wild Things are: Fear of Islam and the Anti-Refugee Rhetoric in Hungary and in Poland. *Central and Eastern European Migration Review*. Cilt: 7, Sayı: 2, ss. 125-151.
- Gök, G. O. (2016). Kimin Güvenliği? Uluslararası Göç-Güvelik İlişkisi ve Uluslararası Örgütlerin Rolü. *KOSBED*. Cilt: 31, ss. 65-82.
- Gökçe, E. U. (2022). Uluslararası İlişkiler Çalışmalarında Açıklamaya ve Anlamaya Dayalı Nitel Araştırma Süreci, Yöntemler ve Bilgisayar Destekli Veri Analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı 51, ss. 37-53.
- Göksu, M. E. (2000). Sağcılık ve Solculuğun Ötesinde. *Tezkire Dergisi*. Cilt: 9, Sayı: 17, ss. 57-64.
- Grayson, K. (2003). Securitization and the Boomerang Debate: A Rejoinder to Liotta and Smith-Windsor. *Security Dialogue*. Cilt: 34, Sayı: 3, ss. 337-343.
- Grigoriadis, I. N. ve Dilek, E. (2018). Securitizing Migration in the European Union: Greece and the Evros Fence. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*. Cilt: 21, Sayı: 2, ss. 170-186.
- Gyollai, D. (2021). Bridging Copenhagen and Paris: How Hungarian Police Accept Anti-Immigrant Discourse. *European Security*. Online, ss. 1-28.
- Györy, C. ve Weinberg, N. (2020). Emergency Powers in a Hybrid Regime: The Case of Hungary. *The Theory and Practice of Legislation*. Cilt: 8, Sayı: 3, ss. 329-353.
- Hopyar, Z. (2016). Avrupa'nın Mülteci Politikası. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*. Cilt: 2, Sayı: 3, ss. 59-67.
- Huysmans, J. (2000). The European Union and the Securitization of Migration. *Journal of Commons Market Studies*. Cilt: 38, Sayı: 5, ss. 751-777.
- Ide, T. vd. (2017). Securitisation through the Schoolbook? On Facilitating Conditions for and Audience Dispositions towards the Securitisation of Climate Change. *Journal of International Relations and Development*. Cilt: 22, ss. 532-559.
- İleri, M. B. (2015). Testing the Securitization Paradigm of the So-Called Copenhagen School in the Case Study of Europe Migrant Crisis in 2015. *Revista de Estudios Europeos*. Sayı: 74, ss. 83-106.
- Jackman, R. W. ve Volpert, K. (1996). Conditions Favouring Parties of the Extreme Right in Western Europe. *British Journal of Political Science*. Cilt: 26, Sayı: 4, ss. 501-521.

- Jackson, I. ve Parkes, R. (2008). The Securitization of Immigration Policy. *Humboldt Journal of Social Relations*. Cilt: 31, Sayı: 1/2, ss. 39-82.
- Jagers, J. ve Walgrave, S. (2007). Populism as Political Communication Style: An Empirical Study of Political Parties' Discourse in Belgium. *European Journal of Political Research*. Cilt: 46, Sayı: 3, ss. 319-345.
- Karamık, İ. (2020). Securitised Migration of the Other in Hungary: A Fantasy Created by the Politics of Fear. *Political Reflection Magazine*. Cilt: 6, Sayı: 25, ss. 35-42.
- Karyotis, G. (2012). Securitization of Migration in Greece: Process, Motives and Implications. *International Political Sociology*. Cilt: 6, Sayı: 4, ss. 390-408.
- Kayacan, M. (2010). Sağ(cılık) ve Sol(culuk) Kavramları ile Bu Kavramların Kur'an Meallerindeki Kullanımları. *Marife*. Cilt: 10, Sayı: 3, ss. 291-306.
- Kıyıcı, G. ve Kaygısız, U. (2018). Avrupa Birliği'nin Geri Kabul Anlaşmalarının Avrupa Birliği Göç Politikaları ve İnsan Hakları Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt: 10, Sayı: 25, ss. 467-484.
- Kiss, E. (2016). "The Hungarians Have Decided: They Do Not Want Illegal Migrants. Media Representation of the Hungarian Governmental Anti-Immigration Campaign. *Acta Humana*. Sayı: 6, ss. 45-77.
- Kompsopoulos, J. ve Chasoglou J. (2014). The Collapse and Transformation of the Greek Party System. *Socialism and Democracy*. Cilt: 28, Sayı: 1, ss. 90-112.
- Koronaïou, A. vd. (2015). Golden Dawn, Austerity and Young People: The Rise of Fascist Extremism Among Young People in Contemporary Greek Society. *The Sociological Review*. Cilt: 63, Sayı: 2, ss. 231-249.
- Koronaïou, A. ve Sakellariou, A. (2013). Reflections on Golden Dawn, Community Organizing and Nationalist Solidarity: Helping (Only) Greeks. *Community Development Journal*. Cilt: 48, Sayı: 2, ss. 332-338.
- Lazaridis, G. ve Skleparis, D. (2017). Securitization of Migration and the Far Right: The Case of Greek Security Professionals. *International Migration*. Cilt: 54, Sayı: 2, ss. 176-192.
- Mandacı, N. ve Özerim, G. (2013). Uluslararası Göçlerin Bir Güvenlik Konusuna Dönüşümü: Avrupa'da Radikal Sağ Partiler ve Göçün Güvenlikleştirilmesi. *Uluslararası İlişkiler*. Cilt: 10, Sayı: 39, ss. 105-130.
- Martin, J. L. (2015). What is Ideology? *Sociologia*. Sayı: 77, ss. 9-32.
- McDonald, M. (2008). Securitization and the Construction of Security. *European Journal of International Relations*. Cilt: 14, Sayı: 4, ss. 1-36.

- Meç, S. (2018). Göçün Güvenlikleştirilmesi: Almanya’da Aşırı Sağ Parti AfD’nin Yükselişi ve Suriyeli Mülteci Krizi. *ViraVerita E-Dergi*, Sayı: 8, ss. 123-150.
- Miholjic, N. (2017). The Securitization of Migration Issue: Hungarian Case. *Journal of Community Positive Practices*. Cilt: 17, Sayı: 3, ss. 58-66.
- Miller, B. (2001). The Concept of Security: Should It be Redefined? *Journal of Strategic Studies*. Cilt: 24, Sayı: 2, ss. 13-42.
- Missos, V. (2020). Demographic Developments in Greece and the EU. *Greek Economic Outlook*. Sayı: 43, ss. 48-53.
- Miş, N. (2014). Güvenlikleştirme Teorisi ve Siyasal Olanın Güvenlikleştirilmesi. *Akademik İncelemeler Dergisi*. Cilt: 6, Sayı: 2, ss. 345-381.
- Mudde, C. (1995). Right-Wing Extremism Analyzed: A Comparative Analysis of the Ideologies of Three Alleged Right-Wing Extremist Parties. *European Journal of Political Research*. Cilt: 27, Sayı: 2, ss. 203-224.
- Mudde, C. (1996). The War of Words Defining the Extreme Right Party Family. *West European Politics*. Cilt: 19, Sayı: 2, ss. 225-248.
- Mudde, C. (2004). The Populist Zeitgeist. *Government and Opposition*. Cilt: 39, Sayı: 4, ss. 541-563.
- Mudde, C. (2011). Who’s Afraid of the European Radical Right? *Dissent*, Cilt: 58, Sayı: 4, ss. 7-11.
- Mudde, C. (2013). Exclusionary vs. Inclusionary Populism: Comparing Contemporary Europe and Latin America. *Government and Opposition*. Cilt: 48, Sayı: 2, ss. 147-174.
- Muis, J. ve Immerzeel, T. (2016). Radical Right Populism. *Sociopedia.isa*. Online.
- Nagy, A. (2021). Orban’s Political Jackpot: Migration and the Hungarian Electorate. *Journal of Ethnic and Migration Studies*. Online, ss. 1-20.
- Nagy, B. (2019). Hungarian Asylum Law and Policy in 2015-2016: Securitization Instead of Loyal Cooperation. *German Law Journal*. Cilt: 17, Sayı: 6, ss. 1033-1082.
- Navoth, M. (2013). The Greek Elections of 2012: The Worrisome Rise of the Golden Dawn. *Israel Journal of Foreign Affairs*, Cilt: 7, Sayı: 1, ss. 87-94.
- Oğuzlu, T. (2015). Güvenlik Kültürü ve Türk Dış Politikası. *Bilig*. Sayı: 72, ss. 223-250.
- Öner, S. (2014). Avrupa’da Yükselen Aşırı Sağ, Yeni “Öteki”ler ve Türkiye’nin AB Üyeliği. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*. Cilt: 13, Sayı: 1, ss. 163-184.

- Özcan, N. (2018). Nitel Araştırma Yöntemlerinden İz Sürme (Tracer) ve Kan Transfüzyonu Sürecinde Bir Uygulama Örneği. *Sağlık Hizmetleri ve Eğitimi Dergisi*. Cilt: 2, Sayı: 2, ss. 58-65.
- Özel, M. ve Dönmez, D. (2016). Toplum Sözleşmecilerinden 11 Eylül'e Güvenlik Anlayışındaki Değişim. *Türk İdare Dergisi*. Sayı: 482, ss. 239-282.
- Özerim, M. G. (2013). European Radical Right Parties as Actors in Securitization of Migration. *International Journal of Humanities and Social Sciences*. Cilt: 7, Sayı: 8, ss. 2196-2200.
- Rauta, R. V. (2013). Why are Extreme Right Parties so Popular in Europe? *The Agora*. Cilt: 3, Sayı: 1, ss. 41-47.
- Rizova, T. (2019). The Securitization of the European Migrant Crisis: Evidence from Bulgaria and Hungary. *Review of European Studies*. Cilt: 11, Sayı: 4, ss. 78-85.
- Rush, G. B. (1963). Toward a Definition of the Extreme Right. *The Pacific Sociological Review*. Cilt: 6, Sayı: 2, ss. 64-73.
- Rydgren, J. (2007). The Sociology of the Radical Right. *Annual Review of Sociology*. Cilt: 33, ss. 241-262.
- Saklı, A. R. (2019). İnsana ve Topluma Etkisi Bakımından İdeolojiyi Anlamak. *Uluslararası Ekonomi, İşletme ve Politika Dergisi*. Cilt: 3, Sayı: 1, ss. 109-130.
- Sancak, K. (2013). Güvenlik Kavramı Etrafındaki Tartışmalar ve Uluslararası Güvenliğin Dönüşümü. *Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı: 6, ss. 123-134.
- Stanley, B. (2008). The Thin Ideology of Populism. *Journal of Political Ideologies*. Cilt: 13, Sayı: 1, ss. 95-110.
- Stepper, P. (2016). The Visegrad Group and the EU Agenda on Migration: A Coalition of the Unwilling? *Corvinus Journal of International Affairs*. Cilt: 1, Sayı: 1, ss. 62-82.
- Stumpf, J. P. (2006). The Crimmigration Crisis: Immigrants, Crime, and Sovereign Power. *American University Law Review*. Cilt: 56, Sayı: 2, ss. 368-419.
- Swarts, J. ve Karakatsanis, N. (2013). Challenges to Desecuritizing Migration in Greece. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*. Cilt: 15, Sayı: 1, ss. 97-120.
- Szoke, L. (1992). Hungarian Perspectives on Emigration and Immigration in the New European Architecture. *The International Migration Review*. Cilt: 26, Sayı: 2, ss. 305-323.
- Tansey, O. (2007). Process Tracing and Elite Interviewing: A Case for Non-Probability Sampling. *Political Science and Politics*. Cilt: 40, Sayı: 4, ss. 765-772.

- Teixeira, A. ve Silva, A. (2017). Explaining Defense Cooperation with Process Tracing: The Brazilian Proposal for the Creation of UNASUR South American Defense Council. *Revista Brasileira de Política Internacional*. Cilt: 60, Sayı: 2, ss. 1-18.
- Thorleifsson, C. (2017). Disposable Strangers: Far-Right Securitisation of Forced Migration in Hungary. *Social Anthropology*. Cilt: 25, Sayı: 3, ss. 318-334.
- Toğral, B. (2012). Securitization of Migration in Europe: Critical Reflections on Turkish Migration Practice. *Alternatives*. Cilt: 11, Sayı: 2, ss. 65-77.
- Tok, G. (2018). The Politicization of Migration and the Rise of Competitive Authoritarianism in Hungary. *Akdeniz İ.İ.B.F Dergisi*. Cilt: 18, Sayı: 37, ss. 88-117.
- Tsoutsoumpis, S. (2018). The Far Right in Greece: Paramilitarism, Organized Crime and the Rise of Golden Dawn, *Comparative Southeast European Studies*. Cilt: 66, Sayı: 4, ss. 503-531.
- Turan, C. (2021). Yunanistan-Arnavutluk İlişkilerinde Mevcut Sorunlar. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*. Özel Sayı, ss. 78-87.
- Uçar, M. (2005). Klasik Bir Ayrımın Ötesine Geçememek: Siyasal Farklılığın Ölçütü Olarak Sağ-Sol. *Liberal Düşünce*. Sayı: 40, ss. 331-349.
- Ullman, R. (1983). Redefining Security. *International Security*. Cilt: 8, Sayı: 1, ss. 129-153.
- Uzunçayır, C. (2014). Göçmen Karşıtlığından İslamofobiye Avrupa Aşırı Sağı. *Siyasal Bilimler Dergisi*. Cilt: 2, Sayı: 2, ss. 131-147.
- Uzunçayır, C. (2017). Batı Avrupa’da Aşırı Sağ Partiler Neden Yükseliyor? *Türk ve İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Cilt: 4, Sayı: 15, ss. 364-401.
- Varga, M. (2014). Hungary’s “Anti Capitalist” Far-Right: Jobbik and the Hungarian Guard. *Nationalities Papers*. Cilt: 42, Sayı: 3, ss. 791-807.
- Verney, S. (2015). Waking the “Sleeping Giant” or Expressing Domestic Dissent? Mainstreaming Euroscepticism in Crisis Stricken Greece. *International Political Science Review*. Cilt: 36, Sayı: 3, ss. 279-295.
- Vuori, J. (2008). Illocutionary Logic and Strands of Securitization: Applying the Theory of Securitization to the Study of Non-Democratic Political Orders. *Critical Security Studies*. Cilt: 14, Sayı: 1, ss. 65-99.
- Wilkinson, C. (2007). The Copenhagen School on Tour in Kyrgyzstan: Is Securitization Theory Useable Outside Europe? *Security Dialogue*. Cilt: 38, Sayı: 1, ss. 5-25.
- Wolfers, A. (1952). National Security as an Ambiguous Symbol. *Political Science Quarterly*. Cilt: 67, Sayı: 4, ss. 481-502.

Zaslove. A. (2004). The Dark Side of European Politics: Unmasking the Radical Right.
Journal of European Integration. Cilt: 26, Sayı: 1, ss. 61-81.

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Hacı Mehmet BOYRAZ	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Gediz
Fakülte	İktisadi ve İdari Bilimler
Bölümü	Uluslararası İlişkiler & Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Yüksek Lisans	
Üniversite	Türk Alman
Enstitü Adı	Sosyal Bilimler
Anabilim Dalı	Uluslararası İlişkiler
Programı	Avrupa ve Uluslararası İlişkiler
Makale ve Bildiriler	
1. Boyraz, H. M. (2022). “İntihabatu 2022 Fi Kıbrıs El-Turkiyye Vel Vadiel Jeosiyasi Şarkel Mutavassıt”. <i>Ru'ye Turkiyye</i> . Cilt: 11, Sayı: 2, ss. 167-188.	
2. Boyraz, H. M. (2021). “Türkiye’de İslamofobi Çalışmaları: Kitaplar ve Lisansüstü Tezler Özelinde Bir Literatür Değerlendirmesi”. <i>Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi</i> . Cilt: 8, Sayı: 4, ss. 96-113.	